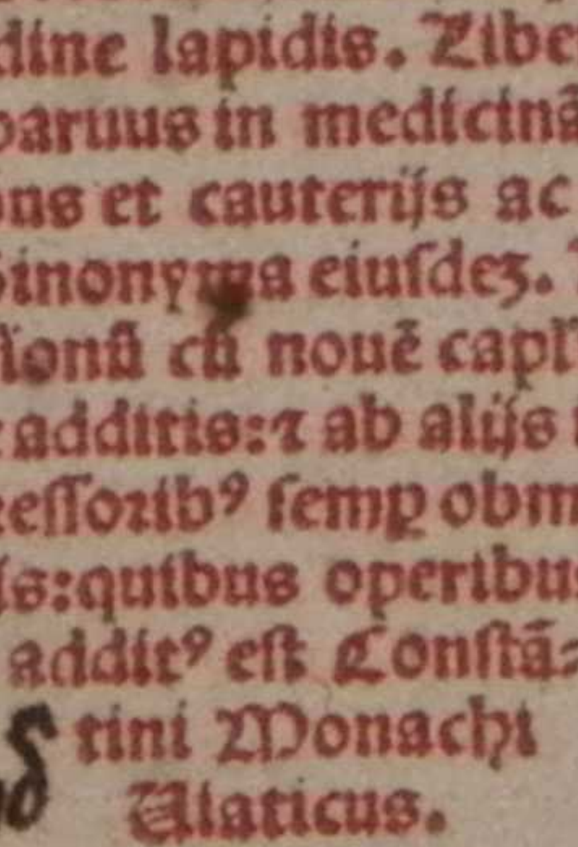
NETO

7.A.257

Opera parua Abubetri filij Zacharie filij arafi que in hoc paruo volumie cõtinentur sunt. Liber ad Almansorem decẽ tractatus cõtinens cum nõnullis additionibus interlinearibus Gerardi Cremonensis nusq̃ antea impressis. Tractatus de egritudinibus iuncturarũ. De morbis puerox. Aphorismox eiusdem libri sex. Pduꝫ antidotarium ipsius. Tractatus de p̃seruatione ab egritudine lapidis. Liber introductorius paruus in medicinã. De sectionibus et cauterijs ac ventosis. Sinonyma eiusdez. Liber diuisionũ cũ nouẽ capitis in fine additis: ꝛ ab alijs impressoribꝰ semp obmissis: quibus operibus additꝰ est Constãtini Monachi Aliaticus.

Ex mons. χλεος
Bibl. Iuan Aluod
Φλβριαλβ.

R. COLLEGIO VENETO VENEZIA

Venũdantur Lugduni in vico Mercuriali sub signo Angeli.

BIBLIOTECA ATENEO
VENEZIA
VENETO

Tabula.

¶ Tabula vniuersalis libri al
mansoris decem tractatus
continẽtes : necnon aliorũz
tractatuum ipsius Rasis vt
sunt. Tractat⁹ de iuncturis.
de morbis pueror̃.aphoris=
morũ ⁊ lapidis renũ ⁊ vesice
que nõ parui auxiliũ erit pro
cuiuslibet capꝭ inuẽtiõe cuz
nũero foliorũ hic anotato.
Intẽtões tractatuũ hui⁹ libri
Tractat⁹ primus de figura ⁊
forma membrorũ. fo.i.
Tactat⁹ scõs de notificatiõe
ꝓpꝛionũ corpor̃ ⁊ humorum
dñantiũ in ipsis. fo.xxi.
Tractat⁹.iij. de virtutib⁹ ci=
bor̃ ⁊ medi.simpliciũ. xxxvij
Tractatus q̃rtus de cõserua
tione sanitatis. fo.lxij.
Tracta.v.de decoratõe.lxxx
Tractat⁹.vi.de regimĩe iter
agentium. fo.xcviij.
Tractat⁹.vij.de aggregatio
nib⁹ ⁊ summis artis chyrur=
gie ⁊ vulnerũ ⁊ apatũ. cvij.
Tractat⁹.viij.de sanatiõe ve
nenatoruz ⁊ de morsibus ve
nenosor̃ animaliũ.fo. cxxv.
Tractatus. ix. de curatione
egritudinũ que accidũt a ca
pite vsq; ad pedes. fo.cxliij.
Tractat⁹.x.de febribus.⁊ de
his q̃ sequũtur eas. clxxxij.
¶ Rubrice capꝭor̃ cuiuslibz
tractat⁹ libri ad almãsorez
ꝑm⁹ q̃dẽ.xxvi.ꝯtinet capꝭa
Capꝭs primũ de aggregatiõi=
bus ⁊ summis iuuamẽti mẽ=
bror̃ q̃s nos p̃mittere opz i
principio hui⁹ tractat⁹. fo.i.
De forma ossiũ capitis. iiij.
De forma musculor̃. fo.vij.
De forma neruorũ. fo.viij.
De forma venarũ. fo.ix.
De forma arteriarũ. fo.xi.
De figura cerebri. fo.xij.
De forma oculi. fo.xij.
De figura nariũ. fo.xij.
De forma auris ⁊ bucini ei⁹.
folio. xiij.
De figura linguc. fo.xiij.
de formis gutturis ⁊ oris.xiij.
De figura pectoris et pulmo.
nis. fo.xiiij.
De figura cordis. fo.xv.
De figuris meri ⁊ stõi.fo.xv.
De figura intestinor̃.fo.xvi.
De figura epatis. fo.xvi.
De figura splenis. fo.xvij.
De figura fellis. fo.xvij.
De figura renũ. xvij.
De figura vesice. xvij.
De summis dicẽdis et colle=
ctionib⁹ vtilitatis instrumẽ=
torũ nutricatiõis. fo.xvij.
De forma mirach vẽtris. xix.
De fofa testicl̃or̃ et ẏge.xx.
De forma mãmillarũ.fo.xx.
De forma matricis. fo.xx.
¶ Rubrice capꝭor̃ secũdi tra
ctatus que sunt.lviij.
De summis colligẽtib⁹ sciaz
cognoscẽdi ꝯplexiones.xxi.
de signis ꝯpꝛionis eq̃lis.xxij.
de signis cõpꝛionis cal̃e.xxiij.

De significationib⁹ corporū. frigidorum. fo.xxtiij.
De significationibus corporū humidorum. fo.eo.
De significationibus corpox siccorum. fo.eo.
De significationib⁹ corporū calidox ⁊ siccox. fo.eo.
De significationibus corpox frigidox et humidox. fo.eo.
De significatiōib⁹ cōplexiōis cerebri ⁊ sue forme. fo.eo.
De signis complexionis cordis. fo.xxiiij.
De signis complexionis epatis. fo.eo.
De signis complexionis pulmonis. fo.xxv.
De signis cōplexionis stomachi. fo.eo.
De signis complexionis testiculorum. fo.eo.
De nominandis summis eximijs ⁊ necessarijs quarū auxilio aliquis complexiones cognoscere pōt. fo.eo.
De nominatione significationum particularū que alias qñq; iuuāt significatiōes in cognoscendis complexionibus. fo.xxvi.
De significationib⁹ debilitatis neruorū. fo.eo.
De significatiōib⁹ cōplexiōis mēbrox humidox. fo.eo.
De significatione replexionis. fo.xxvij.
De cognoscēdo qs q̄rtuor hu morū dominētur. fo.eo8.
De significatione dominij colere rubee. fo.eo.
De significatiōe dominij colere nigre. fo.eo.
De significatione dominij flegmatis. fo.xxviij.
De somniox significationibus. fo.xxviij.
De cōparatione vel emptiōe captiuorum. fo.eo.
De significationibus capillorum. fo.xxix.
De significatio.colox.fo.eo.
De signifi. oculorū. fo.eo.
De signifi.supciliox. fo.xxx.
De significa.narib. fo.eo.
De significa.frōtis. fo.xxx.
De significationibus oris labiorum et dentiū. fo.eo.
De significationibus faciei ⁊ forme. fo.xxxi.
De signifi.auriū. fo.xxxi.
De significatio.vocis. fo.eo.
De significa.carnū. fo.eo.
De significatio.risus. fo.eo.
De significa.motuū. fo.xxxi.
De significa.colli. fo.eo.
De significa.costax. fo.eo.
De significa.dorsi. fo.eo.
De significa.spatulax. fo.eo.
De signifi. brachiox. fo.eo.
De significationibus volarū manuum. fo.eo.
De significationib⁹ anchyarū coxarū ⁊ pedum. fo.eo.
De signifi.passuum. fo.xxxij.
De signifi.audacie. fo.xxxij.

De significa.timidi.fo.xxxij.
De significatio. hois boni intellectꝰ ꝛ bone nature.fo.eo.
De significatio.corporis habētis bonā naturā. fo.eo.
De significationibꝰ hois philosophi. fo.eo.
De significatio. hois qui est grosse nature. fo.eo.
De significationibꝰ hominis inuerecūdi. fo.eo.
De significationibꝰ hois malorum morum. fo.xxxiij.
De significationibus hominis luxuriosi. fo.eo.
De significa.mulierū. fo.eo.
De significa.eunuchi. fo.eo.
De summa eox que in cōsideratione phisonomie sunt necessaria. fo.xxxiij.
¶ Rubrice capitulorū Tertij tractatus.que sunt.xxviij. ¶
De dictione vniuersali ad sciendū virtutes nutrientiuꝫ et medicinarū. fo.xxxvij.
De virtutibus granorū et seminum vsitatox ex quibꝰ solet fieri panis. fo.xxxvij.
De his que ex tritico ꝛ ordeo fiunt. fo.xxxviij.
De virtute aque. fo.eo.
De virtute vini. fo.xxxix.
De virtutibus potuum non inebriantium. fo.xl.
De vinis falsis. fo.xl.
De robub. fo.eo.
De virtute carniuꝫ ꝛ suis speciebus. fo.xl.
De carnibꝰ volatiliū. fo.xli.
De diuersitate mēbrorū animaliū in nutrimēto. fo.xli.
De ☧tutibꝰ quas acqrūt cibi ex artificio. fo.xlij.
De ☧tutibus sisamox vel de his q ex melle ꝓficiūt.fo.xliij
De ouis. fo.eo.
De lacte et his que fiunt ex eo. fo.eo.
De ☧tutibꝰ piscibū. fo.xliiij.
De seminibus ꝛ speciebus et alijs coqne necessarijs q̄ qñ cū cibis miscērur cōdimentū prestant. fo.xlv.
De oleribꝰ ꝛ q̄ ministrant ex eis in decoctione. fo.eo.
De virtutibꝰ que ex cōdimēto auferūt fastidiū de cibarijs et salsamētis. fo.xlvij.
De virtutibus fructuū et pomorum. fo.xlviij.
De herbis recētibus, et bene redolētibus. fo.l.
De specibꝰ bene redolētibꝰ et earū ☧tutibus. fo.l.
De noiandis liquoribus vnctuositatē habētibꝰ. fo.li.
De vestimētis. fo.li.
De vētis ꝛ aere. fo.li.
De ciuitatibus. fo.lij.
De ☧tutibus electuariorū ad comedendū suauiū. fo.liij.
De ☧tutibꝰ specierū q̄bus oī hora multū est vtēdū. fo.luij.
¶ Rubrice capitulorū quarti Tractatus: que sunt.xxxij.
De dicēdis aggregationibus

cõseruandi sanitatem et eiꝰ summis fo.lxiij.
De mẽsura motꝰ ꝛ dispositionibus ipsiꝰ ꝛ tpis eiꝰ. fo.lxiij.
De mẽsura somni et sue hore. fo.lxiij.
De regimine cibi fo.lxiij.
De regimine potus fo.lxiiij.
De mdificatione corporum et superfluitatibꝰ. fo.lxiiij.
De mãsionibꝰ ꝛ domibꝰ siue hospitijs tẽperandis. fo.lxv.
De significationibus malorum acidentium anteq̃ preualeãt ꝛ augeanꝝ. fo.lxv.
De cogitationibus anime. folio lxvij.
De conscruatione egritudinum fo.lxvij.
De his qui a cibis inconuenientibus nocumentum expellunt fo.lxvij.
De illis qui nocumentũ a vino illatũ expellũt. fo.lxviij.
De illis que vice vini in potu sumũtur fo.lxviij.
De iuuamentis et nocumentis flobothomie et quomodo debeat fieri fo.lxviij.
De iuuamẽto purgationis et eius nocumento et quomodo debeat fieri fo.lxix.
De iuuamẽto vomitus et eiꝰ nocumento et quomodo debeat fieri fo.lxx.
De iuuamento coitus et eius nocumẽto et quomodo debeat fieri fo.lxx.
De iuuamento balnei ꝛ eius nocumento ꝛ quomodo debeat fieri. fo.lxxi.
De forma corporis laudabili. fo.lxxi.
De iuuamẽto fricationis labiorum ac gingiuarũ siue dẽtium cũ corticibꝰ nucũ arboꝝ ꝛ eius nocumẽto. fo.lxxi.
De cõseruatiõe dẽtiũ. fo.eo.
De oculoꝝ cõseruatione ꝛ eorum clarificatione. fo.lxxij.
De conseruatione sanitatis aurium fo.lxxij.
De cautela egritudinum ab vno ad aliũ trãsefũtiũ. fo.eo.
De pestilentia et eius cautela fo.lxxiij.
De regimine corporis secundum tẽpora fo.lxxiiij.
De regimine infantis et pregnantis fo.lxxv.
De alleuiatiõe partꝰ ꝛ regimine parturiẽtis fo.lxxv.
De regimĩe ĩfantis. fo.lxxvi
De electione nutricis et eius regimine fo.lxxvij.
De summa regiminis aliarũ etatum fo.lxxvij.
De pbatiõe medici. lxxviij.
¶ Rubrice capitulorũ quinti Tractatus: que sunt. lxxvij.
De furfuribus fo.lxxx.
De alopitia fo.eo.
De generatione pilorũ in locis denudatis fo.eo.
De cõseruatione pilorũ ne cadãt et ipsorũ elõgatione ꝛ cu

ratiõe initiꝭ caluitiꝭ.fo.lxxxi.
De sciſſuris extremitatuz ca
pillorum fo.eo.
De criſpatione capillorum.
folio lxxxi.
De his que efficiũt capillos
planos. fo.eo.
De nigrificatione capilloꝝ.
folio lxxxi.
De regimine capillorum ne
cito cani fiant fo.lxxxiꝭ.
De tinctura capilloꝝ rubea
vel ſubrubea fo.eo.
De albificandis capillis. fo=
lio lxxxiꝭ.
De his que auferũt capillos
et que ſubtiliant et que euel=
lunt et que eorum prohibent
ortum fo.lxxxiiꝭ.
De his que penitus auferunt
pilos fo.lxxxiiꝭ.
De illis que odorem pſilotri
reprimunt fo.eo.
De his que ꝓhibent ne pſilo
trũ aduſtionẽ neq; puſtulã in
corpore faciat ꝛ de curatione
eiꝰ qđ aduſtũ eſt fo.lxxxiiꝭ.
De ſahafa. fo.eo.
De his que faciẽ albificãt et
cutem ſubtiliãt ꝛ faciẽ claraz
ac lucidã efficiũt fo.lxxxiiiꝭ.
De his que colorem efficiũt
rubeum fo.eo.
De his que colorem citrinãt
folio fo.eo.
De his que colorem deni=
grant fo.eo.
De his q̃ dolẽt pãnũ. fo.eo.
De medicãdis lẽtignibus ni
gris et paruis fo.lxxxv.
De illis que auferunt cicatri
ces vulnerum fo.lxxxv.
De illis que auferũt roborẽ
in facie exiſtẽtem. fo.lxxxv.
De illis q̃ auferũt viriditatẽ
ex ꝓcuſſione factam fo.eo.
De illis que auferunt algua=
ſem fo.lxxxv.
De illis que delent veſtigia
variolarum fo.lxxxv.
De pruritu et ſcabie et ma=
gnis puſtulis fo.lxxxvi.
De ſare vel ſafre fo.lxxxviꝭ.
De alhaſath fo.lxxxviꝭ.
De impetigine fo.eo.
De morphea alba fo.eo.
De morphea nigra. lxxxviiiꝭ.
De albaras fo.lxxxviiiꝭ.
De lepra fo.eo.
De verucis fo.lxxxix.
De his que palpebrarum ge
nerãt pilos fo.eo.
De pediculis ĩ palpebris exi
ſtẽtibus fo.lxxxix.
De ordeolo fo.xc.
De geſſe exiſtẽte ĩ ocꝭo.fo.xc
De oculis foras preeminenti
bus fo.eo.
De fetore narium fo.xc.
De fetore oris fo.xc.
De his que occultãt odorem
vini ac repꝛimũt fo.xci.
de his q̃ occultãt fetorẽ allio
rũ ꝛ ſepor ꝛ porror. fo.xci.
De illis q̃ ꝓhibẽt fluxũ ſaliue
currẽtẽ ab ore apꝰ ſomnũ.xci

De his que abstergunt dentes et destruũt alhafa vel cõcauitates. fo.xci.
De his q̃ phibẽt corrosiones dentiũ fieri. fo.xci.
De illis que phibẽt dẽtes cõmotos cadere. fo.xci.
De superfluitate aurium purganda. fo.xciij.
De illis que auferũt fetorem ascellarum. fo.xciij.
De illis que prohibent sudorem pedum. fo.xciij.
De illis q̃ sudorẽ totiꝰ corpis bñ redolore faciũt. fo.xciij.
De diminutione fetoris vrine et egestionis. fo.xciij.
De custodia corpis mortui ne feteat ⁊ ne cito putrefiat xciij.
De illis q̃ phibẽt ne puerorũ testiculis et puellarũ mãmillis ꝓperet magnitudo. xciij.
De illis que accidũt ĩ vnguibus de fetiditate. fo.xciiij.
De scissuris faciei labiorum ⁊ manuum. fo.xciiij.
De tumore et pruritu q̃ accidunt in digitis in autũpno et in hyeme. fo.xciiij.
De his que ĩgrossant corpus vel impinguãt. fo.xciij.
De his que macrum efficiunt corpus. fo.xciiij.
De his q̃ augẽt sperma ⁊ q̃ valẽt ad erectionẽ ẋge. xciiij.
De his que calefaciunt vuluam. fo.xcv.
De illis q̃ augent delectationem in coytu. fo.xcv.
De sanatione illius qui in fine coytꝰ ilico egerit. fo.xcv.
De illiꝰ sanatione q̃ ex nimio coytu debilitatur. fo.xcv.
De illis q̃ diminũt spermatis virge erectionẽ. fo.xcv.
De illis que ingrossant virgam. fo.xcv.
De his que constringunt vuluam. fo.xcvi.
De illis que auferũt humiditatem in vulua. fo.cxvi.
De his que calefaciunt vuluam. fo.xcvi.
De his que valent ad impregnandum. fo.xcvi.
De illis que prohibent impregnari. fo.xcvi.
De illis que multum faciunt bibere. fo.xcvi.
De his q̃ cito inebriãt. xcvij.
De his q̃ cito alleuiãt ebrietatẽ ⁊ ex q̃bꝰ cito auferẽt. xcvij.
De curatiõe ebrietatis. xcvij.
¶ Rubrice capitulorum sexti tractatꝰ que sunt. xix.
De cautela iter agentis a calore et auferẽdo nocumento qđ accidit ei ab ipo. xcviij.
De cautela dierum canicularium ⁊ succursu eorum que ex eis accidunt. fo.xcix.
De sedanda siti et expulsione nocumenti eius. fo.xcix.
De regimĩe illoꝝ q̃ volũt iter agere dũ magnũ ẽ frigus. c.
De sanatione a frigore con-

gelati. fo.ci.
De ſincopi qui fit ex fame et eius ſanatione. fo.ci.
De regimine extremitatū digitox peduz ⁊ manuuz ne a frigore corrũpant. fo.ci.
De immobilitate oculi ex niue ⁊ q̃ pre nimia niuis albedine vdere non põt. fo.cij.
De aduſtione ⁊ dolore que accidunt ĩ oculo ex frigore vel vento. fo.ciij.
De ſanatiõe debilitatis ⁊ laboris magni. fo.ciij.
De preparatõe corpis ad ambulandum et regimine cibi in itineribus. fo.ciij.
De ablatione nocumẽti ex diuerſitate aquarum. fo.ciiij.
De manſionibus expeditionum vel eorum qui ſunt in caſtris. fo.ciiij.
De regimĩe mare itrãtiũ.cv.
De phibitiõe gñatiõis pediculox ⁊ deſtructiõe eorũ qui generati ſunt. fo.cv.
De illis que prohibẽt ſoob.i. mutationem que fit in facie a ſole vel vento. fo.cv.
De illis que prohibent fiſſuras calcanei. fo.cv.
De excoriationibus que accidunt ex equitatione vel calciamentis. fo.cvi.
De caſu ⁊ pcuſſiõe q̃ fiũt i capite vel i alia pte corpis.cvi.
¶ Rubrice capꝛoꝛuz ſeptimu tractꝰ que ſunt. xxvij.
De collectiõibꝰ ⁊ agregatiõibus doctrie chyrurgie.cvij.
De mollificatõe duritiei q̃ remãſit in mẽbris poſt chyrurgiã vel reſtaurationẽ. fo.cx.
De collectõibꝰ ⁊ aggre.ſanatiõis vulnex ⁊ apatũ. fo.cx.
De medicinis generantibus carnem. fo.cxij.
De medicaminibꝰ que carnẽ minuunt ſuperfluam et reſoluunt. fo.cxiij.
De his que vlcera cõſolidant ⁊ in vlceribus multam habentibus humoꝛoſitatẽ carnem gñant et ipſoꝛum remouent hũoꝛoſitatez fo.cxiij.
De his que aperiunt magna apoſtemata et ne cum ferro aperiant excuſant fo.cxiiij.
De ſcrofulis. fo.cxiiij.
De cancro. fo.cxv.
De carbũculis. fo.cxv.
De apoſtemate cal'o. cxv.
De apoſtemate molli ſiue vndimia. fo.cxv.
De apate duro. fo.cxvi.
De glãdulis magnis. cxvi.
De nodis glãduloſis fo.cxvi.
De formica. fo.cxvij.
De igne perſico fo.cxvij.
De aduſtione ignis et aque et olei. fo.cxvij.
De panariciis que circa vngues fiunt. fo.cxvij.
De fluxu ſanguinis ex vulneribus. fo.cxviij.
De flobothomia. fo.cxviij.

De ventosis. fo.cxxiij.
De sanguisugis. fo.cxxiij.
De vena medeme siue ciuili. folio fo.cxxij.
De extractiõe sagitax et hastularũ ⁊ spinaruz. fo.cxxiij.
De plagis capitis et fractura cranei. fo.cxxiij.
De deceptoribus. fo.cxxiij.
¶ Rubrice capitulox octaui tractatus que sunt. lv.
De collectiõib⁹ ⁊ aggregationibus sanatiõis venenox et morsus venenosoruz aĩaliuz et cautela. fo.cxxv.
De morsib⁹ viperarũ. cxxvij.
De morsib⁹ scorpionũ. cxxix.
De pñcturꝰ akatareti. cxxix.
De morsib⁹ rutele ⁊ sibth et aranei. fo.cxxx.
De pñcturis vespax formicaruz ⁊ apum volatiliũ. cxxxi.
De morsibus stellionis et lacerte. fo.cxxxi.
De hys q̃ fugãt venenosa aĩa liax lupos interficiũt. cxxxi.
De morsib⁹ canis nõ rabidi ⁊ beluax hoiz ⁊ lupox. cxxxij.
de morsu cãis rabiosi. cxxxij.
De hys qui in potu acceperũt napelos. fo.cxxxiiij.
De hys q̃ ĩ potu sũpserũt corꝛnua hirci mõtani. cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu fel leopardi. fo.cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu fel vipere. fo.cxxxiiij.
de hys q̃ sũpserũt ĩ potu sũmitatẽ caude ceruine. cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu sudorẽ bestie. fo.cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu cantarides et stafisagriã. folio cxxxiiij.
De hys qui sumpserũt in potu opium. fo.cxxxv.
De hys qui sumpserũt in potu iusquiamuz nigrũ. cxxxv.
De hys qui sumpserũt in potu mandragoraz. fo.cxxxv.
De illis qui sumpserũt in potu nuces methel. fo.cxxxv.
De illis qui sumpserũt in potu semen bengi. fo.cxxxvi.
De hys qui sumpserũt ĩ potu succũ corticãdri viridis. cxxxvi
De illis qui sumpserũt in potu pñlium. fo.cxxxvi.
De fungis et tuberibus perniciosis. fo.cxxxvi.
De lacte et sanguine in stomacho coagulatis. cxxxvi.
De assaturis que cooperiuntur ne fumus ab eis exeat. folio. cxxxvij.
De comestione piscium frigidoꝛum. fo.cxxxvij.
De comestione lactis corꝛuptꝰ. fo.cxxxvij.
De nucleis fructuũ mutatis ⁊ corꝛuptis et oleis inspissatis ⁊ que sunt rancida ⁊ que sunt eis sĩlia. fo.cxxxvij.
De illis qui sumpserũt in potu ranas pluuiales vel lacunales. fo.cxxxvij.

De illis qui sumpserunt lepo rez marinū in potu.cxxxvij.
De illis qui sumpserūt malū castorcū in potu. cxxxviij.
De his qui sumpserunt gum mi ruthe siluestris. cxxxviij.
De his q̄ sumpserunt anacar dum mōtanū. cxxxviij.
De his qui sumpserūt oleandrum. fo.cxxxviij.
De illis qui leduñt ex comestione squille. fo.cxxxviij.
De his quibus nocuit semen vrtice. fo.cxxxviij.
De his quibus nocuit potus aque frigide. fo.cxxxviij.
De his qui sumpserunt gipsum. fo.cxxxix.
De his qui sumpserunt in potu litargirum. fo.cxxxix.
De his q̄ in potu sumpserunt argentū viuū vel vzifur. fo. cxxxix.
De illis qui in potu sumpserunt ceruſam. fo.cxxxix.
De his qui ī potu sumpserūt calcēt auripigmentū sil't arsenicū sublimatū. cxl.
De illis q̄b9 nocuit squama ferri vel qui eius limaturaz summpserūt. fo.cxl
De illis qui in potu sumpserunt florē eris. fo.cxl.
De illis qui in potu sumpserunt calcantum aut alumē. folio. cxl.
De illis qui titimalum sumpserunt. fo.cxl.
De illis qui in potu sumpserunt elleborum album et nucem vomicam condisi et arthanitan. fo.cxl.
De his qui sumpserunt elleborū nigrū. fo.cxli.
De his qui sumpserūt' dend. folio .cxli.
De his qui sumpserūt in potu euforbium. fo.cxli.
De his qui ī potu sumpserūt mezereō t nimis. fo.cxli.
De virtutibus medicinarum laxatiuarum. fo.cxli.
De exēplo cōpositiōis medicinarū laxatiuaruz. fo.cxlij.
¶ Rubrice capitulorū noni tractatus q̄ sunt.lxxxv.
De cephalea et emigranea. folio. fo.cxliij.
De scothomia. fo.cliiij.
De frenesi. fo.cxlv.
De appoplexia. fo.cxlv.
De graui dormitatōe. cxlvi.
De stupidis q̄ semper habent oculos apertos. so.cxlvi.
De paralisi graui. fo.eo.
De stupore t tremore. cxlvij.
De tortura oris fo.cxlvij.
De spasmo fo.eo.
De epilepsia fo.eo.
De incubo fo.cxlviij.
De melācolia fo.eo.
De catharro fo.cl.
De obtalmia fo.cl.
De vlceribꝰ oculoz. fo.cli.
De his que in oculis cadunt siue sit pilus siue palea siue

aliud. fo.cliij.
De albedine que fit in oculo. fo.cliij.
De scabie et sebel. fo.cliij.
De lachrymalibus cum pruriunt. fo.cliij.
De vngula fo.cliij.
De macula rubea ex percussione vel alia re. fo.cliij.
De lachrymis fo.cliij.
De debilitate visus. fo.eo.
De tumore palpebrax. fo.eo.
De cõuersis ptlis qui nascuntur in palpebris magis interius q̃ debent et pũgunt oculum. fo.cliij.
De aqua descendente in oculum fo.cliij.
De nictolopis. fo.cliiij.
De dilatatiõe pupille. fo.clv.
De fistulis que in angulis lachrymalibus fiũt. fo.clv.
De dolore q̃ fit i aure. fo.clv.
De vlcere qõ fit i aure. fo.clv.
De sonitu et tunnitu aurium. folio clvi.
De grauedie audit⁹. fo.clvi.
De vermibus auris et paruis animalibus ipsam ingrediẽtibus. fo.clvi.
De eo quod in aure figitur ab exterioribus ingressum. folio clvi.
De sanguine ex naribus fluẽte. fo.eo.
De vlceribus narisũ fo.clvij.
De emorroydibus que nascũtur in naribus. fo.clvij.
De amissiõe odorat⁹. fo.clvij.
De dolore dentiũ fo.clviij.
De extrahẽtibus dentes ꝛ cõfringẽtibus fo.clviij.
De dentium congelatione et stupore. fo.clviij.
De dentibus qui dolent cum aere frigida tãgunt. clviij.
De colla. fo.clix.
De gingiuis sanguinolentis. folio clix.
De casu vuule fo.clix.
De sanguisugis que ingrediũtur guttur. fo.clix.
De his que guttur ingrediuntur: siue sint spine siue os. folio clix.
De grauedie lingue. fo.clix.
De lingua que adeo tumescit vt os egrediat fo.clx.
De glandula que sub lingua nodatur et vocatur ranula. folio clx.
De apostematibus accidentibus in lingua fo.clx.
De synantia fo.clx.
De tussi fo.eodem.
De asmate so.clxi.
De pleuresi. fo.eo.
De peripleumonia. fo.clxij.
De sanguinis proiectione cũ spumo sine vomitu ꝛ sine restatione per os. fo.clxij.
De ptisi fo.eo.
De tremore cordis. fo.clxiij.
De passione colerica fo.eo.
De his que cõfortant stomachum et ciborum perficiunt

digestionez. fo.clxiiij.
De dolore et apostemate sto machi fo.clxv.
De singultu fo.clxvi.
De canino appetitu.fo.clxvi
De dolore epatis fo.clxvi.
De yctiritia fo.clxvij.
De ydropisi fo.clxviij.
De dolore splenis fo.clxviij
De colica fo.clxviij.
De fluxu ventris fo.clxx.
De difficultate mingendi. folio clxxij.
De lapide. fo.clxxiij.
De nascentijs renum et vesice. fo.clxxiiij.
De ardore qui fit in mictu. folio clxxiiij.
De mictu sanguinis et puris fo.eod.
De his que non possunt retinere vrinam fo.clxxv.
De lumbricis et vermibus q̃ nascuntur in ano et in ventre fo.clxxv.
De emorroydib⁹ et fistulis ꝛ ragadijs q̃ i ano fiũt. clxxv.
De exitu mficj ꝛ ani. clxxvij.
De constrictione menstruorum. fo.clxxvij.
De prouocatione menstruorum fo.clxxvij.
De fissuris que fiunt in matrice vel vulua. fo.clxxviij.
De plagis et cãcro q̃ fiunt in matrice vel vulua. clxxvij.
De nascentijs que fiũt in matrice vel vulua fo.eo.
De prefocatione matricis. folio clxxviij.
De mola fo.clxxix.
De ruptura iguinis. clxxix.
De podagra ꝛ sciatica.fo.eo.
De gibbositate fo.clxxxi.
De varicibus fo.clxxxi.
De elephantia fo.clxxxi.
De vulneribus lumborum. folio clxxxi.
De doloribus exteriorũ membrorum fo.clxxxi.
¶ Rubrice capitulorum decimi Tractat⁹:que sunt. xxxv.
De prologo fo.clxxxij.
De febre ephimera. clxxxij.
De febre ethica fo.clxxxvij.
De febre que duobus dieb⁹ inuadit et vnum intermittit et vocatur tertiana. fo.cxc.
De causonide fo.cxci.
De synocho fo.cxcij.
De febre quotidiana que vocatur flica. fo.cxciij.
De febre quartana fo.cxcv.
De febrib⁹ ꝓtinuis fo.cxcvi.
De febribus commixtis que accidunt de quinto in quintum diẽ vel de sexto in sextũ vel amplius. fo.cxcvi.
De febribus quibus accidit frigus ꝛ calor simꝫ. fo.cxcvi.
De frigoribus ex quibus nõ calefit patiẽs. fo.cxcvij.
De febre sincopali que fit ex malicia humorum et eorum acuitate fo.cxcvij.
De febre sincopali q̃ ex mul-

titudine et cruditate humo=
rum fit fo.cxcviij.
De febribus que cõ comittã=
tur apãta fo.cxcix.
De febribus que ex pestilen=
tia accidunt fo.cc.
De febribus cõpositis.fo.cc.
De variolis et morbilis.fo=
lio cci.
De his que necessario scita
sunt ad regimen acutarũ egri
tudinum fo.cciij.
De signis bonitatẽ significã
cãtibus fo.cciij.
De signis malis fo.cciiij.
De cognoscẽdo more febris.
folio ccv.
De cognitione temporum fe
bris fo.ccv.
De conditione digestionis.
folio ccvi.
De crisi fo.ccvi.
De signis iudicantibus cri=
sim. fo.ccviij.
De cognoscendis speciebus
euacuationis per quã fiet cri
sis fo.ccviij.
De signis pronosticantibus
bonã crisim vel malã vel per=
fectionem vel diminutionem
eius fo.ccviiij.
De dieb⁹ creticis fo.cc.
De vrina fo.cclx.
De signis egestiõis. fo.ccxij.
De pulsu fo.ccxij.
De specieb⁹ pulsuũ que sunt
decem fo.ccxiij.
De regimine acutarũ egritu
dinum fo.ccxvi.
De regimie conualescẽtium.
folio ccxvi.
¶ Rubrice capitulorum libri
de egritudinib⁹: q̃ sunt.xxvi.
De materia doloris iunctu=
rarum fo.ccxvij.
De signis materierũ doloris
ifecturarum fo.cc.
De cura vniuersali passionuz
iuncturarum fo.ccxix.
De dieta fo.ccxx.
De medicinis purgantibus
humorem fo.ccxxij.
De medicinis que purgãt fle
gma ⁊ crudos hũores. fo.cc.
De medicinis purgãtib⁹ hũo
rẽ melãcolie a ifectur. ccxxiij
De his que purgãt humorez
mixtum ex flegmate et cole=
ra. fo.ccxxiij.
De medicis p os sedãtib⁹ do
lores ifecturarũ fo.ccxxiiij.
De clysteriis in vsu anche.fo
lio ccxxiiij.
De emplastris et vnguentis
dissoluentibus et dolorem se
dantibus fo.ccxxv.
De medicinis q̃b⁹ debes vti
cũ apa fuerit in statu et calor
fuerit fortis aliquãtulũ.fo.cc.
De medicinis q̃b⁹ debes vti
in declinatiõe apatis.fo.cc.
De curatiõe duri apatis ⁊ la
pideitatis que fit in ifecturis.
folio ccxxvi.
De cura proprie lapideitatis
folio. ccxxvij.

De medicinis que adurũt et eis nõ debem⁹ vti nisi in fine egritudinis fo.ccxxvij.
De dolore anche et arthetice. fo.ccxxviij.
De cura vniuersali ad dolorẽ anche. fo.eod.
De curatione sciatice passionis. fo.ccxxix.
De p̃seruatiõe a doloríb⁹ iũcturarũ ex sanguie. fo.ccxxx.
De preseruatione a doloríb⁹ iũcturarũ ex colera. ccxxx.
De p̃seruatiõe a doloríb⁹ iũcturax de flegmate.fo.ccxxxi
De p̃seruatiõe a dolore iũctu re anche ex satietate fo.eo.
De medicinis simplicib⁹ valentibus in istis casibus virtutibus suis fo.ccxxxij.
De vẽtosa q̃ ponit sup anchã et cauterio fo.eo.
De q̃busdã emplis et vnguẽtis sedãtibus dolores iũcturarũ tã calidos q̃ frigidos et leniẽtib⁹ durities eax.ccxxxiij.
¶ Rubrice capitulox libri de egritudinibus puerorum que sunt.xxiiij.
De sahafati puerox.ccxxxiiij de fauositate puerox.ccxxxv.
De magnitudine capitis puerorum fo.eo.
De inflatione ventris puerorum fo.ccxxxv.
De sternutatione puerorum. folio ccxxxv.
De vigilijs puerorum.fo.eo.
De epilepsia puerox.ccxxxv.
De quadã passione q̃ dicitur mater puerorum fo.ccxxxv.
De sanie aurium puerorum. folio ccxxxvi.
De veneno fluẽte de aure.folio ccxxxvi.
De morbis oculorum in pueris. fo.ccxxxvi.
De obliuitate visus.ccxxxvi.
De morbis dentiũ. ccxxxvi.
De pustulis que accidunt in ore puerorum. fo.ccxxxvi.
De vomi.in pueris.ccxxxvij.
de fluxuvẽtr⁹ puerox.ccxxxvij
de ꝯstipatõe puerox.ccxxxvij
De tussi puerox fo.ccxxxvij.
De pruritu et vesicis puerorum. fo.ccxxxviij.
De lũbric⁹ puerox. ccxxxviij.
De inflatione vel eminentia vmblici puerorũ. ccxxxviij.
De crepatura puerorum. folio ccxxxviij.
De lapide in vesicis puerorũ. folio ccxxxix.
De relaxatione siphac puerorum. ccxxxix.
Liber primus aphorismorux Rasis de secretis. ccxxxix.
Liber secũd⁹ de experimẽtis ꝛ cõfidẽtijs. fo.ccxliij.
Liber terti⁹ de casib⁹ qui ipsi rasi acciderunt. fo.ccxlvi.
Liber ãrtus de dietis medicinis et cibarijs. fo.ccxlix.
Liber quintus de verbis ypocratis. fo.cclij.

Liber sextus de scientissi intellectib⁹ sine q̃b⁹ rect⁹ medicus esse non põt. fo.cclxiij.
Synonima ipsius rasis. folio. cclxvij.
¶ Rubrice capitulorum antidotarij Rasis q̃ sunt quatuor.
De aptatione medicinarum ad diuersas dispositiones vt possint sumi sine horripilatione. fo.cclxviij.
De medicinis que ornant faciem. fo.cclxx.
De compositione multorum oleorum. fo.cclxxij.
De medicinis ad quasdaz dispositiones. fo.cclxxvij.
Tractat⁹ rasis de p̃seruatiõe ab egrit.lapidis. cclxxviij.
Liber introductori⁹ in medicinam rasis. fo.cclxxix.
De sectionibus et cauterijs t vẽtosis rasis. fo.cclxxxij.

¶ Finis tabule.

¶ Albubetri arazi filij zacharie Liber icipit q̃ ab eo Almã sor vocat⁹ est: eo ꝙ regis mansoris Jsaac filij precepto editus est trãslat⁹ ex arabico in latinũ apud toletũ a Gerardo cremonẽsi cum ipsius Gerardi nõnullis additionibus cuz textu incertis ꝛ quibusdã glosulis interlinearibus etiã ab ipso gerardo notatis nusq̃ vsq; nũc ab aliqbus impressis.

¶ Verba albubetri.

Jn hoc meo libro regi cuius vitam plonget deus aggregabo summas: ꝛ aggregatiões: et flores doctrine medicinalis: et hoc faciã compẽdiose. Dicam quoq; in eo de cõseruatione sanitatũ: ꝛ curatione egritudinũ: et ea que sequũtur ista: et q̃ sine intermissione fiunt: necnon ea ad q̃ sciẽda necessitas perducit: ꝛ per que est pos'e acutũ habentibus ingeniũ: ꝛ cõsilium equiparari medicis: ea vero que raro solent accidere postponã ꝛ dimittã ea in quibus est nimia doctrine ꝓfunditas in arte. Hunc aũt librum in decem distinguã tractatus ꝛ in vnoquoq; tractatu ipsius ponã capitula litteris alphabeti fm numeri ipsarũ ordinem signata: vt quod querit cito inueniri possit. Vt hoc aũt decenter explere valeam: diuinũ imploro ducatum auxilium: vt ipsi prius: deinde regi placeã: eiq; incessanter adherere possim.

¶ Jntentiones tractatuum huius libri.

¶ Tractatus primus de figura ꝛ forma membrorum.

¶ Tractatus secũdus de notificatiõe cõplexionũ corpor: ꝛ humorũ dominãtiũ in ipsis: ꝛ significationũ malarũ ꝓticularum phisonomie collectarũ. ꝛ comprehẽsarum breuiter.

¶ Tractat⁹ terti⁹ de virtutib⁹ ciborꝝ. ꝛ medicinarꝝ simpliciũ.

¶ Tractatus quartus de conseruatione sanitatis.

¶ Tractatus quintus de decoratione.

¶ Tractatus sextus de regimine iter agentium.

¶ Tractatus septimus de aggregationib⁹: ꝛ summis artis chirurgie: ꝛ vulnerum: ꝛ apostematum.

¶ Tractatus octauus de sanatione venenatorꝝ:ꝛ de morsibus venenosorum animalium.
¶ Tractatus nonus de curatione egritudinum que accidunt a capite vsqꝫ ad pedes.
¶ Tractatꝰ decimus de febribꝰ:ꝛ de hꝭ q̄ sequunt eas:ex illis q̄ sunt necessaria ad sciēdū pfectā curationē ipsarum.
¶ Tractatus primus de figura ꝛ forma membrorum qui xxvi.continet capitula.
¶ Capitulū pmū.De aggregatōibꝰ ꝛ summis iuuamēti membrorū q̄s nos premittere opꝫ in principio huius tractatus.

Capl'z.ij.ð fora ossiū capitis.
Capl'm.iij.ð fora musculorꝝ.
Capl'm.iiij.de fora neruorū.
Capl'z. v.de forma venarum que procedunt ab epate et non sunt pulsatiles.
Capl'm.vi.de fora arteriarꝝ.
Capl'm .vij.de fora cerebri.
Capl'm.viij.de forma oculi.
Capl'm.ix.de forma nariū.
Capl'm.x.de forma auris et bucini eius.
Capl'm.xi.de forma lingue.
Capl'z.xij.ð fora gule ꝛ oris.
Capl'm.xiij.de forma pectoris ꝛ pulmonis.
Capl'm.xiiij.de fora cordis.
Capl'm.xv.de forma meri et stomachi.
Capl'm.xvi.ð fora itestinorꝝ.
Capl'm.xvij.de fora epatis.
Capl'm.xviij.ð fora splenis.
Capl'm .xix.de forma cholestis fellis.
Capl'm.xx.de forma renum.
Capl'm.xxi.de forma vesice.
Capl'm.xxij.de dicēdis summi ꝛ collectiōibꝰ vtilitatis instrumētorꝝ nutricationis.
Capl'm.xxiij.ð fora mirach.
Capl'm.xxiiij.de forma testiculo et virge.
Cap̄.xxv.de fora mamillarꝝ.
Cap̄.xxvi.de fora matricis.

¶ Tractatus primꝰ de aggregationibꝰ et summis iuuamēti membrorum.

Capitulum.i.

CReatorꝰ oīum deus ossa condidit:vt per ea corpus sustētaret ꝛ rectificaret. Quia vero vnā corporis partem sine alia aliquādo moueri necesse fuit:non vnū tantū os in toto corpore fecit:sꝫ multa quibꝰ diuersas tribuit figuras:vt ad id apta forent qđ p ea fieri est necesse. Qm̄ aūt necesse fuit vt quedā eorū q̄ꝰq; coniunctim q̄ꝰq; sigillatim mouerent.ea cuidam substātie copulauit:quā ex vna vnius ossis extremitate pcreauit:ꝛ cū alterius extremitate ossis cōtinuauit.Est.n.inferiori extremitati continua.

Hec aũt substãtia ligamẽtuz vocat: qꝫ est corpꝰ albũ: durũ nõ habes sensũ. In vniꝰ etiã ossis extremitate additamentũ rotũdũ fecit. In alteri autẽ ossis extremitate ꝓcauitatẽ ꝑdicti additamenti capacẽ cõdidit: vt in ea collocaret ⁊ ex hmõi dispõne ossium ꝓuenerũt iuncture ex q̃bus apta fuerunt mẽbra moueri qñq̃ simul qñq̃ separatim. Ossiuz eñ ligamenta nõ ꝓhibuerũt: quin mẽbra insimul ac si vnũ tm̃ esset mẽbrũ mouerẽtur. Hã cum totã manum mouere volumus: eã cuz iunctura humeri ac si in ea vnũ tm̃ esset os motu vno mouebimꝰ: ita ꝙ in eo a cõiunctura cubiti nõ prohibebimur: neq̃ rascete: neq̃ digitoꝝ. Unã aũt ipsiꝰ partẽ si absq̃ alia aliqñ mouere voluerimꝰ: cum iunctura illiꝰ partis ꝓpria illud faciemꝰ. Ob hoc igitur duos motionis modos animal habuit particularẽ. vz et vniuersalem: fm vnũquẽq̃ quoꝝ prout ei esset necessariũ mouerẽtur.

¶ Sed qz ossa ex sua essentia nõ mouent: sed ꝑ motorem ⁊ ad modũ patiẽtiũ ꝙtinue fuerũt eis a ꝑncipio sensꝰ ⁊ motꝰ.

Additio. ¶ Sensus est passio ideoq̃ nerui multũ molles sunt ei necessarij. Motꝰ ꝛo est actio ãre nerui duri ei fuerũt necessarij: vñ mẽbra q̃ magna sunt neruis indigẽt mltũ duris quos ꝺz impossibile est sensibiles esse ideoq̃ mẽbra neruos hñt sensibiles ꝑ se: motiuos ꝑ se. Mẽbra ꝛo que sensu indigent et nõ motu neruos habẽt sensibiles. Textus.

¶ Et ipsoꝝ origine. i. cerebro cõcauitates q̃dã q̃ sunt nerui. Nerui vero isti non per se vt simplices sunt ossibꝰ coniungũtur: nisi prius cũ carne cartilagine et ligamẽtis misceãtur. Neruus enim si ꝑ se grandi mẽbro ꝙiungeret. vel nullo mõ vt debiliter ipm neruus moueret. Quãobrẽ neruus añq̃ ad mẽbrũ ꝓueniat: qꝫ per ipm moueri debeat diuidit et subtiles ⁊ minime ptes carnis ⁊ ligamẽti in ipsis diuisionibꝰ ꝙtexunt: et qꝫ ex toto ꝓuenit musculꝰ vocat. et est huius corpis magnitudo fm mẽsurã mẽbri qꝫ ꝑ ipm moueri ꝺz ⁊ situs eiꝰ est in ꝑte ℞sus quã motus ipsiꝰ mẽbri fuerit.

¶ Postea ꝛo ex vna duaꝝ musculi extremitatũ que scz est ℞sus ꝑte mẽbri qꝫ mouet. q̃dã nascit suba que chorda vocatur: ipsa aũt est corpꝰ ꝙpositũ ex neruo q̃ ad mẽbrũ dirigit: et ligamento qꝫ ex osse ortũ fuit q̃ est separata a carne q̃ in musculo erat. Chorda ꝛo ꝑtendit quousq̃ inferiori ex-

tremitati mẽbri qđ ꝑ ipſam dꝫ moueri coniũgat. Ex qua diſpõne ꝓtingit vt ex parua retractiõe q̃ muſculus ℞ſus ptẽ ſue radicis trahit: chorda fortiter trahat: ⁊ mẽbrum cũ ſua totalitate moueat. Eſt eñ iferiori extremitati eiꝰ ꝓtinua. ¶ Cerebrũ quoq; fecit deus vt ſenſuũ origo eſſet: ⁊ motus voluntariꝰ: ⁊ ab eo ꝓduxit neruos qui mẽbris ꝓtinuãtur et dant ei ſenſuũ ⁊ motionis modos. Nos ℞o oñdemus vnde oriãtur nerui: cum de eoꝝ tractabimꝰ anathomia. Et quia ptes corpis inferiores et que a cerebro valde remote ſunt: et ſenſu et motu indigẽt: motũ autẽ et ſenſum abſq; neruis habere non pñt: nerui ꝙꝫ ſi a cerebro recta ꝓtenderent via ex lõgitudine deſcẽſus debilitarent: vnde eoꝝ ꝓtenſio nec firma foret nec fortis fecit deꝰ ſub craneo foramẽ ꝑ qđ ptẽ cerebri ꝓduxit q̃ nucha vocat: que qꝫ mollis erat ad ipſius cuſtodiã dorſi ſpõdiles et ſuccẽta oſſa fecit: quẽadmodũ ad cerebri cuſtodiã cranei cõdidit oſſa: quã taliter munitã ſcđꝫ corporis lõgitudinẽ ꝓlõgauit: ex qua etiã cũ in alicuiꝰ mẽbri directo eſt qđ ei appropinquat neruos ꝓduxit q̃ ꝑ ſpondiliũ foramina exeũtes: ipſi mẽbro cõtinuãtur: ſenſuꝫ ei dãtes et motũ. Cerebro igit̃ ſi graue ſupuenerit accidẽs: toti corpi ſenſus auferet̃ et motus. Nuche ℞o ſi acciderit membris q̃bus nerui ab illa pte nuche ꝓcedẽtes cõiunguntur: et q̃ ſub eis ſunt motꝰ auferent̃ et ſenſus. ¶ Cerebrũ eñ q̃ſi fons ſenſuũ eſt. et motꝰ voluntariꝰ. Nucha ℞o ſicut fluuiꝰ magnꝰ ab eo manans. Nerui autẽ qui ab ea ꝓdeunt ſicut riuuli parui ex fluuio exeũtes. Fonti ℞o cũ aliqđ acciderit impedimentũ: erit cõe. Qđ ſi riuulis euenerit nocumentuꝫ erit ꝓpriũ locoꝝ ad q̃ ipſi dirigũtur riuuli. Ideoq; ſcire vñ quiſq; oriat̃ neruus: et ad qđ mẽbrũ dirigat̃ in arte medicine eſt perutile. qđ ⁊ Gal'. in libro de interiorũ mẽbrorum paſſionibꝰ teſtatur: ſic inquiẽs. Quidã in itinere romanus de mulo lapſus ſup lapidẽ cecidit: a quo vna ex ſpõdibilibꝰ leſa fuit ex cuiꝰ leſione digitus auricularis: ⁊ medicꝰ duriter ad tẽpus mouebant̃ q̃bus medici empl'a et ꝙlia medicamina ſupponebãt: ex q̃bꝰ eger nullũ ſentiebat iuuamen: qđ Gal'. cernẽs eadẽ medicamina ſpõdibilibꝰ a q̃bus nerui q̃ ad p̃dictos digitos ꝓtendũtur et ꝓcedũt ſuperpoſuit: et ſic breui eũ reſtituit ſanitati. Nerui q̃dẽ in prĩcipio ſui exitus

a cerebro vel nucha molles multū sunt: et ipsi cerebro vel nuche similes. cū autē magis elōgari incipiūt indurantur. donec pfectā neruor formā suscipiūt. Juuamenti igit̄ ner= uorū summa est: q ipsi sunt instr̄a et vie p que sensus et mo tus oībus tribuit̄ mēbris et trāsfundit̄: vñ si ex trāsuerso in cidant̄: aut sensus: aut motus mēbri: aut vtrūq; destruitur: ad qđ ipsi dirigūtur. Nucha ẋo si ꝑstringat̄ aut ex trāsuer so incidatur: sensus et motus oīm mēbror quor nerui a lo cis ꝓdeunt q̄ sub illa sunt incisione auferūtur in lōgitudīe autē lz ipsa incidat̄: non multū tñ impediet. Simili quoq; modo neruor incisio in lōgitudine si acciderit nō magnaz faciet lesionem. Ex trāsuerso aūt si euenerit: actio illa de= struet̄ ꝟm mensurā qua incisio penetrauit. et ꝓtē ẋsus quaz penetrauit. ¶ Cerebrū aūt preter hoc qđ ipm est origo sen sus et mot⁹ volūtarij. est etiā ꝟm Gal. sniam imaginatiōis cogitatiōis: ⁊ memorie fundamētū. Jmaginatio q̄dē i duo bus vētriculis anteriorib⁹ perficit̄ cogitatio ẋo in medio expletur: memoria autē posteriorē possidet ventriculum.

Additio. ¶ Nota medicos ꝑtermisisse ẋtutē que vocat̄ sen sus cōmunis qua discernim⁹ percibilē ab vno sensu cū alio sensu vt cū dicim⁹ hoc corpus citrinū qđ est mel ⁊ est dulce et hoc corp⁹ nigrū qđ est aloes ⁊ est amarū lingua ergo di scernūtur sapores. Similirer cū dicim⁹ iste musicus albus bonā hz vocē. Jn his ẽm oībus oculus percipit qđ aure et lingua ꝓcipi debet hoc autē impossibile esz vbi oēs isti sen sus in vna cellula locarent̄ virtutez quoq; formatiuā ꝑter= miserūt q̄ formā rerū sensu ꝓceptarū post eaz remotionem retinet ẋtus ymaginatiua. De qua mentionē fecerūt in re bus sensu ꝓceptis inquierit ea q̄ informatiua q̄ est ipsorum celariū et resoluit ea q̄ sunt possibilia ⁊ ipsa est in hoie ẋt⁹ cogitatiua et q̄ accipit a sorte ⁊ platone et a re q̄daz rē na= turalem et colligit intellectus nudos a materia ⁊ est vera differētia hois ẋtutē q̄z estimatiuā pretermiserūt ꝓ quā di scernit ouis īimiciciā lupi ⁊ amicitiā agni. ẋtus aūt memo rialis quā noiauerūt custodit intētiōes ⁊ a solo hoie habet̄ nullū ẽm aial ꝓcipit itentōes nudas a materia. Text⁹

¶ Cor vero fecit deus vt esset fons et origo innati caloris: et vt ab eo totū corp⁹ calefieret ꝓ arterias q̄ ab ipso ad oia

mẽbra ꝓcedunt. Ita si aliqꝺ mẽbrũ arterias amiserit q̃ ad ipsum venire cõsueuerãt congelaſ et motus et sensus indurãtur prius: deinde destruuntur: t postremo q̃si mortuũ redditur. ¶ Musculi eñ t nerui necnõ ipsum cerebrũ: vt in sua ꝯseruenſ natura et vt suas pficiant actiones: q̃dã innati calloris indigẽt mẽsura quãobrẽ arterie eis trãsmisse sunt. et qꝺ aial supra vegetabilia hꝫ: est primũ iuuamen qꝺ a corde ꝯtrahit. Qꝺ aũt a cerebro recipit est scõm p qꝺ est pfectio et ad qꝺ tota actoris itentio et volũtas ꝓna fuit. Qꝺ vero ab eẽe suscipit iumentũ: est ei cũ vegetabilibꝰ cõe nõ eñ recipit ab eo nisi nutrimentũ et incremẽtũ: sed qr cordi vt i sua ꝯseruareſ natura: aeris attractio eo supriorꝫ necia fuit et aeris in suis ꝯcauitatibꝰ nimis calefacti expulsio: facta sunt ei aerem attrahendi instrumẽta: pectus vꝫ. et pulmo: et inter ipsa et cor cõcauitates et foramina posita sunt: per que aer attractus transire possit. quemadmodũ cum de huius dispositione tractabimus dicturi sumus.

¶ Epar autẽ ad sanguinis gñationẽ atq; ipsiꝰ depurationẽ fctm̃ est: t vt vene ab ipso manãtes ad oĩa mẽbra diriganſ et ad ipsoꝝ humectationẽ et sanguis diuisionẽ prout cuiq; mẽbro neciũ est. q̃obrẽ nutrimẽtũ et eoꝝ cõseruatio q̃ sicut fuerãt remanẽt ꝓuenit: t eoꝝ icremẽtũ fit q̃ crescũt. Nulla eñ remanẽt vt fuerũt: nisi ex qbus nihil dissoluiſ: sicut est dispõ in lapidibus: vt iacitho: auro et vitro. vel qr qꝺ dissolutũ est in eis restauraſ: sicut aq̃ maris: q̃ licet quotidie magnã patiatur dissolutionẽ. tñ ab introitu fluminuꝫ singlis diebꝰ restaurationẽ suscipit. vñ sp eadẽ fere fora remanet: bñ custodita tãta q̃ta fuerat qr ꝓpt paruitatẽ sui sensibile nõ est. Corpa igr aialiũ qr ex eis q̃ dissoluunſ ꝯposita sunt nõ fuit possibile vt augmẽtari vel in suo statu ꝑmanere possent absq; nutrimẽti bñficio. ſꝫ qr nutriẽtia cũ dissolutꝫ nõ sunt spẽi vniꝰ: mẽbrũ in corpe adesse oportuit qꝺ ipsa ĩ dissolutoꝝ similitudinẽ ꝑmutaret. Nutriẽtia ẋo qr nõ totaliꝫ ꝯuertunſ. sed q̃dã eoꝝ pars ꝯuertiſ et assimilaſ. pars autẽ alia remanet q̃si hũor superfluus nõ suscipiẽs ꝯuersionẽ neq; assimilationẽ eoꝝ q̃ dissoluta sunt: q̃ si in corpe remaneret grauiũ egritudinũ mãs generaret ꝑparata sunt eiꝰ expulsioni instrã aptaꝝ canales. Et qr nutritiõis opatio in tribꝰ

locis pficitur tria superfluitatū sunt genera. ¶ Una q̄dē est prime digōnis supfluitas q̄. s. in stō fit et intestinis ꝛ vocat sterc⁹ siue egestio. ¶ Alia ẋo scde digōnis est supfluitas q̄ in epe perficitur qñ sanguis generat. et ipsa q̄dē est colera rubea ꝛ nig. ꝛ vrina. Hec aūt tria a sanguine sepata ꝓpa a quib⁹ suscipiunt receptacula hñt sicut fel colerā rubrā: melācoliā splē: et vrinā renes suscipiūt. quēadmodū dicturi sumus ī manifestiori tractatu: cū de hox mēbrox formis loq̄mur. ¶ Digōnis ẋo tertie supfluitas q̄ in oībus fit mēbris cū illis assimilat sanguis q̄ vnicuiq; illox delegatur est sudox et sordities: ꝛ q̄cq̄d ex supfluitatib⁹ a mēbris exeūtib⁹ eis assimilat vt mucillagines ꝛ lipitudines ꝛ hīs similia. ¶ Preterea modi mēbrox in corpe q̄ttuor existūt. q̄x tres sunt principaliū q̄ in vite ꝯseruatione valde sunt nec̄ia. q̄rū quedā nutritiōis sūt instra vt stomach⁹: ꝛ epar: et eox cana les: ꝛ vene et vie q̄ ad ipsa pueniunt vt os et meri ꝛ relique vie q̄ ab eis exeunt: vt intestina. ꝛ instra caloris innati ꝛ cō seruationis ipsius. quox prima sunt cor ꝛ arterie. scda vero pulmo et pect⁹. et q̄cunq; alia valēt ad aeris attractionem quēadmodū in suo loco dicturi sumus. Alia vero eox sunt instra sensus et mot⁹: et intellectualiū actionū: q̄ sunt cerebrū: ꝛ nucha: ꝛ nerui: ꝛ musculi: ꝛ chorde. et q̄ sunt filia. hīs nec̄ia et valētia ad cōplendā actionē et passionē. In vnoq; aūt modo istox instrorū vnū est principale et operās. Alia vt seruiēntia ꝛ ipm in suis actiōib⁹ adiuuātia. Instrumētox ẋo nutritionis p̄ncipale est epar. sed innati caloris instrox p̄ncipale ē cor. ꝛ instrox sensus ꝛ mot⁹ ꝛ intellectualiū actionū p̄ncipale ē cerebrū. Unūqd q; aūt istox alīs duob⁹ ꝯnexum est et eis indiget. Epar eñ nisi oībus alīs mēbris nutrimentū transmitteret dissoluerentur. Ipsum quoq; nisi a corde caloreq; haberet: eius nō cōseruaret substātia qua sua cōpletur actio. Cerebrū etiā si nō ab arteriis calefieret nec a venis que ab epe ꝓcedūt nutriret: eius nō ꝯseruaret natura q̄ suas aptū est pficere actiōes. Musculi q; pectoris nisi a cerebro mouerent: aerem attrahi foret ipossibile neq; cor dis ꝯseruaret suba q̄ calor innatus q̄ est in corde euētatur.

Additio. ¶ Duos actores in seruādis speciebus aīaliuz habet deus quorum vn⁹ est cōcupiscētia mulier. alter vero

amor filiox. ipse etiam misertus animalis quod debilis est nature multos fecit ipsum habere filios. Textus.

¶ Quarti vero mẽbrox modi principalia sunt instrumenta gñationis. q̃ sunt matrix: t virga: t testiculi. t vasa spermatis. hec autẽ instrnmẽta nõ sunt necessaria vt vnũ sp̃ perduret singulare. sed vt spẽs p̃maneat et ꝓseruet. Qr enĩ deus qui sit bñdictus: corpus hois: ex corpibus fecit dissolubilibus: nõ durabilibꝫ neqꝫ stabilibꝫ: vñ cum nõ sit possibile vt vnũ singulare semp̃ maneret: fecit gñationis instrumẽta p̃ que saltẽ species durare posset. Jsta autẽ que p̃misimꝫ sunme sunt et aggregationes de mẽbrox dispositionibus t ipsox iuuamentis. qd̃ totũ nos clarius dicemus: et fm̃ pl'es diuisiones. Sũmas tñ colligere nõ dimittemus. huius enĩ libri intentio non fuit postrema omnia colligere.

¶ De forma ossium capitis. Cap̃. iij.

CAput qd̃ est naturale: lz non ex toto tamen rotundũ est. Jn quo mlta sunt foramina: p̃ q̃ multi egrediunt nerui: et vene intrant: t arterie. Jp̃m quoqꝫ anterius in parte. s. frontis et posteriꝫ in occipitio eminẽs est. Jn vtraqꝫ vero auriũ parte est latum: foraminũ autem omniũ que in ipso sunt maius est illud qd̃ est in occipitio p̃ qd̃ nucha egreditur. Jpsum p̃terea ex multis cõpositũ est ossibus: quox vnum alij continuatur. Additio.

¶ Caput q̃dẽ ex multis cõponit ossibꝫ vt ad multa valeret quox vnũ est qr licet illius vna ps frangat̃ non tñ in toto erit lesio. Aliud ẋo quoqꝫ qr oportuit vt ossa q̃ iuxta aures esse debuerũt multũ essent dura eo q̃p̃ percussionibus apta erãt et vt os qd̃ supponitur nuche duriꝫ esset vt custodiret ipsam qd̃ toti corpi valde fuit necessariũ t vt duo ossa que sunt in summo ẋtice essent mollia q̃ non adeo sunt p̃cussionibus apta. et vt ossa frontis inter p̃dicta ossa mediocria forent. q̃ licet p̃cussioni sint apta oculox tñ beneficio q̃ ibi sunt muniũtur a qbꝫ statiz iuuant̃. p̃ter hoc etiãvt os q̃dẽ quodvocat̃ obsotici oibꝫ alijs durius esset ad ip̃m etiã oẽs descendũt superfluitates t impossibile fuit vt tot diuersitatibus vnũ os aptũ foret p̃ter hoc etiã necesse fuit vt inter vnũ os et aliud exiret vapor fuit etiã necesse vt exirent ab vno nerui t intrarent ip̃m vene et cõueniẽtius fuit vt inter

os et os ītrarent ꝙ vt ipꝫ pforarēt. Textꝰ ¶ Locus xo vbi coniūguntur:serrarū cōiunctioni similis appellaf.Craneo autē superioꝛ ꝯtinuatur mandibula in qua maxille et dentes cōtinētur supioꝛes que etiā ex multis ꝯponitur ossibus quoꝝ vnū alij ad serre similitudinē ꝯtinuatur. ¶ Post hāc autē mādibula est inferioꝛ:in qua inferioꝛes existūt dētes. Cuius quidē est ossa nō ad serre silitudinē vt p̄dicta sed solꝫ continuātur iuncturis.Inferioꝛ nāq; mādibula motu indiguit.que quidē superiori cōtinuaf mādibule in loco qui zephyn arabice vocatur.i.subsētatio. Hec autē dētibus exceptis:ex duobus cōponitur ossibus que ad serre similitudinem in medio mento continuantur. Additio.

¶ Quattuoꝛ modis fit vnius ossis cū alio cōtinuatio.vna est cōtinuatio q̄ fit solis iuncturis vt manus ad brachium continuitas.Alia xo est que fit fixionibus vt ꝯtinuitas dētium ad mādibulas. tertiū xovt vicinitatis continuitasvt ossiū que sunt in lateribus cū ossibꝰ pectoꝛis cōtinuatio et ꝯtinuitatis vnius ossis pectoꝛis cū alio.Alia xo est q̄ fit ad serre similitudinē fm quā oia capitis ossa cōtinuanf q̄ est sicut serre dētes.s.qñ vniꝰ dēs dētes alteriꝰ ꝯplexaf.Textꝰ. ¶ Est preterea sub craneo in pte posteriore quoddā magnū os:qđ inter ipsum craneū et superiorē mandibulā positum est:a quo diminutio que in ossium inuenitur figuris cōpletur qđ alguateda vocatur. ¶ Oia igitur capitis ossa cū numerata fuerint.xxvi.erūt exceptis dentibus. Additio.

¶ Ossa capitis p certo sunt.lviij.pretermisit eñ rasis duo ossa paris vnius que a minoꝛe lachrimali vsq; ad aures pꝛtendūtur et sunt duo ad vtraq; pte quoꝝ vnūquodq; suo pari ad serre similitudinē cōtinuaf ex obliquo qđ galienꝰ in libꝛo suo quē đ anathomia fecit oñdit. Textꝰ. ¶ Quoꝝ sex ipsius craneī ꝓpꝛia sunt et vnū qđ vocatur alguatedi super qđ sex predicta sunt ossa.et mādibule supioꝛes q̄ttuoꝛdecī:et inferioꝛis duo. ¶ In vnaquaq; autē mādibula sunt dentes sexdecim:quoꝝ duo sunt inciſoꝛes:et duo qui istos vtrinq; sequūtur quadrupli nomiantur. post quos vtrinq; sunt duo qui vocantur canini post quos quinq; molares dextri.et quinq; siniſtri. quādoq; tamen de molaribus minuitur vnus:ꝛ non sunt nisi quattuoꝛ. Additio.

¶ Superiores eñ quia pēdēt pluribus indigēt radicibus. Text⁹. ¶ Molariū aūt supior q̄daz tres hñt radices qñq; quattuor. Inferiores xo molares duas tñ habēt radices exceptis duob⁹ molaribus vltimis qui hñt tres quor vnus est i dextra: ali⁹ in sinistra. Alij xo dētes vna tñ radice sunt contēti. Sunt itaq; oia capitis ossa quinquaginta quinq;.
¶ Capiti aūt iuxta magnū foramen per qđ nucha egredit. prima ex spondilib⁹ colli cōtinuat: q̄ quidē sunt septez. He autē a duab⁹ ptib⁹ sunt pforate. p quarū foramia nerui progrediunt qui ad dextrum t sinistrū dirigunt latus. ¶ Post has aūt spōdiles costarū sunt: q̄. xvij. nūero sunt. quarū. xij. spondiles pectoris dicunt: eo q; in eax rectitudine inferior pectoris termin⁹ finiat. Quinq; xo q̄ sequunt: sunt spōdiles renū t alcatim. Sūt igit oēs spōdiles q̄ ab exitu nuche vsq; ad os qđ sup renes locat vigīti q̄ttuor. Q̄ñq; tñ addit vna vel minuit qđ p rarū ē. Ex hoc xo loco os alauis spōdilibus cōtinuat. qđ ex trib⁹ cōponit ptib⁹ q̄ sunt spōdilibus sil'es. Cui ab iferiori: os alhoso; idest caude ꝯtinuat: quod ex trib⁹ sil'r ꝯpositū est ptib⁹. Harū autē tertia q̄ est iferior: est cauda q̄ est cartilago ossuosa. ¶ Ab vnaquaq; aūt duax predictarū spōdiliū tūctura in vnaq̄q; duarū ptiū egreditur neruus q̄ ad illā corpis ptē ptēdit: t in ipaz diuiditur. Ab extremitate xo caude vn⁹ tm̄ ꝓgredit neru⁹ q̄ illis diuiditur locī. Duo xo ancharū ossa. quox vnū est i vno latere. alterū in altero: ossi qđ est alauis cōtinuant vnū. s. ab vna pte: altex ab alia. in q̄b⁹ sunt anchax pyxides q̄s ossiū capita q̄ sunt in coxis īgrediunt: q̄ t ipsax vocant vertebra. Iste aūt sunt forme ossiū t spōdiliū que sunt in posteriorib⁹ ab ortu nuche vsq; ad caudā. ¶ De noiatione aliorū ossium.
¶ Hunc xo aliox ossiū formas q̄ sunt sub collo noiare incipiemus. De q̄b⁹ sunt duax furculax ossa: t ossa spatularū. t pectoris ossa. t ossa manuum: t ossa femoris: t pedū ossa. Furcule vero os exteri⁹ gibbosum est t interius cōcauum: cuius vnum duorum capitum humero continuat capiti. s. ossis: quod adiutoriū vocat. Alia autem extremitas summitati pectoris continuatur: vbi est pyxis gule.
¶ Spatula vero a parte qua dorso supponit lata est: cui qua caput cartilaginosum cōtinuat. A parte xo qua furcule appropinquat est rotunda: in qua est pyxis quā caput ossis qđ

nolaꝫ adiutoriũ ingrediꝫ. ¶ Pectoris aũt ossa sunt torax: qui ex septẽ cõponiꝫ ossib⁹ in quorũ cuiusꝯ extremitate est cartilago. quorũ ꝑncipiũ est a pyxide gule: finis xo est inferius pax sub mamillis: q̃ loc⁹ est angustior oĩb⁹ locis q̃ sũt in vẽtre: q̃ cũ palpaꝫ mollia inueniunꝫ ossa nõ habentia. ¶ Coste xo i vnoquoꝯ latere sunt. xij. q̃ curue sunt. Quarũ oĩuz lõgior ẽ media. Quarũ septẽ vna duarũ extremitatũ: q̃. s. ẽ posterior dorsi spõdilib⁹ ꝯtinuaꝫ. Que xo afrior est vni ex ossib⁹ q̃ in torace sunt cũ capite cartilaginoso contiꝫ nuaꝫ. Ex his xo quiꝯ curtãtur ita ꝙ toraci nõ ꝯtinuãtur: quarũ extremitates cũ premũtur: interius flecti reperiunꝫ: que posteriores nominãtur coste. Ad xo sub torace de vẽtre existit totum molle est vsq̄ ad femoris ossa.

¶ Hunc aũt manuũ ꝛ pedũ ossa nomiabimus. Additio.

¶ Manũ vocat qd̃ ẽ ab hũeris vsq̄ ad extemitatẽ digiti pedẽ silr qd̃ ẽ ab ancha vsq̄ ad extremitatẽ articlor. Text⁹.

¶ Man⁹ quidẽ os primũ illud est: qd̃ adiutoriũ vocatur: qd̃ est os vnũ exteri⁹ gibbosum: interius concauũ. Additio.

¶ Utraq̄ ossa q̃ adiutoria vocanꝫ: iõ ꝯcana fuerũt vt aliq̃d magnũ eis ãplecti q̃s posset ꝛ iõ etiã q̃ musculi tort⁹ ossib⁹ meli⁹ adhererẽt ꝙ directis ꝛ securiores sunt a fuga. Text⁹.

¶ Cui⁹ caput, spatule pyxidẽ ingrediꝫ. ꝙ quãtitatẽ que iã ꝑparata est ei. Hec est igiꝫ vna suarũ extremitatũ. Altera xo extreuuitas in cubito ẽ in quo est rotula istrumẽto hauriẽdi aquã silis quã supioris focil ingrediꝫ extremitas. Additio

¶ Hui⁹ cõtinuitat⁹ figura valde ẽ mirabilis extremitas eñ adiutorij instr̃o hauriẽdi aquã similis. hz silitudinẽ instr̃i ꝑdicti cõcauitatẽ et alia harũdo brachij sũmitatẽ hz semicirculo similẽ q̃ sup ꝑdictũ instr̃z coaptaꝫ. In hui⁹ aũt semicirculi sũmitate ẽ rostrũ qd̃ cõcauitatẽ q̃ sub ꝑdicto instr̃o ẽ intrat cũ brachiũ fuerit erectũ et i ꝑdicta cõcauitate figiꝫ qd̃ fit ne brachiũ xus ptẽ sinistrã iclineꝫ cuz aliq̃d eleuauerit põderosuz. Textus. ¶ Duor vero focilũ lõgitudo ẽ a cubito vsq̄ ad rascetam. quorũ vnũ quod est minus: superius vocatur focile. Aliud xo qd̃ est mauus: inferi⁹ vocatur. Quorũ vnũqd̃q̄ in suis sũmitatib⁹ q̃ a ꝑte rascete sunt: additamentũ qd̃dã hz ꝙ qd̃ fit iũctura q̃ existit inter rascetã ꝛ ipa.

¶ Rasceta aũt ex octo cõponitur ossib⁹: quor quattuor in duob⁹ ordinib⁹ dispositis: alia quattuor eodẽ ordine dispo

sita in lōgitudine cōiungūtur: q̄ cū multū dura sint medul-
la carent: quox figura est curua. ex qua rascete figura apta
ꝓuenit. ℙost rascetā xo est pectē q̄ ex q̄ttuor cōponit ossi-
bus: que ossib⁹ rascete quibusdā ligamētis valde firmis cō
tinuātur. ℙectinis xo ossib⁹ digitox cōtinuātur ossa q̄ in
vnoquoq; eox sunt tria. quox vnūqȝq; alij ꝯnexionib⁹ vel
iūcturis ꝯfirmatis ligamētis ꝯtinuatur. Additio.
¶ Duo ossa q̄ rostro coruino assimilātur nō nomiauit rasis
que inter spatulas ꝛ furculas collocātur vnū. s. ex vna par-
te ꝛ aliud ex alia. ¶ Omnia igitur man⁹ ossa sunt. xxx. Os
scz qđ adiutoriū noiatur: ꝛ ossa duo q̄ focilia vocātur. Ra-
scete quoq; ossa q̄ sunt octo: ꝛ ossa pectinis q̄ sunt q̄ttuor: ꝛ
quindecim q̄ sunt digitox q̄nq;. Os aūt policis ꝑmū supe-
rioris focilis extremitati cōtinuatur in loco iūcture ample
ꝛ laxe. Quod ideo factum est: quia magno indiguit motu:
vt reliquis quattuor digitis coniungi posset. Textus.
¶ Ossium xo pedis primū est coxe qđ est vnū exteri⁹ gib-
bosum: interius latum. Cui⁹ superior extremitas est rotun-
da q̄ coxe vocaꝫ vertebrū. Hoc quidē anche pyxidē ingredi
tur: a quib⁹ ꝑma iūctura fit pedis. Eius xo inferior extremi-
tas pyxidē maioris duox fociliū cruris ingrediꝫ. Duorū xo
fociliū termin⁹ a genu vsq; ad calcaneū ꝑtendiꝫ. Qđ autē
ex his duob⁹ maius est: inferius vocaꝫ focile: qđ etiā altero
longius est. Min⁹ xo focile vocaꝫ superi⁹. Hox aūt duorū
fociliū summitates calcaneo ꝯtinuāꝫ a q̄bus tertia pedis
oritur iūctura. Jūcture aūt q̄ in genu est supponiꝫ os rotun
dum: cartilaginosuz: qđ genu noiatur oculus: ꝛ a q̄busdam
vocaꝫ mola. Calcaneo xo in anteriorib⁹ os qđ vocaꝫ naui
cula cōiungiꝫ. Jnferi⁹ aūt cuidā cōiungiꝫ ossi: qđ achib vo
catur: q̄bus pedis rasceta q̄ ex trib⁹ cōponiꝫ ossib⁹ cōtinua
tur. Ex quib⁹ que ad id qđ ħ est nec̄ium apta ꝓuenit forma.
¶ Rascete aūt pedis cōtinuaꝫ pectē qui ex q̄nq; cōponitur
ossibus quib⁹ digitorū cōtinuanꝫ ossa: q̄ invnoq; sunt tria:
excepto magno digito in quo duo tm̄ sunt ossa. ¶ Oia igiꝫ
pedis ossa. xxix. sunt. Anche. s. vnū crur ſ duo: ꝛ os calcanei:
ꝛ os qđ vocaꝫ achib: ꝛ os nauicule: ꝛ ossa tria ex q̄bus pe-
dis cōponiꝫ rasceta. ꝛ alia q̄nq; ex quib⁹ pedis cōponiꝫ pe-
ctem: digitorū q̄ ossa. xiiij. ꝛ os genu. Et cū oia corꝑis ossa

nūerata fuerint prout Gal'.nūerauit ducēta:ꝛ.xlviij.erunt: excepto osse qđ est in epigloti:qđ laude grece lr̄e os simile nuncupaf'.cuiꝰ hec est figura. ¶ Os ꝗz qđ est in corde:qđ a quibusdā chirurgicis cartilaga dr:ꝛ ossa pua a quibꝰ vacuitates que sunt in iuncturis replentur ꝛ vocātur fisauiachel excipiuntur. ¶ De musculis. Cap.iij.

Musculi ꝗ in toto repiunf corpe cū fm.Gal'.nūerati fuerīt ꝛ diuisi quingēti.xxix.inuenienf:de ꝗbꝰ prout nr̄o cōpetit tractatui loq̄mur. Musculum itaq; ex carnet neruo ꝛ ligamēto cōponi dicimꝰ.Ipsi quoq; volūtariox motuū sunt instrumēta:quox figure fm suox diuersitatē locox ꝓput eis necesse est diuersificanf.Plures autē ex eis ita vt carne sunt circūuoluti ꝓtendunf:vsq;quo ad suas inferiores ꝓueniāt extremitates.Ex quox extremitatibus qđdā exorif corpus qđ chordavocaf'.Que quousq; illius mēbri qđ per ipsam moueri dz inferiori cōiungaf' extremitati porrigif'.Membrū ℞o ꝓ illā mouetur sic.Colligitur.n.ꝛ ad sue radicis ꝓtē retrahif'.Unde totū mēbrū ad illam retrahif' partē ad quā colligif' musculus.si autē mēbrū quod mouef' magnū sit:musculꝰ quoq; ipm mouēs magnꝰ erit et gossus. A ꝗ aut vna grossa aut pl'es oriunf' chorde:q̄ mēbro qđ dz moueri cōtinuanf'.Plerūq; etiā in vniꝰ membri motu multi musculi sibi inuicē auxiliū prebēt.Musculꝰ autē qui parū mouet mēbrū:ꝓuus est ꝛ subtilis.Musculus nāq; ꝗ est in coxa ꝛ totū mouet crus.valde est magnꝰ.Musculi vero superiores mouētes palpebras:multū parui sunt ꝛ subtiles a ꝗbus chorda nō orif'.Omne igif' mēbrū quod volūtario mouef' motu musculū hz quo mouef'.Quod si ad partes moueref' cōtrarias:in situ cōtrario musculos hz:ab vnoquoq; quorū ad suā trahif' partē q̄n taliter mouef' Musculus ℞o ei cōtrarius a sua tūc quiescit actiōe.Cū aūt ꝗsq; musculus i situ ꝓtrario positus suā simul' ꝓfecerit actionem: membrū tūc erectū erit in neutrā.duax declinās ꝓtē.Verbi gra.Manus.cū a musculo ꝗ est in domestica brachij ꝓtem trahif' interiꝰ curuaf':si ℞o a musculo qui ponif' in siluestri bracbij ꝓte trahif' exteriꝰ flectif'. Cum ℞o ab vtroq; simul trahif' equal' inter illos duos manebit ꝛ erecta.Motꝰ autē volūtarij qui in corpore sunt:hi sunt. Motus ſcz qui est in

cute frontis:ꝛ oculoꝝ motus:ꝛ motus maxillarum : et ſummitatis narium motus.ꝛ labioꝝ:ꝛ lingue: ꝛ epiglotis motus:ꝛ motꝰ mādibule inferioꝛis ꝛ capitis motꝰ: ꝛ colli: ꝛ motꝰ humeri:et iūcture ſpatulee ꝛ adiutoꝛiꝭ motus:ꝛ motus iuncture qui fit a ſummitate adiutoꝛiꝭ ꝛ brachiꝭ ꝛ motus iūcture focilium ꝛ raſcete: ꝛ motus digitoꝝ ꝛ vniuſcuiuſq; ſuaꝝ iūcturaꝝ ꝛ motꝰ mēbꝛoꝝ q̄ ſunt in gutture:et aliꝭ duo motꝰ q̄ inferiꝰ labiū mouent inferiꝰ:ꝛ ſupiꝰ mouēt ſupiꝰ:ꝛ motꝰ pectoꝛis q̄ fit in attractiōe aeris ꝛ virge motꝰ: ꝛ motꝰ veſice qñ ꝓ retinēda vrina claudit:ꝛ ſummitatis recti iteſtini motꝰ q̄ fit vt ſtercꝰ exire ꝓhibeat:ꝛ motꝰ mirachꝝ vētris:ꝛ motꝰ iūcture q̄ fit ab ancha ꝛ coxa:ꝛ motꝰ genu:ꝛ motꝰ iūcture pedis cū crure:ꝛ motꝰ digitoꝝ pedis. Quoꝝ vnuſquiſq; muſculo hꝫ figuras ꝯtractiōi ꝛ extēſioni aptas hñtes:q̄bꝰ motꝰ pficiꝰ poſſint p̄dicti.quos oēs ſi iueſtigare ꝛ diſtinguere iceptmꝰ:augmētabit liber ꝛ pueniemꝰ ad id ex q̄ nō magna ꝓuenit vtilitas.nō eſt.n.poſſibile vt muſculoꝝ forma ita alioꝝ mētibꝰ nꝛis iſigat ſermōibꝰ:quēadmodū in oſſibꝰ:ꝛ neruis ꝛ venis:ꝛ arteriꝭs. Jn hꝭs.n.muſculis freq̄ns nec̄ius ē viſus:teſtificatio:ꝛ ſtudiū multū. Jōq; muſculoꝝ q̄ in mēbꝛis ſunt:numeꝝ tm̄modo comprehēdemus.

¶ Dicemus itaq; ꝙ ī facie ſunt muſculi.xlv.ex q̄bꝰ ad oculoꝝ ꝛ ſuarū palpebꝛarū motus ſunt.xxiiij. Ad mādibule vero motus.xij.Et faciei ꝑtibus quevolūtarie mouent.ix. Quoꝝumvnus eſt ſub extremitate cutis frontis:cuius auxilio fitvt magna fiat oculi opatio.ꝛ aliꝭ duo a quibꝰ narium mouet extremitas.ꝛ aliꝭ duo qui ſuperius labiū mouēt ſurſum:ꝛ aliꝭ duo qui labiū inferius deoꝛſum mouēt. Jpꝛeterhos ꝟo ſunt duo muſculi qui mouēt maxillas.

¶ Muſculi ꝟo a q̄bus caput mouet et collū ſunt.xxiij. alꝫ lxxvi. Quoꝝ q̄dā ſolūmō caput mouēt ad ꝑtē in q̄ ē muſculus. Aliꝭ ꝟo ēt cū capite mouēt collū. Et ſunt aliꝭ q̄ ipm mouent ſurſuz:ꝛ q̄dā eoꝝ mouēt ipm anteriꝰ:q̄dā ꝟo poſterius ꝛ aliꝭ dextroꝛſuz ꝛ aliꝭ ſiniſtroꝛſuz. Linguā ꝟo mouētes nouē ſunt. Qui aūt gulā ꝛ epiglotim mouēt:ſunt trigintaduo.

¶ Jn cuiuſq; aūt ſpatule motiōe in oi latere ſunt ſeptē qui oēs ipſius pficiūt motꝰ. Ab vna quaq; ēt ꝑte ſunt.xiiij.qui adiutoriū mouēt. Adiutoꝛio ꝺꝫ ab vnaquaq; ꝑte ſupponun

tur q̄ttuor:quox duo q̄ sunt interi⁹:brachiꝰ trahūt iterius: ⁊ duo q̄ in siluestri sunt pte ipm extēdūt. Sunt ēt in vnoq̄z brachio decē ⁊ septē quox decē i pte siluestri:⁊ septē in pte locanť domestica:a q̄b⁹ man⁹ intus ⁊ ex̄ ⁊ ad ptē pollicis: ⁊ ad ptē auricularis mouet̄:⁊ cōtrahunť digiti ⁊ extēdunť. ¶ In vnaquaq̄ ẋo manu ab vnaquaq̄ pte sunt decē ⁊ octo a quib⁹ digiti versus pollicē ⁊ versus auricularē mouenť. ¶ Ad pectoris ẋo motionē:cētūr septē musculi sūt ꝯstituti: quox q̄dā dilatāt:aliꝯ ẋo ipm ꝯstringūt. Qui ẋo oēs dorsi perficiūt mot⁹.xl.⁊ octo sunt. Et sunt aliꝯ octo qui sup ventrem ab inferiore pte toracis locati vsq̄z ad femur ꝓtēduntur:quox in longitudine q̄dā sunt quidā ẋo in obliquū extē dunť.a quib⁹ oēs ventris mot⁹ qui constringēdo fiunt vel comprimēdo pficiunť. Horū etiam auxilio aliꝯ sunt motus. ¶ In masculorū quoq̄z testiculis q̄ttuor inueniūtur musculi. ꝓter quos sunt aliꝯ q̄ttuor mouentes virgā. Est vnus qui vesice collū constringit:ne inuolūtarie vrina egrediať. In longatione sil'r sunt quattuor qui ipsius orificiū tenent:ne stercus inuolūtarie exeat. In natibus etiā sunt.xxvi.a quibus coxe mouenť. Coxis etiā sunt.xxvi.a quib⁹ coxe mouētur quorum situs est superior. Coxis vero.xx.superponūtur qui crura mouerēt. Ad pedis aūt motionē ⁊ quorūdam suorum digitorum superpositi sunt cruribus.xxviiꝯ. At autem reliqui pedis digiti moueātur super pedes.xxiꝯ.sunt locati. Additio. ¶ Et sunt oēs musculi.cccc.⁊.xxxiꝯ. Textus.

¶ De ueruis. Capi.iiij.

Neruorum ortus aut a cerebro est aut a ꝯnucha. nucha autē a posteriori cerebri pte egredit:q̄ pānículis inuoluit̄ cerebri:quos cū de cerebri tractabim⁹ anathomia noīabimus. Spōdilibus quoq̄z cooperit̄ vsq̄zquo puenit ad os qs vt dixim⁹ alohoſos vocať. Ab hac aūt nucha per vnāq̄q̄z duarum spondiliū iunctura.vnum neruox par exoriť:quorū vnus dextrorsum alter sinistrorsum tēdit. Additio. ¶ Paria neruorū sunt.xxxviiꝯ.⁊ vnū impar quorū.viꝯ.a cerebro oriunť.xxxiꝯ.paria a nucha ⁊ vnū ipar oriť tur. Textꝰ. ¶ Qz tādiu fit q̄usq̄z puenit ad finē alohoſos:a q̄ neruꝰ pari carēs egrediť:quāobrē impar dicit̄. Nerui sil'r a cerebro egrediētes pares inueniūtur:quox vnus dextror-

sum aliusvt ꝑdictū est sinistrorsum dirigit. ℙrimū ℵo horꝝ septē pariū neruorꝝ q̄ acerebro ꝓdeunt. duos habet neruos: qui in anteriori cerebri ꝑte exoriunt: ⁊ oculis directi sensuꝫ visus eis tribuūt. quorū vnusquisq̄ cōcauus est: qui cuꝫ aliquātulū ab eo elōgati fuerint coniūgunt ⁊ ex vtrorūq̄ ꝯcauitatibus vna ꝓuenit cōcauitas. ante tū q̄ egrediant ex craneo separant. quorꝝ vnusquisq̄ a craneo exiēs: oculo in ꝑte sua existēti dirigit. ℙar aūt scōm: post ꝑmū orit par. quod per foramia que in sinu oculi sunt exit a craneo: ⁊ ꝑ oculorū musculos spargit dans eis suos motus. Tertiū ℵo par post secūdi paris ortū exorit: vbi ꝑmus cerebri vēter ad scōꝫ peruenit ventrē. hos aūt vētres postea dicā. Quarto quoq̄ pari quod est post ipm admiscet a quo postea sepatū in quatuor diuidit partes. quarū vna ad ventrē sub diafragmate descēdit. Aliarū vero quedā per loca faciei: ⁊ auriū ⁊ nariū spargit. Quedā aūt pari qđ sequit: hoc par cōtinuat. ℙar quoq̄ quartū post tertiū exorit par: ⁊ per palatū spargitur dans sensum ei ꝓprium. Quintū aūt par est per cui⁹ vnā ꝑtē audiēdi fit sensus: ⁊ per aliā mouent musculi qui faciē mouent. ℙar quoq̄ sextū est cui⁹ vna pars gutturi trāsmittit ⁊ ligue: alia ℵo musculis q̄ in spatulis sunt ⁊ ī mēbris q̄ sūt circa ipsas dirigit. Alia ℵo ps ꝑ collū descēdit q̄ a se mꝫtos emittit ramos: quorꝝ q̄dā ad musculos q̄ sunt in epigloti vadunt: qui cū ad pect⁹ veniūt diuidunt iterū. quorꝝ ꝑtes quedam sursum reuertunt quousq̄ musculis q̄ sunt in epigloti coniūgant. Alie ℵo ꝑ cordis capsulā spargunt: ⁊ ꝑ pulmonē ⁊ meri ⁊ ꝑ loca his vicina. quod ℵo ex hoc pari reliquuꝫ est qđ est etiā eius maior pars quousq̄ penetret diafragma protendit: ⁊ ei⁹ maior ps ori cōtinuat stomachi. Alia vero eius ps pāniculo epatis ⁊ splenī cōiungit ⁊ alijs viscerib⁹: vbi etiā tertij paris ꝑtes quedā ei cōtinuāt. Septimū autē par a posteriori ꝑte cerebri a qua oritur nucha: generatur quod per lingue ⁊ epiglotis diuiditur musculos.

¶ A nucha vero. xxxi. paria neruorꝫ exoriunt: ⁊ vnus neruus q̄ caret pari quorū septē a colli spondilibus oriunt. xij. vero paria a dorsi spondilib⁹ vsq̄ vbi dorso opponit pectus exoriūtur. Quinq̄ ℵo paria q̄ sunt post ista ex spondilibus cath in quo est inferior dorsi locus ab inferiorum costaruꝫ

spondilibus nascunt.Ab osse autē alahauis tria alia orisi-
tur:post que alia tria ab osse alohosos exorta reperiſutur.
Ab alohosos xo summitate neruus pari carēs oxoritur ex
medio eius.Primum autē istox pariū a nucha ꝓcedētiuz:
a prime spōdilis colli foramine exoritur qō caput ascēdēs
per ipsius spargit musculos.Par autē scōm a foramīe:qō
inter primāt scōam reperitur spōdilē exortum:cuti ꝯtinua
tur capitis dans ei tactū.Muscul quoq colli coniungit t
maxillax dans eis motū.Et par tertiū a foramīe qō est in-
ter scōam spondilē t tertiaz exortum in duas diuidit ptes.
Quax vna muscul q mouēt maxillas trāsmittit.Aliavero
per musculos dispartit qui iter vtrasq locantur spatulas.
Per itidē quartū inter tertiā t quartā exoritur spōdilē qō
in duo diuidit.quox vnum posterius p dorsi musculos par-
titur.aliud xo anteri9 ꝓtēsiuz p musculos segregat qui in
directo ei9 sunt t supra ipm. Quintū quoq par inter q̄rtā
t quintā egressiuz spōdilē:i tres diuidit partes.quaruz vna
diafragmati dirigitur. Alia xo musculis q caput mouēt t
collū porrigit.Alia autē ad musculos ꝓtendit spatulax.Et
sextuz sil'r par iter quintā t sextā nascit spōdilē.Septimuz
quoq iter sextā t septimā spondilē orit.Octauuz xo inter
septimā spondilem t octauam nascitur vbi colli spondiles
finiuntur.Neruorum vero ab his oībus partib9 proceden-
tium:quidā per capitis t colli musculos partūtur.t quidaz
per dorsi musculos t diafragmatis:exceptis his q ab octa
uo procedūt pari.quorū nullus ad diafragma peruenit:et
quidam ad adiutoriū t ad brachiumvadunt t manū.Sex-
ti quoq paris partes quedam ad spatularū dirigūtur mu-
sculos.alie adiutoriū mouent.alie vero superiorib9 adiuto
riꝭ partibus sensum prebent.Septimi itidem paris partiū
quedam muscul' mandātur qui sunt in adiutorio.Alie bra-
chium mouēt.alie quoq per adiutoriꝭ cutem disperguntur
sensum ei dātes.Octaui quoq paris ptes quedam per bra
chiū cutem partiūtur dantes ei sensum.Alie xo ad brachiū
tendunt musculos : manibus motum prestantes.Nonum
iterum par inter octauam t nonam egreditur spondilem
vbi dorsi spondiles initium sumunt. Cuius quedā partes
pre musculos qui sunt in costis separant.Alie xo per dorsi

musculos partiuntur. Quedam xo ad manum descendentes per eam segregãtur sensuz ei dãtes t motũ. Decimũ qz par iter nonã spõdilẽ exorit t decimã: cuius vna pars cuti trãsmissa adiutorij dat ei sensuz. Reliq xo pars diuiditur cuius q̃dã pars anteri⁹ ꝓgressa per musculos qui sunt iter costas: t ꝑ musculos qui vestiũtur super pect⁹ dispartitur: et alia eius pars per dorsi t spatularũ musculos diuiditur. Et ad hũc quidẽ modũ ꝓgrediunt t diuidunt reliquoꝝ pariũ nerui vsq ad decimũnonũ. Ipar aũt vicesimũ est primũ: cui⁹ nerui ab iferioꝛib⁹ dorsi spõdilib⁹ exeũt: t iter decimãnonã t vicesimaz egreditur spondilẽ. Et ad hũc modũ inter spõdiles quinq oriuntur paria. quoꝝ nerui quidã vadunt ad anũ t per musculos q̃ supponunt ventri diuidunt. Alia aũt ꝑ musculos partiunt. q̃ sunt sup lũbos. Tertia autem hoꝝ quinq paria supioꝛa: neruis q̃ descẽdũt a cerebꝛo miscent. Reliq̃ xo duo paria q̃ sub istis tribus existunt ramos ex se magnos mittũt. qui ad crura descẽdẽtes vsq ad pedũ extremitates peruenimt. Vicesimi autẽ quinti paris nerui sunt ꝑmi q̃ a primo triũ ossiũ alaꝫauis egrediũtur. Ascõdo aũt osse hoꝝ triũ pariũ scõz exit atq a tertio tertiũ ꝓcedit. Hec autẽ tria paria oĩa neruis miscentur: qui ab inferioꝛibus dorsi egrediũtur. quoꝛũ magna pars ad pedes descẽdit. Sed tria paria simul cuz neruo pari carente ab ossibus alohoſos exeuntia: ad virile membꝛum: et ad musculos ani: et ad vesicam et ad alia loca inferioꝛa his protendiuntur.

¶ De venis. Capitulum.v.

Vene omnes a gibbosa epatis parte oriunt. Epar enim interius cõcauũ est: exteri⁹ gibbosuz. Super gibbosam xo ipius partẽ: q̃dam magna orit vena. que quidẽ cum parum elongata fuerit in duas diuiditur partes. Quarum vna q̃ maioꝛ est. ad iferioꝛes coꝛpoꝛis partes deriuatur: vt omnia mẽbꝛa ibi reperta: ipsa ibibat. Scõa xo a superioꝝ coꝛpoꝛis mẽbꝛoꝛum ibibitiõem superius vadit. que vsq adeo surſuz tendit quousq diafragmati continuetur: vbi ipsa in duas diuiditur venas: que per diafragma vt nutriant ipm disgregantur. que postea perforãt diafragma. Post cui⁹ ꝓforationez: vene subtiles ab

eis disgregate.pāniculo qui pectus in duas diuidi partes. et cordis capsule atq; glandule que a medicis vocatur mo rum cōtinuātur:et per p̄dicta spargūtur membra: quorum formas in sequentibus demōstrabo. Postea xo quidā ma gnus ab eis separatur ramus:qui vni duaꝝ cordis auricu= larū dextre.s.continuatur.ꝛ in tres diuiditur partes.quaꝝ vna dextrā cordis ingreditur ꝯcauitatē:q̄ etiaꝫ alia maior existit. Secūda xo ea que exterius sunt in cordis superfi= cie circuit et per ip̄m totū partitur.Tertia autem inferiori bus pectoris partibus cōiungituur.ꝛ membra que ibi sunt nutrit.que postq̄ pertrāsierit cor in rectitudinem porrigi= tur:quousq; ad furculas pectoris perueniat. In hoc autez itinere ramusculi ab'ea subtiles in vnāquāq; duarū segre= gantur partiū dextrorsum et sinistrorsuz.que mēbra que in eoꝝ locantur rectitudinē vel circa ipsos imbibūt.Exterius etiā a se ramos emittit qui musculos exterius in predictoꝝ membroꝝ rectitudine que interi⁹ sunt repertos humectāt que cum in rectitudine asselle fuerit:ramus quidaz magu⁹ exterius ab ea egreditur:qui ad manuz que est ex parte as= selle illius protenditur:qui basilica nūcupatur. Hec autez cum in rectitudine fuerit medietatis que inter duas existit furculas que lumbe vocantur in duas diuiditur partes. Quarum vna ad dextram partem alia vero ad sinistrā ten dit. Harum autem vnaquaq; in duas iterū diuidit partes. Quaꝝ vna hūero supposita ad manū a pte siluestri tēdit.ꝛ vocaꝫ cephalica. Alia vero vtrinq; in duas diuiditur par= tes. Quarū vna per interiores colli ascendit partes. quo= usq; craneū ingreditur:et partes mēbroꝝ cerebri et suoruz panniculorum ibidē repertas imbibit. Et in transitu eius per collum vsq;quo ad cerebrum ingrediatur : rami ab ea subtiles diuidunt:qui membra in collo occulta humectāt. Hec autem vena guidem occulta vocatur. Alia autem ma nifesta ascēdit quousq; per faciem: et caput:ꝛ oculos:ꝛ na res diuidaꝫ ꝛ mēbra hec omnia nutriat:que etiam guidem manifesta vocatur. A vena vero humerali dum per cubi= tum transit rami quidā subtiles sepaꝫ:a q̄bus ea q̄ in adiu torio exteri⁹ sunt manifesta ibibunt. Simili quoq; modo ab assellata segregantur vena rami subtiles : qui occul=

tas adiutorij carnes nutriant. Et cũ humeralis venat assel
lata ꝓpe cubiti iuncturã veniũt: due ab eis separãtur par=
tes. vna. s. assellata7 alia ab humerali: 7 cõiunctiz descẽdũt
quousqz vna ex eis fiat vena. q̃ purpurea vocat. Alia xo hu
meralis vene pars. ꝓtenditur per manifestas adiutorij par
tes: 7 sup focile altũ trãsit: 7 vocatur hec funis brachij. As=
fellare xo pars altera q̃ est inferioris loci per partẽ brachij
que est in ꝓfundo transit: q̃ vsqz adeo ꝓtẽditur: quousqz ad
caput inferioris focilis perueniat: 7 fit ex vno suox ramox
vena: q̃ est inter medicũ 7 auriculare3 q̃ saluatela vocatur.
¶ Pars aũt q̃ a corporis inferiora descẽdit: super dorsi spõdi
les transit: que descẽdendo inferius porrigitur: a qua rami
egrediuntur qui ad renũ facias 7 suox panniculox 7 ad mẽ
bra que his circumponunt tendunt: 7 ea nutriunt. A qua
postea duo magni separãtur rami: qui renu3 ingrediuntur
cõcauitates. post quos duo alij reperiuntur: qui ad testicu=
los vadunt: deinceps etiã ab eadẽ in directo cuiusqz spon=
dilis: duo alij separantur rami. qui ad vtraqz ꝓcedentes la
tera: mẽbra que circa ipsa sunt: que vel occulta sunt: vt ma=
trix vel vesica: vel manifesta sicut venter 7 ilia: humectant.
que cum ad vltimã vna puenerint spondilẽ in duas separã=
tur partes. quarum vna ad dextrũ pedẽ: 7 alia ad sinistru3
tendit: et ab his segregantur partes q̃ coxarũ nutriunt mu
sculos: quaru3 quedã sunt occulte: a quib9 occulti nutriun=
tur musculi: q̃dam manifeste: q̃ manifestos humectant mu=
sculos q̃ iterũ cum ad genu peruenerit: ĩ tres diuiditur par
tes. quarũ vna ꝑ mediũ transit: cui9 rami oẽs cruris nutriũt
musculos: qui interi9 7 exteri9 reperiuntur. alia xo ad par
tem cruris domesticã tẽdit: q̃ vsqz adeo taliter incedit: do=
nec sup cauillã interioze3 apparere incipiat: 7 tunc ex ea fit
vena: q̃ saphena vocatur. pars xo tertia: ad partẽ cruris sil=
uestrem tendit: q̃ sil'r occultatur: quousqz ad cauillã perue=
niat exterioze: que etiã vena dr sciatica. Ab vnaq̃qz autem
istarum cum ad pedem puenerit separant partes q̃ per pe=
dem segregantur. quax ille q̃ in partibus dictox minimi. s.
7 scdi ab eo reperiũtur: vene sciatice ptes sunt. Que xo in
partibus reperiũtur pollicis vene saphene sunt partes.

¶ De arterijs. Cap̃. vi.

Artarie oēs a corde pcedētes ab eiꝰ sinistra oriū
tur cōcauitate. Ab hac autem due exeūt artarie:
quarū vna que minor est vna tm velaī tunica que
etiam aliarū arteriarū duabꝰ tunicis gracilior existit. hec
quocīn vene essentiā transiens pulmonez ingreditur ⁊ per
ipsuz partitur. Ab alia vo que multo maior est in sua pma
egressione duo separantur rami quoꝝ vnus q̄ minor est: ad
dextrā cordis tēdit cōcauitatē. Alter vo ad ea que circum-
quaqꝫ in cordis ꝓsistunt superficie transmittitur. deinde in
greditur ipsum: ⁊ in ipso spargitur. Huius aūt artarie pars
que post duoꝝ ramoꝝ predictoꝝ separationē ab ea remānsit
in duas separatur partes. quarū vna quidem ad inferiores
corporis descendit partes. altera vo superiora petit corpo
ris. Hec aūt pars supiora petens: in ramos dispartitur ad
vtraqꝫ tendentes latera: q̄ mēbris in ipsoꝝ ramoꝝ rectitu-
dine existentibꝰ cōtinuātur: vt calorē eis tribuāt naturalē.
Hi autē rami tādiu sicut sic ꝓtendunī: donec in directo as-
felle existāt. vbi a p̄dicta artaria vnꝰ egreditur ramus: qui
vna cum assellata ad manūvadit⁊ per ipam diuiditur. quē-
admodū venam diuidi diximus. Additio.

¶ Uenarū ramus qui dextrā cordis intrat ꝓcauitatē ab ea
egressus ad pulmonē vadit ⁊ eū intrat ⁊ fit ibi vena arteria
ta. Uene eīn oēs velantur vna tunica. Arterie vo oēs dua
bꝰ velātur tunicis. vnaqueqꝫ in arterie tunica vene est gros
sior. Abucalis aūt qui magister fuit galieni hic bene mēsu
surauit vt grossitudinē tunice qua velatur arteria triplam
grossitudinis tunice que est in vna inuenit. grossitudo igiī
arterie sexcupla adinueniī preter hanc solā vnā que a cor-
de exiens ad pulmonē vadit vbi tunicis duabꝰ grossis ve
latur ⁊ tunc vena arterialis. Arteria quoqꝫ q̄ a dextra cor-
dis cōcauitate exit in duas diuiditur partes quaꝝ vna ma
ior est alia minor. Minor vero intrat pulmonē vbi vna sub
tili velatur tunica q̄ꝓbrem venalis vocatur arteria. Hoc
autē qr valde mirabile est cōsideratione diligēti intueri de
bemus. In solo eīn pulmone a deo factū est vt ⁊ vena in ar
teriā et arteria in vena trāsiret qđ absqꝫ ratione ab eo nul
lo modo factū esse credendū est dicemꝰ: ita q̄ arteria iō ve
na grossior fuit qr semꝫ moueri debebat et q̄ sanguis qui

est in ea est multū calidus apta igitur erat ad findendū nisi muniuisset eā deus grossitudie hac ꝫ ad pulmonē veniēs trāsit per membrū molle et leue et ideo securatur ne scindi possit ꝙobrem oportebat arteriā hāc multū esse subtilē: vt ab ea mlta ꝙtitas sanguinis qui a corde ꝓcedit in pulmonem resudaret. pulmo eñ qr assidue mouet sanguine multū leui ⁊ bene cocto indigiat. Refert eñ. Ḃ. ꝙ cor ita se hꝫ ad pulmonē in hoc sicut domin⁹ seruientē sibi lōgo tēpore seruitutez remunerans. Vena autē que pulmonem intrat epate procedit q̄ prius ꝙ ad pulmonē veniat dextraz cordis ꝯcauitatē intrat a qua exiēs statim intrat pulmonē ⁊ ꝙ sanguis q̄ est in eo nōdū bene est coctus neqꝫ subtiliat⁹ oportuit vt vena eū portans esset multū grossa ⁊ vt duab⁹ velaretur tunicis multū grossis qr cū eius colatorio multū fuerit grossuz nō resudabit in pulmonē de sanguine epatꝭ nisi ꝙ multū subtile fuerit ob hoc ꝫ oportuit vt arteria in pulmonē esset multū subtilis qr ministrat ei sanguinē cōcauitatis sinistre qui est bene coct⁹ ⁊ quasi spūs subtiliatus quo ipse pulmo in suo iuuat̄ motu et fuit etiam necesse valde vt vena eius esset grossa q̄ ab epate ꝓcedit ad dextraz cordis cōcauitatē ad hoc vt sanguis qui in ea continet̄ cū nonduz sit bene coct⁹ optime colaretur. Textus. ¶ Ab hoc aūt ramo sepant̄ rami ad occultos ⁊ manifestos adiutorij musculos tēdētes. ipse tñ sp cooptus est ⁊ occult⁹. vsqꝫquo ad cubitū puenit: vbi in multis corpib⁹ ipsi⁹ appet pulsus. Ipe qꝫ tādiu sub venavadit assellata ei ꝯiunct⁹: donec sub cubito parū descēdit. Dehinc ℞o interi⁹ penetrat magis ⁊ dilatat̄: et sepant̄ ab eo rami ad modū capillox subtiles: q̄ brachij ꝯtinuant̄ musculis: qō tādiu fit donec magnā ptrāseat brachij ptē. Post hec ℞o ī duas diuidit̄ ptes: q̄x vna supi⁹ trāsiens focile: ad rascetā vadit: ⁊ hec est arteriā quā medici tāgūt. Altera sil'r eius ps p focile trāsiens iferi⁹ ad rascetā tēdit q̄ est minor arteria. Ne aūt vtreqꝫ p volā ptiuntur: q̄rū pulsus in dorso man⁹ qñqꝫ apparet. Nec iterū arteria quā corpis supiora petere diximus: cū ad locū qui duax medi⁹ est furculax venerit in duas sepat̄. ptes quax vnaqueqꝫ in duas sil'r distribuit̄ ptes: quax vna guidē vicinat̄ occulte ⁊ tādiu ascēdit donec craneū ingrediat̄. In hoc aūt sui itineris ascensu rami ab ea sepant̄: qui mēbris occultꝭ ibi exi

ſtētib⁹ ꝯtinuātur:ſicut in venarū dixim⁹ tractatu. Sꝫ cum craneū ingreſſa fuerit mirabilr ibi diuidit : et fit ex ea illō qō rete ſup cerebrū expāſuꝫ vocatur:qō eſt corp⁹ multis ſile retib⁹ quoꝝ vni aliud ſupponit. Poſt hui⁹ xo retis diuiſio nē adiuuant et exeūt a p̄dicto rete due artere eque magne vt erāt añq̄ in predictū diuiderent rete:q̄ tunc ſubam igre diuntur cerebri et p ip̄m ſeparant. Alia autē duarū iſtaruꝫ ps que etiā minor eſt:ſupius ab faciei et capit ſup̄ficiē tendit vbi p membra diuidit manifeſta ſicut guidē manifeſta. ¶ Cuius q̄dē pulſus aliqñ poſt aurē apparet et in tpe. Pulſus autē q̄ iuxta guidē apparet nō eſt hui⁹ arterie pulſus:ſꝫ eſt maior ptꝫ q̄ guidē ꝯtinuat occulte. Et he due arterie lithargice vocātur. pars autē aliaꝝ duarū cordis arteriaruꝫ ad inferiores corpis deſcēdēs ptes:ſup dorſi ſpondiles poſita:deſcēdit inferius:a qua iuxta vnāquāq̄ ſpōdilē quidā ſeparant rami. quoꝝ quidā dextrorſum tēdētes:et alij ſiniſtrorſum. mēbris que in eoꝝ locātur rectitudine ꝯtinuātur. Primus aūt ram⁹ ab ea egrediēs eſt ille q̄ ad pulmonē vadit. poſt quē ſunt alij qui ad muſculos iter coſtas exūtes tē dūt. Poſt iſtos aūt ſunt alij rami ad diafragma ꝓcedētes q̄s alij ſequitur q̄ ad ſtomachū et epar ⁊ ſplenē et omentū ſiue reticulū:et inteſtina:⁊ renes:⁊ mr̄icē:⁊ teſticulos: ⁊ veſicā:et ad xp̄gā dirigunt. quoꝝ etiā q̄dā adeo ꝓtendunt:donec exteriorib⁹ muſculis q̄ in hoꝝ reperiunt locoꝝ rectitudinē ꝯtinuētur. Et cū oēs iſti rami ad vltimā venerint ſpondilē:in duas ſeparant partes ad pedes deſcēdētes. q̄ eodeꝫ mō que et vene diuidunt et nihil intereſt aliud niſi q̄ arterie p mēbroꝝ ꝓfunditatē vadūt q̄rū pulſus in inguib⁹ ⁊ ſub cauilla interi⁹ et exteri⁹:et ī pedis dorſo ꝓpe magnā chor dā apparet. Additio. ¶ Undecūq̄ vadit arteria tranſit ſup eā vena vt ſi aliq̄ mala cōtingat p̄cuſſio meli⁹ eſt vt vena patiat q̄ arteria illud qō ſup ſpōdiles vadit p locū trāſit ſecurū iōq̄ neceſſe fuit vt hec arteria ſup eas trāſiret q̄ ad multa vꝫ quapropt ſtomach⁹ ad partē ſiniſtrā retorr⁹ fuit vt ſpōdiles melius ſe relinquūt ⁊ ad ptē xp̄o dextrā iō nō inclinat qr in oib⁹ mēbris ps dextra equat parti ſiniſtre exceptis epate ⁊ ſplene. Epar eñ mlto maiꝰ ē et ſi ſtōus ad ptē dextrā tēderet magnū ī ea p̄ueniret ꝓpōdus. ¶ De figura cerebri. Cap.vij.

Cerebrum vero est solidū sed quasdā hz cōcauitates q̄ ipsi⁹ dicunt vētriculi: t sunt fm. G. iiij. interqs t q̄dā reperiūt trāsitus q̄b⁹ ab vno in aliū pueniri possit. quorū duo in anteriori cerebri parte statuuntur. t vnus in medio. alius autē in occipitio sistitur: quorū hec est figura. Verū apd istos trāsitus q̄dā repiunt ptes aptas habētes figuras ad hocvt apiat eos aliqñ t aliqñ claudat. duo quoq; habet additamēta a duobus anteriorib⁹ vētriculе exorta. q̄ mamillarū capitib⁹ similia: ad os qd assiliūt colotario tendūt quibus sensus q̄ dicit odorat⁹ perficitur. Hoc xo os multis pforatū foramībus non equalib⁹ in loco cranei vbi nares figunt positū est. ¶ Cerebrū quoq; preter supradicta duos habet pāniculos: quorū vnus grossus est: alter subtilis. Subtilis xo cerebr multū viciat t ī quibusdam locis ei miscet. Grossus autē craneo adheret: q̄ etiam in quibusdā locis cerebro fit multū vicin⁹. t in duob⁹ locis multis pforatus est foramībus: quorū vnum est iuxta foramen vbi nares craneo iungūtur: ppe os quod colatorium nominat. t alius est iuxta os perforatum quod est in palato. Per primum xo os quod superiori nariū extremitati coniungitur. anteriorū ventriculorū supfluitates ad nares descendunt. Per scōm autem os quod est in palato mediꝰ ventriculi supfluitates t posteriori ad os effluunt. Harum autem supfluitatum expulsione. cerebrum a multis malis egritudinib⁹ illesum conseruat. Sub cerebro quoq; t sub eius panniculo grosso est textura reti similis que ex arteriis caput ascēdētibus generat. A qua due vt iam diximus in tractatu arteriarū arterie exeunt: que panniculū intrantes grossum cerebro continuātur. De ortu autē neruorum a cerebro pcedētiū sufficiēter in neruor tractatu diximus.

¶ De figura oculi. Cap. viij.

Oculus ex septem tunicis t tribus componi inuenitur humoribus. Cuius quidē cōpositionis modum nunc dicturi sumus. Neruus nanq; concauus qui a cerebro primus egreditur: ad sinū oculi tendens craneū egreditur. Hic autem in suo exitu duobus cerebri velatur panniculis: qui craneum egrediēs ad sinum ocularis peruenit ossis ibiq; ab eo grossus separatur pāniculus. qui in

vestimentum ⁊ totius superficiei ocularis ossis transit pan niculum.Hic autem panniculus a chirurgicis tunica voca tur sclirotica.Subsequēter quoq; a predicto neruo panni= culus separatur subtilis:qui sub sclirotica in aliud transit vestimentum quod secundina vocatur:eo q; secundine mu= lierum similis existit.¶ Dilatatur preterea neruus ipse:et sub predictis duobus fit ex eo pāniculus quidam qui reti= na vocatur tunica.In huius autē tunice medio quoddam preterea molle generat corpus humidū:quod in colore vi= tro assimilatū vitreus appellat humor.In cuius similiter medio aliud ꝓcreatur corpus cum rotūditate quadā parti= cipans latitudine:quod qr in sua radiatione grandini sil'e est:grādineus vocatur humor.Cui⁹ medietas predicto vi= treo circūdatur humore:alia autem ipsius medietas:qua= dam circūdatur tunica:que multū luminosa cum aranei te le sit similata aranea noīatur tela.Sup hanc autē qdam liquidū locatur corpus.quod qr albugini oui assimilatur: albugineus dictus est humor cui corpus supponit subtile: interius vz a pte humoris albuginei rugosum.exterius xo tensum.cuius quidem color in corporibus diuersificatur. Aliquādo.n.est multū niger:qñq; minus qñq; etiā est va= rius.In huius autē medio in loco.s.vbi grādineo oppon= tur hūori est foramē:qd qñq; dilatat qñq; constringit:ꝓut grandineo hūori causa lumis necessariū fuerit.Cōstringit eni cū lumē est multū:⁊ dilatat cū est in obscuro.Hoc autē foramē est pupilla.Predict⁹ xo pāniculus :vuea noīatur tunica.Huic xo tunice aliud qdā supponitur corpus eam coopiēs:spissum:durū luminiq; puū albi cornu frustulo si= mile:qd cornea noīatur tunica.q̄ fm tunice sibi supposite colorē:colorat q̄ vuea noīatur:quēadmodū cū vitro in anu lo incluso aliqd supponit a quo colorē suscipit:⁊ sup istud sic vestitū:nō tñ sup totū:sed vsq; ad nigredinē oculi pertin gens aliud locatur corpus quod est durum ⁊ albi coloris: ⁊ cōiunctiua vocatur tunica:que est id quod in oculo albuz apparet.Tunica aūt ista excute q̄ exterius superponit cra= neo nascitur. Cornea vero a sclirotica oritur tunica.Uuea autē nascitur a secūdina.⁊ aranea tela:ex retina ꝓcreatur.

¶ De figura narium. Cap.ix.

Auriū foramia ascēdēdo i duas sepant ptes. Quo rū vnū interi⁹ ad oris tēdit extremitatē: aliud ẋo superius vsq; ad os qđ assil'atur colatorio porrigi tur. qđ añ duo cerebri additamēta mamillarū sil'ia additamētis positū est. p hūc transitū fit odoratus. Sed p primū foramen quod oris cōiungit extremitati solita aeris puenit attractio: non illa que qñq; solet fieri ore.

¶ De forma bucini auris. Cap. x.

Auris foramē i osse duro qđ vocat petrosuz iuenit hoc aūt os valde tortuosuz ē: t mł'tas hz reuolutiōes. t tal'r ptendit vsq; ad nerū q̄nti paris qđ a cerebro exorit: per quē fit auditus. Additio.

¶ Ipse grossus pāniculus si sup cerebrū in medio cadit capitis grauaretur multū ab eo t ideo cōtinuit eū deus craneo t insuper exierūt ab eo rami p locū qui serre assil'atur t cuti capitis exterius cōcauati fuerunt ab vtraq; autem tim porū parte multū vicinat ei vt nō super ipm cadat.

¶ De figura lingue. Cap. xi.

Lingua aūt ē caro mollis t alba q̄ mł'tis paruis circūdat venis in qb⁹ existit sanguis. quēobrem ei⁹ color in rubrū mutat. Sub pte ẋo ei⁹ iferiori vene sunt t arterie mł'te t nerui mł'ti: q̄ oīm magnitudo lingue supat mēsurā. Sūt ēt sub ea orificia duo a qb⁹ egredit saliua q̄ vsq; ad carnē glādosaz t mollē ppe lingue radicez positā ptēdunt. Hec autē caro saliuā generās noiat. t duo sil'r p̄dcā orificia saliuā emittētia vocant. Per ipsa. n. duo hūoz nālis in lingua t in eis q̄ sunt circa ipsam remanet.

¶ De formis gutturis t oris. Cap. xij.

Oris extremitas ad duo tēdit foramia. quoz vnuz quidē qđ añri⁹ locat: trachea ē arteria: qđ a cirurgicis pulmonis dr canal'. Alterz ẋo posteri⁹ ad ptē colli sup eius. vz spōdiles positū. meri vocat p qđ cibus trāsit t potus. Per tracheā ẋo arteriā nō trāsit nisi aer q̄ attrahit t emittit p anhelitū. Cui cooptoriū ipsi connexū factū est qđ eam cū cib⁹ traijcit coopit qđ ideo factū est ne aliq̄d eoruz que traijciūtur ipsam ingrediat. nam cum ipsam aliq̄d ingreditur hōi estuatio accidit: et nociua dispositio similis dispositioni que accidit alicui cum in narib⁹ aliquid ponis-

tur:vsq; quo sternutatio incipiat. Eodē quoq; modo estuat pulmo: ⁊ fit i eo tussis fortis: quousq; illud quod i trachea est arteria proiectum fuerit. Ista autem mēbrorū dispositio valde bene facta est: qr per hoc foramē ad pulmonē fit transitus: cumq; pulmo nutricationis instrumētum non sit: sed attrahēdi aerem: nec inferi⁹ pforatus: vnde si in ipsum aliquid caderet: aeris attractio angustaretur: necesse fuit vt custodiretur. Fuit itaq; satis congrue premunitū ne istud accidere posset nisi raro. quod tūc. scz accidit cū homo aut tussit: aut clamat: aut loquitur: ⁊ traiscit cibum: ⁊ similr attrahit aerem. quod cū accidit nō quiescit tussiēdo: donec totum illud expellat. In hoc quoq; loco vocis instrumentum factū fuit. Vox enim ex aere generat attracto qui est eius materia: i hoc itaq; loco: instrumēta ad vocis gnationem apta facta fuerūt: nō ad vni⁹ solū vocis gnationē: sed ad oēs eius gnandos modos. quorū vnū est instrumētū qđ epiglotis vocat q̄ ex trib⁹ talr cōponit cartilaginib⁹ vt ad vocis gnationē sit apta. Aliud vo est corp⁹ qđdā quod linguе assilatur fistule: qđ oibus alijs vocis instrumētis nobilius existit. Alia aūt sunt musculi multi ad gnandos motus apti: qui i hoc loco sunt necessarij. p quorū diuersitate figurarū: diuersi vocis puenisit modi. Omnia autē mēbra hic. scz trachea arteria: ⁊ canales pulmonis ⁊ tot⁹ etiā pulmo: pectus quoq; totū cū oibus suis muscul suisq; pāniculis et diafragma: ppter aeris attractionē facta sunt. postea vo ab attractiōe aeris p epigloti: ⁊ corpus linguе fistule assita tū puenit vox. post hoc aūt toni: ⁊ loquela auxilio linguе ⁊ labiorū ⁊ dentiū: ⁊ oium eorū que sunt in ore perficiūtur.

¶ De figura pectoris ⁊ pulmonis. Cap.xiij.

Concauitas toti⁹ vētris q̄ a furcis vsq; ad duo ancharū ossa iuenit: in duas magnas separat ptes. quarū vna que supior est. pulmonē cōtinet ⁊ cor. altera vo qua est iferior: stomachū cōtinet. ⁊ intestina: ⁊ epar: ⁊ splenem: et fel: ⁊ renes: ⁊ vesicā: ⁊ matricē. Has aūt concauitates qđdā separat corp⁹ qđ diafragma nuncupat. Diafragma quidē incipit a capite toracis. ⁊ ex trāsuerso tēdit inferius: ad vtrūq; latus: donec duodecime spōdili cōtinuatur dorsi separās ea q̄ supra ipm sunt: ab his q̄ sunt sub ipso. Supior

quoq̄ cōcauitas in duas itez distribuit partes quas alius pāniculus distinguit diafragmati similis tendēs p mediuz eoꝛū quousq̄ dorsi ꝯtinuat spōdibilibꝰ.et fit harū triū ꝯcauitatū figura talis.Tota ẋo supioꝛ ꝯcauitates pectꝰ vocat cuius supioꝛ terminus sunt furcule:inferioꝛ ẋo diafragma ventrē in latitudinē diuidens. Et hic quā diximꝰ est pectoꝛis figura.pulmonis aūt canalis ab oꝛis:vt diximus extremitate incipit.q̄ cū ad locū qui est sub furculis puenit: ī duas diuidit ptes.q̄rū vnaquaq̄ iterū in multas sepat ptes: inter quas caro q̄ est in pulmone texitur et solidatur.Et ex istis canalibꝰ qui sic diuidūtur: ꝛ ex venis etiā que ad eas veniūt necnō ex carne q̄ eas circūdat:coꝛpꝰ gñatur pulmonis.Cuius vna medietas in cōcauitate pectoꝛis dextra: altera ẋo in sinistra locatur.altera aūt trachea:ex cartilaginibus duas imperfecti circuli hñtibus ptes cōponit.quaꝝ extremitates pāniculus mollis fm rectā incēdens lineam ꝯtinuat:vt in hac apparet figura. ¶ Inter istos ẋo anulos molles cōtinuātur pāniculi:ipsi vero anuli duri sunt et cartilaginosi.Pars autē anuloꝝ gibbosa exteriꝰ in parte coꝛporis manifesta ponit:que etiaz manu tangi pōt.Pāniculusvero fm rectā lineam incedis:meri ꝯiungitur.Ꝺ si tu imaginatus fueris duas canulas parū lōgas:ex vna q̄rum tertiā scindēdo auferas ptē:ꝛ postea scissure locū pergameno claudas:cuiꝰ in lōgitudine cannā aliā integrā adiscias pficietur visio:qua trachee arterie ꝛ meri ꝯiunctionis foꝛma intelligi pōt.Tota autē supioꝛ ꝯcauitas nō ob aliud est:nisi vt aer attrahat.Pectꝰ eñ cuz dilatatur:dilatat ꝛ pulmo.ꝛ cuz pulmo dilatat:exterioꝛē attrahit aerem:ꝛ fit vna duarū partiū anhelitus: q̄ est aeris attractio.Postea ẋo constringit pectus cū quo ꝯstringit et pulmo:et fit constrictione eiꝰ aeris expulsio: que est anhelitus pars secūda Exterioꝛis autē aeris attractio et ipsius expulsio:ad coꝛdis euētatione fuit necessaria.Pars eñ attracti aeris p foꝛamina q̄ inter pulmonē ꝛ coꝛ existūt: ad coꝛ vadi:qui cū calefactus fuerit:necesse est expelli et mutari:ideoq̄ pectꝰ constringit et pulmonē:qui ꝯstrictꝰ aerem expellit.Iterūq̄ dilatat pectus et dilatat pulmonē:q̄ dilatatꝰ: aliuz attrahit aerē.quēadmodū fit in follibꝰ q̄bus euentatur ignis:q̄ cuz

dilatantur:aere implentur et cum constringuntur ab aere euacuãtur.Ideoq; pectus in longitudine in duas diuisum fuit ꝯcauitates:ꝛ in vnaquaq; earꝫ pulmonis medietas locata fuit:vt anhelitus duo haberet instrã: q̃tenꝰ si vni alicquod malũ cõtingeret accñs:cũ alio ad id qđ necesse est tẽ porari posset qđ fiꝛi in oculis factũ fuit.Actio eñ hic.s.anhelitus p sue nobilitatis vehemẽtiã:et vehementiã necessitatis ipsiꝰ vt vita perduret vt multũ cõseruaretur necessariũ fuit.qđ pro certo benefactũ fuit. Pectori eñ sepe accidit percussio ex qua vna eiꝰ perforaꝫ cõcauitas:sed cũ alia ad anhelitũ perficiendũ:fm qđ ei necessariũ est tẽperatur. Duo xo eius latera si fuerint pforata:aial nõ diutius viuere poterit:q̃ illud qđ suffocatur. ¶ Sed quia trachea arteria a parte occulta meri adiuncta fuit:qđ est foramen p qđ cibus transit et potus:ideo pãniculus mollis a parte p̃dicti meri positus fuit:vt cũ meri eã propter nimiã ꝯpresserit replexionẽ:cedat ei et nõ angustetur meri:et nisi vellemus huiꝰ libri mensurã conseruare:in istoꝝ mẽbroꝝ formis et in ipsoꝝ iuuamentis:verba amplificaremus :quod deuitãtes summam cõprehendendo:verboꝝ breuitati insistimus inquãtuz possumus. ¶ De figura cordis. Cap.xiiij.

Cor in figura sua pinee assimilatur.Cuius quidem caput tornatile:qđ quodãmodo acutũ est: ad inferiora corpis tendit.eius xo radix supius est. Cor aũt capsulã hz:q̃ ex spisso ꝯstat pãniculo ipz circũdãte.Hec aũt nõ totaliter:sed tm̃ ꝓpe suã radicẽ ei ꝯtinuaꝫ. Cor aũt in medio pectoris positũ est.cuiꝰ q̃dẽ caput tornatile: ad sinistrã parũ declinat partẽ. a q̃ magna tm̃ exoritur arteria. Aũ etiã pulsus in sinistra magꝭ apparet pte.Duos p̃ter ea magnos etiã hz ventriculos quoꝝ vnꝰ in dextro est latere: alter i sinistro.Inuenit etiã iuxta originẽ vl radicẽ suã qđdã qđ cartilagini assimilaꝫ: qđ quasi totiꝰ cordis est basis. Inter dextrũ aũt ventriculũ ac sinistrũ:q̃dã reperiũtur foramina.Hoꝝ aũt ventriculoꝝ dexter:duo hz orificia.quoꝝ vnũ est p qđ vene q̃ oriũtur ab epe ingrediũtur:et per quod sanguis ad dextrũ cordis trãsit ventriculũ. ¶ Sup qđ etiã os tres pãniculi existũt:quoꝝ incessus de foris incipiẽs:iterius ꝯpleꝫ. Qđ ideo fuit:vt reflectãꝫ ad illud qđ ingrediꝫ.

Alterū ℞o os vene etiā est os: q̄ ab hoc vētriculo pulmoni cōtinuat: q̄ etiā cū sit vena ꝛ nō arteria sue tñ tunice grosse sunt ꝛ spisse. Quāobrē ab anatomicis venavocat arteriata Arteriarū.n. tunice grossiores sunt ꝛ duriores ꝛ spissiores tunicisvenax. qđ ideo sic esse debuit: qr arterie assidue mouent: q̄ diu homo viui ex q̄ motu si cōtingeret eas rūpi maius sequeret nocumētū q̄ ex venax ruptura. Sup hoc autē os a quo p̄dicta ꝓcedit vena: pāniculi tres locātur: quoruz inceſſus ab interiori incipiēs: foris fruit. ad hocvt redeant ꝛ reflectātur ad id qđ a corde egredit. ¶ Vētricul⁹ inde sinister: duo habet orificia. Quorum vnū est os magne arterie aqua toti⁹ corpis oriunt arterie. Sup hoc quoq̄ os tres panniculi repiunt quox inceſſus ab inferiorib⁹ incipiēs foris finit: ad hoc vt redeāt ꝛ reflectant ad id qđ a corde egreditur de spū ꝛ sanguine. Aliud ℞o est os vene q̄ ad pulmonem tēdit: ꝛ in quo aeris est penetratio: ꝓ qđ a pulmōe aer ad cor trāsmittit: sup qđ etiā duo repiunt pāniculi: q̄x inceſsus de foris icipiēs interi⁹ cōplet: ad hoc. ſ. vt apiant ꝛ aptiāt. vt aer ꝓ eos ad cor ītrare possit Duoq̄ preterea habet additamēta auriculis silia. quorū vnū est dextrū aliud sinistrū. ¶ Pulmo quoq̄ cor ē coopiēs: ꝓhibēs ne ossa pectoris anteriora ip̄m tangāt. ¶ De figuris meri ꝛ stōi. Cap. xv.

IN precedētib⁹ iā est ostēsuz i oris extremitate duos esse meatus. Quox vnus vt aer ad pulmonē trahatur fact⁹ est qui etiā trachea est arteria. Alter ℞o vt comesta ꝛ bibita ꝓ ip̄m ad stomachū trāsceāt: qui est meri. Meat⁹ aūt hic q̄ meri vocat: sup colli spōdiles retroposi tus est. Qui inferi⁹ descēdendo vadit donec ꝓforat diafragma. semper existēs ligat⁹ cū spōdilib⁹ pāniculis quibusdā. Qui postq̄ perforauerit diafragma dilatatur: et gñatur ex eo mēbrū quodvocat stomachus: q̄ etiā post p̄dictā perforationē diafragmatis: in partē parūper inclinat sinistrā. Ñ os stomachi ad sinistram partē inclinatū reperiet. Ipsius ℞o fundus ad dextram inclinat partē Quod si tu imaginatus fueris cucurbitā rotūdam longi colli superius: cui ab inferiorib⁹ aliud cōtinuetur collū erit sicut videres stomachi ꝛ meri figurā. Stomach⁹ p̄terea a parte q̄ est in parte dorsi: est aliquātulū latus. Cui⁹ vnū caput qđ est supius est

meri:alterū xo qđ est inferi⁹ principiū est intestinox.Et est ligatus cū spōdilib⁹ ꝛ alijs viscerib⁹ ligamētis firmis: que ea firmiter tenēt.Firmitudo aūt ligationis ꝛ sustētationis oīum interiox est ꝓut eox expetit nobilitas:ꝛ eis necessarium fuit.ꝛ timox sup ea ad vltimū ꝓut eox misertus ē de⁹. Meatus aūt stōi qui est inferius:portonariūvocatur. Qui postꝙ cibus in stomacho adunat⁹ fuerit:ꝓtrahit ꝛ claudit in tm̄ ꝙ nihil ab eo etiā aque egredi pōt:donec digō cōpleatur vel cibus corrūpatur:deinde aperitur donec qđ in stomacho ē ad intestina currat.Et locus quidē ꝟ vt p̄dictū est: ortus itestinox principiū est.Stomachi quoꝙ corp⁹ ex tribus cōponit tunicis:quarū vna villos suos i lōgitudine hz transeūtes. Additio.¶ Illi quidā qui in lōgitudine vadunt fit attractio illis qui in latitudine tendūt fit expulsio: sed eox auxilio q̄ ex trāsuerso ꝓtēdūtur fit retētio. Text⁹. ¶ Alia xo eos hz in latitudinē tendētes.Tertia xo hz eos obliqua ex trāsuerso trāseūtes:quox iuuamēta longum est per singula narrare. ¶ De figura intestinox.Cap̄.xvi.

Intestina ex duab⁹ tunicis cōponi reperiūtur.Super interiorē xo tunicā viscositas quedā adherens reperitur:sicut stagnatio. Intestina xo oīa sex tm̄ sunt. Quox tria superiora sunt gracilia:ꝛ alia tria q̄ sunt inferiora sunt grossa. Graciliū aūt primū est intestinū qđ ori inferiori stomachi ꝓtinuari inuenit:quod etiam duodenus nomīatur:hoc aūt aliud sequitur intestinū qđ vocatur ieiunium:que duo intestina erecta stant ꝛ in longitudinez extēdūtur corporis.Orificia tm̄ ꝙ que epati vehit nutrimentus: plura in isto sunt ītestino.s.ieiuno q̄ in alijs:que in epatis tractatu noīabūtur.¶ Predictū xo intestinū sequit quoddam aliud quod inuolutū vocatur:quod multis inuolui inuolutionib⁹ inuenitur. Hox autem trium intestinox amplitudo portonarij amplitudini in magnitudine reperit equari. Post hoc xo aliud sequitur intestinū: qđ monoculū vocatur.Hoc autē est intestinū amplū vnū tm̄ habēs foramē: ac si eēt saccus vel marsuppiū. Habet quoꝙ os vnū ꝙ quod illud quod hora vna ingreditur: alia egreditur hora quod etiam in dextro locatur latere. Post istud autē cōtinuo sequitur intestinū quod colō vocatur:cuiusquidem principiū

in dextro existit latere:sed ipsum per latitudinē vētris vsq; ad latus sinistrū porrigitur. Post hoc autez rectū sequitur intestinuz:in quo cū amplam habeat cōcauitatē colligitur stercus:quēadmodū in vesica adunatur vrina. Huius autez intestini extremitas anus est:super quē est musculus ꝓhibens exire stercus donec desiderū adsit quod ipm soluat.

¶ De figura epatis. Cap.xvij.

Epar i dextro latere positū sub costis supioribus qui sunt posterius locatur. Cuius quidē figura est lunaris:qđ iterius a pte stōi ꝯcauū cernit. Habet ꝑterea additamēta quedā:q̄ q̄ñq; quattuor q̄ñq; q̄nq; inueniunt. qđ etiā dextrū latus stōi ꝯplectit. A pte aūt diafragmatis inuenit eius gibbositas:et est ligatū ligamētis q̄ cōtinuāt epar pānicl'o q̄ est sup ipm. Ex hui⁹ aūt ꝯcauitate canal' q̄dā nascit q̄ porta vocatur epatis:cuius figura vene tenet sil'itudinē:sanguinē ✗o non retinet. Hec aūt canal' in multas sepat ptes:quax vnaq; itex tādiu in mlt'as sepatur ptes:quousq; diuisiōes recipiat infinitas. q̄rū mlte diuisiones ad īferioza tēdūt stōi:et multe istarū ad duodenū:et diuisiones multe ad ieiuniū vadūt:et sic etiā ad alia ꝓtenduntur intestina:donec ad intestinū pueniūt rectū. Et ista quidē sunt ozificia q̄ noiauimus:ꝑ q̄ nutrimētū epi attrahi tur que in suo transitu nō cessat ire donec est strictiori ad locū ampliorē:donec aggregetur ī canali q̄ est epis porta. Predictus autem canalis in interiori epis parte: in ptes ad modum capillorum subtiles diuiditur in quibus nutrimentum quod fuit tractum ad epar dispartitur:et a carne epis tandiu coq̄tur donec sanguis fiat. A gibbo vero epis quedam magna exoritur vena a qua omnes totius corporis vene originē sumunt quemadmodū in venarū diximus anathomia. Huius quoq; vene radix in partes ad modum capillorū subtiles segregātur:que partibus a foramine qđ vocatur porta segregatis cōiungūtur. Et sic fit vt sanguis a diuisionibus porte ascēdens ad partes vene que a gibbo oritur trāseat:qui postq̄ in partibus a gibbo venientibus fuerit tandiu de graciliori parte ad ampliorē transeundo eleuatur donec totus sanguis in vena q̄ de gibbo egredit epatis congreget

¶ De figura splenis. Cap.xviij.

Splen fm suã figurã longus est.qui in sinistra posi=
tus parte quibusdã nectit ligamentis:que panni=
culo q̃ est sup̃ eux cõtinuantur. Et ab vna parte ad=
heret stõ:ab altera xo costis dorsi cõtinuat.a quo duo exo
riuntur pori quox vnus ad os stõi:alter ad ep̃is tendit con=
cauitatem. ¶ De figura fellis. Capitu.xix.

Hel super epar locatux duos siit hx poros.quorum
vnus ab ep̃is vadit concauitatẽ:alter xo in par=
tes separatur q̃ ad superiora tendũt intestina t ad
fundum stomachi. ¶ De figura renum. Cap̃.xx.

Benes circa epar ab vtraq; parte spondiliux dorsi
positi sunt.quox dexter altiorẽ tenet locũ. Unus=
quisq; aũt eox duo habet colla:q̃ux vnũ a latere
in quo est:ad magnã que est in gibbo epatis venã tẽdit. al=
terũ xo iferius descẽdit:donec vesice mirabiliter ꝯtinuet.
Jsta aũt que ad vesicã descẽdũt pori vritides sunt:t vocan=
tur emũctoria. ¶ De figura vesice. Cap̃.xxi.

Uesica vrine est vas:t ipsius receptaculux q̃ inter
femur locata t anũ ex duabus ꝯponitur tunicis.
Sup os xo eius quidã sunt musculi qui ipsux cõ=
stringũt t ꝓhibent ne vrina a vesica inuolũtarie egrediat:
donec volũtas eam dimittat. Ad vesicax xo a renibus per
duo colla ꝓfluit vrina que emũctoria vocari diximus: q̃ cũ
ad vesicã pueniũt vnã ꝓforãt tunicarũ: t postea inter duas
ipsius transeũt tunicas:donec ad colluz pueniat vesice vbi
alia ꝓforantia tunicã ad vesice descendũt cõcauitatem.

¶ De dicendis summis t collectionib9 vtilitatis inthru=
mentox nutricationis. Cap̃.xxij.

Os supra sensuz tactus q̃ oibus mẽbris est cõis.gu=
standi sensum habuit ꝓprium. Quod ideo fuit: vt
inter ea que suauitatẽ t delectationẽ afferũt et ea
que horribilitatẽ discernat. Res enim delectationẽ afferẽ=
tes plus alijs nutriũt t ꝓficiũt. Lingua quoq; ꝓter magnã
iuuamentũ qd in loq̃le formatione tenet cibũ:cuz masticat
in ore reuoluit:ꝓut est necesse donec equaliter molat. Jn
quo molẽdinarij manus similitudinẽ tenet:q̃ ea q̃ molitio=
ni sunt necessaria reuoluit. ¶ Dentes quoq; tripl'r sunt.eo=
rũ enĩ quidã sunt ad incidendũ apti de quib9 quidã dicitur

duales:⁊ dicunt incisores alij q̄drupli. Alij vo facti sunt vt ad aliqua confringenda apti essent:: ⁊ ipsi sunt canini. Alij aūt vt apti fierēt ad molēdū et sunt molares. Est p̄terea in dentib⁹ q̄dam qđ mirabili est ascribendū sapie dei. s. qđ incisores ⁊ quadrupli sibi adinuicē obuiādo cū necesse fuerit se tangunt. Qđ tūc p̄tingit cum aliq̄d fuerit mordendū vel molendū qđ nullo mō fieri posset nisi inferior mādibula tā diu p̄cederet anteri⁹: donec dētes iferiores supiorib⁹ obuiare possint vt in rectitudine iūgātur. ¶ Cū aūt cibus masticādus vel molēdus fuerit: mādibula inferior ad locū suū redit ⁊ incisores ⁊ q̄drupli iferiores interius trahūtur: ⁊ supiorib⁹ vt prius nō occurrūt. Et accidit cuz hoc vt molares superiores sup inferiores cadāt cuz necesse fuerit. Qđ tūc accidit cū masticādū fuerit. Impossibile enī erat vt duales et q̄drupli supiores suis occurrēdo iferiorib⁹ iūgerent: ita q̄ molares sibiīnuicē obuiarēt: qđ eis accidit cū aliq̄d frāgit. Molariū p̄terea radices: alior dentiū radicib⁹ plures sūt. qr iēor actio multa est ⁊ lōga. Molares etiā q̄ sunt superi⁹ plures habēt radices: qr pendēt. Maxima quoq; adhibita est cautela ne aliq̄d eor q̄ comedūtur: trachēā ingrediat arteriā: sicut supius fuit oīsum. In hora enī trāsglutiēdi meri descēdit inferius: ⁊ epiglotis eleuat superius ⁊ tūc trachee arterie suū optime adheret cooptoriuz: ⁊ taliter qđ est trāsglutiendū sup p̄dicti dorsuz transit cooptorij: donec puenit ad meri. Sed postq̄ ad stomachū descēdit qđ comedit stomachus iēm circūdat ⁊ portonariuz clauditur. Qđ etiā sic manet donec digestio cōpleat. Iēe etiā stomachus a parte dextra ab epate: ⁊ a sinistra a splene: anterius vo a girbo: ⁊ posterius a carnib⁹ dorsi circūdatur. Que oīa idcirco sunt circumposita vt calor retineatur: ⁊ vt iēz stōm multū calefaciant. ¶ Cibus aūt in stō taliter morans tādiu digeritur: donec succo assimiletur: q̄ p̄ predicta orificia q̄ ad epar tendunt: ad epar trāsire fit aptus: q̄ iō multa fuerūt: qr si vnuz tm̄ esset. ⁊ ad vnū solū iret locuz: deficeret ei qđ ex cibo descendit a loco: ⁊ egrederet perditū vm̄ magnū sequeret nocumētū. Quāobrē p̄dicta orificia multa fuerūt q̄ maiori cōcauitatū intestinor parti cōtinuantur: vt qđ p vnū de predictis orificijs p̄terierit: ab alio trahat. ¶ In itestinis quoq;

fuerit multe reuolutiões:vt qđ ꝓceditur tãdiu teneri possit donec tota succositas q̃ est ī ipo abstrahat: ⁊ cibus nõ cito elabatur. Actio xo hic.s.attrahẽdi:in ītestino ꝓprie cõple tur:qđ monoculũ vocatur. Quod enim ab isto egredit intestino:nihil in se retinet qđ ad nutriendũ valeat. Ham putredo multũ i eo preualet. ¶ Et qr qđ ad epar trahit:ipsius carne tãdiu coquit donec in sanguinẽ trãsit. Et necesse fuit vt qđ attrahitur tãdiu dispartiatur:donec parua eius quãtitas a multa epatis carne circũdetur:quatinus eius cõuersio velox fit ⁊ facilis:ideo canalis q̃ porta vocatur epatis: cui quicquid trahit ad nutriendũ adiũgitur:⁊ in partes minutas in epatis cõcauitate sepatur. Quod simil'r factũ est: vt qđ attrahitur in sanguinẽ velociter ⁊ facile cõuertatur. Et qr mẽbra nutriri ⁊ augeri absq; sanguine mũdo ⁊ cõueniente nõ pñt:cum sanguine autẽ simul due generãtur supfluitates:quas nõ generari:tũc impossibile est: eo ꝙ ī oĩb9 coctionib9 ⁊ digõnibus sic fieri cõuenit:quarũ vna feci assimilatur:altera spume similis ĩuenit necesse fuit vt sanguis ab illis mũdaretur. Quapropter factũ fuit fel:habẽs collũ tãdiu ꝓtẽditur donec epatis ingreditur cõcauitatẽ: per qđ colera trahitur rubra:que simul cum sanguine generatur. ¶ Splen quoq; creat9 fuit:habẽs sil'r collũ ad epar tẽdens quo alia attrahatur supfluitas: ex q̃ colera generat nigra. Remanet ergo sanguis tũc mũdus nihil in se de colera rubra vel nigra habens nisi qđ est neĉe: subtilior tñ est ꝙ necesse sit. Oportet igitur vt aquosa supfluitas q̃ in eo remanet sit.ab ipso expellatur qđ tãdiu faciendũ est donec grossitiẽ habeat qua ad carnẽ generandã aptus fiat. Quãobrẽ facti fuerũt renes ab vnoquoq; quor collũ lõgum ꝓtẽsuz fuerit: tendẽs ad venã q̃ est in gibbo epatis. A quo loco aquosum qđ est in sanguie anteq̃ sanguis eleuet ⁊ ibibat mẽbra.per ꝑdictũ trahitur collũ. Cum xo sanguis a trib9 ꝑdictis purgatus fuerit supfluitatib9 sua:tũc cõpleta erit mũdificatio: ⁊ erit aptus nutrire membra ⁊ augmẽtare ea ꝓut eis cõueniens fuerit,⁊ tu scies magnitudinẽ iuuamẽti. qđ habet ex purgatiõe sanguis ab istis supfluitatib9:cũ accidẽtia q̃ isti9 euenerũt instfis ꝓsideraueris. Fel enĩ cũ colerã non trahit rubrã,sed cum sanguine tãdiu dimittit:donec ad mẽbra va

dat nutriēda:multe que ex colera rubea fiunt egritudines accidūt.sicut ycteritia.et pustule rubre pue et formica ⁊ rubedo que accidit cū pruritu:⁊ tumore ⁊ febres acute:⁊ his silia. Splen quoq; cū colerā nig.non trahit cole nig.egritudines accidūt:sicut ycteritia nig.⁊ morphea ni. et lētigines:⁊ lepra:et melia:⁊ his silia. ¶ Aquosa ℞o superfluitas si non trāsierit ad renes:vna duax spērū ydropiſ.asclites. vꝫ vel yposarca gñabitur. Nisi igiſ tria p̄dicta forent instra: predicte assidue acciderēt egritudines. ℞ō autē collū felis ⁊ collū splenis ad epatis cōcauitatē veniētia: q̄ expellēda erant ab eo trahūt:mirabiliter est actū ac sapienter.

Additio. ¶ Sciendū est qō humores alij sunt naturales p quos corpꝰ existit.℞bigſa os eſ̄ non nutriſ nisi ex nutrimento in quo superat colera nig.cerebrū quoq; eo solo nutritur nutrimēto in quo flegma magis abundat. Cor q̄ꝫ eo nutrimēto ꝓseruatur i quo colra rub.abundat hūores ergo isti corpi sunt necessarij. Alij ℞o materiales q̄ vel a corpe sunt expellēdi vel in ipso ita debēt tēpari ne nocere possint Colere nāq; rubee quinq; sunt spēs est nāq; colera naturaſ que est hūor in sua q̄litate nō multū acutus in colore rubeꝰ in substātia subtilis:innaturalis ℞o q̄ttuor sunt spēs quax vna est citrina q̄ ex colra rub. cui aquosus hūor admiscetur generatur q̄ etiā naturali vicinaſ minoris tñ est acuitatis. Alia ℞o est colera vitellina q̄ ex colera generaſ naturali q̄ adeo aduritur q; eiꝰ substātia ingrossaſ. Due p̄terea sunt eius spēs vna est viridis vt prassiū q̄ cū sint valde male tñ q̄ erugini eris assimilaſ deterior inueniſ quarū vtraq; in stō gñatur.Flegmatis q̄ꝫ quinq; sunt spēs cuiꝰ vna q̄ est naturalis insipida est subtilis in q̄ si multū preualuerit frigiditas ingrossatur eius suba et fit vitreum qō est innaturale. Alia ℞o eius species est aere flegma qō ex flegmatis naturalis ⁊ colere nigre cōmixtione nascitur. Salsum autē flegma est alia eius spēs que ex flegmate in q̄ putrefactionis caliditas preualet.generatur flegma itidē dulce eiꝰ est alia spēs que ex flegmate naturali q̄ñ in eo naturalis caliditas dñatur ꝓcreatur qō etiā nature sanguinis vicinū inueniſ. Colere quoq; nigre due sunt spēs vna est pōderosa q̄ et naturalis est.Alia est innaturalis q̄ est adusta.Sanguinis iti

dem ꝙue ſunt ſpēs:quaꝝvna eſt naturalis que eſt ſanguinis ſpēs qui ſuā naturalē retinet qualitatē qui.ſ.a ſuperfluitatibus quas noīauimus mūdus exiſtit. Alia ⁊o ſpēs eſt innaturalis que eſt ſanguinis ſpecies cui aliqua iſtaꝝ miſcet ſuperfluitatū aut que in ſuis permutat qualitatib⁹. Text⁹. ¶ A renibus autē ad venā que eſt in gibbo epatis deſcēdētem duo dirigūtur colla:q̄ inde aquoſam trahūt ſupfluitatē.qđ eſt ꝓpterea qꝛ ſanguini fuit neceſſariū vt ad hūc eleuaretur locū in meatib⁹ in ſūmitate capillorū minutis:tūc oportuit vt hec aquoſitas i ipſo relinq̄ret quatin⁹ ſua ſublimitas ſibi remaneret adiuuās ipm ſuꝑ velocitatē aſcenſionis ſue in iſtis meatib⁹. Quāobrē inſtrm trahens ipſā nō illic cōtinuatū fuit.ſed poſtq̄ aſcēdit ⁊ in iſtis ſubtilib⁹ viꝭ penetrauit ⁊ puenit ad viā amplā:executⁿ eſt a ſua ſubtilitate ⁊ idiguit groſſitudine ſua.et iunctū eſt ei illic.et qñ aſcēdit ad iſtasvenas ſanguis mūdus ꝓ totū diuidit corpus:vt oīa corpis ībibat mēbra ⁊ ſuāvnicuiq; deleget ꝓticulā:q̄ ꝑ ipſius q̄titatē ipſum iuſte ꝯtingit:quēadmodū in venaꝝ diximus diuiſione. Sāguis aūt q̄ mēbris ſic diuiſus eſt i vnoquoq; ipſoꝝ in ipſius ꝯuertit naturam:et ſic nutrit ⁊ auget ipſum:ſi corpus adhuc indiget incremēto. Sinaūt ea que ab eo ſunt diſſoluta reſtaurat:ſi nō:minuit corpus. Si aūt iam minui incipit:min⁹ eo reſtauratur quod diſſolutū eſt. Actio aūt quā mō dixim⁹ finalis exiſtit cā: quare oīb⁹ nutricationis inſtrīs indiguit aīal. Et ne p̄dicte ſupfluitates a q̄bus ſanguis purgatur oīno inutiles viderentur:fecit eas deus q̄ſit bñdict⁹:alīs magnis vtiles iuuamētis. Fel eñ vno ſno collo ſanguinē a colera rubra purgat:vt p̄dictū eſt Alio ⁊o collo ipſam dirigit inteſtinis:vbi ipſa colera acutate et pūctione ſua:inteſtina ad ſtercoris expulſionē commoueri facit. Et hec eſt cā qua corp⁹ a ſtercore purgatur et ſecuratur a ſtercoris indurattōe et ipſi⁹ retētione. ¶ Splen quoq; feculentē trahit ſupfluitatē a qua ſanguinē purgās cōuertit eā adhuc donec ipſaꝝ acetoſitatez ſit adepta ⁊ pōticitatē. Poſtea ⁊o ori ſtomachi ex ea aliq̄d quotidie mādat vt ſua acredine et pōticitate appetitū in eo excitet ⁊ cō moueat q̄ poſtea ſimul cū ſtercore eīcitur. ¶ Renes aūt vt predictū eſt aquoſam trahunt ſupfluitatem ſanguinis ⁊ ex

parte q̃ eis cõuenit in predicta supfluitate reperta nutrifi-
tur. Reliq̃ ẋo eius ps p duo foramia q̃ noiauim⁹ ad vẽsicã
transmittit. ¶ Uesica ẋo ampla fuit vt non sit necesse aial
ptinue ad mingendũ surgere. Sup cui⁹ os musculus q̃dã
positus fuit: q̃ ipsam adeo cõstringit ne aliq̃d ab ea exeat:
nisi prius plena fuerit ⁊ estuare incipiat pre multitudine vri
ne et eius acuitate: ⁊ tunc volũtarie soluatur ⁊ vrina extra
expellatur. ¶ Duox autem foraminũ renum trãsitus mira-
biliter et sapienter factus est. Uidens eñ q cum vesica in-
flat ventus tñ non ab ea egreditur q̃uis in ea duo sint fora
mina p que ⁊ radi⁹ ingreditur: p que et sanguis aquositas q̃
est vrina a renibus ad vesicã dilabitur. Qđ ideo fit qr duo
colla p̃dicta vnã vesice perforãt tunicã: et perforãdo inter
duas ipsius tunicas trãseunt donec collo adiungantur ve-
sice: vbi etiã aliã perforãt tunicã: ideoq̃ oia vesice concaui
tatem intrãtia eius interiorẽ distendũt tunicã et exteriori
approximare faciũt: vñ etiaz q̃to magis ipletur tãto magi
eius tunice cõiungũtur. Quãobrem foramẽ predictũ adeo
coartatur vt nihil ex vrina postq̃ in vesica fuerit: retro re-
dire possit. Urina quoq̃ facile emulgetur: ⁊ nõ cessat vrina
emulgendo ad vesicã fluere: donec ab ea grauet. que postq̃
estuationẽ istã presentit: laxatur musculus os vesice cõstrin
gens et constrigit vesica et elabitur vrina ¶ A stercore asit
spisso postq̃ illud q̃ aliquid nutriri p̃t abstractũ fuerit qđ re-
lictũ fuerit ad rectũ mittit intestinũ: qđ amplã hz grauita-
tẽ: vt qđ ibi ꝯgregatur ex stercore: colligere ⁊ retinere pos
sit: ne sp ad egerẽdũ surgere sit necesse. Qđ postq̃ ab eo qđ
ibi retentũ est aggauari vel pungi incipit sentit estuationẽ
istã. et animal musculũ voluntarie laxat qui ipsum claude-
bat et egreditur stercus. Et ad hũc modũ nutricationis p-
cedit regimen: ex quo aliquid nutriẽs ingreditur corp⁹: do
nec ip̃m corpus ex eo quod ipsum nutrire debet nutriatur
et superfluitas. ab eo diuisa expellatur.

¶ De forma mirach ventris. Cap. xxiiij.

Sub cute qua venter exterius cooperitur: interius
octo inueniuntur musculi q̃s nominauimus. Post
quos in iterioribus est panniculus quidã rugosus
qui vocatur siphac: post quem est girbus post girbum vero

sunt intestina. Ruptura vo q̄ in mirach accidit: est qñ rumpitur hoc siphac. ¶ De forma testicl'oz ⁊ virge. Cap̄. xxiiij.

EX osse femoris quoddā corpus ligamento simile exoritur multa ampla habens foramina sub quo multe ample existunt arterie: supra id qđ eius meretur mensura et vene: corpus vo predictū virile est mēbrū A siphac preterea duo descendūt canales: qui eis que a renibus ad gibbū epatis in suis ꝓtenduntur foraminibus in sui natura similes cōspiciūtur. Ex quibus postea dilatatis interiores folliculi testiculoz tunice generantur: in quibus ipsi continētur testiculi. Veniunt quoq; ad partes testiculorum a partibus inferiorum venax rami quidam qui multipliciter circūuoluti: a carne glandosa ⁊ alba cōprehendūtur: que q̄cquid sanguinis in eis est adeo immutāt: q; albuz fit: ⁊ fit tunc aliqua pars vnctuositatis spermatis. Postea vo ab hac carne ad testiculos transmittitur: vbi sua cōpletur conuersio ⁊ in suā transiens speciem ꝓfectū fit sperma. Ibiq; duo generātur foramina que ad virgam vadunt cuius erectio fit: cū ipsa que in virga sunt foramina grossa replentur ventositate: ⁊ eius vene sanguine similiter replete fuerint. Et non quiescit erectio sua quando extendit: ⁊ preparantur vasa ex q̄b⁹ est sperma: et cōmouentur ad expellē dū quod est in eis: ꝓpter multitudinē et mordicationē suā. Que qđ in eis est expellere appetūt: vel qz sperma qđ est in eis est multū vel qz est acutuz. Una autē ex causis ex q̄bus hoc contingit est cū caput virge aliquod corpus sibi obuiū hūerit in ipsum se confricando vel scalpendo. Ex hoc enim spermatis vasa tendunt: et vt euomant quod in eis est nituntur. ¶ De forma mamillarū. Capi. xxv.

MAmille ex arteriis: venis: ⁊ neruis: compōi inueniuntur: inter quas carnis glandose et albe spēs solidari et spissari iuenit. Et qz ei⁹ natura lactis assimilat nature: creauit eā deus: q̄ sit bñdict⁹: vt ad lactis ꝓuersionē et gñationē apta foret. Vene aūt iste et arterie ī mamillis subtiliter diuidūtur. Et iste arterie ⁊ vene ī mamilla ī diuisiones subtiles diuidunt: ⁊ reuoluunt ⁊ inuoluunt inuolutiōib⁹ multis. ⁊ ꝓpꝫ hēdūt illā carnē lactis gñatiuā ⁊ ꝓuertit q̄cq̄d est in ꝓcauitate sua de sanguine p suā assimi-

lationem cli natura sua: quẽ admodũ caro epatis ꝓpter assi
milationẽ illius qꝫ secũ a stomacho trahitur et ab intesti-
nis: tandiu conuerit donec fit sanguis.

¶ De forma matricis. Cap̃.xxvi.

MAtrix inter vesicã et rectũ posita est ĩtestinũ. Su
perior est tñ ꝙ vesica. Que in ♀ginibus et q̃ nõ-
duz pepereũt parua est: in eis autẽ q̃ iam pregnãtes fuerũt
vel pepererũt magna inuenit. Que ligamẽtis quibusdã li
gatur nõ valde strictis: et in seipsa neruosa existit. vt extẽdi
possit cũ necesse fuerit et ãpliari: ⁊ colligi ⁊ cõstringi: cum
amplificatio nec̃ia nõ fuerit. ꝓpter aliud etiã neruosa fuit
vt in ptu multipl'r ãplificari queat: cui⁹ ligamẽta nõ m'ltuz
stricta sed ampla fuerũt. Que duos hz vẽtriculos q̃ ad vnũ
pueniũt orificiũ. Duo ꝓterea hz additamẽta: que ipsi⁹ cor-
nua vocant. Post aũt ista duo additamẽta mulier' locant
testiculi: qui virox testiculis minores sunt ⁊ latiores: a qb⁹
muliebre sperma ad ꝯcauitatẽ descẽdit matricis. ¶ Matri
cis preterea collũ ad mulieris porrigitur vuluã: qꝫ ĩ mulie
re est sicut in viro virga. Vulue aũt orificiũ in virgine ꝯstri
ctũ est et rugosuz. In rugis aũt ipsius colli ♀ginalis quiqꝫ
vene ꝯtexunt subtiles: q̃ qñ corrũpitur ♀go abrumpunt: et
p̃dicte dilatant ruge. Cũ aũt mulier ĩpregnat: os matricis
intñ cõstringit: vt etiã acus ip̃m ingredi nequeat. Cuz ♀o
pariẽdi hora euenerit: vel nocumentũ aliqꝫ fetui acciderit
ex quo corrũpat: p̃dictũ os adeo dilatat vt infantis corp⁹
per ip̃m trãsire possit. Infans aũt fm sniam. ♂. ex spmate
generat: sed crescit et auget ex sanguine mẽstruo. Cui⁹ for
ma si masculꝰ fuerit pri⁹ ꝯplet ꝙ femine. Fetui ẽt q̃dã ꝯti-
nuãtur vene: q̃ ad matricẽ veniẽtes ip̃m fetũ tãdiu nutriũt
donec ꝯpleat. Qui postꝙ ꝯplet⁹ fuerit ab eo qꝫ ipi dirigit
sufficiẽter foueri nõ p̃t. Quãobrẽ duriter mouet ⁊ fortit et
abrũpunt retinacula qb⁹ mr̃ici alligat⁹ erat ⁊ ꝯsequit pt⁹.

¶ Tractatus secũdus. de cognitione ꝯplexionum corpo-
ris qui. lviij. continet capitula.

Cap'm. i. de sũmis colligẽti-
b⁹ sciam cognoscẽdi ꝯp'ones
cap̃. ij. de signis corpis eq̃lis
Capitu. iij. de signis comple
xionis calide.
Ca. iiij. de sig. ꝯp'onis frĩde

Cap.v.de signis ꝯpł. humi.
Cap.vi.de sig.ꝯpłonis sicce.
Cap̃.vij.de signis ꝯpł.c.t.s.
ca.viij.de sig.ꝯpłonis.f.t.h
Capł'm.ix.de signis ꝯplexio nis cerebri t eius forma.
Ca.x.de sig.cõpłonis cordis
Cap.xi.de sig.ꝯpłonis epis.
ca.xij.de sig. ꝯpł.pulmonis.
Ca.xiij.de sig.cõpłonis stõi.
ca.xiiij.de sig. ꝯpl.testiculoꝝ
cap.xv.de noiandis summis eximijs et necessarijs quaꝝ auxilio aliqs cõplexiones. cognoscere põt.
Cap.xvi.de noiatione sigtio nũ particulariũ q alias quã doqꝫ iuuant sigtiones in co gnoscendis cõpłonibus.
Capitu.xvij.de sig.debilita tis neruorum.
Cap.xviij.de cognitione cõ płonis mẽbroꝝ et humorũ.
ca.xix.de cognitõe repłonis
cap.xx.de cognoscẽdo qs q̃t tuor humoꝝ supabundet.
Cap.xxi.de sigtioni.colẽru.
Capi.xxij.de sig.colere nigr.
Cap.xxiij.de sigtionibus su perabundantie flegmatis
cap.xxiiij.de sig. somniorũz.
Cap.xxv.de cognitione em ptionis captiuorũ
cap.xxvi.de sigtio.capilloꝝ.
Ca.xxvij.de sigtio.coloris.
Capit. xxviij.de signationi bus oculi.
Cap.xxix.de sig.supercilij.
Cap̃.xxx.de sigtiõib9 nariũ.
ca.xxxi.de sigtionib9 frõtis
cap.xxxij.de sigtionib9 oris et labiorum et dentium.
Capitulũ.xxxiij.de signatio nibus faciei t forme.
Ca.xxxiiij.de sigtiõib9 aurĩ.
Capi. xxxv. de sigtio.vocis.
Cap.xxxvi.de signifi.carniũ
ca.xxxvij.de sigtionib9 risus
cap.xxxviij. de sig.motuũ.
ca.xxxix.de sigtionib9 colli.
Cap.xl.de sigtionib9 costaꝝ
Ca.xli.de sigtionibus dorsi
cap.xlij.de sig.spatularum
ca.xliij.de sigtionib9 brachij
Capitu.xliiij. de sigtionibus plantarũ manuũ.
Ca.xlv.de sigtionib9 pixidis et coxe et cruris et pedis
Ca.xlvi.de sigtionib9 passuũ
capi.xlvij. de sigtio.audacie
ca.xlviij.de sigtioni.timoris
capi.xlix.de sigtionib9 hois veloc ingenij et subtił nãe
cap.l. de sigtionib9 corporis equalis et bone nature
Capi. li.de signis hois pñi.
cap.lij.de signis hois habẽ tis hebetem naturam.
capi.liij.de sig.inuerecũdi.
Cap.liiij.de signis iracũdi.
cap.lv.de signis luxurioſi.
cap.lvi.de morib9 feminei.
cap.lvij.de moribus eunuchi
capi.lviij.de aggregatiõe ꝑ neĉe ẽ obseruare i iudicijs t subtili inqsitõe phisonomie

¶ De summis colligentibus scientiam cognoscendi complexiones. Cap.i.

CORporis cõplexio: ex colore ⁊ corpis habitudine. ⁊ ex tactu: ⁊ ex opationib⁹: ⁊ ab exeũtibus a corpe cognoscit. ¶ Color nãq; alb⁹: ⁊ fusc⁹: ⁊ ex albedine ⁊ glaucedine mixtus: ⁊ gipseus. ⁊ plumbeus: frigidã innuũt cõplexionẽ ¶ Rubeus ℞o ⁊ subrubeus: ⁊ ruffus: ⁊ inopos: omnes isti complexionis demonstrant caliditatem. ¶ Et si claritas ⁊ subtilitas colori coniungatur: humorum claritas declaratur: ⁊ subtilitas. ¶ Turbulẽtia ℞o si ei ammisceatur et grossities: humorum significatur grossitudo. ¶ Albns preterea color cui cum subtilitate ⁊ claritate rubedo ammiscetur: complexionis demõstrat equalitatẽ. ¶ Quod si rubedo superauerit: ⁊ claritas fuerit minor: sanguinis significabitur dñium. Rubedo autem si adeo fuerit diminuta: vt colori approximet eboris: sanguis innuit paucitatẽ. ¶ Que etiaz si adhuc magis diminuta fuerit: ita. s. vt ex ea fere nihil appareat ꝓueniat color ꝙ gipseus a medicis appellari solet. Qui vtriusq; cole ac sanguis paucitatẽ ⁊ flegmatis dñiuz in corpore portẽdit. ¶ Hic autẽ si albedini cui viriditas sit admixta approximet color sequitur ꝙ a medicis plũbinus appellatur. Qui sanguinis ac colere rube. diminutionem ostendit: ac colere nig. ac flegmatis indicat dominium. ¶ Fuscus si rubedini vicinetur vel ei ammisceatur sanguinem grossum dominari demonstrat: ꝑm quãtitatem qua ei approximat: vel qua ei ammiscetur rubedo. ¶ Color autem pure fuscus qui viriditati appropinquat col'. nig. ostendit dominiuz. ¶ Corpora ℞o ruffo colore colorata: qui sez̃ albedini magis inuenitur propinquius: frigidioris sunt complexionis. ¶ Viriditati autem vel glaucedini si magis appropinquauerit: calidioris erunt cõplexionis ad hunc modum. ¶ Citrina ℞o alia sunt ꝙ albedini ꝓpinqua subtilitate participãt. qui color in cõualescentibus vel a quibus sanguinis multitudo profluxit inuenitur. Et fit hec citrini coloris species: quia sanguis diminutus est: non propter colere dominium. Et corpora ista non sunt citrina: nisi accidentaliter. Alia ℞o vere citrina sunt. et parũ clara ꝙ omni

tempore talia perseuerāt.ꝛ ista sunt corpa colica. Sūt pre=
terita eorū quedā que cum citrinitate viriditati ꝛ fusco ap=
propinquant colori:parua participantia pulcritudine:qui=
bus vtraq; dominatur col'a quorum cōplexio: oībus alijs
deterior cōprobatur. Epar quoq; ꝛ splen hmōi habentium
cōpl'onē:plerūq; sunt egra. Et horū corporū sanitas nec est
firma nec pmanēs. Corpa vo calorē in oppositum haben=
tia que citrinitati magis sunt ꝓpinqua:cal'oris sunt cōple=
xionis.ꝛ col'eru.vicina. Que autē viriditatē habēt admix=
tam minus sunt calida ꝛ colere attinent nigre.

¶ Ex formis quoq; corpis:cōpl'onū cognitio habet. Gros=
sum nanq; ꝛ crassum:cōplexionē significat humidā. Graci=
let macrum si fuerit corpus:cōplexio monstratur sicca. Ve
rūtamē quando grossitudo est ex carne solida dura:ꝛ est ru
bedor sanguinitas apparens in colore cōplexio simul cum
humiditate caliditate obtinebit ad hunc modum. Quod
si grossitudo ex pinguedine fuerit:ꝛ corpus fuerit molle et
in sanguīe diminutū cōplexio frigida simul erit ꝛ humida.

¶ Membrorum etiam eqnalitas ꝛ proportionū obseruan=
tia in suis mensuris: quādo vnum alij cōparatū fuerit sua=
rum ꝓpinquitatem cōpl'onum ostēdit. Que si in hoc diuer=
sificantur:innuit ꝙ eorū cōpl'o nec vna est nec propinqua.

¶ Largitas itidē foraminū q̄ sunt in membris ꝛ suorū cana
lium calidam ostendit cōplexionē. Eorum autem angustia
ꝛ paruitas frigidam significāt complexionem.

¶ Ex tactu quoq; dinoscitur complexio. Naz corpus quod
semper tactu calidū inuenitur calidam videtur habere cō=
plexionē. Quod vo semper sentitur frigidum complexio=
nem habet frigidam. Si autem corpus cum tangitur lene
sentiatur: complexionis erit humide: asperum vero sicce.
Si autem caliditas tactus ipsius lenitati ammixta fuerit
complexionem calidam demonstrabit ꝛ humidam:asperi=
tati vero si adiungatur:complexionē calidam significat et
siccam:frigiditatis quoq; tactus lenitati ammixta: frigi=
dam ꝛ humidam declarat cōplexionem. Que itidem cum
asperitati ammiscetur: frigidam ꝛ siccam:portendit com=
plexionem. In pluribus tamen corporibus tactus frigidi=
tas lenitati ammiscet:ꝙ asperitati. Vix enim corpꝰ repiri

potest:quod frigide sit cõplexionis et asperti. Laxti autem t molle si fuerit corpus:humida monstratur cõpl'o. Solidti xo t durũ sicce perhibetur esse complexionis.

¶ Operatiões quoqs naturales sicut appetitus:digestio t augmẽtum:t pulsus cũ fortes fuerit:t veloces cal'am significabũt cõplexionẽ:debiles xo t tarde si fuerint:frigidam demõstrabũt cõpl'onẽ. ¶ Et aiales siñr operationes:vt ingenij acuitas.t loquendi velocitas:t velox motus atqs audacia.calidã significãt cõplexionẽ. Ihis xo cõtraria complexionem demonstrant frigidam.

¶ Supfluitates quoqs que a corpe solent egredi:vt stercus t vrina:et sudor capilli t alia multa.cõplexionñ sunt declaratiue. Velox nãqs capillorñ ortus:et spissitudo:t nigredo: et crispitudo t grossitudo atqs asperitas:oia hic cõplexionem significãt cal'am.cõtraria xo his frida inuũt cõpl'onẽ. Sudoris etiam fetor:et malus in corpore odor:caliditatez declarãt cõplexionis:sudoris quoqs multitudo cõplexiõis significat humiditatẽ.que xo his cõtraria sunt cõtrariam ostendũt cõplexionẽ. Egestio quoqs pauca t sicca:vrine tinctura ac ipsius fetor:cõplexionẽ significat calidam:his xo contraria frigiditatem declarant.

¶ De signis corporis equalis. Cap. iij.

Qdor corpus habẽtis equale est albus cui rubeus ammiscet. Tactus xo eius non est frigidus:nec in calore superfluus:nec multũ apparet lenis:lenitati tamen t caliditati:magis q̃ frigiditati et asperitati approximare inuenit. Huius quoqs corporis habitudo inter macien et carnositatẽ media existit. Parum tamẽ plus carnositati q̃ maciei vicinat precipue si regimẽ illius est tranquillitatis regimẽ t quietis. Cuius capilli inter subtiles et grossos:atqs inter nigros t rubeos:t inter lenes t asperos medij existunt. Corpus preterea hmõi neqs multũ pilosum: neqs valde a pilis nudũ cernẽtibus apparet. Operationes insuper eius omnes tam naturales q̃ animales equalitate tenentur: adeo vt neqs multum desiderij habeat:neqs sue cupiditates intãtum debilitent:vt quasi mortue inueniantur:neqs multum sit vigilans:neqs multum dormiens neqs multum et velociter mobilis:neqs multũ quietus. Super-

fluitates quoq; ab ipsius exeũtes corpore: inter predictas mediocres existunt dispositiões. Et ad vltimum eius dispositio inter contrarias dispositiones equalitatem excedentes existit media: vene quoq; eius nec occulte sunt et angustę: nec ample et manifeste: vox etiam eius: et ipsius anhelitus: et pulsus: et eius motus hec omnia inter parusũ et magnum: et velox ꝛ tardum mediocria sunt.

¶ De significationib⁹ corporũ calidorũ. Cap.iij.

Hec citissime crescunt: que ꝛ tangẽtibus calida occurrunt: et macra existunt a gracilia. Vene quoq; eorum manifeste sunt. et motus velox: et omnia que in eis considerantur velocia. Obstinati preterea sunt pauci somni: multorũ capillorum crisporum: et in nigredine intensorum. Eorum color ruffus: atq; rubeus cum obscuritate quadam.

¶ De significationibus corpor frigidorũ. Cap.iiij.

Hec tarde crescunt. Capilli quoq; tarde eis nascũtur: hebetis existentes ingenij et tardarum operationum pulsus eorum paruus: et anhelitus occultus: tangentibus apparent frigida. Et huiusmodi habentes corpora: non sunt in coitu patẽtes: et sunt parum generantes: filios debilis desiderij et multi somni.

¶ Significationes corporũ humidorũ. Cap.v.

Horum tactus multum iucnitur lenis. Eorũ quoq; caro mollis. et membra laxa. Juncture eorum: et ossa occulta: virtus similiter pauca: et paruum patientes laboris: et cum laborant velociter dissoluuntur: et velociter ĩ eis apparet ex labore dissollutio. Corpulẽti preterea sunt. et multum dormientes: et debiles et paucos habentes pilos.

¶ De significationibus corporũ siccorum. Cap.vi.

Hec corpora aspera sunt et macra: et dura ꝛ fortia: et multum rigida: et multi patiẽtia laboris. Quorum iuncture et chorde manifeste. multorũ preterea sunt capillorum et pilosi.

¶ De sigñtiõib⁹ corpor calidorũ ꝛ siccor. Cap.vij.

Hec corpora in vltimo plurimis abundant capillis nigris ꝛ spissis. Macilenta quoq; vltime reperiun

tur. Que ꝛ tangentibus calida occurrunt: cutis habentia spissitudinem: et aspreritatem et neruos fortes. Que chor das quoq; habent manifestiores ꝛ ossa: ꝛ iuncturas ꝛ sunt pauciores somni et pulsus in eis sunt velociores: ꝛ motus sit̃r: ꝛ tactus caliditas ꝛ sunt audaciores: ꝛ obstinatiores.

¶ De significatiõib⁹ corpor frigidor ꝛ hũidor. Cap. viij.

Hec vltimo tangentib⁹ mollia sentiũtur et a pilis denudata capillos habentia lenes: ꝛ venarũ angustiam: ꝛ iuncturas occultas: ꝛ sunt corpulẽtia. multam habentia pinguedinem. Et laxa multũ habentia somnum. pigri motus eorum tardantes. ¶ Corporis autez frigidi ꝛ sicci ꝛ calidi ꝛ humidi dispositiones ex simpliciuz dispositionibus mixte sunt. ex quibus composite fuerunt. quemadmodũ. s. vni earum appropinquant: aut inter eas medio existunt.

¶ De significatione cõpl'onis cerebri ꝛ sue forme: ꝛ ꝑmo de cõplexione calida cerebri. Cap. ix.

Hec prima cerebri formam sequitur cranei. ¶ Paruum nanq; si fuerit craneum: cerebrum quoq; paruum erit. Et si eius figura corrumpitur cerebri ꝓpterea figura corrũpetur. Quapropter caput in paruitate superfluum necessario est malum. Et cuius figura existit feda sicut que palmarum cisti similis est: ꝛ ipsius similis mala est. ¶ Caput autem melius est quod in magnitudine moderatum existit. Decentem habens rotunditatem: que. s. ante et retro parum emineat et ab vtriscq; auribus paruam habeat compressionem.

¶ Complexio autẽ cerebri que calida est capitis ꝛ faciei tactum superflue calidũ reddit. In oculis quoq; rubor et vene in eis apparẽt manifestiores. ꝛ capilli eorum in capite cito nascuntur. ꝛ sunt spissi ꝛ fortes et nigri et asperi. ꝛ somnus eoruz paru⁹ ꝛ leuis. Hmoi preterea habẽtes complexionem a calidis cito leduntur odoribus. Et forti capita cito grauant̃ ꝛ replentur. In cogitationib⁹ quoq; veloces sunt et instabiles. ꝛ multe mutationis. Superflue etiã sunt acuti: ꝛ veloces in operationib⁹ animalibus.

¶ Frigida autem complexio his omnibus cõtraria operatur. Est nanq; somnolentus. ꝛ hebes. ꝛ tardi intellectus. ca

pilli quoq; capitis ei⁹ lenes ⁊ parū nigri. ℣elociter catarrū patiēs: cui detegere caput est nociuū. eius etiā palpebre tar de mouētur et pigre.

¶ Sed siccum cerebrū si fuerit. capilli in capite cito nascū tur. ⁊ cito calui fiunt. ⁊ vigilātes erūt. ex naribus quoq; ni hil defluet nisi parum. ⁊ capitis reumatismus non eis acci dit neq; coriza.

¶ Humidū autez huic cōtrarium est. Eius nāq; capilli sub tiles sunt: ⁊ tarde nascūtur: neq; calui fiunt. Humor quoq; ex narib⁹ semper defluit. ⁊ reumatismus leditur. ⁊ est som nolentus: ⁊ eius sensus non sunt clari.

¶ Calidam autem ⁊ siccam habens cōplexionem: capillos in captte habet i vltimo fortitudinis. ⁊ velocis natiuitatis ⁊ vltime nigredinis: ⁊ crispitudinis. et calui citissime fiunt. ⁊ sunt in vltimo gradu paucitatis somni ⁊ in eo paruz pro fundi. Animalium quoq; operationum velocitatem habēt et veloces cogitationes ⁊ sensum clarozuz. Superfluitates etiam pauce ab eis descendunt. Frigidum autem et humi dum. huic dispositioni contrarium est. Est namq; multū ha bens somnū. piger. tardus. ⁊ hebes. Cui nullo modo acci dit caluitium. coriza tamen et reumate valde molestatur et frequenter ei accidunt.

¶ Calida ℞o complexio et humida: ⁊ frigida: ⁊ sicca ℑm hoc qđ alicui ex suis simplicibus appropinquant. suas ostē dunt significationes. Si eñ simplices equales fuerīt signi ficationes quoq; erunt equales.

¶ De signis cōplexionis cordis. Cap.x.

Cordis cōplexio si calida fuerit. pulsus velox erit et frequens: cui anhelitus similis reperitur. Et su per pectus pili multi sunt et spissi: qđ etiam tactu calidum sentitur. huiusmodi cordis complexionem habēs audax est et obstinatus et multe tracūdie. Habitudo pre terea corporis in magnitudine et paruitate sua cōsiderata cōplexionem demonstrat cordis. Pectus eñ si magnum fuerit cordis caliditatē et magnitudinē proprie manifesta bit. Qđ adhuc manifestius erit. si cū hoc caput paruuz fue rit. aut etiā non fuerit magnū. hoc eñ si ita fuerit. alia non oportebit attendere signa. Simili quoq; modo si pectus

parui fuerit et caput magnum aut mediocre: ꝓprie cordis paruitas et sue cõplexionis frigiditas demõstrabit. Quod si pectoris magnitudo: capitis magnitudinis: aut pectoris paruitas: capitis paruitati ꝓportionalis extiterit: alia attendere debes signa. Frigida autẽ cordis cõplexio: parui facit pulsum cui anhelitus sibi inuenit. Pect⁹ quoq; paucos habebit pilos. et subtiles. Et pect⁹ tangentib⁹ frm̃ occurret. Qui hmõi cordis complexionẽ hñerit timidus ⁊ piger erit. ¶ Cõplexio aũt sicca si fuerit pulsus erit durus: et totũ corpus inuenietur musculosum et fuscũ pectus quoq; pauca habebit carnẽ: sed venas habebit manifestas: et pilosum erit. et cutem grossam et duram. ¶ Humida autem lenem facit pulsum: et pectus a pilis nudũ carnem quoq; pectoris mollem ac suauẽ. ¶ Complexio calida ⁊ sicca pulsum reddit durum et velocem: et frequẽtem et multos in pectore pilos: et fortes: et spissos: et in femore similiter. Anhelitus quoq; ex ea magnus ꝓuenit et frequẽs. Totũ preterea corpus tactu calidum sentit: et musculosum: atq; manifestas habens venas: hmõi cõplexionem cordis habens irascibilis erit et obstinatus. Frigida autem et humida ꝯplo his ꝑria opatur. ¶ De signis cõplexiõis epatis. Cap. xi.

Complexionis epatis caliditas exvenarũ amplitudine ⁊ magnitudine ⁊ ex stercoris siccitate sepius reperta cognoscit. Preterea appetitus est fortis ⁊ in corpe multa cole.ru. generat. Urina quoq; et egestio tincte sunt: ⁊ sitis multa. Et calida cibaria ei nociua sunt. Et sub hypocõdriis pilorũ inuenit multitudo. Epatis ꝯo frigiditas: ex omnibus signis que predictis sunt contraria cognoscitur. ¶ Sed eius siccitas ex sanguinis paucitate ⁊ est hoc ꝙ corpus est macrũ: ⁊ venter gracilis: ⁊ ꝙ color pauca participat pulchritudine cognoscit. Humiditas ꝯo eius ex oĩbus signis que his p̃dictis contraria existit. perpendi potest. ¶ Quod si caliditas cũ siccitate ei dominat. cognoscitur eo ꝙ signa calide ꝯplexiõis sunt manifesta: ⁊ in vltimo existit fortia. ¶ Eius quoq; humiditas cuꝫ frigiditate cognoscit. ex hoc ꝙ significationes frigide complexionis fortes existunt ⁊ in vltimo sunt manifeste.

¶ De signis cõplexiõnis pulmonis. Cap. xij.

CUm pulmo calidus fuerit: vox erit grossa: ⁊ anhelitus magn⁹, ⁊ pectus amplū ⁊ magnū. Cui minuitur nocumentū a frigidi aeris attractiōe: ⁊ magnificatur ipsius nocumentū aeris calidi attractione. Si autē pulmonis cōplexio frigida fuerit: oīa his cōtraria eueniēt. Cum aūt sicca fuerit vox erit clara: et p os pauce proijcientur superfluitates.

¶ Humida aūt si fuerit contraria his euenient.

¶ Signationes ꝫo cōplexionum cōpositarum ex simplicib⁹ cognitionibus haberi possunt.

¶ De signis complexionis stomachi. Cap̄.xiij.

CUm stomachi cōplexio calida fuerit digestio fortior erit appetitu: ⁊ subtilia cibaria vt volatilium caro ⁊ edulina in ipso corrūpent. Grossa ꝫo cibaria vt vacina caro: ⁊ frumētum coctū bene in ipso digerūtur: ⁊ sitit multum: famen etiā tolerare nō pōt. Accidit enim hmōi habentibus stomachum ex ea capitis dolor ⁊ vertigo. Irascibilis ꝺz est ⁊ acutus. ¶ Frigida ꝫo cū fuerit his hoībus ꝯtraria eueniēt. Appetitus eni maior est ꝺigestiōe: cibaria quoq; grossa in eo corrūpūtur. Quāobrē apud ipso rum corruptionē acida sequit eructuatio: quēadmodū apud ipsoꝝ corruptionē in stomacho calido est fumosa. Liboꝝ p̄terea frigidoꝝ appetit⁹ erit. Et quoꝝ multa comestione lesio ꝓueniet. ¶ Cum autē stomachi cōplexio humida fuerit: sitis minuet: ⁊ saliue multitudo ab ore ꝓfluet: nauseā quoq; cito patietur: ⁊ vomitus cito ꝓueniet. Scotomiā quoq; ⁊ vertiginē cito patiet: cū aūt cōplexio est sicca oīb⁹ his cō traria operatur. Sitis nanq; est multa: ⁊ egestio est sicca. ¶ Preterea cū cibaria in stomacho morā fecerit ⁊ nō cito ab eo descēderint. sed cū quadā duricie: ⁊ appetitus fortis non fuerit: nec purus stomachus debilis erit. Cōtraria ꝫo his cum stomacho dūata fuerint stomachi fortitudo significabit. ¶ Ex multa quoq; comestione semel facta cuz aliquis grauatus fuerit. non autē ex multa comestione in diuersis horis facta leditur sed facile et bene digeritur: significatur q illius stomachus est fortis: licet paruus sit.

¶ De signis complexionis testiculorum. Cap̄.xiiij.

Testiculi cum calidi fuerint: vicine partes multis ⁊ spissis vestient pilis. Virga quoq; cor fortiter erigetur. Sperma erit grossum. Coitum quoq; velociter explebit: et tempestiue: ante. s. pubertatis tēpora. Ad coitum feruens erit: vene ꝓterea que sunt in virge superficie grosse sunt ⁊ manifeste. Ipsi⁹ quoq; chorde fortes reperiūtur ⁊ grosse. Cutis aūt ipsaz ⁊ testiculos circūdās. grossa ⁊ spissa ⁊ aspera cōspicitur. frigida autem cū fuerit complexio oia his contraria apparebūt. ¶ Quando aūt complexio sicca erit: sperma in q̄titate paucū inuenietur ⁊ spissum. virga ẋo non solum non eriget: verū etiā debilis erit. Cuz autem cōplexio humida fuerit: sperma in q̄titate multum et in qualitate subtile erit. virga ẋo non erigetur. Est emz laxa ⁊ non fortis: chorde etiā eius similes ei inuenientur. Ipsius ẋo cutis lenis est: cuius locus a pillis nudus existit. ¶ Et cum complexio calida fuerit ⁊ humida: multa erit virge erectio: ⁊ sperma multū ⁊ erit venereus. ⁊ multū in venerem potens. ¶ Frigida autē ⁊ sicca cum fuerint. omnia his accident contraria.

¶ De nominādis summis eximijs ⁊ necessarijs: quarū auxilio aliquis complexiones cognosere potest. Cap. xv.

Totius corporis complexio mēbrorum principalium: et proprie cordis et epatis: ⁊ cerebri et testiculorum cōplexionib⁹ similis inuenitur. ¶ Corpora quidem in quibus istorū membror cōplexiones diuerse inueniunt alijs sunt deteriora corporibus. Nec nāq; corpora incessanter infirmātur. Etates quoq; ⁊ regiones: nō minima in complexionibus operari videntur. Etas nanq; pueritis omnibus etatibus humidior iuenitur. Senilis autem omnibus est frigidior. Homo enim a natiuitate vsq; ad seniuz deficcari nō cessat donec nihil fiat. ¶ Senū nāq; non est aliud: nisi magnum in corpe siccitatis dominium. ¶ Superfluitatum aūt multarum que a senib⁹ cum tussi et emunctionibus ꝓfluunt cā est q; foramina suor membror venaruz ⁊ suor mēbror corpus in vltimo siccitatis existit. ¶ Et siccitas ⁊ fuscus color: et pulchritudinis: ac tenerita-
tis: ⁊ humiditatis minoratio in eis manifesta sunt. ¶ Que

rorum ẋo caliditas ꝑm quātitatē maior est:iuuenū autem in qualitate fortior vel acutior. ¶ Senuz preterea complexio:respectu eoꝝ qui in senio sunt cōstituti:calida est et hu. Juuenū ẋo cōparatione:frigida dicit ⁊ sicca. ¶ Ex regionibus ẋo que calide sunt:complexionem reddunt siccioꝛē: et corporis superficiem adurēdo intendūt. Jntestina ẋo et membra interioꝛa frigida efficiunt. ¶ Regiones autez que frigide sunt:humoꝛes in coꝛpoꝛe cōseruāt. coꝛporis quoꝙ superficiē:in lenitate ⁊ nuditate coꝛpoꝝ sclauoꝝ dispositioni similem reddunt. ¶ Sed intestina ⁊ alia interioꝛa membꝛa superflue calida constituūt. ¶ Unde in nigris capilloꝝ crispitudo: ⁊ in arabicis coloꝛ rubeus fuscum habens ammixtum:non absolute significant ꝙ eoꝛuz complexio sit calida. ¶ Lenitas quoꝙ cutis parthoꝛuz: ⁊ eius a pilis nuditas atꝙ albedo non significat eoꝛuz complexionis frigiditatem:imo parthoꝝ interioꝛa.nigroꝛum interioꝛibus multum sunt calidioꝛa:atꝙ omnia nigroꝛuz coꝛpoꝛa:parthoꝛū coꝛpoꝛibus valde sunt siccioꝛa. ¶ Jn regionibus autē que inter caliditatez ⁊ frigiditatem temperate existūt significatio ex qua supficiei habetur notitia super ipsius iteriora vera est ⁊ firma. ¶ Consuetudo etiā in complexionibus diuersa operatur. Comedēdi enim ⁊ bibendi ⁊ dormiendi largitas complexionē facit humidam:his ẋo cōtraria siccā reddunt complexionem. Quapropter cum hominē grossum ⁊ carnosuz viderimus cuius ꝓterea ample sint vene:intellige re debemus huius coꝛporis magnitudinē non naturalē sed accidentalē foꝛe. Quāobꝛem inter carnosum coꝛpus ⁊ pinguе diuidere debemus. Carnis enim multitudo sanguinis multitudinē:⁊ calidā ⁊ humidā sequit complexionē. Multa aūt pinguedo:humiditatis multitudinē. ⁊ frigidaz ⁊ humidam imitatur complexionem.

¶ De nomiatiōe significationū particulariuz q̄ alias qñoꝙ iuuāt significatiōes in cognoscēdis ꝓpꝛionib⁹. Cap.xvi.

Coꝛ grossa caliditatē complexionis. Gracilis ẋo complexionis inuit frigiditatem. ¶ Loquendi velocitas calidam significat complexionem:velocitas aperiendi et claudendi oculos:caliditatem significant complexionis,

¶ Nam si acuitas: ⁊ colluz longū ⁊ epiglotis foris ꝓminēs ⁊ vox acuta et pulchra cōꝓtonis demonstrās siccitatē.
¶ Oculoꝝ magnitudo foris promunentiū. humidā portendit cōplexionē. ¶ Oculi in latitudinē corpis tēdentes parthoꝝ oculis similes corporis humiditatē designant.
¶ Capilloꝝ crispitudo qui sursum eleuantur: complexionis caliditatem demonstrat. ¶ Harum amplitudo ⁊ i maxillis carniū multitudo: et in genis piloꝝ paucitas cōplexionis significant humiditatē. Craulitas ẋo humiditatez innuit ꝯplexionis. ¶ Fetoꝝ corporis calidam demonstrat complexionē. Coloꝝ citrinitati parumper ꝓpinquus: et facies parū tumida: et palpebre inferiores tumorez ordeolo similem habentes omnia hec epatis innuunt debilitatez. Ventriū raritas: et eoꝝ debilitas totius corporis imbecillitatem: ⁊ vite breuitatem significat.
¶ Nasus quoq; curtus: ⁊ os paruum dentes curti et grossi humidā declarant cōplexionē: ⁊ frigidam. Extremitatum lenitas: et earū tenuitas. atq; equalitas humiditatē demōstrant corporis complexionis.
¶ Manus ⁊ pedes cum pulchri fuerint et parui totius corporis complexionem esse debilem: et ipsius caliditatē fore paucam demonstrant.

¶ Significationes debilitatis neruoꝝ. Cap. xvij.

Pauca laboris tolerantia: ⁊ cū fortis fit operatio tremor et debilitas in coitu: atq; ex aque frigide potu: laxatio: et iuncturarū paruitas ac chordaꝝ subtilitas: ⁊ cutis et forme eius tenuitas. Dō etiam humidas habentibus complexiones magis accidit.

¶ De signis ꝯplexionis mēbroꝝ humidoꝝ. Cap. xviij.

Cor omnibus corporis mēbris calidius est. Ab eo eīn calorem totum recipit corpus. vnde ipm quasi fons et innati caloris origo inuenitur
¶ Epar ẋo post cor. in caliditate secundum existit.
¶ Post epar ẋo sunt carnes. Adeps ẋo carne frigidior ē.
¶ Cerebri complexio frigida est ⁊ humida.
¶ Ossis preterea complexio: similiter frigida est ⁊ sicca.
¶ Cartilagines ẋo et ligamēta: ac chorde: et corpa venaꝝ atq; panniculi: oīa hec cōplexionē hnt frigidaz et siccā. mi

nus tamen q̃ os. ¶ Cutis cõplexio temperata est ꝑprie ta men ea q̃ in volis manuum hois temperati reperitur.
¶ Neruox compl'o diuersificatur. Mã qui a cerebro nasci tur: humidiores sunt. Qui xo a nucha oriſ̃tur: in sua com plexione cutis cõplexioni vicinantur.
¶ Glandularum ꝯpl'o: que lac et sperma: et saliuã generãt frigida est et humida. ¶ Carnis xo substãtia: in mẽbris di uersa ĩuenitur: q̃ in vnoquoq; mẽbrox ꝑpriã tenet ꝯpl'onẽ.
¶ Carnis eñ pulmonis cõplexio: a ꝯplexione carnis renũ diuersa est. Sermo tamẽ hec diffiniens: ab huius libri in tentione remouert inuenitur.
¶ De humiditatibus autẽ et humorib9: sciendũ est qꝺ cole ra rubea oĩbus alijs humoribus est calidior: et cuz hoc fle gmatis et sanguinis cõparatione est sicca: flegma xo om nibus alijs humoribus frigidius inuenitur ⁊ humidius.
¶ Colera quoq; nigra respectu sanguinis est frigida alioꝝ xo humorum comparatione est sicca. ¶ Preterea sanguis respectu flegmatis: et colere nigre. calidus vtriuſq; xo co lere cõparatione humidus conſpicitur. Cuius quidem spẽs diuerse sunt sicut et flegmatis: quaꝝ vna frigidior alia ha betur fellis similiter species vel colere quedã alijs est acu tior sicciorıs ⁊ qualitatis. Sanguinis itidem quidaz alio tempatior est: ita vt sit per ꝯparationẽ ad sanguinẽ bonũ colericus et flegmaticus ⁊ melancolicus.

¶ De significatione repletionis. Capi. xix.

Si quod in venarũ foraminibus inuenitur tãte fue rit magnitudinis ac multitudinis: q venas exten dat et inflet: pueniet diſpoſitio: que a medicis re pletio ſm foramina vel ex foraminibus vocatur. Et qñ qꝺ in eis est eius ex quo corpus nutriri debet mensuram adeo excedit: qꝺ natura aliquid ex eo vt in corporis nutrimento non necessariũ dimittit: q conuertere illud non põt: neq; ei dominari valet: prouenit inde diſpoſitio: que a medicis ſm xtutẽ repletio noĩatur. De aũt vtreq; diſpõnes egritu dinũ sunt generatiue. ¶ Repletionis aũt illius q̃ est ſm fo ramina figtio est coloris rubedo: ⁊ corpis caliditas cũ eiuſ dem intenſione: alicũ quoq; et oſitationum multitudo: et ſomnus multus: et venarũ repletio cũ ipſaꝝ tenſione. ſan-

guis similiter ex naribus et gingiuis guttatim fluens cum vtreq; parum tacte fuerint:et capitis proprie atq; oculo= rum et timporum grauitas:t ingenij atq; sensus turbulen= tia:t pulsus magnitudo:cuius etiã dispositio sit silis sue di spositioni cũ lapsus est:t quod afi multa comestione t pota tione fuit visus:t somno supfluo:ac multa quiete. ¶ Reple tionis aũt que fm virtutẽ cõtingit: significatiões iste sunt. Appetitus casus t ad motiones grauitas:t pigritia t dis= solutio:t laxitas. Omnia enĩ hec si sine coloris rubedine:t membrorũ extensione fuerint proprie predictã significant repletionem. Pulsus quoq; in hac repletionis spetie non est magnus:vrina quoq; non est tincta neq; cocta.

¶ De cognoscẽdo qs q̃ttuor humorũ dñetur. Cap.xx.

Significationes omnes prime duaꝝ repletiõis spe= cierum: sanguinẽ dñari ostendunt. Pruritus pre= terea loci ex quo sanguis solet minui:t oris dulce= do preter solitũ: t pui in ore vesice:t in corpe carbunculi: atq; vrina rub.et spissa:t si p̃ter ista etas sit iuenilis:t cor pus sit bone habitudinis:multas habẽs carnes:t cibaria quibus in p̃cedenti tpe vsus fuit sanguinis generatiua fue= rint:,pculdubio sanguinis abundare significatur.

¶ De significatiõe dominij cole rubee. Cap.xxi.

Oloris citrinitas;et oris amaritudo: atq; multa in ore siccitatis t sitis multa:ac appetitus debili tas:t nausea:atq; vomitus citri.t viridis:t ama= rus:t egestio mordicatiua:ac lingue siccitas:t ipsius aspe ritas:t eorum que in albis oculorũ apparent citrinitas:et vrina tenuis ignea t clara:quecũq; harum significationũ apparuerit:si cum hoc tempus estiuũ fuerit:t etas iuueni= lis:t cibaria quibus ante vsus fuit pauca vel casa:t labor precessit multus:t somn9 paucus:atq; corpis cõplo calida inuenitur:tunc fiducia habenda est de eius dominio.

¶ De significatione colere nigre. Cap.xxii.

Ardor stomachi multitudo canini appetitus t fu scus color:et sanguinis nigredo ac spissitudo:et vrina nig.vel ru.fusco participans colore vel vi= riditati appropinquãs:corp9 preterea tale sit in quo nigra generari solet cola.in corporibus enim albis t crassis:t nu

dis a pilis:colera nigr.vel raro vel nullomodo generatur.
¶ In corpibus autē bruno colorati colore:t macri atq; co lorē habētibus ex rubeo t fusco cōmixtū:t musculosis : et in corpibus ruffis.t rub.qñ multū laborant vel male regū tur:t si cū hoc cibaria quibus prius vsus fuit colere nigre generatiua fuerūt et ipsius regimen simile. et corpori pre= terea acciderūt scabies:t morphea nigra:t pustule male: et splenis augmentū:quando ista affuerint:non est amplius dubitandum coleram nigrā dominari.

¶ De significatione dominij flegmatis. capi.xxiij.

Multitudo viscose saliue.t sitis paucitas et vrina alba.t pigritia.t ebetudo.t victoria somni.atq; corporis mollities.t digestionis tarditas.t pre= terea si cū hoc complexio fuerit frigida.t tēpus hyemale. Homo quoq; ante hec puo fuerit vsus motu.et pauco exer citio.t multa comestione. cibaria etiā quib9 vsus fuit ī maiorē partem flegmatj generatiua fuerūt.atq; aque dul= cis balneo vsus fuit.tūc significationes fortiores erunt et firmiores ī flegmatis dominij significatione.

¶ De somniorum significationibus. capī.xxiiij.

Somniorum pretcrea significatiōes predictis mul totiens ammisceri solent.Cū enim aliquis in som no pluuias multotiens videt. et mare t fluuios. multa in eius corpe humiditas adesse significatur. Ignes ño et fulgura:ac lites cum aliquis frequenter in somnis aspicit:colera rubea in ipso abundare monstrātur.
¶ Colores autē rubeos:t tinctos:ac nuptia et cibaria dul cia t ventosas atq; fluxum sanguinis:t flobothomiā si ali quis somniauerit:q; sanguinis multitudo sit declaratur.
¶ Cūq; multa fusco colore tincta:atq; nigredinē t timores ac pauores:in somno aliqs aspicit:col'e nig.opatio sigtur.
¶ Et cū aliquis in somno videt se manere quasi in loco ni= uis.vel frigido a quo leditur.frigoris significatur victoria. His autē contraria si visa fuerint contrarie erunt significa= tiones. Et si aliquis videt se quasi in balneo:vel in sole: vel quasi canicularibus exponatur diebus:vel igne excef sus significat caliditatj. Et cū aliquis somniauerit se qua=

si volare ⁊ inuadere sicut accipiter ⁊ inuadere ⁊ capę: siccitatis demõstrabit excessus: atq; hũor leuitas ⁊ subtilitas. Si quis etiã se quasi ab aliquo grauari somniat: repletionẽ laborare ostendit. Quicq; etiã se per loca quasi cenosa incedere videt. fetidũ habẽtia odorẽ putridos in corpe demonstrat habere hũores. His ẋo cõtraria: cõtrariã habẽt significationẽ. Qui aũt in somnis videt ꝙ quasi incedat ꝙ hortos bonũ habẽtes odorẽ suorũ significat equalitas humor: ⁊ ꝙ a putredine valde sunt remoti. Per loca ẋo quasi angusta ⁊ per foramina si quis se ambulare cõspicit instrumenta anhelit⁹ grauẽ pati egritudinẽ demõstrant que ipm tantã aeris quãtitatẽ attrahere vetat: qnãta ẽi necessaria.

¶ De cõpatiõe vel emptiõe captiuorũ. Cap. xxv.

In primis captiui color cũ summa intueri diligentia oportet. Color enim cũ in rubedine minuit. epatis infirmitas vel splenis vel stomachi significat: vel qđ emorroydas patiat a quib⁹ sanguinis effluit multitudo. Post hec ẋo toti⁹ corpis supficies in loco claro: ⁊ luminoso ꝓsiderari debet. Ne morphea subtilis si in ipso fuerit vel impetiginis initiũ occultari possint. Morphea enim in suo initio valde est occulta. Ipsa nãq; nõ est tunc nisi albedo: vel nigredo subtilis. que paulatim ꝓcedendo cuz sui additiõe complet. Impetigo quoq; nõ est aliud i sui initio: nisi crispitudo q̃ loco acidẽs cum additione semp de die in diem crescit. ¶ Preterea si in aliquo loco corpis nerui. vel cocture sitũitudinẽ vel signum aliquod habuerit cũ summo studio cõsiderãdũ est ne in hoc loco forsitã habuerit baras. propter quã cõbustus sit: vel excoriat⁹: vel tinctus: vt occultari posset. Que cũ senuerit vel longi fuerit tẽporis: tinctura quasi debilẽ amittet ⁊ amplificabit albaras vltra locum cocture et excoriationis. Cũq; nerui dubitatio occurrit: ipse in balneo ponatur et cũ aqua calida fortiter prius fricetur. ⁊ cum semine alusuen. ⁊ baurac atq; aceto. deinde consideret etiã si in loco in quo coctura vel excoriatio fieri non solet: fuerit coct⁹ vel excoriat⁹ suspectior haberi debet: ideoq; magis fricari debet. Preterea summitas ⁊ extremitas cocture cũ magna inquisitiõe cõsiderari debet. In his enim locis euidẽtius apparet. Postea ẋo querat qđ querẽ

dum est:ꝛ quod ꝺr sciaꝫ. ¶ Deinde ℞o capitis pili atq; totius cutis cōsiderādi sunt:an sit in ea furfur;vel ruboꝛ.Auditus quoq; acuitas ꝙquirēda ē ꝛ ℞ba ipsi⁹ ꝛ sensus attendenda sunt. ¶ Pupille etiā attēdende sunt:an sint in magnitudine equales:ciusq; visiōis acuitas.ꝛ albedinis q̄ in oculis est claritas cōsiderāde sunt.Si enim i eis est fuscus coloꝛ turbiditate participans lepꝛā deſignāt.Et qñ in eis est citrinitas.egritudo epatis ſignificaꝫ.Et qñvene rubee multe et manifeste sunt in eis patiꝫ sebel. ¶ Palpebꝛe quoq; eius considerande sunt si multe sint ꝛ cito mobiles.Sꝛosse autē si sunt plerūq; sunt scabioſevel sunt ad scabiē pꝛepate. Que ℞o grauiter mouenꝫ et difficile sunt male.Opoꝛtet enim illi cuius talis est diſpoſitio sua quādo a somno concitaꝫ tādiu fricare palpebꝛas donec aperianꝫ.Lachꝛymale quoq; quod a parte naris est:exꝛimendum est.decurret enim foꝛsitā humoꝛ ab eo occaſione fiſtule si ibi est. ¶ Pili pꝛeterea palpebꝛaꝝ et ciliоꝝ oculoꝝ perquirēdi sunt.Si enim fuerint rari.malum ſignificabunt.ꝛ ꝑpꝛie si cum hoc raucus fuerit:ꝛ faciem habuerit rubeam. ¶ Deinde cum magna diligentia anhelitus per os ꝛ nares attendaꝫ:ne malus sit ibi odoꝛ. ¶ Harium quoq; figura consideretur. Magne enim et foꝛte si fuerint:fiſtulam in se continebunt: ideoq; in sole conſpici debent. ¶ Itemq; anhelitus attendendus est:si sit facilis. ¶ Dentiū pꝛeterea modus obſeruandus est.videlicet si sunt recti.ꝛ foꝛtes.ꝛ mundi.ꝛ si aliqui eoꝝ mouentur.vel coꝛroduntur. ¶ Dentes enim foꝛtes diu permanent.Minuti ℞o vel debiles cito cadūt.pꝛeter hoc quoq; totius coꝛporis debilitatem pꝛonoſticanꝫ. ¶ Deinceps eius collū consideꝛeꝫ si est equale.ꝛ cōpꝛimaꝫ ꝛ videaꝫ si est ibi aliquis locus tumidus:vel cicatricem habens.Foꝛtaſſis enim glandule ibi erunt:ex quibus scrofule cito generabunꝫ. ¶ Pectus p̄terea attēdaꝫ si est amplū ꝛ multas habens carnes.Paruū eñ si fuerit ꝛ macrum ꝛ ſpatule foꝛis ꝓminuerint:ptiſis ſignificabiꝫ.Post hec ℞o ſupinis iacens ſtatuatur:ꝛ totus eius venter perquiratur: attendēdo si tumoꝛ vel doloꝛ inueniatur ibi cum cōpꝛimiꝫ. ꝛ pꝛecipue in loco epatis.ꝛ ſplenis ꝛ oꝛis ſtomachi.Deinceps pꝛecipiatur ei vt incedat.cuius greſſuuꝫ attēdatur vir

tis. Deinceps aliquid cõstringere iubeat. et siue cõstrictionis fortitudo cõsideretur. debilis enim si fuerit omniũ neruorum debilitatez demõstrabit. ¶ Postea vo precipiatur vt currat. et attendat an post cursum asma ipm inuadat vel tussis. Manus preterea ipsius et pedes adinuicẽ cõparando respiciantur. Una enim fortasse altera maior inuenietur. ¶ Junctura rũ quoq; dispositio cõsideranda est si ad motiones sez preparate sunt. Deinde crura sunt inspiciẽda: an in eis vene magne et grosse: et ample inueniant. Ex his enim varices et elephantia sepe accidunt. Alia etiaz omnia que in complexionũ cognitiõe attendẽda fore diximus. ad has res adiuuant cognoscendas.

¶ Significationum capillorum. Cap. xxvi.

Capilli lenes timoris sunt significatiui. Crispi autem audaciam significant. In ventre etiam pilorum multitudo reperta: luxuriosum demonstrat. Super dorsuz vo si multi fuerint pili. audacia iudicabitur. Sed si super spatulas et collum multitudo fuerit pilorum: dementia et obstinatio significabuntur. In ventre quoq; et pectore pillorum multitudo reperta: sapientie innuit pauscitatem. Pili in capite vel in toto corpore stantes reperti timorem significant.

Significationum colorum. Cap. xxvii.

Color rufus vel rubeus. sanguinis et caloris innuit multitudinem. Color vo inter rubeum et album medius equalem significat complexionem: si cum hoc cutis a pilis nuda fuerit. Cuius autem color est velut flamma ignis instabilis est et maniacus. Cuius etiam color rubeus et clarus conspicitur verecundus est. Cuius preterea color viridis apparet vel niger irascibilis est.

¶ Significationum oculorum. Cap. xxviii.

Cuius oculi sunt magni piger est. Cuius quoq; oculi in profundo sunt positi calidus est et deceptor. Cuius oculi foris prominent. inuerecundus est et loquax ac stolidus. Quando autem oculi in corporis longitudine positi fuerint. calidum et deceptorem demonstrabunt. ¶ Cuius vo pupille multa participant nigredine: timidus est. Cuius oculi in colore capraru oculis similes exi-

stunt stolidus est. ¶ Cuius oculi cito mobiles sunt ⁊ acute cernentes. deceptor est et callidus: atq; latro. Cuius oculi sint adeo immobiles vt quasi lapides sint. callidus est. Cuius ho intuit⁹ mulieris intuitu assimilatur: luxuriosus est. ⁊ inuerecundus.

¶ Quando autez ita acsi puer esset intuetur: atq; tota eius facies ⁊ oculi quasi ridere videntur letus est: ⁊ diuturna pa tictur vita. ¶ Cum oculi magni sunt ⁊ tremuli: homo piger est ⁊ spacios⁹: ⁊ amator mulierum. Cuius oculi parui sunt ei remuli: ac varij valde est inuerecūdus: ⁊ mulierum amator. ¶ Cum oculi in rubore prune aks igni assimilantur. homo pessimus est ⁊ obstinatus. ¶ Pupilla si est nigra pigrū portendit ⁊ hebetē ¶ Oculi varij suo colori citrinitatē habentes ammixtā: qui quasi croco tincti esse videntur: pessimos significant mores. ¶ Macule multe circa pupillam in oculo apparētes malū significāt hoiem. Quod si cū oculus etiam fuerit varius erit deterius.

¶ Oculi si parui fuerint: ⁊ foras prominētes vt oculi cancri stultitiā significabūt ⁊ stoliditatē. ⁊ suas sequentē cupiditates. Cū oculi fuerint parui. ⁊ multū mobiles. palpebre quoq; frequēter palpitātes hoiem significabūt pessimum. ¶ Pupille in quaruz circuitu margarite apparet silitudo. hoiem demōstrāt inutilē. ⁊ verbosum ⁊ timidū ⁊ pessimum. ¶ Oculi qui sunt vaccarū oculis sil'es. amentia protēdunt. ¶ Cum pupilla nigra existens talem habet citrinitatem ex qua quasi deaurata apparet hoiez maluz. homicidam sanguinem fundentem declarat.

¶ Oculi sursum tendentes sicut oculi boum qui et cum hoc rubei videnē ⁊ maximi hominē pessimū stolidum. atq; stultum ⁊ ebriosum significant.

¶ Oculi autē meliores esse dñr. q̄ inter nigrū ⁊ variū medij sunt. si cū hoc nec multū sint radiosi. neq; rubedo vel citrinitas apparet. Oculi enim isti bonā demonstrāt naturam. ¶ Oculi varij cū citrinitate radiātes: aut vt color lapidis si fuerint virides: hominem significant malum. ¶ Preterea homines cum hoc habentes in oculis maculas rubeas vt sanguis: aut albas: omnib⁹ hominibus sunt deteriores: ⁊ magis deceptores.

¶ Qui autē pupillā foris ꝓminētē cum totius oculi substā tie latitudine habet est amens.
¶ Cum oculi profundi fuerint et parui: callidum ⁊ decepto rem ⁊ inuidum iudicabunt.
¶ Et quando pili palpebrarum curuantur inferius. vel ad vnam naturaliter partem torquentur. mendacem significant et calidum et stultum.
¶ Homo habēs oculos valde tremulos: malus est.
¶ Cum oculi fuerint parui: homo erit malus et stultus.
¶ Oculus ℞o si fuerit magn⁹: minor erit malitia: et stultitia maior. ¶ Qui obulos hꝫ varios et virides malus est et latro.
¶ Oculi quor palpebre cū magna palpitant frequētia hominem timorosum et maniacū declarant.

¶ De significationibus superciliorū. Cap. xxix.

QUi in supercilijs pilorum habet multitudinē multarū est cogitationū et multe tristitie: atqꝫ eius loquela feda est et grossa.
¶ Cuius supercilia longa sunt. arrogās est et inuerecūdus.
¶ Cuius supcilia inferius descēdūt a parte naris et supius eleuantur a parte temporis. inuerecūdus est et hebes.

¶ Significationuꝫ narium. Capi. xxx.

QUius narium extremitas est subtilis homo est diligens lites. ¶ Cuius nares magne sunt et grosse pauce sapientie homo est.
¶ Cuius nariū extremitas lōga est. ⁊ subtilis festinus est et stult⁹ atqꝫ leuis. ¶ Cuius nares late sunt. luxuriosus est.
¶ Cuius nariū foramina valde sunt aperta irascibilis est.

¶ Significationis frontis. Cap. xxxi.

QUius frons plana est rugas nō habens litigiosus est et commouēs rixas. Cuius frons est rugosa ad mediū sui declinans irascibilis est. Qui paruā hꝫ frontem stolidus est. Qui ℞o magnā hꝫ frontē est piger.
¶ Cuius frons vehementer est rugosa: inuerecūdus est.

¶ Significationis oris ⁊ labiorū et dentiū. Cap. xxxii.

QUi magnum hꝫ os gulosus est et audax. Cuius magna sunt labia stultus intelligitur et hebes.
Cuius labia nō bene sunt tincta: egrotans est.

Cuius dentes debiles sunt et ꝛ rari ꝛ minuti:totū eius cor pus est debile.Cuius canini lōgi sunt et firmi : gulosus est et malus. ¶ Significationis faciei ꝛ forme. Cap.xxxiij.

QUius facies hois ebrioſi faciei assimilatur:ebrio sus est.Iracūdo ꝙo cū assimilatur: irascibilis est. Cū autē verecūdo inuenit silis verecūdus est.Cuius facies carnosa est.piger est et stultus. Cuius maxillax caro grossa est grosse nature. Qui subtilē hz faciē:multax est cogitationū.Cuius facies vehemēter rotūda est:stultus existit.Cuius facies est per maxima:piger est. Cuiꝰ facies est valde parua malus est ꝛ callidus et adulator.Cuius facies est deformis: mores habere bonos nō potest nisi raro Cuius facies est longa inuerecūdus est. ¶ Qui timpora hz inflata.et venas arteriatas grossas:irascibilis est.

¶ Significatio.aurium. Cap.xxxiiij.

QUius aures magne sunt stolidus est et lōge vite.

¶ Significa.vocis ꝛ āhelitꝰ et loq̄le. Cap.xxxv.

Ūius vox est valde grossa ꝛ alta audax est. Cuius loquela est velox festinus est.et parui intellectus. Cuius loquela cū quadam festinationevelox est festinus est.irascibilis:et malorū morū.Cuius anhelitus longus est: vilis est. Qui vocem hz grauem sui vētri seruiens est.Cuius vox est aspera inuidus est:et malū in corde tenet occultatū.Bonitas vocis stultitiā et paucam demōstrat sapientiam.

¶ Significationum carnium. capi. xxxvi.

QUarnes multe et dure : grossum declarant sensum et intellectū.Carnes ꝙo lencs bonā naturam significant et intelligentiā.

¶ Significationum risus. cap.xxxvij.

QUi multum ridēs est benignus et oibus est cōueniens neq; p rebus aliq̄bus sollicitꝰ est. Qui ꝙo parū ridet:huic contrarius est. Displicent eīm ei oia hominū facta. Qui alta ridet voce:inuerecundus est. Qui asit cum rīdet tussit:aut inspirandi difficultatem patitur:inuerecūdus est ꝛ tyrannus.

¶ Significa.motuum. Capi. xxxviij.

MOtus tardus:significat hebetudinē.Motꝰ festinus leuitatē designat.

¶ Significationum colli. Capi. xxxix.

QVi collum habet curtū callidus est ⁊ ingeniosus Cuius collum est longū et gracile stolidus est: et garrulus atq; timidus. Qui grossum hz collum durum ac forte iracundus est ⁊ festinus.

¶ Significationum costarū. capi. xl.

COstarum fortitudo: et sup ipsas carniū multitudo stoliditatē declarat. Corpis subtilitas. mlt̄ā significat astutiaz. Uētris magnitudo libidinis declarat nimietatem. Costarum gracilitas: ac earūdem subtilitas: cordis innuit debilitatem. ¶ Significa. dorsi. Cap. xli.

DOrsi amplitudo. fortitudinē declarat et arrogātiam: atq; ire vehemētiā. Dorsi ẋo curuitas morum innuit malitiam. Equalitas dorsi bonuz est signum. ¶ De significa. spatularum. Capi. xlii.

SPatuia subtilis sensus ostēdit paucitatē. Spatula lata bonū indicat intellectū. Capitſ spatule eleuatio valde elōgata stultitiam significat.

¶ Significationū brachioz. Capi. xliii.

QVm brachia adeo fuerint elōgata: vt manꝰ ad genua attingant subtilitatē aie et arrogantiā: ac regendi designant cupiditatē. Cum brachia multuz culta sunt. hominē timidū: ⁊ malitie amatorem significāt.

¶ Significationū volarū manuū. Cap̄. xliiii.

MAnus leues et subtile sapientiā multam et bonū designant intellectū. Manus valde curte stultitiam significant. Manus grociles et multū lōge tirannidem declarant atq; stultitiam.

¶ Significationū ancharū coxarum et pedū. Cap. xlv.

PEdes in quibus carnis est multitudo atq; ipsius duricies: mali intellectus hominem portendunt Pedes parui et pulchri: hoiem fornicatorem et iocundū innuit. Cū calcaneum est gracile: timorem significat. Grossum ẋo et forte cum fuerit fortitudinē indicabit. Cum cauille vtrinq; atq; crura grossa fuerint. hebetem et inuerecundū demonstrabunt. Coxe cū exterius multas habent carnes: fortitudinis imbecillitatē atq; laxitatem declarant. Quando coxarū ossa foris prominuerint audaciꝫ

ſignificabunt.Ancharū quoq; oſſa cū exterius tenduntur: fortitudinis demonſtrant multitudinē et virilitatem. Ancharum gracilitas:mulierū ſignificat amatorē et corporis debilitatem atq; timorem.

¶ Significationis paſſuum. Cap.xlvi.

Cuius paſſus ampli ſunt et tardi ſpatioſus alʒ piger eſt.Cuius paſſus veloces ſunt et breues feſtinus eſt:et pro rebus quibuſlibet valde ſollicitus. quas tñ diſponere ignorat. ¶ Significa.audacie. capi.xlvij.

Audax eſt cuius capilli ſunt fortes et aſperi: ⁊ ſta tuta ipſius erecta: oſſa quoq; fortia.et extrema: atq; coſte:necnō iuncture fortitudinez habētes: ⁊ magne. Pect⁹ preterea magnū et vēter magn⁹ ac ſpatule magne.Collum q̄z forte et groſſum in quo carnis nō ſit multitudo.Eſt etiā torax latus.⁊ coxe abſcōdite:atq; lacertus q̄ in pulpis cruris ab interiori inuenit inferius deſcēdit ¶ Cutis etiā eius ⁊ carnes ſiccitatis ſunt additioris:frons quoq; ei⁹ venas hñs ⁊ rugis carens:nec eſt ſine pilis. Sūt preterea audacie ſigna carniū eq̄litas et ſtature erectio:ac iuncturarū ⁊ digitor fortitudo:⁊ ventris gracilitas : ⁊ q̄ ei⁹ nates parue vel oīno videnť delete:et q̄ vtraſq; ſpatulas magnū diſtinguit ſpaciū ⁊ q̄ ſupcilia ſunt erecta:⁊ frōs nō eſt rugoſa. Ipſe q̄z eſt valde iracūdus,et ſp irā ꝓſeruās. Eſt etiā in pectore piloſus:⁊ ſpatulis.

¶ Significatio.timidi. capi.xlviij.

Timidus eſt cuius capilli ſunt plani ⁊ ſtatura,curua:et muſculi cruris interiores ſurſum aſcendūt ¶ Color citrinus et oculi debiles : ⁊ frequenter palpitantes.Manus quoq; ⁊ pedes ſubtiles ⁊ macri. Intuitus ꝟo eius intuitui triſtis ſimilis eſt.

¶ Signifi.hois boni intellect⁹ ⁊ boni nature. cap.xlix

Cuius ſigna ſunt,q̄ carnes ſunt lenes: ⁊ molles et pauce:medius inter groſſum exiſtēs ⁊ macrū : nō multas hñs in facie carnes:et ipſius ſpatule ſunt eleuate:cuius coſte carnes non hñt:et ei⁹ color inter rubeū et albū eſt medi⁹ ⁊ tener ⁊ lucid⁹ atq; clar⁹.Cutis p̄terea ē ſubtilis, Capilli etiā nō ſunt multi ⁊ duri: nec multū nigri Cui⁹ oculi ſunt iter varios ⁊ nigros medij: ſunt ēt molles.

¶ Significa. corporis habentis bonã naturam. Cap. l.

QVius signa sunt: ꝙ inter longũ ꝛ curtuz: crassum atq; macrũ: mediũ inuenit: ꝛ est album paucam habens ammixtam rubedinem. Manus quoq; ꝛ pedes: inter magnos ꝛ paruos: atq; inter multas habẽtes carnes ꝛ paucas medij existunt. Caput preterea corporis magnitudini est proportionale. In cuius collo pauca extat crossities. Capilli quoq; eius inter lenes medij et asperos: rubedini parumper vicinãtur. Facieſq; eius rotunda: ꝛ nares erecte ꝛ perpulchre: ꝛ in magnitudine equales.

¶ Oculi etiam sunt inter nigros ꝛ varios medij in quibus humiditas existit: ꝛ claritas.

¶ Significa. hominis philosophi. Cap. li.

QVius signa sunt ꝙ eius statura est erecta. Carnis quoq; tenet equalitatem: ꝛ est albus paruam habens rubedinem ammixtam. Capilli eius inter multos et paucos: ꝛ planos ꝛ crispos sunt medij: ꝛ nigros et rubeos. Manus quoq; sunt plane digitos habentes diuisos. Frons etiã est magna: ꝛ oculi inter varios: et nigros sunt medij: molles quoq; sunt. Et ꝙ eius intuitus ridenti vel gaudenti similis inuenitur.

¶ Significa. hominis qui est grosse nature. Cap. lij.

QVius signa sunt vel ꝙ est multũ albus. vel multuz brunus: vel fuscus: venter quoq; est magnus: ꝛ digiti curti: ꝛ facies valde rotunda atq; in maxillis carnis multitudo. De suis preterea significationibus est: ꝙ in collo ꝛ pedibus: ꝛ in eo qđ est inter ea multa existit carnositas. Venter quoq; cum rotunditate foris prominet. Et ꝙ eius spatule sursum sunt eleuate: ꝛ frons in rotunditate pile similitudinem: ac si esset gibbosa tenet: multas habẽs carnes. Mandibule etiam eius magne ꝛ crura longa. Est etiam longa facies ꝛ collum grossum.

¶ Significationes hois inuerecundi. Cap. liij.

INuerecundus est: cuius oculi multum sunt aperti: et foris ꝓminentes: et acute intuentes: eius quoq; palpebre grosse. Statura autẽ eius nõ multũ longa. Cum ꝛo incedit. pectus parum per anterius tendit. Cuius preterea spatule eleuate sunt. motuus festinus. Colo-

No ruffus multū habens sanguinē facies rotūda:torax parūper gibbosus. De suis insuper significationib⁹ est:q̄ oculi multum aperiūtur:t sunt acute intuētes. Est etiaz multū loquax. ¶ Significatiōes hois malox mozti. capm.liiij.

DIius signa sunt facies feda:colozem cum quadaz obscuritate rubeum habens:cutis faciei sicca:totius corpozis macies rugosa facies ac capillozum nigredo et lenitas.

¶ Significatiōes hominis luxurioti. capm.lv.

DIius signa sunt:albedo colozis t rubedinem habens ammixtā:capillox etiam multitudo t grossities:lenitas:atq̄ nigredo. Preterea q̄ sup timpoza multos hz capillos:t q̄ eius oculi sunt grossi.

Significationes feminee. capm.lvi.

IN omnib⁹ animalibus generib⁹ femine magis mozbū habent animū minusq̄ sunt patientes:t citius cōuerti possunt citiusq̄ irascūtur:t velocius sedantur:maioriscq̄ sunt caliditatis. Sunt ꝑterea ꝑcipites:t inuerecūde. Caput etiam habēt parū:t faciem t collū subtilia. Pectus quoq̄ et spatulas habēt magis angusta:atq̄ costas minozes. Coxas No vtrinq̄ habent grossas:t nates similiter. Earum insuper crura gracilia sunt. Manus autē et pedes tenues. Que in oībus animaliū vt predictū est generibus masculis:et timidiozes t deterius inueniūtur morigerate. ¶ Significatiōes eunuchi. capm.lvij.

EUnuchus malox est mozum. Et enim stultus t cupidus:t ꝑsumptuosus. Qui aūt castratus nō fuit: sed sine testiculis nat⁹ vl paruissimos habēs:eunuchus apparet:cui videlz barba si numq̄ nascit:deterioz est.

¶ De summa eozum que in consideratione phisonomie sunt necessaria. capm.lviij.

OPortet vt cum iudicare volueris:non vnā tm̄ attendas intentionem:sed inquantū vales ad ipsarū intendas aggregationez. Et si quādo significationū acciderit cōtrarietas:ipsarū virtutes et testimonia metiaris. Deinde ad fortiozes ipsarum declina:t earū iudica testimonio:t similiter que plures sunt. Preterea scire debes q̄ faciei significatio et ꝑcipue oculox:omnibus alijs signi-

cationibus in fortitudine ⁊ firmitudine ꝑiudicat.

¶ Completus est tractatus secundus auxilio dei cui gratie sint infinite.

¶ Tractatus tertius.xxviij.continēs capitula de mēte auctoris:quoꝝ vltimū ad faciliorem simplicium inuentionē diuisum est in plura capitula vsq; ad numerum.xxxij.

Primū capl'm. Dictio vl'is per quā fit iuuamētū ad virtutis nutrimentū ⁊ medicinarum.

Scōm capl'm.de ꝯsiderātibꝰ virtutibꝰ seminū domesticoꝝ ex quibus solet fieri panis.

Tertiū capl'z.de hꝭ q̄ fiunt ex tritico ⁊ ordeo.

Quartū capl'm.de virtute aque.

Quintū capl'm.de virtute vini.

Sextū cap̄.de potibꝰ nō inebriantibus.

Septimū cap̄.de vinis falsis.

Octauū cap̄.de rubub.

Nonū capi.de carnibus ⁊ earū speciebus.

Decimū capi.de carnibus volatilium.

Undecimū capi.de virtutibns membroꝝ animaliū.

Duodecimū cap̄.de ⁊tutibꝰ q̄s acq̄rūt cibaria ex artificio.

Decimūtertiū capi.de virtutibus sisamoꝝ.

Decimūquartū capi.de ouis.

Decimūquintū capi.de lacte ⁊ hꝭ q̄ ex eo fiunt.

Decimūsextū capi.de virtutibus piscium.

Decimūseptimū ca.de semenibꝰ ⁊ spēbꝰ coq̄ne necessarijs.

Decimūoctauū cap̄.de oleribus ⁊ que administrant ex eis in decoctione.

Decimūnonū cap̄. de cauguami ⁊ magnadhix:⁊ sibaguat id est cibis sale conditis.

Uigesimū capi.de fructibus ⁊ pomis.

Uigesimūprimū capi.de redolētibus.

Uigesimūsecūdū cap̄.de speciebus odoriferis.

Uigesimūtertiū capi.de oleis.

Uigesimūquartū capi.de vestimētis.

Uigesimūquintū capi.de ventis ⁊ aere.

Uigesimūsextū capi.de ciuitatibus.

Uigesimūseptimū capi.de murahabat.

Uigesimūoctauū cap̄.de medicinis vsitatis.

ABsinthiu xxviij.
Acatia xxviij.
Assarum xxviij
Abel. xxviij
Antimonium xxviij.
Ammoniacum xxviij
Aniuden xvij.
Altirgar xix.
Amirberis. xxviij
Azedarach xxviij.
Ameizara lib.viij. liij.
Anacardus xxix.
Auellana xx
Argentū viuū xxxiiij.
Atrimētum. xxxiiij.
Arsenicum xxxiiij.
Aristologia xxxiiij
Alcanna. xxxv.
Amomum xxxv.
Acetosa xviij
Apium xviij.
Amigdale xx.
Aqua ca. iiij
Ameos. xli.
Ambra xxij.
Argentum xliiij
Anisuu xxviij
Aloe xliij. lib.viij. liij.
Alumen. xlviij.
Anetum. xviij.
Alleum. xviij.
Altea li.
Acetum xij.
Aurum. lij.
Agaricum liiij.
Abenil. lib.viij. liij
Asparagi. xviij.
Azegi. xxxiiij.

Asarai. xliij.
Assur. xliiij.
Ataro. liij.
Andachocha. xviij.
Alcorsof. xviij.
Atriplex xviij.
Aqua rosata. xxij.
Acorus. xxxiij.
Aq̄ extinctiōis ferri xxxv.
Agaricum lib.viij. liij.
Arsef. xviij.
Aer. xxv.
Anaahadha. cap. xiij.
Asanetu. xix.
Aniudem. xix.
Azubel. xv.
Anetum conditū sale. xix.
Aloes in diui. cap̄. cxlij.
Agaricus diui .cap̄. cxlij.
Aqua casei.diui. cap. cxlij

BZacte bizātie xxij.
Ben xxix.
Bedoard xxix.
Balsamus. xxiij. xxviij.
Baurach xxix.
Bulbus. xxix.
Bellirici. xxix.
Bedarūgi. xxix.
Balaustia xxx.
Butyrum ℈ xiij.
Bdelium. xl.
Bautie. xviij.
Bulgosa xxxix.
Buculi xix.
Buasmia xxxiij.
Blitis. xviij.
Bunch xxij.
Basilluscon dencōis. xxxiij.

Bacelauri. xlvij.
Cagulum xxviij.
Citrum xxij.
Cepe xxviij. xix.
Corallus xxix.
Castoreum xxx.
Caseus xv.
Cinamomum xvij.
Crocus xxij.
Colloquintida. xxxv.
Cicer cap.ij.
Canfora xxij.
Camepitheos xxxviij.
Cubebe. xxxviij.
Camedreos xxxviij.
Cuscute. xvi.
Ciminum xvij.
Carui. xvij.
Capparis xix.
Caulis xviij.
Coriandrum xvij.
Caro. cap. ix.
Crysomilla xx.
Calx. xli.
Ciperum xxij.xlij.
Cupressus. xlij.
Cancer fluuialis. xlij.
Cassia. xlij.
Cydonij xx.
Cordumeni. xlv.
Calamus aromaticꝰ. xlvi.
Centaurea. xlvi.
Cartamus. xlvi.
Chitran xlvi.
Costus. xxij.
Crocoma xliij.
Cambil. xlvi.
Climia auri. xlvi.
Climia argenti xlvi.
Calcantum xlvi.
Canabes xx.
Cucurbita. xviij.
Cinis. xlvij.
Capillus algul. xxix.
Cassia fistula li.
Cauda equi. lij.
Cantaris lij.
Celidonia. xl.
Curth.iiij. lib.viij. liij.
Cinamum. xvij.
Corigiola xviij
Citroli cum aceto xix.
Canamelis xx.
Castanea xx.
Condisi. xxxviij.
Cētaurea. lib.viij. capᵐ.liij
Ceruuca. cap. vi.
Confectio ex sisamo. capitulum. xiij.
Cataif. capᵐ.eodē.
Coclea marina. xlv.
Cauthar. xviij.
Colloquintida.diui. capitulū. cxlij.
Arsciscahā. xiij.
Dulb. xxxi.
Deindar. xxxi.
Dragantum xxxviij.
Datili. xx.
Dauranech xxxi.
Draguntea. xxxix.
Eblicus. xxviij.
Epithimum. libro.viij.capᵐ.liij.
Eruca. xviij.
Endiuia. xviij.

Elacterium. lib.viij. liij.
Es abram. xx.
Euforbium. xliiij. lib.viij.
capi. liij.
Enula. xviij.
Elleborus. li.
Elleborus albus. li.
Ebul. xxix.
Es vstum. xlvi.
Electuariũ de mira. xxvij.

HAba. capũ.ij.
Flos chyles xxi.
Fenugrecũ. xviij.
Faseoli. ij.
Fel. xliiij. capũ.xl.
Fuligo xl.
Feludem xiij
Felengemisch xxi.
Firsir. xviij.
Fesich. xviij
Faffassa. xx.
Fex aceti xxxi.
Folium xlij.
Fu. xliiij.
Fusel. xliiij.
Fangenkest xxix.
Felenge. xliiij.
Fulfulmine xliiij.
Fesire. xliiij.
Fesiresim xliiij.
Feluzehãahi. xliiij.
Fungi. xviij.
Fisticum xx.
Fesefisis xlvij.
Feniculum xlvij.
Ficus. xx.
Fex vini. xxxi
Fermentum. li.

OLans. xx.
Gentiana. xxx.
Gipsum. xxx.
Gilbeuce. xxx.
Guasit. liiij.
Granum axelẽ. xx.
Granũ alkikil. xxx.
Granum virid. xx.
Gembut. xxxij
Gluten. liiij.
Gũmi arabi. xlv.
Gar. liiij.
Gosse. xviij.
Grana impinguatiua xx.
Geusemin. xxi.
Garus xix
Gariofilus. xxij.
Granatum xx.
Galanga. xvij.
Gubera. xx.
Gummi pinni. xlvij.

HAsce. xxxv.
Hasec. xxxv.
Harmk. xxxv.
Horf vel horis xxxv.
Harar. xliij.
Habenil. xxxv.
Haelcalibit. xliij.

IAmeiz. xx.
Ipericon xxxij
Jabzol. xij.
Jusquiamũ. xxix.
Isopus sicca. xxxiiij.
Isopus hu. xxxiiij.
Jadac. xxx.
Ilboe. xxxij
Juniperus. xlij.
Juiube. xx. xlij.

Julep. vi.
Jdromel. vi.
Jpoquistidos xxxiij.
Arabe xxxviij
Kesilec xxxviij
Keste xxxviij
Kármezick. xxxviij.
Kebikēgi. xxxviij
Kildarij xxxviij.
Keisim. xvij.
Kerse. xlvi.
Kana vel kiria. xlvi.
Kerri xxi.
Kerua li.
Keneiuri. xvij.
Kakile. xlvi.
Jcium. xxxv.
Lacca xxxix.
Lac. xv.
Lutum absolute xxxvi
Lutum armenū. xxxvi.
Lutū qđ comeditur. xxxvi.
Leozinegi xiij.
Lutum lene xxxix.
Largia. xxxix.
Lingua auis. xxxix.
Lingua arietis xxxix.
Liquiritia. xlij.
Lens. ij.
Lupinus. ij.
Lactuca. xviij.
Lentiscus. liij.
Laurus. liiij.
Mellilotum. xxviij
Myrtus xxi.
Mu. xl.
Melongena. xviij.
Myrabolani. xxxij.
Muscum. xxij.
Mandragora. xxxvij.
Mastix xl.
Mezerion. xl.
Mugath xl.
Merdasengi xl.
Mescatrameschr. xl.
Marchasita xl.
Maiorana. xxi.
Mumia. xl.
Myrrha. xl.
Memithe xl.
Mahaleb xxij.
Muluchia. xviij.
Mēbra animalium xi.
Moripsla. xvij.
Melzahara xl.
Menubedhena. xl.
Meloni. xx.
Melissa xviij
Mentastrum xliiij.
Milium solis xlvi.
Masal. xv.
mirabolani citri.lib.viij.liij
Mel. xx.
Morum. xx.
Mirabolani diui.capᵐ.cxlij.
Aux. xx.
Mil xli.
Remen xxi.
Aux muscata xxx.
Aux indica. xx.
Aux methel. xxx
Masturtiū. xviij. xxxiiij.
Narciscus xxi.
Nenufar. xxi.
Agremisch xli.
Nitrum xli.

Habac. xx.
Hapi. xviij. xix.
Heregil. xx.
Hisa. xcij. xx.
Hapta vel nafra. xli.
Oua. xiiij.
Oleum xxiij.
Oliua xix.
Oleander. xxxi.
Origanum. xvij
Oppoponachum xxx.
Ordeum. ij.
Oximel. vi.
Puna xx.
Psilium. xxix.
Pira xx.
Portulaca xviij.
Polipodij xxix.
Polij maius. xxx.
Pelles xxiiij.
Porum xviij.
Petrolej. xli.
Pisces xvi.
Pumex. xlvi.
Panicum. ij.
Panis. lij.
Piper ethiopicum xx
Plantago xxxix.
Piretrū. xlij.
Penedij. xx.
Piper. xxvij.
Prasium. xliiij.
Peonia. xliiij
Pinus. xx.
Poma. eodem.
Persica. eodē.
Penedij de melle xiij.
Piper album xvij
Polipodij diui. cap.cxlij.
Bzium. capi.ij.
Bob. viij.
Buta. xviij.
Bubea tinctorum xliiij.
Baphanus. xvij
Beubarbarū xlvij.
Bibes xx
Bebithe xix.
Bobelie ij.
Botab. xx.
Squilla. xxvij
Stinctus xlij.
Sal. xvij.
Squinantū. xxviij.
Sarcocolla. xxvij.
Sticados. xxi. xxviij.
Spinachia xvij.
Sanguis draconis. xxx.
Spuma maris. xxxiij
Semperuiuia. xxxv.
Spodium. xxxvi.
Sambuchus. xxi.
Sulphur xxxviij.
Staphisagria. xl.
Sal ammoniacus xli.
Scordeon xlvij.
Sedeguarā. xlij.
Siseleos xlij.
Scamonea. xlij. lib. viij. lij
Sumach. xlij.
Sicla. xvi.
Seuestem. xlij.
Spica xlij.
Sisamum. xx.
Solatrum. xliij.
Sandalus. xxij.
Sapo. xlv.

Sene. libr. viij. cap. liij.
Sakik. xlviij.
Seitaragi xlviij.
Sceilem. xlviij.
Seneschic. xlviij
Sinapis xix. li.
Secaculconditū. xxvij
Sucar. xlij.
Scel. xlij.
Scebrā. xlviij. lib. viij. liij.
Suchaha. xlviij.
Sacculus fundurion xlij.
Sekebinegi. xlij.
Secancur. xlij.
Subedugi. xij.
Sidrie. xlij.
Sandaros. xlij.
Serabrā. xxi.
Sambucus domestica. xxi
Sābucus silue xxi.
Salegha xlij.
Setoragi. xlviij.
Sahar. xviij
Sumechit xix.
Salmuria capa. xix.
Salmuria xix.
Salsa. xix.
Sedine. xlviij.
Serum. xv.
Sigia. xxij.
Sepum xlviij.
Suniz.
Squama ferri xxxv.
Sicadis lib. viij. ca. liij.
Sorbe. xx.
Silique. xx.
Scamonea diui. cap. cxlij.
Sene diui. cxlij.

Tarcon. xvij.
Tubera xvij
Tutia xlix.
Tamariscus xxxvi.
Tarathit xxxvi.
Talisafar. xxxvi.
Tamarindi xlix.
Tuderi xlix.
Tereniabin xx.
Turbit. xlix. lib. viij. liij.
Teil. l.
Thefisie. l.
Testiculus vulpis xxix
Triticum ij.
Talea. xviij.
Taro. xx.
Trifera minor. xxvij.
Tiregi. xlix.
Tulup vel tuhybab xxxvi.
Titimalus. xxxvij.
Thus. xxxviij.
Turbit. diui. cxlij.

Vnee. xxviij
Vcuhē. xxi.
Vsnē. xxij
Vrtica xxviij
Viola. xxi.
Viscus. xxxi.
Vitrum. xxxiij.
Vitis. xxxviij
Vua. xx.
Vestimentum. xxiij.
Vinum. v.
Vinum falsis. vij.
Ventus xxv.
Vatiranoch. xxxi.

x Zloaloes. ij.

Edoaria xxxi.
Ziniar. xxxiiij.
Zinziber xxxiiij.
Zurumbet xxxiiij.
Zinziber conditum xxvij
Zarnabum. xxxiiij.
Zucharum. xx.
Zucharũ rosa. xxvij.
Zulenig. xiij.
Zucharũ violatũ xxvij.
Sucar. xlij.
Tamarindi xlix.
Tuderi. xlix.
Zulenig. xiij.
Zucharũ violatum xxvij.

Finis.

¶ Dictio vniuersalis ad sciendum virtutes nutrientium et medicinarum. Capitu.primum.

Alce calidũ est licet violente nõ sit caliditatis. Cuius caliditatis fortitudo nõ apparet.nisi cũ aliquis eo frequẽter vti ceperit: vel cũ eo vtẽs caliditati aptus fuerit sicut febri:ꝛ q̃ calidã hꝫ cõplonem.Et qui dulci vsus fuerit:multa col'a rubc.in eo generabiꝫ:et sang.multitudo:ꝛ egritudines ex vtriusqꝫ factas cõmouet.opilationes q̃ꝫ generat et ap̃a in epate:ꝛ splene:ꝛ p̃cipue si hec mẽbra:ad hoc fuerit p̃pata. Aẽtris itidẽ fluxus ex eo sequitur:ꝛ molliſicat stomachum ℔ectori ℞o ꝛ pulmoni cõfert corpus itidem impinguat:et augmentũ spermatis tribuit.

¶ Acidũ frigidũ est lꝫ vehemẽtis nõ sit frigiditatis colerã rub.ꝛ san.reprimit atqꝫ ventrẽ stringuit:si stõus et itestina mũda fuerit.Si aũt flegmatꝫ in eis fuerit mꝫtitudo: vẽtris efficit fluxũ:et corpꝰ infrigidat:℞tutẽ q̃ꝫ debilitat digestiuã propriã in epate.Aeruis ℞o ꝛ neruosis mẽbris nocumẽtũ affert:atqꝫ corpꝰ desiccat:c℞tutẽ aũt appetitiuã exitat.

¶ Unctuosum ℞o stõm molliſicat:ꝛ ventrẽ fluere facit. Ac sacietatẽ affert ãteq̃ homo cibi q̃titatẽ sibi necessariã assumat:et calefacit:maxime tũ febricitãtes:vel hũites epar vꝫ stomachũ cal'a:corpꝰ preterea hũectat atqꝫ lenit. Flegma ℞o auget:ꝛ cogitationẽ reddit hebetẽ:ꝛ augmẽtat somnũ Stipticum aũt corpus infrigidat ꝛ desiccat carniũ quoqꝫ ac sanguinis minorationẽ facit:siqꝫs eo multotiens vtatur stõm quoqꝫ ꝯfortat:ac ventrẽ fm pꝫm cõstringit: et sanguinem generat melꝫicum. ¶ Amarũ calefacit et desiccat fortiter:sanguinẽqꝫ cito ad aduſtionẽ perducit ꝛ malitiã. Cole-

ram quoq; ru. in sanguine augmẽtat. ¶ Acutũ multo plus calefacit q̃ amarũ. Ad̃ et calorez auget: ꝛ corp⁹ velocit̃ inflãmat: ac sang. adurit: ip̃mq; p̃us in colerã mutat ru. postea in nig. Insipidũ alid est qđ magꝭ nutrit. qđ eq̃litativicinũ ẽ aliud ẋo qđ tpate calefacit: ꝛ alid est qđ tpate infrigidat cũ q̃si mixta fuerit hũiditas hũectabit. cũ aũt fuerit siccũ desiccabit. Si autem predictorũ saporũ vnus alicui rei adeo fuerit dñatus: vt alteri⁹ nõ possit dominiũ ꝓcipi: aut si sentiat: parum tñ ꝛ occulte sentiat: erit tũc eius in corpore operatio ꝟm q̃ diximus. Duo autẽ sapores si equaliter dñati fuerit operatio eorũ composita equaliter erit ꝟm hoc.

¶ De virturibus granorum ꝛ seminuz vsitatorũ ex quibus solet fieri panis. Capitulum .iij.

TRiticũ tẽperamẽto est vicinũ. lz calitati parũ attineat. Quod autẽ põderosius inueniat ꝛ solidius maioris est nutrimẽti. hominibus quoq; omnibus alijs granis magis conueniẽs ꝛ magis ꝓpriũ inueniat. Sanguis etiã ex eo gñatus: omni sanguĩe qui ex alijs gñatur granis tẽperatior existit. ¶ Ordeũ equalitati est ꝓpinquum: lz frigiditati attineat. Cuius nutrimentũ tritici cõpatione est parũ. Est enĩ inflatiuñ: ꝛ ifrigidatiuñ. Solitos autem vẽtositatem ac egritudines frigidas: ꝛ colicam pati impedit. calefactis ẋo ꝛ qui carniũ volũt adipisci mioratione cõfert. Sãguinẽ ẋo colẽ ni. vicinũ gñat. ¶ Rizi tẽperiei q̃ est inter calitatẽ ꝛ frig. vicinũ existit: ꝛ ventrẽ stringit. Solitis autẽ colicã pati nocet. Quod lz multũ nutriat de ventre tñ nõ facile descendit nisi coquat̃ cum aliquo multũ vnctuositatis hũte. Quod q̃n cũ lacte coquitur: ꝛ cum zuc. comedit̃: plm nutrit: atq; sanguinẽ augmẽtat. ¶ Fabe tpamento ꝓxime existũt: lz frigiditati parũper attineãt. Que multũ inflãtes scothomiã gñat. Caput ꝓterea grauãt: corpusq; totum dissolutũ efficiunt. Guttur ẋo leniũt q̃n earum apozima bibitur: et sine sale comedunt̃. Cum aceto autem si comeste fuerint ventrem stringunt. Solitis ẋo pati ventositatẽ ex colica: vel ex ruptura male sunt. Virides autem fabe humores generãt crudos ꝛ in stomacho: ac intestinis augmentant flã: et in ipsis ventositatẽ excitãt. ¶ Licer calidũ est inflat et vrinã ac mẽstrua ꝓuocat: ꝛ auget spma. Ui

ſide ꝑterea cicer in ſtō et inteſtinis multas gñāt ſuꝑfluitates fabe tñ et cicer ſi aſſentur minoris ſunt ventoſitatis.
¶ Lenticule fri.ſunt ꝛ ſic.et ſang. generāt melicū:et corp⁹ deſiccāt.Sperma ꝙz deſtruūt:atq; ſāguinē ſedāt:cui⁹ extinguunt calitatē.Infrigidāt eñ atq; oculoꝝ tenebroſitatē ꝛ melicas efficiūt egritudies cū aliqs in comeſtiōe eis freqnter vtit.Que aūt ex eis aſſant min⁹ inflāt:ꝛ magꝭ deſiccāt.
Additio. ¶ Galieu⁹ dicit in libro de nutrimētis mēbroꝝ lenticule inquit ſtōm corroborāt dyariam ꝛ diſſinteriā patientibus ſuꝑ oīa nutriētia ꝓferūt ſi aqua in q̄ prius coquātur ꝓpciat et alia aqua eis admiſceat qđ tertio fieri dz ꝛ poſt earū corp⁹ comedat.Hoc etiā modo comeſte et ꝑparate cōſtrictionē ad menſtruoꝝ ſuper oīa proſunt. Textus.
¶ Mes frigi.ſunt et ſic. Qui fabis ꝛ lenticulis leuiores: minus illis ſunt inflatiui.Ipſoꝝ quoq; nutrimentū fabarum ac lentiū nutrimēto minus inuenitur. Additio.
¶ Mes ſūt grana ꝙa faſeolis mēoria hñtia ī medio ſicut oculi faſeleoꝝ et vocāt ſenecola. Text⁹. ¶ Lupini groſſi ſunt ꝛ ad digerendū duri.Eſu autē dulcorant et comedunt nō calefaciūt corpus:dum ꝙo amari ſunt:nō ad nutriēduz ſed ad medicinā ſunt apti. diſſoluūt eñ ſcrofulas ꝛ abſtergūt fortiter:qñ adminiſtrant:nō mltū dulcorati.Urinā ꝙz ac menſtra ꝙuocant.Aboꝛſum ꝑterea faciunt: et lūbricos atq; vermes de ventre expeliendo educūt. Emoꝛoydarum inſuper oꝛa aperiūt.¶ Faſeoli inflant ꝛ impinguant corp⁹ Urinā quoq; ac mēſtrua ꝙuocāt.Ventrē etiā reddunt mollē:qđ illi ꝓpꝛie efficiunt q̄ rubei ſunt. Coꝛpus calefaciūt capitis efficiūt ſcothomiā:ac mala ſomnia,videre faciunt.
Robelie fri.ſunt et ſic. q̄ parū nutrientes malū generant ſang,neruiſq; impedimentū preſtant.¶ Panicum atq; milium frig.ſunt et ſic.lz parum nutriant,ventrē tñ ſtringūt.
¶ Oꝛa ſic.eſt:que et parū nutrit:et,ventrē ſtringit.

¶ De his q̄ ex tritico ꝛ oꝛdeo fiunt. cap. iij.

PAnis qui ex tritico fit pluribus hoīz ꝓuenientioꝛ eſt. Qui etiā melioꝛ reddit qñ multū ſalis hñs et multū fermēti:bñ fermētat et coquitur: vñ et citius digerit et magꝭ tenuis ac ſubtilioꝛ iuenit. Azim⁹ aūt panis dure digerit:tardeq; de ſtō deſcēdit. Qui ī vētre do

lorem efficiens:in epate opilationē:atq; in renib⁹ lapidem creat. ¶ Simula ex qua fit darmacha: et ipsa darmacha maioris sunt nutrimēti: tarde tñ descēdūt. Additio. ¶ Que hoc mō fit triticū bene ablutū ⁊ postea siccatum cū mola in partes frangit parūper grossas vt vocatur tunc simula darmache que cum in subtilitatem versa fuerit farina vocabitur darmache. Textus. ¶ Cōis autem farina que fit ex tritico non lauato citius descendit:minus nutrit. Sanguis ẋo ex ea generatus melie parūper attinet. ¶ Panis preterea q̄ in patella coquit:omnisq; panis non bene coctus ad digeredū inuenit durus:⁊ vētrē dolere facit. Cuius frequētem cōmestionē pati nequeūt:nisi q̄ multo vtunt labore ⁊ exercitio. ¶ Tri ẋo atq; panis diescar negi:atq; cipule et artocleoli: et crustula. oīa hec sunt vt panis azimus. Uerūtamē q̄cūq; horum cum oleo vel lacte confectū fuerit spōgiosus erit:atq; magis vltimum maioris tñ erit nutrimenti. ¶ Ordeaceus autem panis triticiei panis cōparatione frigidus reperitur. Qui pui exīs nutrimenti ventositatē et colicam atq; egritudines facit frigidas:ventrēq; stringit. ¶ Panis ẋo natura qui ex alijs fit granis:est vt grani natura ex quo ipse fit. ¶ In amilo autē viscositas que mēbra excoriata plana fiunt atq; lenia:inuenitur quod epiglotū:ac pectus lenit:cum pultes ex eo cum zuc.⁊ oleo amigd. fiunt. Sepe.n. comestū in epate opilationem creat. ¶ Ex aqua etiaz furfuris fiunt quasi pultes:que quandam habētes:tertionē pulmonem mūdificāt. ¶ Aqua ẋo ordei acute febricitātib⁹ cōfert ⁊ lenit pectus:atq; sitiz sedat et ardorem. ¶ Simula triticea et calorem ⁊ sitim extinguit. epar quoq; habētib⁹ calidū cōfert:si cū aqua prius bene abluta:deide cum multa aqua cal'a ac tandē cum zuc. mixta bibat. Ordeacea ẋo simula magis infrīdat. Uerūtñ hec magis nutrit ⁊ magis lenit:ac tēperatior est.

¶ De virtute aque. capi.iiij.

AQua naturales in corpe cōseruat hūores q̄ cibū subtilians penetrare facit. Ipsa quoq; calorē reprimēdo:calefactis calidāq; hūtibus cōpl'onem: plusq; vinū cōueniēs est. Aqua insup q̄ ⁊ pondere leuior est: calorēq; ⁊ frigi. velocius suscipit saporē retinēs meliorem

que.ſ.ad dulcedinē parūper inclinet:melior iudicat.Aqua preterea malū habēs ſapozē aut odozē.mala eſt:nec eſt bi= benda.Quoꝝ tñ quidā cauſa medicīe:bibūt aquā.¶ Turbi da autē aqua in epate opilationē:et in renibꝰ lapidē gñat. ¶ Salſa etiā aqua prius ventrē ſoluit poſtea ẏo ſtringit: ſiquis eā cōſuete biberit.corpuſqꝫ deſiccat:in quo ſcabiē at qꝫ ragadias gñat.¶ Aqua ẏo ſtās ꝛ putrida ſplenē augmē tat:ac cōpl'onē corrūpit:ꝛ generat febres.Aqua ẏo cū niue infrigidata vel ex ſe vt hec frigida inuenit:ſtomachū per= cutit ſi a ieiunis bibat:ſed epar multū infrigidat.Quā nul li ieiuni bibere preſumant:niſi calefacti.confert.n.eis hoc modo.¶ Super cibum autem accepta.ſtomachuz corrobo rat.ꝛ appetitū auget ex qua parua ſufficit q̄titas. ¶ Aqua ẏo que ex frigiditate ſui non peruenit ad hoc: vt delectet: ventrem inflat:ꝛ ſitim non minuit:ſed appetitū deſtruit:et corpus diſſoluit : et ad vltimum non eſt congrua.¶ Aqua preterea cocta quouſqꝫ mitior reddat eiꝰ ſuba:minus eſt in= flatiua citiuſqꝫ deſcēdit.¶ Pluuial' aūt aqua his q̄ cito īcur= runt febres eſt mala ꝛ maxīe ſi longi eſt tempis.Que tñ in ſuis alijs diſpōnibus eſt bona.¶ Aqua ēt tepida nauſeam facit.Aqua aūt cal'a q̄ quidā ieiuni bibūt:ſtōm a p̄cedētis nutrimenti ſupfluitatibꝰ lauat q̄ ventrē fortaſſe ſoluit.Hec autē ſi frequēter bibatur ſtomachum corrūpit ꝛ debilitat. Aquam etiā in qua balneant:non eſt bonum multū eſſe ca lidam vel multū frigidā.ſed cōuenit vt inter hec duo tēpe= riem teneat.Hec.n.tpatis corpibus magis confert.Aqua ẏo frigida corpa pinguia corroborat' ac callora reddit q̄ prius erāt:ſenibuſqꝫ nocet:ꝛ corpa hñtibus debilia.Cal'a autē aqua:fatigationē remouet ꝛ dolores minuit:atqꝫ ap̄a ta mollificat.Corpiſqꝫ auget pnlch.itudinē:ꝛ ipſiꝰ carnes: atqꝫ vrinā prouocat:corpus tñ diſſoluit: ac ſanguinē a qui= bus exire cōſueuit cito fluere facit ẏtutē q̄qꝫ deūcit.¶ De aquis p̄terea naturaliter calis q̄ ſunt ſulphuree ꝛ bitumi= ſe:neruos calefaciēdo:frigidis neruorū egritudinibus con ferunt:qñ eas ingrediunt patiētes.Scabiei quoqꝫ ꝛ puſtul proficiūt.Inteſtina ẏo fortiter calefaciūt : et p̄cipue epar. Aqua ẏo ſale armōiaco ſalite:ac malū hñtes ſapozē ven= trem laxāt cū bibunt:vl' cū in eis ſedēt aut cū cliſterizant.

Aque autem calide que sup alumē currunt: emoptoicis: atq; mulierib⁹ menstruorū nimietatem patientibus ꝛ emoꝛroydibus conferunt. Febres tamē in calidis generāt coꝛporibus. Aque ẋo naturaliter calide que bulliunt et adurunt colicam dissoluunt: atq; grossam ventositatē membris infusam: ꝛ spasmū expellunt humidū. Aqua itidē q̄ super terram currit ex qua extrahitur ferrū magnū habentib⁹ splenem cōfert. Que ẋo sup terrā: ex qua fit es trāsit cōplexionem habētibus corruptā perutilis comprobatur.

¶ De virtute vini. Capitulum. v.

Vinum multis modis diuersificari ꝛ mutari inuenitur ꝑm sui subam ac sui tēpus. Vinum quoq; omne qđ inebriat coꝛpus calefacit. Vinū autem album ꝛ clarū. qđ nō multe tolerat aque cōmixtionē: minoris est calefactionis: sed vīne est magis ꝓuocatiuū. In coꝛlore ẋo igneū ꝛ amarū: qđ maioꝛē potest ammixtionē recipere maioꝛis est calefactionis. Nigrum itidem et grossum atq; dulce in quo est ponticitas: grossioꝛis est nature. Vinū preterea nouum sanguinez magis generat: ac venas velocius implet. huic autem vetus cōtrariū inuenit. Vinum preterea generaliter stomachū ꝛ epar semp calefacit: atq; nutrimentū penetrare facit: sanguinē quoq; ac carnes: ꝛ innatum calorem augmentat. Ipsam enim naturā in suis proꝓ̄s actionibus adiuuat ideoq; etiam digestiua fit foꝛtioꝛ. Et per illud superfluitatū expulsio ꝛ earum egressio fit facilis. Et hec est causa quare sanitas ꝛ grossitudo ꝛ foꝛtitudo perdurant: ꝛ senium tardatur. Vinū preterea animū letificat sed si superflue in potu sumatur epati ꝛ cereboꝛ: ac neꝛuis impedimentū facit: tremoꝛē quoq; atq; spāsmū: nec nō paralisim ꝛ apoplexiā ac moꝛtē generat subitaneā. Tēpaꝛte autem si bibat multe bonitatis causa in coꝛpe existit: et in senibus q̄ maxime. Vinū itidem puruz cui pauca ammiscetur aqua: his qui grossaz in ventre soliti sunt vētositatē pati: ꝛ quoꝛum stomachus ꝛ epar sunt frigida confert. Vinum ẋo depuratum multā aque habens ammixtionē. his qui ex vino doloꝛē patiuntur capitis: vel ex eo inebriantur: auxiliū prestat: licet vētrem insiet. Vinum grossum ꝛ dulce ꝛ nouū: interioꝛ hñtibus opitulationē vel grossitudinē noꝛ

ciuſi eſt. Cito autē volētibus impinguari eſt bonū. ¶ Potus qui de vuis paſſis nude fit virtꝰ eſt vt virtꝰ vini nigri ⁊ groſſi: licet minorē eo habeat caliditatē. Qui autem mellis habet ammixtionē groſſo vino eſt calidior ſm mellis multitudinem: vel eius paucitatem in ipſo exiſtentis.

¶ Potus de melle factus vehementer eſt calidus. Qui et colere rubee eſt generatiuus: ⁊ calidam habentibus complexionem non eſt congruus. frigidas tamen patientibus egritudines confert. ¶ Potus qui fit de dactilis ⁊ ficubus eſt groſſus. ideoq; ⁊ ſtomacho malus eſt: ⁊ ſanguinem melancolicum: atq; in interioribus opilationem generat: et proprie ſi nouus ⁊ dulcis fuerit. Corpus tñ impinguat: ⁊ in ipſo ſanguinem augmentat.

¶ De virtutibus potuū nō inebriantiū. cap.vi.

Ceruiſia de ordeo facta neruos impedit: caput dolere facit ⁊ inflat. Vrinam tamen prouocat ac calorem ex ebrietate reprimit. ¶ Que vero de riso fit ceruiſia: predicte in ſuis actionibus eſt vicina: minus tamen inflat. ¶ Que autem de pane ſimulagineo conficitur: mentham ⁊ apium habens ammixta omnibus melior iudicatur. Verūtamen ſolis calefactis: ⁊ in diſpoſitionibus ⁊ temporibus calidis non eſt bona. ¶ Oximel eſt frigidum: quod calorem reprimit: ⁊ coleram rubeam ac ſang. ſedat ⁊ ſitim: cum non multe participat dulcedine: flegma quoq; incidit: et ſubtiliat: et abſtergit: et opilationem aperit: vrinam preterea prouocat. Guttur tamen ⁊ pectus exaſperat quod proprie operatur cum multā habeat acredinez. Neruos autem habentibus debiles: vel in eis aliquid patientibus mali. atq; abraſione laborantibus: et acide ructantibus nocumentum prebet eos etiam ledit: qui ſtomachum ⁊ epar frigida habent.

¶ Syrupus iulep eſt tēperatus: ꝫ frigiditati attineat. Extinguit enim ſitiz: ⁊ guttur lenit: ac ſtomacho inflāmato cō fert: ⁊ febrē acutam cum niue potatus reprimit.

¶ Idromel ſimplex calm eſt ⁊ lenituū frīdas patientibus egritudines: remediū affert. In cuiꝰ aūt cōfectione ſpēs apponunt: magis vltimū eſt in illo: ⁊ calidius eſt. Vñ ⁊ calefactis nocet: ⁊ ſtō cōfert ipz a flegmate mūdādo: ac calefacit.

Heruis preterea calorē inducit: ⁊ colerā cōmouet rubeam.

¶ De vinis falsis. capi. vij.

ISta que falso vina dicuntur de passis vel zuccaro vel melle facta: si loco vini prius ꝙ bulliant et resi deant bibantur: inflationem generant et sitim. ac fastidium et ventris fluxum faciunt: sanguinem quoq; com mouent: ac coleram rubeam. quod ℞o fit de melle cum be ne coctum est minus inflat.

¶ De robub. capitulum. viij.

BOb violarum frigidū est. Epigloti quoq; ⁊ guttu ri ac pectori confert stomacho autem malum est. ventrem ℞o soluit. Rob quod fit de aqua rosata: in qua buliente recentes rose multotiens posite fuerunt: et quaq; vice fuerunt renouate nauseam facit. ventrem ℞o sol uit. ¶ Rob de citonijs acetosis simplex ventrez stringit: ac stomachū corroborat: ⁊ aufert sitim. ¶ Rob de malis gra- natis acetosis simplex vomitum retinet: ⁊ ventrez stringit atq; crapulatis: ⁊ nausee ac dolori capitis ex crapula venie tibus confert. ¶ Rob de mal' acetosis simplex pulsui cor- dis: ⁊ ardori stomachi: atq; nausee remedium affert.

¶ Rob de succo vue acerbe col'am rep̄mit ru. ⁊ sanguinem vehementer: ac stomachi ardorē. ⁊ sitim q̄ ex cal'itate ꝓce- dit sedat: vētrē quoq; atq; vomitū cōstringit. ¶ Rob de ri- bes est sicut rob de succo vue acerbe: et parū plus operatur. ¶ Rob de succo pomi citrini: operat vt predicta: ventrē tñ vt ipsa cōstringit: sed calorē fortius istis reprimit ⁊ extinguit. Omnia p̄terea robub que dicta sunt ei: in cuius pectore est asperitas: nocēt. ¶ Rob de prunis sanguis ⁊ col'e rubee ca- lorē extinguit: ac vētrē laxat gutturi etiā nō multuz nocet.

¶ De virtute carniū ⁊ suis speciebus. capi. ix.

CAro oībus nutriētibus vehementius nutrit. Cor- pus preterea impingnat ⁊ corroborat. Qui autez ea vtit multā habet repletionē. Ideoq; frequenti indiget flōmia: ⁊ precipue si quis cū ea vinū bibit. Aialium ℞o decrepitorū ⁊ impinguatorū caro ⁊ eorū que de ventre aialiū ante partū extrahūtur mala est: nec est in eius come stione vtilitas. Que autez inter istas duas media reperitur mediocris existit. Que cum fuerit aialis multo magis qua

alia iuuenis existentis erit humidior. Et qñ fuerit animalis multū in senectute puecti erit siccior. Uniuersalr autez ois caro calefacit: q̄ febricitātib⁹ ac repletionē patiētibus: incongrua iudicat. Caro p̄terea rubea sine pinguedine maioris est nutrimēti: q̄ q̄ est cū pinguedine: q̄ t pauciores generat supfluitates: t stomachū plus corroborat. Caro autē grossa: multū laborātib⁹ ꝓueniēs est. Subtilis aūt his qui p̄dictis sunt ꝓtrarij cōuenit. ¶ Hedulina caro est tpata: nullam in se habēs malitie admixtionē q̄ lz tpatū generat sanguinem. Laborātibus tñ nō ꝓgruit. t nō opz vt sup eaz eligatur: eis quox dispositio huic dispositioni est ꝓtraria. Nō est eni adeo debilis vt ex ea virt⁹ destruat: neq; ei⁹ nutrimētum adeo multū est t grossum: vt ex eo in corpe pueniat repletio: t grossius generet sanguis. Sāguis quoq; qui ex eo generatur inter subtilē t grossuz: ac inter calidū t frigidū existit. ¶ Arietina autez caro edulina carne grossior est vires q; plus augmētat: t plures efficit supfluitates: qne in bonitate edulinā sequit carnem. ¶ Caprina xo caro arietina carne frigidior ē: paucas faciēs supfluitates: atq; vires minus accrescere faciēs t minus nutriēs: q̄ frigidā hñtib⁹ cōplexionē: atq; his q̄b⁹ frigide accidūt egritudies incōgrua existit: q̄b⁹ arietina pl⁹ ꝓfert. Calidā xo habētib⁹ ꝓplonē: t his quibus calide ex repletiōe solēt accidere egritudines plus ꝓfert caprina. ¶ Caro vaccina grossa est: multūq; nutrit: sanguinē quoq; spissuz ac grossuz geuerat: neq; ꝓgruit nisi his qui multo vtūtur exercitio. A cui⁹ comestione abstinere debēt: q̄b⁹ melice accidūt egritudines. ¶ Caro azeurina cala est: t grossa. sang. grossum generās: cui⁹ finis ad meliaz ducit. Caro camelina vehemēter existēs calida: melencoliā generat. Harū xo triū carniū nulla est comedēda: nisi ab his q̄ multū laborāt. Inter illas tñ vaccina melior existit. ¶ Caro gazel inter siluestres carnes melior habet. sanguis quoq; ex ea gñat⁹ paucas efficit supfluitates: q̄ cū siccus sit melie attinet ¶ Hircox xo siluestriū caro grossior est ac melie ꝑpinqor. ¶ Ceruina silr caro atq; onagria eadē opant. ¶ Onagrina tñ manifestius calefacit. Oēs autē carnes iste sanguinē generāt melicuz. ¶ Lepozina xo caro hoc p̄cipue opat. Ipsa eni plus alijs melie gñatiua existit.

¶ De carnibus volatilium. Cap̃.x.

SCarne caro oi carne auiuz leuior inuenit atq; his q̃ subtili volũt custodiri regimĩe quenẽtior. ℙost istam aũt coturnicis caro sc̃da in bomtate existit: que paruãs generãs supfluitatẽ:non multũ calida iudicat. ¶ Caro itidem pullox post ipsam ponitur.coturnicis tñ ca: ro melioris est generatiua sanguinis:t spermatis augmen tatiua. ¶ ℙerdicis caro istis grossior existẽs ventrẽ strigit t multũ nutrit. ¶ Caro alaude q̃ pileata dicit:ventrẽ strin: git:cui9 ventrẽ fluere facit. ¶ Caro passeris calidissima est: luxuriãq; cõmouet. ℙulli colũbini simil'r vehemẽtis sunt caliditatis:qui t sanguinẽ generãt inflãmatũ:et cito febri: re faciũt. ¶ Anatis caro plures efficit supfluitates:ac plus fastidire facit:t maioris est caliditatis. ℍõ tñ plus nutrit q̃ caro gallinacea. ¶ Caro gruis est grossa q̃ t tarde dige: ritur:t sanguinẽ generat melicuz. ¶ Strutionis caro oĩb9 grossior iudicat. ¶ Caro sisonis t aliax auiũ siluestriũ quã: to maiori pticipat rubedine t nigredine:tãto calidior atq; sanguie melico ꝓpinquior videtur. Huc aũt illarũ malum hz odorez:sanguis generatiua deterioris.ideoq; nullo mo: do comedi debet. ¶ Volatilium autẽ caro in fluminib9 vel lacubus morantiũ multarũ est supfluitatuz effectiua:que si malum habet odorem deterior iudicatur.

¶ De diuersitate mẽbrox aialiũ in nutrimẽto. Cap̃.xi.

QAput est grossum:q̃ multũ nutriẽs calefacit: nec est comedendũ nisi in tpibus frigidis. Ex eo enim febres multotiẽs generãtur t colica: multũ tñ cõ: fortat:sanguinẽ quoq; ac sperma auget:cerebrũ cum sit fri gidũ nauseã facit:ac stomacho nocet.q̃ ab oĩbus ipsuz cõ: medere volẽtibus:ante omnẽ sumendũ est cibũ nisi catarti: cum sint sumpturi.Calidã preterea cõplonem habẽtib9 cõ: fert. Huibus xo frigide accidere solẽt egritudines nõ con gruit. ¶ Medulla inter caliditatẽ t frigi.tpamento vicina existit:caliditati tñ magis appropinquat: q̃ t spma augmẽ tat:t stõm mollificat. ¶ Uber est frigidum t grossum:q̃ lz multũ nutriat:tarde tñ digerit.stomachũ xo t epar habẽ: tibus calidũ confert. ¶ Epar calidũ est hu.q̃ t tarde dige: ritur:t graue existit. Renes tarde digerũtur;qui nec ꝓnũ

generāt sanguinē:nec multū dant nutrimentū. ¶ Splēma li existēs nutrimenti:tarde digerit:ac nigrū generat sang. stomacho tñ cōfert:sed cito satiat. Venter tarde digerit:q̄ frigidus existēs:parū nutrit:atq; flegmaticū generat sanguinem. ¶ Cor calidū est ꝛ dure subē: qđ ꝛ tarde digerit:et nō multū nutrit. ¶ Pulmo tarde digeritur:parūq; nutrit: ꝛ est frigidus. ¶ Musculi siue lacerti sanguinē multa abūdantem humiditate:multasq; generantē supfluitates efficiunt:qui in se viscositatē retinēs minoris ē cal'itatis. ¶ Caro sine pinguedine rubea vz.sanguis sicci est gñatiua:paucas faciēs supfluitates:magis tamen adipe nutrit. ¶ Pinguedo sanguinē generat humidissimū multas faciētez supfluitates:minoris tñ est nutrimēti. ¶ Caro variata:que scz inter pinguem ꝛ macrā existit:sanguinē generat tēperatū. ¶ Cauda est cal'a:q̄ stomacho nocēs:fastidiū facit:ac coleram generat rubeā. Cutis frigidū generat sanguinē in quo multa existit viscositas:ꝛ opilationē facit. Pedes sanguinem generāt viscosum:qui frigidior ac leuior eo existit:quē caro generat. Animaliū anteriora leuiora sunt ꝛ calidiora posteriora ℞o grauiora sunt ꝛ frigidiora.

¶ De virtutib⁹ q̄s acq̄rūt cibi ex artificio. Cap.xij.

Caro sup prunas assata multū nutrit: corpus nāq; corroborat atq; velociter nutrit hec etiam eis qui multi sanguis fluxū ppexi sunt:cōfert tarde tñ digeritur atq; vix vnq̄ tota oīno digerit:que neq; post aliū sumenda est cibum neq; cuz ea alius sumi debet cibus.post cuius cōmestionē potus sumēdus non est nisi in parua q̄titate:maxime tñ cogente necessitate. ¶ Caro aūt cū pingue dine frixa fastiduz facit:atq; de stomacho tarde descēdit: cuius nutrimentū validū est:grauior tñ est ea q̄ sup prunas assatur:que aūt frigitur i oleo leuior est atq; digestibilior. ¶ Caro que in patellis posita i furno coquitur mala est:parum enim nutrit. Acide tamē ructātibus ꝓfert. Vniuersal'r ℞o omnis mortariolor ac patellarū species paruuz prebet nutrimentum respectu cibariorum ius habentium:multos tamen habentibus humores conferunt:ac corpora sua desiccare et subtiliare volentibus auxilium prebent. ¶ Caro quoq; que in veru assatur grossa est et multum dat nutri-

mentū: que nō digerit nisi cū stomachū inuenit robustum ac calidū ventrē ℞o stringit: ⁊ hoc ꝑprie facit cū ex ea illō qđ est pingue nō comeditur. ¶ Judebegi ante oēm cibū comedi ꝺz cui res ventris solutiua sit admixta. Ex ea ēm colica sepe accidit ꝑprie tñ qñ cum multis comediiur herbis: post cuius comestionē aqua in potu sumitur. Additio. Alias iudeben sunt mici que sunt de parua placenta super quas pinguēdo carnis assate distillās fundit quibus qñq herbe cocte cōmisceant. Textus. ¶ Triticū coctū quousq albū sit et quasi plus oībus cibis plus nutrit: et maxie si cū lacte coctū fuerit. Qđ his qui viriū indigent augmento confert: et q̄ corꝓis desiderant grossitudinē: calis quoq natura atq macris: necnō qui multū laborāt et exercitantur auxiliū prebet. Dispositiones ℞o his hñtibꝰ ꝓtrarias cito replet venas atq ad febres: et arteticū ꝓducit dolorē. Lapidis quoq in eoꝝ renibus atq flegmōes ⁊ magna generat aꝑata. ¶ Caro cocta cū aqua cui postea ammiscētur acetū et crocus est frigida: q̄ sanguinē et coleraꝫ reprimit rubeā: atq calidū habētibus epar: necnō qui in epate opilationē atq ictericiā et febres patiunt confert flōmatis q̄ꝫ bñficiū prestat. His ℞o q̄ cataricū hauserūt vel qui in neruis lesionē patiunt: siue qui corꝓa hñtes macra ⁊ debilia necesse hñt ea corroborare: atq ipinguare nocumētū tribuit, desiccat ēm ⁊ subtiliat. ¶ Carniū ℞o et sanguinis habentibus multitudinē: atq his q̄bus sanguis et colere rubee multitudo nocet: ꝓgruit: ventrē etiam stringit. ¶ Caro cū aqua cocta et infrigida cui vue acerbe āmiscet succꝰ frigida est que sang. et colerā reprimit ru. ac ventrē stringit. Veruntū nō subtiliat: neq opilationē aperit: vt p̄dicta caro cū aceto facit cui tñ assimilat. ¶ Caro cocta cum ribes vel sumac de nutrientibus est q̄ in estate ꝓferunt: quando cucurbita vel portulaca: vel citroli: vel his silia ei ammiscētur. Omnia ℞o hec atq caro supradicta cū aceto p̄parata pectoris hñtibus asperitatē nocēt. ¶ Caro cū aceto cocta tꝑata nutrit: stomacoq ac epati cōfert: q̄ carnis p̄dicte cuꝫ aceto p̄parate bonitatē in se hñs nullū eius retinet nocumentū. ¶ Caro cocta cū tritico et lacte grossa est. q̄ et multū nutrit: ⁊ calidis natura: atq macris ꝓgruit. q̄bꝰ flegma

tice ex more accidũt egritudines: incõgrua est. Sed q̃bus febres acute ac tertiane consuete accidũt: bñficiũ prestat.
¶ Caro cocta cũ lacte acetose silis est eis que cũ lacte coquitur ꝛ tritico. ¶ Caro cocta cũ aqua ordei est sicut illa cũ qua succus ponitur vue acerbe: hec tamẽ inflatiua est.
¶ Caro cocta cũ ouis et pipere semper cal'. est: et ipsa est cibus hyemalis. que et corp⁹ corroborat: ꝛ plus oĩbus cibis nutrit. Diuersificatur tñ fm q̃titatẽ ammixtionis calidaꝝ specierũ sez fm q̃ habet eas ammixtas vel nõ. Hec p̃terea sperma et sanguinẽ augmentat: corpus etiã robustũ reddit et humectat et pulchrũ atq̃ forte et crassum efficit. In esta te xo fastidiũ generat et calefacit: ac lapidem creat.

¶ De virtutibus sisamorum vel de his que ex melle conficiuntur. Capi.xiij.

Opheludem multũ nutrit. In stomacho tñ diu moratur. Ei autẽ qui ipso vtitur opilationẽ creat. Gutturi xo et pulmoni necnõ corpus habentib⁹ debile ac vacuum confert. Additio.
¶ Pheluden fit qñ mel tãdiu decoquitur vt cũ super marmor oleo inunctum proijcitur induratur qđ postea frustratim incisum comeditur. Textus.
¶ Caubẽ pheludẽ leuius existit: minus tñ nutrit atq̃ magꝭ a gñatione in epate opilationis est longinquũ. Additio.
¶ Cauben vel caubex fit cuz mice panis ad armachine in oleo frixe. ꝛ in melle dispumato posite parũper coquãtur. Postea xo super setariũ alꝭ stãnũ ponũtur: vt mel p foramen colando separetur ab eis ꝛ sic comedatur. Textus.
¶ Anahadha est sicut pheluden: nisi qz in eo ponitur sisamũ multum nutrit et corpus valde robustũ reddit sanguinem quoq̃ ac sperma augmentat.
¶ Cataif est grosse nature: qđ fastidiũ facit: et corpus impinguat. Additio. ¶ Cataif est qđ fit cũ multe placẽte parue in oleo frixe ponũtur in patella vnã sup aliã locãdo mel le sp inter duas posito atq̃ sic simul coquãtur. Textus.
¶ Leozinegi simile est cataif: leuius tamen multo plus iudicatur. Additio. ¶ Leuginen fit cũ amigdale parũper trite in melle dispumato posite coquãtur q̃bus parue pile formãtur ꝛ sic comeduntur. Textus.

¶ Zulenig calefacit:ac sitim generat.ructusq; fumosos ꝓ creat. Additio. ¶ Zeleuge fit de farina darmache ⁊ aq̃ melle simul mixtis et in oleo frixis. Textus: Alr autē oia que de melle fiunt sanguinē augmentāt et sperma.cor pusq; impinguāt:epati quoq; ac spleni que repletionib⁹ et apostematib⁹apta sunt nocumentū prebēt.gutturi ẋo atq; pulmoni ꝓferūt;: medulle q3 et cerebro augmētū tribuūt. Que oia si loco mellis zuccarū habeant minus reddūtur calida q̃ cū ex melle fiunt. ¶ Unctuositas p̃terea que eis ammiscetur plus ꝓferens:oleū est amigdalarū.Ea ẋo q̃ de melle cū nucibus vel fisticis:siue nuce indica fiunt: sunt superflue calida. ¶ De ouis. Ca. xiiij.

OUa plus alijs hoibus conueniētia: galline sunt et perdicis.⁊ post q̃ oua anatis in bonitate existunt: q̃uis malū efficiant nutrimētū. Alia ẋo oua sicut ea que sunt puarū:auū atq; magnaꝝ comedenda nō sunt: nisi medicine causa.Duo ẋo ouoꝝ prius dicta genera galline. vz atq; perdicis : sperma valde augmentant: atq; ad coitum stimulando incitant.Anserum aūt oua fastidiū faciunt:grauē habentia odorē:sed gallune et perdicis oua tēperata sunt et cōuenientia. Gitellus quoq; oui in caritate temperatus existēs bene nutrit.Albumen ẋo frigidū est ⁊ viscosuz:dureq; digeritur:sanguis etiā ex eo generat⁹[non est bonus. ¶ Oua cū elixantur et dura fiunt plus nutriūt ad digerendū tamen sunt durioza : tardiusq; de stomacho descēdunt.Mollia ẋo ad descendendū velocia his a quib⁹ sanguinis fluxit multitudo ac vires fuerūt diminute confe runt. Tremula ẋo que neq; dura sunt neq; mollia inter illa duo media existunt. ¶ Oua preterea gutturis ac pulmonis conferūt asperitati:ex quibus sanguis temperatus ac multarum virtū generatur.Ipsa quoq; aliqñ vicem carnis retinent:quibus valde pingues vti non debent.

¶ De lacte:⁊ his que fiunt ex eo. Capi. xv.

LAc recenter multū temperamento existit vicinū licet figiditati et humiditati parūper approximet:qō corpus humectat et impinguat.

¶ Ethicis insup ac ptisis:necnō sicce tussi:atq; ardori vri-

ne:t quibus iusquiamū vel cātarides dank auxilium p̄bet.
¶ Corpibus siccis optimū tribuit nutrimētū:atq; ad tēperiem ducit:sanguinē quoq; ac sperma augmentat: eius tñ ꝓuersio est velox.¶ Quapropter acute febricitantibus:vel quib⁹ capitis dolor ex more accidit:colicis quoq;:ac quib⁹ frigide ex cōsuetudine accidūt egritudines:nullo mō est tribuendū. Ꝺ multipliciter diuersificari inuenit:vz ꝼm animalis spēm:ac ꝼm eius etatē:ꝼm loca quoq; in quibus pascit:ac ꝼm propinquitatem sui temporis partui.
¶ Vaccinū enim lac omni lacte cuiuslibet alterius animalis grossius iudicatur:quod etiam omnib⁹ sui corporis pinguedinem adipiscivolentibus conuenientius existit.
¶ Asininū autem omni lacte subtilius est:qꝺ in pulmone patientibus dandum est.
¶ Caprinum ☽o lac:inter hec duo temperiem tenet.
¶ Sed ouinū plures q̄ aliqꝺ aliud procreat supfluitates.
¶ Camelinū preterea dolorem in epate patiētibus danduz est atq; complexionem habentibus corruptam.
¶ Lac itidē animaliū pinguiū t iuuenū:que discurrēdo bonas pascūt herbas:t partui adhuc vicina existūt:tpatum t melius iudicatur:quod aūt huic cōtrariū est cōtraria operatur. Lac in vtre moram ad minus p octo faciens dies:vnde etiā pingue efficitur:qꝺ arabice vocaꝭ seres: lacte recente frigidius est. Quod calorē extinguēs:ante omnem comedi debet cibū in die tamen laboris ac caloris.
¶ Raib ☽o seres multo est frigidius:quod stomacho calido atq; calidis natura cōuenientius exñs:neruis ac frigidis egritudinibus nocet.
¶ Lac autē quod post butyri extractionem remanet fluxuz ventris.ex acuminie colere rubee patiētibus:corpusq; habentibus macruz ac debile cōfert:quod ad hoc melius erit si ferrum ignitū totiens in eo post butyri extractionē extinguatur quo ad ispissetur.hoc eñ modo preparatū t fluxum ventris ex colere rubee acumine:ac in intestinis vulnera a patientibus vtile existit.
¶ Serum colorem expellit rubeam:scabiei quoq; ac pustulis:necnon sahafati:hy ctericie etiam atq; ei cui fortis vini potus nocuit:auxilium prebet.

¶ Acubd asperitati gutturis:ac impetiginē patiētibꝰ:nec non rubori faciei cum cutis grossitudine: atq; pustulis siccis ꝛ asperis quādo fricant cum eo auxiliat:fastidiū tamē facit:atq; superius ad os stomachi descēdit.

¶ Butyrū coctum stomachū debilitat: ac dura mollificat apata qñ ex eo fit emplastrum:morsibusq; viperarū:ac acutis venenis ac acutissimis cōfert. Qui aūt eo in comestiōe vsus fuerit flegmaticas patietur egritudines. Nutribilius quoq; omnibus vnctuosis:atq; maioris existit virtutis.

¶ Caseus recens frigidius est ꝛ grossus:qui carnis augmētatiuus existens adustionem reprimit stomachi:neq; natura frigidis bonus dicitur. ¶ Uetus autem fm vetustatis quantitatem diuersificatur. Qui enim acuti est saporis calidus est adurēs.atq; sitim faciens:ac male nutriens. Ueruntamen cum post comestionem parua ex eo sumit quantitas:os stomachi corroborat. Sacietatem quoq; nimiaz atq; fastidium que ex dulcibus ꝛ vnctuosis in ore stomachi proueniunt cibis aufert. Ueruntamen oportet vt ꝛ recens dimittatur et vetus. Lac similiter spissum omnino vitandum est.generat.n.lapidem in renibus eo vtentium.

¶ Lac coagulatum fastidium facit:atq; graue existens:appetitum non irritat vt caseus:neq; sitim facit.quod in sapore lacte atq; caseo vnctuosius sentitur.

¶ Masal infrigidat fortiter:atq; sitim ꝛ coleram reprimit rubeā:neruis ac frigidis egritudibꝰ malū est. Additio.

¶ Masal est qđ fit de lacte acetoso ꝛ farīa ordei. Textus.

¶ Serum lactis acetosi neruis minus prebet impedimentum q̄ masal.

De virtutibus piscium. Cap.xvi.

Pisces recētes frigidi sunt ꝛ hu. Dēs xo pisces ad digerēdum sunt duri:ꝛ in stomacho longā facisit morā:siti quoq; causant. Sanguis autē ex recēti bus gñatus flegmaticus est. Ni autez pisces corpus humectant:ac sperma augent.qui colicis:atq; his q̄bus frigide accidere solēt egritudines mali exīstūt. Cōplexionē aūt habentibꝰ calidā:atq; his quibus colꝛa dñatur ru.conferūt:lz eorū nutrimentū oīno sit malū. Cū alijs preterea cibis mixti ad colere rubee extinctionē sunt meliores. Pisces enim

semper in stomacho lōgam facientes moram:sitimq; gene rantes malas in corpore adunant viscositates : ex quibus multe proueniūt egritudines.Omnib⁹ autem piscib⁹ ezie ꝛ buui sunt meliores.ꝛ ei sil'es.Postremo quoq; illi sunt eli= gendi pisces.quorū caro non est viscosa:neq; multum cras= sa:neq; grauē habens odorē:neq; cito putrefiens.Ipsi in= super neq; in lacubus:neq; in paludibus:neq; in locis sor= des habentibus sint capiti neq; in luto malū habente odo= rem:neq; in aqua malas habente herbas sint nutriti:neq; maxime sint.Omōi.n.pisces oībus sunt meliores ꝙ xo his sunt cōtrariꝭ sunt deteriores.¶ Saliti aūt pisces nullo mo do sunt comedendi:nisi in die in quo aliqs se medicare vo= luerit:si tamē eos aliqs appetit parua ex eis sumaī quan= titas.Qui cum rebus vnctuositatē habētibus ꝛ satietatez facientibus sint preparati. Ipsi quoq; si ita vt sunt vel in aqua salita positi comedanī appetitum parump corro bo= rant.Cocti autem saliti pisces ꝛ infrigidati destructionem duorum predictorum in se retinent.Neq; enim infrigidāt: neq; calidorum generant extinctionē : neq; etiam inciso= nem:neq; subtiliationem efficiunt.Qui in stomacho lon= gam facientes moram sitim generant.

¶ De seminibus ꝛ spēbus ꝛ aliꝭs coquine necessariꝭs:que qñ cum cibis miscenī cōdimentū prestant. Cap.xviij.

SAl calidū est ꝛ sic.Qui cibis auferēs fastidiēdi no cumentum subtiliat:atq; appetitū exiccat ꝛ acuit. Eorum preterea sanguinem qui multum ex eo su= munt q̄titatem adurit:visum quoq; debilitat atq; sperma minuit:ꝛ pruritum generat ꝛ scabiem.

¶ Acetū fri.ꝛ sic.qđ ꝛ maciē efficit:ꝛ virtutē destruit:sper= ma quoq; minuit colerāq; corroborat nigrā:rub.xo colerā ac sanguinem debilitat:ciboſq; quib⁹ ammiscet debilitat.

¶ Moripsia totū qđ sal facit opaī:lz fortior sit eo ꝛ subti= lior:que ꝛ vētrē laxat:ꝛ viscositatē incidit:ciboſq; subtiliat grossos sitim:ꝙq; facit:atq; stomachū:ꝛ epar calefacit.

¶ Piper cibū digerit ac vētositatē dissoluit vehemēter ca= lidū existens ꝛ sic.qđ stomachuz calefacit atq; epar:cuius caliditas cū vt dictum est fortis existat:corpora habētibus calida:ꝛ precipue in estate nocumentum prebet.

¶ Coriãdrũ fri.ꝛ est sic.cuius natura vt qs nutrire debet in stõ tãdiu morari faciat: quo ad eiꝰ cõpleat digestio.Jõqꝫ oportet ne de eo in cibis grosse nature inultum ponatur.
¶ Ciminum ca.ꝛ sic.quod digestõi auxiliũ prebẽs: inflatio nem dissoluit minus tamen q̃ piper.
¶ Carui in caliditate et sic.sicut ciminum existit: habilior tamen stomacho est atqꝫ cõueniẽtior:vẽtrẽ quoqꝫ stringit.
¶ Keisim ca.ꝛ sic.quod digestiuam adiuuans:ventositatẽ dissoluit ꝛ inflationem.
¶ Anuden cali.est ꝛ sicca:que in stomacho diu morando: inflationem non dissoluit.luxuriam tamen commouet.
¶ Origanũ ca.est ꝛ sic.qꝫ valde existẽs habile.multum a stõ diligit.Excitat enĩ appetitũ atqꝫ ventositatem expellit.
¶ Cynamomũ ca.est ꝛ sic.qꝫ stomachũ ꝛ epar roborando digestiuam adiuuat:atqꝫ ventositatem expellit.
¶ Galange calidũ est ꝛ sic.quod ventositatem dissoluit:ac digestiuam adiuuat.
¶ Cynamum cynamomo vicinũ existit:licet eo sit debilius
¶ Maiarot ca.est ꝛ sic.q̃ stomachũ corroborat atqꝫ epar.
¶ De oleribꝰ ꝛ q̃ ministrant ex eis in decoctione. Cap.xviij.

Lactuca frigida est:que calidi stomachi ardorem reprimit:atqꝫ sperma minuit:somnũqꝫ fac̃. ¶ Enduia frigida existens:extinctionem male gignit caliditatis:que stomachi ac epatis ardoribus confert:opilationem quoqꝫ dissoluit.
¶ Porrum ca.est ꝛ sic.quod licet appetitui auxilium tribuat:caput tamen dolere facit:somniaqꝫ mala demõstrat. atqꝫ his qui cephaleam pati soliti sunt: ꝛ qui a colere ledñtur malum existit.
¶ Coriandrum recens fri.est: de quo non multa sumenda est q̃titas forsitan enim mors ex eo sequeretur : cuius parua q̃titas eadem que ꝛ lactuca operat̃.Verũtamen ipsum non humectat. Additio. ¶ Hic de herba superius dẽfemen dictũ est. Textus. ¶ Eruca ca.est:q̃ inflatiua existẽs capitis creat dolorẽ:tardeqꝫ digerit̃:ſ virgã erigere facit.
¶ Nasturtium calidũ est ꝛ sic.appetitñ aduuat.licet inflationem ꝛ capitis efficiat dolorem digestiuam preterea retardat. ¶ Fenugrecũ ca.est ꝛ inflationem non facit.

¶ Andracoca dolorē facit capitj.que cal'a existit ⁊ inflatiua
¶ Carohon ideſt ſatureia vel tarcon ca.eſt ⁊ groſſa:que inflat ac digeſtiuam tardat.
¶ Ruta calida eſt ⁊ ſicca.que ⁊ ſubtiliat atq; ventoſitatem et inflationem diſſoluit.
¶ Meliſſa calida eſt que ſubtiliatiua exiſtēs:cordis patientib⁹ tremorē ꝯgruit:atq; inflationē faciēs:virgā erigit deſi derīū p̄terea cōmedēdi tribuit:vomitūq; aufert ⁊ ſingultū.
¶ Albetarogi id eſt baſilicon ca.ē.quod ⁊ dolorē efficit capitis ⁊ male nutrit Cuius cōmeſtio vtentis viſum turbat: qñ eo multū vtit:ſperma quoq; ac lac deſiccat:ori tamē ſto machi confert:corroborat ei ip̄m:atq; cordi ip̄m auxiliat.
¶ Apiū eſt calidum:qđ opilationē aperiēs inflat luxuriam commouet:atq; malo oris odori remediū tribuit. Neq; eſt cōmedendum vbi ſcorpionū timetur punctura.
¶ Apium romanū eſt ſicut predictū : licet ſubtilius ſit atq; fortius operetur. ¶ Alia calida ſunt ⁊ ſic.hec ſitim auferūt: libidinem efficiunt :atq; ventoſitatem expellunt et corpus calefaciūt.regionibus ẋo ac tpibus neciō corpib⁹ calidis nocumentum preſtant:conuenientia in eis que illis ſunt cō traria. Additio. ¶ Alia vehementer calefaciūt ⁊ multum ſubtiliāt que cum non deſiccent ſitim non faciūt fortiter tamen colice ꝓficiunt vnde tyriacam ruſticanā eā voco.
Textus. ¶ Cepe cal.ſunt ⁊ ſic.que ſitim faciunt atq; appetitum adiuuant : libidiniq; augmentū prebent:dolorem preterea capitis faciunt ſi crude comedantur in ſtomacho quoq; humores generant ſuperfluos:atq; flegma.
¶ Troximel ideſt endiuia agreſte domeſtica ſimilis exiſtit: ſubtilior tamen eſt atq; fortius operatur. ¶ Arſef.calidum eſt ⁊ ſic.⁊ ſtomacho congruit. ¶ Caulis romanus:⁊ caulis de ſyria:qui imperial' dicitur calidus eſt ⁊ ſic.qui colerā generans nigrā:ſomnia mala videre facit. Uerūtamē guttur ac pectus lenit:ventrem quoq; fluere facit:atq; ebrietatez aufert. Imperialis itidē eadē opatur:lz minoris ſit calitatis. Alij p̄terea inueniūt caules q̄ moſali ⁊ amedenvocati: frigidiores exiſtunt:quorū operationes vaporum operationibus ſiles ſunt:ſperma quoq; augmentant. ¶ Melongia ca.eſt ⁊ multū ſic.q̄ ⁊ colerā generat nigrā ⁊ ſang. adurit.

atq; in ore pustulas facit: si quis ea vsus fuerit. Si ẋo cum aceto coquatur in ore pustulas nõ facit: sed colerã fortiter reprimit rubeã: epis ac splenis apit opilationẽ. cui⁹ comestionis modus deterior est qñ cruda comedit: post quez est modus ipam comedendi assatã. Post hunc ẋo est ille modus quo in patella coquitur. ¶ Napi calidi sunt et hu. qui inflationẽ ac crudũ generãt fla. sperma quoq; accuunt atq; gutturis ꝛ pectoris lenitatẽ efficiũt: renes etiã et dorsuz calefaciũt. ¶ Baucie ca. sunt ꝛ inflatiue: q̃ et dure digeruntur: ac spermati acuitatẽ tribuũt: vrinã quoq; expellũt. ¶ Asparagi ca. sunt ꝛ hu. q̃ spermati augmentũ tribuẽtes: renes calefaciũt: stõ tñ non sunt ꝯgrui: immo nauseã aliqñ efficiũt. ¶ Tubera frigida sunt ꝛ grossa fla quoq; generãt crudũ: q̃ autẽ ex eis rubore hñt mala existũt. ꝙ multa comestio colicã generãt. Nec etiã absq; calidis sunt edenda cõdimentis. ¶ Fungi tuberib⁹ valde sunt deteriores. quor quidã hominem strangulant: atq; occidunt. qui autẽ ex illis boni existunt in corpore viscosum generãt flegma.
¶ Alcorsof idest cardi capita cala sũt: q̃ appetitiuã spmati augmentũ tribuũt: atq; vrine ꝓuocatiua siue expulsiua existunt: sudoris quoq; fetorẽ auferũt: cum ex eis multa sumitur q̃titas: ac renes calefaciunt. ¶ Gosie sunt frig. et hu. q̃ tuberibus ꝓpinqua exñtia min⁹ sunt fri. atq; eis meliora.
¶ Fesich aliud genus tuberũ est fri. et hu. qd̃ gosie vicinuz existit. Additio. ¶ Dixit abiceni q̃ gosie est gen⁹ tubex.
¶ Cautar. aliud gen⁹ tuberuz. cali. est et inflatiuũ: qd̃ sperma augẽs: dolorẽ capitis et nauseã facit.
¶ Sahar ca. est ꝛ sic. stõm quoq; ac epar desiccat.
¶ Cuscute calidum temperate et sic. existens stomachum: atq; epar robusta reddit.
¶ Talea id est caput palme frigi. est ꝛ sic. qd̃ stõm faciendo robustũ desiccat. atq; sanguinis ebulitionẽ reprimit.
¶ Sicle cali. sunt: stomacho quoq; male existentes ventrẽ fluere faciunt: atq; flegma incidunt.
¶ Firfir id est genus portulace frigidus exis: sitim aufert.
¶ Portulaca fri. est: que sitim et adustionẽ extinguens vẽtrem stringit: ac dentiũ aufert congelationẽ et colere rub. superfluitatẽ habẽtibus: et his qui ex cola rub. fluxum pa-

tiuntur ventris confert ſperma quoꝯ minuit.
¶ Atriplices frig.ſunt ⁊ hu.q̄ ventrē mollificantes bñ tribuunt hictericis q̄ꝫ atꝯ calm hñtibꝰ epar bñficiū p̄ſtant.
¶ Litri ſiue bliti attriplicibus vicinant̄:calidiores tamen atꝯ minus humidi exiſtunt.
¶ Malua attriplicibus vicina exiſtit:ſed eſt eis leuior.
¶ Spinacia ſunt tpata:que gutturi atꝯ pulmoni:necnon ſtomacho et epati cōgruētia:ventrē leniunt:quoꝫ nutrimētum bonū exiſtit et optimū.
¶ Lorrigiola cal'a eſt:que ſtomacho mala exiſtēs ventris facit fluxum ac nauſeam efficit et anguſtiam.
¶ Acetoſa fri.eſt et ſic.que et ventrē ſtringit ⁊ ſtōm exaſperat.colerāꝯ rub.et ſitim extinguit. ¶ Cucurbita fri. eſt et hu.que ſtō mala exiſtēs appetitū deſtruit:ſitiꝫ quoꝯ ſedat et ep̄is ac ſtomachi ardorē extiguit:q̄ñ in eis abūdat calor Additio. ¶ Halienꝰ cucurbita ſi digeritur bona eſt q̄ñ ☧o nō digerit in humorē ꝙuertit adeo malū q᷑ ego eā diffinire neſcio. Textus. ¶ Anetum ca.eſt:qđ ſtomacho incōueniens nauſeam facit. Additio.
¶ Anetū eſt herba cuiꝰ ſemē p̄incipal'r ponit in medicina. ſcđo herba tertio radix. Textus. ¶ Lac quoꝯ augmētat atꝯ ventrē lenit. ¶ Rafanus ca.eſt:et groſſus:q̄ in ſtō longā faciens morā:flegma incidit atꝯ cibū ad os eleuat ſtomachi:vomitū quoꝯ cōmouet:cuiꝰ folia cibū digerunt et appetitiuā adiuuant:q̄ñ ex eis parū ſumitur.
Reneiuri fluxum facit vētris:epatis quoꝯ ac ſplenis opilationē aperit. ¶ Enula ca.eſt et ſic.que ſtō multis repleto humoribus bona exiſtis.ep̄is ac ſplenis apit opilationem. Qui aūt ex ea multā comedit quantitatē ſanguinis patietur corruptionē:ac ſpermatis incurrit minorationem.

¶ De ☧tutibus que ex condimento auferuut faſtidiū de cibarijs ⁊ ſalſamentis. Capi.xix.

Carus al's garus.i.ius eorum que ſale conduitur. Calidus eſt et ſic.ſitimoꝯ facit.Uerūtamen ſtomachū a flegmate purgat.maloꝯ oris odori beneficium preſtat. ¶ Aſanetu cali.⁊ ſic.qui ſitim faciendo ſtomachum quaſi abradendo a groſſo purgat flegmate.Eo autē vtentis ſanguis corrūpitur:atoꝯ ex eius eſu ſcabies et eis

similes generantur egritudines. Additio.
¶ Asanetu alʒ sehyne sunt salse de piscibꝫ q̄ fiunt i egypto.
Textus. Rebite calidi sunt: qui appetitū comedēdi facientes sitim procreant. stomachum quoq; mundant: atq; ad spermatis emissionē stimulant. Additio.
¶ Sunt salsamenta liquida in q̄bus aliquid intingitur vt caro vel aliud. Textus. ¶ Sumekit ea. sunt q̄ stomachi humorē abradētes sitim faciunt.
¶ Capparis salmuria condita ca. est ꝛ sic. q̄ stomachi mala existens sitim inducit atq; corpus macrescere facit.
¶ Anuden sale conditū vehemēter est calʒ: doloremq; facit capitis: stō quoq; multis repleto humoribꝫ: atq; cuius digestiua valde existit diuersa auxiliū prestat.
¶ Anetum sale conditū calʒ. est: qđ vomere volenti cōgruit et qñ post cibū comedit obest. Anuersaliter ℞o oim istoꝝ sale conditoꝝ virtus est: vt eoꝝ exq̄bꝫ fiunt ℞tutes existūt.
Que p̄terea ex sale et putrefactione sc̄dam adipiscunt naturā in qua superflue siccitas: atq; calʒitas ꝛ acuitas existūt.
¶ Omnia ℞o que aceto conduntur multam ex ipso acquirūt subtilitatem. Epar quoq; infrigidant.
¶ Caparis que cū aceto ꝯditur: minus calida est ea que in salmuria ponit: opilationi quoq; epatis ac splenis ꝯgruit.
¶ Cepe aceto ꝯdite: neq; calefaciunt: neq; infrigidāt neq; sitim faciunt: sed adiuuant appetitiuā.
¶ Citrioli et cucu. aceto conditi vehementer infrigidant: atq; cū hoc subtiles existunt. Omnia autē aceto vel salmuria ꝯdita in gutture asperitatem hñtibus nociua existūt.
¶ Salmuria p̄terea cōdita eis: q̄bꝫ scabies ꝛ pruritus atq; sahafati accidūt nociua inueniūtur: atq; q̄bus egritudies predictis silʒes euenire solēt. q̄ ex sanguis adustiōe atq; ipsius generātur corruptiōe. ¶ Sinapi calidū fortiter existit et acutū: qđ et flegma abradit: atq; stōm et epar calefacit. Ipsum preterea sepe comedendum nō est. Eius nāq; calor fortis existit: neq; dꝫ comedi nisi grossis āmisceat nutrientibus. ¶ Sapi cum aceto ꝯditi frigidi existunt. Qui ꝫ inflationē non faciant colerā tamē extinguūt rubeam.
¶ Oliue salmuria cōdite ca. sūt ꝛ sic. que si ante cibū comedant ventrē mouent et os stomachi robustū reddunt.

¶ Olive aſit de oleo calidiores ſunt: que ⁊ os ſtomachi minus corroborãt: et ventrem minus fluere faciunt.
¶ Stirgar aceto ꝑdita calefacit ac digeſtiuam adiuuat.
¶ Bruculi qui ſaliti nõ ſunt ꝑſicq; calefaciũt: et inflatiui exiſtẽtes ſperma augmẽtãt. Saliti ℞o plus calefaciũt: ac ſitiz efficiũt ⁊ ſunt mali nutrimẽti, ſanguinẽ quoq; aduſtũ.
¶ Salſa que ex aceto fit et carui cibũ digerit: et nõ multũ calefacit. ¶ Que ℞o ex alio fit vel ſinapi in qua nõ ponit acetũ calidiſſima eſt. Illa ℞o in qua acetoſi lactis ſerũ ponitur: eorũ reprimit calorẽ. ¶ Ꝑ hezipheregi calida eſt: humor quoq; qui ex ea fit malus eſt qui et neruos impedit atq; inflationem facit.

¶ De virtutibus fructum et pomorũ. Cap.xx.

Dactili calidi ſunt ⁊ groſſi multũq; dant nutrimẽtum. Qui ſi in commeſtiõe multo accipiẽtur vſu ſanguinẽ in iterioribus generãt groſſiuz: dẽteſq; corrumpũt. ſanguinẽ quoq; ac flegma accreſcere faciunt.
¶ Notabimus calidi ſunt ꝙ dactili. Qui lenitiui exiſtentes ſtomachũ rectificant.
¶ Aue multũ dulces calide ſunt: minoris tamẽ ſuut calidi tatis ꝙ dactili neq; opilationẽ vt ipſi faciunt. Inflatiue ℞o ſunt et ventrẽ mouẽt: atq; corp⁹ velociter impinguãt. Virge quoq; erectionẽ augmentãt. que autẽ ex eis corticẽ habẽt ſubtilẽ citius deſcẽdũt: minuſq; inflant. Quis autem ꝓtrarie ꝓtraria operãtur. Sed ille in q̃b⁹ exiſtit acetoſitas nõ calefaciũt: imo cũ aqua fri. ablute: atq; ante cibũ cõmeſte: calorẽ quaſi extinguũt. Acerbe ℞o vue frigide ſunt. q̃ et ventrẽ ſtringunt: et colerã rub. reprimunt ac ſanguinẽ.
¶ Aue autẽ paſſe in calore ſunt temperate. Que bene nutrientes opilationẽ vt dactili non faciunt licet ipſi fortius et plus nutrient. Additio.
Galienus oẽs fructus q̃ ſiccari poſſunt meliores ſunt ⁊ tardius putreſiunt q̃ ℞o ſiccari nõ poſſunt putredini ſũt apti.
Textus. ¶ Ficus calide ſunt: q̃ cũ ſunt recẽtes ventrẽ inflant: et lenitunt. humorẽ creãtes nõ malũ. Sicce ℞o multũ nutriũt ⁊ calefaciũt. Quarũ multus vſus pruritũ ⁊ pediculos: creat vẽtrẽ quoq; leniũt qñ ante cibũ comedũtur.

Additio. ¶ Ficus etiam renes mundificant ab arenis.
¶ Jumē calidi sunt: q̄ stomacho mali existētes nauseā faciunt: atq; subtilioris nature sunt q̄ ficus citiusq; descēdunt.
Additio. ¶ Juiudem sunt siccomori fructus et sunt ficus agrestes acetose ꝛ dure in q̄b⁹ semen vt in papauere sonat.
Textus. ¶ Musa calida est: que cū stomacho sit mala: fastidiū facit: citoq; i colerā conuertit rubeā: appetitū quoq; aufert: atq; ventrem lenit: ꝛ gutturis remouet asperitatē.
¶ Canna mellis temperate est calida: que ꝛ guttur lenit: et vrinam prouocat ardorē preterea qui i mictu sentit aufert. ac tussi auxilium prebet.
¶ Mala granata dulcia nō infrigidant: sed inflammationem ꝛ sitim faciunt: atq; guttur leniunt. Acetosa vo pectoris asperitatē faciūt: stomachū ꝛ epar infrigidant. Epar tñ proprie qui colere ac sanguinis calorem extinguētia: febrē reprimunt ꝛ vomitum.
¶ Citonia dulciaꝛ acetosa stomachū efficiūt robustū lz acetosa ad hoc sint fortiora: appetitū insuper excitāt. Quoruz proprietas est ventrē stringere. Nec aūt si post cibū comedā tur stercus cito descēdere faciūt: atq; a ventre expellūt. Ante cibū aūt si comedant: totū istud ꝓhibent. Illa aūt q̄ acetosiora sentiūtur: in ventris constrictione sunt fortiora.
¶ Pira que multū sunt dulcia non infrigidāt. Quia tñ ventrem stringūt: si vo post cibū comedant. Sic enim comesta stercus cito expellūt: post cuius expulsionē eorum est finis ventrē strīgere. ¶ Pira aūt de sceni: lz miorꝛis sint nutrimēti: in ventris tñ cōstrictiōe fortiora existūt: ac siti sedāt plus
¶ Sorbe frigide sunt: que et ventrem stringunt: ꝛ coleram reprimunt rubeam.
¶ Nabach frigide sunt ꝛ sicce: que ꝛ ventrem stringunt: et coleram reprimunt rubeam. que vo ex eis sunt dulces ad hoc sunt debiliores.
¶ Mora que sunt dulcia i caliditate sunt tpata: ꝛ in stomacho fastidiū facit. Acetosa vo frigida sunt que ꝛ ventrem commouent: ꝛ sanguinem fortiter reprimunt.
¶ Poma frigidiora sunt acetosiora ꝛ magis stringētia: q̄ lz ori congruant stomachi: ipsum tñ viscositatibus replēt.
¶ Pruna frigida sunt: que licet ventrem moueāt: colerant

tamen rubeã reprimũt:atq; appetitum auferunt.
¶ Persica frigida sunt ꝛ grossa:q̃ lz ardenti ꝓferãt stomacho:dure tñ descendunt:atq; in sanguinẽ dure cõuertũtur.
Qui autẽ eox esu vsus fuerit:febriũ flegmaticarũ incurret generationẽ. Additio. ¶ Galien⁹ dicit.q; febrẽ generãt malas ad sanandũ duras ꝓculdubio q; ipse est expertus.
Textus. ¶ Crisomila frigida sunt:que ventrẽ cõmouent:atq; inflant:ꝛ colerã reprimũt rubeam. Stomachũ ꝓterea debilitant:eius extinguẽdo calorẽ. Quibus qui frequẽter vsus fuerit:in cõsequenti tempore febres patietur.
¶ Ribes:id est accedula frigida est:que ꝛ ventrem cõstringit:ac coleram rubeã ꝛ sanguinem extinguit.
¶ Melones dulces velociter in coleram vertũtur rubeam. Alij xo sitim sedant ꝛ humectant:atq; vrinaz prouocant. Melonibus autem si quis in comestione multum vsus fuerit:colericam patietnr passionem.
¶ Cucumeres ꝛ citroli frigidi sunt:q ꝛ sitim auferũt ꝛ stomachum infrigidant:atq; vrinam ꝓuocant. Additio.
¶ S.patrẽ habebã qui mihi ꝓcipiebat semp ne de fructib⁹ recentib⁹ aliquid comederẽ.ipse xo ob hoc longitudinem vite sue ab omni mala egritudine ꝓmansit icolumis:eo autem mortuo quasi a vinculo absolutus de fructibus recentibus q̃tum volui comedi vnde febres mihi acciderũt cronice ꝛ alie graues egritudines. Sed postq̃ sciam cõseruandi sanitatez percepi ad hoc reuersus sum vt a fructib⁹ mihi cauerẽ:quapropter febres nõ postea mihi euenerũt nisi effimera qne tñ mihi accidit cũ multũ:scilicet ĩ egrox regimine laboro.Oẽs ꝓterea amici mei qui mihi credẽdo a fructibus se abstinerẽt recẽtib⁹ ĩ sua ꝓmanserũt sanitate.Text⁹.
¶ Glandes fri.sunt ꝛ sic.Que ventrẽ ꝓstringũt atq; vrinã.
¶ Castanee melioris glandibus sunt nutrimenti: minusq; stringunt. ¶ Nuces calide sunt. Que in ore vesicas faciũt: ꝛ calefaciunt:ac capitis generant dolorem.
¶ Amigdale dulces in calore sunt tẽperate. Que lz leuitatem gutturis faciant:graues tñ existũt:diuq; in stomacho morãtur.Verũ ipse non solũ opilationez non faciunt.verũetiam opilationẽ aperiũt:atq; vrine sedant ardorem: ꝛ cuz zucca.comeste sperma augmentant.

¶ Fisci calidiores existunt amigdalis: atq; epatis aperiũt opilationẽ. ¶ Auellane nucib⁹ min⁹ sunt cal'e: grauioresq; ipsis existũt. que a scorpione pũctis bñficium p̃bent. ¶ Ra ragil ca. sunt: que ꝛ sperma augmẽtant: ꝛ renes calefaciũt: ꝛ ea que sunt in circuitu ipsarũ. Additio. ¶ Sunt indice de terra barbaroꝝ similes citrãgulis. Text⁹. ¶ Tharo hor tulana ca. est. qđ spmatis tribuit augmentũ ꝛ repes calefa: cit: ꝛ impinguat eos atq; mẽstrua ꝓuocat. Additio. ¶ Tharo ortulanũ in terra hierusalem plãtatur in ortis: et tũc eius acuitas ꝛ eius supfluitas auferũtur. vnde ad come dendũ sapidũ bene redditur cui⁹ grana carpobalsamo simi lia sunt cum quib⁹ balsamũ falsificatur. est enĩ eius lignum ligno balsami simile ꝛ oleũ oleo. Textus.

¶ Faffasa: grana impinguata ca. suut. que ꝛ sperma augẽt: ꝛ corpus ipinguãt. ¶ Pini fructus multũ calefacit corpus Qui in aliquib⁹ mẽbris tremorez patiẽtib⁹ atq; asmaticis cõfert: sperma quoq; auget. Kilkil ca. sunt q̃ ꝛ sperma au: gent: ꝛ dolorẽ faciũt capitis. ¶ Grana zelẽ ca. sunt: ꝛ spma augent. ¶ Canapis semẽ ca. est. qđ dolorẽ ac fastidiũ facit. Additio. ¶ Semẽ capiti malũ expti enĩ sum⁹ multos ami sisse sensum ꝑ eius comestionẽ. Text⁹. ¶ Sisami semẽ ca. est. quod ꝛ fastidiũ facit ꝛ malũ in ore generat odorem: sto: machum quoq; mollificat: ac ventrez lenit. Papaueris al. semen frigidũ est, quod gutturi ꝛ pectori bonũ existẽs som: num auget. Soborza als gobata cui⁹ cortex vocatur codar frigi. sunt ꝛ sic. que ventrẽ stringũt ꝛ vomitũ abstinẽt.

¶ Juube in cal'. sunt tẽperate: ꝛ sunt bone gutturi ꝛ pectori sanguis quoq; acuitatẽ parũꝑ extĩguũt. Siliqua q̃ in terra nascũtur hierosolimitana. tpatũ habẽt calorẽ: vẽtrẽq; strin gunt. Que ꝟo in alijs nascũtur terris: in vẽtris ꝯstrictione fortiores existũt: neq; ẽ ĩ eis caliditas. Lutũ comedẽdũ fri. est. quod os stomachi robustũ faciẽs: fastidiũ qđ post come stionẽ fit: aufert atq; in ore bonũ efficit odorẽ. qui aũt ex eo maximã ieiun⁹ comedit q̃ntitatẽ epatis opilationẽ: atq; suc cõplonis patiet corruptionẽ. Lutũ lene ca. est. quod in eẽ opilationẽ generat: atq; splenẽ ingrossat: ꝛ destruit appeti: tum ꝛ sordidat stomachũ. Penidij ca. sunt, qui guttur ꝛ vẽ trẽ ac vesicã leniẽtes ea q̃ in circuitu renũ sunt calefaciũt.

Mel ca.est.citoq; in coꝛam vertit rubeã:atq; flegma q̃si lã bendo destruit.qđ senib⁹ frigidã hñtibus cõplonem ꝓfert. In estate alit:ꝛ qui calidã habẽt ꝓplonem malũ existit.
¶ Inccarũ guttur ꝛ ventrẽ lenit:neq; calefacit nisi parum.
¶ Teremabin ca.est.ventrẽq; soluit:atq; guttur lenit.
¶ De herbis recẽtibus ꝛ bene redolẽtibus. Cap̃.xxi.

SErabzã caliditati attinet. Que q̃ sup ipsam aqua rozata rosata.infrigidat ꝛ somnum ꝓuocat. ¶ Maiozana ca.est ꝛ subtilis.oibus frigidis passionibus que in cerebzo fiunt proficiens.
¶ Remen:id est sisimbzũ calidum est ꝛ subtile.
¶ Rosa fri.est:capitisq; dolozẽ ex caliditate ꝓueniente remouet:atq; crapulã aufert. Reumatismũ tñ ꝛ sternutatiões inducit ¶ Viole frigide sunt ac somnifere. Que capitis dolozem a colore factũ sedant. ¶ Mirtus fri.est ꝛ sic. Que debilia mẽbza reddunt robusta:q̃ sup ea epithimatur. ¶ Pomaciti na cortices habẽt calidos atq; subtiles. Quoꝝ caro lz sit tpata:ad digerendũ tñ est grossa. Acetum ẋo cozũ frigidũ est ꝛ sic.colerãq; repzimit ru. Semia aũt eoꝝ oibus veniens vtilia existũt. ¶ Mandragoze poma frig.sunt.que quidẽ in capite grauedinẽ atq; subet efficiunt. comesta ẋo nauseaz ac vomitũ inducũt:ꝛ faciũt subet atq; fozsitã itersiciunt. ¶ Menufar fri.est atq; somniferũ:dolozẽ quoq; capitis sedat. ¶ Achuẽ est caꝛa.grauedinem faciẽs capitis:et facit subet. ¶ Sceha.i.sticados flos cal.est ꝛ sic.qui nares habẽtibus opilatas remediuz prestat. ¶ Beussini:id est saubacus ca.est ꝛ sic.que opilationi ac dolozi capitis ex frigiditate: vel grossa ventositate accidentibus ꝓficiens cerebzum robustum efficit. ¶ Aesrim:id est siluestris saubacus. cali.est ꝛ sic.que quidem calidam habentibus complexionem capitis velociter affert dolozem.
¶ Narciscus ca.est ꝛ subtilis:cerebzo quoq; auxilisi prebet
¶ Felengemisk calidum est ꝛ subtile treniozisq; cozdis:ꝛ algnasa remedium prestat.
¶ Flos lules alꝫ Aosquiles.i.salices de torrente frigidus est:atq; cerebzum cozroboꝛat:fumsiq; repzimit caliduz.
¶ Keiri calidi sunt ꝛ subtiles:ꝛ citrini propzie hoc habent.
¶ Omnes preterea herbe in quaruz odoze sentit acuitas ꝛ

acritas et stimulatio:vt flos sticados arabict:et mentastri calefunt. Quarū ẋo delicatꝰ est odor:ex quo anima sedat vt menufar ꝛ flos salicis:atqꝫ rosa oēs frigide existunt.

De speciebus bñ redolētibꝰ et eaꝝ ẋtutibꝰ. Cap.xxiij.

Muscus cali.est ꝛ sic. Qui calidis natura capitis dolorē velociter inferens omnibus passionibus que in capite ex frigiditate fiunt valde congruit nauseeqꝫ bonus existit:atqꝫ appetitu carētibus confert.

¶ Ambra calida est: cerebrū atqꝫ cor robusta efficit.

¶ Cāphora fri.est et hu.atqꝫ subtilis. Que dolori capitis necnō oībus eis calidis cōfert egritudinibꝰ. Ꝺ etiā in toto oꝑatur corꝑe. Sed qui eius odore multū vsus fuerit vigiliarū sentiet detrimentū. Bibentis eā preterea renes infrigidātur atqꝫ testiculi:eiusqꝫ sperma cōgelatur.atqꝫ frigide egritudines in istis procreabuntur locis.

¶ Ziloaloes ca.est ꝛ sic.humidoqꝫ stomacho ac viscositate repleto congruuum existit.

¶ Zafarā ca.ē ꝛ sic. Ꝺ stomachi incongrui exñis nauseā capitisqꝫ dolorē et grauedinē facit somnūqꝫ prouocat.

¶ Sandali frigi.sunt et sic. Qui acutis cōferūt egritudinibus qñ patiētes eos odorāt:vel cū eis epithimātur. Totum preterea corpus si cū eis in balneo epithimatum fuerit liberabitur a pruritu.

¶ Bunc.i.gallia muscata ca.est ꝛ sic. Quod stō congruum existēs mali sudoris odorem atqꝫ psilotri incidit ꝛ aufert.

¶ Machaleb fructus sunt nigri cuiusdā arboris cali.sunt neruos grossitiē habentes mollificātes:quorum egritudo diuturna fuit et cronica. ¶ Aqua rosata fri.est ꝛ subtilis. Que dolorē capitis ex caliditate remouēs:crapulam atqꝫ nauseā soluit:multū tñ ea vtentē cito canescere facit.

¶ Bariofoli ca.sunt ꝛ sic.stomachū quoqꝫ atqꝫ cor robusta faciunt. ¶ Sigia ca.est:capitꝭ grauitatē faciēs ac dolorē.

¶ Blacte bizantie calide sunt. Que in capite grauedinem atqꝫ dolorem creant. Additio. ¶ Species est in qua multa existit subtilitas epilepticis ꝛ mulieribus epilepsiam ex matricis ꝓfocatione patiētibꝰ ꝓficiēs. Textꝰ. ¶ Costus calidꝰ existēs ꝛ sic.opilationē apit ꝛ purgat:carnēqꝫ corrodit supfluā. Qui reumatismū ex frīditate patiē

tem si nares cum eo suffumigẽtur adiuuat.
Ciperi calidi existẽtes ⁊ sic.malo oris odori: atq; humido stomacho et viscositate repleto congruunt.
¶ Asinẽ ca.est et sic. Que purgat ⁊ aperit opilationem:carnẽq; corrodit superfluã. Uniuersaliter oĩm istarũ herbarũ bonũ habentium odorẽ q̃plures calide sunt:nisi ille ex quibus sentitur illud qđ diximus:sicut sentitur in aqua rosata et camphora:atq; sandalis.
¶ De noĩandis liquoribꝰ vnctuositatẽ hñtibꝰ. Ca.xxiiij.
Oleum calidum est. Jn quo autẽ maior morsus atq; fortior odor sentiũtur:calidus existit. Jpsum p̃terea neq; fastidiũ vt alia vnctuositatem habentia facit:nec eorum habet grossitudinem.
¶ Oleum de nucibus vehemenrer calidum atq; dissolutiuum existit. ¶ Oleum qđ fit de neridẽ et ciperis calidũ existens calefacit renes. ¶ Oleum resim calidũ est:neruosq; a viscositate que eis adherendo inuiscatur purgat
¶ Oleum amigdalinũ tẽperatũ est. Quod pectori atq; pulmoni:necnon vesice in renibus auxiliũ prestat:fastidiũ tamen facit: tardeq; descendit.
¶ Oleum seritinũ quod fit de sisamino stomachũ laxuz facit. Qđ si multis diebus bibitum fuerit et ragadijs medelam p̃bebit:ac totius corporis a disparuitati xiliabitur
¶ Oleum raphanimũ cali.est et subtile:atq; dissolutiuum dolori auris ex friditate:vel grossa vẽtositate medelã tribuens. ¶ Oleum de ben cali.est et mollificatiuum.
¶ Oleũ de lilio ca.est ⁊ subtile neruos leniẽs doloriq; matricis p̃ficiens. ¶ Oleum de narsciso:est sicut illud qđ fit de lilio. ¶ Oleũ violatum frigidũ est et somniferum.
¶ Oelum de nenufare simile est huic:fortius tñ operatur.
¶ Oleũ de semine cucurbite illis duobus sile iudicatur. Qđ etiã calori atq; vigilijs congruũ existit. ¶ Butyrũ oĩbus vnctuositatẽ hñtibus plus nutrit grossiusq; existit.
¶ Oleũ rosatũ frigidũ est dolori capitꝭ ac reliq̃s eiꝰ egritudinibꝰ ex calore eueniẽtibus remediũ tribuit. Ad vltimum ℞o oĩa vnctuositatẽ hñtia:eoꝝ ex q̃bꝰ fiunt similitudinẽ retinẽt. ¶ Oleũ costinũ ca.est neruosq; calefacit: tremulosis ac paraliticis auxiliũ prebẽs. Quod stõ frigi. si cum eo

epithimetur ꝓfert:atq; si emplis mixtū fuerint auxiliabit. ¶ Oleum mirtinū frigidū est:capillosq; efficit robustos. ¶ Olesi de keiri calidū est et subtile lenitiuū et resolutiuū: et ꝑprie qđ ex citrino conficit. ¶ Balsamū vehemēter exi stit calm. Qđ et lapidē frangit ꝛ pessarizatū ad impregnā dum valet. ¶ Oleum nardinū calidū est:qđ stomachi frigi do cum ex eo epithimat congruit. ¶ Oleum masticinuz sl: milit emplo ammixtū: atq; stomacho frigido superpositū vel etiā in emplastris positum beneficium prestat.

¶ De vestimentis. Capᵒ. xxiiij.

OMne vestimentū lene et tersum:minorem corpori affert calorē. Quod ad vestiendū in estate melius existit. Cui simile iudicat vestimentū qđ cum texitur raruz remanet. Qđ autē pilosum est:neq; radiosuz et spissum in: uenitur:corpus magis calefacit:quo in hyeme est vtenduz lineum vero oibus vestimentis frigidius corpi existit: eiq; minus adheret:vñ et minus calefacere iudicat. Vestimen: tum autē de coto factuz lineo calidius est atq; corpi magi adheret. Sed vestimentū de seta factū : lineo calidius est. de coto vero facto fridus existit:carnē quoq; auget. Oñe preterea vestimentū aspitaiē hñs carnez macrescere ac du ram sentire facit. Quod autem huic ꝺriuum existit:ꝺtraria opatur. Vestimēta itidē de lana vel pilis facta calida sunt et aspera corpus debilitātia et proprie in estate. Que aūt de pilis camelorū vel caprarū fiunt calidissima sunt corpo riq; multum adherētia ac vehemēter calefaciētia. Baſdia id est tiratrū: itaq; tñ calefacit:quantū vestimēta de lana vel pilis texta:licet neq; exasperet:neq; carnibus noceat. Pellis quoq; asuiceb id est de grisco oibus pelibus pilos habentibus minus calida existit. Vulpina autē oibus est calidior:que calidā habentibus ꝺplexionē nullo modo cō: fert. Postꝙ siberis pellis in caliditate secunda existit.

¶ Phanee autem et khahakim atq; aguasil: tēperate ca: lefaciunt leuesq; existūt:corpora temperataq; habentibus conferunt. Alie ꝺo pelles atq; pili quoz non fecimus mē: tionez:cum in q̄titate sint superflua:nullis nisi corpora ha bentibus grossa et aspera conferunt.

¶ De ventis et aere. Cap. xxv.

Ventus a polo veniens septentrionali: a parte vz minoris vrse ac maioris: frigidus est et siccus. Qui corpora efficiens dura reddit robusta: sensus quoq; atq; caput leuia facit. Ipse etiam oibus ventis melior existens putrefactionē plus remouet tussim tamen facit. Egritudines quoq; que in pulmone ac gnitture fiunt necnō reumatismū siue corizā adducit. Ventrem insup stringit. sed vrinam prouocat.

¶ Ventus autē a polo veniēs meridiano a parte subsel: corpora dissoluit sensus turbat: atq; dolorē capitis et oculoz egritudinē facit epilepsiā quoq; ante ꝓsueta tempora accelerare facit: febres itidē parit propter suā putredinē. Butturi tamen et pectori et pulmoni exasperationē non attribuit. Est etiā plus oibus ventis egritudinē inferre parat⁹. et q̄ maxime si in estate flauerit vel in fine veris.

¶ Ventus autē qui ab extremitate ortus vernalis vsq; ad extremitatem ort⁹ hyemalis perflat atq; ille qui ab extremitate occasus vernalis. vsq; ad extremitatē occasus hyemalis venit in caliditate et frigiditate omnino tpati existunt. Qui autē ab oriente ad nos tendit melior est. Sed q̄ ab occidente deterior: et grossus magis existit.

¶ Aer p̄terea oibus melior clar⁹ est ⁊ subtilis. in quo neq; multi existunt vapores: neq; quietus neq; prefocat⁹ inuenitur. sed vēti veniētes ad eū cōmouent ipm: acq; cū attrahit delicatus sentitur: qui velociter post solis occasum infrigidatur. Aer xo omnia que diximus habēs contraria oibus deterior iudicatur. Qui autē ori stomachi atq; cordi quasi cōpressionem inferre sentitur: atq; ex multa sua caliditate ⁊ grossitie anhelitum suum retinet. Atq; ille in quo multi sequūtur vapores grossi pro vicinitate lacunarū et stagnorum in quibus, aque inueniūtur stantes: vel in quibus fetores ex rebus putridis vel cadaueribus existunt: aut in quibus est calor vehemēter ardens: vel qui constrictus a ventis non mouetur: oēs isti generaliter pestilentiales existūt. Aer quidez prefocatus in locis que inter multas sita sunt fauces inuenitur: vel quē montes altissimi et lacune circudant: ad quas multi non veniunt venti.

¶ De ciuitatibus. Capi.xxvi.

Sciendum est q maior mutatio in ciuitatibus est a parte suarum latitudinum. Ciuitates eñ que sunt septẽtrionales: frigidiores existũt. Meridionales xo existentes: calidiores sunt: frigide autem ciuitates: saniores sunt. Unde qui in eis morãtur: corpore maiores sunt et fortiores: atq; melius digerentes: et colore pulchriores: ac leuiora habẽt corpora. Calide autem his omnibus contrarie sunt. Ciuitates itidem quas septemtrionales cooperiunt montes: quã obrem septẽtrionales venti ad eas minus ventũt: vtilitates quas septẽtrionales eis venti erant prebituri ammittunt. Quapropter si cum hoc meridionales ven. ad eas transeunt. fit eorum complexio calida ꝛ humida: sed ciuitatum septẽtrionaliuz complexio frigida existit ꝛ sic. paucas febres atq; paucas efficiens putrefactiones. Ciuitates autem meliores sunt ꝛ temperatiores: que cum ab oriente sunt discooperte: ab occidente cooperte inueniuntur. Quibus contrarie deteriores iudicantur. Ciuitates ptꝛerea que a parte septẽtrionalis habẽt mare: septẽtrionales sunt. Que xo a septẽtrionis parte habent montes: ꝛ a meridionali sunt discooperte: meridionales dicuntur. Ciuitates itidem quas vndiq; montes circundant. q. s. in predictis existunt faucibus egritudinum oculorum valde generatiue existunt. Ciuitatũ autem in alto sitarum que a multis perflant ventis: aer bene redolens ac subtilis existit. Ille similiter ciuitates in quibus aquarum multitudo ac multe inueniuntur arbores: humidiores sunt in quibus oculorum egritudies sepius generari solẽt. Ciuitates autẽ in plano site: que quasi abrase: vel a predictis nude existũt: in quibus aquarum est paucitas: sicce sunt. Que si super lapidem sint site sicciores iudicantur. Ciuitates similiter quarum lutum rubeum habet colorem: inter humiditatẽ et sic. mediocres existunt. Quarum autem lutum nigrum ꝛ ceno sum existit atq; insuauem habet odorez male sunt ac putride. Terra preterea paludestris que cũ aere existit calo: deterior est Que qñ est frigida: minorem habet malitiam.

¶ Ad vltimum xo ciuitas calida: colorẽ atq; corpus citrinitate afficit vel nigredine. Que carnium ꝛ sanguinis minorationem faciens corpus debilitat atq; xtutẽ dissoluit

Frigida autem existẽs ciuitas:huic omnino contraria exi-
stit:humiditati quoq; attinens ciuitas:capillos longos et
corpus lene ac pingue:neruosq; efficit laxos. Sicca vo existens ciuitas huic redditur contraria.

¶ De virtutibus electuariorum ad comedendum suauium que de fructibus ⁊ floribus fiunt ⁊ vocãtur arabice miramhabat. Cap.xxvij.

Zucharum rosatum stomacho humoribus repleto si a ieiunis sumatur ⁊ bene masticetur:confert qñ post ipm aqua bibitur ca. Quod hi qui calorẽ patiuntur ⁊ ardorem nullo modo comedere debẽt:⁊ maxime si estas fuerit. Calefacit enim ⁊ sitim affert. Quod si ipsum propter illud quod diximꝰ comedere necesse fuerit:cũ syrupo acetoso de zucharo facto accipiat.

¶ Zucharũ vio.guttur lenit ⁊ tussim mitigat facilẽq; reddit screatũ:atq; ventrem lenit. Stomachũ tñ dissoluit ⁊ appetitum destruit. ¶ Electuariũ de mirabolanis indis cum zucharo:stomachũ corroborat ⁊ preparat. A quo humorũ superfluitates ex cibo preterito remanẽtes exprimẽdo educit. Quo si quis sepe vtatur colorẽ acquirit bonũ:ac canicies tardabitur. Trifera tamen minor in istis actionibus fortior existit:licet sperma minuat. Additio.

¶ Trifera dicit eo q; de tribꝰ generibus mirabolanoꝝ fit. Textus. ¶ Zinziber conditũ cum melle vehemẽter calidum est. Quod stõm atq; epar calefaciẽdo:cibi adiuuat digestionez:virgam quoq; erigere facit. ¶ Secacul cõditum fastidiũ faciens appetitũ destruit:sperma tñ vehemẽter augmentat quãdo eo aliquis sepe vsus fuerit.

¶ Piper nigrum cõditũ ⁊ longum:zinziberi cõdito vicinũ existit. Alia vo elaria causa delitiarũ tñmodo comedunt.

¶ De virtutibus specierũ quibꝰ omni hora multũ est vtendum quod fm litterarũ arabicarũ ordinẽ dispositũ est. Cuius.n.speciei nomẽ incipit ab.A.in capitulo de.A.inuenitur:sitr quoq; in alijs fit litteris. Cap.de.A.xxviij.

Asarum calidum est ⁊ siccũ. Quod in epe opilationem habentibus confert:⁊ vrinam prouocat: atq; yposar causa patiẽtibus:auxilium confert.

¶ Squinantũ calidũ est ⁊ siccum:duro apati stomachi vel

epatis beneficiū prestās:qñ ex eo fit emplastrū desuper.
¶ Usnee parum existit calidum. Quod vomitum abstinens do stomachum efficit rigidum.
¶ Antimonium frigidum est et siccum. Quod oculum efficiens robustum:ipsius custodit sanitatē:suppositum quoq; menstrua constringit.
¶ Abel idest semen iuniperi calidum est ⁊ siccum:menstrua vehementer prouocat atq; abortire facit.
¶ Acatia est frigida ⁊ sic. Que sanguis arcet fluxum:atq; longationem exeuntem reducit interius. Ventrem quoq; stringit. Additio. ¶ Acatia fit de succo cuiusdaz arboris parue que iunco assimilatur in alexandria. Textus.
¶ Sarcocolla in oculis patiētibus lippitudinē cōfert. plagis etiam recentibus remedium prebet.
¶ Epithimum calidum existens : coleram expellit nigram ac timorem minuit.
¶ Berberis frigidū est qđ ⁊ ventrez stringit ⁊ sitim aufert stomacho quoq; ac epi ardorē patientibus remediū affert.
¶ Emblici frigidi sunt ⁊ sicci. Qui ⁊ stomachum faciūt robustum:⁊ capillorum corroborant radices.
¶ Azedarach calida est ⁊ sicca. hec opilationibus que sunt in capite congrua existens : capillos prolongat:fructus tñ eius valde existit:stomacho nociuus : qui etiam quandoq; perniciosus inuenitur.
¶ Urtica calida est:que coeūdi stimulans volūtatem de pectore viscosum expellit flegma:ventremq; mouet.
¶ Coagulum omne calidum est. Quod ⁊ ventrē vehemēter constringit atq; sanguinem fluere non permittit.
¶ Squilla calida est ⁊ acuta. Hec autē epilepsie ac tumori splenis:necnō eius magnitudini atq; viperarum morsibus ⁊ diſnie vetuste auxilium tribuit.
¶ Absinthiū ca.ē ⁊ sic. Qđ stomachū reddēs robustū:epis aperit opilationē:atq; febribus longi tpis auxiliatur.
¶ Sticados cali.est:colerāq; nigrā ⁊ flegma expellit:epilēptie quoq; ac melancolice beneficium prebet cū multotiēs bibitur vt ventris faciat purgationem.
¶ Mellilotum calidum existens:dura apostemata in artubus vel in interioribus nata mollificat.

¶ Anisum calidū est. Quod vētositatis dissolutiuū existēs aperit ep̄is opilationez coeundi p̄terea volūtatē stimulat.
¶ Amoniacum calidum existēs: dura mollificat apostemata: scroffulasq; dissoluit.

¶ De. B. balsami. Cap. xxix.

BAlsami semen atq; lignū viperarum ac scorpionū morsib⁹: necnō matricis dolori cōgrua existunt.
¶ Anacardi calidissimi sunt: frigidis egritudinibus ꝛ obliuioni auxilium ferentes. Sanguis tamen generant aduſtionem et fortassis ad amentiam perducunt.
¶ Baurach calidus est ꝛ siccus. Qui vomitus prouocatiuus existens: ventrem cum supponitur mollem reddit.
¶ Corallus fri. est. Qui bñ trit⁹ ac potui dat⁹: emoptoicis auxiliat. Oculū p̄terea corroborat atq; lachrymas strigit.
¶ Bedeguart caliditati attinet: ac febribus longi temporis remedium affert.
¶ Ebus vel ebulus calidus est. Qui dura apostemata mollificando resoluit: ꝛ faciei suppositus: pannum eius aufert. Cuius virtuositas: grossitudini ī mēbro post sui rectificationem remanenti confert: chordasq; siccas: molles efficit: neruos p̄terea calefacit: stomacho tñ malus ex̄s nauseaz facit atq; ventrem laxat.
¶ Faugenkest calidus est ꝛ siccus. Qui cū tumori ep̄is ꝑficiat: virgam tamen erigere non permittit.
¶ Omnes iusquiami species inebriant ꝛ stuporem faciunt: deterius aūt omnib⁹ nigrū iudicat: quia interficit. Iusquiamum autem tritū: atq; apostematib⁹ in quibus vehemens pulsus est superpositum destruit sensum.
¶ Psilium frigidum est. Quod si cum iulep bibitum fuerit: febrem extinguit acutam: ardorēq; sedat: pectus quoq; leuit: atq; intestinis vulnera habentibus sanguinolēta: assatum ꝛ bibitum auxiliatur. Si autem cum aceto mixtum moueatur donec coaguletur: atq; artubus calida patientibus apostemata superponat: dolorem sedat.
¶ Been rubeum caliduz est: ꝛ coeundi incitat desiderium.
¶ Capillus veneris calidus est. Qui si aduſtus fuerit: ꝛ loca capillis denudata ex eo fuerint inuncta: capillos nasci facit: et scroffulas dissoluit. Pulmonem quoq; a grossis

humoribus quibus est imbibitus mundat.
¶ Bulbus est cepe qꝫ comedit. Qui coeundi ꝓterea stimulat desiderii: atqꝫ faciei suppositus: eius delet pannum.
¶ Satirion calidus est. Qui et spermatis augmẽtatiuus existit et podagre confert. Additio.
¶ Satyrion dicunt testiculi vulpis et ꝺr adelbeen qꝫ habemus in hyspania et est radix. cauliculi ℞o proprietas est aquã expellere citrinã doloꝛi quoqꝫ podagrico arthetico ꝓficit: mulieres ꝺq ipsuꝫ comedẽtes impregnãtur. Textꝰ.
¶ Polipodium calidum existens: coleram expellit nigrã: colicamqꝫ dissoluit.
¶ Borongi flegma atqꝫ ascarides expellit.
¶ Bellirici in sna natura emblicoꝝ vicinãtur nature.

¶ De cain. Capi.xxx.

Castoreum calidũ existẽs neruos calefacit: ac menstrua prouocat tumoremqꝫ dissoluit. Additio.
¶ Quia cũ caliditate ⁊ siccitate seu maximã ⁊ extremaꝫ ꝯ subtilitatẽ ideo corpa spissa et solida penetrat neruis: preterea infrigidatis ⁊ induratis ⁊ congelatis ꝓficit: ego quoqꝫ cum mentastro miscẽs mõtano sum expertus sepe ꝙ ad mẽstruoꝛum prouocationẽ perutile est. spasmo ꝓterea ex repletiõe ꝓficit. sed spasmo ex ĩanitiõe nocet. Textus. ¶ Silbeuce calidũ est. Quod vehemẽter vomere faciens: cõfert paraliticis si cũ eo vomere cogãtur. Cuius actio operationi elleboꝛi vicina existit: de quo nõ est ꝺãdũ nisi pondus ꝺragme vnius: fortasse eñ ex multo vomitu ꝺ fit ex eo prouenit moꝛa.
¶ Rux methel facit stupoꝛem. Que qñqꝫ perniciosa exñs inebriat et nauseam ac vomitum infert. Additio.
¶ Sunt nuces cuiusꝺã aꝛboꝛis eq̃les mẽlogie vsqꝫ ad mortẽ ꝺoꝛmire faciẽtes et nascũtur sibilie et est castaneola ad vomitũ. Textus. ¶ Rux muscata calꝺa est et sicca. Que vẽtrem stringens: stomacho atqꝫ epati frigidis cõfert.
¶ Sentiana cali. existẽs: ꝓ ficture scoꝛpionis: ac epi frigido splenis quoqꝫ opilationi atqꝫ tumoꝛi ꝯgrua existit.
¶ Oppoponax calidissimũ est. ℞ cum vehemẽter ventositatis sit dissolutiuũ: his quibꝰ grossa accidit vẽtositas confert doloꝛiqꝫ matricis ex frigiditate auxiliatur.

¶ Jadac id est polium calida est. Que lz capitis generet dolorem:febribus tamē longi tpis atqz ydropisi: necnon yctericie:atqz puncture scorpionis remedium affert.
¶ Sipsum frigidū est et sic. Qđ sanguinē cū albumine ouj mixtum:atqz loco superpositū retinet. Jpm aūt nullo mō bibēdū est. Bibitum eñi forsitan perniciem affert.
¶ Balaustie frigide sunt ꝛ sicce. Que et ventrē stringunt ac sanguinem fluere non permittunt.

¶ De del. Capit.xxxi.

Darsesahan calidū est ꝛ ponticū. Qđ vesicis oris si cū eo fiat gargarisimus:vel eius apozimate os abluatur:perutile est.minctus ꝓterea difficultati:atqz neruoꝝ molliciei ꝓficit: fetori q̄qz nariū si licinijs in eiꝰ apozimate intinctū naribꝰ īmissum fuerit auxiliaꝛ.
¶ Dulb folia et nuces frīda sunt ꝛ sicca. Que trita ꝛ aceto mixta:atqz ꝓ emplastro loco igne aduſto suppositā remedium afferunt. Cuius cortex cū aceto coctus dolori dentium confert:si eo os abluatur.
¶ Aiscus ca.est ꝛ sic. Qui vētositatē dissoluit atqz aꝑata.
¶ Salem frigi.est:ventrē quoqz stringit: plagasqz recentes cōiungit. ¶ Datiramech ca.est:que grosse ꝓferens vētositati dolori matricis ex frigiditate tremoriqz cordis cū frigiditate:ac puncture scorpionis:auxiliū prebet.
¶ Oleander calida est scabiei atqz pruritiui cōfert asinos et aialia ac hoies comelta iterficiēs. Antiqs tū doloribꝰ et vetustis genuū et renū remediū affert:si ex ea fiat emplm.
¶ Deiudar vehementer est calidū. Qđ frigidis egritudinibus cerebri et neruoꝝ conferens:stomacho ac epati frigidis bonum existit. Cuius est ꝓprietas appoplexie atqz paralisi remedium prebere.
¶ Fex vini calida existēs:dura dissoluit apostemata.
¶ Fex aceti nō calefacit:immo apostematū calorem super ipsa epithimata reprimit. ¶ De he. Cap.xxxij.

Jrabolani citrini colerā rubeam ex corpore educunt. Nigri ꝯo stomachum preparando corroborant emoroidisqz conferunt.
¶ Ylboe id est catella maior calida est ꝛ sicca atqz subtilis stomacho ꝛ epati auxilium prebens.

¶ Typericon ea. est ꝛ subtilis que ꝛ opilationis est aperitiua ꝛ dolori coxarum confert.

¶ Typoquistidos que barba vocatur yrcina: frigida est ꝛ pōtica, qua vtuntur vbi necessaria est retentio ꝛ stipticitas.

¶ De gau. Cap. xxxiij.

Lorus calidus est ꝛ siccus. Qui crossevētositatt: ac splen duro: necnon grauedinu lingue cōfert.

¶ Suasima id est bazilicon demonis calida est. et pontica: cum qua capillorum fit tinctura.

¶ De ze. Cap. xxxiiij.

Jnziber calidum est ꝛ humidum. Quod ꝛ cibum digerit: ꝛ ventrem mouet: stomacho quoꝙ atoꝙ epati frigidis cōfert. Obscuritati itidem oculo ex humiditate in oculis positum vel comestum auxiliatur.

¶ Omnes aristologie species calide sūt. opilationē aperiētes: ꝛ scorpionis puncture cōferentes. Que ꝛ mēstruā prouocant: ꝛ aborture faciunt.

¶ Ysopus que vegetatur: calida est ꝛ sicca. Que vt origanū valēs: pectᵒ a pulmone purgat. Asmati ꝓterea atoꝙ vetuste tussi ꝛ antiq̄ cōfert. Flegma itidē ꝛ vermes e corpe educit.

¶ Ysopus autem humida que ꝛ cerotes dicitur: que ex lane sordibus fit: dura maturat ꝛ mollificat apostemata: et proprie ea qūe in vēsica fiunt ꝛ matrice.

¶ Turbet calida ē ꝛ sicca. Que vētositatē dissoluēs: venenosorū animaliū morsibus valde proficit: atoꝙ impinguat.

¶ Argentum viuum quando extinguitur: ardēs est. Quod scabiei ꝛ pediculis auxilium affert.

¶ Azegi idest dragātum seu vitriolum calidum existens et siccum scabiē ex hūiditate desiccat: atoꝙ sahafati ex hūiditate factam emendat: sanguinemoꝙ ex naribus fluentē naribus insuflatum: ꝛ sanguinis fluxum ex percussione: suppositum stringit.

¶ Arsenici omnes species calide sunt: ꝛ incendentes corrunt scabiei: ꝛ putredini: ꝛ sahafati humide. Herpeti preterea estiomeno atoꝙ pediculis remedium afert: asmati preterea si cum eo suffumigatio vel epithima fiat: confert. Maculam insuper que ex sanguine mortuo accidit propter percussionem remouet.

¶ Spuma maris plures habet ſpecies. ¶ Que omnes calide exiſtẽtes ⁊ ſicce: ſcabiei ⁊ morphee atq; alopitie auxiliant.
¶ Vitri ꝓprietas eſt: lapidẽ qui in veſica generat frangere: furfures preterea aufert, ſi cũ eo caput lauetur.
¶ Zarnab calidũ exiſtẽs et ſiccũ: ſtomacho atq; epati frigidis confert: ventremq; ſtringit.
¶ Ziniar calidum eſt et corrodit carnem.

¶ De ha. Cap. xxxv.

AMonum calidũ eſt ⁊ ſiccum. Ad opilationi epatis ex frigiditate ꝓficiẽs: dolorẽ aufert matricis In capite tñ grauedinẽ ⁊ dolorẽ atq; ſcothomiã generat. Additio. ¶ Humeue et achorus et aſſarũ adinuicem mutãtur vnũ pro alio ponendo. Textus. Alchãna puſtulas que ſunt in ore et aduſtioni ignis remediũ affert.
¶ Litium inter caliditatẽ et frigiditatẽ temperatũ exiſtẽs calidis oculoꝝ apoſtematibus ꝓfert: ſi cũ eo epithimentur Quod mollibus atq; ſolutis ap̃atibus confert: et pannuꝫ faciei epithimatũ: necnon in gutture tranſglutiendi duritiem gargariꝫatũ aufert: oriſq; puſtulis auxiliat. Additio
¶ Fit de aqua in qua coquitur cortices arboris berberis.
Textꝰ. ¶ Horf id eſt naſturciũ calidiſſimũ exñs: ſtomachũ et epar calefacit. ventrẽ molliſicat ac vẽtres e vẽtre educit coeundi preterea ſtimulat deſideriũ: et pulmonẽ mundat. Aſmati q̃ꝫ et groſſitiei ſplenis prodeſt aborſum itidẽ facit.
¶ Haſſe id eſt heſopus hiſpanica calida eſt. Que in oculo poſita vel comeſta viſus debilitati confert: aſmatiq; prodeſt: atq; vermes expellens facit aborſum. Ad digerendũ inſuper cibum adiutoriũ prebet.
¶ Harmel calidũ exiſtens inebriat: dolorẽ capitis facit: vomitumq; cõmouet vrinã quoq; et menſtrua prouocat.
Additio. ¶ Sepe in fine febriũ q̃tidianarũ dedimꝰ ideoq; qr viſum fuit nobis ꝙ iam materia erat digeſta ex quo multum vomentes euaſerunt. Textus.
¶ Haſeph frigida eſt. Cuiꝰ opozima bibitũ lapidẽ frangit et ſperma auget atq; vrine ſoluit conſtrictionem.
¶ Habenil flegma expellit: morphee albe atq; albaras auxiliatur. Cõturbationem tñ et nauſeam facit. ¶ Colloquintida calida exiſtẽs ⁊ ſicca croſſuꝫ expellit flegma: ac caput

mundat:et neruorum dolori atq; sciatice passioni:necnon podagre frigide:ꝛ elefancie beneficium parat.
¶ Ferri squama: stomachum corroborat:ꝛ emorroydarum stringit sanguinem. ¶ Aqua ẏo in qua ferrum extinguitur coeundi stimulat desiderium:crossoq; confert splen.
¶ Sempuiua frigida est. Que calis ap̃atibus ac aduſtioni ignis:ꝛ oculoꝝ egritudini:epithimata congrua existit.

¶ De ta. Cap. xxxvi.

TAmariscus frigida est ꝛ sicca:ex cuius folijs em plastrum super molle apostema positū auxiliat. Eius autem apozima in ore tentum:dolorē dentium sedat. Vinū preterea in quo folia eius cocta fuerint bibitum splenem subtiliat.
¶ Idē quoq; facit vinū vel sirupus acetosus cū quo scipho ex eiꝰ radice facto si diu bibat. ¶ Thubab est frigida apostematibus calis cū ex ea emplastrū desup ponit:cōferens.
¶ Tarathit id est spodium frigida est ꝛ sicca. Que ꝛ ventrē stringit:ꝛ sanguinem exire prohibet. ¶ Spodium frigidus est ꝛ siccum. Quod febribus acutis:ac siti ꝛ nimio ventris fluxui:ꝛ vomitui confert pustulis quoq; que in ore ꝛ lingua nascuntur: atq; tremori cordis auxiliat. ¶ Terra sigilla:ꝛ armena vtreq; sanguinē spuētibus atq; emorroydas patiētibus nunc omni loco ex quo sanguis fluit congruunt.
¶ Alia ẏo terra que a quibusdam consuete comeditur:in epate creat opilationem:et complexionem destruit:et precipue eorum qui ad hoc parati sunt:os tamen stomachi rigidum reddit fastidium ex cibis fastidiosis factum: atq; nauseam remouens.
¶ Talifafar:idest macis.galienꝰ dicit eum tpatū esse calida est ꝛ sicca. Que fluxum ventris: atq; vlcera intestinorum ꝛ emorroydas remouet.

¶ De ge. Cap. xxxvij.

MAndragora frīa est faciēs stuporē. Que si in vno mittat:valde inebriat. Medicinis autem ammixta dolore aufert de qua si maxima bibatur quātitas perniciem inducit.
¶ Titimalli mlte sunt species:q̄ oēs calide existētes:adurunt ac soluūt vētrē ꝛ nauseā efficiūt. Corpꝰ quoq; vlcerāt.

¶ Sēbut frigidū est et siccuz: fluxum phibens ventris succusq; eius bibitus ỹctiricie medetur.

¶ De. K. Cap̄.xxxviij.

UItis de qua fit vinuz folia vel preputia trita: et moze emplastri super calida apostemata posita: atq; dolenti capiti: beneficium prebet. Succus preterea ipsoruz: si bibatur ventrē ac vomitū stringit. Summi autem eius lapidē frangit: ꝛ scabiem remouet. ¶ Thus calidum existens ꝛ siccum carnem in vulneribus creat: ventrem quoq; ac vomitū arcet: ꝛ intellectum acuit: de quo tamen si multa sumatur q̄titas adurit sanguinez ꝛ efficit alguesegues: tremori idē cordis auxiliatur. ¶ Kamepitheos calidus est constritioni vtinc: atq; ỹctiritie et sciatice passioni: conferens. ¶ Condisi calidū est: qđ vehemēter vomitum ac ventris solutionem prouocat sternutationēq; commouet. ¶ Karmesih est vna spes thamarici frigidum est et siccum. quod ꝛ ventrē retinet ꝛ fluentem sitit sanguinez dē tibus preterea qui frangi incipiūt atq; moueri auxiliatur. ¶ Charabe frigidū existens ꝛ siccū: mēstruoꝝ superfluitati atq; emoroydis ꝛ emoptoicis: necnō dissintericis; ac cordis tremori remedium confert.

¶ Kesile calidi sunt ꝛ sicci. Qui cū corpus impinguent: stomacho boni existunt.

¶ Keste id est herbus calidū est: corpusq; impinguat: ac stomacho confert.

¶ Cubebe calidū est opilationes aperiēs. Quod ꝛ vtitides poros mūdat: ꝛ guttur mundificati ventrēq; stringit.

¶ Sulphur calidū est. Qđ adustionez faciens scabiei confert: si cū eo fiat inūctio: atq; asmati si bibaꝫ auxiliū p̄bet.

¶ Camedreos calidus est. Qui cū opilationē aperiat: splenis grossitiem atq; ỹctiritiam remouet.

¶ Dragagātuz guttur lenit atq; pulmonē: tussi q̄z confert.

¶ Kebikēgi calidum existens adurit ac sitim facit scabiēq; remouet: si ex eo inunctio fiat.

¶ Kildaru id est filix calidum est ꝛ expellit ascarides.

¶ De lem. Cap.xxxix.

AMigdale amare calide sunt. Que epatis apperientes opilationem asmati atq; lapidi qui in re

nibus et vesica est conferunt.
¶ Plantago frigida est: cōgrua existēs apostematib⁹ calidis ꝛ aduſtioni ignis: qñ more emplastri ſupponitur: doloꝛi quoq; auris auxiliatur ſi ex caliditate fuerit. Cuius ſemen vlceribus cōfert inteſtinoꝛum.
¶ Dꝛagōtea. i. iarus cali. est: q̄ opilationē aperiens: deſideriū ſtimulat coeūdi: atq; antique aſmati beneficiū p̄bet.
¶ Lacca calida est: caloꝛi epatis: atq; ydropicis ꝓficiens.
¶ Lingua auis ſpermati augmentū tribuit: ac coꝛdis remouet tremoꝛem.
¶ Bugloſa melancolicis est bona: tremoꝛi coꝛdis atq; veſicis oꝛis conferens.
¶ Larghia: id est granata tintimalis cal. est atq; adurens: que ꝛ ventrem ſoluit et vomitum facit.

¶ De mum. Cap̄. xl.

MA caliduꝫ existēs: vꝛine congruit ꝓstrictioni: ſi bibatur vel ſup femur moꝛe emplaſtri ponatur.
Maſtix calidū existēs ſtōm ꝛ epar coꝛroboꝛat.
¶ Bdelliū iudaicuꝫ calidū existēs. qđ dura diſſoluēs ap̄ata emoꝛroydis vtile iudicaī: bdelliuꝫ tñ de mecha. frigidū est ꝛ ſiccum: ventremq; ſtringit.
¶ Mumia emoptoicis bona existēs: rupturam vel fracturā velociter reſtaurat. Doloꝛem p̄terea gutturis ac diſſolutionis ꝛ cōcuſſionis ꝛ plagarum ſedat. Illi aūt qui dixerūt ꝙ perfecte emēdat: mentiti ſunt doloꝛi inſup ex frigiditate naribus cum oleo ſambuccino inſufflata auxiliatur.
¶ Meizabara calida est: que ventrem ſoluens ſpodagre ac coxarum: ꝛ coſtarum doloꝛi confert.
¶ Myrrha calida est: que tuſſi antique congrua exñs: voce efficit clarā. Scotomiā tñ inducit: doꝛmire p̄terea faciens mēſtrua ꝓuocat: ac p̄cturis ſcoꝛpionū bibita bñficiū p̄bet.
¶ Memithe frigidū existens: apoſtematibus calidis: moꝛe emplaſtri ſuppoſitum confert.
¶ Meubedhena calide ſunt: ventrēq; ſoluūt atq; vomitum ꝓuocant vehemēter: podagre quoq; conferunt.
¶ Marchaſitha calida existens: oculum facit rigidum; et abꝛadit foꝛtiter.
¶ Fuligo ſi de ea fiat epithima: ignis aduſtioni cōfert.

¶ Stafisagria calda est ⁊ adurēs:que ⁊ pediculos interficit ac scabiē remouet:de qua parua accepta q̄titas:vomitū ꝓ uocat. Ipsaz tñ dare timorosuz ē.fortassis.n.pniciē iferret.
¶ Celidonia cal.ē.q̄ albedini oc'ox ꝯgruit:visumq̄ acuit.
¶ Mugath bona existit si ex ea emplastruz super dissoluta membra fiat.

Additio.

¶ Mugath dicitur esse radix granate agrestis et dicit esse radix nosen.i. tremule arboris.

Textus.

¶ Mezerion calida est:que ⁊ bona est et multū acuta. Et li cet aquā citrinā vehementer expellat:epati tamen nocet.
¶ Merdasengi.i. litargirū frigidū est ⁊ siccum.qđ excoriationibus:atq̄ fetori sudoris confert:carniq̄ augmētuz tribuit. In emplastris p̄terea ponitur. ¶ Dia felis genera calida existunt:oculorumq̄ auferūt tenebrositatem.
¶ Mescathrame sit calidum existens prouocat menstrna.

¶ De non. Capituluz.xli.

Dil alis indicū calidum existens ⁊ ponticum:desiccat apostemata mollia.
¶ Ameos calidū est ⁊ siccū: stomachū calefaciēs et epar:lapidemq̄ frangit:atq̄ vrinam prouocat.
¶ Nitrum calidum est:abradens:⁊ mundans.
¶ Calx cal. exñs adurit atq̄ supfluaz corrodit carnē fluxū: p̄terea stringit sanguis q̄ cū lauatur adustioni ignis ꝯfert.
¶ Sal armoniacus cali.est.q̄ vuule cadēti:ac dolori guttu-ris q̄ nō ꝓmittit trāsgulutire:⁊ albedi oc'ox auxiliuz p̄bet.
¶ Heheremis h idest rosa asinina calida est:stomacho⁊ ep̄i frigidis remedium tribuens.
¶ Naphara calida est:que asmati atq̄ ventositatibus congrua existens,vermes paruos ano supposita interficit.

¶ De sim. Capi.xlij.

Spica indica calid.est. Que stomacho ac epati frigidis auxiliat vrinam etiam ꝓuocat.
Cyperi calidi sunt ⁊ sicci.qui stōm ac epar calefacientes frangūt lapidem:⁊ putrefactioni ac malo dolori:q̄ in naribus atq̄ in ore sunt:beneficium tribusit.
¶ Salegha:id est cassialignea cal.est existens ⁊ sicca:acuit visum ⁊ vrinā ꝓuocat. ¶ Folium calidū est:et vrinam ꝓuocat:tremori quoq̄ cordis atq̄ fetori auxiliatur.

¶ Sandoros:id est vernix sanguinem vomentibus: atq; emorroydis confert.
¶ Sel cala est doloi neruoſi ac ventoſitati conferens.
¶ Cypreſſi nuces ꝛ folia cala exiſtunt ꝛ pontica.que ruptu: re inguinis auxilium prebent:ſi ex eis emplaſtrum fiat.
¶ Sumach frigidū exiſtens ꝛ ſiccum : ventrem ſtringit ac ſtomachum preparat.
¶ Sidere frigida eſt ꝛ ſicca:ventrem ſtringens Additio: Arboꝛ ē cuius fructꝰ eſt nabach ſtringēs ventrē. Textus.
¶ Cancri caro ptiſicis auxiliatur:ac ſperma augmentat.
¶ Hermodactili podagre conferunt:ſperma quoq; augent
¶ Sceduram vel ſcedegurā frigidus exiſtens ꝛ ſiccus:reti: net ſanguinem:ac capillos ne cadant confirmat.
¶ Subedigi deutium concauitates radendo abſtergit.
¶ Secancur id eſt ſtincus de mari rubꝛo calidus eſt:coeun: di ſtimulans deſiderium quod eius renes propꝛie operant.
¶ Liquiritia gutturi confert ac pulmoni:ſupflua in eis exi: ſtentia expellēdo. Sitiz p̄terea atq; vꝛine ardoꝛem aufert.
¶ Seueſten guttur ꝛ pectus lenit.
¶ Siſeleos calidus exñs:aſmati retētioni vꝛine:atq; infla tioni ventris confert:parũq; accelerare facit.
¶ Sekebinegi calidū eſt qđ groſſe vētoſitati ac colice:nec nō epilepſie:ac paraliſi conferens oculoꝛū tenebꝛoſitatem aufert:ꝛ ſcoꝛpionum puncturis auxiliatur.
¶ Saculufundurion id eſt ſtolopendria calida eſt ſpleniq; croſſo:ac ſtrāguirie:ꝛ lapidi remedium affert
¶ Scamonea colerā rubeam vehementer expellit.ſtoma: cho atq; inteſtinis ꝛ epati nocumentum parans.

¶ De ham. Capꝫm.xliij.

Harar:id eſt iuniperus eſt arboꝛ cuius fructus ca: lidus exiſtens : pꝛouocat vꝛinam : ac ſtomacho confert.
Alsarai id eſt ϗga paſtoꝛis frigida eſt cal'is apoſtematibus: ꝛ ardoꝛi ſtomachi beneficiū tribuēs:quādo moꝛi emplaſtri ſuperponitur.
¶ Haelchalimibit:id eſt gummi fiſtici calidum exiſtens:fiſ: ſuris ꝛ plagis congruit.
¶ Piretrum calidum exiſtens:doloꝛi dentium atq; puſtu:

lis oris congruum existit.
¶ Assium id est crocus hortolanus calidū existēs morphei ⁊ panno auxiliatur.
¶ Solatrum frigidū est ardenti epati remediū tribuens.
¶ Curcuma id est vena citrina calida est. Que cū sit abra-dens:visum acuit atq; albulam delet.
¶ Juiube in calore sunt temperate que et guttur leniunt et sanguinē:licet parum clarificant graues tamen sunt et fastidiū facientes:tardeq; descendunt.

¶ De fe. Capi. xliiij.

HA id est sistra calida existēs: puocat vrinam.
¶ Felenge est calidū et siccum.
¶ Fel calidum est dolori neruorum proficiens. fi-stici calidi existentes prouocant menstrua.
¶ Fesire id est brionia calida est. Que cū sit detergens et abradens:pannū et lentigines magnas delet.
¶ Fesarastim vel fesiresin brionie similis est mēstrua ⁊ vri-nam prouocans:atq; epilepsie ꝓficiens.
¶ Argentum frigidum est cordisq; proficit tremori.
¶ Fulfel emmie id est radix pipis ⁊ suū lignū calida sunt: colice atq; ventositati congruentia.
¶ Faufel id est auellana indica frigidū est. qđ apostema-tibus calidis epithimatum bene facit.
¶ Euforbium vehementer est calidum. quod et aquaz ex-pellit fortiter. atq; paralisim:et similib⁹ egritudinibus cō fert. In oculis vero positum initianti aque catarractarum auxiliatur.
¶ Feluca haragi id est fel elephātis capillos facit rigidos
¶ Marubium calidū est: disnie proficiens: et difficultati anhelitus atq; ictiritie.
¶ Mentastrum calidū est et siccū. qđ et veteri asmati atq; difficultati mictus auxilium prebet.
¶ Peonia pueris epilepsiam patientib⁹ confert si sup eos appensa fuerint vel ex ea suffumigentur.
Rubea calida existens:vrinam atq; mēstrua prouocat.
¶ Morphee itidem albe atq; albaris epithimata cōfert.

¶ De sath. Capit. xlv.

Oclee marine aduste:abradendo purgant dentes Et non aduſtis vero et tritis:emplaſtrum factum et aduſtioni ignis ſuperpoſitū ſanat eum.

¶ Sapo calidus exiſtit.qui vlcerans corpus:in ipſo forte efficit abſterſionem.

¶ Aloes calidū eſt colerā rubeam expellēs. et caput ac ſtomachum purgans carnēq; creat. Additio.

¶ Cuius ꝓprietas eſt epar debilitare ideoq; ydrodicis nō eſt dandū:quia ꝟo nocumētū qđ emorroidibus ꝛ alijs aut paſſionibus facit ſatis notū eſt nō modo faciem ꝙmētionē. Textus. ¶ Summi arabicū frigidū exiſtēs ventrēq; ſtringens inteſtinorum excoriationi confert.

¶ Cordumeni calidū eſt. qđ epilepſie atq; aſmati et paraliſi cōferēs expellit aſcarides:atq; ſcorpionis puncture remedium affert. ¶ De caph. Capi.xlvi.

Calamus aromaticus calidus exiſtens ſtomacho atq; epati mō emplaſtri ſuperpoſitus auxiliatur.

¶ Cartamū calidū eſt. Qđ et ventrē ſoluit:et ſperma auget:ſtomacho tamen nocet.

¶ Kitram id eſt pix liquida vehemēter exiſtit caliduz. Qđ menſtrua ꝓuocat ac fetum expellit.Aquam ꝟo in oculum deſcēdere ꝓhibet. Scabiei preterea ꝓficiens: ſperma ita immutat qđ ex eo embrion generari non poteſt.

¶ Centaurea crudum flegma e corpore educens neruorum dolori ac colice confert.

¶ Curth id eſt iuncus nilo de quo fit acatia.frigidus eſt vē trem quoq; ſtringit.

¶ Cambil calidum exiſtens expellit aſcarides.

¶ Kerfe calidum eſt.ſtomachūq; calefacit et nauſeam reprimit. ¶ Milium ſolidum eſt.quod et vrinam prouocat et lapidem frangit.

¶ Kana calida exiſtens prouocat menſtrua:ac ventoſitatē diſſoluit:carnem preterea in vulneribus creat atq; ſcrofulas diſſoluit.

¶ Cathinia argenti:ſcabiei que in corpore oritur ac puſtulis que ſunt in oculis congrua exiſtit.

¶ Cathinia auri ea ſubtilior eſt. Que etiā albūlā que eſt in oculo remouet.

¶ Calcanthum corrosiuum et caliduz est ponticumqz exi-
stens:polipum a naribus remouet.
¶ Pumex frigida existens:in medicinis ponitur oculorū
dentiūqz mundificat concauitates. Additio.
¶ Pumex est lapis corij preparatox qui lapis vulcani dr.
Textus.¶ Cacule aquā repellens:lac puocat ꝛ vrinam.
Additio. ¶ Mundificat vitrū et nascitur in marī qñ est
iuxta sibiliam. Textus. Es vstum capillos tingit:vul-
nusqz consolidat:et aquā expellit.

De re. Capi.xlvij.

Bace lauri existēte calide: puncturis conferūt scor
pionū.quando cumvino bibuntur:ac naribus in-
sufflate:torture conferunt oris.
¶ Fumi pini calidum existēs:carnem in vulneribus creat:
ideoqz ponitur in emplastris.
¶ Faffasa est trifoliū cal'a est:carnēqz crescere facit:ꝛ vrinā
prouocat cuiꝰ semen spermati ac lacti incremētum prebet.
¶ Reubarbarū calidū est.Quod stomacho ac epati confe
rens casui atqz pcussioni bibitū remediū tribuit.
¶ Finis calidus est ꝛ siccus.Qui ꝛ adustionem facit:ꝛ mol
lia dissoluit apostemata.
¶ Feniculū calidū est:ꝛ vrine puocatiuum:ac antiquis cō-
ferens febribus.Quod cum recens est : lac generat.Cuius
succus in oculo positus acuit visum.

¶ De sin. Capitulm.xlviij.

Sēilen est calidum ꝛ dissoluit apostemata
¶ Settaragi:id est tapsia calidus estꝛ acutꝰ.Mor
phee ąqz albe atqz lepꝰ cū aceto epithimatꝰ cōfert.
¶ Seucar est calidus.Qui morphee cū aceto epithimatus
atqz yctiritie ꝛ grossitudini splenis:bibitꝰ ꝓfert. Additio.
¶ Id est pes colūbinus cum quo tingitur oculus vel cera.
Textus. ¶ Scebram calida ē.q̄ colerā rubeā ꝛ aquā atqz
flegma vehemēter purgās:epati existit nociua. Additio.
¶ Latine dr laureola ꝛ barbarice louagath ꝛ ē interficiēs.
Textus. ¶ Sepū omne dissolutiuū est atqz mollificatiuū.
¶ Scordion calidum existens:grosso spleni confert.
¶ Steregi calidus est:scabiei atqz pruritui valens vētrisqz
efficit solutionem.

¶ Sedine id est ematitis lapis frigida est ⁊ stiptica atq; in pulueribus ponitur oculorum.
¶ Alumen vehementer existit stipticum: dentes quoq; motos confirmat.
¶ Sebenic id est athanasia vel senescchila calida est. q̄ fluxi ab ore infantiū decurrenti: atq; epilepsie remediū affert.
¶ Sacahic id est papauer rubeus calidus existens tenebrositatem visus atq; oculorum albulam remouet.
¶ Suchaha est calida existens: antiquis confert febribus.
¶ Sunim id est nigella calida est ⁊ acuta. que flegma quasi lambendo destruens: aufert reumatismum atq; ventositatem expellit.

¶ De te Capl'm. xlix.

Tuderi est calidum ⁊ augmentat sperma ac puerorum lapidibus remedium aufert. Tamarindi frigidi existentes ventrem soluunt ac coleram rubeam ⁊ sanguinem reprimunt.
¶ Tereniabin temperata est: ventremq; soluit.
¶ Tuthia vtilis existit ad oculi rigiditatem faciendā: asperarumq; remouet fetorem.
¶ Tiregi calidum est: atq; apostemati congruum existit.
¶ Turbit calidum existens expellit flegma.

¶ De he. Capl'm. l.

The fisse calida est multum atq; adustionez faciēs. Que alopitiam patientibus pilos renasci facit. Mollificationi preterea si ex ea fricetur corpus auxilium prebet. Additio.
¶ Thesiphie est gumma ruthe siluestri in terra barbaricorum nascitur ⁊ vocatur ibi adries que cum vehementis sit caloris non multum est sicca. Textus.
¶ Thil al's thitagra prouocat vrinam ⁊ frangit lapidem.

¶ De cha. Capl'm. li.

Cheruha id est pendactilli calida existens: colice atq; paralesi confert. durities quoq; mollificat: si ex ea fiat emplastrum.
¶ Sinapi calidum est. quod in palato posituz flegma incidit. vermes preterea expellit: atq; apostemata maturat.
¶ Maluauiscus in caloze rpata est. Que ap̄ata mollificās

dolorem sedat. Cuius semen morpheā remouet: si cum eo ꝛ aceto in sole epithima fiat: atq; ardori mictus auxiliatur
¶ Eleborus niger colerā expellit nigram. Albus ẋo vomitum vehementer prouocans: multum vomere facit. Ipsum tamen bibere non est securum.
¶ Cassiafistula vētrem soluit: ꝛ apostematibus interiorum confert.
¶ Fermentū de farina triticea: doloribus qui sunt in plantis pedum si ex eo fiat emplastrum auxiliatur ꝛ apostemata maturat.

¶ De thel. Capm.lij.

Quantarides calide sunt ꝛ acutissime. q̄ licet scabiei conferant: vesicant tamen si ex eis multa sumatur quantitas vlnerūt ac sanguinē mingere faciunt ꝛ interficiunt. Ex quibus parua accepta q̄ptitas: vrinā vehementer prouocat: atq; albaras albe cum aceto epithimate remedium afferunt. ¶ Cauda equina est frigida: que vētris fluxū patientibus: ꝛ emoptoicis ac calidis auxiliatur apostematibus. ¶ Aurum tremori cordis et melancolie adiutorium prebet.

¶ De that. Capm.liij.

Athro solutioni ventris: et vesicis oris: atq; intestinorum: maximum affert remedium.

¶ De gaim. Capm.liiij.

Or.i.laurus apostemati matricis cōfert: atq; punctiure scorpionis ꝛ dolori neruorū auxiliat. Quod totum semen ꝛ oleum operantur. Hauseam tamē atq; vomitum faciunt. ¶ Blutem de corijs antiquis: faciei pustulis que cum cutis duritie ꝛ rubore consistunt: confert: atq; ramici initianti: ꝛ emoptoicis auxiliatur. ¶ Agaricus calidum existens: epatis aperit opilationez. Asmati quoq; atq; epilepsie: necnon vetustis febribus: remedium affert. Humores preterea grossos a capite expellit. ¶ Bafit id est eupatorium epatis opilationem aperit: ac vetustis febribus auxilium prebet.

¶ Expletus est tractatus tertius.

¶ Tractatus.iiij.zij.cõtinens capitula.

¶ Capitulũ primũ.de dicendis aggregationibus cõseruãdi sanitatẽ ⁊ eius summis
Cap̃.ij.ð mẽsuratiõe motꝰ:⁊ dispõibus ipsius ⁊ tpis eius
Capl'm.iij.de mensuratione somni ⁊ horax suarũ:⁊ iuuamenti ipsius ⁊ lesionis.
Cap.iiij. de regimine comestionis.
Ca.v.de regimĩe bibitiõis.
Ca.vi.ð purgatõibꝰ corpis: a superfluis humoribus.
Ca.vij.de temperãdis domibus et hospitijs.
Ca.viij.de pnosticatiõe malorũ accidentiũ anteq̃ preualeant ⁊ augeantur.
Ca.ix.de actionibus animalium cogitationum.
Ca.x.de custodiẽdis cõsuetudinibus.
Cap̃.xi. de auferẽda malitia ciborum incõuenientium.
Capl'm.xij.de nocumẽtovini auferendo.
Cap̃.xiij.de alijs potibꝰ qui ponũtur loco vini.
Ca.xiiij.de iuuamẽto flobothomie ⁊ eius nocumento ⁊ quo debeat fieri.
Ca.xv.de iuuamento purgationis:⁊ eius nocumento et quomodo debeat fieri.
Ca.xvi.de iuuamẽto vomitꝰ ⁊ eius nocumẽto ⁊ quomodo debeat fieri.
Ca.xvij.de iuuamẽto coitus et eius nocumento.
Cap.xviij.de iuuamento balnei ⁊ eiꝰ nocumento:⁊ quomodo debeat fieri.
Capl'.xix.de forma corporis laudabili.
Ca.xx.de iuuamẽto fricationis labiox cũ corticibus nucum: ⁊ eius nocumentum ⁊ quomodo debeat fieri.
Ca.xxi.de ꝓseruatiõe dẽtiũ.
Ca.xxij.de cõseruatiõe oculi ⁊ eius clarificatione.
Capl'm.xxiij.de cõseruatiõe auditus.
Capl'z.xxiiij.de cautela egritudinum transeuntium de vno ad aliud.
Capitulũ.xxv.de pestilentia et cautela eius.
Capl'.xxvi.de regimine corporis ꝺm tempora.
Ca.xxvij.de regimĩe ꝑgnantis : et conseruatione fetus ipsius.
Ca.xxviij.de facilitate ptꝰ ⁊ regimine parturientis.
Ca.xxix.de regimĩe ifantis.
Ca.xxx. de eligẽda nutrice: ⁊ regimine ipsius.
Capitulũ.xxxi. de regimine omnium etatum.
Capl'm.xxxij.de probatione medici.

¶ De dicendis aggregationibus conseruandi sanitatem ꝛ eius summis. Cap'm.i.

SAnitas conseruatur bonitate mensurationis motus et quietis: atq; comestiõis et potus nec nõ expulsionis superfluitatuz ac domorũ. ꝛ ceterorũ locoꝝ in quib⁹ hoies manere debẽt: malorũq; accidẽtiũ anteq̃ augmẽtũ recipiãt succursus: atq; animalium cogitationũ sibi cõuenientiũ: ꝛ consuetudinum custodie. Nos autem in vniuscuiusq; istorũ tractatu: quãtum nostro competit tractatui si deus voluerit loquemur. ¶ De mensura motus et suarum dispositionum ac suarum horarum. Cap'm.ij.

SAnitatem conseruare volenti: ante comestionem moueri necesse est. Motu autem quisq; vti debet sibi vti consueto: quod vires ipsius non excedat. Sit etiam motus deambulationis vel vectationis. Quo nemo tam diu vti presumat: donec fatigationem et multam sentiat grauedinem. Sed cum vtitur motu ex quo lassari se senserit: dimisso motu statim anteq̃ aliquã inde consequat lesionẽ quiescat. De natura enim mot⁹ est q̃ qñ añ comestionẽ fit: calorẽ accrescere facit innatũ. Quãobrẽ ꝛ cibus calorẽ inuenit accensum: ꝛ corp⁹ inde grossitudinẽ ꝛ tolerabilitatẽ ꝛ vires acq̃rit. Sũmopere p̃terea obseruandũ est: vt qui fortib⁹ ꝛ grauibus vti vult motibus gradatim in eis p̃cedat: neq; de quiete ad grauem motũ subito trãseat. Uenter quoq; eius si grauis fuerit ꝛ magnus: lata constringendus est fascia. Post comestionẽ ẋo: a forti motu ac longi tẽporis: oĩno est cauendũ. Sicut enim motus ante comestionem factus sanitatis est conseruatiuus: ita post comestionem egritudinis inuenitur generatiuus.

¶ De mẽsura somni ꝛ sue hore: atq; sui indumẽti. Cap.iij.

OPortet vt tandiu post comestionẽ aliquis se a somno abstineat donec cibus ab ore stomachi descendisse: atq; inflatio ꝛ grauẽdo minui: atq; inferius mergi sentiatur. Quod si tradetur non incongruum est: vt parua iuuetur deambulatione donec descendat. ¶ Est etiã obseruãdum ne deuno latere ad aliud: sepe voluatur. Tardatur enim inde digestio: atq; inflatio ꝛ rugit⁹ sentitur.

Oportet itidem vt puluinar sit altum: ⁊ precipue si cibus nondū ab ore stomachi descenderit. Somni autē vtilitas anime aufert laborē:eamq; reddit subtiliorē:atq; cogitationem et rationē que ebetes erant et quasi fesse subtiliat et acuit:corporisq; fatigationem mitigat:⁊ digestiuaz meliorem efficit:ac corpus impinguat. Multū autem dormire corpus desiccat ac tenerū efficit flantis quoq; multitudinē in eo creat:ipsumq; infrigidat. Quod in corpib⁹ grossis et pinguibus precipue opatur. Vigilie vo multe calorē intendunt ac formā corrūpunt:corpusq; desiccant atq; colerā rubeam in ipso augmētant. Quod precipue operātur cū corpora sunt macra. Oportet itaq; vt aia vigilare non cogatur cū dissoluta et stupida fuerit:neq; ad dormiendum incitetur:cum excitata atq; subtilis ⁊ acuta fuerit:motusq; leues ⁊ sensus fortes.

¶ De regimine cibi. Capit.iiij.

Quomedere postq; cibi preteriti fex inferius descenderit et pars vētris inferior leuis efficitur in qua nulla remansit tensio : et motus precessit conueniens:appetitiua quoq; pualet meli⁹ iudicatur. Et preterea cauendū ne comestio postq; appetitus affuerit:tardetur nisi appetitus fuerit mēdosus:sicut ebrijs: ac fastiditis accidere solet. Sed postq; homo qui ebrius non est appetere inceperit:et cib⁹ qui precessit neq; mult⁹ neq; grossus fuit ipsa hora comedere dz sine dilatione aliqua hoc nāq; melius est. Si em comestio adeo tardet quo ad appetitiua destruatur que prius intensa erat sirupū iulep vel acetosuz vl aquā calidā sumere debet:aut comestionē vna hora tardare donec vomat vel assellet:aut appetitiua excitet ⁊ redeat Quibus rite peractis:comestio subsequi debet. ¶ Valde quoq; cauēdū censemus ne cibo adeo impleatur homo: vt stomachus tēdatur vel multū grauet:aut anhelitus angustetur. Quapropter si hoc aliqñ acciderit : cibus sumptus anteq; descēdat euomi debet. Quod si euomi non poterit: somnus ⁊ motus incrementū recipere debent:atq; ea que ventrē soluant:sumenda sunt. Cibus preterea quo vti ꝓsueuerat in sequenti die minuēdus erit. ¶ Et etiā summopere obseruandū:vt cibos sibi consuetos quisq; accipiat. et to-

tiens edat quotiens cõſueuit: niſi cõſuetudo peruerſa fue=
rit:ꝛ aqua omnino permutari gradatim debet. Quã tamẽ
non repente ſed ordinate paulatim vz. de illa ad bonã trã=
ſeundo deſerere debet. Ordo quoq; in comeſtiõe iſte obſer
uari dz:vt ſani inter diẽ et noctẽ ad minus ſemel, ad maiꝰ
aũt vt his in die, et qꝺ temperatius eſt inter duos dies ter
reficiãtur. Semel autẽ in die comedere. corpora habẽtibꝰ
macra et ſicca:nocet. Bis vo in die refici:corpora haben
tes groſſa et pinguia ledit. ¶ Multo preterea vtentes mo
tu:ac multũ laborantes:maiori ꝛ groſſiori indigent cibo.
His autẽ contrariis cõtraria inueniũtur. Quapropter cu=
iuſq; hois querenda eſt ꝓſuetudo:quiſq; ei cibus cõueniẽs
ſit interrogandũ. Sepe eñ cõtingit:vt cibaria aliqua que
mala ſunt aliquibus conuenientia reperiantur: a ꝙbus ipi
ſicut alij ſibi cauere nõ debent. Et fortaſſis cibaria aliqua
exiſtẽtia bona:aliquibus incongrua inueniũtur. a quibus
penitus ſibi cauere debẽt. Si aũt ſint aliq̃ cibaria aliqbꝰ
cõueniẽtia que ipſi appetãt. licet minꝰ bona ſint:appetitui
tamẽ tribuẽda ſunt niſi omnia peſſima fuerint. Non tamẽ
mali ſemp vtendum eſt cibis. Quare ſi aliquis hoc egerit:
ſolutiuis medicinis malos humores ex tali cibo genera=
tos mouere ſolitis vt debet. In hora etiã qua talem come
dit cibũ:aliquid cũ eo comedere:vel poſt ipſum bibere de=
bet:qꝺ eũ temperet et minus malũ faciat:ſicut ſi deus vo=
luerit dicturi ſumus. ¶ Qꝺ autem digeſtio fit mala: ꝛ cor=
rũpitur:inde eſt ꝙ cibi multi ꝛ diuerſi in vna ſumuntur ho=
ra:et ꝙ cibus groſſus ante ſubtilẽ comedit:et ꝙ multa ci=
baria cũ iure habente micas panis accipiũtur: atq; ꝙ iter
principiũ prandij et finem multa ſit hora. ¶ Oportet p̃ter=
ea vt i hyeme ſit cibus actualiter calidꝰ in eſtate actualiter
frigidus. Eſt etiã abſtinendũ a cibis calidiſſimis:quales
ſunt tunc cũ ab igne remouentur:et ab illis que ſunt vehe=
mentis frigoris ſicut qui ſuper niuem refrigerãtur:quibus
nullus vti debet. Cibo eñ ſuper niuem infrigidato:nullo
modo eſt vtendum niſi in tempore magni caloris: corpore
quaſi inflamato exiſtente. ¶ Meliores quoq; hore ad ſu=
mendũ cibum hore ſunt frigide. Quod ſi hore frigide eſſe
non poſſunt. mãſiones ſaltim frigide ſint. Sint itidem ho=

re comestionis:post quas dormire et quiescere possint.
¶ Fructus etiam si in prandio sumendi sunt : ante omnem edendi sunt cibum nisi sint de his qui in stomacho multaz faciunt morã:atqs tardãtur in quibus est pontticitas et acetositas:vt citonia et poma et mala granata. Si autem de his causa medicine sumere parũ voluerint comedãt. Melius tamẽ in conseruanda sanitate iudicatur:vt oẽs recentes fructus dimittãtur.vel parua ex eis sumatur quãtitas. Ex q̃bus si multũ comederint cũ medicinis solutiuis ꝛ matu eis succurrẽdũ est.Est etiã diligenter obseruãdũ: ne recẽcentibus vtatur fructibus nisi in die quo multo vsi fuerint exercitio atqs in stomacho ardor sentitur.Est eñ cõueniẽs vt hac in dispõne fructus comedant recentes:sicut sunt ficus:et vue:ꝛ pira:ꝛ mora:ꝛ crisomila:infrigidata in aqua. ¶ Postq̃ autẽ predictos comederint fruct⁹ aliquo interposito spacio: cibũ quem debent sumere edant. ¶ A fastidio preterea sũmopere est cauendũ. Q̃ si quis fastidiũ passus fuerit : in eadẽ die minoret cibũ atqs in sequenti similiter alleuiet cibũ. Sed si multis diebus ꝛ continuis fastiditus fuerit:medicinã bibere debet nõ multũ solutiuã qualis est ea que stercus expellere:ac stomachũ et intestina:et epatis foramina mũdificare solet:sicut trifera minor q̃ pigram recipit et turbith. Vel pillule que species recipiunt redolentes vel pillule de mastice ꝛ aloe ꝓfecte:vel diacitonitem solutiuũ.Vel electuariũ laxatiuuz de dactilis:vel scheri ebezen:et his similia. ¶ Sunt etiã hoies in q̃bus grossa bñ digeruntur cibaria:et corrũpuntur in eorũ stomachis cibaria subtilia. Istis ergo ea que nõ in stomacho corrũpuntur tribuẽda sunt:ꝛ que digerunt. Huic autẽ dispõni habẽtib⁹ ꝓtrariam ꝟia danda sunt. Et expedit vt plus nutrimẽti illius in quo alicui⁹ humoris generatio corrnptibilis multiplicari solet sibi inferẽs nocumentũ sit huic ꝟiũ hũori:ip sumq̃ generari prohibeat. ¶ De regimine pot⁹. Cap. v.

IN potationis regimine obseruanda est regula ne aquã ieiuni vel sup mẽsam nisi postq̃ comederit et vẽtris supiora alleuiata fuerit:sumere ꝑsumãt. Si tñ ea cã reprimẽdi sitim vti voluerit:nõ ad satietatẽ:sed parũ ex ea sumãt. Postq̃ ꝟo ventris supiora vt pri⁹ dictũ est

alleuiata fuerint: cibusq; ab eo descēderit: satiari ex ea vel vino debent. Summopere autē cauendū est: ne aquam nimis aliqui bibant neq; aquā in mensa accipiāt: nisi frigidā. Frigida enim cum fuerit: parua ex ea sufficit quātitas. Ab aqua preterea niuis neruos habēres debiles: quorū stomachus epar frigida sunt atq; q̄ in digestiōe sua īuenit diuersitatem t cuius anima debilis ac quasi cōsumpta cernitur: sibi cauere debent. Qui autē carnosus fuerit: t sanguinem multum atq; colorem rubeum habuerit: quorū t appetitiua fortis existit: nihil ab aqua timere debēt. ¶ Nullus etiā ieiunus aquam bibere debet: nisi qui magnum habet ardorem: vel qui est ebrius: debet insuper quisq; ieiunus vel post balneum vel post coitū: vel post fortem motū qui hoīs anhelitum frequētem facit cauere ne multum aque frigide subito bibat. Sed parū ex ea paulatim sumere debet. Quod eo vsq; facere debet: donec illud remoueat accidens atq; eius extinguat impressio. Aqua etiam noctu bibenda non est: si sitis mēdosa fuerit. Signū xo hui⁹ est: q; sitiēs ebrius est: vel quod iam bibit aquam sibi sufficientē anteq; dormiret, sicut consueuerat. Quod si contingat aliquem aquam multam bibere: t sitim augmētari a potu ipsius abstinere debet: atq; sitim multum tolerare. Cito enim remouebitur sitis Additio. ¶ Iste qui bibit aquā multā t sitis eius augmentatur ideo hic patitur quia musculi stomachi tendunt t inferi⁹ stōi os stringit t qr stomachus tensus est nō habet vires quib⁹ aquā ad intestina eiscire possit vene etiā epatis aliquam aque partē attrahere nō valent epar queritur ex illa aqua nullo modo iuuat vñ calidū remanēs aliaz appetit aquam t q̄to magis biberit tanto magis tenditur stomachus neq; eius cessat tentio donec aliquātulū mollis efficiat stomachus tunc enim oia se recte habet. Textus. Homo asit famelic⁹ t vacuus vinū bibere nō dz. Neq; post cibum acutū: nec post balneū. Neq; post fortē motū. Neq; post ciborum saturitatē; nisi postq; descēderit cibi neq; post crapulā neq; vini tāta sumēda est q̄titas: vt ex ea grauetur stomachus t tendat: nisi aliq̄s post ei⁹ potū sibi medicare velit. Debet etiā q̄sq; vinū eligere: qd sibi cōuenientius est fm q̄ diximus. Diuersificat enī vinum in suis speciebus

multipliciter. Frequēti quoq; ebrietate nullo modo est vtē dum. Malas eñ generat egritudines. Una autē ebrietas vel due in mense auxiliū prebent si non sint cōtinue. Sitq; cuiusq; hominis inclinatio ad ipsum vel ab ipso: fm q; sibi conueniētius est. Sunt eñ qui cibū sine vino digerere nul lo modo possunt: et sunt alij qui a vino grauantur: et in quibus cibus cum vino corrumpitur quibus colorem atq; repletionem facit febrēq; cito inducit.

¶ De mundificatione corpor a supfluitatibus. Cap. vi.

UT corpus a superfluitatibus mundū permaneat valde studere conuenit. Qđ ventris solutione ac vrine prouocatione necnō motu ⁊ exercitio fieri potest. Unūquodq; enim istor aliq; superfluitatū speciez a corpore expellit. Quapropter si egestionē comparatione ciborū assumptor paucā inuenerim⁹: atq; minorem q; esse consueuerat: ventrē cum aliqua re tpata hoc faciēte: solue re debemus. Urinaz quoq; si minuatur similiter tempate puocare debemus. Qđ vinum subtile et syrupus acetosus atq; melonū et citrolorū semina necnō ipsum apium et fe niculū: ⁊ cucumeres: et citruli: ⁊ melones ⁊ his similia fa cient. Quando autē quod per sudorem expelli solet minui tur: atq; longū iam preterijt tēpus: ex quo magno non vsi fuimus exercitio: neq; aer circundans est calidus cū exerci tio atq; balneis sudorez prouocare debemus. ¶ Et si con tingat vt cibis colere rubee generatius vtamur: rem ipaz tempate expellentē sumere debemus. Sicut sunt mirabo lani citrini et pruna: ⁊ tamarindi: ⁊ serū: ⁊ succus granato rum cum pulpa sua tritorū. Quod si causa erroris illud fa cere dimiserimus: donec humoris maxima quātitas in no stris adunetur corporibus fortioribus tūcvti oportebit me dicinis quas in parte de curandis egritudinibus in locis illarum nominatione dignioribus noiabimus: atq; tunc forti oportebit nos vti medicina: sicut qui egritudines me dicatur: nō sicut qui sanitatē cōseruat. ¶ Si aūt cibus cole ram nigram generare solet: mirabolanos indos atq; poli podium necnon epithimum sumere debemus. Et si flegma generare solet: trifera minore pigrā ⁊ turbith recipiēte vel electuario ex zinzibere: ⁊ turbith ac zucharo facto vti con

uenit. ¶ Stomachū quoq; si viderimus quasi stupidum et sine sensu:atq; appetitiuā destructā:et homo iam nō appetit nisi acuta:aliaq; cibaria eū grauāt ꝛ ꝓprie dulcia ꝛ vnctuosa vomitus:tūc hoc modo ꝓuocandus erit. ¶ Prius comedat res salsas ꝛ sinapim aut siclā:aut rafanuz:postea bibat syrupū acetosuz:vel ydromel aut medicinas q̄ tēperate purgare solent quas nomīauimus. ¶ Corpus autē si qñ inflāmatū atq; ad motiones graue:colorem quoq; rubeum ꝛ tactum calidū viderimus:venasq; eleuatas ac plenas conspexerimus. Sanguinē minuere festinabimus atq; ciboruz mensurā minuemus:carnez quoq; atq; vinū necnō oīa dulcia dimittere cogemus ꝛ nitemur ad hoc vt oīa cibaria sint pontica vel acetosa. Qđ tandiu fieri cōuenit donec p̄dicta cessent accidētia. ¶ Viri p̄terea ac mulieres cū appetūt coire debent. Quod quidē faciāt nature nō repugnātes. Sūt etiam quedā aliam que summa cū diligētia fieri debent:vt dentium ꝛ gingiuaruz:ac labioꝝ cum corticibus radicū nucuz fricatio:ꝛ gargarismus atq; sternutatio in aliquib⁹ horis: ¶ Supfluitatū quoq; nulla est retinēda. Ex retentione enim vrine mingēdi accidit difficultas. Egritudines quoq; que vesice in suis partibus solēt accidere euenīūt. Egestio ꝝo retenta:vētositatez ꝛ tenasmon:atq; malā colicam:necnō appetitiue destructionē ac fastidium generāt.

¶ De mansionibus et domibus siue hospitijs temperandis. Capitulū.vij.

Oportet attendere ne in his locis sit calor talis:ex quo corpus in sudorē resoluatur ꝛ humectationem neq; frigus tīn sit vt ex eo corpus cōtrahaꝫ ꝛ horripiletur. Terra quoq; nō sit mollis neq; humida neq; multum sicca;neq; sit sordida:neq; puluerulēta; sed sit iter has dispositiones mediocris. Qđ erit si locus sordidus ꝛ pulue rulētus ita roretur aqua vt ex ea recipiat tēperamentū. Et si fuerit mollis super lectos vel in solario sedatur. Mansiones sicut predictuz est temperate corporibus quoꝝ sanitas est perfecta:ꝛ natura temperata conferūt. Corporibus ꝝo dispositionem his habētibus cōtrariam:que.s.macra sunt et colerica,mansiones molles ꝛ humide congrue existunt: si cum hoc etiam frigide fuerint. Sicce autem ꝛ calide mā-

siones:que cum hoc mollitiem non habeant corporib⁹ dispositionē istis habentibus contrariā auxiliant. Quibus ille que ab istis diuerse inueniuntur: nocumentū prebent. Decet preterea summopere caueri ne malus in eis sentiat odor. Qui si forte affuerit suffumigationibus erit emendādus.

¶ De significatione malox accidentiuz anteq̄ preualeant ⁊ augeantur. Cap. viij.

QApitulū hoc est elementis cōseruandi sanitatē nobile existit. Et esset satis conueniēs vt in ipo multiplicaremus verba: ⁊ vsq̄ advnguē ea que in ipso sunt cōsideranda perscrutaremur. Sed qz istius nostri libri intentionem preterire nolumus tñ nullo suorum morag faciemus capitulorū aggregationes: et summas apponentes paucas. Dicamus igitur q̄ cum capitis dolor fortis est et mensiuus vel emigraneaverendū est ne ad oculos aqna descendat et dilatetur pupilla. Quapropter: si capitis dolor diu perseuerando grauiter infestauerit. neq̄ medicinis releuari poterit: infirmanti succurrenduz erit cum extractione artariaruz que in timporibus pulsant. ¶ Saltus faciei diu permanēs si multus fuerit ⁊ fortis oris torturam adeo portendit vicinā: vt statiz inuadere debeat. ¶ Postq̄ igitur istud sentiri ceperit medicine vehementer solutiue: ac vomitus prouocatione dari debent. Facies quoq̄ cum forti aceto quod de vino factuz sit in quo mentastrum sit decoctū fricari conuenit: ⁊ comestio parua erit danda. A vino ꝑterea oīno abstinere debet. Fortibusq̄ euacuationib⁹: ac fricationibus: necnō gargarismis ⁊ sternutationib⁹ vtendum erit. ¶ Totius ẋo corporis saltus multus ⁊ diu permanēs: spasmū ꝓnosticatur. Oportet igitur cuz istud acciderit: fortiter euacuare ⁊ fricare corpus: ⁊ ipsius regimen subtiliare: medicine quoq̄ calide quas in suo nomīabimus capl'o dande erunt. Stupor paralysim portendit: quapropter cum accidit: regimen subtiliandū erit: corpusq̄ cum medicinis acutis: quas in paralysis capl'o nominabimus: euacuādū erit. ¶ Faciei ⁊ oculox rubedo atq̄ venarum in ipsis manifestatio ⁊ lachrymarū descensus: et claritatem luminis patiēdi

impotentia. Omnia hec si cum fortii capitis dolore affuerit frenesis pnostica erunt. Succurrendū igitur erit cuz flobothomia ac ventris solutione. Caput quoq; oleo roseo cum aceto mixto infundendū erit: totūq; corpus infrigidandū. ¶ Incubus et vertigo si diu perseueraverint: fortesq; extiterint: epilepsiam portēdent. Non est igitur negligendum quin taliter laborantibus succurramus cum his que in capitulo de epilepsia dicturi sumus. ¶ Tristitia absq; manifesta causa diu permanēs: ꝛ cordis malignitas atq; desperatio melancoliā significāt. quapropter succurrendū est vt dicturi sumus. ¶ Cum aliquis ante oculos quasi muscas volare: vel quasi pilos stare aspexerit: vel in circuitu eorū que aspicit quasi fumū vel vaporem viderit: principium descensus aque innuitur. Hoc igitur diligenter est considerandū vt in suo dicturi sumus capitulo: ꝛ vt medicetur ꝓperandū. ¶ Reumatismus ꝛ coriza si frequēter euenerit ne ptisis vel asma vel pulmonis proueniant passiones: timendum erit. Ideoq; statim erit succurrendum. Sudor multus ꝛ diu perseuerans: corporis significat replexionem. Subueniendus igitur erit cum flobothomia ac cibi paucitate. Si autē sudor male fuerit olēs ꝙ febris sit iam vicina significat: quapropter ea que rubeam soluāt coleram danda erunt. ¶ Cordis tremor fortis ꝛ frequens mortem portendit subitaneā. Ideoq; cum flobothomia ꝛ medicinis ventrem leuiter soluentibus succurrere oportet. Repletio superflua timorem emoptoice passionis future: atq; appoplexie: ꝛ mortis subitanee affert. Unde statim cuz flobothomia subuenire oportet. Si sensuū turbatio ac motuū debilitatio cum repletione affuerint: ne supueniat appoplexia timenduz erit. Succurrendū igitur erit cuz flobothomia ꝛ gargarismo. ¶ Grauitas si in dextro fuerit latere apud costas posteriores punctura atq; tensio epatis significat lesionem. Subueniendū igitur erit: prout in suo dicemus capitulo. ¶ Egestio plus solito tincta yctiritiam significat. Addirio.

¶ Egestio in qua nulla est tinctura magis significat yctiriciam que ex opilatione oris cistis fellis ꝓuenit vnde fit vt ꝙ ad intestina mitti consueuit retineatur: et cum sanguine ad reliqua membra dilabatur.

¶ Facies etiã ac palpebre ꝛ extremitates si inflate fuerint ꝓnosticabũt ydropisim. ¶ Digestionis fetor: fastidiũ atq; grauedinem que existit in venis: innuit. ¶ Fetor qui est in vrina: putrefactionẽ significat: et ꝙ febres euenire debẽt. ¶ Lassitudo ꝛ dissolutio cũ destructione appetitiue febrez significant. Additio. ¶ Halienus in quinta particula de accidenti ꝛ morbo ait modi fatigationis sunt tres: vn⁹ est extẽsio qui hoiem cũ desiderio extẽdere facit ꝛ generat ex vapore in cute aggregato et maxĩe fit in pueris qr eorũ calor in ipsoꝝ humorib⁹ vehementer est infusus: in ꝓfectis aũt calor nõ est tãtus q̃tus est necessari⁹ nutritioni in eoꝝ corꝓibus recepte: imo minor. Calor eñ naturalis q̃to magis dominabit tãto magis occulta erit resolutio. Secũd⁹ ẋo modus est pustularis quo cũ quis laborat q̃si acuũ puncturas sentit qui ex hũoribus inter coriũ et carnẽ putrefactis generat et portẽdit febrem q̃ cũ interpollatione ꝛ tremore accidẽti. Terti⁹ modus est fatigatio in qua sentitur dissolutio q̃ est ac si fustib⁹ ẋberatus essz ꝛ generat ex hu. intra venas ꝓputrefactis et significat feb. continuas q̃ modus alijs deterior existit. Text⁹. ¶ Appetitiue autem destructio et nausea innuũt colicam. Succurrendũ est igr cum longo somno ꝛ cibi abstinẽtia postea cũ medicinis q̃s ibi noiabimus. ¶ Grauitas ꝛ tensio in inferioꝛib⁹ ventris et yliox: cum vrine a dispõne solita permutatione: nocumẽtũ in renibus inceptũ demõstrat. Ideoq; cito succurrendũ erit. ¶ Urine ardor diu perseuerãs: vesicam et virgã pustulis hereditabit. Subueniendũ igitur erit: sicut in suo dicemus capitulo. ¶ Mollis egestio ani adustionẽ ac punctură faciens dissinteriã demõstrat futurã. Subueniẽdũ est igit. ¶ Pruritus ani futuras significat emorroidas: si nõ causa et vermiũ paruoꝝũ multoꝝ ibi existentiũ contingat. ¶ Ex multitudine ademenul magne exiture aduentus timet. Ex multis modis magne collectiõis suspitio exoritur. ¶ Morphea alba: albaras albe timorẽ inducit. Multus faciet rubor cũ obfuscatione ꝛ anhelitus angustia ꝛ vocis raucedo lepriã aduentare que iam incepit accedere timere faciunt. ¶ Si autẽ aliqua dispõnum corꝓis sani ꝓterꝛ solitũ permutata fuerit: vt. ſ. appetitiua fortior vel debilior existat: vel

exeuntia a corpore plura sint vel pauciora: vel sommus longior sit aut breuior:vel agitatio vel etiã insomnietas adsit vel sudor preter solitũ ex corpore decurrat:vel ea que a corpore manare solita erãt retineãtur:vt emorroidarũ ꝛ menstruor sanguis atq; sanguinis vomit9 qui statutis diebus euenire solit9 erat:vel sanguis qui ex naribus fluere cõsueuit:vel si totius corpis dissolutio fiat: vel ingenij pigritia aut in ore extraneus sentiat sapor:aut ea que nõ consueuerunt delectationẽ afferant aut ẽ̃rio:aut coeundi desiderũ aliquis augmẽtari sentiat:vel diminui:vel in somno occurrat somniũ qd̃ non consueuit euenire.vel corporis color cõuertatur et mutet:aut tactus preter solitus et vltimũ cum aliqd̃ non assuetũ acciderit et permãserit: ac augmentari ceperit egritudinẽ pronosticabit futurã. Quãobrem cuiuslibet predictor causa subtiliter est inuestiganda. ꝛ ad eius sanationẽ festinandũ. ¶ In corpore quoq; si quãdo repletionis significatio visa fuerit in ipsius flobothomia elaborandũ erit:ac comestio minuenda.Et si qñ alicuius humoris dominij sigtio apparuit.succurrendũ erit cũ solutione ei9 et cũ medicinis qbus hmõi humor ex corpe duci ꝓsueuit. ¶ Preterea si infirmitas alicui cum periodo nota supuenire consueuit:anteq; paroxismi hora accedat flobothomari dz:vel qd̃ assellare faciat tribuendũ:oia quoq; alia q̃ post egritudinis aduentũ fiunt exerceri debent: quẽadmodum in suis:si deus voluerit capitulis dicturi sumus.

¶ De cogitationibus anime. Cap.ix.

Quecunq; ex illis animã gaudere atq; letari facit robur viribus tribuit et naturã excitat: et in suis adiuuat:actionibus omnibusq; sanis cõfert:nisi his qui carnis minoratione: eo q; superflua sit indigent. Qui tamen sani non existunt econtrario. Quex nos tristari facit omnibus sanis nocumentum infert:exceptis his, qui carnis indigent minoratione.

¶ De conseruatione ꝓsuetudinum. Capi.x.

Consuetudines conseruare: et fin earum incidere regulã nisi pessime fuit opz. Quãdo ergo sunt sic ab eis paulatim ac ordinate est recedendũ. Quapropter quisq; cauere debet ne alicuius rei sibi consuetudi

nem faciat: quã ipsum obseruare oporteat: ex cuius obser-
uatione cõstrictionẽ patiatur. Ut si quis vno cibo consue
te semper vtatur vel aliquo potu vel omnino ab eis absti-
neat: vel dormire: vel moueri: vel egerere: vel coire consue-
scat et ex aliquo istorũ grauiter construngatur: maximum
incurret nocumentum si ab eis abstinuerit. Quapropter
quisq; corpus suũ sic disponere debet vt caloris et frigoris
patiens esse possit: et ad motiones ꝛ cibaria sibi necessaria
aptum reddatur: et vt somni et vigiliarum horas: atq; mã-
siones ꝛ domos sine lesione ꝓmutare possit. Fortassis eñ
ex necessitate hoc agere cogetur.

¶ De his qui a cibis inconuenientibus nocumentuz
expellunt. Capi. xi.

Saluus existit a ciborum malitia: qui nõ eis vtitur.
Qz si aliquez eis vti contingat sibi subuenire de-
bet: catarticũ humorẽ ex eis generatũ expellens
sumendo. Multotiens tamen aliquis eorum euadet nocu-
mentum si ea temperauerit. Temperari autem possunt si
ante ea vel post ipsa aliquid quod eorum reprimat malitiã
ac digerendo ducat ad temperiẽ edatur. Ut si quis dulcia
diligat a quibus tamen ledatur: post ipsa syrupum valde
acetosum bibat: vel acetum cum aqua vel comedat post ip
sa mala granata acetosa: et ad summũ quelibet sumat ace-
tosa: et flobothomia vti incipiat: et catartico colere rubee
solutiuo. Sed qui cibaria diligat acetosa: sicut est caro cuz
aceto cocta: et alcharis: ꝛ almosos. ꝛ his similia: ex quorũ
esu contrahatur nocumentũ: post ipsa comedat mel: et vi-
num vetus et forte bibat.

¶ Quibus ꝛo vnctuosa nocent cibaria: post ipsa pontica
et stiptica atq; amara ꝛ salsa ꝛ acria comedere debent si-
cut sunt lentes: et glandes ꝛ almuri: et garus: et caugua-
mich que sale condiuntur: et cepe ꝛ allia. Quibus autem
ista nociua existũt: ipsoꝝ refrenare malitiã debẽt cũ vnctuo
sis et humidis ac solutiuis. Sed quibus grossa incongrua
existũt cibaria vt triticum cum aqua simplici coctũ: vel cũ
lacte: et his similia. et tamen ex eis edunt ante ea vel post
ipsa de almuri parum sumere in potu debent: motum quo-
q; et exercitium augere conuenit: atq; diaciminum. ꝛ dia-

trion pipereon sumere conueniens est. Qui si ex eis multum comederint: ventrem forti medicina flegma expellente soluere debent. ¶ Si quis autem in epate grauedinem atq; puncturas ꝓpter grossox ciborum comestionē pati solitus est: syrupum acetosum cuz multis radicibus ꝛ seminibus factuz assidue bibat. ¶ Si quis preterea ex recentibus fructibus multum comederit: syrupum acetosuz post esum dulcium sumat: vt sunt rotab ꝛ musa et melones dulcissimi ꝛ ficus. post acetosorum ℞o ꝛ stipticorum comestionē bibat ydromel: nisi ideo comederit vt sibi medicaret. post quos si inflationem fecerint diaciminū sumere conuenit: ꝛ vinum vetus ꝛ forte bibere: ꝛ aquam seminum et his silia. ¶ Post fructus autem siccos ꝛ quorum tamen interiora comedunt: que comedentes calefacere consueuerunt: syrupum val de acetosum ꝛ apozimata q̄ fiunt ex siccis fructuū: acetosorum ad spissitudinem decoctis bibere cōueniens est ꝛ cibaria edere acetosa. ¶ Post fructus autem qui inflare ꝛ appetitum auferre ac disturbare consuerunt miua sumenda est. Postea autem comedat diaciminum: ꝛ diatrion pipereon: ꝛ zinziber conditum. ¶ Aqua ℞o grossa que tarde descendit nequaq̄ absq; vino est bibenda.

¶ Si quis p̄terea aquā niuis sepe in potu sumpserit: oportet vt adeo sepe intret balneum: quoad sudet: ꝛ incipiat sumere medicinas ventris solutiuas: quas cum de neruorum tractabimus egritudinibus nominabimus.

¶ De illis q̄ nocumentū a vino illatū auferunt .Cap̄.xij.

Si vinum epatis ac totius corporis, calefactiuū exi stat: multe aque ammixtionem habens bibēdum est: post quod granata acetosa sunt edenda et acetositas citri sumenda: ꝛ his similia. Ipsum quoq; tunc erit bibendum quādo cibaria comederint acetosa: sicut ea que vue acerbe succum habent ammixtum: ꝛ his similia. Quod si quis ex vino grauē capitis incurrit dolorē: vinū nō bibat nisi clarū. qđ multe aq̄ habeat āmixtionē. Et dū ipsuz bibere appetit citonia ꝛ his similia stipticitatē habentia edat. Deinde ℞o post ipsius potū: cibarijs vtat leuibus in q̄bus stipticitas sit vaporis extinctio: sicut sunt cibaria infrigidata: vue acerbe succum habentia: ꝛ his silia. Si quis vētris

inflationem vel dolorem patiatur:vinum purum bibat:aut parum ammixtum:cum quo nihil grossitiez habens comedat:neqz post eius hausstum comedat.

¶ De illis que vice vini in potu sumunt. Cap.xiij.

Vinñ stomachū ⁊ epar calefacit:inflationē quoqz dissoluit:cibūqz digerit atqz vrinā ꝓuocat ⁊ ventrez soluit:⁊ ꝓpter hoc aiam letificat:⁊ gaudere facit.Hūc aūt postremū bonitatis vini modū nondū inuenimus aliquid:qđ vicem vini cōpleat.In alijs autē modis qñqz reperi possunt quedā vini vicē supplētia:iz in his opationibus vino debiliora existāt.¶ Syrupus calefaciēs stomachum ⁊ epar ⁊ remouēs inflationē:⁊ cibi adiuuās digestionē ⁊ nutrimentū penetrare faciens.℞.mellis apū.lib.i.aque.lib.vi.Hec mixta tādiu coquant ⁊ spumētur donec iulep teneāt silitudinē.Deinde in vna lib.huiꝰ ydromellis quod remāsit:puluis subtilissimus in pāno lineo subtili ligatus: qui.℞.zinziberis piperis nigri ⁊ longi:cinamomi masticis gariofilorū spice añ.ʒ.i.manibꝰ exprimat:duz adhuc bñ calet ⁊ in ipso manere dimittat.⁊ sic postea bibat.

¶ Syrupus vētris solutiuus.℞.ficus albas: quibus aque decuplum super fundat:⁊ tandiu coquantur donec dissolui incipiāt:⁊ per noctē vnam dimittatur:postea ℞o colent:et in colatura illa mel ad sue medietatis mensuram ponatur:⁊ bulire dimittat:donec ad iulep redeat similitudinē ⁊ reponat.Sunt aūtquidā qui vnicuiqz libre huiꝰ syrupi.ʒ.ij.lacti ficij ficulnee admiscēt vt vētris solutiuus magis existat.

¶ De iuuamētis ⁊ nocumētis flobothomie ⁊ quomodo debeat fieri. Cap̄.xiiij.

Ex frequenti sanguinis extractione cōplexionis maligmitas.⁊ ydropisis ac festina senectus:ac appetitiue destructio.Pulsusqz paruitas ⁊ stomachi ac epatis ⁊ cordis debilitas:tremor quoqz ⁊ paralisis:nec non appoplexia:⁊ postremo omnium virtutuz naturaliuꝫ imbecillitas:sepissime euenire solent.Ex negligentia autē extractionis eius cum aliquis ea indiget: accidunt venemul.et apostemata.et exiture.et febres concluse:ac frenef. et pleuref.et variole. et morbilus: et passio emoptoica:et mors subitanea.et pestilētia: atqz appoplexia sanguinea:

de qua facies viridis apparet: vel nigra ⁊ chinanchia ⁊ lepra. Flobothomia preterea magna existit medicīa in sanitate conseruanda valde proficiens: ⁊ ad egritudinum curationem congruens: si vt oportet fiat. Qui ℞o flobothomiā plus alijs tolerare possunt sunt hi in quorum corporibus ve ne manifeste cernuntur et ample. Et quorum corpora pilosa ⁊ bruna. vel rubea vel recētia ⁊ carnosa conspicitur: nisi pinguia fuerint. Sint etiam qui flobothomantur iuuenes vel senes. ¶ Infantes enim vel decrepiti flobothomādi nō sunt: nisi magna imminente necessitate. Qui ℞o ea multum indigent. hi sunt quibus pustule. ⁊ maxima apostemata: atq; adenemul accidunt: et febres. His quoq; necessaria est flobothomia qui multa carne ⁊ vino ac dulcibus vti consueuerunt. ¶ Illi ℞o a flobothomia abstinere debent: qui stomachum et epar habent debilia: atq; quibus frigide accidere solent egritudines. Nō enim isti absq; magna flobothomandi sunt necessitate. Alia ℞o que de flobothomia scienda sunt: iam in suo dicemus capitulo. ¶ Est etiaꝫ sūmopere in flobothomia cauendum ne in tempore calidissimo multa sanguinis fiat extractio neq; in tempore frigidissimo.

¶ De iuuamento purgationis ⁊ eius nocumēto⁊ quo modo debeat fieri. Cap.xv.

Solutione ventris vti prout oportet: summa est medicina ad sanitatis conseruationem. magnum pre bens adiutorium. Est enim possibile vt huius operationis causa corpus ab humore qui propter ciborum errorem: vel exdiete negligentia: vel qui ex corporis intemperantia solet generari: mundificetur. Ob hoc igitur esse potest: vt corpus semper mundum existat: et neq; in eo superfluitates ad egritudinum generationem apte remanēt. Quapropter medicina ventris solutiua quisquis vti debet: que humorem qui ei nocere solet vel qui in eo ex sui corporis dispositione generari cōsueuit: vt causa erroris sui regiminis expellere consueuit. Oportet etiā vt a medicina que humorem predicto humori contrarium: educere solita est sibi caueat. Huius enim actionis nocumentū maximū existit. Sed quem humorem vnsaqueq; species ventris soluti-

na educat:iam in suo capl'o noiauimus. ¶ Qui autē vētris solutione plus indiget est qui corpus habet magnū ⁊ pinguе:⁊ qui est gulosus:atq; qui multos comedens cibos.et fructus.parū mouet ⁊ exercitat. Qui autem ventrē habet leuiter solubile:⁊ cuius venter sepe solutionē incurrit: atq; cui dissinteria cito accidit ⁊ precipue si fortis fuerit:a ventris solutione abstinere debet. ¶ Medicinas quoq; ventris solutiuas sepe sumere corpus debilitat:⁊ ad ethicā atq; ptisim adducit:precipue si fuerit habens corpus siccum. ¶ Est etiā summopere obseruādū ne quis medicinā vētris sumat solutiuā:nisi prius ventrem cum iuribus mollificauerit vnctuosis:⁊ balneū per duos dies ante acceptionē ingressus fuerit:⁊ corpus ī balneo multa aqua infuderit:⁊ in ipsa sederit:⁊ syrupū acetosum biberit. ¶ Hoc quoq; est intuēdū: ne medicinas ventrē vehementer soluentes in diebus calidissimis:vel frigidissimis sumat. ¶ A somno quoq; omnino postq̄ solui inceperint:est abstinendū:neq; cibo aliquo quādiu medicine eructuādo saporem senserint vtendū erit: et dum solutio non debilitatur neq; minuitur: donec eius compleat operatio. Quod si vt decet purgandus:solutus fuerit:leui tafeada cibari debet:ex qua non auide sed mediocriter sumere debet. Additio. ¶ Tafeada ē duplex vna que est alba.altera viridis:alba est que fit ex sola aq̄ ⁊ carne.viridis q̄ fit ex carne ⁊ coriādro aut aliq̄ herba viridi.
Textus. Nemo enim in die qua soluitur:saturari debet:sed mediocriter est reficiendus. ¶ Si autē contingat aliquem superflue solui.cibaria cum sumach:vl' cum succo malorum granatorū acetosorū.vel cum succo vue acerbe facta sumere debet.per multū tamē tēpus anteq̄ comedat.puluerem de seminibus factum:in potu sumere debet.
¶ Sed si alicuius corpus ex medicine haustu fortiter calefactus fuerit:vel medicinā colere rubee purgatiuā sumpserit:vt eius potus sit iulep necessariū est:nisi vehementer sit purgatus. Qui si fortiter fuerit solutus:rob pomorū vel citomorū vel malorū granatorū:⁊ sil'iuz bibere debet. Et est necesse vt qui multū solutus est:abstineat a iulep:⁊ syrupo acetoso ⁊ ydromelle. Si vo accidat vt ex medicīa corp⁹ nō calescat:neq; ex corpe aliud quicquā preter flegma vel cole

ram nigrã educaꝝ:aq̃ vino tpata:in potu eſt ſumenda. Qđ ſi fuerit impoſſibile:cũ melle erit temperãda. ¶ Qđ ſi contingat medicinã ſolutiuaz multum plus operari q̃ debeat: qui eam aſſumpſit in balneo ponẽdus erit. Qui ſi hoc modo ſtrictus nõ fuerit : puluere de malis granatis facto vtidebet. Qui ſi ſuffecerit:q̃eſcẽdũ erit. Sinaũt puluis ℔ dandus erit q̃. ℞. tortellaꝝ ỏ ſceni.z.c.turis boliarmeni : gũmi arabici glãdiũ xilocaractarũ de romania arillorũ:ſeminuz granatoꝝ:oĩuz vt tuthia tritorũ.aſi.z.x.ſemis iuſquiami albi.z.v. De hoc ℞o puluere tantũ ſumere debet trib⁹ vicib⁹ q̃tũ pugno teneri poterit. Qđ ſi iſtud nõ ꝓtulerit trociſcos de balauſtijs:t his ſil'ia q̃ in capitulo de ventris ſolutione nominabunt:dabis. ¶ Si autem infirmum cõtingat debilitari:t ad immobilitatẽ t ſincopim deuenire:ei ſubuenien dum erit:ſicut in capitulo de colica paſſiõe dicturi ſumus.

¶ De iuuamento vomit⁹ et eius nocumento t quomodo debeat fieri. Capl'm.xvi

Vomitus ſi vti debet temperate fiat:ſtomachum purgat : t digeſtiuam efficit meliorem corpuſq̃ renouat t mũdat:caput qooq̃ t ſenſum alleuiat viſumq̃ acuit. Qui ſi mult⁹ fuerit:corpus deſiccabit:t epati ac pectori:necnõ,oculis t pulmoni nocebit. Venas quoq̃ q̃q̃ findit:atq̃ rumpit:ex quo etiã paſſio accidit emoptoica. In cuius autem ſtomacho multũ adunatur flegmatis:ſanitas vomitu cõſeruanda erit:cuius ſigna iam nominauimus. Et iſtis quidem neceſſe eſt ſemel in menſe vel bis vomituvti. Quod etiã poſt cibi ſaturitatẽ fieri oportet. Vomere enim ſine ſtomachi repletiõe:durũ eſt:neq̃ abſq̃ magno labore t ſtudio fieri põt. Vomit⁹ preterea nõ frequenter fieri debet:corrũpit enim ſtomachus : t ipſi⁹ deſtruitur virtus. ¶ Eſt etiã obſernãdũ vt cum aliquis vomere voluerit:duos panniculos in rotunditate circũuoluat:t ſup oculos ponat:t cũ panno alio optime liget,neq̃ inde auferat donec vomitus ſit expletus. ¶ Poſt vomitus autem pfectionem:facies rodoſtomate eſt abluenda:t os ydromelle:vel ſyrupo acetoſo eſt colluendũ. Qui ℞o collũ habẽt longũ et epiglotim foris ꝓminentẽ pectuſq̃ ſtrictũ.t a carne nudũ a vomitu omnino abſtinere debent.

¶ De iuuamento coitus et eius nocumẽto et quomodo debeat fieri. Capi. xvij.

Coitus corpus repletũ alleuiat: et aiam hylarem ⁊ letã efficit: eiusq; auget leuitatem. irã q3 sedat: ac cogitationẽ remouet. Quod adeo quãdoq; fit do nec melia eius occasione qñq; sanetur. Si quis etiã amore mulieris in tantũ coartatur vt quasi ad mortẽ deueniat Coitu multotiens vtatur: licet ea quã diligit nõ patiatur sedatur tamen eius furiosus amor. Coitus preterea caput alleuiat atq; sensus. Ad vltimũ ẋo si quis multo vsus fuerit coitu: repletionis malũ euacuãdo euadet. Est etiã valde obseruandũ: ne quis coitu sepe vtatur qui ex eo velociter debilitatem incurrit: ac appetitiue consequitur destructionem oculorũ quoq; habet concauitatẽ. ¶ A coitu etiã corpora habens sicca vt ab inimico interficiente sibi caue re debẽt. Quo etiã si q̃s multũ vsus fuerit ethicã incurret. ¶ Conuolascentes quoq; et debiles atq; macri: necnõ quorum ylia et ventris: subtilia sunt et macra: ⁊ quorum nerui sunt debiles: coitũ omnino vitare debẽt. Coit⁹ eñ multus et frequẽs: neruis magnum infert nocumentum: oculosq; fortiter ledit: et corpis vires destruit: corpusq; corrumpit ac debilitat: ac semum quoq; cito adducit.

¶ Et hec coitus nocumenta corpora habẽtibus robusta ⁊ grossa et sanguinem multũ: ac venas amplas: et colorẽ rubeum multosq; pilos minus accidunt. ¶ Corpa autẽ habẽtibus p̃dictis ⁊traria malũ afferũt magnũ ac manifestũ. ¶ Coitu itidem nemo vti debet dum est famelicus: neq; cũ multo cibo ac vino est repletus. neq; cum de balneo egreditur: neq; postq̃ vomuerit: neq; post ventris solutionem: neq; post flobothomiã: vel laborem. Si ẋo aliquis multo fuerit vsus coitu: a labore et flobothomia abstinere debet et debet cauere ne in balneo sudet. Cibis etiam augmentantibus sperma: vti debet vinumq; dulce ac grossum bibere. Rebus quoq; odoriferis faciem ac totũ corpus sepe inficere debet: atq; suffumigationibus aromaticis vti et augere somnum.

¶ De iuuamento balnei et eius nocumento ⁊ quomodo debeat fieri. Capi. xviij.

Corpus balneo humectari ⁊ desiccari possibile est Quapropter corpora macra habẽtes ⁊ sicca: balnei indigent humectatiõe. Ideoq; cauere debẽt: ne in balneo sudent:sed in loco eius tẽperato maneant: et circa se in pauimento multã aquã calidam proiiciãt:vt vapor multã habẽs humiditatem ibi eleuetur. Corpora autem sua aqua calida suauitatem afferente infundant et in eam ingrediantur in qua tã diu morari debẽt:donec corp⁹ lene et parũper turbidũ fiat. Deinde cauere debẽt ne aquã calidã super se proiiciant:sed aqua frigida semel ꝑ paruaz tamen morã infundi debẽt:et postea inungi oleo. Si quis ẋo vt corpus exiccet balneũ ingreditur multũ sudare ⁊ cõ fricari debet:et cum farina fabarũ et ciceris ac baurace: et vsnem fricari. ¶ Comestio quoq; post balneũ: lõgo spacio est tardanda. Et cum sudor fluere inceperit: sine vnctione fricatione vti ꝓuenit. ¶ Sunt etiã de iuuamẽtis balnei corpus humectare et renouare:poroscq; aperire: ac sordes ꝯgregatas detergere ⁊ repletionẽ quoq; minuere: et vẽtositatẽ dissoluere:⁊ ad somnũ duceret ac hũores subtiliare. ¶ Balneũ preterea dolores reprimit:ventrez stringit.atq; lassitudinem remouet corpusq; cibis aptũ efficit. ¶ Ipsius ẋo nocumenta sunt:vires destruere:et corpus vsq; adeo calefacere;vt quandoq; ad sincopim perducat nauseã quoq; cõmouet:malisq; humoribus occasionẽ cito descẽdẽdi tribuit. Ideoq; febricitãtes: vel qui contusionẽ est perpessus vel ap̃a:vel plagam:vel excoriationẽ hñs:balneum timere debent. A cui⁹ quoq; introitu quisq; post cibũ sibi caueat nisi qui corporis vult pinguedinẽ adipisci. Quod si aliq; aliqua imminente necessitate balneum statur ingredi cogatur.postq; exierit aliquot dieb⁹ syrupum bibat acetosuz:et a cibis grossis abstineat:suumq; subtiliet regimen.

¶ De forma corporis laudabili. Cap.xix.

Corpus valde grassum non est laudandũ: neq; q3 macrũ est.corpus eñ quod valde est grassum multis dispositũ est egritudinibus. Huiusmodi enim habens corpus subitaneã velociter incurrit mortem: atq; venarũ fissuram:sputo quoq; abũdat multo anhelitus etiã velociter constringitur:dureq; mouet:parũ insup generas-

re aptus est. ¶ Macra autē corpora ad ptisim atq; ethicas preparata sunt: et vt cito casum incurrāt: et vires in egritudinibus dissoluantur: atq; vt cito impedimentū patiantur a superfluitate caliditatis ⁊ frigiditatis. Corpus vo in carnositate tēperatum existens: quod crassitiei parum appropinquat laudabile est. Huiusmodi enim corpus ab egritudinibus remouetur neq; ad earum receptionem vt cito accidant aptum inuenitur.

¶ De iuuamento fricationis labioꝝ ac gingiuarū siue dētium cū corticibus nucum arboꝝ ⁊ eiꝰ nocumēto. Ca. xx.

Confricatio huiusmodi dentes abstergit: rigidosq; efficit si temperate fiat: gingiuas quoq; corroborat ⁊ impinguat. Concauationes etiā fieri non permittit. ac bono oris odori: auxiliū prebet. Caput quoq; atq; os stomachi licet parū alleuiat. Que cū corticibus arborum stipticitatē habentiū: et amaritudinem fieri conuenit. Multa si hmōi fiat confricatio claritatem remouebit dentiū. Quapropter necesse est: ne sepe fiat. Ex ea eñ velociter accidit multitudo sordiū: dentesq; mouentur: ⁊ gingiue subtiliantur: atq; debilitantur.

¶ De conseruatione dentium. Cap. xxi.

Summopere cauendū est: ne res dure dentibus frāgantur neq; res viscose eis sepe masticentur ⁊ diu vt sunt dactili ⁊ mel coctū et his similia. A multo preterea vomitu sibi cauere debent. Ipē nāq; eos corrūpit. Oportet quoq; si in dētibus aliqua cibi pars remanserit: et precipue si de lacte fuerit: in ipsorū ablutione et mūdificatione sollicitari. Cū syrupo aceto vel ydromelle: ipsosq; cum arborum corticibus vt predictum est: et cum dentrificijs temperate fricare. A rebus quoq; que stupidos faciūt dentes atq; congelant: sicut nix et eiꝰ aqua et proprie post calidum cibū: abstinere conueniens est. Dentifricium dētium sanitatem conseruans. ℞. cornu ceruini adusti: sem. tamarisci caperi rosarum spicc. omniū. ana. ʒ. i. salis gemme. ʒ. quartā. hec omnia puluerizata cribellentur et ex eis dentes fricentur. Hoc enim multum valet ad dentium conseruationem.

¶ De oculoꝝ conseruatione et eorū clarificatiōe. Ca. xxij'

Oli oculoꝝ volunt ſanitatē cuſtodire a ſole eſtiuo et puluere atq; fumo ſibi cauere debēt. Ne etiaꝫ coloꝛes albos vel radioſa ſp inſpiciāt:valde obſeruare debēt:ac ne vnā rem ſicut pauefactꝰ ſemp intueaꝫ cauere debēt. ¶ Litteras quoq; vel ſubtiles ſculturas nequaq; aſpiciāt. ¶ A multo ꝓterea fletu:ꝛ a longa doꝛmitatione poſt comeſtionē:ommno abſtinendū:neq; diu eſt morandū in loco vbi frigidus perflat ventꝰ. A cibis etiā valde ſiccis:ſicut ſunt lentes:et res ſalſe:atq; frequenti coitu omnino cauere debent. ¶ Viſus itidē impediunt frequēs ebꝛietas : et vinum ac cibaꝛia groſſitiem habentia: acuta quoq; ſicut cepe:et ſinapi:ꝛ eruca:atq; allia: necnō ea que nocumentū faciūt et capitis adducunt doloꝛē:ſicut dactili et poꝛri:ꝛ fenugrecū:et andacoca et oꝛinū:cuius eſt ꝓpꝛietas:viſuꝫ obfuſcare:ſi multa'ex eo ſumaꝫ quantitas et frequēs.Caules q̄ꝫ ac lētes ꝛ ſomnꝰ multꝰ:atq; multevigilie. ¶ Viſui autē iuuamentū tribuūt:colliꝛia lachꝛimas expellentia:ꝛ oculos in ſua ſanitate conſeruantia:ꝛ ne mali ad cos deſcendant humoꝛes pꝛohibētia:ſi aliquibus hoꝛis in oculis ponātur. ¶ Ad hoc quoq; auxiliatur litiū aqua ſolutum aliquotiens in menſe in oculis ponere.Hoc enim malos pꝛohibet humoꝛes ad oculos deſcēdere. ¶ Eſt pꝛeterea de eoꝛum numeꝛo que oculos acuunt:aquā intꝛare claꝛaꝫ: atq; per magnum ſpaciū oculos in ea apertos tenere: hoc enim eos claꝛos facit et rigidos. ¶ Multotiens quoq; coꝛroboꝛantꝫ oculi:cum aliquis libꝛum incipit aſpicere: cuius littere non ſunt ſubtiles et intendere ceperit:quid in eo ſit vel quid ſit in picturis. Quod autem conſeruat ſanitatem et abſterget:tuthia eſt cum ſucco ſanſuci confecta.

¶ Sunt etiam de his que oculos abſtergunt : vt recentis feniculi ſuccus:in oculis ponatur:vl' colliriū de malis granatis. Quod. ℞ gꝛnanatū vnum dulce:et aliud valde acetoſum:deinde extꝛahatur vtriuſq; ſuccus ſepaꝛatim : atq; in duabus ampullis oꝛificia habentibus opilata : ſub ſole a pꝛima die iunij:vſq; ad vltimam auguſti ſuſpendatur: et ſingulis menſibus quod ſubtile fuerit ſemel euacuetur ꝛ qđ groſſum ꝓiſciatur. Poſtea ℞ de vnoquoq; ꝓtes ſumātur equales et miſceantur. Et in vnaquaq; huius com-

mixtionis libra: pulueris aloes:piperis nigri et longi:salis armoniaci.ana.ʒ.i.ponatur subtilissime tritorum ⁊ reponatur.Hoc enim collirium quanto fuerit vetustius: tanto melius erit.In quo stilus intingit debet:⁊ sic in oculis poni.Est enim mirabile in oculorum absterſione.¶Collirium quod oculorum conseruat sanitatem:et ipsos ne cito suscipiant nocumēta:prohibet.℞.antimonij multotiens aqua abluti:⁊ postea per hebdomadam vnam aqua pluuiali lauetur: necnon tuthie: similis fiat ablutio.Cuius antimonij sit preparati.ʒ.xx.tuthie.et cathinie ablutorum vt diximus ana.ʒ.xij.marcasithe lauate.ʒ.viij.margaritarum paruarum non perforatarum: coralli.ana.ʒ.ij.folij indi: croci orientalis.añ.ʒ.i.camphore.ʒ. tertia pars muſci.ʒ. sexta pars lapides insil'per tres dies:cum aqua pluuiali teranſ: deinde omnia admisceantur:⁊ recondantur:⁊ in palpebris mane:⁊ circa noctem ponantur.

¶De conseruatione sanitatis auriū. Cap̄.xxiij.

Ut sordes que fiunt in auribus mundificētur summo studio insistendum est sicut in capitulo de aurium sanatione dicturi sumus: atq; ne cibaria grossa edantur obseruandum. Quaq; etiam hebdomada parum olei amigdalarum amararum auribus est injciendum. Quod autem aures custodit ne doleant: est frigido vento longo tempore non opponi. ¶Est etiam summopere cauendū:ne aliqd eas ingrediat̄:⁊ ne pustula in eis nascat acuta. Quod custodiri poterit cum eius timet̄ aduentus:si post̄q̄ in facie acutas pustulas nascividebis:aut in aure doloris p̄ncipiū senseris:qui cū capitis ardore:ac pustulis acutis in facie ⁊ circa faciē sit:soluas parū sief memithe in acto:⁊ i aurē ponas. Ꝺ si aure sana quaq; hebdomada fiat: ipsam ꝓhibet reumatismū incurrere.A fastidio quoq; vade custodiri debent.⁊ ne stō pleno dormiant. ¶De cautela egritudinū abvno ad aliū transeuntiū. Cap̄.xxiiij.

Terra in qua antrax et pestilentia fiunt fugienda est:q̄ si quis fugere non poterit: et fuerit mansio vel exercit⁹ in q̄b⁹ ista fiūt:in loco altiori morari debet:locū̄q; qui vento sup̄ est infirmi eligere. ¶Egritudines ꝟo que de vno transeūt ad alium sunt lepra: ⁊ sca-

bies et ptisis ⁊ febris pestilentialis. Que tūc accidit:cum aliqui in māsionibus angustis cuz hoībus ista patientibus vel sub vento sedent. Egritudo etiā oculoꝝ de vno ad aliū. si eum intuitus fuerit:transit. Pustule quoqꝫ malet multe de vno qñqꝫ ad alium transeūt. ¶ Est insuꝑ summopere ob seruandū:vt ab oībus egritudinibus maluz habentibꝰ odo rem sani elōgentur:ac supra ventum sedeant.

¶ De pestilentia ⁊ eius cautela. Cap.xxv.

Pestilētia plerūqꝫ in fine estatis ⁊ autūno accidere solet. Quapropter si i estate multe venerit pluuie:nubes quoqꝫ ⁊ pluuiaruz multitudo nocte et die pmāserint:ac meridionales venti multi pflauerint: vel aer etiam ita quietus sit vt non moueatur:⁊ cum hoc etiaz meridionalis ventus:turbidus existat:a carne ⁊ vino ⁊ cōfectionibus de melle factis:⁊ a fructibꝰ recētibus:⁊ dulcibus atqꝫ a balneo ⁊ lauacro aque calide oino abstinenduz erit. In omni autem comestione aceto vtendum erit: ⁊ oia in quibus acetum ponitur comedenda. ¶ Rob quoqꝫ fructuum valde acetosoꝝ ⁊ stipticoꝝ sicut rob de succo vue acerbe:et succo ribes:⁊ granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ maloꝝ acetosoꝝ:atqꝫ de succo sumach ⁊ acetositas citri sumēda erūt. ¶ Syrupi preterea acetosi multa q̄titas sepe bibēda erit. Ꝺ si maxima necessitas carnez comedere cogat galline: et starne:et perdices masculini sexus:edus quoqꝫ atqꝫ vitulus cuz aceto ⁊ vue acerbe succo: ⁊ sumach ⁊ his similibus conditi:necnon charis ⁊ hulem:⁊ mosos edi debent. ¶ Si autem in corpore sanguinis aliqua appareat motio: flobothomia absqꝫ mora insistendū. ¶ Mansiones quoqꝫ in quibus est sedendum frigide esse debent:quarum porte ⁊ foramina a parte septētrionis sint aperta. Est enim possibile vt hoc vtentes regimine a pestiferi aeris dispositione:⁊ variolis atqꝫ morbillo:necnō ātrace ⁊ malis apostematibus: ac febre sinocha:deo auxiliante euadant. ¶ Preterea cuz talis fuerit temporis dispositio infantes et iuuenes ac corpora habentes grossa:⁊ colorem rubeum:plus alijs custodiēdi erunt. Quando autez in fine estatis multus fuerit calor autūnus quoqꝫ valde siccus et multum puluerulentus extiterit:ac frigus et pluuia venire tardauerint:mansiones tūc

infrigidande et humectande pannis crossis aqua asperfis: atqꝫ appensis et aque in pauimento domꝰ rorande erunt. ¶ A labore quoqꝫ ꝛ coitu abstinendum erit. Corpus prete: rea aqua frigida lauanduꝫ et aqua nuis in potu sumenda. ¶ Sauich etiam coctum ī mane cum multa aqua. ꝛ pauco zucharo bibendum erit, et aqua in niue infrigidata potan: da. ¶ A cibis ẋo calefacientibus: ꝛ a vino nisi multa frigi da temperatum fuerit aqua cauenduꝫ. ¶ De cucumeribus asūt ꝛ citrolis atqꝫ cucurbita et portulaca: et his similibus multum erit edendum. ¶ Summopere quoqꝫ cauendum erit: ne in sole fiat sessio: neqꝫ ieiunet aliquis neqꝫ come: stio tardetur. sitis etiam nullo modo est toleranda. ¶ Si quis ẋo in meridie dormire voluerit. in locis quiescat fri: gidis Libaria quoqꝫ edant que diximus. Pisces asūt si co: medere voluerint: sup carbones assatos edāt. Uuas quoqꝫ in quibus adhuc est aceto sitas sumāt. In tali ẋo tpe singu: lis diebus aquā bibere ordei multū confert ꝛ precipue cor: pora calida habētibus ꝛ sicca. Hi enim hoc regimine plus omnibꝰ alijs idigēt. Et propter hoc est possibile a febribus acutis pessimis ꝛ calidis in tali tpe euadere. ¶ Quando au tem in nocte multe aeris apparent apparitiones corrusca: tionibus similes: ꝛ aeris color yctiritie similis est. Uenti quoqꝫ flant post quoꝝ saduentum multi hoīes et animalia egrotant in nocte quoqꝫ in aere radij videntur ꝛ splendor: atqꝫ egrotātes cito mortez incurrunt. Aer etiā difficulter attrahitur ꝛ egrotantiuz ora fetidum emittunt odorē: ipsi quoqꝫ infirmi multū angustiant: ardorēqꝫ magnuz habent et sitim patiunt vehementem: ac ipsoꝝ infrigidantur extre ma: ꝛ vomūt. ꝛ egerūt humores fetidos ꝛ diuersos: quādo talia adsunt: fructus ꝛ olera q̄ in tali nascunt tēpore sunt di mittēda ꝛ aq̄ que in supficie terre est manifesta bibēda est. In mansionibus quoqꝫ est morandum: ꝛ aer calidus fugiē dus. Domus ꝑterea quaqꝫ die aqua ꝛ aceto mixtus est ro: randa. Et si cum hoc in aere odoris putridi ac fetentis si: militudo fuerit: homies cū sandalis ꝛ camphora sunt suffu: migandi: atqꝫ aqua rosata rorandi. Domus autem cuz co: sto ꝛ thure ꝛ storace ꝛ bunch. ꝛ sandal'. ꝛ camphora sūffum gari debent. Libaria ẋo sint. acetum ꝛ lentes: ꝛ sumach et

hulem. ⁊ succis vue acerbe. Acetum quoq; cum aqua temperatum bibendū ēst ⁊ vinum dimittendum. In hac quoq; dispositione sumere in potu omni die vnum de trociscis cā phore confert. Est etiam aqua cum mue bibenda: et aque frigide ablutione vtendum. ¶ Unus preterea antiquorum phisicoꝝ dixit: q; si due partes aloes sumantur: ⁊ croci ozīe talis ac mirrhe vnius cuiusq; añ. pars vna. ⁊ detur eis in pn cipio pestilentie cuiq; pondus. xij. alchilat singulis diebus cum vncia vini temperati: maximum affert remedium.
¶ Dixit enim hic se neminē vidisse hāc medicinam in principio mortalitatis bibentez qui non euasisset. ¶ Galienus quoq; dixit q; bolus armenus cum aceto et aqua bibitus: huic dispositioni cōueniens est que tiriaca diacignes: id est viperarum eidem valde congruit. ¶ Confert preterea p̄dicte dispositioni: si in tempore aeris putrefacti suffumigatio cum costo: thure ⁊ storace: ⁊ xiloaloes ⁊ bunch atq; sandal. ⁊ camphora. et mirrha fiat. ¶ Accidit quoq; vt in aliquibus annis in vere: squinantia sepe multos inuadat: que mala ⁊ etiam perniciosa existat. Oportet itaq; in hoc tempore egritudinez preuenire cum flobothomia: et sanguinis extractione: ventosis in cruribus positis ⁊ ventris solutione: ac gargarismis qui singulis diebus ac noctibus: cum aqua rosata fieri debent in qua sumach madefactum fuerit: et cum rob morarum ⁊ nucum.
¶ Contingit etiam vt in aliqua hyeme multotiēs appoplexia vel paralysis: ⁊ egritudines istis similes euenīāt. Est igitur necesse vt cum talis fuerit annus: frequenter euacuetur corpus cum pillulis: quas in harum egritudinum capitulis nominabimus: ⁊ gargarismis atq; sternutationibus ⁊ vnctionibus totius corporis ex oleis que ibi nominabimus. Cibus quoq; erit minuēdus ac subtiliandus.

¶ De regimine corporis fm tempora. Cap. xxvi.

Oportet vt in vere flobothomia et ventris solutione preueniendo succurratur: anteq; calor irritetur. minus quoq; in ipso vinuz est bibendum ⁊ caro comedēda. Omniaq; dulcia minus sumenda: et precipue hoc obseruare debent: quibus egritudines ex repletionibus

accidere consueuerũt. decet etiã vt cibis subtilibus ⁊ infrigidantibus in eo cibentur. quibus in estate vti ꝯsueuerũt. ¶ Cum autẽ venerit estas motus minuatur et labor: sol ꝙz minus apponendũ erit. ⁊ cibaria calida ⁊ grossa relinquẽda. Venter etiã nõ semel cibo repleri ꝺz: sed multis vicibꝰ diuisus sumẽdus erit. Et aqua frigida est bibẽda et in ablutione vtenda. Sauich quoꝙ cũ aqua coctũ: cum zuccharo est potãdũ. In potu ꝓterea in mane sumi ꝺz nix cum zucharo: et syrupus acetosus. ⁊ iulep. ⁊ rob de fructibꝰ acetosis. ¶ Res autẽ frigide ⁊ cibi cũ aceto ⁊ sumach compositi et charis: ⁊ hulem et res acetose comedi debent. A dulcibus aũt ⁊ vnctuosis atꝙ acutis ⁊ salsis est abstinẽdũ: sed acetosis ⁊ incipidis ad tẽperiem ꝯseruãdã est vtendũ. Vino quoꝙ tanta est admiscẽda aqua. vt q̃si aqua sentiat: vetus ℞o et forte dimittat. ¶ In autũno ℞o fructuũ comestio minuẽda est q̃to plus pote est et obseruandũ in meridie soli aliq̃ se opponant. Caput quoꝙ in nocte ⁊ mane a frigore custodire debẽt. ¶ Caueant etiã ne aquã bibant frigidã. vel lauẽtur cum ea. et a labore ſimiliter et coitu abstinere debent. Aqua ℞o tepida se lauent et obseruẽt ne in locis dormiãt in q̃bus corpus horripilationẽ patiatur: neꝙ post cibi dormiant repletionẽ. Aqua etiã frigida nõ lauent. ex q̃ corpꝰ horripilet. ¶ Et non opꝫ vt vomitꝰ ꝓuocet: qz in eadẽ hora febrire facit. Caueãt ꝓterea ne famẽ vel sitim patiãtur. vel cibo vna hora repleãtur vel aqua. Vinũ autẽ taliter tẽperatũ bibant: vt aiam delectari faciãt. stomacho ℞o neꝙ tensionẽ neꝙ grauedinẽ afferat. In ipso quoꝙ corpus ſmplices res ſine intermissione custodiat et regat. sicut in estate gubernari cõsueuit vsꝙ ad pluuiaꝫ aduẽtũ. Que postꝙ aduenerit. a multo malo nocumento securos reddunt. Si autẽ ꝓtingat autũnum longum et estiualem fore: custodia maior erit obseruanda. Tota autẽ intentio in custodia autũni esse debet in humorũ repressione et tẽperamento maior. q̃ in ipsoꝝ euacuatione cũ ventris solutione ac flobothomia. Quod si in autũno aliqua contingat egritudo: dato ei cũ medicina anteq̃ augmentet subueniendũ est. Huius eñ tpis egritudines male sunt ⁊ pessime. ¶ Ad vltimũ autẽ tota intentio sit in corporis humectatione. ¶ In hoc

enim tempore hoc plus existit necessariū ꝙ etiaz in estate. Hoc nāꝯ tēpus pro sue ꝯplexionis malignitate errorē nō tolerat regiminis: neꝯ largis permittit vti cibis neꝯ die tam despicere. ¶ Hyems autē regiminis errorē atꝯ ciboꝝ largitatem tolerat. Et postremo hyems ꝯseruat sanitatem vnde in ea egritudinē non incurrunt absꝯ magni erroris causa. In qua a mala ventris solutiōe caueri dz. Oportet quoꝯ vt si qñ febres in hyeme cōmoueantur: cito eis cum medicina subueniatur ꝛ proprie cū euacuatione. Hee nāꝯ febres plerūꝯ ex repletione accidunt ideoꝯ et crescunt et fortiores fiunt si non in prīcipio euacuentur. Qui autē frigide est ꝯplexionis: calidis poterit nutriri cibis. sicut sunt allia: et cepe. ꝛ alia calida que cibis causa condiendi. et saporem tribuendi ammiscētur vt piper ciminū synapi eruca et his similia. ¶ Sed qui iuuenis fuerit et calide ꝯplexionis cōuenientius est. vt ex eis minus accipiat. vel omnino ea dimittat. Ista em̄ si in hyeme egrotare eū nō fecerit egritudinē acutā in veris principio vel in eius fine facient nisi et cum flobothomia aut vētris solutione subueniatur. ¶ Ille preterea qui in tpe hyemis multa auide ꝛ simul ī stomacho recipit: atꝯ qui bonoꝝ cybariorum multitudinem cum vino suscipit: sibi cito cum flobothomia subuenire dz. Qui autem cibis grossis vtitur et malis: ventris solutione sibi succurrere cogitur.

¶ De regimine infantis ꝛ pregnātis. Capi. xxvij.

Regnans ab oībus cibis in quibus est acuitas ꝛ amaritudo abstinere debet: vt sunt cappares et lupini atꝯ olue immature et his similia.

¶ Omnia etiā que vrinā et mēstrua ꝓuocant. vitare debet sicut sunt cicer ꝛ faseoli ꝛ precipue ruta. ¶ A saltu quoꝯ atꝯ ꝓcussione ꝛ casu custodire dz. ꝛ precipue in pregnationis principio ꝛ in fine. ꝛ a coitu omnino remoueri debet. Nam hoc totū multotiens aborsus causa existit. Nutriri itidem dz cibis subtilibus. humoꝝ bonorū generatiuis ac nausee repressiuis: ꝛ os stomachi corroborātibus. sicut est caro galline ꝛ perdicis ac edi. de vino etiā boni odoris parum bibat: qđ temperate sit aquarū. Jeiuna quoꝯ in potu sumat rob de fructib⁹ acetosis ꝛ stipticis. cū quibus paruz

de trociscis yiloaloes accipiat:vt nauseam atq; alguaa:id est abominatio reprimat:motu ꝛ exercitio vtatur tpato et caueat sibi ne in balneo vel in sole lōgā facit morā. Et antilenas ℞o et iocos atq; ea que delectationē afferunt,necnō somnū augere ȝ.rebus quoq; odoriferis circa caput et faciem:ac suffumigationibus vti ȝ. ¶ Cibū quoq; alleviet atq; in die multotiens comedat:neq; cibo semel impleat. Si autē appetitus multū destruatur de rebus acribus parum est ei tribuēdū:vt sunt cepe ꝛ sinapi ꝛ his similia: que disgregando appetitū commouent. ¶ Masticem etiā atq; olibanum masticare conuenit atq; citonia et granata;nec non mala maciana ꝛ citra comedat. ¶ A malis autē cibis sibi caueat; et ne mala cibaria ꝛ diuersa in stomacho misceat custodiri debet. Est cū possibile vt cum hoc regimie in pregnatiōe egritudinē euadat Quod si ipsam infirmari contingat:oportet vt sine flobothomia seu ventris solutione medicetur:vel maximo timore ac multa diligentia fiat ad hoc vt fetus remaneat:ꝛ partus sit facilis.

¶ De alleuiatiōe partus ꝛ regimine pturiētis. Cap. xxviij.

Cum hora partus appropiquauerit paritura i balneo mitti debet:ac in tina singulis diebus sedere et ventrem atq; dorsum cū oleo inungere: cibaria quoq; bonū habentia saporem ac lenientia:ei sunt tribuenda:sicut issidabegi et aluia factū de zuccharo:ac oleum de amigdalis recens. ¶ Cum autē partus aduenerit hora:dorsum inungi debet cū oleo de keiri.et oleo sambacino calefactis.Cui etiam femur ꝛ ylia atq; ypocondria inungi debent.et ex eis in vuluam erit mittendum. ¶ Ipsa quoq; paulatim incedere debet: que postquā parum ambulauerit sedeat ꝛ pedes equaliter tendat.Deinde ℞o sup vtroq; se simul eleuet. Dolor autem partus si fortis fuerit:nares et os apprehendendo se premat. Obstetrix quoq; dorsum eius eleuet:atq; ylia et mirach eius inferius premat. Et si diu taliter se habuerit issidabegi vuctuosum de pullis factum in quo adeps pinguis galline ac anatis ponatur:i potu sumat et vinum boni odoris bibat. ¶ Quod si partus fuerit durus:et ne parturiens moriatur timeatur : detur ei

aque in qua fenugrecum ⁊ dactili cocta fuerunt libra vna: in qua anteq̃ detur: parum olei amigdalarum dulcium ponatur. Que non vna vice sed duabus vel tribus bibēda erit ne cuomatur. Post hanc autem aquam trociscos de mirra accipiat. Et si adhuc etiam multum constringat succum rute sumat vl' altich: id est assafe. geusir: id est oppoponacis galbani omnium ana equaliter accipiatur: de quibus due dande sunt dragme. ¶ Quod si delicata sit mulier q̃ harū medicinarū odorē: id est galbanū multū ferre valeat: põdus vnius aurei de algalia in vino bñ redolēte dissoluēdū erit. ⁊ in potu ei dādum. Ipsa quoq; cū succo carnis ac bono vino est corroborāda. ¶ Secūdina ꝯo si remāserit: sternutatio cū condisi nares apprehendēdo est prouocanda. Quod si hoc modo non exierit secūdina: ad medicinas quas nōiabimus erit reuertendū dando eas. Suffumigatio quoq; cū mirrha ⁊ kina ⁊ geusir ⁊ sulfure facienda est.

¶ Ex istis autē cum felle vaccino mixtis fiunt pillule: quarum vna post alium in igne mittatur. qui ignis sit in focilari: quod magna scutella de terra foramen in medio habente cooperiatur. Foramini autem huic vulua superponatur vt fumū recipiat. Hoc enim fumigiū fetū expellit mortuum. Quod tunc fieri debet. cum fetus mortuus fuerit et non mouet: vel nō mouet fortiter. ¶ Ꝺ si post partuz sanguinis fluat multitudo vnde vires destruant: subueniendū est ei cum his que in capitulo de menstruorum retentione nominabimus. Corroborari quoq; debet cum aqua carnis ⁊ vino bono: ⁊ atibus: id est de redꝰ odoriferis. ¶ Sanguis ꝯo si nō sequat partū vel parū fluat suffumiganda est parturiens fumigijs supascriptis: de quibꝰ etiā in vuluā mitti debet: ⁊ medicari debet cū medicinis quas in capitulo de menstruorum ꝓuocatione dicturi sumus. Hoc autē non est dimittēdū nec vilipēdendū nisi macra fuerit ⁊ debilis. Ex hoc enī generātur multotiens egritudines dure ⁊ male.

¶ De regimine infantis. Cap̃.xxix.

Infantis aures statim post partum premende sunt. Quod etiam postea multotiens est faciendum.

¶ Est preterea obseruandum: ne lac aures ingrediatur cum lactatur: et vt pallatum cum melle tangatur

ꝛ nares cū aqua calida ꝛ oleo ſemp mundificent : atq; mucillagies emūgāt. Ipſe q3 pri⁹ ſp fricād⁹ poſtea inūgēd⁹ eſt. ¶ Et mēbra ſimil'r eius ſunt in vnāquāq; partē tendenda et faſcia cingēda. ¶ Sūt etiā rectificāda eius membra caput: videlicet; ꝛ nares ac frons. Hoc enim regimine ſi cuſtodiatur: multas euadet egritudines. ¶ Mammillas quoq; taliter ſuggat: ne eius vēter tendat: neq; multa ex eo egrediatur ventoſitas: ꝛ vt nō accidāt ei diſſolutio ꝛ pigritia neq; ſomnus longus neq; de latere ad latus reuoluatur : ꝛ non ploret neq; vomat. Quod ſi iſtaꝝ ſignificationū aliqua appareat diutius ſolito a māmillarum ſuctione abſtinere cogatur: ꝛ tempus dormitiōis augeat. ¶ Poſtea ℞o in aqua cal'a balneet: ꝛ māmillarū ſuctiōe vnius ſolito vtat: deinde ℞o ad ſuam reducat conſuetudinē: cui de medicinis ſomniferis parum eſt dandū: vt diu dormiat. ¶ Luna itidem eius equaliter eſt mouēda. Ꝺ quidē fieri conuenit poſt māmillarum ſuctionem. ¶ Oculi quoq; eius in primis natiuitatis diebus panno ſunt operiendi. Et eſt ſummopere cauendum: ne in loco ſit multum luminoſo et radioſo : ante eum tamen vitree margarite: ꝛ panni diuerſos habētes colores appendi debēt. ¶ Cantilenis quoq; que vocibus ꝓferūtur extenſis: ꝛ quietis delectationē faciētibus ante eum eſt vtēdum: nō aſperis neq; raucis. Poſtq; ℞o loquendi hora appropinquauerit: nutrix eius linguā frequenter fricet. Superiorem tamen lingue partē cum ſalgēma ꝛ melle fricare debet. Et hoc precipue eſt faciendum cum loquela tardatur. ¶ Ante ipm quoq; frequēter eſt loquēdum ꝛ verba facilia: ꝛ leuia eſt docendus. ¶ Cum autē natiuitatis dentium tempus appropinquauerit: gingiue ſingulis diebus cum butyro ꝛ adipe galline ſepe ſunt fricande: ac ordeum ſuper eas trahendum. Guttur quoq; ꝛ ſpondiles colli: frequenter cū oleo inungi debent. ¶ Quod ſi eius venter ſolutus fuerit: ventri ſuperponat emplaſtrum quod de cimino et roſis cū modico aceti ꝛ aqua madefactis fiat: lacti quoq; gūmi arabicū ꝛ bolus armenus ſunt ammiſcēda ꝛ danda ei. ¶ Venter ℞o ſi ſtringatur ſuppoſitoriū de melle cocto: ꝛ baurach vel de melle cocto ꝛ ſtercore muris confectum ano eſt ſupponendum. ¶ Cū autem ad tempus peruenerit i quo come-

dere incipiat:fiant de simula:t lacte ac zucharo magdalio nes glandibus similes:t infanti manu tenenda dentur:vt cum eis ludat ac eos fugat:t gradatim disponatur ad aliquid ex eis traijciendum. ¶ Caro quoq; que est in pectore teneri pulli vel perdicis:est ei tribuenda. ¶ Postq; autem hoc bene sapere ceperit.atq; ex eo comedere t appetere inceperit.suctio mammillarum paulatim minui inciptat. In nocte quoq; eas suggere non ptmittat:deinde gradatiz perducatur ad hoc vt in die non lactet. ¶ Est etiam valde obseruandum ne in tēpore calido ablactetur.

¶ De electione nutricis t eius regimine Cap.xxx.

Utricē oportet esse iuuenē colorē habentē clarū. Que cum sit alba rubedinē habeat ammixtam: neq; sit partui ꝓpinqua:nec ab eo multū remota:neq; lesionem habeat:neq; infirmitati sunt preparata. ¶ Mămillas quoq; habeat magnas:t pect9 amplū ac pinguedinis corporis:mediocritatem teneat. ¶ Ipsa preterea neq; salsa comedat:neq; acuta:neq; acetosa:neq; stiptica:neq; tabeguil id est speciebus vtaī:in quibus est fortis caliditas:neq; porris neq; cepis.allia quoq; atq; erucā.t ꝑcipue apium oīno dimittat. Non enim cōuenit nutrici vt ei appropinquet omnino. ¶ Nutrienda xo est cibarijs de tritico t rizi factis:t carnibus iuuenibus et bonis:t coctura bene conditis. ¶ A coitu autē t mēstruorū ꝓuocatione sibi caueat. ¶ Oꝫ si eius minuaī lac pultes de farina fabarum vel rizi vel panis de simula sicci:t lacte t zucharo facte ad sorbendū tribuanī:quib9 parum feniculi sit ammixtum. ¶ At si lac eius valde grossum fuerit cibus erit subtiliandus. Ipsa quoq; parū laborare cogēda est. Cui insuper syrupus acetosus t vinū subtile dari debēt. ¶ Multum autem subtile si eius lac fuerit:cibaria fortia t grossa cum augmento ei danda sunt:somnusq; augmentādus. ¶ Oꝫ si infantis venter solutus fuerit:nutrici de his que ventrē stringant dādū erit. Cui neq; dulcia:neq; vnctuosa:sunt tribuēda. ¶ Quod si in corpe infantis bothor. Additio.

¶ Bothor sunt pustule parue in puero accidētes ꝑ quibus iussit gal'.puerū salari t fasciari. Textus. ¶ Apparuerint nutrici aq̄ ordei detur:q̄ neq; dulcia:neq; calida come

dens:cū almezezet id est reb⁹ acetositatē habētibus nutria tur ⁊ flobothomet. Infans quoq; si iam quattuor preteriſt menſes ventoſet. ¶ Lac autē quod melius iudicat est cuius vna gutta super vnguē distillata:neq; multū subtilis ⁊ curs rens:neq; grossa cōspicit:⁊ cōgelata:bonū habēs odorem ⁊ saporem ⁊ dulce. Salsum autem lac:vel male olens nullo modo nutrimento infantis est conueniens.

¶ Summa de regimine aliarū etatū. Cap.xxxi.

De ueri cum flobothomia vel forti ventris solutione:nequaq; sunt medicandi. Cum ventosis autem ⁊ ventris ex aqua fructuū solutione : eis erit subueniendum. ¶ Qui ex necessitate custodiēdi sunt:ne multū de confessionibus mellis : vel fructibus comedere permittantur:ne multas incurrant egritudines.

¶ A lacte q̄q; atq; caseo necnō cibis grossis:abstinēdi sūt ne in eorū vesicis lapis generet. Quibus semia melonum excorticata cū zucharo sunt tribuēda:vt vrine instrumenta mūdificent ne lapidis ibi generatio fieri incipiat. ¶ Ipsis quoq; cibis multū repleri:nō ē pmittēdū:neq; cibos sumere permittant:donec primus cibus sit digestus:⁊ ex stomacho exierit. Ob ideo faciendū est:vt a scrofulis sint securi. ¶ Adolescētes aūt ⁊ iuuenes : ab acutis infirmitatib⁹ sunt custodiendi eos flobothomando:⁊ ipsorū vētres soluendo. Quibus fortiter reprimentia statim ex quo acutarum egritudinū in ipsis apparuerit significatio:danda erunt anteq; egritudines perficiantur ⁊ augmententur. ¶ Senes vo sic conseruandi sunt:vt ad eorum corporum euacuationē cum medicinis magis intendatur q; cum flobothomia. Quorū corpora ne ad malum deueniant:sunt conseruanda ipsorum minuendo laborē:ac coitū:vt suorū corporū vires diu perdurent:⁊ non balneent spacio longo. ¶ Qui autem sunt in senio a labore atq; coitu:necnon flobothomia:nisi magna imminente necessitate sunt renouandi. Qui cibis bonis suauem habentibus saporem:ac facile digestibilibus sunt alendi. ¶ Sepe quoq; balneis vti debent:ac multum dormire. Rebus etiam odoriferis faciem ⁊ caput inficere:atq; suffumigationibus vti:⁊ quiete cōuenit:ea quoq; exerceāt: que multum delectari faciunt. ¶ Vinum preterea tempera

te nature subtile atq; clarum bibant. Quod ꝛ aquam mediocriter habeat ammixtã:ac temperate ab eis sumat.Hi autem si hoc regimine tali modo custodiantur:possibile est vt ad decrepitã tempe longo deueniant atq; ad ptisim:ꝛvt eorum corpa:neq; deficiantur:neq; destruantur.

¶De probatione medici. Caplm.xxxij.

VAlde cõsiderari debet:in qb⁹ vitã suam expẽdit medicus ꝛ in quib⁹ illud qõ de suo preterijt tempore exercuit atq; de quibus stando solus cogitat.Si enim fuevite spacium medicorũ ac physicorũ libros perscrutando preterijt:eiusq; studium est quando solus stat eos diligẽter intueri bona de eo haberi potest suspitio.Qõ si vite sue spacium in alijs q̃ in his quorum fecimus mentionem studendo preteriuit ac solus stando in cantilenis et instrumentis musicis delectatur.inebriari quoq; atq; his silia concupiscit:suspitio mala de eo haberi põt.¶ Postq̃ autem scitum fuerit q̃ ipse frequenter libros intueat considerandum erit:qualis sit eius astutia atq; ingenij ꝛ an cuꝫ loquacibus ꝛ oppositoribus sit conuersatus.ꝛ si in eo sit potentia perscrutandi ꝛ medicandi vel non.Et est etiam perquirendum si cum predictis hominibus quos prediximus diu societatem habuerit.ꝛ si ab eis sit adeptus perscrutandi ꝛ medicandi virtutez.¶ Obseruari etiam debet si ea que legit intelligit vel non.¶ Postq̃ autem eum libros legere ac intelligere notum fuerit:an in infirmorum cura laborauerit:ꝛ eis medicatus fuerit:atq; si hoc ĩ ciuitatibus famosis:vbi medici atq; infirmi multi sunt egerit: diligẽter erit perquirendum aut non.Qui autem hec duo habere inuentus fuerit:sapiẽs erit et alijs preferri debet.¶ Quod si contingat alicui vnum istorum deesse conueniẽtius est vt operandi magisterium ei desit: ita tamen q̃ non penitus eius expers existat: sed operandi nouerit partem quam vt eam que in antiquoꝝ libris continetur sapientiaꝫ prorsus ignoret.Qui enim quod in libris est nouit:atq; imaginat cum pauca operatiõis notitia perueniet ad id:ad quod multi eorum qui ea que in libris continent non nouerunt.neq; imaginati sunt:nullo modo peruenire poterunt. Qui etiam nihil sciunt nisi quod ab his qui longam societatem ha-

bentes:cum eis qui hec in ciuitatibus famosis vbi multi medici sunt:ac multi infirmi vidicerunt:edocti fuerunt.

¶ Si ḋs autē huius doctrine nomē sit adeptus ḋ litteras nō nouit vel si lr̄as nouit. Xba tamen nō intelligit:nec etiā cū sapientib⁹ morat⁹ fuerit non est cōfidendū in eo: neq; sue sapientie est credēdū. Immo sciendū est eā nullo modo posse proficere. Impossibile est eñ vnū hominē: etiā si longo tēpore viuat huius doctrine p se maximā consequi ptez nisi ꝼm precedentiū incesserit regulaz. Huius eñ doctrine quātitas vite hois mēsurā multū excedit. Quōd nō in hac tm̄ doctrina:verūetiam in pluribus inuenitur doctrinis.

¶ Qui autē de hac doctrina vsq; nunc aliquid sunt consecuti:non pauci fuerūt:neq; in breui hec consecuti fuerunt: sed fuerūt mille et in mille annis hoc adepti fuerunt. Quorū libros si quis frequēter perscrutatus fuerit:in breui oēs videre videbitur:ac si illis mille annis vixisset. et illoꝝ laborē mille annis pertulisset. Sz si eoꝝ negligant libri:homo in vita sua quātū pscrutari poterit: aut ei⁹ experimēta vel inuenta quā mēsurā habebūt etiā si oībus hoīb⁹ sit doctior atq; acutior. Quapropter si ḋs libros nō pscrutat ac egritudinū formas nō itelligit afi᷑q; eas videat:q̄uis ipsas multotiēs videat:dimittat eas:qz eas nō cognoscit. ⁊ absolute pertrāsit eas:nullo modo aliq̄d ex eis intelligendo.

¶ Expletus est tractatus quartus.

¶ Tractatus quintus. lxxvij. continens capitula.

Capz primū. de furfuribus.
Cap. scd̄m. de casu capilloꝝ.
Capi. iij. de generatione capilloꝝ in locis in quib⁹ illud volitur.
Capi. iiij. de cōseruatione capilloꝝ ḋ cadunt ⁊ de medicatione initij caluij.
Capi. v. de scissuris extremitatū capilloꝝ.
Cap. vi. de crispādis capillis
Capit. vij. de planandis capillis.
Cap. viij. de nigrificādis capillis.
Cap. ix. de regimine ei⁹ qui vult ne canicies ad ip̄m ꝓpcret.
Cap. x. de rubefactōe capilloꝝ et faciēdis eis glauc.
Capitu. xi. de albificādis capillis.
Cap. xij. de rebus que capillos radicinis radunt.

Capi.xiij.de illis que capil: los destruunt semel
Cap.xiiij.de illis q̃ destruit odorem psilotri.
Capi.xv. de illis que prohibent adustionem psilotria corpore ꝛ sanatione ei⁹ qꝫ iam adussit.
Capi.xvi. de sahafa.
Cap.xvij.de albificanda facie et cute subtiliãda: ꝛ clarificanda.
Capitu. xviij. de rubificãda facie.
Capi.xix.de illis que colorẽ citrinant.
Capitu.xx.de illis que denigrant colorem.
Cap. xxi.de illis que delent pannum.
Capi.xxij.de medicandis lẽtiginib⁹ magnis ꝛ paruis.
Cap.xxiij.de illis que auferunt cicatricẽ vlcerum.
Cap.xxiiij. de illis que auferunt ruborem in facie existentem.
Capi.xxv.de illis que auferunt viriditatez ex percussione factam quando in loco neqꝫ nocumentũ remanet:neqꝫ color neqꝫ pus: et est necesse vt viriditas illa resoluatur.
Capi.xxvi.de illis que auferunt alguassen.
Capit.xxvij. de illis que delent vestigia variolarum ꝛ vlcerum.
Capi.xxviij.de pruritu ꝛ scabie et magnis pustulis.
Capi.xxix. de sare.
Capi.xxx.de alhasas.
Capi.xxxi.de impetigine.
Capi.xxxij.de morfea alba.
Cap.xxxiij.de morfea nigra
Capi.xxxiiij.de albaras
Capi.xxxv.de lepra.
Capit.xxxvi. de ficubus vel celsis.
Capit.xxxvij. de natiuitate palpebrarum
Capit.xxxviij. de pediculis in palpebris existentibus
Capi.xxxix.de ordeolo.
Cap.xl. de geste existente in oculo.
Capi.xli. de eminentia oculorum.
Capi. xlij.de fetore nariũ.
Cap.xliij.de fetore oris
Cap.xliiij.de illis que occultant odorem vini: et frangunt ex ipso.
Capi.xlv.de illis que occultant odorẽ allior: et cepa: rum et porrorum.
Capi.xlvi.de illis que phibent fluxum currentem ab ore apud somnum.
Capit. xlvij.de illis que abstergunt dentes ꝛ destruũt alhafa.
Capi.xlviij. de illis que prohibent corrosionẽ dentiu.
Cap.xlix.de illis que prohi:

bent dentes motos cadere
Capit.l.de superfluitate auriu purgãda
Capi.li. de illis que auferũt fetorem ascellarum.
Capi.lij. de illis que phibẽt sudorem pedum
Capi.liij. de illis que sudorẽ totius corpis bene redolere faciunt.
Capitu. liiij. de diminutione fetoris vrine et egestionis.
Capi.lv. de custodia corpis mortui ne feteat. et ne cito putrefiat.
Ca.lvi. de illis q̃ phibẽt ne puerorum testiculis et puella mãmillis properet magnitudo.
Cap.lvij. de eis que accidũt in vnguinibus de feditate.
Capi.lviij. de scissuris faciei et labiorũ et manuum.
Capit.lix. de tumore et pruritu qui accidũt digitis in autũno et hyeme.
Cap.lx. de his q̃ ingrossant corpus.
Capi.lxi. de his q̃ macrũ faciunt corpus.
Cap.lxij. de his que augent sperma: et que valent ad erectionem virge.
Capi.lxiij. de illis que calefaciunt vuluam.
Capit.lxiiij. de illis que addunt in desiderio.
Cap.lxv. de sanatione illius qui in fine coitu ylico egerit.
Cap.lxvi. de sanatione illi? qui ex nimio coitu debilitatur.
Cap.lxvij. de illis que diminuunt sperma et virge erectionem.
Cap.lxviij. de illis que ingrossant virgam.
Cap.lxix. de his que cõstringunt vuluam.
Capit.lxx. de illis q̃ auferũt humiditatẽ in vulua.
Capi.lxxi. de his que calefaciunt vuluam
Cap.lxxij. de his q̃ valẽt ad impregnandum.
Cap.lxxiij. de his que prohibent impregnari. et q̃ abortum faciunt.
Capi.lxxiiij. de his que multum faciunt bibere.
Capit.lxxv. de his que cito inebriant.
Capi.lxxvi. de his que alleuiant ebrietatem et ex quibus ipsa cito aufertur.
Capitu.lxxvij. de curatione ebrietatis.

¶ De furfuribus. Capitulum primū.

FUrfures remouentur continue abradendo caput et singulis inungendo noctibus: et postea in mane cū multa calida aqua abluendo in balneo vel in domo. ¶ Que si nō sufficerint: cū farina ciceris: et semine altee: et aceto tribus lauetur dieb⁹. ¶ Similiter quoq; cū aqua in qua sicla cocta fuit et baurac pauco: caput est abluendū. Ablutio fortis in ablutione furfurū. ℞. farine ciceris. ʒ. c. farine fenugreci: furfuris triticei: baurach panis nitri albi et triti. synapis: oīum ana. ʒ. xv. althee. ʒ. x. misceātur omnia cū pauco aceto et aqua: et vnaquaq; hebdomada lauetur caput ex ea. ¶ Q̄d si post p̄dictorū adhibitionē furfures p̄māserit oleo roseo cum pauco aceto mixto: caput quaq; nocte est infundendū. Uenter quoq; suauiter est semper soluendus.

¶ De alopicia. Capi. ij.

QUam pili capitis vel barbe cadūt: locus cum pānō aspero est fricandus donec fiat rubeus. Postea cū cepis fortiter fricetur donec patiēs in loco illo incensionē sentiat: et ardorem. Qui die illa ac nocte sic manere permittatur. In mane aūt sīr regatur. Et si in loco ampulle apparuerint: cum adipe anatis vel gallinę inūngatur ⁊ fricatio aliquot reliquaī dieb⁹ donec q̄escat. Et si tūc pili nasci ceperit: locus multotiēs abradaī: et cuz panno singulis fricetur diebus ⁊ oleo in quo ketsim et capillus ve. et camomilla fuerint cocta inungaī. Quod hoc modo fiat. Cuiusq; istor. ʒ. i. sumatur: et in aqua posita suauiter vsq; ad dissolutionē coquātur. Quibus discoctis aq̄ coletur: ex qua libra vna cū vna lib. olei de ben. misceatur: que suauiter vsq; ad aque cōsumptionem coquatur. Quod autem remanet ab igne deponatur: ⁊ vsui cum opus fuerit reseruetur. Si autē pili ex huiusmodi medicinis nō nascantur egroti regimen est inquirendum: quo in p̄cedenti vsus sint tempore ac corpus dispositio qualis in ea hora sit inuestigandū: quēadmodū in capitulo de cognitiōe humoris in corpore dominātis: et in capitulo de ⁊turib⁹ cibor⁹ cōtinetur. Et si cognitum fuerit ipsum cibaria flegmatis generatiua frequenter comedisse, color quoq; cutis a qua pili

cadunt albedini attinere videat: pillule dande sunt quarū descriptio. ℞. turbith albi pulueris pigre. ana. ʒ. x. colloqn tide. ʒ. iij. ⁊ tertiam. Ex his tritis ⁊ cribellatis ac oleo inunctis: informentur pillule ex quibus. ʒ. ij. vel trium pondus: ter in mense vel quater tribuatur. ¶ Ppatiēs quoq; nutriēdus est cum cibis bonorum humorum generatiuis. Ppostea ℞o reuertendum est ad medicinas cum quibus idem locus medicari solet. Quod si patiens cibos colere rubee generatiuos edere consueuerat: ⁊ color atq; etiā corporis dispositio hoc idem significauerit: pillule iste quas nominabimus multotiens erunt dande: ipsiusq; regimen ad ea que humorem generant frigidum reducendum erit.

¶ Ppillularū confectio. ℞. mirab. citrinorū: rosarū rubearum. aā. ʒ. ℈. aloes scotrensis. ʒ. i. scamonee. ʒ. quarta pars: ex his omnibus fiant pillule: ⁊ pro vna potione dentur.

¶ Quod si patiēs cibis coleram generantibus nigram vti consueuerat: ⁊ color atq; loci obfuscatio: ⁊ ei⁹ aspitas hoc idem monstrauerunt: locusq; vehemēter ficcus extiterit apozima de epithimo: et epithimum cum sero: et his silia que coleram nigram expellere consueuerunt sicut in capitulo de melancolia dicturi sumus: danda sunt patiens quoq; bonis vtatur cibis: ⁊ postea ad medicandū eundem locum redeundum erit. ¶ Epithima pilos in infirmitate alopicie renasci faciens. ℞. spume maris. ʒ. x. baurach sulphuris cu forbij. ana. ʒ. ij. stafisagrie: cantaridarū. ana. ʒ. i. omnia cuz oleo veteri misceantur: et postq; locus cum cepis fricatus fuerit: epithimetur. Et si in loco apparuerint ampulle: per aliquot dies dimittantur: ⁊ cum anatis adipe: ⁊ vnguento de ceruſa curentur donec sedētur. Ppostea ℞o hoc idem reiterandum erit si necesse fuerit.

¶ De gñatione pilox in locis denudatis. Cap. iij.

Si barbe vel ciliorum pili exiles ac molles fuerint: locus fricandus ex spuma maris: ⁊ cinere keison: id est abrotanum cuz oleo veteri mixtis singulisq; noctibus ex eis inungendus. Ppatiens quoq; vinum forte bibat. Cuius regimen ad ea que temperate calefaciunt reducendum est. ¶ Ad idem alia confectio: que etiam fortior existit. ℞. olei de ben. ʒ. i. cantaridarū alas ⁊ capita absci-

sa habentiñ.ʒ.iij.cõficitur sic:cantarides trite in oleo mit= tuntur:deinde oleũ cum ipsis in olla parua posituʒ sup len= tum ignem:cũ ligno frequẽter cõmiscendo coquat: donec ipsum inspissetur:postea ab igne depositum reponatur:cui parum musculi:vel vmbre est ãmiscendũ vt bene redoleat. De quo si locus fricatur fuerit donec vesicas habeat appa= rebit citissima pilorum natiuitas.

¶ De conseruatione pilorũ ne cadant:ꝛ ipsorꝫ elonga tione et curatione initij caluitij. Cap.iiij.

ABlutio faciens capillos lõgos: folia azedaragi sumãtur:ꝛ capillis vene.viridis:ꝛ myrrha: ꝛ mi= raboł.emblici:ꝛ ponãtur in ablutiõe ꝛ cooperia= tur caput ex ea:postꝙ aqua madefactũ fuerit in qua embli ci fuerũt positi. ¶ Alia ablutio capillos faciens lõgos:aq̃ in qua sicla cocta fuerit:sumatur in qua parũ sinapis pona tur:ꝛ cuʒ ea capilli lauetur:postea ℞o inungãtur oleo ꝛ au= gmẽtabũtur. De his autez q̃ capillos cadere ꝓhibẽt: oleũ est mirtinũ cũ frequẽter capilli eo inũgũtur. ¶ Eos etiã cõ= firmatur si laudanũ in vino resolutuʒ:equali mensura cum oleo mirtino sit ammixtũ cum frequeter eo vtũtur.ſ.vt ca= pillorꝫ radices eo in nocte fricẽtur:ꝛ post mane balneuʒ in= gressus qui patitur cum aqua calida eos lauet. ¶ Oleũ ca= pillos cadentes retinẽs:emblici ꝛ folia mirti sumãtur: ꝛ in aqua coquãtur vsqꝫquo aqua turbida fiat. Postea huiꝰ aq̃ libra vna:ꝛ olei onfãcini lib.i.accipiãtur:ꝛ mixta ad aque consumptionẽ coquãtur . Postea ℞o ei quod ex decoctiõe remansit.ʒ.i.laudani in vino resoluti addatur:ꝛ capillorũʒ radices:ex hoc oleo fricentur. ¶ Oleum capillos facies ri= gidos ꝛ etiam nigros si eo inũgantur. ℞. foliorꝫ mirti:fo= liorꝫ papaueris ruffi:capilli veneris:spice nardi:ciperi semi nis sicle:semis apij emblicorꝫ añ.quãtũ vna manu capi po= test. Hec autem omnia in tribus libris aque donec ad vnã redeant libraã coquẽdi sunt ꝛ postea colenda:deinde colatu ra hec cum vna libra olei alkeiri est miscẽda:ꝛ vsqꝫ ad aque consumptionẽ coquenda. Cui postea admiscenda sunt.ʒ.ſ. acatie:ꝛ tantũdem cineris corticis pini. deinceps ℞o repo nendũ singulis diebus:ꝛ ex eo inunctio est facienda. ¶ Me dicamen ꝓhibens caluitiũ ꝛ curans qꝫ ex eo iam incepit.

℞.capillor̃ vener.folior̃ mirti:corticũ pini thuris.añ par: tes eq̃les. Que assari debẽt donec teri possunt: postea ℞o ammiscent̃ eis laudani:et mirrhe.añ.quantũ de vnoquoq; supradictor̃ ex quib⁹ cũ vino veteri ⁊ oleo de semine raffa: ni mixtis caput ĩ nocte epithimetur:⁊ in die lauetur.Et as: siduetur:hoc enim caluitium sanat inceptum.

¶ De scissuris extremitatum capillor̃. Cap.v.

Si capillis hoc euenerit accidens:aqua ⁊ oleo con: cussis donec bene cõmisceantur: frequenter erunt inungendi. Cum mucillaginibus quoq; viscosis: eos lauare oportebit:sicut est ea que fit de semine lini ⁊ psi lij:⁊ folior̃ sisami:⁊ que istis similantur. Q̃ si ista nõ suffe cerint quies:⁊ comestio ⁊ balnei vsus ⁊ potus augmentari debent. Si autem contingat vt cum hoc in corpore sit pin guedo:⁊ sit eius figura pulchra.⁊ hoc accidens paruũ exi: stat:a medicinis desistendum erit. Si autem magnuz fiat: frequenti ventris solutione vtenduz erit:⁊ flobothomia fa: cienda cibaria quoq; ac vinũ sunt minuẽda.

¶ De crispatione capillor̃. Cap̃.vi.

Capilli frequẽter sunt fricandi cuz folijs sidre albe ⁊ gallis. ¶ Res fortis ad istud farina fenugreci:⁊ mirrha ⁊ semina iusquiami albi trita ⁊ sidre ⁊ gal le ac calx et merdasengi sumantur:et ex omnibus capilli fricentur.

¶ De his que efficiũt capillos planos. Cap̃.vij.

In hac medicatione eis est vtendum quibus capil: lorum curãtur fixure:⁊ inũctio ex oleo sisamino te pido est facienda. Super capillos quoq; aqua cali da sepe est fundenda.

¶ De nigrificatione capillor̃. Cap̃.viij.

Sumatur tertia pars vnius lib. gallarum et infũgã tur oleo:⁊ fricentur donec nigrefiant et findãtur: deinde accipiãtur eris vsti dragagãti a℥s dragan: ti.añ.ʒ.v.salis gẽme.ʒ.ij.aluminis.ʒ.i.terantur oia in mo: dum collirij:deinde aqua calida ad modum masse consper: se:quattuor horis fermentari permittãtur ⁊ caput ⁊ barba prius abluta cum aqua calida ⁊ postea exiccata:manibus perfricãdo liniãtur:et ex predicta medicina: et folia desup

ponantur ne medicamen desiccetur. Que postꝙ per sex ho ras sic permanserint:cum aqua tepida lauari debent.

¶ Tinctura alia. Sumantur merdasengi ꝛ calcis non ex= tincte amborum partes equales licij quantuz de predictis duobus cerusse quãtuz de omnibus. Ex his omnibus aqua consperſis inungantur capilli:ꝛ folijs desuper cooperian= tur.Et postꝙ per tres horas taliter manserint:cum aliqui= bus lauentur mucillaginibus : proueniet enim ex hoc ni= gredo pulchra.

¶ Tinctura alia merdasengi et calx sumantur: et super ea sextuplum aque fundatur:et in sole sic manere per tres di= mittãtur dies frequenter cõmiscendo.deinde aqua hec co= letur ꝛ mittatur in ea lana:que si denigretur bona est. Sin autem sic non eueniat:in hac aqua sexta pars merdasengi ꝛ calcis vt prius iteruz ponatur ꝛ manere permittatur. qđ tandiu fieri cõuenit donec lana immissa tingatur. ꝯ ostea ℞o alchãna cum aqua predicta consperſa fermentari per= mittatur:de qua tinctura facienda est denigrat enim per= fecte:ꝛ valet ad almusul si ex lana in hac aqua intincta pi= lorum radices fricentur. Additio.

¶ Almusul est quando radices pilox apparent albe cuz ex= tremitates sunt nigre.

¶ De regimine capillorum ne cani cito fiant. Capl'm.ix.

Sepe aliquibus hominibus cani cito intẽpestiui vi= delicet innasci solent:alijs autem tardari sue com= plexionis causa. ¶ De his autez que caniciẽ tarda= re faciunt est hoc.s.vt de trifera minori in mane frequẽter sumatur.Cuius descriptio.℞.mirabola.nig.kebul.belliri corum:emblicox omniũ aã.partes equales terãtur et oleo inungantur ꝛ cum melle conficiantur: de qua singulis die= bus in mane ad nucis magnitudinẽ sumi debet. Maior au tem pars eorum quibus nutrimentum fit sit kalagie ꝛ assa ture. Additio.

¶ Kalagie vel kilage est cibus qui fit ex pulmone corde et epate incisis minutim ꝛ cum oculo frixis in quo post remo tionem predictorum ponitur parum aceti et ous et zaffra= num. Textus.

¶ Abstinere autē conuenit a lacte et a cibis hȳbētibus mi cas panis admixtas:et a pultibus que sunt multū spisse. et a frumēto cocto:ꝛ ab his quc ex melle cōficitur et a potu aque niuis et a multe aque potu. ¶ Vinū autē vetus ꝛ purū modice bibēdū est:vel ydromel. ¶ Ea quoq; q̄ salmuria cō: diuntur et sunt salsa edenda sunt:ꝛ panis in almuri nabati est intingendus et de eo parū a ieiunio est potandū. Sicla preterea cū sinapi comedatur. Qđ si hoc vtens regimīe ca lore infestetur:cū aceto et syrupo acetoso ipsum reprimat. ¶ Multus etiā balnei vsus cū aqua ac coitus minui debēt ¶ Hoc quoq; summope est cauendū ne capilli aqua rosata infundant̄.et precipue si camphorā habuerit admixtā. Et si qñ hoc factū fuerit studendū est vt desiccentur. ¶ Unguē tis quoq; vtendū est:in q̄bus spēs calide et odorifere ac sū ptice ponunt̄ sicut est oleū qđ diximus. Quod si q̄s ad hoc multū anhelauerit.ordiatū ad electuariū de anacardis ac cipiendū tendat qđ in hyeme incipiendū erit.

¶ De tinctura capillor rubea vel subrubea. Capi.x.

Sumant̄ lupinor tritor.ʒ.x.myrrhe.ʒ.ß.aloxāti.i. flo.salicis fecis vini siccate et assate. ana.ʒ.iiij.de inde cinis sarmentorum accipiatur: et aqua super eum fundatur et per noctē vnam sic dimissus coletur.ꝛ ex hac aq̄ predicte conficiantur medicine. Postea ℞o capilli ex eis inuncti per noctē vnā dimittātur:ac deinde lauent̄. Quod iterum itaq; iterum similiter faciendum est:et fient prius rufi:postea ℞o rubei.

¶ De albificandis capillis. Cap.xi.

Sumantur stercus yrundinū et enula sicca ꝛ mes:ꝛ semina radicū et semina vefrim sicca et sulphur ꝛ flos capparis siccus:et ex his omnibus cum felle vaccino et aceto collectis inungātur capilli. Postq̄ cū sul phure fuerint suffumigati:et nō lauent̄ sed dimittant̄ sic:ꝛ post hoc suffumigentur cum sulphure:quod multis conue nit fieri vicibus. Postq̄ autē albificari ceperint:oleo sam bacino frequenter sunt inungendi.

¶ De his que auferunt capillos et que subtiliant et que euellunt et que eorū prohibent ortum. Cap.xij.

CAlcis albe et vehemẽter acute:ꝛ cineris coclearũ maris partes sumanꝫ equales:arsenici citrini triti vt alcohol octaua vnius partis supradictorum. Hec omnia cũ aqua in mortario trita.per duas horas sic manere dimittanꝫ.Ex q̃bus sic peractis pili sunt inungẽdi aut ex spuma marina ꝛ gipso:hoc idem fiat.Ista quoq; bona existunt.De his p̃terea que capillos subtiliant est vt cinis vitiũ vel baurach:in psilotro mittatur.de quo cutis sepe est fricanda.Que post psilotri ablutionẽ cuꝫ ordei farina vel fabarũ vel melonum seminis est fricanda.

¶De his que penitus auferunt pilos. Capi.xiij.

CAlx fortis sumaꝫ:super quã sextuplũ aque fundatur:et per tres dies sic dimissa coleꝫ. Postea ℞o in hac eadẽ aqua sexta ps calcis ponaꝫ: et sic per tres regaꝫ.His gestis sexta ps arsenici citrini triti in p̃dicta aq̃ mittaꝫ: et tãdiu sub sole dimittaꝫ:donec penna immissa depileꝫ cũ extrahit.Postea autẽ corp⁹ ex lana ĩ hoc medicamine intincta fricetꝫ. Istud eñ cito abradit pilos. post hec ℞o oleo roseo locus inungẽdus erit.¶De his aũt que capillos hoc modo destruũt est vt euellãtur pili ꝛ inungatur locus psilio ꝛ aceto multis vicibus atq; ex iusquiamo ꝛ opio ꝛ aceto.Aut locus depilatus sanguine ranarũ: que in aqua morantꝫ que nõ mouentꝫ:inungaꝫ vel sanguine testudinis:vel inungaꝫ locus depillatus oleo in quo stellio coctus fuit:vsq; ad omnimodã dissolutionẽ: aut oleo ĩ quo eritius coctus fuit:aut inungatur ex castoreo ꝛ melle multis vicibus pilis quaq; vice prius euulsis.¶De his autẽ q̃ pilos in femore ꝛ barba atq; ascellis nasci nõ p̃mittũt nisi post lõgũ tempus:est vt chimolee et ceruse sumanꝫ partes equales.aluminis vni⁹ partis medietas et misceãtur cum succo iusquiami viridis:vel cum aqua aceto mixta in qua iusquiami semen coctũ fuit:et liniantur ex eis loca.Quod multis fieri debet vicibus.¶Pilorum eñ ortus ex hoc vehemẽter tardatur:ac fortasse eox exitus omnino phibet.

¶De illis que odorem psilotri reprimunt. Capi.xiiij.

IDcus cũ foliis perfica et cum scrophis croci hortulani:et cum alchanna ꝛ rosis et xiperis:et cuꝫ bũc siue separatim siue cõposite fricari debet.

¶ De his que prohibent ne psilotrū adustionem neqz pustulaz in corpore faciat: et de curatione eius quod adustum est. Capit. xv.

PSilotrum adustionē facere phibetur. si non multum cum eo fricetur corpus et cito lauetur: z corpus anteqꝫ ex eo liniatur: oleo roseo sit inunctū. Quod autē ipsum in corpe pustulas facere non ptermittit est vt cū aqua cal'. lauetur vsqꝫ quo remoueat: z postea in aqua frigida diu moretur corp': et aqua frigidissima sup ipsum fundatur: z proprie sup loca in qbus pustule nasci solent: z adustio fieri. ¶ Si autē adustio fiat: lētes excorticate z trite mixte cum aceto et aqua rosea: z locis adustis epithima te pāno de superposito ligentur. Sed si qñ ampulle nascā: tur et caro aduraī: cum vnguento de ceruſa: z vnguentum qꝫ fit ex merdasengi z oleo roseo et albumine oui curetur. Hoc quoqꝫ pustulas in corpe fieri phibet. s. vt post psilotri remotionē cū aceto et oleo roseo fortis fiat fricatio.

¶ De sahafa: et sunt vlcera crustas habentia: que in capite nascuntur vel faciē que multotiēs siccissime existūt rugose et albe z quādoqꝫ humore abundātes et virus effe funduut. Capi. xvi.

HEc autē curantur vētosis in nocra positis: et apertione alicui' venarū que est in cute capitī vel post aures. Et que illarū maior fuerit aperiaī. A reb' quoqꝫ acutis z salsis ac dulcib' abstineat. Et alatur cibis insipidis et bonis. z si patiens tolerare poterit venter cum apozimate de mirabolanis z aloe z scamonea soluendus erit. postea xo epithimatibus epithimādus erit. ¶ Epithima ad sahafa cū recens est z in corpore fit infantis. Accipe de cucurma alchana aristologia merdasengi: cortices granatorū sumātur. et ex his oībus tritis et cū aceto z oleo roseo mixtis epithimeī locus. Cum aūt sahafa vetusta fuerit sumātur sal et calcantū adusta: sulphur et terra argēti viui galle vene de cucurma merdasengi aristologia. omnia hec trita cum aceto z oleo roseo commiscantur et epithimentur. Sed cum sahafa sicca fuerit et alba frequenter fricanda erit cum oleo et cera et adipe anatis: ac aqua calida lauanda z mucillaginibus. Patiens xo cibis humectati-

uis semp alẽdus erit. ¶ Caput purgiũ quoq; ꝙ nares inijci debet ex oleo de semine cucurbitaruz:vel ex oleo de amigdalis dulc.vel violato.ꝛ his silibus. Qđ si egritudo ad curandũ grauis fuerit:locus scapellandus erit vt sanguis effluat:cui medicaminis acuti puluis supspargẽdus erit:donec radicitus euellaꝫ. Postea ℞o cũ vnguẽto rubeo qđ cõficiꝫ ex merdasengi ꝛ aceto ꝛ oleo.ꝛ venis de cucurma medicetur. De his aũt q̃ sahafa mollẽ remouẽt penit⁹ est fricatio cũ aceto ꝛ sale ꝛ vsnem viridi multotiens facta. Hec enim eam remouet ꝛ penitus destruit.

¶ De his aue faciẽ albificãt ꝛ cutẽ subtiliãt ꝛ faciem claram ac lucidam efficiunt. Cap'm.xvij.

Sumanꝫ faria ciceris ꝛ fabaꝝ ꝛ ordei ꝛ amilũ ꝛ dragagã.ꝛ semẽ rafani ꝛ cũ lacte cõspergẽtur ꝛ ex eis facies in nocte epithimeꝫ:ꝛ aqua cal'a in quaviole sicce cocte fuerint ꝛ furfur in mane laueꝫ. Hoc decẽ noctibus fieri debet. ¶ Sumera alia conueniẽs ꝛ fortis. Sumãtur amigdale excorticate ꝛ amilũ ꝛ dragagan.ꝛ cõmisceãtur oia cum aqua croci hortulani:ꝛ ex eis epithimeꝫ facies in nocte ꝛ laueꝫ in die cũ aqua in quaviole sicce ꝛ camomilla cocte fuerint. ¶ Aut sumanꝫ amiluz ꝛ drag.ꝛ amigdale dulces excorticate:ꝛ cũ lacte ꝓspergankꝫ ꝛ epithimeꝫ ex eis facies:ꝛ cũ cepit siccari remoueꝫ epithima. Qđ postq̃ per hebdomadã vnã factũ fuerit:aq̃ cal'a locus est abluendus.

¶ De his que colorẽ efficiũt rubeũ. Cap̃.xviij.

Sumera que colorẽ vehemẽtem rubeũ facit. ℞. sina pi albi:arsenici rubei ꝓtes equales. Hec trita cum lacte consperganꝫ:ꝛ ex eis per hebdomadã vnam facies epithimetur ꝛ sit epithima leue ꝛ subtile. ¶ Sumera alia. ℞. croci orientalis rubee cum qua tinctores tingunt: thuris myrrhe masticis ꝓtes equales:succi cepe que vocatur bulbus tñ vt ex eo possint cõfici. Et ex hac confectione facies in nocte liniaꝫ ꝛ in die laueꝫ. ¶ De his ℞o q̃ colorẽ faciei rubeũ efficiũt est cicer:ꝛ ficus ꝛ mala granata dulcia. et carnem comedere ꝛ vinũ rubeũ et grossum potare:et eis que ex melle fiunt vti: et cum aqua cal.dulci sepe lauari et ouorũ vitellos edere et assam. Est em̃ inaltit colorẽ faciẽdi rubeum ꝓprietas:quod etiam in alijs inueniꝫ sit'r. ¶ De

dicamen colorem faciens rubeum. ℞. ysopi sicce. ʒ. x. croci orietalis. ʒ. iij. ʒuchari. ʒ. xiij. ex his fiat puluis. de q̄ singulis dieb⁹ due sumāt. ʒ. ¶ De his q̄ colorē citrināt. Cap̄. xix.

EX his que colorē efficiūt citrinuʒ sunt in locis morari calidis: ⁊ aquas bibere q̄ non mouētur: ⁊ aceto in comestione frequenti vti: faciemq̄ cum cimino sinapisinare. Azardach quoq̄ facie reddit citrinā ⁊ comestio luti: ⁊ vigilie mlte: ⁊ tristari. ⁊ cibo i quo de cimino multum sit admixtum vti: vel frequenter ipsum adorare colorem efficiunt citrinum: ⁊ qui in domo in qua multum est ciminum iacet citrinitatem incurret faciei.

¶ De his que colorem denigrant. Cap̄. xx.

OPpom soli: ⁊ comedere ex cibis salsis: et dimittere balneationem. Et de his que superficiem nigredine afficiunt: est vt cum psilotro ⁊ merdasengi epithimetur. Fortiter enim eius denigrabitur color: qui remoueri nisi duriter non poterit. Quem si remouere fuerit necesse cum aceto in quo vsnem recens decoctū fuerit: locus lauetur atq̄ lacte acetoso: ⁊ cum citri acetositate: ⁊ farina ciceris ⁊ aceto multis fricetur vicibus. Humere quoq̄ multis diebus sunt faciende: donec ad suā reuertatur locus dispositionem. Eorū preterea que colorē denigrant: est origanum frequenter comedere: ⁊ mirabolanis vti cōditis.

¶ De illis que delent pannū. Cap̄. xxi.

QUod pannum remouet est faciē cum semine raffani epithimare: vel cuʒ semine eruce: vel cū fece croci hortulani decocta: donec ingrossetur: costo ⁊ cinamomo tritis: ⁊ ex ea consperſis epithima faciendus: vel sinapi sumatur et cū ficubus teratur: ⁊ ex eis locus cum aqua calida infusus faciei superponatur donec rubescat: et medicamen ipsi adhibeatur. ¶ Et est obseruandum ne facies vulneret: sed cum dolore inceperit medicamen est auferendū: ⁊ locus quiescere permittendus. ⁊ postea ad medicamen est redeundum. ¶ Medicamen quod pannum remouet. Machael ⁊ amigdale ⁊ semina melonum sumantur et excorticent omia: ⁊ terra argenti viui equali mensura: ⁊ ex eis fiat epithima: vel machael semina: ⁊ amigdale et bdellium molle terantur cum aceto: et fiat ex eius epithima.

¶ Medicamen aliud remouens pannuz. ℞. lupinorũ. semẽ. raffani. se. eruce. costi. amigdal'. amararum: baurach. piperis. ⁊ bdelli. equalia pondera. confice sic bdellium in aqua acerdech id est berberis dissoluat': ex quo alie medicine cõ spergãtur. ex quibus fiat epithima.

¶ De medicãdis lentiginib⁹ nigris ⁊ puis. Cap̃. xxiij.

EX eis que lentigines auferũt siue sint parue siue magne cum sunt accẽtes: sunt flobothomare: et coleram nigram a corpore frequenter expellere: serumq; cuz epithimo: et epithimi apozima bibere Quod similiter fieri conuenit: cum pannus epithimatibus remoueri non potest: ⁊ postea ad epithima redeundum. ¶ Epithima ad lentigines magnas ⁊ paruas: farina lupinorũ ⁊ amigdalis amare. excorticate ⁊ baurach ⁊ semen raffani sumãtur. ⁊ ex eis cum mucillagine fenugre. cõfectis: facies sinapismetur. q̃ tñ prius cum pãno aqua calida infuso madefiat aut medicamine vti volens de balneo egrediatur. ¶ Aliud epithima. farina lupinorũ ⁊ amigdl'. amare ⁊ semen caulis sumant' ⁊ ex his oĩbus cũ lacte ficulnee collectis epithima fiat. ¶ Aut fiat emplastruz ex sapone: ⁊ cũ pungere ceperit lauetur locus: ⁊ inungatur ex oleo amigdalino: postea ℞o iterũ vt prius sapo apponat': vl' ex armoniaco dissoluto epithima fiat. aut mabdach: dissoluat' cum mucill'. fenugre. ⁊ epithimet'. Omne aũt epithima qđ ad neruos facit: ⁊ ad lẽtigines magnas ⁊ paruas ⁊ ad pãnũ postq̃ patiẽs balneũ exierit aut locus cum pãno aqua calida infuso multotiens humectat⁹ fuerit: donec rubeus fiat ⁊ subtilis faciẽdũ erit.

¶ De illis q̃ auferũt cicatrices vulnerum. Cap̃. xxiiij.

VLnerũ cicatrices ex merdasengi cuz oleo roseo albificato epithimãde sunt atq; anatis adipe ꝓ epithimate in eis vtendũ est. Super quas etiam emplastrum diaquilon: vel de fermento ponenduz est. Eis quoq; emplastruz de pane similaginis cum dactilis mixto factum: superponi debet.

¶ De illis q̃ auferũt ruborẽ in facie existentẽ. Cap. xxiiij.

HAic egritudini confert balneum sepe ingredi: et aquam calidam facie sua quotidie cooperire: ⁊ in fronte flobothomiã facere: sanguisugasq; locis su

perponere:ꝛ loca prius fortiter fricare cū pāno donec sanguis ab eis fluat:postea cum sale ꝛ aceto:deinde eū vnguēto rubeo.quod in capl'o de sahapha noīauimus inungere. Huic quoq; egritudini cōfert si loca sapone epithimata sic dimittant.donec sapo suctionez faciat.ꝛ postea cū aq̄ calida lauent.Quod multis vicibus fieri conueniens est.

¶ De illis que auferūt viriditatē ex percussione factā qñ in loco neq; nocumentū remanet neq; calor neq; pus ꝛ est necesse vt viriditas illa resoluatur. Cap̄.xxv.

QUm in loco neq; vuln⁹ neq; calor vllo mō post percussionē remāserint:ꝛ fuerit necessariū viriditatez ibi existentē remouere:loco folia caulis:vel raffani:vel mentastri viridis:supponant qđ duob⁹ alijs fortius existit.Emplastrū forte ad idē.Sumant arsenici citrini:lapidis kilkil ana partes equales thuris pars media:ex his oibus tritis fiat epithima multis vicib⁹.Et meli⁹ est vt cū succo corriādri epithimet.hoc enī est epithima vltimū:aut fiat epithimia ex solo arsenico citrino:vel cū armoniaco.

¶ De illis que auferunt alguasen. Cap̄.xxvi.

LOcus cum melle anacardi epithimandus est donec in loco fiat pustula.Que postea curanda est.

¶ Aut fiat epithima ex vnguēto corrosiuo: quod in adurēdo calidi ferri vicem tenet et est scriptum in capl'o de medicinis adurētibus.Post hec aūt locus cum nitro:et aqua calida lauādus est ꝛ fricādus:deide gummi de botim cum melle dissollutū loco supponat:quod p tres sic manēs dies non dissoluat:postea ℞o eo remoto locus sale optime fricetur:ac deinde epithimet ex medicamine quod percussionis signa ac casus delere diximus.De hoc autez epithimate:decies in die locus erit liniendus:ita tamen q̄ nihil de eo inde remoueat:sed vna eius pars alij superponatur. Quod postq̄ p tres dies continuos factū fuerit:locus cum nitro erit lauandus. Rursus ℞o ad idem regimen redeundum erit.Hoc enim omnino destruit.

¶ De illis que delent vestigia variolarū. Cap̄.xxvij.

SI ex variolis signa remanserint nigra et cum faciei superficie fuerint equalia : in eorum cura his erit vtendum : quibus in cicatricum ex vulneribus

curatione vsi fuimus cum sinapismatibus faciem albificantibus. ¶ Quod si loco concaua apparuerint: corpus impinguare: ac remouere necesse erit. Et si nigra fuerint et concaua vtraq; predicta necessaria erunt. De his preterea que variolarum delent signa: est balneo ꝛ sinapismatibus frequenter vti. ¶ Epithima validum ad signa variolarū ꝛ pustularum delenda. ℞. merdasengi muraba: radices arudinum siccas: farinam ciceris ossa vetusta: farinam rizi: semina melonum excorticata: semina alben costum: hec omnia cum mucillaginibus fenugreci: ꝛ seminis lini. commiscean tur: ꝛ ex eis facies sinapismetur.

¶ De pruritu ꝛ scabici ꝛ magnis pustulis. Cap̃. xxviij.

Scabies ꝛ pustule his valde accidūt: qui cibaria sanguinem est corrūpentia frequenter edunt sicut sunt salita: vel sulcita que sale cōdiunt̄: ꝛ taguebil id est species que cibis pro cōdimento admiscent̄ cal'a: aut alia vel mel. siue vinum vetus purum bibunt eis quoq; accidāt: qui sepe laborant ꝛ vigilant ꝛ balneo nō sepe vtunt̄. Quibus confert prius vti flobothomia: ꝛ post potione mirabolanorum citrinorū. ʒ. sumantur. i. f. memiresin id est celidonie. ʒ. ij. epithimi sene semis: fumitere. añ. ʒ. f. seminis scariole anthere polipodij absinthij. añ. ʒ. ij. oia i trib⁹ libris aque donec ad vnius libre duas redeant partes: coquantur excepto epithimo quod in fine decoctionis tm̄ admiscendum erit. Additio. ¶ Hic notandū est ea que coquūtur tribus modis sunt. Alia enim tarde coquūt̄ vt radices: alia cito vt flores: alia mediocriter vt semia: ideoq; radices diu coquende sunt. Flores parū flos enim est tantum in fine ponēdus semia in medio. Tertus. ¶ Post hec oia manibus fricata colent̄. In quor colatura tereniabin. ʒ. x. ponātur. Si aūt tereniabin nō habeat ꝓ eo zucharū rosatū vet⁹ ponat̄ que multis bibat̄ vicib⁹. ¶ Pillule ad pruritū valētes ꝛ schabiē. ℞. aloes mirabo. citrinor. añ. ʒ. i. scamonee rosarū rubear. añ. ʒ. q̄rtā partē. Fiāt ex eis pillule: quarū potio sit dosis vna. Que mitis sumēde sunt vicib⁹. ¶ Post q̄ aūt corp⁹ flōia ac vētris solutiōe euacuatū fuerit: potio ista q̄tidie erit dāda. ℞. pruna damasc. xv. tamarīdor. a semīb⁹ mūdator. zuchari al. ā. ʒ. x. Sup ista due ptes libre aq̄ buliētis

fundãtur et ꝑ noctẽ vnã dimissa fricẽtur:et colenť:et in po tu sumanť. Si autẽ coquãtur fortiꝰ opabũtur. Jstis quoqꝫ qñqꝫ addũtur sene:ꝛ fumus terre:ex ꝙbus quotidie.ʒ. iiij. sunt bibẽde. ¶ Electuariũ ad scabiẽ et pruritũ valẽs. ℞. mirab.citrinoꝝ partẽ vnã:sene fumi terre.añ. partẽ mediã succi absinthij ꝙtum ad eoꝝ sufficit conspersionẽ.Aliquo: tiẽs autẽ additur huic medicine:absinthij:ꝙtuʒ quarta ps mirabolanoꝝ et ꝛficiunť oia cũ melle:et sumať ex ea quo tidie:ꝙtũ est auellane magnitudo. ¶ Confert ꝑterea pruri tui sicco in aqua calida balneari:et corꝑ in balneo et ace to:ꝛoleo roseo:ꝛ succo apij ꝛfricare.Serũ quoqꝫ cũ mira: bolanis ꝛ ʒuccharo in potu sumere auxiliať. Si aũt ex fre quẽti corꝑis euacuatõe remediũ nõ subsequať egroto quo tidie in mane ꝛ in sero post solis occasum: triticum fractũ coctũ cum multa aqua ꝛ ʒuccharo albo in potu est tribuẽ: dum.Lac quoqꝫ vaccinũ acetosuʒ potare debet. ¶ Qui au tem scabiẽ patiť et pruritũ:ab oĩ re salsa: ac dulci: ꝛ acuta abstinere dʒ. Olera autez frigida ꝛ res acetosas: et leues carnes edere debet:vinũ quoqꝫ si bibat multũ sit mixtũ aq̃ ¶ Epithima scabie sicce conferens. ℞.baurach costi.salis ꝛdisi.ana.ʒ.i.sigie.ʒ.vij.aceti ꝛ oleo rosei ꝙ sufficit ad hoc vt corꝑus ex eo in balneo epithimari possit. Qꝺ postꝙ lini tum fuerit maneat sic ꝛ postea lauetur. ¶ Epithima ad sca biem humidã. ℞.argentũ viuũ extinctũ:cathimiã argenti oleandrũ condisi alchali merdasengi.Ex his cum aceto et oleo roseo mixtis:fiat epithima:ꝛ per totam noctẽ sic ma: neãt.Jn mane ꝛo balneũ igrediať patiẽs,et cũ aceto ꝛ vsꝰ nẽ viridi fricet:postea aũt cũ aqua lauetur cala. Et his ge stis aqua frigi.sup ipsum fundať.ꝛ oleo inunctꝰ roseo egre diatur. ¶ Scabiei quoqꝫ vetuste multũ auxiliať per vnã: quãqꝫ triũ dierũ sumere aloes pondus vniꝰ aurei. Qꝺ itez tribus intermissis diebꝰ est faciẽdũ. Qꝺ si ex hoc excoria: tio euenerit:curãda erit:hoc em scabiẽ destruit et pruritũ. ¶ Epithima ad scabiẽ:qꝺ bonũ exñs et validũ: neqꝫ ãpul: las facit:neqꝫ adustionẽ. ℞.merdasengi attramẽti citrini: põdera equalia hec ꝑ hebdomadã vnã ad solẽ frequenter cũ aceto teranť:et postea reponanť ex ꝙbus cũ necesse fue rit fiat epithima.

¶ De sare vel safre. Cap. xxix.

QUando hec accidit passio sanguinē minue. Et si venter mollis fuerit da succū granatox muzox. Si aūt siccus fuerit vēter: da potiones q̄ p̄dicte sunt ⁊ mitte patientē quotidie in aquā cal.ter et da ei ciba ria q̄ recipiūt acetū et oleū et amigdalinū oleū tafeam ꝗz cū oxo amigdalino: atq; charis⁊ musos ei dabis⁊ his silia huic p̄terea egritudini cōfert lac acetosum et auxiliatur trociscus de spodio vel trociscus de cāphora cū succo granatox. Qđ si hec passio p̄ maxima fuerit solue ventrem ex apozimate mirab.citri.et si cū hoc fortē patiatur adustionē: teratur granatū cū cortice suo: et exprimendo extrahat succus in quo zuccharū al.ponat et ad bibendū tribuatur. Huic p̄terea egritudini ꝯfert sumere serū: ⁊ potare cū iulep señ.portulace atq; psilij.añ.z.iij.⁊ cibarijs vti q̄ cuz aceto et sumac fiunt: ⁊ sumere ptisanā: ⁊ lac acetosum. Additio.

¶ Sare est passio que accidit qñ homo maximū sentit pruritū et cū se scalpit apparēt in cute. Modi quidem ad nucis similitudinem

Textus.

¶ De alhasah. Sunt puncta que fiunt in oibus ⁊ maxime in oculis et cito recedunt. Capit.xxx.

QEsudatio nō egredit: nisi ex sudoris multitudine cui infrigidis mozari domib⁹: et aq̄ frida dulci lauari locaq; in q̄b⁹ desudatio oziri solet: ex aq̄ frigida: ⁊ rosea.⁊ oleo inungi remediū affert. Huic p̄terea egritudini cōfert: postq̄ exorta fuerit: cū croco hortulano et venis celidonie et aceto et oleo ros.epithimari. Alchāna quoq; ⁊ sal sumātur et cū aceto misceātur. ex q̄bus loca in balneo epithimētur: qđ donec vna p̄trāseat hora sic dimittatur. Postea xo lauet.et sic cum furfure fricetur.

¶ De impetigine. Capi.xxxi.

SI impetigo quasi incipiens fuerit: neq; in carnis profundo fuerit fixa: sanari poterit si cū adipe galline: vel anatis vel cū cera: et oleo aut dragag. vel prunorū gūmi aut oleo de frumēto: vel cū butiro cocto vel crudo fricet.et cū hoc etiā dulcis aqua tepida sup eam fundatur atq; a cibis q̄ colaz generāt nigrā abstineat q̄ patit ¶ Quod si iam carnis p̄funditatē occupauit: et in ea asse-

ritas et cortex apparent. Corpus cū flobothomia et apozi
mate de epithimo:ac fero cū epithimo:necnō ex his oīb⁹
que iā in scabiei capitulo dixim⁹ : et in melācolie capitulo
dicturi sum⁹:euacuari cōuenit. ¶ Sanguisuge ꝑterea loco
sunt superponēde. Qui post ipsarū suctionē aqua cal.lauā-
dus est ꝛ ꝑmēdus. Sanguisuge aūt mltis vicib⁹ ꝑdicto mo
do sunt adhibende:qō eo vsq; fiat: donec q̄cquid ibi est su-
perfluitatis:sugēdo penitus remoueaī. Et post hec epithi-
ma de sahapha locis imponaī. Que si non suffecerint:lo-
cus tādiu fortiter fricetur:donec sanguis ab eo fluat. Et de
inde acuti medicaminis puluis desuper spargatur. Quod
eo vsq; fiat:donec caro sana ꝛ rubea appareat. Postea x̄o
curetur cum vnguēto donec sanetur. ¶ De his aūt que im-
petiginem auferunt : est fricatio que fit cum citri acetosi-
tate:ꝛ armoniaco ꝛ aceto:vel cum masha cumina:id est eo
quo vitreātur vasa mixta cum aceto:ꝛ epithimata: aut cu3
mugad ꝛ aceto. ¶ Oleu3 aūt de tritico incipienti valet im
petigini. Qō hoc modo fit:triticū mundum sumaī.et ī pi-
xide vitrea vndiq; ex argilla inuoluta ponaī. Cuius os cu3
pila ex filis erit facta opileī que in ꝑdicto pixidis collo cō-
stringaī:ne frumentū est pixide exire permittat cum eius
caput inferius versum fuerit. Postea sumatur testa in qua
ignē homines tenere cōsueuerunt:in cui⁹ medio sit foramē
per quod pixidis ꝑdicte caput inferius versum transducaī.
Et postea circa ipm ac super stercus vaccinū siccum ponaī
in quo ignis paulatim accēdatur. Sub foramine x̄o quod
est in testa.aliqō vas mittatur in quo qō ex tritico fluit:re
cipiatur. Ex quo impetigio epithimari ꝓuenit. Est em̄ hoc
mirabile in ipsius curatione.

¶ De morphea alba. Cap. xxxij.

Morphee albe ꝓfert ex scitragi inde ꝛ semine raf-
fani:et rubea ac cōdisi:ꝛ sinapi tritis: et cū forti
aceto mixtis ad solē fricari. ¶ Aut cepa que vo-
catur bulbus sumatur et ad solem multotiens quotidie ex
ea fricēt. Que si nō suffecerint trifere minoris due sumaī
ʒ.atq; turbith puluer̄is pigre.aā.ʒ.j.colloquītide pars q̄r-
ta.ʒ.j.hoc singulis mēsibus:ter vel quater in potu est sume
dum. Alijs aūt diebus q̄bus non vteī hoc medicamine:pō

dus triū.ʒ.trifere solius ꝓtinue sumat.Et eo vtatur regimi ne qꝫ in capitulo eoꝝ que canitiē tardāt nominauimus.
Additio. ¶ Dis morphea alba aut albaras in qb⁹ est aspe ritas et cū pāno fricata cito rubet et cū acu pūcta sangui= nem emittit,in quo nō est aquositas ad sanādū est facilioꝛ oibus ℞o albaras spēbus deterioꝛ est in qua cutis superfi= cies diminuta videtur ex qua multū puncta non fluit san= guis et cū panno fricata nō fit rubea.

¶ De morphea nigra. Capi.xxxiij.

QUi morpheā patitur nigrā flobothomandus est eiusqꝫ venter cū epithimo multotiēs soluendus. ¶ Post hec autem ex semine raffani: et condisi: et semine eruce:ꝛ aceto locus epithimetur. Ipsi ℞o qui patitur balneum ingrediatur frequenter: et cibis hume= ctatiuis vtatur et custodiatur cum regimine melancoliam patientium.

¶ De albaras. Cap.xxxiiij.

IN albaras curatione eodem vtendum regimine: quo ꝛ in morphee albe cura vtitur quis.Vomitus preterea frequenter dandus est:atqꝫ cibaria desic= cantia tribuēda:et eo est vtēdū regimine qꝫ canitiē tardat ¶ Et ordinatim ꝑpareī ad electuariū de anacardis sumen dū:ꝛ isto vtaī epithimatc.℞.scitaragi indi: kebikegi sta= phisagrie:ventriū cantaridarum.aā.partes equales. Dia hec cum aqua in aqua rubea sit cocta misceatur: et ex his postꝫ locus cum bulbo fortiter fricatus fuerit : fiat super eū epithima. ¶ Huic preterea egritudini: cōfert epithima= ri ex nigri serpentis sanguine.Est enim nigri serpentis ꝑ= prietas hoc operari. ¶ Quod si locus in quo hec apparet egritudo paruus fuerit: igne erit comburendus. Postea tam diu medicādus donec adustio remoueatur. ¶ Aut cuʒ succo anacardi.eo vsqꝫ fricandus:quod ibi vesica fiat.ꝛ ca ro vbi est albaras corrodatur:deinde ℞o curandus erit lo= cus:donec sanetur. Vel tingendus erit locus cum his que rubeum efficiunt colorem aut nigrum. ¶ Tinctura que lo= cum albaras ad corporis reducit colorē. Aloxantus:myr= rha:fex vini:macra rubea.alumen sumantur:et ex istis tā= diu multis fricetur vicibus : donec patiens angustietur.

Hoc enim locū tingit: ⁊ eiꝰ tinctura vigiti ꝑmanet diebus.
¶ Quod si hec egritudo loca in quibꝰ vētose solēt mitti inuaserit: sanguis prius ex eis cum vētosis erit extrahēdus: ⁊ post ipsarū remotionē locus ex merdasengi albificato epithimandus. Aut ex rubea ⁊ aceto epithimentur. Aut post sanguinis extractionē ventosa amarici habens succū apponatur loco ⁊ diu ibi stare permittat: vel loco post vētosaruꝫ ablationem: epithima ex rubea: ⁊ scitaragi indi mixtis cuꝫ aqua i qua brazil fuerit coctū apponat. Si aūt huius egritudinis maxima quātitas locū occupauerit ventosarū ventosis postpositis frequens facienda est flobothomia.

¶ De lepra. Cap'm. xxxv.

Si huic egritudini statim subueniat ex quo incipit: vt sanet vel reprimat possibile est. Sed postꝙ membra vulnerauerit ac eoꝝ corrūpit figuras: fortasse non sanabitur. Cū igitur oculorū albedo obfuscari visa fuerit: voxqꝫ rauescere icepit. sudor quoqꝫ fuerit fetidissimus ⁊ facies vt vter inflata apparuerit cū forti rubedine: ⁊ nodi quidā in ea fieri ceperit: pili quoqꝫ supciliorū subtiliant succurrendū ei erit. ¶ Erit igit egro in principio subueniēdum cū sangunis extractione ex vena purpurea dextri brachij postea ꝑ aliquot dies quiescere ꝑmittatur: atqꝫ in his quibus quiescit diebus cuꝫ carne arietina vel edina nutriatur. Vinū quoqꝫ clarū ⁊ bene redolens ac multuꝫ tpatū bibat. ⁊ i balneo quotidie ponat. ¶ Post hec aūt de brachio sinistro flobothomet ⁊ ꝑ aliquot dies quiescere dimittat: ⁊ vt diximus nutriat. Deinceps vo apozima de epithimo multotiens ei tribuat. Inter quas licet vna aliam sequat: quiescendū tñ est. ¶ Patiens preterea cibis alatur hūectatiuis: atqꝫ in balneo quotidie ponat. Et a labore ⁊ vigilijs necnō ab oībus cibis a quibꝰ melācoliā patiētes abstinere precipimus custodiat. ¶ Serū quoqꝫ cū zucharo: frequēter est dandū. ipse etiā taliter est regendus: vt ille qui sui corporis hūectationē adipisci desiderat. ¶ Est etiā in balneo cuꝫ farina ciceris ⁊ fabaruꝫ atqꝫ cū baurach ⁊ vsnē fricādus: ⁊ aqua tepida frequēter infundēdus. Post hec autez ex oleo de semine cucurbitarū: ⁊ violato inūgendus: ⁊ sic egrediat balneū. Cū aūt hec egritudo alicui fortiter adheserit: ⁊ i eo

quasi fixa mãserit cũ viperarũ carne medicãdus erit. Eius ẋo corpus qui hac vtitur medicina inflatur atq; p aliquot dies absq; sensu manet. Sz eius postea excoriaf corpus et egredif de sub loco excoriato caro tenera: z sic ab infirmitate patiẽs curaf: sicut ex antiquox nouim⁹ recitatiõe quã vera esse credim⁹: ac sicut etiã in hoc nr̃o tpe nõ ꝑcul ꝺtigit. Retulit enĩ mihi quidã se quãdã curasse mulierẽ cũ istis medicinis: quã lepra tam vehemẽter iuaserat: z sanata ẽ. ¶ Cura ratio lepre cũ viperis. Vipere sumãtur mõtane de locis in quib⁹ neq; palus est neq; lutũ: z earũ capita atq; caude abscundãf: z quicq̃d in vẽtrib⁹ ẽ eijciaf z lauenf: deinde i olla noua ponanf in qua sal z anetũ z galãga z pip z aq̃: et parum olei mittẽda sunt. Que tãdiu sunt coquẽde donec tota caro dissoluaf. His aũt gestis patiẽs ius illud bibat: z carnẽ comediat. Et si scothomiã passus fuerit et ceciderit: iam sufficit ei. Qꝺ si nõ acciderit idẽ iterũ ei dandũ erit qꝺ tam diu faciendũ ẽ donec inflef. Cũ enĩ inflari ceperit ac scothomiã pati: iam tũc sufficit ei. ¶ Ego quoq; adolescẽti medicatus fui in cui⁹ facie nodi iam fieri ĩcipiebãt. Cui succurrere incepi cũ flõmia z vẽtris solutiõe ex apozimate epithimi et ex pullulis q̃ colerã expellũt nigrã: eũ quoq; balneũ atq; tinã frequẽter ingredi feci: z cibaria humectationẽ facientia dedi. Ꝑostea ẋo q̃tez p aliquot dies ei adhibui nutritẽ do eũ cibis bonũ pstantib⁹ nutrimentũ. Ꝑost quietẽ ẋo ad ventrẽ soluendũ redij. Qꝺ totiẽs feci donec plusq̃ q̃dragesies in q̃nq; mẽsiũ: z paucox dierũ spacio ventrẽ solui. Quibus pactis pili qui ceciderãt renasci ceperũt: facies z color meliorari: oculiq; clarescere: et fuit integre sanitati ꝓpinquus. Ex hinc autem qz a nobis recessit regimẽ quo eũ cõseruabam⁹ ꝑtermissum fuit. Ꝑost sex ẋo menses inueni eũ iam penitus sanũ. Qui mihi retulit se eo vsuz fuisse regimine dũ foras erat quo a me regi cõsueuerat: hoc excepto qꝺ medicinã ventris solutiuã ꝑter serũ non sumpsit.

¶ De verucis. Cap̃.xxxvi.

Veruce remouẽtur si ex folijs murti multotiẽs fortiter fricenf. Aut si cũ folijs capparis viridib⁹ vt aceto fricate fuerint. Vel si ex emplastro qꝺ exituras aperit: vt in suo dicem⁹ capꝝo epithimenf aut scarifi-

cētur ꝛ cum deffregil calidi cōfricētur que quidē sunt medi camina acuta:fricatio quoq; ex sale et aceto in die multotiens facta cōfert.Aut fiat epithima cum carnesich ꝛ aceto:aut fricētur multotiens cuz aceto.Ipsuz enim eas radicit⁹ euellit.Uel fricētur ex xilocaract̄ recētib⁹ de romania.

¶ Uerucas aūt multas habentes radices scarificari cōuenit totas radices:ꝛ ea q̄ circa ipsas sunt loca:ꝛ sup scarificationis loca.puluerē acuti medicamis spargere:qđ tādiu faciendū est donec tota corrodat ꝛ denigret.Post hec autem butyrū desup ponat donec qđ denigratuz est auferat. Quibus ita pactis ad idem multotiēs est reuertendū: vna vice ponēdo butirū:ꝛ aliud medicamē acutū.Postq; autez penitus corrosa fuerint:locus cum his q̄ carnez creant erit medicādus. Si aūt verucaruz multitudo in corpore exorta fuerit:patiētez frequēter flōma ꝛ eius ventrē cū his que in capīo de melācolia nomīabimus:solue. Ipsumq; cum cibis ꝛ balneo interim dū ista agis:humecta.Et i eius curatione vtere eis quibus in lepre sanatiōe vti ꝯsueuisti.

¶ De his que palpebrarum generant pilos. Cap̄.xxxvij.

Olliriuz qđ palpebrarū generat pilos ꝛ spissos facit.℞.ossiū mirabolanor cōbustor.z.v.fumi thuris.z.iiij.spice ide:carpobalsami.aā.z.tij. lapidis lazuli.z.x. Additio. ¶ Fumus thuris sic fit:granū thuris in lampade oleo plena imissum igniatur cui supponat scutella vitrea ꝛ piſciatur sup eaz sepe aqua frig.ne fumus a flāma thuris dissolutus eiq; adherēs remoueatur postea accipiatur ꝛ qđ inest abradatur qđ vocatur fumus thuris. Textus. ¶ Ex his oīb⁹ fac colliriū in quo radius imissus quotidie inter palpebras trahat. ¶ Palpebris p̄terea quā doq; accidit alopitia que hoc modo est curāda:radius multotiens in die i succo cepe intīctus per palpebras trahatur ꝛ subsequēter colliriū imittat:ꝛ ex aliquo epithimatū que nominauimus ibi epithima fiat.

¶ De pediculis in palpebris exīntibus. Cap̄.xxxviij.

Palpebre in p̄mis ab eis mūdificentur:deinde cuz aqua ꝛ sale lauētur.Postea ꝛo alumen iamenite ratur ex quo cū radio palpebris imittantur. Qđ

si in palpebris pediculox fuerit multitudo: facies sup aquã calidam sepe ponatur: et palpebre a pediculis mũdificẽtur: atq; ipsis sisef immittatur. ℞. terre argẽti viui: arsenici rubei: stafisagrie aã. partes equales: gũmi quartã vnius partis fiant ex eis sief. Ex quibus cuz necesse fuerit in aqua aliquid resoluatur in qua radius madefactus per extremitatem palpebrarum ⁊ pilorum radices trahatur: cuz subtilitate ⁊ cautela maxima. Quo facto palpebre diu sunt tenẽde: ne oculum tangant.

¶ De ordeolo. Capũ. xxxix.

Quando in oculo fuerit ordeolum. i. apostema lõgum ordeo simile vel panico: precipe patiẽti vt in mane frequenter balneetur: et vt abstineat a cena: ⁊ ne dormiat ventre repleto. Que si non suffecerint superpone ei parum de vnguento quod vocatur dyaquilon: quod in capitulo de scrofulis nominabimus. Aut cerã solue et radium in ipsa calida intinctum' super ipsum trahe: vel micas panis cum aqua misce donec fiat massa: et desuper pone: vel cuz sigia iunge. Patiens quoq; vt predictũ est: balneum frequenter ingrediatur ⁊ super aquam calidã faciem teneat.

¶ De gesse existente in oculo: id est duricie palpebrarum ⁊ inuiscatiõe earum post somnũ. Capũ. xl.

Oportet aliquẽ post dormitionẽ oculos aperire nõ valentem: frequẽter balneum ingredi: ⁊ aquam calidam cum oleo super caput fundere: faciẽq; vapori aque calide supponere atq; oculos cum panno aqua calida infuso embrocare. Dein preterea ac oleum roseuz mixta cum adipe galline resoluta: ⁊ colata simul cõquassentur: et palpebris in hora dormiẽdi supponãtur: aut scariola cõtusa cum oleo violato desuper mittatur.

¶ De oculis foras preminentibus. Capũ. xli.

Si ex vomitu p̃cedenti aut ex multo conamine: aut ex clamore: vel ex percussione: vel ex his similibus oculi foras p̃minuerit: statim in eadẽ hora fiat flebotomia: ⁊ vẽter fortiter soluat̃ atq; oculi ex aloe et litio tacathia: ⁊ succo tarataith. i. ypoq̃stidos epithimẽt̃ ac rep̃ mant̃: ⁊ i loco repssionis rotula qua de colla ponat̃ ⁊ strin-

gatur desuper: ⁊ patiens supinus iaceat. ⁊ a sternutatiõe ⁊ a vomitu sibi caueat. In hore quoq; teneat aliquid quod flegma eiſciat: et gargariſmũ faciat: ac cibaria minuat et vinum nullo modo bibat.

¶ De fetore narium. Cap. xliij.

SI in naribus malus fuerit odor aluminis myrrhe: calchãti: gallie partes ſumañ equales. Additio. ¶ Succus edere narib⁹ multotiẽs iniectus mirabiliter operatur in hac egritudine. Textus.

¶ Hec oĩa terãtur: q̃b⁹ ita peractis patiens vinũ per nares fugat multis vicibus odoriferũ: ac deinde de predicto medicamine in nares inſuffletur: vel liciniũ in eo intinctũ ponatur in nares. ¶ Aliud medicamen. ℞. calami aromatici ſeminũ veſperin: ſemis roſe. gariofi. añ. ʒ. i. gallarũ myrrhe añ. ʒ. v. muſci quantũ põderat vnũ granũ ordei terãtur oĩa et medicẽtur cũ eis nares. ¶ Medicamen aliud. Spice ide gallie: gariofil'. añ. ʒ. ij. coquantur oĩa in tribus libris vini bene olentis. Q̃d per nares fugatur: ⁊ ex eo gargariſmus fiat liciniũq; in eo poſitum naribus immittatur.

¶ De fetore oris. Cap. xliij.

DEns ſi in ore corruptus fuerit: aut in gingiuis putrefactio a q̃bus malus eſtimatur odor ꝓcedere extrahe dentẽ. Gingiuas autẽ corruptas cura cũ calidicõ id eſt trociſco de arſenico facto ac cõcautatem et nos iam noĩabimus. Q̃d ſi a palato in os humor malũ habens ſaporem deſcẽderit ipmq; eger ſenſu ꝓceperit egrum quotidie gargarizare facias ſyrupũ acetoſum cum ſinapi. ¶ Poſtea ℞o in eadem die fac gargariſmũ ex vino in q̃ gariofili et gallia: ⁊ ſpica inda ⁊ ciperi cocti fuerĩt. Si autem cũ fetore oris nullũ fuerit predictor que nominauim⁹: fac patientẽ vomere: poſtq̃ res ſalſas: et ſinapim. et ficlas comederit: ⁊ bibere idromel. Et da ei de pigra doſes multas frequentes: et cuſtodi eũ a cibis vnctuoſis et groſſis: ⁊ nõ comedat niſi frixa: ⁊ ea'q̃ in patella coquunt. Pdanẽ quoq; in almuri de romania intinctuz edat et ex eo ieiun⁹ bibat. Ante etiam q̃ comedat: ex rebithe et ſenethu aliquãtulũ comedat. Vinũ etiã quo vtitur ciperuz et ſpicã: ac gariofil. parũper habeat admixtos. ¶ Atq; de pillulis iſtis ſumat:

quarū descriptio. ℞. gallie:gariofil'.cinami nucis muscate ciperi:spice:corticū citri.xiloaloes.añ.partes equales:mu sci.vigesima vnius partis.Et ex his oibus cū vino bene re dolente mixtis fiant pillule ad ciceris magnitudinē ex qui bus quotidie in mane tres sumantur.ʒ.quas eger parūper masticet ac traijciat succum.

¶ Medicamen probatū ad malum oris odorem valde con ferens:quod etiā oibus alijs melius existit:est apiū frequē ter comedere.Est eñ medicamem hoc: ad hoc fortissimū. Aliud viridis myrti summitas accipiatur. et simul cū pas sulis eiusdē q̄titatis cuius ipsa est a quibus femina sint ele cta teratur ex quibus in nucis similitudinez magdaleones formentur:quorum vnus in mane:et alius in hora dormiē di sumatur. ¶ Dentifricium qō os bene redolere facit. ℞. spice ciperi:rose:folij gallie:corticū citri:gariofil'.amomi. corticū xiloaloes:masticis salis cōbusti:mellis. añ.partes equales misceantur ꝛ ex eis dentes fricentur.

¶ De his q̄ occultant odorē vini ac reprimūt. Ca.xliij.

SJ ciperi post vinum masticētur eius reprimūt odo rem. Et si cubebe cuz eis fuerint ammixte:fortius operabūtur. ¶ Aliud medicamen:ciperi:cubebe: zedoaria:masticētur:et cum eis dētes fricentē. De his quo q̄ que vini reprimūt odorē est post eius haustum edere: et proprie res acetosas:vt sunt sinapi:et cepe aceto conditi:ꝛ acetum bibere:et masticare coriandrum.

¶ De his qui occultant fetorem alliorum: et ceparū: et porrorum. Capi.xlv.

QAseus in parua frustra incisus in oleo frigat onfa cino:qui gariofili puluerē habēs aspersum post su pradictoz esum comedat. Aut coriandrū siue re cens sit:siue siccū:post ipz fortiter masticet:ac de ei⁹ succo parum traijciatur.Aut fabe vel lentes assate comedātur. ¶ Aut masticetur rutha.ꝛ ex ea parum edatur.Est eñ eius proprietas huiusmodi odorem fortiter remouere.Aut zedoa ria masticetur: et ex ea parum traijciatur. Aut summitas alaulaich masticet.¶ Post cui⁹ masticationē parū vini odo riferi in potu sumatur. ¶ Aut menta masticetur siue mēta strum:et post ipsa parum aceti sumatur.

¶ De illis que prohibent fluxum saliue currentem ab ore apud somnum. Capit. xlvi.

QVi hoc infestatur: scariolam recentē cū sale ieiunus multis comedat diebꝰ azuech quoqꝫ ac gar garismum frequenter faciat. Et triferam minorem quotidie bibat: frequentioꝫ vtatur vomitu. Hic eñ eo penitus remouetur. ¶ Huic preterea egritudini: aquam calidam in mane bibere: ⁊ almuri de romania: et vinū coctuꝫ in potu sumere: et triticum fractum et assatum sine liquore aliquo comedere confert: circa noctem quoqꝫ edere tortellas cum almuri nabati confert.

¶ De his que abstergunt dentes ⁊ destruunt alhafa: vel concauitates. Capi. xlvij.

DEntifricium quod dentes abstergit: ⁊ concauitatem remouet. Sal gemma: ⁊ spuma maris terantur: et ex eis dētes fricentur: congruunt enim. ¶ Aliud ciperi: alkali: alꝫ aluminis veteris salis gemme: spume marine partes sumātur equales: et ex eis tritis dentes fricentur. ¶ Aliud testarum vrceorum viridium: nitri de syria alkali: alꝫ aluminis veteris partes accepte equales optime terantur et ex eis soli fricentur dētes. sed gingiuarum caro ab eis bene custodiatur. Dentes quoqꝫ concauari phibentur: si singulis diebꝰ cum oleo inungātur.

¶ De his q̄ prohibēt corrosionē dentiū fieri. Cap. xlviij.

LOca dentium corrosa: mastice repleantur et alumine: vel dentes qui iam corrodi inceperūt eodē muniantur medicamine atqꝫ cum pipere ⁊ ciperis tritis fricentur: vel galle cipressi: et teste: et fructus tamarisci sumantur et terātur: ⁊ fiat ex eis dētifricium. Qꝫ si corrosio magna fuerit: multosqꝫ inuaserit dentes: venter a colera rubea multotiens est purgādus: et cibaria que humectāt tribuenda: atqꝫ ab acrimonijs ⁊ salsis abstinendus ab eo est vtendum regimine: quo qui corporis vult adipisci grossitiem: vti consueuit.

¶ De illis que phibēt dentes cōmotos cadere. Cap̄. xlix.

BAlaustie alumen: gallia: acathia: ypoquistidos terantur: ⁊ ex eis dentiū motorū radices fricentur.

¶ Mirabolanoꝝ q̄z citrinoꝝ: gallarū emblicorū:

aluminis ptes sumank equales ⁊ trite cũ aceto misceank:⁊ fiãt ex eis trociſci:⁊ cũ neceſſe fuerit:motorũ dẽtiũ radices ex eis fricenk Qđ si fortiter moueank:moti cũ sanis aurea catenula ligenk. ¶ De supfluitate auriũ purgãda Cap.l.

QUam hora affuerit dormiẽdi:oleũ tepidũ auri infundatur:⁊ in mane qui patitur:balneũ ingrediatur⁊ super latus in quo est auris mũdanda iaceat:⁊ aurem solio balnei ꝓpinquam faciat:eamq; ibi teneat:donec ab ea egrediaĩ quicquid exire poterit.⁊ postea qđ remansit cum radio cotum inuolutuz habẽte expellatur. ¶ Aliud acetũ ⁊ baurach auri iniſciãtur ibiq; postꝯ parũ remãserit: expellatur. Quod postea in balneo multotiens fieri conuenit:atq; auris in aliqua hora sup aque calide vaporem est tenenda. Post hec auris cũ radio inuoluto ex toto interius est abstergenda. ¶ Est etiã obseruandum vt balneũ sepe ingrediatur:⁊ prohibeatur ne istud multum fiat.

¶ De illis que auferũt fetorẽ ascelarum. Cap.li.

LItargirũ albificatũ sumatur⁊ cũ aqua ro.in qua sit camphora cõspergaĩ.ex quibus trociſci facti superius et inferius rosis tegãtur et sic maneant donec desiccenk postea reponãtur:⁊ ex eis cũ neceſſe fuerit medicamen fiat. ¶ Aut tuthia cũ aqua et sale lauata : cum aqua ro.⁊ camphora conficiaĩ:et vtatur ea cum neceſſe fuerit. ¶ Aut rosarũ rub.lib.i.gallie:spicc:ciperi : mirrhe aluminis.aã.ʒ.i.sumantur ⁊ ex eis cum aqua ro.trociſci informentur:ex quibus cũ neceſſe fuerit:epithima fiat.

¶ De illis que ꝓhibent sudorem pedũ. Cap.liſ.

SI pedes cũ alumine in aq̃ resoluto fricenk:aut cus folijs cipressi: vl' cũ folijs tamariſq.aut cũ aqua myrti:expresse remouebiĩ sudor:articulor atq; fetor.

¶ De illis que sudorem totius corporis bene redolere faciunt. Cap'lm.liij.

QArdorum capita comedantur et iuniperi semen quotidie in potu sumatur : aut cassia lignea.Corpus quoq; cum trociſcis de rosis quos in capitulo de ascellarum fetore nominauimus atq; cum bunch fricetur.Vinum etiam bibat aquatum.ipsum enim bonum facit odorem:et de apio comedat.

¶ De diminutione fetoris vrine ⁊ egestionis Cap̃.liiij.

VInum bene redolens est bibendum: ⁊ iuniperi semen in horis frigidis comedendum ac cassia lignea edenda. Cibus quoq; quo vtitur cinamomi: ac galange multum in se habeat. Fenugrecum ℞o vel asam siue anisudem: et oua atq; erucam: necnon allia: ⁊ cepas: ⁊ porros: ⁊ sinapi: ac istirgar: nullo modo comedat: et caueat sibi a fastidio. ¶ De custodia corpis mortui ne feteat ⁊ ne cito putrefiat. Cap'm.lv.

℞ colloquintida ⁊ baurach rubeo fiat suppositorium: ⁊ in ipsius ano ponatur capite inferius existente ⁊ fortiter moueatur. postea ipsum statuant rectum eiusq; ventrẽ premant: donec suppositoriũ egrediatur. postea de eodem aliud iterum suppositoriuz fiat. quod tãdiu faciẽdũ est: donec totũ stercus qđ est ī vẽtre egrediat. ¶ Ex his gestis: aloes: ⁊ mirrha: achatia: ⁊ ramich: ⁊ camphora sumant. ⁊ ex his omnibus in aqua ro. resolutis suppositoriũ factum per anum immittat: deinde anus coto in hac inuoluto medicina opiletur: et postꝙ in aceto et aqua ro. fuerint resoluta omnes eius iuncture infigantur: postꝙ parum salis eis fuerit ammixtũ. ¶ Naribus quoq; eius argentum viuum puruz inũgiat. Et deinceps oĩa eius foramina cum hoc quod diximus constringant. ⁊ condiat ipsum cum aloe: mirrha: et gallia: ⁊ alumine: ⁊ sali equali mensura susceptis. ¶ Omnis preterea mortuus qui super suam iacet faciem ventrem non habebit inflatum. Et cum in eius naribus argentuz ponetur viuum cerebrum ipsius non defluet. ¶ De his quoq; que cadauer putrefieri non permittunt: est vt cum alkitran liniatur.

¶ De illis que prohibẽte ne puerorũ testiculis et puellarum mãmillis properet magnitudo. Cap̃.lvi.

QVminum teratur: et ex eo aqua consperso emplim fiat qđ desup cum panno lineo in aceto et aqua infuso stringatur: neq; vsq; ad dies tres dissoluatur. Quibus transactis cepe albililij terant ⁊ ex eis cum aceto ⁊ aqua mixtis: fiat emplim desup: et ligetur: ⁊ p tres sic manens dies nõ dissoluat: qđ aliq̃bus vicib? in mẽse fieri conuenit. ¶ Duos preterea lapides demesen als demerestẽ id

est virides cotes de quibus acuuntur flobothomi ⁊ sunt de mecha demefrem insimul cum aqua ⁊ aceto fricari conue nit:⁊ ex eo qđ ab eis resoluitur:testiculi ac mãmille epithi menť:hoc nãq; eos cõseruat. ¶ Aut alumẽ cũ oleo roseo te ratur:⁊ mãmille ex eo quotidie inũganť:durabit enim ea⁊ paruitas diu ꝓpter hoc medicamen. ¶ Aut sumantur boli: galla⁊ viridiũ tritarũ.añ.ꝑtes equales ex q̃b⁹ cũ melle cõ= sperſis epithima fiat.qđ postq̃ ꝑ diẽ vnũ sic mãserit:cũ aq̃ laueť frã.Et istud in mense plurib⁹ fiat vicib⁹:quitas eñ lõ go ꝓdurabit tꝑe. ¶ De his etiã q̃ testiculos conseruãt:neq; creſcere permittũt:est vt sumanť chimolee ⁊ ceruse partes equales:ex quib⁹ cum succo iusquiami et oleo mirthino cõ sperſis epithima fiat.Hoc eñ neq; testiculos creſcere nec pilos in femore nasci permittit.

¶ De illis que accidunt in vnguib⁹ de feditate. Cap̃.lvij.

Vngues si interius curuati fuerint ꝑ tres dies ex adipe empl'm sup se hře debẽt:deinde soluãtur. Qui si postq̃ ab eis empl'm solutũ fuerit ac sepa ratã:molles inueniãtur:fricandi erunt donec sint equales. Et si neceſſe fuerit ad hoc idem erit redeundũ:donec equa= les fiant. Qđ si in vnguib⁹ cũ partib⁹ q̃ vt in tinea excorti= canť gibbositas fuerit cũ aceto:et asragi:⁊ sale:et fece ace ti:epithima fiat:vel fiat empl'm ex squilla:⁊ oleo sisamino. ¶ Vngues asit qui findunť ⁊ ꝑtes scissas ex se emittũt hñ= tum ex vẽtribus colera nigra est educẽda:atq; corꝑa hũe= ctãda:vngues etiã cũ cera ⁊ oleo ac adipe ⁊ medulla molli= ficandi. ¶ Pro citrinitate ẋo que vnguibus accidit epithi ma ex semine eruce:⁊ aceto multotiẽs est faciendũ. ¶ Sed si puncta alba in eis apparuerint cũ pice liq̃da epithimãdi multotiens erunt. Vngues ꝑterea quivalde turpes sunt:cũ summo studio ⁊ labore sunt curandi cũ his que in cura cu= iusq; supꝛioris egritudinis dixim⁹:donec moleſcant et ca= dant. Et postq̃ hoc factũ fuerit qđ nasci incipiet manu nul lo modo tangatur:ne aliqua ei accidat tortio.

¶ De scissuris faciei labiorũ ⁊ manuũ. Cap̃.lviij.

Sanť cera citrina:oleum roseu⁊ ysopus cerotes adeps anatis colat⁹:amilũ drag.mucilago:semi= nis citonio⁊:⁊ ex eis hoc mõ vnguẽtũ cõficiať cera

oleū adeps dissoluantur quib⁹ alia addantur et in mortario tādiu moueātur: donec in vnum trāseant corpus. Et fiat ex eis fricatio postꝙ fricationē patiēs balneum ingrediat. Et postꝙ locus fissus mollificat⁹ fuerit dragg. tritū in modū colliriꝭ sup eum spargatur: ⁊ deinde lauetur. ¶ Medicamen ad labiorum fissuras. Si fissure magne fuerint: terantur galle cū melle. ⁊ fiat ex eis epithima vel ex fecibus olei ⁊ terebētina ⁊ adipe anatis simul cōmixtis: epithima fiat. ¶ Aut galle vt colliriuꝫ trite terebentine in oleo dissolute ammisceātur: ⁊ fiat ex eis epithima. ¶ Vel fiat epithima ex terebētina: et mastice ⁊ ysopo ceroto: ⁊ melle. Si aūt fissuram habuerit labia que cū ab aliqua re tangitur lesionem affert: panniculus oui interior ei annectat ¶ De tumore ⁊ pruritu q̄ accidūt in digitis ī autūno⁊ in hyeme. Cap. lix.

SUper digitos aqua salsa calefacta fundenda est. ¶ Ipsi quoꝙ in aq̄ in q̄ sicla cota fuerit: mittendi sunt: vel sunt inungendi est oleo de ben vel ex alijs oleis his similibus. Quod si istud magnum fuerit emplastrum ex sale et ex ficubus tritis et oleo: vel ex cepis: vel ex ficubus siccis vel ex nitro fiat.

¶ De his que ingrossant corpus vel impinguāt. Cap. lx.

QUi corporis grossitiē adipisci desiderat: cibis vinctuosis ac dulcibus ⁊ qui multū nutriūt frequenter vtat: sicut est triticū coctū: ⁊ pultes sorbiles ⁊ dure ⁊ ab acetosis: ⁊ salsis et acutis nisi ꝓ sapore cibi: ⁊ vt appetitus melioret oīno abstineat. ¶ Dormitione quoꝙ ⁊ quiete in domib⁹ frīs ⁊ humidis frequēter vtat. ¶ Cōuenit preterea post cibum balneari: ⁊ oleo prius inūgi: ac postea aquā tepidā sup corpus ꝓfundere. Est etiā ei p̄cipiēdum: vt aī cibū subtili vtēdo deābulatiōe diu moueat: atq̄ a motu ve loci abstineat lect⁹ p̄terea ei⁹ sit mollis. ⁊ loci atq̄ gaudia semp corā eo assistant. ¶ Et corpus ēt ante cibuꝫ donec aliquātulū incipiat rubere fricet: ac in die bis comedat: ⁊ post primā comestionē balneū ingrediat. Vinuꝫ quoꝙ quo vtiꝭ rubeuꝫ sit ⁊ grossum ⁊ nouū ac dulce. ¶ Ex granis etiā que impinguāt: sunt triticū et rizi ac fabe. Triticū ēt coctū cum lacte nutrimentū gñat multū ⁊ spissuꝫ. Jus p̄terea ex micis panis silaginei sicci: ⁊ farīa fabarū: ⁊ rizi: ⁊ lac: ⁊ bahathe:

id est qȣ fit ex tritico ꝛ lacte ꝛ zucharo qñ cū zucharo come dit:ꝛ caseus recens:ꝛ fructꝰ quoꝝ nuclei tñ comedunt cū zucharo vt amigdale ꝛ auellane:ꝛ fistici ꝛ lac ꝛvue recētes dulces oia hec corpus impinguāt. ¶ De his itidē q̄ corpus grossum facisit:sunt caro arietina.ꝛ galline:ꝛ oua assata.ꝛ iudeb. Additio. ¶ Judeb sunt mice de adamarcha super quas fundit pinguedo pullorū colūbax cū assant. Textꝰ. ¶ Et meliche:ꝛ frani:ꝛ taphea de paucis taguebil:ꝛ vino semp vti ac iocis ꝛ gaudijs semp assistere:ꝛ flobothomiā ac ventris solutionē raro facere:ꝛ nō frequēter balneari:nec coire:neꝙ laborare nec sub sole morari:necvigilare. Famē quoꝙ atꝙ sitim parsi pati:corpus ingrossare faciūt. ¶ Me dicamen ad inpinguādū bonū. Semia cucurbitarū excorti cata optime terant:ꝛ cū lacte vaccino cōspgant:ꝛ fiant ex eis trociſci subtiles:ex quibꝰ desiccatis in mane vna sumatur vncia:et trita cū lacte ꝛ zucaro traijciat. ¶ Sorbitiūcule etiam ex similia ꝛ cicere ꝛ fabis et rizi et lacte ꝛ butiro ꝛ ex tortellis fiant ꝛ bibant. ¶ Sorbitiūcula q̄ ipiguāt. Farina rizi:ꝛ fabarū:ꝛ ciceris:ac tortellarū.ꝛ amigdale excorticate sumant. Ex q̄bus sorbitiūcule cū lacte ꝛ zucharo fiāt: ꝛ postq̄ ex eis q̄tidie sumpserit balneū igrediat:a quo cum exierit nutrimēto alat sibi ppꝛio. ¶ Impinguās cōgruuꝫ. Amigdale excorticate ꝛ auellane.ꝛ albi papaueris semen ꝛ granū viride:et butirū vaccinū.ꝛ zucharū sumant. Oia ℞o hec butiro perfricta cū zucharo dissoluto ꝓspergātur ex q̄bꝰ in manet circa noctē aliq̄d edatur. ¶ Suppositoriū impinguatiuū. Caput arietinū pingue ꝛ bñ mundificatū sumatur ac bñ terat:cui media libꝛa caude arietis.ꝛ due libꝛe lactis ꝛ tritici ac rizi ꝛ ciceris vniuscuiusq̄.añ.q̄rta ps vniꝰ libꝛe addant.quibus tm̄ aq̄ ammisceant:vt ex ea coopiri possit: ꝛ sic coquantur vsq̄ ad oium dissolutionē.ꝛ postea ex aqua colata tres vncie:ꝛ pinguedis due vncie:ꝛ olei ro.atq̄ olei de nucibus.añ.ʒ.i.sumant ex quibus in nocte postq̄ assella uerit suppositoriū fiat quod in vētre tota nocte tenēdo dor: miat:hoc quoq̄ per q̄nq̄ noctes i mēse fiat.qđ etiā melius erit si plus fiat. ¶ De his quoq̄ q̄ corpus impiguāt:est res comedere humidas. Qđ ēt squama ferri operatur:ꝛ nos in sequētibus in capitulo de stomacho noiabimus hoc.

¶ De his que macrum efficiunt corpus. Capi. lxi.

SI quis corpus macrū efficere voluerit cibaria multum nutriētia dimittat carnē quoq; atq; vinum ⁊ lac: necnō omnia dulcia negligat. Plurimū autez si in sui nutrimento oleribus vtatur et maxime comedat salsa et acuta et acetosa et larga ventris vtatur solutione. vrinā quoq; atq; sudorē ꝓuocet. et labore ac multo motu vtatur et veloci anteq; comedat. ¶ In balneo etiā diu moretur nec statim post balneū comedat. sed aliqñ diu ante comestionē moreť et etiā dormiat sic: et disponat se ad comedendū semel in die multūq; vigilet. Vinū quoq; vet⁹ et subtile bibat. ⁊ ad vltimū regimie vtať ꝓuo ei qđ ꝓdixim⁹

¶ De his quoq; q̄ corpus macrescere facit est triferā minorē sepe sumere ⁊ electuaria calida vrine ꝓuocatiua: sicut diatrionpipereon et diaciminū atq; post eorū receptionez tādiu añq; comedat morari donec appetitus q̄ irritta⁹ fuerat reprimatur et extinguatur. ¶ Famē preterea atq; sitiz pati ⁊ in balneo sudare ⁊ medicinas maciē faciētes sumere: et dormire in lecto duro ⁊ morari sub sole atq; in māsionibus caīs. ¶ Medicamē macrū efficiēs corp⁹. ℞. ameos semis apij: señ. feniculi: ruthe: cimini oīm. ana. ꝑtes equales sansuci sicci: baurach. añ. quartā vni⁹ partis lacce ꝑtes duas puluerizentur: de quoz puluere traiſciat quotidie octens pōdus aurei vni⁹: hoc eñ medicamen vehemēter desiccat corp⁹. ¶ De his quoq; que fortiter desiccant. est sumere calcāthum: qđ tñ timorosum est. ¶ Medicamē corp⁹ desiccans. ℞. trifere minoris. ʒ. iiſ. pulueris pigre: turbith añ. ʒ. i. sumať medicina hec quaq; hebdomada semel.

¶ De his que augent sperma ⁊ que valent ad erectionem virge. Capt. lxiſ.

ELectuariū de nucleis fructuū. ℞. amigdalaruz auellanaz nucis īdice: pineaz enucleatarū: granorū kilkil: granoz zeilē: grant viridis: oium partes equales: zinziberis pipis lōgi: seis peonie. añ. tertia partis penith. ex zuccharo tm̄ ex quo tēꝑari possint. Sumanť ex eo in mane quotidie ad oui magnitudinē ⁊ ī sero tātūdez.

¶ Electuariū de seminib⁹ qđ auget sperma. ℞. señ. baucie seminis naporū ceparū: acraphani. et spargi. atq; seis al-

ſaffaſa:id eſt ſtaphiſagrie et eruce ſeminis pſnearū: medul le interiozis:granozū kilkil.granozū zeilem.tuderi lingue auis.ſecacul.behen albi et rubei:ſatirion:coſti dulcis:zin- ziberis macropipis: naſturtij oīm.añ.terantur: ⁊ cū melle cōficiantur.Ex quo trium.ʒ.pondus cum.ʒ.i.lactis ſtatim multi et penith.ſumatur.¶ Pulmētū quoq; ex carne arie- tina cū cicere fracto acceptis factū hīs ſubtilē puluerem cinami:et galange comedat. Ñoq; etiā predictū electua- rū cū vino nouo et calido eſt ſumendū.¶ Medicamē cale- factis ac cozpa hītibus ſiccas conferens.℞.lactisvaccini ſtatim mulcti lib.ij.in quo.ʒ.ij.tereniabin granati ponan tur:et coquātur vſq; ad mellis ſpiſſitudinem atq; quotidie ex eo in ieiunio.xx.ʒ.ſumanť quaſi ſozbendo:poſt cui⁹ hau ſtum piſces recentes in veru vel ſup pzunas aſſati comedāť q̄ et calidi cū cepis ſunt edēdi.atq; vinū groſſuz ⁊ mediocri ter aquatū poſt eos eſt bibēdū.¶ Unguentuz virgā crigēs ſumatur oleū de lilio:et ponať in eo euforbij pipis ſinapis nitri:oīm.añ.ʒ.i.muſci:ſexta ps.ʒ.i.Et ex hoc vnguēto re- nes et dozſum:et ſpondiles. et ſumen.⁊ femur.ac virga.et oīa que ſunt in circuitu ipſius inungātur.¶ Lozter etiā pi- nee et ciperi atq; anetū in vno coquēda ſunt ⁊ pānus in eo infuſus:in anū eſt mittendus. Medicamē ex quo ẋga cito erigitur.Ex aſa cū melle mixta vnius aurei pōdus cū.ʒ.i. vini per duas hozas anteq̄ comedat edatur.

¶ De his que calefaciunt vuluam. Cap.lxiij.

Sumatur cozdumeni:et exterius abzaſum teratur. De puluere cuius in oleo ſambucino tm̄ mittatur ex quo inſpiſſari poſſit:⁊ mittatur in vnuā.¶ Medicamē conferens ad frigiditatē vulue et humiditatē: cozdumeni: et piperi ⁊ ciperi eīm bellirici vino coquanť in quo pannus madefactus vulue ſubijſciatur.

¶ De illis que augēt delectationē in coitu. Cap.lxiiij.

Qui hoc aſſequi deſiderat cubebe ieiun⁹ maſticet aut piretrū:aut cū aſe.ʒ.i.olei ſambucini.ʒ.x.cō miſceat et per aliquot dies ſic manere ꝓmittat. Et poſtea ex hoc vnguento virgā inungat: et mulieris cru ra vehementer eleuet et ſup ipſam crura ſua ſtringat. Sic eīm opando:vteroſ valde delectabitur.¶ Aliud.℞.piretri

zinziberis:cinamomi partes equales: hec trita cū aqua in qua parū gummi dissolutū fuerit ꝑspergātur. ⁊ fiant ex eis trociſci parui:qui in ore teneātur. et postꝙ resoluti fuerint cum saliua:coeundum est cum muliere.

¶ De sanatione illiꝰ qui in fine coitꝰ ilico egerit. Cap. lxv.

OPortet eos anteꝙ coeant egerere:ea ℞o eis danda sunt q̄ ventrē cōstringunt. Acathie ꝓterea atꝙ aramich:et thuris:ac balaustie et gummi arabici: omniū partes sumātur equales : ex quibus ossis dactili similitudo facta ano in hora coeundi subijciat. In alijs ℞o horis oleum de neriden supponantur:⁊ ex eo inungātur.

¶ De illiꝰ sanatione q̄ ex nimio coitu debilitat. Ca. lxvi.

AQua frigida sunt lauādi : ⁊ ex aq̄ carnis nutriē: di parū etiā ℞ini bñ odoriferi et clari bibāt: barbā ꝓterea ac faciē:et totū caput ex eis liniant: q̄ bene redolent. Mānosꝙ et totū corpus cū odoriferis suffu migent. Quiescāt et in lecto iaceant valde molli.

¶ De illis que diminuunt sperma et virge erectionem. Capi. lxvij.

DE his que sperma ⁊ virge erectionē minuunt est acetosa et stiptica comedere:vt est acetum ⁊ vue acerbe succus ⁊ ribes ⁊ his similia.⁊ olera frida vt lactuca et portulaca.et his silia. ¶ De his ꝺz q̄ erectionē minuunt:sunt ea q̄ vētositatē sunt dissolutiua sicut ruta agnuscastus:mentastrū ciminū et ameos. ¶ Medicamen virge erectionē minuēs. ℞. semī. agnicasti. ʒ. x. foliorꝝ mēta stri:ruthe sicce cimini cipi balaustie. aā. ʒ. ij. Ex horꝝ pulue re i mane:⁊ circa noctē traijciatur. ¶ Medicamē aliud qñ calitas fuerit cā. ℞. seis lactuce se. portulace. aā. ʒ. x. psilij: seis coriandri sicci. aā. ʒ. iij. balaustie. nenufar. aā. ʒ. ij. Ex his oibus simul cōmixtis. ʒ. iij. cū quarta. ʒ. i. cāphore per aliquot dies sumātur ⁊ cibis vtātur stipticis ⁊ acetosis.

¶ De illis que ingrossant virgā Cap. xlviij.

MAltotiens in die tādiu fricanda est:donec rubea fiat et postea aqua cali. sup eā fundēda : et exide cū cera in oleo violato resoluta epithimāda. Aut fricet:et cū lacte omino in die decies vngatur. Aut epithimet ex lō: bricis terrestrib? desiccatiuis:⁊ cū olco sambucino tritis.

Aut frustuz vtris in quo remãsit pix calefiat:ꝛ cũ ol'o fricetur ℞ga ꝛ inuiscet ei et dũ calidũ fuerit sup ipsam teneat. ℔ cũ autẽ infrigidatũ fuerit remoueat:hoc in die multotiẽs est faciẽdũ. ¶ Aliud medicamẽ. ℞. sulphuris citrini:pipis añ. partes equales hec trita cribellent cũ ozali ꝛ ex eis cũ melle puro cõmixtis fiat epithima.qõ postꝙ per hozã vnã sic manserit:lauetur cũ aqua cal'a. ¶ Aut sumatur seminis alcoti nuclei:et triti triconizent:ꝛ cuz lacte statim mulcto ꝓmisceant:ex quibus virga añꝙ mulieri cõmisceãtur fricetur augmentatur eñ. Si qs autẽ p̃dicto regimine frequẽter vsus fuerit in naturalẽ trãsibit magnitudinẽ atꝙ sic re manebit. ¶ De his que constingũt vuluã. Cap̃.lxix.

OAllie.ʒ.iij.gariofil'.ʒ.i.musci.ʒ.sexta ꝑs sumant: ꝛ trita oia in vnã vini.ʒ.mittãt ī quo pãnus made factus in vuluã mittatur. ¶ Aliõ qõ corruptã qua si virginẽ reddit.℞.gallarũ aluminis squinanti foliozũ liij ciperi:ana partes equales hec oia in aqua coquant de qua mulier in vuluam multotiens mittat. Cum aũt vulua multum stricta fuerit:atꝙ vir vt coeat ad mulierem accesserit.parua pars intestini sanguine colũbe impleatur:ꝛ vulue anteꝙ vir ad eam accedat immittatur.℔ postꝙ eñ ad eã accesserit:ꝛ cum ea coire ceperit:findetur intestinum ꝛ sanguis fluere incipiet.

¶ De illis que auferũt humiditatẽ in vulua. Cap̃.lxx.

ATimonij aluminis iameni partes sumant equales:et trite triconizentur:et sic subijciantur.Aut sal gemma:ꝛ alumen trita subijciantur ꝛ laueꝛ mulieris vulua cũ aqua in qua galle ꝛ glandiũ cupule ꝛ balaustie cocte fuerint.Aut pinearũ cozrices:et alumẽ: et ciperi in vino coquãtur in quo pãnus madefactus vulue immittatur:et ibi teneatur.

¶ De his que calefaciunt vuluam. Cap.lxxi.

ORdumeni excozticatum sumatur et teratur: et proijciatur ex eo in oleo sambucino tãdiu donec inspissetur et supponatur.

¶ De his que valẽt ad impgnãdũ. Ca.lxxij.

AD hoc vz vt vir ꝛ mulier nõ coeant nisi post lõgũ tp̃s:et vt non sint ebrij:et vt vir cũ muliere ludat

tandiu donec eã videat desiderare coitũ:qs ī oculis mulieris atq; anhelitu cognosci potest Et sit coitus post mẽstruorũ purgationẽ. Qui postq; cũ ea coire ceperit : ipsius vehemẽter eleuet crura.ꝛ sit tũc mulieris caput inferi⁹ mersum: atq; vir aspermatis amissione abstineat:donec sciat mulierem suũ ipsesse desideriũ:ꝛ tũc ipe semẽ fundat. Mulier ẋo post diu iaceat hoc aũt stati post balneũ fieri ꝓuenit. Oportet tamẽ vt anteq; hoc fiat:mulier medicinas sibi subijciat calidas. ¶ Pessariũ ad impregnãdum valẽs. ℞. sigiã casto reũ galbanũ:oppoponacũ:carpobalsamũ:semẽ ben:costũ: spicã indã:bdelliũ. Ex his oĩbus tritis ꝛ cum vino commixtis:glãdis fiat silitudo:que in vulṽ missa:per multas noctes anteq; coeat:quattuor teneatur horis.

¶ De illis que phibent impregnari. Cap̃. lxxiij.

Si mulier post coitũ stati parũ alkitrã sibi subijciat aut cũ vir coire vult virge caput ex eo inũgat:non fiet pregnatio. Rꝺ ꝛ rute succus silr operatur:aut piper si ex aliquo eorũ mulier sibi supponat postq; coierit. ¶ Mulier q; si pedes hñs aptos post coitũ fortiꝑ retro salierit:sperma qꝺ ꝓtinet in ea cadet. Vir ẽt si coitũ puſq; mulier expleuerit:nõ ipregnabiꝑ mulier. ¶ De his aũt q̃ abortire faciũt.sunt medicine q̃s in capl'o de partu facili noiabimus.ꝛ pessariũ ex alkitran:aut succo rute:vel ex pulpa colloquintide:vel artanita facere:aut succũ rute bibere. ¶ De his etiam que fetũ vehementer expellũt.est quotidie pgnãti tribuere.ʒ.iij.de semine saume decẽ diebus cõtinuis:nisi prius febrẽ passa fuerit. Que si acciderit dimitẽda est. Sana ẋo hoc frequẽter sumat:donec in eius vrina atq; sudore:seminis hebel odor sentiatur. His pterea oĩbus que in capitulo de menstruorũ ꝓuocatione:ac de facili partu diximus vtẽdum est:aut electuarium de assa ei detur.

¶ Electuariũ qꝺ in abortum faciẽdo validũ existit. ℞. seminis hebel:id est tumperi.ʒ.c.mẽtastri.sicci.foliorũ rute.aã. ʒ.xx.rubee cordumeni:pulegij.ceruini.ana.ʒ.x.hec oia pulueriʒata cũ lacte ficuũ:in modũ electuarij cõficiaꝑ:ex quo in mane ꝛ circa noctẽ ad magnitudinẽ vni⁹ nabache sumaꝑ. Additio. ¶ Nabacha ẽ ei⁹ magnitudis cui⁹ ẽ granũ vue.

¶ De illis que multũ faciunt bibere. Cap̃. lxxiiij.

SI quis ī potu multo vult vtí vino:oportet vt ea die non multo repleat cibo:neq; dulcia comedat. Tafeam aūt vnctuosam sorbeat:t micas ī iure molles et vnctuosas comedat:carnemq; pinguedinē ammixtā habentem tēperate edat:neq; ea die ante comestionem laboret. Sed statim postq; expgefactus fuerit bibere īcipiat. in stomacho ex p̄cedentis diei cibo non grauedinem habēs. ¶ De his preterea que ad potandū valde aduuāt: est caro cum caulibus:t cuz canabit t cū lentibus. Post vinū quoq; citri acetositatē:aut ribes aut citonia aut granata acetosa vel res acetosas:aut salsas sumere:maxime auxiliat. ¶ Medicamē quod ebrietatē detardat. R̄. caulium nabati semina:ciminū:amigdalas excorticatas:mentastrū salem: absinthiuz:rutam siccam:ameos ex his omnibus simul tritis.z.ij.pondus cum aqua frigida a ieiunio sumatur: si ille qui sumere debet calorem non habet:qui si calorem patiatur dimittat. ¶ Ad hoc preterea iuuamentū prestat vt qui vult bibere amigdalas salitas:aut lētes salitas:aut oliuas sale conditas:aut cappares comedat.

¶ De his que cito inebriant. Cap̄.lxxv.

MAndragore opij:semīs iusquiami nigri oīum añ. z.sumatur:nucis muscate.z. gallie:xiloaloes.añ. z.tertia pars. Ex his oībus tritis trociscī iormētur:quoz vnus cum in vino dissolutus fuerit vehemēter inebriabit. ¶ De his quoq; que inebriant est vt iusquiamum nigrum t cortices mādragore in aqua donec rubea fiat coquātur:q̄ postea vino cōmiscerī debet. ¶ Medicamē aliud leuius primo. Aqua in qua seilē. Additio. ¶ Seilē est herba que in tritico nascit cum est tēpus pluuiosum habēs minutissimū semē t lucidū vt margarita coquit sumatur:t cū vino misceatur:vel aqua in qua vsnee aut res mucillaginē habēs madefacta fuit:detur. Aut vinū ī quo xiloaloes madefactū fuit:tribuat. Medicamē aliud quod valde est forte. R̄. mirrhe:sigie:opij:iusquiami oīz.añ. sextā partē.z.i. gallie:gariofili.añ.tertiā.z.i.hec trita cum vino mixta tribuantur.

¶ De his que cito alleuiant ebrietatem t ex quibus cito aufertur. Cap̄m.lxxvi.

AQua ⁊ acetum multotiēs dāda sunt ei: aut aqua mixta cū lacte multū acetoso: vel cū sero acetoso tribuēda sunt. Acetū quoq; ⁊ oleum roseū sup caput sunt fundēda atq; cāphora ⁊ aqua rosata naribꝰ applicāde sunt vt eas odoret. In stomacho ꝙq; si aliq̄ pars vini remāserit: vt ipsaz euomat ē cogēdus. Manus pterea eius atq; pedes in aquā frigidā sunt mittēdi ⁊ cū sale fricādi: ac bucellepanis in succo vue acerbe infuse sunt tribuēde cum lentibus coctis. Caules etiā cocti atq; canauit dādi sunt.

¶ De curatiōe ebrietatis. Cap. lxxvij.

OPortet crapulatum diu dormire ac postq̄ euigilauerit balneū īgredi: vbi in loco sedeat temperato. Et postq̄ sup ipsius caput aque tepide multitudo fusa fuerit exeat: ⁊ pullū cū succo vue acerbe: necnō charis ⁊ hulemiatq; his similia comedat: deide alia vice dormiat. Dō si capitis habuerit dolorē caput ex aceto cum oleo roseo mixto infundat. Et sint acetū et oleū roseū sup niuē infrigidata. Quibꝰ ita gestis iterū dormiat. Si aūt post hec crapule sanitas tardauerit parū vini cū multa aqua bibat.

¶ De his quoq; que crapulā remouēt sunt multū loqui: et longam suauiter incedere viam: ⁊ oleū violatū ac flores salicis: necnō rosas ⁊ camphorā ⁊ aquā rosatā olfacere atq; aqua tepida caput infundere. ¶ Aliud semis scariole: seminis caulis: berberis mūdati a suis granis sumach: lentiuz excorticatarū: rosaruz spodij: aū. ʒ. x. sumātur. ex quibus. ʒ. iij. cum sexta. ʒ. i. de camphora. et cuz. ʒ. i. acetositatis citri decocte ad spissitudinē: aut cum succo mali granati acetosi: vel cum ribes sunt potāde. ¶ Aliud de semine coriandri sicci trito mixto cū zucharo albo eiusdez quātitatis: cuius ipsum est quantū pōt tribus traijciat vicibus. Robub autē que ad crapule valēt remotionē sunt rob de succo vue acerbe ⁊ rob de acetositate citri: ⁊ rob de ribes. ¶ Aliud aqua in qua sumach: ⁊ tamarindi atq; pruna fuerunt īfusa sumatur: ⁊ cū succo acetositatis citri eiusdē quātitatis misceat: quibus tm̄ zucchari quātuz totū est addatur. Que oia vsq; ad spissitudinem sunt coquēda. Ex quibus postea quasi sorbendo aliquid est sumendum.

¶ Cōpletus est tractatus quitus cū dei misericordia.

¶Tractatus sextus.xix.cõtinens capitula.

Capl'm pmũ.de cautela iter agẽtis a colore:t auferẽdo nocumento quod accidit ei ab ipso.
Capl'm.ij.de cautela dieruz canicularitũ t succursu eoz que ex eis accidũt.
Cap̃.iij.de sedãda siti t pulsione nocumentũ eius.
Cap̃.iuij.de regimie eoz qui pgere volũt:dum magnum est frigus.
Cap̃.v.de sanatiõe congelati a frigore.
Cap̃.vi.de sincopi q̃ fit ex fame t eius sanatione.
Ca.vij.de regĩe extremitatũ digitoz pedũ t manuũ ne a frigore corrũpantur et succursu si ĩcepta fuerit,corruptio:t sanatiõe eius qđ fuerit corruptum.
Cap.viij.de imobilitate oculi ex mue.
Cap.ix.de adustiõe t dolore que accidũt oculo ex frigore vel vento.
Cap.x.de sanatiõe debilitatis:t laboris magni.
Cap.xi.de p̃paratiõe corpis ad ambulandũ et regimine cibi in itineribus.
Cap.xij.de ablatõe nocumẽti t diuersitate aquarum.
Cap.xiij.de mansionibꝰ expeditionum.
Cap̃.xiiij.de regimine mare intrantium.
Cap.xv.de ꝓhibitõe gñationis pediculoz t destructione eoz q̃ generati sunt.
Ca.xvi.đ illis q̃ ꝓhibẽt soob
Cap.xvij.de illis q̃ ꝓhibent fissuras q̃ fiũt in calneis.
Cap.xviij.de excoriationibꝰ q̃ accidũt ex equitatione vl calciamẽtis.
Cap.xix.de casu t percussione que fiũt in capite: vel in alia parte corporis.

¶De cautela iter agentis a caloze et auferẽdo nocumento quod accidit ei ab ipso. Capl'm.i.

Oportet vt qui magne caliditatisꝰ tẽpoze iter agit:cibo non sit repletus neq; sit ebrius neq; etiã ea hoza vinũ biberit:nõ tñ sit ianitꝰ: neq; a cibo vel vino oĩno vacuꝰ nisi fastidiũ patiat. Qđ si passus fuerit oĩno ab itinere abstinere melꝰ ẽ atq; q̃escere:t tãdiu dormire donec fastidiũ remoueat. Qui si nõ fuerit fastidit ꝰ:ĩmo appetitꝰ in ipo aliquãtulũ viguerit:mediocriter cibo reficiat:q̃ tñ paucitati attineat. ¶Libaria ẋo q̃bꝰ vtit fra sint atq; extiguẽtia:necnõ sitim reprimẽtia:vt sunt alkaris:t alhulẽ:tvue acerbe suc-

cus:et acetū cū oleo: et his sīlia. De his que sunt frigida. Q̄ō si nullo modo cōedere desideraucrit: calorēq; supfluū atq; sitim senserit triticū fractū cū multa aqua coctū cum zuccharo et aqua frīda bibat. ℙost cui⁹ haustum nō statiz eat:sed parūper moretur:et p̄cipue si multū aque biberit. Si eīn statim motus fuerit:cibus in stō exīs de vno latere ad alterū transiens stōm inflat:ac male digerit. Si autez ip̄m ire necessitas coegerit:parūper bibat et nunq̄ in aliq̄ hora fortiter incedat:oīaq; membra sua a sole custodiat:t precipue caput:et q̄ maxime si diu ābulare desideraverit. Diu eīn cū fortis fuerit calor incedere:et ieiunare:corpib⁹ macris plus grossis ℞o minus nocet. Quedā tīn grossa reperiuntur corpa:quibus p̄dicta cōferunt. Mos autem iam diximus in hoc nr̄o libro non esse intentionē nostram: oīa ista distinguere ac determinare. Opz eīn nos hanc profundius tractare doctrinā. Unde ea que sepius accidere solēt ꝑsideramus. Usus p̄terea in hoc magnā continet partem. Corpora nāq; calorē aut laborē vel famē: siue alia cōsueta fere assueta:in his fortiora:atq; magis tolerātia inueniūtur:a quibus etiā minus leduntur q̄ ea que is assueta non sunt. ¶ ℙostq̄ autē is qui iter agere inceperit suū perfeceerit iter:aliquantulū prius quiescere:t deinde in aqua tepida et dulci balnearī dz:postq̄ fructus ac cibaria infrigidātia et humectātia comedere t in loco vētris expositō dormire vtile ei existit:coitū etiā p̄termittat. ¶ Capitis aūt dolorē si senserit cū aqua ro.et rodoleon ac aceto curetur: atq; balneo aque sepi⁹ vtatur. Cibaria etiā oīa quibus vtitur frigiditati et humiditati maxime attineāt. Oleū p̄terea violatū aut de cucurbite seminib⁹:aut de floribus salicis factū olfaciat. Si aūt nihil mali senserit:suū peragat iter ¶ Q̄ō si egritudo ei acciderit ab itinere tādiu suspēdat donec qđ accidit sublatū credatur. Si autē morari nō poterit paulatim incedat se q̄ maxime a sole custodiēdo. ¶ Ante etiā q̄ incedere incipiat:ea que vehementer extinguūt bibat: sicut ordeū fractum et coctū:mixtū cū zuccharo et aq̄ ro.ac mucillaginē psilij aut iulep cū aqua ordei. Cū autem q̄euerit cibo et fructib⁹ infrigidātibus et lacte si nondū febris eū inuasit nutriatur. Qua si lesus fuerit: nec lac neq;

butirum:neq; aliquid ex lacte factū attingere presumat. nisi multū acetosum fuerit. Lac eñ acetosum: ⁊ seres simplex:⁊ masal:huic nō nocent dispositioni. ¶ Febris ⁊o si perdurauerit maiori in ea indigebitur sermone:q̄ ille quē in hoc libro explicare volumus. Est eñ in his necessarius medicus in talibus vsitatus qui eū regat. Nos quoq; de febrium curis quātū huic nostro pertinet libro: in suo si deus voluerit dicemus loco.

¶ De cautela dierum caniculārū et succursu eox que ex eis accidunt. Capit.iij.

QUm in diebus canicularibus aliquis incedere cogitur mediocriter cibis refici ex re vnctuosa debz post quox acceptionē a potu multe aque abstinere debet. ¶ Caput quoq; ac faciē pāno lineo subtili cooperiat quē patiēter ferat. Qđ si ip̄m aliquo modo molestaue rit faciem a solis obuiatione vel venti auertat atq; in aliā declinet partē si potuerit aut quantū plus potertt eis se occultet. ¶ Os quoq; aqua sp abluat:quā nō traiſciat:nisi cū fuerit frīda. ¶ Calor autē si ei multū nocuerit caput semp sub pannis teneat. Olesiq; de cucurbitis aut de dulcibus amigdalis semper odoret:et ex eo parū traiſciat. ¶ Dectus quoq; atq; ventrē ante itineris inceptionē: ex psilū mucilagine:aut ex succo portulace cū oleo de cucurbitis ⁊ albumine oui mixtis epithimet. ramos etiā portulace si semp suxerit remediabitur:⁊ q̄ maxime si ex eis cū lacte valde acetoso:⁊ butyro coctis anteq̄ eat comederit. Qđ si lac acetosum inueniri non poterit:masal cū butyro vtatur:hic cñ cibis canicularīū remouet nocumētū atq; sitim. Et si q̄s añq̄ iter incipiat de oleo cucurbitax magnā sumpserit quantitatē:canicularīū ab eo remouebitur nocumentum. ¶ De his etiā que ipsox in vltimo nocumentum remouent est vt cepe incise in lacte acetoso p diem vnā vel plus iacere permittantur. De quibus anteq̄ incedat comedat post quarum etiā acceptionem de lacte illo bibat. Qui postq̄ quieuerit:nō statim aquā bibat:sed ex ea os semp colluat. et ex frigida parūper traiſciat. ¶ Post hec autē de his q̄ infrigidant:quantū voluerit comedat. ¶ Post quox comestionem aquā paulatim bibat. Hoc eñ regimine si quis vsus

fuerit a siti preseruabitur pernitiosa si deus voluerit.

¶ De sedanda siti ⁊ expulsione nocumēti eius. Cap. iij.

OPortet quemlibet sitim in itinere timentez a cibi saturitare anteq̄ eat abstinere. Ex oleribus tamē infrigidantibus: ac frigidis ⁊ acetosis parū comedat. Aut ex sauich cū zuccharo et multa aqua frigidissima bibat. A rei ☧o salse vel dulcis: vel acris comestione abstineat. et ꝑprie a piscibus tam recentibus q̄ salsis: atq̄ salmuria conditis: et omnino ab oībus eorū speciebus. Ipsi enim sitis sunt effectiui. Et cauguamich: et gña lactis que salita vel acetosa ꝯdiuntur dimittat. et cappares proprie ⁊ oliuas: qm̄ sunt sitim facientes. Cepe ☧o in aceto misse: et que eis assimilantur sitim sedant. Ipsum etam obseruare opz ne velociter incedat: sed suauiter et cū mora tantum. Velox enim incessus hominē freq̄nter anhelare: ac vehementer facit. Quod in sitis ꝓuocatione oīmbus deterius existit. ¶ A multa etiam locutiōe abstinere debet. Multa eñ locutio sitim creat. Si autē ipsum loqui necesse fuerit. submissa voce quanto plus possibile est loquatur. Clamor enim calorez ac sitim multā afferre cōsueuit. ¶ De his preterea que sitim sedant ⁊ diu remouēt sunt lac valde acetosum et portulaca: ac lactuca et cucurbita et citroli: et meloues non dulces: ⁊ pira valde humorosa: et parum stiptica: non multū dulcia. poma quoq̄ ac malagranata: et que de fructibus acetosis sunt eis similia. et acetositas citri atq̄ vue acerbe succus: et ribes et pruna. Si quis enim anteq̄ eat comederit: non sitim patietur.

¶ De his quoq̄ que in ore tenta: in hora eundi temperiez adducūt in sitis ablatione: sunt pira sicca acetosa: cū vnuz post vnū sumitur. ⁊ thamarindi. ⁊ granati acetosi grana. aut ex masal assidue parūper sumere. Additio.

¶ Sadaffa vel ostracū est id qd̄ fit de veneris que a sancto Jacobo apportant. postq̄ exterior cortex fricādo ablatus fuerit et loc⁹ similatur margarite: et in ore donec dissoluatur tenere. In hoc tñ non confert: rekis neq̄ sumach: neq̄ his similia. ¶ Huic autē licet parū confert frustum cristalli in hore tenere: et sadaffa: aut argentū merū tersum. ¶ Labia preterea fortiter strigere atq̄ aerem nullo modo ꝓ os

attrahere cõfert.si ꝙ maxime poterit hoc agere studuerit.
¶Aliquam quoꝙ de rebus frigidis odorem reddentibus:
vna hora post aliam horam odoret:atꝙ olea infrigidantia
olfaciat.Ventri quoꝙ ex herbis frigidis emplastrũ super=
ponat: aut ipsum ex epithimatibus que in canicularibus
nominata sunt: epithimet. Quod si aque habuerit pauci=
tatem acetum ei commisceat. Parua enim quantitas eius
tunc sumpta:vehementer sitim sedabit.Ea quoꝙ que sitim
extinguunt edat: et ea que ipsam afferunt derelinquat.
¶Trociſci qui calorem extinguunt: et sitim sedant: febri=
busꝙ acutis: ignitis in vltimo conferunt si voluerit deus.
ex quibus anteꝙ eat:et etiam in hora eundi: aliquid in ore
teneat. Ipsi enim ꝛ sitim remouent ꝛ ardorem extinguunt.
℞.citroli cucurbite: seminum excorticatorũ partes equa=
les:seminis lactuce seminis portulace:cuiusꝙ ana partem
mediam:succi liquiritie puri:quartam vnius partis:teran=
tur hec omnia.et cuꝫ succo portulace aut psilij mucillagine
conficiautur.ex quibus trociſci parui ad lupinorum simili=
tudinem informentur. ex quibus dum incedit: vnum post
vnum in ore teneat quem non masticet:sed sinat donec pau
latim dissoluat et quod ex eo dissoluitur traiſciat. Ante ꝙ
ꝙ eat:vel cum per eos febrem acutam sedare voluerit pon=
dus.ʒ.iij.ex eis bibat cuꝫ rob alicuius fructus acetosi quos
nominauimus. Si autez in pectore aliqua fuerit asperitas
ipsos cuꝫ iulep vel syrupo violato bibat. Vi preterea troci=
sci ardori vrine in vltimo conferunt. ¶Cum autem aliquis
in itinere sitim patitur vehemẽtem:oportet;ne statim aqua
satietur cum eam inuenerit:sed os ex ea longo colluat spa=
cio.et ex ea parum traiſciat:in quam etiam suas mittat ex
tremitates.faciẽꝙ suam ex ea lauet:atꝙ in eam si voluerit
ingrediat neꝙ ex ea bibat nisi parũ.de qua etiam minus
ꝙ poterit:paulatim sorbẽdo vnavice post aliã sumat. Post
hec autem ex cibis quos nominauimus comedat et paula=
tim in potu cum augmento ex aqua sumat:de qua tamẽ nõ
satietur. Et quanto plus sitim diminutam esse senserit.po=
tum si voluerit augmentet donec satietur. Cum hoc enim
regimine a siti pernitiosa:atꝙ a malis accidentibus ipsam
comitantibus preseruari poterit.

¶ De regimine illorum qui volũt iter agere dum magnum est frigus. Capl'm.iiij.

QUēadmodũ ex longo itinere in tpe multi caloris siccitas corpis:ꝛ ptisis : ac dolor capitis:necnon febres ꝛ his similia accidunt:ita ex itinere in tpe multe frigiditatis:alie eueniũt egritudines.Ex q̄bus sunt cõgelatio ꝛ fames:ꝛ sincopis:atq; appoplexia:ꝛ stupor ac exolutio:ꝛ alcuzegi. Additio. ¶ Alcuzegi vel eleuez est qñ aliquis caput impetuose ẋtit retror cum loquit mouet ipsum aut facit strepitũ ore qñ loquit ꝛ semp profert idem verbum neq; scit quid dicat vel duz aliquis cum loquit sonum facit vt recordet vel aliquid scit quod extraneum est. Textus. ¶ Et extremitatũ putrefactio : ꝛ horum similia. He tamẽ egritudines illis propere accidunt:qui ad eas naturaliter dispositi sunt:sicut illis forsitã quoruz complexiones his repugnant egritudinibus:atq; quorum corpora frigori vehementi exponi consueta sunt:huiusmodi non accidunt egritudines nisi raro:ꝛ cum causa.s.frigoris vehemẽtissima.Hos quoq; in illo dicemus sil'e eus:quod in precedentibus diximus.¶ Dicemus igitur q; si quem in vehemẽtis frigoris tempore incedere oportuerit cibis prius repleri:atq; vini magnam bibere quãtitatem debet.Post quorum acceptiouẽ ab itinere aliquãtisp abstineat donec cibus calefiat:ꝛ motio que in corpe facta fuit:sedetur.¶ Cibaria aũt q̄bus vtit actualiter ac potẽtialiter simul calida sint. ¶ Quod si frigus fortissimũ fuerit.atq; ipz statim post comestionem iter incipere necesse fuerit:vinũ purum tepefactũ bibat:aut vinum cui tantum aque calide ammixtum est vt ex ea tepefieri possit.Vinum ẋo si forte ꝛ subtile stipticitate carens ꝛ acetositate. Faciem etiam subtili fortiter cooperiat panno : et precipue si sue faciei contrarius perflauerit ventus frigidus.¶ Ab his autem ille precipue custodiendus est:qui in pectore asperitatem sentit : vel tussim patiatur : vel cuius pulmo aut pectus debile est. Hic enim si aerem attraxerit frigidum:ad tussim vel ad sanguinem spuendum velociter perueniet.¶ Ex his ẋo que in tempore vehementis frigoris ante incessum sumunt:sunt cibaria cum nucibus ꝛ allijs facta:ꝛ cepis:ꝛ butiro.Et allijs quidem ꝛ nu

cibus vehementer proficiendi ad hoc inest proprietas. Totum nāq; calefaciunt corpus: caloremq; adeo augmentant innatum: donec per totum diffundatur corpus ⁊ etiam multipliceter in extremitatibus: neduz in corporis medietate. ¶ Assa quoq; similiter operatur: si vna.z.ex ea cum fortis vini libra.i. vel cum idromelle sumpta fuerit piper itidem si ex eo in cibo multum ponatur: vel cum idromelle bibatur: eiusdem est iuuamēti. Cepe preterea crude atq; porri: ⁊ tafea alba in qua multum ponitur de taguebil: ad idem conferunt. ¶ Hic autem non statim post intineris perfectionez ⁊ dimissionem eius: ad ignem se calefacere nec balneum ingredi: neq; dormire debet. Sed per horam vnam locum cal'm in quo sit ignis a longe circūeat: deinde ẋo igni ſm gradus paulatim appropinquare incipiat ordinem obseruando. ¶ Post hec autem si in itinere magnum tetigit euz frigus: balneū ingrediat: in quo diu morād fricet. Quod si balneū inuenire non poterit: in domo igne calefacta tam diu fricetur: donec corpus ipsius rubere incipiat: deinde in molli lecto diu dormiat. possibile est eiñ vt qui hoc vsus fuerit regimine: a febre preseruetur si placuerit deo.

¶ De sanatione a frigore congelati. Cap̄.v.

Qui cōgelatio ex frigore accidit de quo nōdū sit desperandū preparādus est ei locus igne calefactus qui ventis non sit expositus: in quo cum fuerit fortiter ⁊ velociter calidissimis fricādus est manibus. Quod ideo fieri cōuenit: vt totū corpus simul calefiat capite excepto: qđ calefactis pānis calefieri oportet. ¶ Cum autem totum corpus fricatū fuerit. homines corpora calida ⁊ lenia hītes: cū eo in lecto iacere debent. Quorū corpa ipsius corpus tangere: ⁊ q̄ maxime ventrē ⁊ dorsum atq; pectus conuenit. cui post hec parum asse: ⁊ mirrhe: atq; piperis cuz vino forti: necnon aqua carnis dari debet. ¶ Postq̄ autem eius anhelitus aliquātulum reuersus fuerit: ex tafea alba nutriatur. vinum quoq; non in magna quātitate ei tribuatur: lectusq; mollis ei preparetur: in quo multis cooperiatur pannis: vt diu dormiat precipiatur. Postq̄ aūt expergefactus fuerit. ⁊ cōualescere inceperit: balneū ingrediat cal'm in quo longā faciens morā: multum fricet: ⁊ ex oleo

liliaco vel narciscino vel cui costus ⁊ castoreū ac muscus et euforbium āmixta fuerint inungantur.

¶ De sincopi qui fit ex fame ⁊ eius sanatione. Cap̄.vi.

ALiquando iter agentib⁹ in tēpore vehemētis frigoris:fames accidit valida : deinde ℞o non morantur:vt sedetur fames illa:⁊ superuenit eis sincopis ⁊ extasis vehemens.qui fortasse morīūtur inde.Cum hec ergo fames inceperit velociter ⁊ subito sunt cibandi ex pane in vino forti madefacto.ius quoq; attaffearū vnctuosarum vt sorbeant eis est dādum.vinoq; forti calefacto:in quo parū sit positū piperis:sunt potandi.Qui si curati non fuerint:nisi prius eos inuaserit sincopis : aqua rosata sunt rorandi nariesq; ipsorum ex musco ⁊ calamo aromatico sunt insufflande : labia quoq; atq; griuones ex algallia inungi debent.¶ Os preterea stomachi ac extremitates tādiu fortiter sunt fricāda:donec rubere incipiant.deinde ℞o extrema ita ligaturis sunt cōstringenda: vt doleant.¶ Postq; aūt a predicta euaserint sincopi.vt p̄diximus sunt regendi.Si ℞o non euaserint vinum ⁊ aqua carnis per guttur sunt iniciendā.Qui manibus diu sunt fricandi.et aqua ro.rorādi. atq; vociferando vel manib⁹ tangendo excitandi.¶ Quod si extasim passi fuerint ex hoc.prohibe illos ab eo quanto plus possibile fuerit.ita vt man⁹ atq; pedes ita liges vt doleant et da eis ad sorbendum ponendo in ora eorum vna vice post aliam.et moue eos:et vocifera super eos.¶ Vinum preterea cum pipere calefactum.eis ad bibendum tribuendum est.Eis itidem de sagzenea parum:aut de electuario ex assa facto dādum est.Quos preter hec igni applicabis: corpaq; eorū cū oleo de costo:aut oleo de euforbio inūges.

¶ De regimine extremitatū digitorū pedū ⁊ manuum ne a frigore corrumpantur;⁊ succursu si incepta fuerit corruptio ⁊ sanatione eius quod corruptum est. Cap̄.vij.

PEdum digiti prius manibus absq; vllo liquore vehementer sunt fricandi.deinceps ℞o ex oleo veteri inūgendo fricatio. faciēda est.postq; pannis cooperiendi inter ipsos: ac sub ipsis et super ipsos interponēdo pannos.Sub pectine etiā toto ac super ip̄m lana mollis mittenda:deinde ℞o caligis subtilib⁹ ⁊ mollibus calciādi.

¶ Quod si frīs sotularibus se calciauerit:summope cauere debet ne sotulares madefiant:aut ex aliq̄ re sibi accīte humectent. ¶ De his quoq; quib⁹ extremitates fricate nocumentū ex frigore aduenīes repellunt:sunt olea calida sicut sambacinū:t arazikī:t oleū de ben:t liliacū atq; laurinū. Alkitran vo vehemētius in hoc opa:q̄ supradictorum aliquod. Ipm eīn nō solū frigus extremitates corrūpere non sinit.verūetiā ne id qđ ceperit corrūpi putrefiat prohibet. ¶ Viator preterea sibi cauere debet ne sitim pati nitatur: aut frigus:ex quo extrema ledantur.fortassis eīn ex hoc velociter corrūpent.Huius aūt signū est q frigus qđ ei nocebat:iam alleuiari sentitur:lz eorum operimētum nō sit mutatum nec augmentatū.neq; ab aere frigus sit remotū:hoc eīn tunc non euenit nisi ex sensus minoratione ¶ Verū opz vt cuz frigus nocere ceperit:pedū operimentū statim mutetur multaq; in eis fiat fricatio.postq̄ operiant:ac in incessu moueant. Nihil eīn est deterius ad velociter afferēdum frigoris nocumētum:q̄ vt pedes sint suspensi. Si autē contigerit eos ap̄ari:eorumq; sensus minui:adhuc curati poterunt nisi virides aut nigri fiant: si in aqua mittātur in qua tritici palea cocta fuerit:aut in qua napi vel caules bullierunt. Aut anetum:aut camomilla: aut sticados arabicus: aut sizumber.aut sansucus.aut mellilotum siue lini semen: aut fenugrecum: vnūqđq; separatim aut omnia simul. Et si cum aliquo ex oleis que noiauimus et iuxta ignem.et sepe fricati fuerint. ¶ Virides autem vel nigri si fiant:opz vt statim ad eos scalpellādos festinetur et velociter sunt scalpellandi:tadeo profunde:vt ad carnem perueniatur.t sanguis ab eis fluere permittatur donec per se restringatur. Ipsi quoq; interim in aqua stent calida.quod ideo fit ne in ore venarum:aut in vulneribus sanguis congeletur t exire prohibeatur. Qđ postq̄ aūt sanguis restrictus fuerit: et eius minuitur fluxus.epithima ex bolo armeno in aqua et pauco aceto dissoluto supponēdū est.t ibi per diē vnā t noctem dimittendū.deinde ex vino tepefacto.aut ex aqua et aceto lauādū. Qđ post hec quoq; fir bis aut ter epithimādū. Et ad vltimū predicto epithimate tādiu vtendū:donec loca denigrata videas iā esse facta dura t retēta. ¶ Qđ si aīn scalpel

lationez ad hoc peruentū fuerit vt locoz soluatur duricies z malū reddat odorē:atq; in putredinē versa fuerit:scalpel latio iam tūc nullo mō ꝓficiet. Nam necesse est oia q̄ sunt in illis locis cadere. Quapropter auxilium vt cadant prebendū est. Quod velociter fieri ꝓuenit:ne vsq; ad sanā carnē illi loco vicinā lesio perueniat. ¶ Multi tñ medici min⁹ astuti a predictis locis cutē remouēt.et qđ in eis putrefcñ est cū ferro auferunt:lz nō ibi magna reperiat cōcauitas: sed sit locus tenuis. Quapropter multotiēs neruos z chordas multū timorosos taliter opando extrahūt et distēdūt et incidunt. Unde faciūt malas generari egritudines. Caro nāq; putrida cum ferro a mēbro remouenda nō est.imo empl'm ex folijs sicle aut caulis coctis.z calido butyro ammixtis.et in modū panis cōfectio fieri cōuenit: et calidum superponendū est. Qđ in die multotiens erit mutandum. ¶ Postq̄ autē qđ putridū erat ab eo ceciderit:z nigredo vel viriditas nullo modo remanserit:ꝑsiderandū erit an putrefactio os ingressa sit vel nō fuerit que si ipsum ingressa nō fuerit ex his que carnē creant:locus erit medicādus. Sin autē ipsa os ingrossa fuerit:tunc erit necesse aut ipsum radere:aut aliquā eius partem serrādo auferre.aut totū os a iunctura remouere. Sermo autez de hoc est egrediens ab intentiōe nostri tractat⁹:qñ est ꝓtransiēs illū.qđ ille facere pōt qui nō est hui⁹ artis:indigēs medicāte sciēte pio.

¶ De immobilitate oculi ex niue z qui pre nimia niuis albedine videre nō potest. Capi.viij.

Qui hanc egritudinem suis pertimescit oculis accidere:nigris vestiatur indumētis:atq; caput pāno cooperiat nigro oculisq; similiter pannū superponat nigrum. Quod ideo fieri conuenit:vt pannū oculus semper intueatur. Aut in manu pannū teneat nigrum: quem sepe aspiciat. Omnes quoq; circa ipsum incedentes nigris sint cooperti vestimentis. ¶ De his preterea que ad hoc in vltimo conferūt est super oculos ligare rem qua parti in suis vti consueuerunt itineribus. Que sez ex pilis texitur nigris qui de caudis animaliū euelluntur.

¶ De adustione et dolore que accidūt in oculo ex frigore vel vento. Capi. ix.

QUandoq; in hac dispositiõe oculo accidit ardor et dolor fortis:ac motionis palpebrarũ difficultas: et ipsarum grossitudo. Unde oculus fortasis sit rubeus:et fortasse obthalmia fortis et mala excitatur ex ea. Quapropter summopere ab his erit cauendum. Unde oculus quantũ plus possibile fuerit:erit operiendus et circa ipsum pannus subtilis inuoluendus. vt ex eo nihil sit discoopertum:nisi qđ est valde necessariũ. ¶ Faciẽ preterea ad venti oppositiõe quanto plus poterit:remoueat. Qui etiã si super oculuz aliquid ligauerit in quo ante pupillã sit foramẽ:magnũ sentiet remediũ. Si autẽ adeo magnum fuerit vt totã circũdet faciem:erit melius ⁊ maioris vtilitatis. ¶ Uinũ quoq; bibere:hoc remouet malũ semp. Uaporare autẽ oculos omni hora i hac dispõne: magnus est error. Oculus nãq; cum ex embrocatiõe calefit impedimentũ a frigore magis vltimũ erit. ¶ Oculo autẽ si qñq; acciderit hoc qđ diximus:confert. vt vapores aque in qua frumenti pallea bullierit in facie recipiat: aut faciem sup sanguis cocti vaporẽ:aut aneti:aut camomille: vniuscuiusq; separatim:ac oĩum simul ponat. ¶ De his quoq; q̃ ad predicta valde valẽt:est vt lapides donec rubei fiant igniã tur:et in vinũ vetus mittantur:et nouũ est magis vltimũ. Aut vinum super lapides roretur:super cui⁹ vaporẽ facies erit tenẽda. Sternutatio etiã ad hoc remediũ affert. Rubor autem si oculo acciderit:pperandum est vt de vena cephalica velociter sanguis minuat. Post hec aũt in sequẽti die balneũ ingrediatur. Cui ad comedendũ aliquid erit tribuendũ et vinũ forte et purũ ad potandũ dandũ. Post quoz acceptionẽ:diu erit dormiendũ. Qđ si aliquid remãserit:tũc iteret embrocationẽ plus et magis vltime q̃ fecit ⁊ reliquo regimĩe plus etiã excepta sola flobothomia erit vtendũ. Uenter quoq; fortiter erit soluendus.

¶ De sanatione debilitatis ⁊ laboris magni. Cap.x.

OMnis cui fortis labor ac fatigatio acciderint:cuz ad ocium peruenerit:per horã vnã quiescat: deide balneũ ingrediatur. Si autem balneum nõ inuenerit aquam calidam hora vna ingrediatur. Quod et faciat donec caro lenis fiat et rubea. Cuius totum corpus post

hec leniter fricetur:et iuncture cum pollice quasi compri-
mendo palpentur. ¶Postq̄ si hyems fuerit:ex oleo in quo
anetum coctū fuit:aut camomilla:inungēdus erit et precī
pue ipsius iuncture. ¶Estas ℞o si fuerit:cum oleo violato
idem fiat:deinde ℞o quiescat et dormiat diu lectiq̄ augmē
tet mollitiem.et plura super se ponat operimenta.Cum au
tem a somno expergefactus fuerit: ad sui redeat fricatio-
nem:et ad balneandi vsum:atq̄ vnguendi. Deinde ℞o ad
suum reuertatur vsum.

¶De preparatione corporis ad ambulandū ⁊ regimi
ne cibi in itineribus. Capi. xi.

QUi longū vult peragere iter:ante ipius inceptio
nem flobothomari:ac medicinā vētris solutiuaz
sumerere dz.Et p̄cipue si longū fuerit tēpus ex q̄
neutrū eorū peregit.Qui eñ iter agere corpore mundifica
tio voluerit:vix febres euadere poterit. Quod si eas ali-
quando euaserit: q⁹ eius corpus dissolutum est: atq̄ cutis
rara non euadet exituras: neq̄ pustulas:neq̄ alias apo-
stematum species:neq̄ catarrum. Ei quoq̄ studendum est
vt ꝓsuetudinē suam in eam transmutet cōsuetudinem qua
in itinere eum vti oportet in cibo : aut in somno aut i mo-
tu.Si eñ in itinere ipsum vigilare necesse fuerit:et añ itine-
neris inceptionē vt vigilet niti debz.Similiter comestiōis
horā:ad horam in qua in itinere se posse quiescere sciuerit
permutari debet.¶Exercitio quoq̄ atq̄ motu plus solito
vti cōuenit.Et niti vt absq̄ balnei vsu esse possit.¶Cū au-
tem ire inceperit:de medicinis quibus vti cōsueuerat secū
deferre dz.Vsum autē cibi quē i terra sua habuit dimittat
vt ex eis q̄b⁹ vesci solitus erat:nullo modo comedat.Qui
cibo multi nutrimenti:et pauce quantitatis vtatur. Neq̄
anteq̄ hospitetur et quiescat comedat.Si autē comestiōe
multū indiguerit:lz parū sumat.nō tñ totū cibū sibi neces-
sariū:neq̄ totū potū nisi postq̄ quieuerit accipere p̄sumat.
¶Olera ℞o precipue atq̄ fructus nullo mō accipiat.Hec
enī ventrē absq̄ magno replent nutrimento:⁊ in corpe hu
mores crudos generāt ⁊ malos. Si autē in tēpore cal'o eis
indiguerit:comedat ex eis sicut iam cōstituimus. Cū si in
nocte necesse fuerit ipsum incedere:non erit ei cenandum

sed sue comestionis integritatē vsq; in tempus ī quo se diu posse quiescere sciuerit: intermittat.
¶ A fastidio quoq; atq; motu ventre pleno omnino abstinere debet. Nec nāq; aposlemata generāt ⁊ exituras. Balneo quoq; vti cum poterit: conuenat.

¶ De ablatione nocumēti ex diuersitate aquarum. Caplm.xij.

DE his que nocumentum ex aquarū diuersitate removent: est vt non simplices bibantur: sed vt cuiuslibet mansionis aqua cum aqua precedentis temperetur mansionis ipsam ei ammiscendo. Ad hoc q̄q; valet aquas diuersas vino aut aceto mixtas: que secum deferat bibere. Impedimentū preterea diuersitatis aquaruz remouet cepas: ant allia: aut lactucas cū aceto comedere.
¶ Viatori itidem ad hoc confert: lutum sue terre secum deferre: de quo cum quieuerit parum accipiat: ⁊ cum aqua misceat quā sic dimittat donec lutuz descendat: ⁊ aqua clarificetur ex qua postea bibat. ¶ Aque autē male in quibus manifeste cognoscuntur qualitates temperari debent sicut dicemus. Aqua grossa et turbulenta clarificanda est: ipsam multotiens de vno vase in aliud mutando. q̄d si fieri nō poterit per colatorium quod ex farina tortellarum madefacta sit coopertum coletur. ¶ De his etiam que aquam colant: est vt bulliatur prius: ⁊ postea infrigidetur et coletur.
¶ Ex his etiam que ipsam colant est vt in ipsam parū aluminis iameni triti proiiciatur. hoc enim eam cito clarificat atq; colat. ¶ Salsa autem si fuerit aqua cum aceto erit bibēda ⁊ xilocaracte nabatie in ipsam mittende erunt aut semen mirti. aut sorbe aut lutū chorasceni. Aut qui ea vti volūt: citonia comedāt. Citonia eni ab aqua salsa nocumentū remouet. q̄d si aqua valde fuerit insipida. ⁊ oportuerit viatorem ea vti ipsam in ollam mundam vitreatam. vel in vas lapideuz ponat. cuius orificio ligna ex trāsuerso supponat. super que vellus lane aut lanam carminatam mundam mittat quibus ita peractis ignem sub olla accendat: et quod in illa lana colligitur exprimendo colligat: et quod ab ea manauerit: bibat. ¶ Acetum quoq; aque salse saporem reprimit: atq; syrupus acetosus ad hoc vtilis

existit. ¶ Aqua ẋo si fuerit stans putrefactionē in se hꝫ̄s admixtā: cū rob de fructibus acetosis misceaꝫ: sicut est rob qui fit de succo vue acerbe: ⁊ granatorum ⁊ malorum. cum aūt aquā illā in potu sumit. omnes calidos cibos dimittat vinūq; nullo modo bibat: nisi fuerit cauhya. Hec eñ aqua stans est id qđ velocius gñare potest febres ꝙ res alia aliqua. ¶ Qđ si in aqua fuerit amaritudo ei dū bibiꝫ iulep ad misceatur. aut zucharū ⁊ comedat dulcia. ¶ Aqua aūt si vētrem soluerit: ea queventris sunt cōstrictiua comedat: ⁊ ecō uerso. Et si in aqua fuerint res minute aut herbe in qb⁹ est acutas ⁊ malitia cibos vnctuosos semꝑ comedat. ⁊ ad ipaz colandā sit sollicitus aquā quoq; non bibat nisi paralisen. Additio. ¶ Melius đr nisi per fidem ⁊ est fidem pānus vel aliud quo sic oppilaꝫ os vasis vt ꝓ ipsuz possit exire vinū vel aquam ⁊ p̄cipue si in ea fuerint sanguisuge isto ergo panno debet cooperire os suum et per ipsum traijcere aquam: et precipue si in ea fuerint sanguisuge. ¶ Urina ẋo si ex aqua restringatur: vinum hꝫ̄s aquā admixtā in qua semen feniculi: aut apij coctū fuerit erit bibēdum. Aqua quoq; si fastidiū fecerit cū rob granatoꝝ erit bibēda. Et vt oīa cōprehendā considerandū erit quid ei accidat ⁊ ex eius cōtrario erit regendus. ¶ De mansionibus expeditionum vel eorum qui sunt in castris. Capl'm. xiij.

Illis qui sunt in castris si estas fuerit in altis locis atq; in collibus manere debēt. Tentoriorū quoq; hostia ad ventū septētrionalē vertere oportet: atq; vnum inter tentorium ⁊ aliud magnum est intermittēdum spatium. ¶ Bestie quoq; quāto plus possibile est elongande sunt. ¶ In hyeme autem sic ipsorum regimen huic contrarium. s. in locis maneant profundis. ⁊ ad montū ac collium radices tendāt. tentoriorū etiam hostia ad meridiem ⁊ orientē vertāt. ⁊ tentoria adinuicē comūgant. Si ẋo aer austrinus ⁊ humidus fuerit: dieta minuatur ac vinum penitus dimittatur. sed exercitium ad incrementum perueniat. ¶ Et si aer siccus fuerit: huic contrariū fiat. ¶ Qđ si multi homines ibi egrotent: a castris separati longe maneant: ita vt non super ventum sed sub eo statuantur. ¶ Et si in locis castrorum mala fuerint reptilia: quanto plus poss

bile fuerit:inde erunt eiſcienda. deinde vero medicamina erunt facienda:que ea a locis illis expellant ⁊ interficiant: que dicturi ſumus. ¶ Herbe quoq; aut arbores male ſi ibi fuerint ex quibus odores acuti:aut nociui peruenant:com buri debent.aut a parte earum ſuper ventū erit ſedendum. Cibus preterea aut cauſa ꝓpter quā multi in caſtris egro= tant:ſummopere eſt conſideranda et que eis contraria eſſe poſſunt adhibenda:aut ipſa penitus admittenda.

¶ De regimine mare intrantium. Cap̄.xliij.

Oportet vt qui per mare vult incedere rob de fru ctibus:atq; de medicinis quibus vti conſueuit ſe= cum deferat aut anteq̄ mare ingrediatur per alt= quot dies comeſtionē qua vti conſueuit minuere debet quo tēpore cibo vtatur.qui ſit ex his que ſtomachū canfortant. ¶ Ea quoq; die qua primū mare ingredit.aquā nō intueat ſed ea odorare atq; comedere paulatim incipiat que nau= ſeam ſedant:que in ſuo loco nominabimus. Quibus ita ge ſtis:ſi nauſea acciderit:atq; vomitus aliquotiens vomere permittēdus erit. Hoc nāq; ei nō nocebit. Si aūt illud mul tiplicatur:de rob fructuū quaſi ſorbēdo ac quaſi lambēdo bibat:⁊ ſumach ac granatorū grana.⁊ his ſimilia ei tribuā tur. Quod ſi ſuperfluus cum grauiter inuaſerit vomitus:cū medicinis colerice paſſionis curetur.

¶ De prohibitione generationis pediculorum ⁊ de deſtru ctione eorum qui generati ſunt. Cap̄.xv.

Aliquādo ex mutatione aque: ⁊ ex multo labore: ⁊ ex ſudore:atq; ex ſorditie:⁊ paucitate balneādi: ⁊ mutādi pānos:cōtingit corpus ⁊ pānos pedicu lis repleri. Hec quoq; ſunt res q̄ viatori neceſſario accidūt. De illis ꝙo que iſta ꝓhibēt eſt vt ſtudeat in vſu balnei et la uacri:⁊ vt pānos mutet quāto plus pōt:⁊ ꝓprie vt pānus q̄ carni adheret ſit lineꝰ:tarde enim repletur pediculis. ¶ De illis aūt que eos qui ſunt generati interficiūt:eſt argentum viuū extinctū q̄ oleo admiſceat:⁊ ex eo cingulū ex filiis la= neis inūgit qđ ſup ſe aliqs appēdit:aut quo cingit: aut fo= lia azedaract:vel oleādri in oleū mittātur ex quo patiēs in ungatur:aut corpꝰ ſingulis decē diebus ex arſenico rubeo: ⁊ ſtafiſagria:atq; condiſi: ⁊ baurach cū aceto epithimetur.

quod postꝫ quasi per horam vnam sic dimissum fuerit cum aqua calida lauetur. ¶ Ꝑāni preterea cū cōdisi: aut lupinis vel folijs zadaract: aut artanitha: suffumigentur. Ꝑd ariens quoq; ex oleo in quo terra argenti viui posita fuerit: aut in quo cōdisi missum fuerit: inungendus erit.

¶ De illis que prohibent soob idest mutationem que fit in facie a sole vel vento. Capm.xvi.

EX horum numero est: vmbrā facere ꝛ faciem ex pāno operire. Qđ si fieri non poterit. draga. ꝛ amilū atq; gummi arabicuz: ꝛ psilij mulcillago: ac semis citoniorum mucillago sumātur: ꝛ cū albugine oui: aut cum succo portulace misceātur: ꝛ facies in itinere epithimetur. Cum aūt quieuerit lauetur. Et si hoc fiat aut ex vnoquoq; per se: aut ex oībus simul. ad hoc valebit. ¶ Ad hoc etiam confert tortellas in aquam infundere donec dissoluantur. ex q̄b⁹ facies epithimeꝫ: aut epithimeꝫ ex albumine oui ꝛ dragagāti. ¶ Si aūt faciei color mutat⁹ fuerit: cōfert ei vt in nocte epithimetur ex ceroto qđ fit ex cera ꝛ oleo que ad solem per oēs dies caniculares morantur: ꝛ cum adipe galline ꝛ farina ciceris. ¶ Qđ si mutatio colorıs faciei fuerit multa: ex sinapismatibus que in tractatu de decoratione nominauimus curanda erit.

¶ De illis que prohibent fissuras calcanei. Capm.xvij.

FIssure in calcaneo atq; in inferioribus pedis partibus fieri prohibentur: si pes in aqua vehemēter calida teneatur donec molescat. ꝛ postꝫ de aqua extractus fuerit draga. tritū vt alcohol desuper puluerizeꝫ: deinde fortiter fricetur. Remouebitur enim ꝛ prohibebit calcaneum findi: et ex pice liquida epithimetur: aut pānus oleo infusus pedi superponatur et semper sit calciatus: et a puluere sibi caueat. ¶ Et etiam multum confert: vt sepum caprinum sumatur et liquefiat cui parum gallarum tritarū vt alcohol desuper puluerizetur. Qđ postea dum liquidum fuerit vel molle in antiqs ponatur fissuris. ¶ Malis quoq; fissuris que in carnē penetrant: cōfert vt merda sengi triti. ℥. sumantur. ʒ. que cum olei. ʒ. xx. mixte in cochleari ferreo coquantur: et tunc frequenter moueantur: donec fiat vt alkitran cui postꝫ tale fuerit. ʒ. iij. pondus de galbano qđ voca

tur besart addatur:et coquatur donec spissum fiat.Cum autem infrigidatum fuerit fiet vt pix liquida.de quo calido et liquido super fissuras cadendo distilletur.¶ Antique etiam fissure vsq; ad carnem penetranti auxiliatur: vt sandaraca et oleum de semibus lini sumãtur ꝛ mixta coquantur donec inspissentur:et guttatim desuper fundantur.¶ Aut adeps pedum sumatur:cui parum galbani addatur:ꝛ deinceps parumper coquatur donec ingrossetur: postea administretur. Oportet etiã vt anteq; fissure sanari incipiant in aquã mittantur calidam donec mollescant:ꝛ mundificentur. postea vero abstergãtur ꝛ desiccentur:ꝛ sic cũ medicinis curentur. deinde pes post medicationem calcietur.

¶ De excoriationibus que accidunt ex equitatione vel calciamentis. Cap̃.xviij.

Cum aliquis corporis loc⁹ ex vectationevel ex alia causa excoriabitur exigitur vt statim posq; quieuerit: ex multa frigida aqua tandiu roretur: donec eius calor sedetur.quo facto discooperiatur locus et flabellet.Qđ si possible nõ fuerit pãm linet ĩ aqua rosata infrigidata infusa desuper ponantur.atq; deinde cum locus tepere inceperit:iterum pãni madefacti superponãtur.Postq; autem quod ex caliditate et acuitate exisit in eo quieuerit ex litargiro trito cum aqua rosata mixto epithima fiat. Ardor autem et dolor si remanserint:cum vnguento de cerusa curentur.¶ Uesice vero que ex strictura calciamenti fiunt: prius sunt scindende:et postea in aqua rosea rorande. Deinde ex licio et acathia epithimãde:aut ex bolo armeno: aut ex gallis cum aqua fricatis: aut balaustie bene trite desuperponantur.

¶ De casu et percussione que fiunt in capite vel in alia parte corporis. Capitulum.xix.

Si ex casu;de animalis dorso aut ex alio casu capiti aut alij pti corporis euenerit pcussio:optimũ est vt patiẽs ex parte ꝓxia statim flobothometur:ꝛ a carne abstineat:ꝛ p̃cipue a vino. Loc⁹ q; epithimet: aut emplastrũ ex ꝓportãtib⁹ ei supponat.¶ Qđ si ex casu in capite fuerit lesio:exvena q̃ vocat cephalica flobothomet.post flo

bothomiam vero capiti acetū mixtum cū oleo roseo qđ ace
tum sit triplum superponatur. ℙ Pānus quoq; in aqua rosa:
ta infusus desup mittat. ℙ Patiēs ℵo aqua ordei in mane et
iuxta noctē est potādus. qui per tres dies nihil aliud sumat
donec sit securitas: q; apostema calidū in parte cerebri non
oriatur. ¶ Signū autē quod loca ista atq; cerebrū sint sana
est q; intellectus non turbatur. ℚui si post casum turbatus
fuerit: oportet vt sanguinis tūc maior fiat extractio: et ca:
put ex aqua rosata: ꝛ oleo roseo cum aceto vini infundatur
℔ost hec etiā foliis mirti: ꝛ balaustijs: ꝛ corticis granato
rū in aqua ꝛ aceto vsq; quo dissoluātur coctis: parū musci: ꝛ
gallie ꝛ xiloaloes ac calamus aromaticus admisceātur: ex
q̄bus oībus cū aceto ꝛ aqua ꝛ vino veteri ac stiptico cōiun:
ctis: quidā quasi emplastrū cōficiēdo fiat. ꝛ capiti vt empla
strum superponat. ℚēter quoq; ex succo fructuum: aut leui
enemate soluat: eiusq; extrema fricētur. ¶ De his preterea
que moto cerebro valde cōferunt: est vt patiēs gallinarum
cerebella edat. ℚe quib⁹ post diē tertiū quantū sumere po:
terit: ei tribuatur. ℚnte eū sola ordei aqua in potu vtatur:
cui parum succi granati muci sit admixtū. ℍoc eū ad hoc
quod hic volum⁹ melius existit. ¶ Lesio aūt que ex casu ac:
cidit: si in pectore ꝛ in illis partibus fuerit: ex vena basilica
flobothomia faciēda erit: eiusq; regimē subtiliandū. ℚd si
sanguis sputū: aut vomitus: aut mictus: aut eius cū egestio
ne exitus acciderit: ex medicinis quas mō nomīabimus ali
qua in potu detur. Si aūt ista diu pseuerauerint: eoꝝ cura:
tionis perfectionē sume ex locis in q̄bus has nominabim⁹
egritudines. Signū ℵo an fortis lesio ex casu sit in capite:
est intellect⁹ turbatio. ℑstud eū erit mēsura fortis lesionis
in capite: aut debilis. ¶ Lesionis aūt pectoris: aut ventris
ex casu: est mēsura angustationis attrahēdi aerē: ꝛ exit⁹ san
guinis signū. ¶ Medicamē qđ ad bibendū datur: cui casus
aut fortis accidit percussio. ℞. reubarbari seni partē. i. ru:
bee lacce mūdate. boliarmeni. aut terre sigillate: omnium
ana partē mediā. ℚosis hui⁹ medicine sit a duabus. ʒ. vsq;
ad quattuor. cum aqua in qua cicer infusum fuit. ℍic autez
ad comedendum tribuantur: mes: ꝛ rizi. et lentes et cicer.
¶ Medicamen ad fortē casum: ꝛ ad vehemens sanguinis

sputum.Mumia ꝛ bolum armenuz: aut terra sigillata cum parua vini stiptici quãtitate ad potãdũ dẽtur. ¶ Epithima ad percussionẽ ꝛ ad remotionez carnis de loco suo. ℞.mugath. mes excorticatox partes equales:boliarmeni partẽ mediã:achathie:aloes.ana quartã vniꝰ partis. Cõspergãtur oia ex aqua mirti:ex q̃bꝰ locꝰ debilis epithimari cõueniet. ¶ Aliud epithima ad casum qñ cũ eo febꝛis ꝛ aposteꝛma calidũ fuerint. ℞.rosax rubearũ lentiũ excorticataruz: bolearmeni:sief:memithe:sandali:faufel: ex hꝭ oibus cuz aqua rosata collectis:epithima fiat. ¶ Medicamẽ qꝺ ei ꝺatur ad potandũ:a quo sanguinis multitudo aut ex pcussione:aut ex casu fluit. ℞ectpe charabe.boliarmeni:balaustie. sanguinis ꝺracbonis:lacce partes equales.Ex hꝭ aũt collectis.ʒ.iij.ad potandũ tribuanꝫ cũ vna vncia aque in qua sumach futt fusum:ꝛ opij recẽtis sexta parte.ʒ.i.istud enim ilico sistit sãguinẽ.Ꝑꝺatiẽs quoq; stiptica comedat. ¶ Medicamẽ ad leuẽ carnis motũ ꝛ debilitatẽ qꝺ cõfoꝛtat ꝛ doloꝛẽ sedat:locus ex oleo roseo inũgatur cui desuper puluis mirti spargatur:ꝛ mediocriter ligetur:Vestigia autem viri dia q̃ post percussionẽ aut casum permanẽt curentur ex medicinis que sunt in tractatu vbi ꝺecoꝛationẽ nominauim⁹. ¶ Completus est tractatus sextus gratia dei.

¶ Tractatus septimus.xxvij.cõtinens capitula.

Ẽpm.i.de collectionibꝰ ꝛ aggregationibus doctrine chirurgie.
Caꝑ.ij.de molificatione duricei que remãsit in membris post chirurgiam.
Caꝑ.iij.de collectiõibꝰ ꝛ aggregatiõibꝰ sanatiõis vulnerum ꝛ aposteꝛematum.
Caꝑ.iiij.de medicinis generantibꝰ carnem.
Caꝑ.iij.de medicinis minuẽtibus carnẽ superfluam.
Caꝑ.vi.de hꝭ que cõsolidat vulnera.
Caꝑ.vij.de hꝭ q̃ aperiũt magna aposteꝛemata.ꝛ ne cum ferro aperiantꝫ excusant.
Caꝑ.viij.de scrofulis.
Caꝑ.ix.de cancro.
Caꝑ.x.de carbũculis.
Ca.xi.de aposteꝛemate calido.
Ca.xij.de aposteꝛemate molli.
Ca.xiij.de aposteꝛemate duro
Ca.xiiij.de glãdulis magnis
Ca.xv. de nodis glãduloſis.
Caꝑ.xvi.de foꝛmica.
Caꝑ.xvij.de igne persico.
Caꝑ.xviij. de adustiõe ignis ꝛ aque ꝛ olei bulientis.

Cap̃.xix.de panaritijs.
Cap̃. xx. de exitu sanguinis a vulnere.
Cap̃. xxi.de flobothomia.
Cap̃. xxij.de ventosis.
Cap̃.xxiij.de sanguisugis.
Cap̃.xxiiij.de vena medene.
Cap̃.xxv. de extractione telorum ꝛ spinarum.
Cap̃.xxvi.de plagis capiti ꝛ fractura cranei.
Cap̃.xxvij.de deceptoribus.

¶ De collectionibus et aggregationibus doctrine chyrurgie. Capitulū primū.

Verioꝛ eoꝛū qui hanc exercēt artem ꝛ dicuntur restauratoꝛes:non bene eā exercēt:neqꝫ sapienter:neqꝫ sub certa radice ad quā redditio fiat. immo maioꝛ eoꝝ pars casualiter operat: et sicut ab alio edocti fuerūt. Raroqꝫ inuenies eoꝝ aliquē q̄ huiꝰ artis libꝛos legerit:aut qui eā a magistro qui nouit lr̄as didicerit:immo q̄ maxime eā exercēt sunt idiote et rustici:ꝛ stolidi. Jōqꝫ ꝓpter sue stoliditatis cām: egritudines pessime in hoībus generant. ¶ Nos ꝛo huius artis summas atqꝫ aggregationes tales referremꝰ:quas cuꝝ aliquis astutꝰ meditatꝰ fuerit:poterit ꝑm hāc artē q̄cq̄d voluerit optime operari. In primis q̄qꝫ de regimiue diete:ꝛ post de extēsione:ꝛ rectificatione:ac ligaturis:ꝛ de facturis rūpētibus.in q̄bus tenues ossiū partes: ꝛ acute:necnō diuisa frustula cōspiciuntur. Et postremo de dislocatiōe tractabimus. ¶ Hoies stolidi precipiūt:vt q̄cunqꝫ fractur̄ aut dislocationē aut carnis cōtusionē perpessus fuerit cū alachisat: nutriatur et asahith. ¶ Asahith siue assabith sunt pultes multū spisse ex aqua ꝛ farina:et ex carne assata in veru aut in prunis:ꝛ bibat vinū. Nihil aūtez est q̄ apostematis calidi generationē velocius afferat: q̄ regimē hoc. ¶ Oportet aūt ex quo infirmo fractura:aut dislocatio:aut carnis contusio acciderit:regimen per aliquot dies subtiliari. Cuius etiā venter si ipse fortis fuerit:erit soluendus et ipse similiter flobothomādus quemadmodum dicturi sumus. Ob iō fieri conuenit: vt sit securus q̄ materia ad locum non fluat que magna apostemata atqꝫ putrefationē generare possit. ¶ Postq̄ autem dies aliquot preterierint: et securus fuerit q̄ apostema calidum nō accidat egro precipe vt ad regimē quo cōsueuerat vti reuertat si eius egritudo dislocatio

fuerit:aut carnis cõtusio. Qui autẽ fracturã patitur viscositas atq; grossities eiꝰ sanguini sũt addẽde:vt natura materiã habeat paratã:ex qua pozus fracturã ligãs generet. Ex his autẽ q̃ hoc opant est frumentũ adeo coctũ:vt quasi plus videat et etherith. Capita q̃z ac pedes aĩaliũ:necnon edozũ:agnoz et vitulozũ cozia:et vaccarũ vẽtres: atq; oua et rizi:ac pisces recẽtes:et hozũ nutriẽtiũ silia in q̃bꝰ sunt grossitudo ꝛ viscositas: de q̃bus i hoc tpe comedere debet Et post eoz acceptionẽ vinum bibere grossum. Ex hoc eñ regimine fractura melius ꝛ velocius ligari poterit. In pr̃cipio tñ olera frigida ꝛ musaguarat tñ comedere debet. ꝛ carnem auium:ꝛ edinaz. ¶ Vinum autem nullo modo appropiquare presumat. ¶ Cum ẋo distendere ac rectificare necesse fuerit:opozrebit vt ita in vltimo leuiter fiat:quatinus dolor quanto minus possibile est sentiatur. Nihil eñ plus affert apa q̃ dolor. ¶ Hozuz autẽ stolidoz plerisq; loca debilia distendũt et rectificant:vbi etiã magnum nituntur facere sonitũ:quatinus vulgus eos bene operari putet. At ẋo non opz vt cum iunctura in qua nõ est dislocatio dolet prematur ac distendatur aliquo modo:immo emplin q̃ dicturi sumus ei super ponẽdũ est:atq; ligatura adeo suauis facienda:vt ex ea nullus sentiatur dolor. ¶ Istozum p̃terea medicozum plerisq; decipiunt vulgus. Cum enim i mẽbzo fuerit dolor q̃ fractura aut dislocatio in eo sit dicere presumunt. Sed fracture ꝛ dislocatiõis adeo est causa manifesta:quod occultari non põt. Ex hoc eñ sequitur q̃ figura membzi cum torquetur:et cutis ex vna parte fit gibbosa et ab alia cõcaua. quapropter si quis diligenter considerauerit:impossibile est vt occultetur ipsi qui illud considerat nisi in iuncta adiutozij cum humero aut anche cum coxa fuerit dislocatio. Caput namq; adiutozij quando dislocatur:cõcauitatem que est sub ascella ingreditur.

¶ Caput itidẽ coxe carnem glandosam que est in inguine a parte anche intrat. Unde cuz multa ibi sit caro: cõtozsio non est ibi valde manifesta. ¶ Signum tamẽ q̃ iuncture humeri dislocationem semper cõmittatur:est rotunda eminentia:que sub ascella accidit:et cum tangitur digitis sentitur. ¶ Dislocationis similiter que anche accidit:signum

est eminẽtia exterior: & in inguine: & quod egro nõ prepara tur vt expãdat iunctũrã q̃ est inter crus & coxã: ne dũ iunctu ram dislocatã. ¶ Fractura aũt nisi minima fuerit cum eam manu diligẽter inuestigaris gibbositas ab vna parte & cõ cauitas ab alia nõ occultabit̃: crepitãtisq̃ ossis sonũ perci pies cũ ipm manu attractaueris. Cum aũt in loco nõ mani festa cõtorsio: neq̃ gibbositas: neq̃ cõcauitas fuerit: neq̃ cum locus manu inuestigaẽ ossis crepitatio ꝓcipiet: nõ dis locatio neq̃ ossis fractura q̃ extẽsione aut forti indigeat cõ pressione ibi erit. Non est enim ibi nisi aut carnis cõtusio: aut fractura minima. Quapropter distẽdendo nullo modo est motio facienda. Extensio nãq̃ loco maiorẽ generat an gustiã: vñ in hoc maior ꝓtingit error. quapropter si aliquis stolidorũ in his locis extensione aut cõpressione vti volue rit: phibendus erit ab hoc. Sed precipiendum est vt locus leniter palpãdo tungaẽ & post suauiter ligetur: ne inde do lor sequatur. Nihil enim amplius hoc est faciẽdum. ¶ Ego xo vnius istorum deceptoruz stoliditatẽ vidi ex qua vehe menter miratus fui. ¶ Quidã namq̃ forte super locuz qui est in medio adiutorij cecidit & dolere cepit: vñ parũ ibi ce pit oriri apostema. Quod cum predictus vidisset stolidus: ipsius adiutorũ esse dislocatũ dixit. In quo etiã hoc tãtil lum saplẽtie nõ erat: vt dislocationẽ sciret nõ posse acci de re nisi iuncture: & nõ in ossis medietate. Quãobrem se pre parauit ad os ex vtraq̃ pte fortiter extẽdendũ. q̃ ipm face re nõ permisit immo locũ ex oleo roseo perunctũ trita mir ro puluerizaui: atq̃ post hoc suauiter ligaui. et ex alterius partis brachio flobothomaui. Postq̃ xo dies aduenit ter tia: ligaturã remoui: & q̃ nõ ampliori indigeret cura cogno ui. ¶ Uerbũ autẽ de hoc q̃ vnũquodq̃ corporis mẽbrũ de extensione & rectificatione atq̃ ligatione: necnõ ex reliqua indiget curatione donec eius cõpleatur sanitas: extra hu ius nostri libri mensurã: & ipsius intẽtionẽ reperiẽ. In hu ius nanq̃ inquisitiõe istius nostri tractatus: multiplicibus multis indigeremus atq̃ postea esset necessariũ vt quomo do opus fiat oculis videretur. Nos quoq̃ in hoc nostro li bro non intendimus nisi ea que cum homines boni ingenij legerint. & in ipsis mediati fuerint lz medici nõ sint bonis.

tñ medicis equiparari poterint. Ligatur añt cñ fit oportet vt locus fracture trib⁹ aut quattuor cingañ fascijs. quaruz prima ad partẽ tẽdat supiorẽ: q̃ sit fortior cinctura sup locñ infirmuz exñs: a quo cuz separari ceperit. suauiter relaxari incipiat. ⁊ quãto magis ab ifirmo elõgañ loco: tãto magis lenta fiat. Hec añt ligatura talr ꝓtendẽda est. donec sane partis maximã occupet quãtitatẽ. ¶ Hꝑ ost hoc añt alia sumañ fascia q̃ prius loco supponañ infirmo. ⁊ deinde descendẽdo ad partẽ tendat inferiorẽ. cui⁹ strictura aut relaxatio vt in prie fascie obuolutiõe diximus fieri cõuenit. ¶ Inter has xo ligaturas a stelle sunt locãde. q̃tinus mẽbrñ ꝑ eas rectificeñ. ne gibbositas aut ꝯcauitas in ipo remaneat. dei de xo totñ istud alia ñuoluẽdñ est fascia. ipm suauiter cingẽte. cui⁹ ñuolutiões vbiq; eq̃nales esse cõuenit. Sup quã etiã astelle sunt ponẽde. ⁊ cñ alia fascia sunt ligãde cui⁹ strictura in oibus locis aliarñ equeñ stricturis. Hec añt oia desup filis ligẽtur ligature hic modus esse dz. ¶ Deceptores añt ligature ꝑncipiñ in sanis facñt locis. vbi ligãdo vehementer cõstringñt. deinde relaxãdo ad locñ descẽdunt infirmñ. qui ligature modus pessimus est ⁊ oibus deterior. Sãguis nãq; a duab⁹ cõpressus partib⁹ ad locos transmittiñ infirmos in quib⁹ apostemata ⁊ vulnera gñanñ. vñ herpes estio menus ⁊ herisipila atq; putrefactio eis multotiens accñt. ¶ Ligatiõis añt mẽsura talis esse debet q̃ infirmo nullñ inferat dolorez nisi puissimñ. nec ẽt adeo sit relaxata vt eger nullo mõ eã sentiat. Quod si ex ligatura apatis initiñ: aut fortis acciderit dolor: ita vt viride fiat ex ea qõ est extra ligaturã: atq; sanguie impleañ ilico erit soluẽda ⁊ eius ꝯstrictio minuẽda. ¶ Et si infirmus ĩ loco ligature fortẽ sentiat pruritñ atq; nocibilẽ soluañ. ⁊ locus ex aqua infundañ que ita cal'a fit vt ex ea delecteñ. qõ fieri ꝯuenit donec pruritus sedeñ. postq̃ añt locus per vnã fere horã sic ꝑmanserit cum suis ligeñ fascijs. q̃ aceto ⁊ aq̃ rosata. ac oleo rosato simul mixtis ⁊ optime motis sint infuse. ¶ Tẽporis xo ligature mẽsura hec est. Oportet eñ vt in principio singulis soluañ diebus. ⁊ precipue si apa aut dolor ibi fuerit. Qõ si istoruz neutrñ ibi ꝯsistat: nõ erit solutio facienda: nisi duobus aut trib⁹ intermissis dieb⁹. excepto si res aliqua euenerit. pro

qua solo necessaria fiat vt est dolor aut pruritus. ¶ Si aũt aliquãti dies ꝑterierint in quib⁹ ligatura nõ soluaꝫ ⁊ non apparuerit ibi apa neq; calor.neq; ardor.nõ soluatur nisi post quattuor aut quinq; dies.Et quãto plus tardius solue tur.tãto plus ad consolidãdum aptior erit.Oportet ꝑterea vt cũ prius accidit egritudo ligatura sit relaxata.ne dolorẽ faciat nocumẽtũ inferentẽ.¶ Postq; aũt dies quinq; vl pau lo plures ꝑterierint ⁊ ab apostemate locus securus fuerit. ligatura paulatim strictior esse incipiat.cũ xo multi trãsie rint dies ⁊ fractura cõsolidata fuerit.⁊ fuerit necesse vt ca: ro fracture supposita coagulet.oportebit etiã tunc vt liga: tura paulatim relaxet.⁊ dieta augmẽtetur sicut diximus. ¶ Oportet aũt vt astelle super aliquod qđ mollitiẽ habeat ponant.⁊ vt carni extremitates nihil attingant:vbi non sit res mollis:atq; vt maior ex eis ⁊ grossior in parte locetur: ad quã os declinauerit.¶ Cuz aũt in fractura frustra ossiuz carnẽ vulnerauerint oportet vt fascia prima non sup ipsum vulnus.sz iuxta ipsius os ponat:atq; duris fascis inuolua tur:cuius inuolutio ascẽdendo ad partẽ tendat superiorem. Alia quoq; fascia iuxta os vulneris a parte inferiori est po nenda.que descendendo inferius tendat.Os xo vulneris discoopertũ dimittatur.¶ Ligatura etiã tota mollior sit ⁊ parũ plus relaxata:que quotidie est soluenda:aut duobus intermissis diebus.Ori aũt vulneris cotũ superponat do: nec cũ virus minui incipiet.⁊ locus ab apostemate fuerit se curus.calorq; remotus fuerit.vnguentũ carnis gñatiuũ qđ dicturi sumus.vulneri supponat. ¶ Fracture xo in quibus sunt ossiuz partes astellis silꝫ que cutẽ non fregerunt nisi vehemẽter stimulent rectificande erunt ⁊ stringende:qnan to magis possibile fuerit palpando eas ⁊ leuiter ligando. qđ si stimulauerint atq; vehementẽ intulerint dolorẽ ligan de non erunt.Generabũt enim apostemata ac putrefactio nem in toto osse.Verum locus tunc scindẽdus erit.⁊ si astel le ab osse separate fuerint extrahende erunt.Quaruz si se: parate non fuerit extremitas acuta que stimulat cum ser: ra erit secanda.⁊ deinde cũ medicinis fracturarũ rumpen: tium erunt curande.¶ Oportet etiã vt dislocatiões cũ acci derint:ilico ad locum reducãtur propriuz anteq; apostema

ibi fieri incipiat. Si enim dislocatio in principio sui dimissa tandiu sic permãserit donec apostema ibi fieri incipiat: non erit ingeniãdũ: vt in toto hoc tẽpore ad suũ reducatur locum. Nam si diu taliter fuerit extendat. egroto plerũq; accidet spasmus. Ex his aũt intẽtionib⁹ atq; summis quas diximus. cum non cõgrue obseruãtur. pessimũ accidit infortuniũ: cui nemo succurrere potest. Quapropter si chyrurgicis qui nihil sciũt preceperis. vt ab oĩbus istis sibi caueãt: ab eorũ liberaberis malo. t eorũ opera tibi erunt ꝓfutura.

¶ De mollificatione duritiei que remansit in mẽbris post chyrurgiam vel restaurationem. Cap̃. ix.

Verũq; post fracture rectificationem aut dislocationis ad suum locũ reductionẽ durities atq; cõstrictio in membris remanere consueuerunt. que multotiens nociue existunt membri motum prohibentes. Hoc quoq; proprie accidit cum predicte res iuxta iunctura fuerint. has autem oleum t aqua cal'a cum locus multotiens manib⁹ fricatus fuerit. atq; aqua cal'a ab alto per fistulã defluens loco supfusa fuerit t adipes ac medulle qñ ex eis fit empl'm mollificãt. ¶ Est etiã cũ ex predictis medicinis medicamẽ cõponitur. cuius effectus simpliciũ operatione fortior existit. ¶ Medicamen strictura t duritiez que est vt corda: t tentionẽ leniens. ℞. cere citrine. adipis anatis resoluti t colati. aã. ʒ. i. olei de lilio. ʒ. vi. medulle vaccinis cruris. ʒ. ij. t his cõmixtis fiat medicamẽ. ¶ Aliud medicamen forti⁹ mẽbris q̃ cõstrictiõi sunt ꝓpinqua cõferẽs. ℞. fecis olei de lilio fecis olei de semin⁹ lini: bdellij. aã. ʒ. i. storacis galbani. oppoponacis. amoniaci. oĩm. aã. ʒ. ß. adipis vrsini. ʒ. ij. Qd̃ si adeps vrsi nõ inueniatur loco eius adeps anatis. aut galline ponat. Et ẽt in hac intẽtione melius est: vt adeps porci loco suprãdictor̃ adipũ mittat. deinde gũme in mortario cũ paucovino dissoluant. quib⁹ valde mollificatis alia admisceant. t i mortario donec vnũ fiant agitentur. ¶ Aliud bonũ habẽs odorẽ: delicatis cõgruẽs. ℞. cere citrine. ʒ. i. olei de ben. ʒ. vi. masticis nigri storacis. aã. ʒ. ß. Ex his commixtis fiat medicamen.

¶ De collectionibus et aggregationibus sanationis vulnerum et apostematum. Cap̃. x.

Dispositio scriptor huic arti propinqua est dispo
sition restauratorū quam noiauim⁹ in paucitate
scie radicū et canonū: quibus curationis rectifi:
catio ꝓpetens redditur. Quapropter de his principijs hic
opꝫ nos dicere illud quo a magno errore qui ex eorū cōtin
git curatiōe cōseruatio fiat. Dicimus igitur ꝙ cū vulnus
parū fuerit possiblle est vt q̄n ligatura ipsum capit: occur
rant sibi adinuicē partes: ⁊ cōtinuetur eius cōcauitas tota
Non eī alia indiget curatione: nisi vt duarū astellarū au
xilio sustentetur atq; ligetur ligatura que a duob⁹ incipiat
capitib⁹. ¶ Eger quoq; a repletione et vino oīno custodia:
tur: et nepilus aut vnguentū inter labia illi⁹ cadat cauen:
dū est. Hec namq; cōsolidationē fieri nō permittunt. istoꝫ
autē stolidoꝫ plericq;: his q̄ diximus p̄ria operanē. Ponūt
enim in vulnere oleū: infirmo carnē et pultes grossas et du
ras comedere p̄cipiunt. Aī egroto apa malum atq; virus
in vulnere acquirunt: qđ longo durabit tpe ex quo fortas:
sis membrū ad putrefactionē deueniet: et p̄cipue in estate
licet vulnera que diximus sola ligatura sanari possent: ab
vno die vsq; ad tres: nulla alia indigens medicina. ¶ Vul:
nus autē cū magnū est atq; ꝓfundū: indiget tunc vt cū me
dicinis quas noiabimus q̄ sunt carnis generatiue sanet: ⁊
vulnus ab apate custodiat itavt loco cui accidit pānis ace
to et aq̄ infusus superponatur. ⁊ epithimatib⁹ frigidis epi
thimetur: et singulis horis infrigidet. et p̄cipue si calor ac
dolor tibi fuerint: ⁊ sanguis paucus ex eo manauerit.
Hā in hac dispōne oꝫ vt infirmus ex pte p̄ria flobothomet
totūq; corpus: necnō totū ipsius regimē infrigidāda erūt.
¶ Quod si vulnus ꝓfundū et non amplū fuerit: cauendum
erit ne vnguentū qđ ipsius cōtinuet os: superponatur. Os
nāq; vulneris ꝓfunditate nōdum cōsolidata si cōtinuetur:
multū in eo adunabitur virus: quare vt ipm iterū operiat
oportebit et membrū fortasse interim putrefiet: ac vulnus
malū ⁊ pessimū ibi fiet. Quapropter in hmōi vulneris ore
coctū erit ponendū. Si autē vulneris cōsolidationē ꝓpara
re videris butyro aut oleo ipsum infunde. Et exhinc q̄dem
predicti errauerint stolidi: q̄n oleū in vulneribus quoꝫ oīs
incarnatio erat possibilis posuerūt. ¶ Opꝫ preterea vt oia

medicamina que hmõi immittis vulneribus aut tentis ad hereant aut ꝑ auliscuz.i.instrumentñ iniſciendi iniſciãtur. Cñ autẽ vulnus ꝓfundũ fuerit;et ipſius os amplũ obſeruã dum erit vt ſi vulneris os nõ vehementer coartat ligatura ſuatur:tñc oportebit. Et ꝓtingit illud plurimũ cuz vulnus in corporis tendit latitudinem. Ligature ẋo vehemẽtior inuolutionũ et retentio ſint apud vulnus perfundum ꝛ earum lenior ſit apud ipſius os. Membrum quoq; taliest figurandũ figura: vt vulnus ſit inferius:quatinus virtus ab ipſo fluere poſſit. Qđ ſi illud impoſſibile fuerit: oportebit tñc vt vulnus in die ſecũdo aut q̃rto cõſideretur. Cui⁹ ꝓfunditas ſi minui inceperit:et neq; virus neq; putredo multa ibi cõtineri inueniat:curatio nõ erit mutanda. Si autem virus ab inferiori ad ſuperiorẽ vlceris partẽ:ad ipſi⁹ videlz os:cñ impreſſeris manare cõſpexeris:cõueniẽtius eſt vt in inferiori loco ibi exiſtẽte ipſum inferi⁹ perforet:apud finẽ ꝓfunditatis vlceris:qđ ideo fit vt virus iter.vñ poſſit manare habeat. Infirmi quoq; regimẽ in cibo:prout in capitulo de algebra dicimus ordinet:atq; ſubtilie:et a principio vulneris cum accidit:per aliquot dies infrigidetur.

¶ Ipſe quoq; ſi repletus fuerit erit flobothomãdus:ꝛ ſoluendus ſi longũ fuerit tp̃s ex quo nõ fuerit ſolutus: ideo vt reddat ſecurus:ne a ꝑa accidat. Deinde ẋo ipſi⁹ regimen paulatim ſm dierũ proceſſum erit ingroſſandũ:ideo vt carnis natiuitas augmẽtetur. ¶ Opz etiã vt cuz exiture mature fuerint:et apertione indiguerint:perforent in iferiori loco que in ipſis inuenietur ꝛ interiori ꝛ magis gibboſi: ſi poſſibile fuerit. Apertio tamen in corporis longitudinez et nõ ipſius latitudinẽ:cñ in membris fit extenſis que non curuantur et dilatant tendat.in his ẋo locis que curuantur et extẽdunt:inciſio ſm ipſius loci curuationẽ et extenſionẽ tendere dz. ¶ Opz etiã vt cñ exitura i loco vbi vena ꝑ eſt mlt̃itudo fuerit:aut circa iuncturas:inciſio ꝓpere fiat. Si eñ in hmõi locis iciſio cñ tarditate et nõ velociter fiat os qñq; exterius eminebit:et iũcture ligamentñ diſcooperietur. ¶ Carnoſa autẽ loca bonñ eſt vt ſic dimittant : donec bene ſint matura. Si eñ anteq̃ bene ſint matura pforentur virus ab eis diu manabit atq; vlcus multa foꝛditie

ac putredine abūdabit. Labia quoq; eius qñq; atq; ipsius profundū dura fient: ipsuz que vulnus pus et virus ꝯtinuo emittet. ꝙ si exitura maxima fuerit totū eius virus nō subito est retrahendū ne egro superueniat sincopis, sed paulatim erit extrahendū et precipue si eger fuerit debilis.

¶ Vulneris aūt sanitas tardatur aut ꝑpter sanguinis penuriam que est in corpe: aut ꝑpter eius malitiā: aut qz intus vel super ipsius labia caro dura existit: cuiꝰ causa caro nō nascitur: aut qz ibi est caro mala: aut qz os vel multa putredo est intꝰ aut medicamen quo curat: nō est eis cōueniēs aut qz vulnus in seipso est ꝑfundū: ꝛ sanioſum et malum.

¶ Cū igitur vlceris aut eoz que in ipsius circuitu ꝯsistunt: rubor paruꝰ fuerit. ipsa q̄z ab aꝑate secura atq; sicca: ꝛ alt quantulū dura fuerint: corpus q̄z macrū ac pauci sanguis cā quare ipsiꝰ tardet sanitas nō est nisi sanguinis penuria. Locus igit quotidie panno aq̄ calida madefacto est infundendus donec rubeus fiat ꝛ egri regimē ingrossandū: ipmq; cū vnguēto nigro est curandū ac in ipsiꝰ circuitu ex ipso fricet. ¶ Color vo corpis si malus fuerit atq; eiꝰ forma mala cā in hoc sanguis est malitia. Flobothomie igr atq; vētris solutiōe est prius subueniēdū. deinde ad vulneris curationē est redeundū. Sup labia quoq; vlceris si caro dura fuerit: fricatio ibi est faciēda donec sanguis inde fluat. Si autem grossa fuerit: prius est icidēda et postea curāda. ¶ Et si hoc i vlceris fundo fuerit eius ore sicco et fusco: aliq̄d in ipm est mittēdū et fricandū donec sanguis ab eo manare incipiat deide erit curādū. Aut i fundo vlceris ꝑforatio fiat. postea fricet et cū butyro medicet: donec mala caro penitꝰ corrodatur. deinde cū his que ex pte curatōis remāserint: curet. ¶ Vlcus aūt si prius claudat et postea aperiat viruſq; subtile ab eo fluat: et lōgo tpe sic dispositū maneat: os corruptū est in eiꝰ fundo. Tenta igit intromissa tentet. et cū inuētū fuerit: perforet vlcus donec ad os pueniat. qđ erit fricandū aut serrandū donec abscindat fm qđ ex ipsiꝰ corruptionis multitudine videris. postq; cū puluerīs carnis generatiuis curet. ꝙ si ipsum ꝑforari fuerit ipossibile: cum medicamine corrosiuo et butyro subueniendū erit: donec os discooperiat. post hec cum his que dicturi sumus curetur.

¶ Ulcus aũt si fuerit ꝓfundũ et eius caro mollis et mala: medicamẽ corrosiuũ desup erit ponẽdũ: donec caro illa desiccetur. deide in vulnere butyrũ mittat: donec tota mũdet atq; tandiu cũ butyro medicet: donec escara ĩ vulnere exorta cadat: ꝛ postea curet. ¶ Ulceri ẋo si varices supuenerit eger flobothomet: ipsiusq; vẽter multotiẽs soluat ex apozimate epithimi suoq; nutriatur cibo: deide vlcus curetur. ¶ Medicamẽ q̃z si vlceri fuerit incõueniẽs: qꝛ fortassis ip̃z plusq; deberet calefacit cui⁹ est signũ. qꝛ ruborẽ atq; calorẽ et ap̃atis principiũ ei cũ augmẽto adducit. tũc cũ vngtõ frigido qđ dicturi sum⁹ erit curãdũ. ¶ Aut fortassis pl⁹ infrigidat q̃p deberet: cui⁹ est signũ qđ vlcus tũc est viride aut nigrũ et durũ et frm̃. vñ tũc cũ vnguẽto nigro est medicãdũ aut fortassis min⁹ desiccat q̃p deberet: cui⁹ est signũ q̃ ip̃m est molle et laxũ; multũ hñs virus. vñ tũc cum vngtõ vehemẽter desiccatiuo est curãdũ: vt est illud qđ cutem supinducit qđ fit ex balaustijs ꝛ gallis. ¶ Aut fortassis minus mũdat et abstergit q̃p deberet: cui⁹ est signũ q̃ putredinis multitudo carnesq; male ꝛ molles et adhęseruut: ideoq; cũ medicinis vehementer mũdificantib⁹ est curãdũ: vt est vnguẽ tũ viride. Aut qñq; mordicat. et ipsi⁹ cõsumit carnẽ: cui⁹ est signũ dolor: ꝛ calor: ꝛ ardor: et ap̃atis principiũ ꝛ q̃ vlcus quotidie dilatatur. Uñ tũc ad vnguentum qđ eo sit suaui⁹: est faciẽda permutatio. ¶ Hoc quoq; plerũq; euenit, qꝛ curandi complexio advnã declinat extremitatẽ. Quare tũc reb⁹ sibi conueniẽtibus curatio est faciẽda. Siccissima nã q; corpora exigũt vt vnguenta quibus medicant̃: cum caro in ipsorum vlceribus est generanda species vehementer desiccatiuas hẽant ãmixtas. Humida ẋo corpa: vngtis idigent mollib⁹ ꝛ humidis. ¶ Ulnerib⁹ aut ventri accidẽtibus atq; ip̃m disrũpentib⁹ medicus sapiẽs ac suauiter operãs necessari⁹ est. Hos tñ hui⁹ curatiõis collectiões: ꝛ vñ ĩ ipsa timet̃ error dicem⁹. Cui intestina ac zirbum ꝑ vulnus exierint, ꝛ inflata intromitti nõ poterũt pãnus vino veteri calefacto infusus desupponat̃ donec ipsoꝝ remoueat̃ inflatio qua remota intromittant̃. Qđ si locus aut tp̃s frm̃ fuerit: eger in balneũ introducat̃: et per man⁹ et pedes ita suspendatur q̃tinus ipsius curuet̃ dorsum: ꝛ venter acuetur.

Ex huiusmodi eñ dispõne:intestina leuius intromittãtur.
¶ Turbum ℞o si velociter anteq̃ viride fiat aut nigrum ei succurrat:in ventrẽ est reducendũ.q̃ si ei non subueniatur donec viride fiat.quicquid ex eo viride factum est incidatur.deinde oẽs vene que sunt in ipo cũ subtili filo ligẽtur. postea intromittãtur:et venter suatur. ¶ Et si intestina p̃ pter pãni madefacti infusionẽ itromitti nõ potuerũt:fissura amplificetur:et sic intromittãtur. Quibus intromissis vẽter suatur prius:post puluis ꝑsolidatiuus desup ponat: atq̃ vt eger supinus iaceat taliter vt dorsum aliquantulũ gibbosum existat precipiatur.Cuius regimen est subtiliãdum neq̃ cibus inflatiuus vllo modo est ei tribuendus.
¶ Vulnus preterea si iuxta neruũ vel in nerno fuerit strictũq̃ extiterit:nõ consolidetur donec aliquot preterierint dies:et ab apate fuerit securũ imo medicamina aperitiua desuperponant̃:et locus totus ex oleo inungatur tepido.
¶ Postq̃ aũt duos dies aut tres preterierint ac dolor sedatus fuerit:et locus ab apate securus consolidatiuis vtẽdo tũc vulnus cura. ¶ Si aũt spasmus ex vulnere qđ est in neruo alicui accidat egro:cito eñ succurrere:ꝛ chordam q̃ cõtrahi incipit in latitudine incide spondilesq̃ egri ex olo palpando et cõprimẽdo inunge.oleũ autẽ sit mollificatiuũ et tepidũ. Si autẽ aliq̃n videris vlcus qđ perambulet mẽbrũ de vno ad aliud transiendo locũ ꝛ corrodat carnẽ:cito succurrere incidendo:aut cũburendo:ꝛ destruendo carnez ibi existentẽ anteq̃ multũ dilatetur:deinde ipsum cura cũ medicinis quibus reliqua consueuisti vlcera sanare. Hec sunt summe et intẽtiones quas cũ homies non obseruãt: egro vehemens inferunt nocumentuu. Quando ℞o eas intente meditantur.et eis innituntur maximum prebent: iuuamen cum deus annuit.

¶ De medicinis generantibus carnẽ. Cap. iiij.

Medicamen qđ carnem generat ꝛ recentia continuat vulnera mirabile exist̃s. ℞. olibani. aloes sarcocolle: sanguinis drachonis ꝑtes equales: terantur et vulneri superponantur:ꝛ desuper ligẽtur. hoc eñ valde existit mirabile. ¶ Unguentũ in carnis gñatiõe mirabile. ℞. litargiri triti vt alcohol. ʒ. i. cui ammisceans

tur olei.ʒ.iij.coquãtur agitando donec resoluantur:postea olibani:sarcocolle:sanguinis drachonis:galbani:colophonie:omnium.añ.ʒ.ij.sumãtur.que predicte decoctioni admixta coquãtur donec ingrossantur:ꝛ medicẽtur ex eo vlcera cũ sanguinolenta non fuerint. ¶ Unguentũ carnis generatiuũ:quo in estate ꝛ cũ in vulnere calor ꝛ ardor fuerit: et tẽpus fuerit calidũ in vulneruz curis est vtendũ. Litargiri donec triti sit vt alcohol.ʒ.v.sumãtur qđ cum aceto donec resoluatur et molescat teratur.ꝛ deinde oleũ roseũ desuper fundatur:ꝛ teratur donec ingrossetur. Dum aũt sic teritur semel ex aceto:ꝛ alia vice ex oleo roseo est infundendũ:donec infletur:ꝛ ad magnitudinẽ deueniat:ꝛ fiat vnguentum. Cui postea ceruse.ʒ.v.ꝛ cãphore parũper addere cõuenit:et teri cũ eis:ꝛ eo in curatione vti. ¶ Unguentũ nigrum quo vtendum est cum vulnus est siccum ꝛ fuscum: cere olei viscipicis partes sumantur equales ꝛ resoluãtur. ꝛ quod ex eis fit:est vnguentum nigrum.

¶ De medicaminibus que carnem minuunt superfluam et resolunnt.

Cap̃.v.

Unem teratur valde ꝛ super locum vbi caro superflua est puluerizetur. Eam enim liquefacit. ¶ Aliud isto fortius chali teratur:ꝛ desuper puluerizetur.aut ziniar tritum desuper puluerizetur. ¶ Descriptio vnguẽti viridis corrodentis:ꝛ vlcera saniosa mundificantis. ℞. ziniar puri: mellis. ana. ʒ.i.ex his simul tritis medicamen fiat. Sunt aũt q̃dã q̃ huic vnguẽto sarcocolle amoniaci.añ.ʒ.ß.addũt:terẽtes oia hec cũ acetormelli admiscẽtes. Et tunc hoc medicamẽ fistulis q̃ sunt in auricula cõfert oiaq̃s sanioſa mũdificat vulnera: et carnem corrodit mortuã. ¶ Medicamẽ qđ vocaꝫ calidicon:carnẽ mortuam corrodẽs ꝛ fistulis atq̃s putrefactioni que est in gingiuis et in ore ac in toto corpore ꝓfert. ℞. calcis viue partẽ vnã.arsenici citrini.chali.acathie.arsenici rubei.oium. ana partẽ mediã. Oia hec cũ aqua q̃ vocaꝫ pria teranꝫ. ¶ Aqua autẽ prima sic fit. Calcis viue chali.partes sumantur equales. Chali prius teraꝫ.postea istis sextuplum ponderis ipsorum ex aqua ammisceaꝫ:ꝛ p tres recõdanꝫ dies quottidie tribꝰ vicibus agitãdo:postea coleturꝛ vtatur donec fiat vt elcha-

loch:ꝛ in ſole dimittaſ donec ingroſſeſ:deinde fiant ex eo trociſci: ꝛ deſiccenſ.ꝛ in loco vbi ab hūiditate tāgi nō pſit recōdanſ.Et cū neceſſe fuerit vnus ex eis teraſ ꝛ fiat ex eo medicamen.¶ Deſtezberigi medicamen acutū ꝛcozroſiuū. ℞.arſenici citrini triti:chali.calcis.ziniar oīum ana librā mediā:argēti viui libzāvnā:ſalis ammoniaci.quartā pzē libze vniꝰ:terenſ oīa cū aquaꝑma donec argentū viuū ſit extinctū:poſtea deſiccenſ ꝛ deſiccata iterū teranſ.deīde i inſtrumēto qđ alchymiā faciētes vocant alutel ignē ſub eo faciendo donec eleuenſ:ſublimenſ et qđ ex eis ſublimatū fuerit ſumatur ꝛ in ampula vitrea recondaſ : ex quo emozroyz des exterius cū ſuꝑflua carnē apparētes:et ſcrofule quarū deſideraſ deſtructio poſtq̄ fuerit vlcerate puluerizenſ:ꝛ ad vltimū in oībus quoꝝ deſtructio et diſſolutio deſideraſ eo vtendū eſt.Erit enīz vt cauteriū ignis ita vt deſiccet ꝛ deni gret atqꝫ cōbuſtionis vicē in multis tenet locis.

¶ De his que vlcera cōſolidant ꝛ in vlceribus multaz habētibus humozoſitatē carnem generant ꝛ ipſozum remouent humozoſitatem. Cap.vi.

LIthargiriuz puluerizatū ſumatur:et ex aceto et aqua ꝛ oleo ſimul in moztario imbibatur donec intumeſcat:ꝛ albificeſ. Deīde calcucecaumenō: antimonij balauſtiarū:venarū:curcume: gallaꝝ:ſanguinis drachonis.ſerici.alumīs.cathumie argenti:oīum ana quā tum eſt ſexta ps totiꝰ vnguēti ſumaſ.¶ Poſt hec oīa iſta puluerizata deſuꝑ mittanſ.ꝛ in moztario donec vnita ſint agitenſ.Deīde ex hoc vngtō in coto ponaſ:ꝛ vulneri ī quo caro putrida nata eſt ſupponaſ:atqꝫ cū inuolutione pāni ſuauiter ligetur.hoc aūt vngtō tādiu in vulneris curatione vtē dum eſt donec carnis in eo tāta gñetur quātitas que ei ſufficiat.ꝛ ipm'induret:ꝛ cutē perfecte inducat.¶ Hoc etiā vnguento oīa vlcera humozē multuz'habentia curandaſunt. ¶ Puluis q̄ vlcera cōſolidat.℞.aloes balauſtiarū cathimie argenti trite calcucecaumenon triti ꝛ lauati partes equales ꝛ hozum puluere ſuper vulnus puluerizetur.

¶ Alius puluis fozris:aloes venaruz curcume.balauſtiarū mirrhe.gallarū partes ſumātur equales.ex quibꝰ fiat puluis qui ſuper vulnus puluerizando ſpargatur.hic.n.pulus

congruit ad hoc et fortis existit.

¶ De his que aperiunt magna apostemata et ne cum ferro aperiantur excusant. Cap̃.vij.

MEllis anacardi picis liquide oĩuz partes sumañ equales:que in cocleari ferreo cõmixte:calefiant donec misceañ.Et cũ ap̃a sine ferro aperire volueris locũ in quo forame vis facere:ꝑsidera quẽ de p̃dicto vnguẽto insugens p̃ mediũ dimitte diẽ:corrodet enim illud.

¶ De scrofulis. Cap̃.viij.

SCrofule in collo et in inguine sepius nasci cõsueue runt. Que plerũq; multe simul existũt. Unde cũ in hac habitudine locũ videris ap̃osum quẽ tangẽdo inuenies durũ:nec incidere possibile fuerit:sed fuerint quasi glãdule vt nuces scias esse scrofulas q̃ ex digestionis malitia atq; ex fastidio accidũt:t multotiẽs crescũt donec maxime fiant. ¶ Curationis principiũ est vt egrũ semp̃ famen pati et cenã dimittere facias:neq; multã aquã bibere p̃mittas:neq; grossa nutriañ dieta. Qd̃ si in ipsis corpe supfluitas fuerit eũ flobothoma atq; ipsius ventrem solue.t malagma ex emplastris ad hoc nomiatis adhibe. Quibus ad hoc melius existit emplastrũ qd̃ vocatur dyaquilon t soluz administreť. Qd̃ etiã erit meli⁹ t magis cõferri si pulueris ex radicib⁹ yreos siccis quãtũ possibile est in dyaquilon mittatur:t cũ eo empl'm fiat. ¶ Dyaquilon litargiri triti.ʒ.i. sumañ cui in patella locate olei veteris.ʒ.ij.t.ℏ.supadijciatur t agitẽtur et lẽtus ignis sub eis fiat:t coquãtur donec totũ soluatur litargirũ.deinde mucillaginis fenugreci: mucillaginis semis lini. añ.ʒ.ij.mucillagis maluauisci.ʒ.i.sumantur t p̃dictis adiũgañ:post hec totũ agitãdo donec ingrosseť coquañ. Cũ aũt coctũ fuerit ab igne deponañ:agitatio tñ nõ itermittañ. Qd̃ postea tẽdendo malaxeť:donec spissitudinẽ habeat t viscositatẽ: deide recõdañ t vsui reseruetur.Aut stercus caprinũ antiquũ sumañ t ex melle t aceto simul calefactis donec cõmisceañ cõspergañ.Est enĩ ad hoc valde vltimũ:aut semina raphani sumpta cũ amigdalis amaris terãtur t fiat ex eis emplastrũ. Aut stercus vaccinũ siccũ sumatur t ex mucillagine maluauisci cõspersum desuperponatur:aut fenugrecuz:t semina caulis: ac semen

lini sumpta terantur:et cribellentur:ꝛ ex mucillagine malua uisci.consperſa loco superponantur.

¶ De cancro. Cap̃.ix.

CAncer est egritudo in qua maxima est fatigatio ac fere incurabilis extistit. Cui si ilico ex quo incipit succurratur:ꝛ vt debet regatur: forsitã stabit vt est neqꝫ augmẽtabitur.Cũ aũt creuerit:semper sic permanebit Qui deterior est:si ulcereꝫ.¶ Cancer nãqꝫ diurũ est apa magnã in corpore hñs radicẽ:quẽ vene uirides in q̃bus est caliditas imbibũt.Ulcus aũt qđ in cancro fit.est fedũ labia habẽs grossa ꝛ uiridia foris cõuersa.¶ Huius ẋo ortus principiũ q̃nqꝫ est:vt cicer:aut faba qui postea augmẽtatur donec sit vt magnus melon:ꝛ etiã maior.¶ Et fortasse oritur hoc apa in locis anhelitus aut deglutiendi : et tunc fortasse ad malum adducit diem egrũqꝫ plerũqꝫ interficit.¶ Qui autẽ apa ferro incidunt:non plus lucrant:q̃ qđ cancrũ ulceratũ faciunt nisi in tali sit loco vbi incidi:ꝛ penitus destrui atqꝫ comburi possit:ꝛ eradicari.¶ Huic vero cũ incipit: confert flobothomari ex vena media et ventrem ex apozimate de epithimo frequenter soluere. Eger quoqꝫ a cibis coleram generantibus nigrã abstinere debet vt sunt lentes ꝛ caules imperiales:atqꝫ caro vaccina:ꝛ ceruina.ꝛ vinum nigrum ꝛ grossum ꝛ silia his que humorẽ generãt valde malũ. Oportet preterea vt dieta ipsius sit caro arietina:ꝛ starne.ꝛ vinũ subtile ꝛ a cibis custodiaꝫ calidis qꝛ ipsi sanguinẽ denigrãt ¶ Postq̃ ẋo creuerit:ꝛ ad sui puenerit perfectionẽ nõ est necesse nisi vt ei blandientia adhibeantur: ne in ipso ulcus fiat.Et hoc est obseruandum vt summopere custodiatur:ne vnq̃ calefiat aut ex medicinis aut ex alijs rebus imo ex oleribus frigidis infrigideꝫ:ea terẽdo ꝛ desuperponẽdo. Ipsi vero si aliquãdo ulceratũ fuerit:hoc vnguentũ satis cõfert. qđ.℞. ceruse:tuthie lauate. partes equales : terantur ista cum oleo roseo.ꝛ succo portulace aut succo solatri: ꝛ mucillagine psilij:aut succo cucurbite:aut citroli cũ quocqꝫ istorum habere poteris et ponatur super ipsum. Hoc nãqꝫ vnguentum cancro in quo nondum factum fuit ulcus:et tamẽ q̃ iu eo fiat timetur confert.

¶ De carbunculis. Cap̃.x.

Carbunculi ex multo sanguine: t vectatione: et labore post saturitatem oriuntur. Qui postꝫ accidit: nō est negligendū ḋn eis succurrat. Fortassis eñ tota eor materia i vno corporis loco colliget: ex q̄ magna fiet exitura. ¶ Ex eis aūt que eos generari nō pmittūt sunt flobothomia t vētose: t vētris solutio ex mirabolanis citrinis: t sene: t fumoterre: t prunor: ac iuiubarū. t tamarindor infusionē sepe potare: t dulcitū comestionē minorare: neqꝫ vinū dulce t grossum bibere: atqꝫ cibaria acetosa t stiptica t ea que has duas qualitates aggregāt comedere vt caro cū succo vue acerbe cocta t cū ribes t cuz pomis et suchabegi. t charis. t hulē. t musos t his silia. ¶ Si autez fuerit necesse vt patiēs carbūculos bibat vinū. vinū defecatū t clarificatū sumere ḋz. cōfert eñ ei. ¶ Postꝫ aūt carbūculus acciderit nō est necesse nisi vt in ipsi⁹ maturatione studiū impēdatur. De his ḋqꝫ que carbūculos cito maturāt est vt ex caricis viscosis cōtritis: in ḋb⁹ est multū mellis fiat emplastrū: aut ex carne vue passe cū baurach panis mixta emplastrū supponat. Aut emplastrum diaḋlon desup mittat: qz ad hoc vtile existit. Ds si carbūculus ad maturandū dur⁹ existit: sinapicū ficub⁹ pinguib⁹ t pauco oleo liliaco cōteratur. t desupponat. ¶ Et si ei⁹ aptio post hec tardauerit pforet. t cōprumat. donec ḋcḋd cōtinetur in eo effluat: atqꝫ in ei⁹ circuitu vnguētū ex cerusa. t sup ipm vnguētū ex mel leponat. ¶ Unguētū ex melle. ℞. sarcocolle mellis partes equales: deinde sarcocolla puluerizata cū melle misceat et recōdat. Sunt tñ ḋ solū mel coquit donec inspisset: deinde sarcocollā puluerizatā desup mittūt t cōmiscent. Hoc nāqꝫ vnguētū omne vuln⁹ sanios um mundificat. totūqꝫ remouet virus. ¶ Cū aūt carbūcul⁹ mundificat⁹ fuerit: ipse p se cito cōsolidabit. Si aūt ipsi⁹ cōsolidatio aliqñ tardauerit cum vnguēto carnis gñatio curetur. ¶ Et si carbūculus ardens fuerit: atqꝫ in ei⁹ circuitu magnus fuerit rubor: velociter ex vnguēto qđ fit ex cerusa. caro erit generāda. Et ipsuz est unguentū camphoratū frigidū: qđ dicturi sumus.

¶ De apostemate calido. Cap̄.xi.

Cum in aliqua corporis parte calidū exoritur ap̄a: cuius tactus calidus sentit ei⁹ curatio a flobotho

mia est incipiēda:vt si in parte vz fuerit dextra: ī sinistra de vena mediana fiat flōmia: ꝛ ecōuerso si ī sinistra:in dextra flōmia erit faciēda.flōmia tamen ex vena basilica aut media est facienda. ¶ Qđ si basilica inueniri nō potest in vno ex ramis ipsi⁹ flōmia est faciēda. Si aūt in eis que sunt supra furculas oꝛtū fuerit:flōmia fiet ex cephalica. Deīde ex epithimatib⁹ infrigidātib⁹ epithimet:regimēqꝫ subtiliet: ꝛ a carne ꝛ vino:ac dulcib⁹ ꝛ vnctuosis: necnō acrib⁹ custodiatur:ꝛ cibis acetosis alat:ꝛ dū ipsum tactū calidū sentit epithimatib⁹ infrigidet.Cū hoc eñ regimine tueri poterit ne in eo sanies generet. ¶ Qđ si in hoc ap̄ate ī q̄busdā dispositionib⁹ fortis pulsusꝛ caloꝛ fuerint:ꝑculdubio sanies in ipso colligitur. Quapꝛopter tunc non est vtendū nisi parum infrigidātib⁹. Si tñ ex istis calorē atqꝫ ardorē neqꝫ sedari:neqꝫ minui videris ab istis ad ea que saniem facīt te trāsfert. ¶ Qđ iō fieri conuenit:vt ad collectionē velociter perueniat. ¶ Postea vero exitura vt dixim⁹ erit sananda. Medicine ℞o que saniem facīt sunt ea que dixim⁹ carbūculoꝫ apertionē facere. ¶ Infrigidantes ℞o medicine que apertioni cōferūt:sunt he medicine quas dicemus atqꝫ harū quidē hec est noīatio. ¶ Medicamē qđ herisipile epithima vocaꝫ:qđ etiā oīb⁹ mēbris in q̄bus ap̄a calidū est: si ex eo epithima fiat:cōfert.℞.sandali rubei:sief memithe. fau fel:ceruse.boliarmeni ꝑtes equales: coꝛticū mādragoꝛe: opij:amboꝛū quantū est medietas vnius supꝛadictoꝛuz. Ex his oībus cū aqua collectis:forme auelanis similes fiant: ex quibus cū necesse fuerit aliquid sumptuz teratur: ꝛ ex eo cum aqua rosea.ꝛ pauco aceto madefacto:epithima fiat:et desuper mittatur: cui deinde pannus in aqua niuis infusus superponatur.Qui postꝙ tepefactus fuerit remoueatur:et alius recenter infusus loco eius superponatur. Hoc cñ bonum ꝛ maximum afferens iuuamentum existit.

¶ De apostemate molli:siue vndimia. Cap̄.xij.

Apostema molle qđ digito cum pꝛemitur cedit: aliquā q̄nqꝫ comitatur egritudinem:vt sunt egritudines que cū cōplexio al's pulmo coꝛrumpitur: aut ptisis adest accidunt. Qđ cum ita fuerit: non est tm̄ de ipso curandū:quātū in illius egritudinis cura est studendū.

¶ Os alit per se accidit:aut febres lōgas cū sanātur comitatur ita sanandū erit:parū aceti cū oleo ro.ꝛ aqua rosata: et aqua mirti ꝛ aqua ex qua fit sapo misceatur:ꝛ pānus madefactus desuperponatur : et ligetur non tamen fortiter.
¶ Ligatura ꝫo in medietate apostematis fortis constringatur que ad vtrāq; tendant partem. ¶ Ex his quoq; que ipsum dispergunt est aqua cineris que sic fit:sarmenta cōburuntur ꝛ in eorum cinerem aqua missa per noctem vnam dimittitur.deinde colatur:ꝛ acetum et cōmiscetur. In qua postq̄ panni infusi fuerint desuperponantur vnum : alū cū ligatura coniungendo.Aut apostema si valde molle fuerit: ex sale et oleo fricetur. Aut folia tamarisci : aut mirti: aut dulp.de superponantur.aut ex bolo armeno ꝛ aceto epithima fiat:eger quoq; suum attenuet regimē.ꝛ a fastidiose custodiat: ꝛ a multiplicatione aque. Epithima qđ mollitiei ac relaxationi vbicūq; accidit:cōfret.℞.aloes mirrhe.litij acathie.sief.memithe ciperi croci orientalis: boliarmeni: omnium partes equales. Ex his omnib⁹ simul commixtis forme auellanis similes fiant.Ex quibus cum necesse fuerit in pauco aceto ꝛ succo caulium simul mixtis aliquid dissoluatur. ¶ Et si egritudo ſin facie aut in palpebris extiterit: in aqua rosata et succo endiuie: et pauco aceto ex eis fiat resolutio.

¶ De apostemate duro. Cap.xiij.

QUam in aliquo corporis loco durū ortū fuerit apostema:qđ neq; tactu calm sentiatur:neq; sit cācer: eger ab oībus cibis quos in capitulo de cācro vitā dos esse precipim⁹ abstineat. ¶ Ea autē quibus ipsum erit curandum:sunt oīa que mollificāt vt medulle omnes ꝛ adipes:ꝛ bdellinm molle:atq; amoniacum:ꝛ storax.ac galbanū:ꝛ his similia. Si aūt locus in quo est nō sanatur.studendum erit vt materia ab eo trāsponatur per flobothomiā. et ventris solutionē ex his que ſcolerā expellūt nigrā : ne magnificetur ꝛ augmentet apa. ¶ Emplastrū q̄ dura resoluit apata. ℞.bdellij mollis amoniaci: galbani partes equales:que cū oleo mollificate in mortario terant. Oleū tn sit de lilio:aut de ben. Deinde mucillago fenugreci ꝛ seminis lini:que eiusdē sint q̄titatis cuius sunt oīa predicta sumanſ

tur:ꝛ omnia ſimul terantur donec vniantur.deinde ex eis cum caricis pinguibus mixtis emplaſtrum duritiebus vbicunqꝫ fuerint in corpore ſuperponatur.

¶ De glandulis magnis. Cap̃.xliij.

QUm in aliqua corpis parte aliq̃ apparuerit additio que cũ tangit ꝛ ad latera tranſponit.cuti cõtinuari non inuenit.neqꝫ duriter moueri.ſz taliter exiſtens.ac ſi a corpe ſeparata foret.neqꝫ radicẽ neqꝫ principiũ in eo hñs erit glãdula. ¶ Glãdule xo i magnitudine diuerſificãtur.a cicere incipiẽtes:vſqꝫ ad melonis magnitudinẽ pueniẽtes.vñ carũ diuerſificant ſpẽs. Si aũt glãdula dimittat qꝛ parua ẽ ꝛ eiꝰ negligat:cura augmẽtat.Vñ poſtea ad ipſaz extrahẽdã. medicus ſuauiter opans eſt neceſſarius. ¶ Nos tñ in qbꝰ erroꝛ ꝓtingat dicemꝰ.Et hoc ẽ qꝛ maioꝛ earũ ps in pãniculo ꝓtinet.qui glãdularũ saccus vocat.Quapꝛopter saccꝰ cũ eis ita eſt extrahẽdꝰ:ne ex eo ibi aliqd oĩno remaneat.Qꝛ ſi ex eo ibi aliqd retẽtum fuerit: q̃uis paruũ ſit:plerũqꝫ redire cõſueuerit. ¶ Locꝰ igit in q ꝓtinẽtur.ſcindẽdus ẽ ſummopere cauẽdo ne ꝓtinẽs eas ſaccus ſcindat.ſed ſola caro eis ſuperpoſitas. Saccus xo cũ vncino eleuetur:ꝛ perfecte excoꝛiet donec glandula.ꝛ eius ſaccus integre extrahi poſſint.Hoc nanqꝫ in eius cura melius exiſtit. Qꝺ ſi ſaccũ q̃ꝫ rumpi contingat cuz vncinis eſt eleuandus. Et lz fruſtatim extrahatur:continue tamen eſt inueſtigãdus. Poſtq̃ xo extractus fuerit ex reliqua cura quam in vlceribus nominauimus erit curandus.

¶ Dcceptoꝛes tñ quidã inueniunt qui fraudẽ facere cupiẽtes ex ſacco paruũ dimittũt.ideo.ſ.vt in eiꝰ cura diutius morentur. Que aũt ſaccum non habent extrahende ſunt.ꝛ in vulnerum conſolidationem tñ ſtudium impendendum.

¶ De nodis glanduloſis. Cap̃.xv.

QUãdoqꝫ in aliquibꝰ corpis locis groſſities i magnitudine aueliane equalis.vel paruũ plus velpa rum minus apparet:que glãdulis aſſimilata plerumqꝫ in doꝛſo manus ꝛ in locis vbi venarum eſt multitudo generatur. Que cũ fortiter preſſa aut fricata fuerit euacuabitur:ꝛ ſtatim penitus remouebit. Poſtea tamẽ q̃ꝫ redibit ꝛ q̃ꝫ nullo modo reuertetur.

¶ Quapropter locus comprimendus ⁊ fricandus erit: donec euacuetur ⁊ equalis fiat. Postea frustulum plumbi rotundum sumatur: ⁊ loco superpositi fortiter stringatur: et per tres dies sic manere ꝓmittatur. Postea ℞o ex epithimate de calce epithimatus ligetur. Si.n. post euacuationem strictus fuerit locus non reuertetur. Sed si non fuerit strictus plerūq; conuerti consueuit egritudo.

¶ De formica. Capl'm.xvi.

IN aliquib⁹ corpis locis cū paruo apostemate paruc pustule cū pruritu ⁊ ardore ⁊ calore vehemēti in tactu qñq; fieri cōsueuerūt: que etiam cito vlcerantur. Que postꝙ vlcerate fuerint: vicina loca perābulare incipiunt ⁊ dilatari. Venter igitur ex his qui coleram expellunt rubeam est soluēdus: vt sunt mirabolani: et scamonea cum aqua de fructibus. Locus quoq; qui vlceratus est in circuitu ex epithimate: quod in capitulo de calido apostemate noīauimus est epithimādus. Vlceri ℞o vnguentū de ceruſa est ſupponēduz. Sed si nondū vlcerat⁹ fuerit locus: tot⁹ ex hoc epithimate erit epithimād⁹. Q8 si cū hoc apostemate calor supfluus ⁊ rubor affuerint: eius curā a flobothomia incipe: deinde reliquū q8 diximus regimē exhibe. Totūq; eius cibum ad reliqua infrigidantia reducas.

¶ De igne persico. Cap̄.xvij.

A Liquibus mēbris prurit⁹ ⁊ feruor intollerabilis qñq; accīt: vbi succedēte tpe ampulle aq̄ subtili plene gñant. Opz vt igit cū aliquo mēbro aliq̄d tale sentitur: velociter flōmia subueniat: ꝙ si non prius ꝙ ampulle ibi sint exorte succurrat: ⁊ ampulle rūpende sunt: ⁊ totū virus q8 in eis cōtinet est expellēdū. Deinde emplastrum ex vnguēto de ceruſa facto superponat: q8 in capīo de ignis cōbustione noīabimus. Ampulle ℞o predicte non sunt dimittēde donec aqua aliquo modo in eis adunetur. sed in circuitu ipsarū ex bolo ar. ⁊ aqua ⁊ aceto ⁊ oleo epithima est faciendum: si deus voluerit.

¶ De adustione ignis ⁊ aque ⁊ olei. Cap̄.xviij.

SI cum aliquod horum acciderit ilico qui curare debet presens fuerit: pannos in aqua frigida aut in aqua rosea super niuē infrigidata madefaciat: ⁊

desup ponat. Qui postꝫ desiccati fuerint: remouēdi erūt. ⁊ alij sīr̄ ꝑparati superponēdi. Qđ si hoc magnū fuerit ex la tere cōtrario flōmia est faciēda ⁊ regimē est subtiliēdū ⁊ in frigidātibus vtēdum. Dolor autē fortissimus si ibi affuerit: vitelli ouoꝝ cū olo roseo agitati cū coto desup sunt ponēdi ¶ Sed si vehemēs nō fuerit ibi dolor lentes excorticate et ceruſa teranť ⁊ simul cū aceto misceanť ⁊ desuperponātur. ¶ Deinde pannus aqua rosa. infusus sup niuē infrigidata supmittať. Et si vesice ibi fiant cū vnguēto de ceruſa curen tur: quod hoc modo fit. Cera colata ⁊ ipsius quadruplū de oleo ro. sumanť quibꝰ resolutis tīn ceruse quātū pñt capere adijciať ⁊ in circuitu moueať. Deide postꝫ infrigidari cepe rit albumen oui predictis admisceať: donec inspisseť: ⁊ hoc facto quousqꝫ inspisseť sine intermissione agiteť: deinde re condatur. Quidā etiā parū cāphore ibi admiscēt. ¶ Si aūt vlcus ibi fiat qđ sit magnū quidā cum vnguēto de calce cu randum erit. Qđ hoc modo fit: calx alba ⁊ mūda sumatur: tantūꝫ aque ei superfundať vt ex ea cooperiať: deinde per duas horas sic dimittať: ⁊ aqua coletur: ⁊ a calce separeť: deinde alia' aqua sup calcē fundať. Qđ postꝫ quater fctm fuerit: dimittať donec parūper infrigideť. Deinde cū oleo ro. in vase agiteť donec vniatur: ⁊ fiat ex eo epithima.

¶ De panaricijs que circa vngues fiunt. Cap̄. xix.

Aliqñ invnguiū circuitu apostema cal'm ⁊ ru. ⁊ in flammatum ⁊ dolorosum ac fortiter pulsans fieri contingit. Ex quo plerūꝫ accidit febris: ⁊ pertin git dolor vsqꝫ ad loca q̄ sunt sub assellis et in inguine. Eger itaqꝫ si diu est ex quo nō fuit flōmatus flōmandus est. ¶ De his quoqꝫ que ad hocvalde conferūt est vt locus sepe ex ace to ⁊ opio liniať: donec sup locū grossum sit epithima. Deinde de psiliū cum aceto. ⁊ aqua cōquassatum superponať. Et su per hoc totū pannus aqua niuis infusus mittať. Qui hora vna transacta remoueať: ⁊ alius loco eius ibidem locetur: hoc multis faciēdo vicibus. ¶ Qđ si in hoc loco vehemens fuerit pulsus: medicamen istud vel ei simile per diem vnam ei adhibere curato. Quo facto si predicta non videris seda ri accidentia: epithima locum vel ampl'm ex aliquo eorum que in carbūculorū capl'o noīauimus superpone. Ad matu-

ritatem nãq; deueniet ꝛ apertionem:atq; qđ in eo est extra manabit.Deinde cũ vnguẽto quo vulnera sanari consueuerunt locum cura. Origini quoq; vnguis si pruritus acciderit vnguis cadet. Quapropter post ipsius casum neq; cum eo erit ludendum:neq; ipse vllo modo mouẽdus:ne vnguis qui renouatur:totus egrediatur ꝛ asper.

¶ De fluxu sanguinis ex vulneribus. Cap̃.xx.

SI ex vulnere ꝓtinuatim sanguis tanta fluxerit multitudo:vt inde virtutis timeaꝫ debilitas: mẽbrum sursum est erigendum:et taliter locandum ne in eo dolor sentiatur. ¶ Post hec ℞o leporis pili cum albumine oui mixti.aloe.ꝛ thure.ac sang.dra.tritis inuoluti: vulneri sunt immittẽdi. Aut fila ex lino subtilia minutim incisa: ꝛ eis que diximus inuoluta sunt similiter immittẽda.Aut vulnus ex aranei tela repleatur. Sanguis preterea si cum saltu fluxerit:deinde redit velociter ꝛ iteraꝫ ex arteria sanguis egreditur incisa. Qui si vno egreditur modo ex vene est incisione:que cum his que diximus sunt sanãde ꝛ ligande.Et si hoc modo steterit sanguis bene erit. Qđ si ꝓpter hoc non sistitur sanguis artaria illa:aut vena est incidẽda. Cuius incisio est:vt vena vel artaria cum vncino eleuata si videri poterit:suspẽdatur et attrahatur.deinde incidaꝫ locusq; ex eis que diximus post illud repleatur. Qđ si possibile non fuerit:aut medicine non cõtulerint locus comburatur. ¶ Oportet ℞o vt cauterium quo fit combustio valde sit ignitum.ꝛ vehementer rubeum vbi summopere est cauẽdũ: ne super neruum ponatur.De his preterea que sanguinem restringunt est vt vulnus calce repleatur aut azegi et ligeꝫ. ¶ Medicamen forte calcis.colcothar.sanguis draconis. aloes gipsi:ypoquistidos.tritorũ vt alcohol.partes sumantur equales.Deinde fila incisa cũ albumine oui mixta accipiãtur.ꝛ in predicto medicamine inuoluãtur:ex quib⁹ sic prepatis vulnus repleaꝫ:atq; ea que sunt i ipsius circuitu ex p̃dicto puluere puluerizenꝫ:ꝛ ligetur ad vltimũ locus.

¶ De flobothomia. Cap̃.xxi.

VEne q̃ ex more i flõmia incidit solẽt sunt cephalica ꝛ matrix vena q̃ dr fumis brachij.ꝛ basilica.ꝛ saluatella ꝛ saphena. ꝛ vena q̃ est in poplitis cur-

uatura ſubtus et ſciatica ⁊ frontis vena:et ille que ſunt in timporibus vtrinq; :et due que dicũtur alguidegi ⁊ ſunt in gula.⁊vene que ſunt in angulis oculox iuxta naſum:et ille que in collo ſunt vtrinq; :atq; vene que ſunt ſub lingua.et alie que ſunt in vtriſq; labijs. Cephalica vero et matrix et baſilica in cubiti curuatura ab inferioribus reperiuntur. Baſilica nãq; eſt vena que in ipſius parte domeſtica cõſpicitur que a loco qui eſt ſub aſſella venit ad ipſam.Cephalica autẽ eſt ĩparte ſſlueſtri:⁊ ex parte ſpatule venit ad illaz. ¶ Matrix aũt vena ex vno ramo cephalice:⁊ alio baſilice cõmixtis cõponitur:que in iſtarũ medio poſita eſt:vena autem que brachij fumis eſt:focili ſupiori manuſ ſuperponitur. ¶ Saluatelle ẋo locus in dorſo manus exiſtit in loco qui eſt inter auricularẽ digitum et mediũ. ¶ Saphene aũt locus eſt apud calcaneum in parte domeſtica:ſicut ſciatice locus eſt apud calcaneũ in parte ſſlueſtri. ¶ Frontis ẋo vena eſt que in medio frontis conſiſtit. ¶ Sed vene timporum ſunt due vene que ſup timpora inuoluũtur. ¶ Due preterea vene que in angulis oculorũ ſunt plerũq; ſunt manifeſte in angulis:et aliqñ nõ apparent niſi hominis guttur multũ ſtringaẽ. ¶ Naſi autẽ vena manifeſta non eſt: ſed ſit ex ea flobothomia:cũ locus q̃ palpatus ſentitur fiſſus: lanceola vulneratur. ¶ Uenarũ itidẽ locus q̃ vocant guidegi. eſt in collo.Et earum que dicũtur algeherich:eſt in labijs. ¶ Flobothomia quoq; in ſanitatis ꝓſeruatione ac egritudinum curatione.maxima opationis medicine ps exiſtit:ſi qualis oportet fieri fiat. ¶ Corpora p̃terea q̃ flobothomiã plus tolerare poſſunt:ſunt que venas manifeſtas et ãplas habẽtia piloſa ſunt et bruna:atq; ex colere rubeo ⁊ fuſco mixtis ſunt colorata et iuuenes et adoleſcẽtes.⁊ ſenes non decrepiti. Pueri ẋo et infirmi:minuẽdi nõ ſunt niſi maxia incumbente neceſſitate. Opz quoq; cauere q̃tum poſſibile eſt ne flobothomia in tpe calidiſſimo aut frigidiſſimo fiat: neq; hi quox ſtomachus et epar in frigiditate diſtempera ta exiſtũt. ¶ Porro cũ cephalica in flobothomia incidit: ſanguis qui eſt ſup furculas velociter p eã egreditur. Quapropter cum egritudo in illis extiterit locis flobothomia ex ea erit faciẽda. ¶ Sed ex baſilice inciſſone ſanguis qui

est in pectore ac toto ventre velociter per eã transit. Cũ igit hoꝛũ locoꝛũ sanguis est euacuandus: vena hec in flobothomia est incidẽda. Que si inueniri nõ põt ex ipsiꝰ ramis aliquis est flobothomandus. ¶ Vena xo matrix sicut ex his duabus cõponitur venis: sic sanguinẽ ex istis duobus locis simul trahit. Ex ipsa igitur flobothomia est facienda: cum egritudines istis duobꝰ accidũt locis aut cũ totum coꝛpus est euacuandũ: ⁊ alleuiandum: aut cũ predicte due vene inuestigate inueniri nõ pñt. ¶ Differentia xo inter flobothomiã ex cephalica. ⁊ flobothomiã ex basilica maxima est cũ egritudo fuerit in capite: ⁊ econtrario. ¶ Matrix tñ vena q̃uis sanguinẽ qui est in capite minus q̃ cephalica trahat: et qui est in ventre minus q̃ basilica: melius tamẽ est ipsaꝫ flobothomare cum in ventre existit egritudo q̃ cephalicã. ¶ Itemqꝫ cuꝫ egritudo est in capite ipsam incidere melius est q̃ basilicã cũ itaqꝫ cephalicã flõmando incidere voluerit quis: ⁊ nõ inuenerit aliquẽ ex suis ramis. frontem incidere melius est: q̃ matricẽ venã. Nos aũt ramos vt multum in siluestri parte bꝛachiꝫ reperies. ¶ Itẽ cũ basilicam incidere volueris ⁊ nõ inueneris aliquẽ ex suis ramis incidere melius est q̃ purpureã. Nos quoqꝫ ramos in parte bꝛachiꝫ domestica plerũqꝫ inuenies. ¶ Qđ si illos inuenire non poteris: ad flobothomãdũ ex matrice redi. ¶ Vene xo que in poplitis curuatura subtus reperiuntur: ⁊ vena que saphena vocatur flobothomãde sunt: cũ sanguis ad inferioꝛẽ coꝛporis partẽ est trahẽdꝰ: ⁊ cũ egritudines huic accidẽtes parti sunt cronice: ⁊ in matrice ac renibꝰ est doloꝛ: ⁊ cũ mẽstruoꝝ desideraꝫ ꝓuocatio. ¶ Sciatica aũt est flobothomãda: cuꝫ doloꝛ ab ancha vsqꝫ ad pedẽ ꝓtẽditur. ¶ Saluatella vero dextra quidẽ pro epatis infirmitate: ⁊ sinistra pro egritudine splenis est flobothomãda. ¶ Sed due vene qui dicũtur guidegi sunt flõmande. cũ anhelitus in lepꝛe principio maxime angustatur. ¶ De venis vero que sunt sub lingua fit flõmia cũ sinanchia adest: cephalica tñ priꝰ flobothomata. Vena aũt frontis flõmando inciditur: pro antiquis egritudinibus que in facie aut in oculis exñt: cephalica prius flobothomata. Vene itidem que in labiꝫs sunt inciduntur: cũ in aliquo multiplicantur alcola ⁊ vlcera in oꝛe et gingiuis

cephalica tamē prius flobothomata. ¶ Uene vero in tim-
poribus existētes inciduntur: causa emigranee:ac vehemē
tis doloris in capite.ꝛ pro oculorū obthalmia que diu per-
manet. Ne etiam quandoq; extrahuntur et inciduntur.
¶ Uene autem que in capite sunt propter sahapha et mala
vlcera que sunt in capite inciduntur.
¶ Magnus vero error qui plerūq; ex hac venarū flobotho
mia accidit:est sicut narro tibi. ¶ In cephalica nāq; cū nō
vna tm̄ sed pluribus vulnerat percussionibus.ꝛ qm̄ foramē
existit angustū:postea cōsolidatur:ꝛ flectitur apud secūda-
tionem:aut cum fortiter mouetur:ꝛ manu aliqd perficitur
opus:aut laborē pati cogitur: ap̄a fieri consueuit. Que ta
men si vna tm̄ incisione aperiatur. omnibus alijs venis in
flobothomia securior erit. ¶ Oportet etiam ne percussio
cum flobothomo in lacerti fiat initio: sed locus inquiratur
mollis: ꝛ ibi fiat percussio.
¶ Cum aūt sub matrice vena neruus existat:si lanceole ex-
tremitas vsq; ad ipsum pueniat atq; pūgat:post flōmiaz stu
por accidet:mā siuus qui forsitā semp manebit. ¶ Quapro-
pter quisq; cauere dz.vt lāceole extremitas nō ad eūdem lo
cum vbi neruus esse sentitur.sed ad partē ab eo remotā per
ducatur. Si aūt ipsa inter duos existat neruos:vena in lon
gitudinē est findēda. Et hoc modo est cauendū a neruo q̄ ve
ne vicinatur:cum sensui occurrerit. ¶ Si aūt forte cōtingat
neruū subtilissimū sub ea esse que sensui manifestari nō pos
sit ꝛ incidat:destruet oīno si lāceola cū fit flōmia ad fundū
puenerit:ꝛ in brachio fiet stupor q̄ in longū perdurabit tē-
pus. Nō est igitur in eius custodia melius q̄ vt flōmie vul-
nus ad fundū nō perueniat. ¶ Si tm̄ aliquē parūm neruum
qm̄q; ex toto incidi cōtingat nō erit eius nocumentū:vt ner
ui qui sensu deprehēditur. Illud ergo qd vulgus ꝛ stolidi di
cunt.s.q; manus ariditas ex hoc sequatur: mendacium est.
Nam si quis etiā volūtarie totū hunc incideret neruū: non
tamen plus q̄ illud quod diximus inde accideret.
¶ Sub basilica aūt magna locatur artaria ei existēs vici-
na. Quapropter flobothomiam in ipsa cum maxima fieri
conuenit cautela:omnia obseruando:ꝛ precipue si nō gros-
sa et manifesta ꝛ plena fuerit. Eius autem custodia est sicut

dicemus. ¶ Cum non videris basilicam ⁊ fuerit necesse vt ex ea per tactum inuenta minutio fiat:melius erit vt eam dimittas et ad aliam accedas. Unde oportet vt aliquem ex ipsius ramis perquiras vt est vena assellata: et que sunt his similes. Quod si ex ipsa tm̃ minutionem facere voluerit locus ante brachij ligationem tangendus. Et postq̃ locus pulsus fuerit cognitus erit signandus:deinde ligetur:⁊ summopere obseruetur:quatenus a loco signato q̃tomagis possibile fuerit elongetur percussio: ⁊ ad partem manus descẽdẽdo fiat. ¶ Artaria namq̃ quãto plus ad partez manus descendit tanto plus profundatur : et a basilica separatur:que separatio in cubiti incipit curuatura. ¶ Cum autem ligaueris brachium si locum note pulsus eleuari et inflari conspexeris: ne illam tangas venam caue. Inflatio nãq̃ hec non est nisi artarie ⁊ tumor et ipsius repletio. Unde si venã incideris et sanguinem cum saltu exire conspexeris qui subtilis sit et rubeus: scias ipsum ab artaria fluere. ¶ Oportet igitur tunc vt licinium ex coto scito facias:⁊ albumine oui infusum puluere ex aloe:et thure. et san.dra. inuoluas et desuper pone. Hoc nãq̃ medicamen vehementer stringit:post hec locum liga.quem per tres dies non soluas:sed super ipsum aquam assidue rorando fundas ne locus calefiat:hoc tamen totũ nequaq̃ facias:nisi postq̃ partez que super locũ est fortiter ligaueris. Qđ ideo fieri cõuenit vt sanguis restringatur et refrenetur.quia postq̃ hoc feceris:qđ volueris agere poteris. ¶ Cum autem dies affuerit tertia:locum suauiter solue.et si videris medicamen ei adherere non ab eo remoueas: sed in eius circuitu de predicto medicamine pone et ad ligandum iterum redi. Quod si ex medicamine aliquid separatum videris digitum tuum loco licij velociter superpone:et quod separatum est suauiter remoue et deinde de medicamine superpone:et vt prius feciſti liga. Stringetur enim sanguis artarie hoc modo.⁊ artaria a disruptione que ibi taliter solet accidere vt in hernios tuebit:⁊ sanabitur iussu dei. ¶ Si aũt ex basilice flobothomia eminentia que tactu mollis sentiat accidерit: ⁊ qñ sup'eã p̃mis descẽdit:erit mala. qz est arterie eminẽtia. Uñ taliter patiẽs timeat ⁊ caueat ne aliqd qđ ipsam disrũ-

pat:tangat. Sāguis.n.cōtinuo ex artaria manabit. Sed ex rebus stipticis emplastrū semper superponat.quod ideo fit:vt locꝰ induretur.et sic erit ei a ruptura securitas. ¶ In arteriis ℞o que sunt in timporibꝰ cuz flobothomia fit non sequitur tumor.quta si astelle superpositе fuerint ⁊ ligate: restringetur sanguis.

¶ Cum autem de saphena vena ⁊ ea que in interiori poplitis curuatura flobothomandum erit ligatura cum chorda in superiori loco vt in brachio erit facienda: deinde pes super frustum lacertuli aut super mortarij manicam erit ponendus et stringendus.⁊ sic flobothomia erit facienda.

¶ In sciatica ℞o quicquid ab ancha est vsqꝫ ad partes que supra calcaneum per spacium latitudinis vnus manus existunt:ligari debet. Aliter namqꝫ non manifestabitur. Ꝺ si cum hoc non apparuerit in balneū mittatur eger.⁊ multum aque calide super pedez fundatur.donec manifestetur.

¶ Si autem neqꝫ sic apparuerit loco eius aliquem ex ramis qui per pedis cratem protendunt in tempore silucstri flobothoma. Illis tamen melior est:qui inter minimum digitum et scdm ab eo reperitur.

¶ Saluatelle autē flobothomia sic est facienda.vt manus in aqua teneatur calida donec locus flobotomandus inflectur et ingrossetur ⁊ valde fiat manifestus.deinde flobothometur ⁊ in aquam calidam iterum mittatur donec inflctur. Ideo ne sanguis in ore vene flobothomate coaguletur et exire prohibeatur.Cum autez ex ea manauerit quod voluеris:parum olei et salis desuperpone.ideo.s.ne vulnus cito cōsolidetur. ¶ Ꝺ etiam in omni debili ramo ac flobothomia stricta te facere oportebit. Si autem scdatio fuerit facienda oportebit vt in forti citius:et in debili tardius fiat. Et non oportet quādo difficilis fit sanguis exitus in secundatione:vt comprimatur et flectatur violenter locus:sed vt aut sic dimittatur cum nullum ex hoc sequatur malum aut quod ex sanguine super os vulneris coagulatū fuerit:cum latere lanceole remoueatur. Hoc namqꝫ melius exisht ꝙ ipsum contorquendo:aut vngue feriendo mouere: vt stolidi facere consueuerunt.

¶ Locus quoqꝫ percussiōis si apostematus fuerit flobotho-

mia ex loco qui est superior eo si sanguis extractio necessaria fuerit fieri cõueniet. Dõ si possibile fuerit flobothomiã per vnam aut per duos dimittere dies: a flobothomia interim cessandum erit: ⁊ postea flobothomia vtendum.

¶ Obseruandũ est etiam ne post flobothomiã locus stricte ligeť: hoc nãq; apa afferre ꝯsueuit. Neq; multi pãni suppo nãtur: neq; sup eũ locum aliquid eor liniatur quibus causa redolẽdi quidã se perungere cõsueuerunt. ¶ Locus quoq; si ignitus fuerit nulla hora sit ligatus donec alleuietur est dimittẽdus: sed vt infrigideť aqua roſ. aut aqua dulci sup niuem infrigidata est rorãdus. ¶ Minutus etiaz nullo modo balneũ ingredi debet: ⁊ precipue si locus fuerit ignitus donec vulnus cõsolideť: ⁊ color atq; apa ipsius sedẽtur. Uinũ etiaz qui taliter se habuerit nullo modo bibere ꝑsumat: neq; mẽbruz in quo est flobothomia moueat neq; aliqd opus eo perficiat. ¶ Flobothomatus ꝑterea neq; i die flobothomie: neq; in die scdo multo repleatur cibo: imo se moderãs cibo leui coleram rubeã reprimẽte ⁊ extinguente nutriatur sicut est suchabegi fortis acetositatis: si nõ in pectore asperitatem habuerit q̃ hoc ꝓhibeat quã si patiatur zibrabegi ex carne agnina factũ comedat atq; oua mollia. Est etiam obseruandũ ne ebrius aut fastiditus flobothometur donec ista ab eis oĩno sint remota nisi ex flobothomie retardatione magnus ĩmineat timor. Sicut cum aeris attractio ẽ angustissima aut tremor cordis est fortis ⁊ spissus qui cum faciei ⁊ oculor rubedine accidit: aut appoplexia i qua facies rubescit: aut nigrescit: aut squinãchia: aut sanguinis fluxus vehemẽs ⁊ repẽtinus. Talia nãq; cum affuerint flobothomia qualibet hora diei vel noctis est faciẽda. Cũ aũt nulla incubuerit necessitas vt in supradictis bonũ est vt flobothomia fiat postq̃ due aut tres hore diei ꝑterierint atq; postq̃ digestiua suã expleuerit operationẽ: ⁊ fecũ superfluitas fuerit expulsa. Si vo alicui ex flobothomia cõsueuit sincopis accidere opz vt ante flobothomiã parũ panis succo granati: muzi infusum comedat aut in succo vue acerbe aut in horũ similib⁹ madefactũ. Sãguis quoq; quẽ ipm minuere oportet: non semel sed tribus vicibus aut quattuor extrahatur. Sincopis enĩ plurimũ fit ex supflua minutiõe i hora q̃ egre

ditur ex eo sanguis multus in tēpore paruo. Hec nāq; tunc cum ex forti flobothomia. i. cū post flobothomiā paruo intermisso spacio mult⁹ extrahitur: sanguis plerūq; accidit. Ꝺ si illud fuerit oportebit vt eius exitus prohibeatur hora post horam. Alos quoq; nominabimus nunc curationes sincopis que ex flobothomia accidit.

¶ Et caueat ne aliquis vllo modo flōmetur post passionem colericā: t vomitū t ventris fluxū. t post multū coitū t post laborē t vigilias t postremo post oīa que corpus dissoluūt aut fortiter calefaciūt. Sanguinis aūt mensura qui est extrahendus: oportet vt sit fm vsum t fm dispositionez cuius causa flōmia exercet atq; scdm virtutē. ¶ Qui autem calm apostema patit vt pleuresim aut ei similes egritudines cum flobothomat mutationē colorīs sanguinis a ppria dispoſ tione attendere debet. Apostemate aūt carens cum flobothomat non debet hoc in suo sanguine obseruare cū totus eius sanguis sit equalis. In habētib⁹ quoq; apostema calidum cum flōmant si sanguinis tardauerit mutatio. t timor destrnctionis virtutis affuerit sanguis est restringēdus nec est expectandū donec sanguis mutet. ¶ Ꝺ si aliqs in die flobothomie bibat donec inebriet ipsius brachiū duabus cingat ligaturis cui insuper vigiles qui ipm custodiāt adhibeantur. In plerisq; n. eorū sanguis adeo decurrit: donec quidam moriant t quidā morti approximēt. Quapropter cum hmōi aliquid acciderit t postremo cū sanguinis vndecunq; fluxerit multitudo donec virtutē pſternat. aqua carnis t vinū subtile ac bene redolens. in quo sit fortitudo infirmo subito tribuantur t res bene redolentes ei tribuāt. Ꝺ si ad hec iam puentū fuerit vt iam nihil trahi⁹cere possit dentes egri aperiant t aqua carnis cū pauca mina mustata t vino bene redolēte in ipsius os mittat. totiq; corpori res bonū reddentes odorē: t precipue pectori t vētri adhibeātur. Mares quoq; interius ex algalia inūgant. Egerētiā hora post horā suffumiget coram cuius facie pulli discerpant assati atq; ipsius naribus redolētes qui appetitū excitare cōsueuerūt applicent vt sunt tuceta t eis silia. ¶ Et sincopis quidē que simul apud flōmiā accidit essentiā t ea que pxim⁹ fm plurimū phibēt. ¶ Sed si cū flōmia nausea eue-

nerit pēna in os infirmi vt vomat est mittēda. deinde aqua ro. aut aqua frigida super ipm est rozāda atq; fundēda. ⁊ in ipsam est mittēdus. est ēt clamoze vocādus atq; mouendus. Qui si cū hoc ad memoziā non fuerit reduct⁹ muscus eius naribus est insufflandus: ⁊ i ipsius os galia mittēda vinūq; cū pauca aqua tēpatū fundēdum. Os quoq; hōmi fricāduz ⁊ reliquū cozpus eius. Deinde ad pēnc in os imissionē atq; ad totū ipsius regimē redeundū. ¶ Sincopis ℞o cum aqua non adest nausea mala existit. Quapzopter tūc vt vomitus sequat nō est ingeniādum ſz in ipsius cura valde est studendum atq; summope elabozandū vt succus carnis ⁊ vinū subito ei tribuantur ⁊ atib ei adhibeant. Ipse quoq; foztiter moueatur ⁊ clamet ⁊ aqua super eū rozetur. ¶ Plerumq; etiā qui sincopim patit ex sono tīpanoz. Additio. Hic itelligūtur timpana quibus in bello vtunt reges nō illa quibus vtunt mulieres. textꝰ: ⁊ fistulis atq; ex litigijs necnō ex clamoribus ad memoziam redit.

¶ De ventosis. Cap.xxiij.

Ventose sanguinem non nisi ex paruis venis ⁊ in carne dispersis trahunt. Ideoq; sicut flobothomia virtutē nō debilitant licet cozporis minuāt repletionem. ¶ Loca ℞o in quibus ventose solēt poni sunt ista scilicet locus qui est inter duo cozna occipitij: ipsiusq; occipitij duo cozna ⁊ locus qui est sub mento ⁊ alius locus qui inter duas inuenitur spatulas et loca que in crurū pulpis interiozibus inueniuntur. Ventosa autē que in loco qui est inter predicta cozna ponitur grauedini atq; vanitati que in capite existunt confert. Sed sanguis qui cum ventosis que in duobus ponuntur cornibus extrahitur faciē atq; caput necnon oculos alleuiat grauitatiq; que est in capite: et dolozibus qui in dentium radicibus fiunt: auxiliatur et fortasse predictas actiones quātum flobothomia adiuuat. ¶ Ventosa ℞o que sub mento ponitur: paruis pustulis que sunt in oze et dentibus nocumētum prebent: remedium affert: atq; gingiuarū cozruptioni necnon his similibus quecunq; in oze fiunt remediatur. Illa autem que inter spatulas locatur: tremozi cozdis qui est cum repletione ⁊ calore valet. ¶ Sed illa que i cruris pulpa ponit repletionē vehe-

menter minuit: ⁊ antiquis doloribus qui in matrice aut renibus aut vesica fiunt: confert et prouocat menstrua. Corpus tamen plerūq; macrescere facit: sincopisq; ex ea accidere consueuit. Quibus autem pustule ⁊ carbunculi accidere solent auxilium prebent.

¶ De sanguisugis. Cap̃. xxiij.

SAnguisuge cum in locis ponūtur vbi est impetigo aut sahapha: aut vulnus malū ⁊ antiquum corpore prius flobothomia inanito auxiliū prebēt. Ipsoq; vero ceciderint locus adhuc si vt ibi ponantur fuerit possibile: vētosis erit suggēdus: ⁊ multa aqua calida lauādus: et fricādus ⁊ comprimēdus quādo quod dixim⁹ possibile fuerit. Et melius est vt post ventosarum etiam positionem ꝺm q; diximus lauetur. Qđ si post ipsarum casum sanguis resudare ceperit: panni linei aceto infusi superponendi erunt. Et si taliter perseuerauerit terra figulorum: aut tegule recentes trite: vt alcohol ⁊ balaustie combuste ⁊ cōtrite desuper erunt ponende. ¶ Est etiam obseruandum vt cum sanguisuge capiuntur per diem mediam sic dimittātur: deinde in membro postq; confricatū aut aqua calida fuerit superfusum donec rubeum fiat sunt ponende. Et si adherere noluerint locus ex sanguine recenti liniatur. Et si volueris vt a corpore cadant tunc pulueriza super locum in quo sunt suspense salem aut cinerem.

¶ De vena medeme siue ciuili. Cap̃. xxiiij.

HEc egritudo corporibus calidis ⁊ squalidis ⁊ membris in quib⁹ est pauca humiditas accidit. Que licet in cruribus plerūq; egrediatur: quādoq; tamē etiam in alijs apparet locis. Ante vero q̃ apparere incipiat membro accidit feruor post quem aliquis eius locus vesicatur a quo post hec vena exire incipit. ¶ Ex his autem que hāc prohibēt egritudinem accidere est corpus cū dieta et balneo humectare ⁊ ne olera ⁊ fructus in regionibus in quibus hec egritudo accidere cōsueuit comedātur prohibere. Hec enim quomodo nominauimus predictam generant egritudinem: sed cum locus ampulari incipit ⁊ vena ad exeundum festinat: confert vt eger in die prima. ʒ. f. de aloe ⁊ in secunda. ʒ. i. ⁊ in tertia. ʒ. ij. bibat. ⁊ locus etiam ex aloe

epithimetur:destruet enim ipsam omnino. ¶ Postꝙ vero exiuerit:quod ex ea foris apparet super arundinem paruaꝫ ex plumbo factam cuius pondus sit.ʒ. vnius est inuoluendum:ꝛ cum predicta canna ligandū ꝛ vt pendeat dimittendum.Ex ipsius nāꝙ grauitate incipiet descendere ꝛ prolō gari ꝛ citius egredi.Et cum ex ea aliqua pars exierit circa plumbum inuoluatur ꝛ ligetur.Si autem quod tam egressum est longum fuerit incidatur ꝛ quod remansit inuoluatur:ne tamē radicitus auferatur est obseruandum. Quia si sic factū fuerit contrahetur ꝛ intrabit carnem et apostema putridum ꝛ vlcus malignum generabit. Quapropter huic egritudini blādiēdo est subuēiendū: ꝛ paulatim vena est extrahenda donec omnino egrediatur:ꝛ nihil ex ea in corpore remaneat. Si autem ipsam radicitus incidi contingat in ipsius foramen ponatur radius:ꝛ in longum fundatur ꝛ bene aperiatur donec quicquid ex sua materia continetur euacuetur.Butyrum quoꝙ per aliquot dies superponatur donec putrescat ꝛ eius consumatur materia:deinde cuꝫ his que carnem generāt curetur.

¶ De extractiōe sagittaꝝ ꝛ hastularū ꝛ spinarū. Capᵖ.xxv.

QUm sagitta in profundū vehementer penetrauerit non est fortiter agitāda : qꝛ timetur ne rumpatur. Si aūt possibile fuerit vt instrumētū qō sagittarū vocatur forceps mittatur in vulnus donec ad hastulā perueniat immittendum est. Sed si fuerit impossibile vulnus prius dilatandū erit:deinde instrumentū in illud mittendū: ꝛ adeo imprimendū donec hastulam mordeat:qō postꝙ ita gestum fuerit:instrumentū in suis extremitatibus que sunt exteriꝰ erit stringēdū: deinde in aliquibꝰ vicibus agitādum vt per hoc probetur fixionis q̄titas:postea extrahatur predictum nāꝙ instrumētū postꝙ sagittā momorderit vix ab ea separabitur:qꝛ eius os est vt lima.Ideoꝙ ex pauca constrictione in eius extremis fortiter constringitur sagitta. Sagitta quoꝙ si in lacertum penetrauerit adeo vt locus p quem intrauit ad eius exitum sit durus:ꝛ alterius partis locus ad ipsius extractiōꝫ sit facilis:findatur alia pars ꝛ deinde extrahatur. ¶ Spine vero ꝛ astelle ꝛ zizezu.partes:et alia ab illis que corpus intrant:ex emplastro de rebus rela

xãtibus facto ſuppoſito ſunt extrahende. Cum enim locus mollificatus fuerit: id quod corpus fuit ingreſſum ad eum egredietur. Unde etiã quidã ſunt qui has medicinas extractiuas vocãt. Ex his aũt que predicto modo operantur eſt amoniacũ qñ ex eo cũ melle mixto emplaſtrũ loco ſuperponitur: aut ex cepis narciſci cũ melle tritis fit emplaſtrũ: aut cũ radices arũdinum cũ melle trite ſuperponũtur: aut cũ ex omnibus iſtis ſimul coniunctis fit emplaſtrũ. qz tunc eorũ operatio validior erit.

¶ De plagis capitis ꝛ fractura cranei. Cap̃. xxvi.

Cum ex capitis percuſſione os nõ fuerit fractũ puluis ex aloe ꝛ mirrha ꝛ ſanguine drachonis et olibano ꝛ corallis deſuper eſt ſpargẽdus. Ex hoc eñ velociter ſanabitur. Sed ſi os ita fractum fuerit vt inferi descendat: ꝛ abſcindatur craneum nõ eſt hoc negligendũ. Qz ex hoc intellectus turbatio ꝛ ſpaſmus accidũt: ꝛ poſtea mors feſtina cõſequitur. Os igit illud velociter eſt extrahẽdum ꝛ ne pãniculus qui eſt ſub oſſe rũpatur obſeruãdũ eſt. Ad hoc aũt operandũ medicus ſapiẽs: ꝛ ſuauiſſime operãs eſt neceſſarius. Ob autem de hoc mentionem in hoc loco facimus: non ob aliud facimus: niſi vt oſtendamus ꝙ magnus ex hac egritudine ſit timor: ꝛ vt ſubito in oſſis extractione ſtudiũ impendatur anteꝙ predicta contingant accidẽtia que mala ſunt et vitari non poſſunt. Et medicus quidem caueat omnibus modis quibus poteſt: ne panniculus qui eſt ſub oſſe rumpatur.

¶ De deceptoribus. Cap̃. xxvii.

Deceptorũ fraudes tot ſunt quot hic noſter liber totus eas cõprehendere nõ poſſet. Eox quoꝙ audacia ac inuerecũdia: necnõ cõceſſio qua cognoſcũt ſe pro nihilo affligere hoĩes: in vltimo finis: poſt quem alius nõ reperit exiſtũt. Sunt nãꝙ ex eis quidã q epilepſiã ſanare ſe ꝓfiteantur: ꝛ ideo capitis initiũ in poſteriorib⁹ in modum crucis findũt: et quedã que in ſuis tenent manibus ex vulnere extrahunt hoĩbus tñ fidem faciunt: qꝺ ex predicta inciſione ea extrahant. ¶ Alij quoꝙ ſunt qui faciunt vt credat qꝺ ex naribus paruã attrahãt lacertã naribus infirmi tentã acutã aut ferrũ immittẽtes acutũ cũ quo radere

incipiũt donec sanguis exeat:deinde agũt vt rem quam in manu tenent lacerte similẽ a naribus extrahere videantur: quã ex venis epatis faciũt. Sunt etiã alij q̃ faciũt vt creda tur:qđ albuginem oculo auferant. Qui cũ ferrũ in oculum miscerint prius cũ ipso fricare incipiũt:deinde in oculũ sub tilem mittũt panniculũ quẽ cũ ferro extrahẽtes q̃ de oculo extraxerint dicũt. ¶ Sunt preterea alij qui dicũt se aquam ex aure suggẽdo extrahere qui aquã in ore tenẽtes vnaz arũ dinis extremitatẽ in suo aure ⁊ aliã in aure infirmi ponũt ⁊ suggũt:deinde per arũdinem aquã quã tenebãt in ore expel lũt:dicentes se ex aure extraxisse. Alij itidem sunt qui ver= mes in aures:⁊ in dentiũ radices occulte mittant:⁊ dicunt qđ ex locis illis extrahũt. ¶ Sunt etiã quidã qui faciũt vt credatur q̃ ranula desuptus linguã extrahant. Ideoq̃ ibi incidendo fixurã faciũt:in qua glandulam que adheret po= nunt:deinde extrahũt eam. Cur aũt neminẽ illos qui vulne ribus ⁊ vlceribus ossa mittũt: ⁊ postq̃ per aliquot dies ibi stare permiserint extrahũt cũ frequẽter hoc faciãt. ¶ Sunt etiam quidã qui cũ de vesica quãdoq̃ lapidem extraxerint: aliũ adhuc ibi esse lapidem dicũt:ideoq̃ faciũt vt credatur q̃ inde aliũ extrahũt lapidem. Quãdoq̃ etiã tangũt vesicã non pro certo scientes q̃ in ea sit lapis incidũt tamen. Et si nõ inueniũt ibi lapidem immittũt ⁊ extrahũt. Quid autem attinet dicere de his qui carnez ani incidũt emorroydas in ipso esse dicẽtes cũ hoc fepissime faciant et ad emorroydas et vulnera pessima que non prius aderãt perducãt. Et sunt nonnulli qui flegma vitreũ ex coxa aut virili membro : aut ex quocũq̃ loco corporis voluerint se extrahere affirment Ideoq̃ locũ scarificãdo scindũt: ⁊ cũ embuba quã illi loco superponũt aut sup caputvirge multotiẽs suggẽdo humorẽ aliquẽ quẽ in ore abscõditũ tenẽt p embubã in ciminile fun dunt. ¶ Sunt etiã q̃dã q̃ profitẽtur se oẽs egritudines que sunt ĩ corpore in vno cõgregaturos loco⁊ inde extracturos hi aũt locũ cũ kekengi fricare incipiũt: vnde ibi pruritus et vehemẽs ardor fiunt. Qui postq̃ hoc egerint se remunera= ri expetunt vt a predicto loco egritudinẽ remoueant. Re= munerati vero locuz oleo inungunt:⁊ sedatur pruritus et?. ¶ Sunt aũt alij q̃ hoiem suspicari faciũt q̃ aut pili aut vi=

trum ei data fuerint. Qui pēnā accipiētes in os ipsius mittunt ꝛ vomere faciūt: cū pēna tñ illud in guttur eiꝰ mittūt. Deinde extrahūt res multas huius gñis quas ipsi faciūt. Unde ꝛ hoībus maxima infert nocumēta et fortassis qñq eos interficiūt. ¶ Hec aūt oia nō ob aliud sunt sapientibus occulta: nisi qꝛ se cōmittunt eis non existimātes ꝙ in eis sit malū neq inde dubitātes. Sed qñ eoꝝ cordibꝰ aliqua adcrit suspicatio ꝛ eorū ceperint facta pscrutari: oculis multis idem suspicātibus eorū ꝓpalabunt mēdacia. Quapropter sapiētes corū manibꝰ se cōmittere nō debent: neq aliqd ex medicis quas ipsi dant sumere qꝛ multos iam interfecerūt.

¶ Completus est tractatus septimus dei bonitate.

¶ Tractatus. viij. quinquaginta quinq cōtinēs capitula.

Capl'm. i. de collectōibꝰ ꝛ aggregatiōibus sanationisve nenoꝝ et morsus venenosorum aialium et cautela.
Capl'm. ij. de morsibus tyrie.
Ca. iij. de morsibꝰ scorpionū.
Ca. iiij. de morsibꝰ akataret.
Capl'm. v. de morsibus rutele ꝛ sibth ꝛ aranei.
Cap̄. vi. de morsibꝰ vesparum et apum: et formicarum volantium.
Capl'm. vij. de morsibus lacerte et lacerte facetiue.
Ca. viij. de illis q̄ fugāt serpētes ꝛ venenosa animalia et lupos et interficiunt ea.
Ca. ix. de morsibus canis nō rabiosi et lupi ꝛ hominis.
Ca. x. ꝺ morsibꝰ canis rabiosi
Ca. xi. de his qui in potu acceperunt napellos.
Ca. xij. ꝺ his qui in potu sumpserunt cornua spisse.
Capl'm. xiij. de his qui in potu sumpserunt fel leopardi.
Ca. xiiij. de his q̄ in potu acceperunt fel tyrie.
Ca. xv. de his q̄ in potu sumpserunt summitatem caude ceruine.
Ca. xvi. de his q̄ in potu sumpserunt sudorem animalis.
Ca. xvij. de his q̄ in potu sumpserunt cantarides ꝛ stafisagriam montanam.
Capl'm. xviij. de his qui ī potu sumpserunt opium.
Ca. xix. de his q̄ in potu sumpserunt iusquiamum.
Ca. xx. de his q̄ in potu sumpserunt maudragora.
Ca. xxi. de his q̄ in potu sumpserunt nuces methe.
Capl'm. xxij. de his q̄ in potu sumserunt semen bengi.
Ca. xxiij. de his q̄ ī potu sumpserit succū coriādri viridis
Capl'm. xxiiij. de his q̄ in potu sumpserunt psilium.

Capl'm.xxv.de fungis ⁊ tube
ribus pernicioſis.
Ca.xxvi.ð coagulatõe lactis
vel ſanguinis in ſtomacho.
Ca.xxvij.ð aſſaturis q̃ coope
riũt ne fum⁹ ex ab eis exeat
Ca.xxviij.de piſcib⁹ frigidis
Ca.xxix.ð lacte putrefacto.
Ca.xxx.de nucleis fructuum
⁊ oleis que ſũt rãcida ⁊ que
ſunt eis ſimilia.
Ca.xxxi.ð his q̃ in potu ſum=
pſerũt ranas fluuiales vel q̃
morantur in ſtagnis.
Ca.xxxij.ð his q̃ in potu ſum
pſerunt leporẽ marinum.
Ca.xxxiij.ð his q̃ i potu ſum=
pſerunt malũ caſtoreum.
Ca.xxxiiij.ð his q̃ i potu ſum
pſert gũmã ſilueſtris ruthe.
Ca.xxxv.de his q̃ i potu ſum
pſerũt ſilueſtres anarcados
Ca.xxxvi.de his qui in potu
ſumpſerunt aloandrum.
Capl'm.xxxvij.de his q̃ ledũ=
tur ex comeſtione ſquille.
Capl'm.xxxviij. de his quib⁹
nocuit ſemen vrtice.
Capl'm.xxxix.de his quibus
aqua frigida nocuit.
Cap̃.xl.de his q̃ in potu ſum
pſerunt gipſum.
Cap̃.xli.de his q̃ in potu ſum
pſerũt lithargirum.
Ca.xlij.de his q̃ in potu ſum=
pſerunt argentũ viuũ vel in
quorum aure fixum fuit.vel
qui ſumpſerunt vzifur.
Capl'm.xliij.de his q̃ in potu
ſumpſerunt ceruſam.
Ca.xliiij.de his q̃ ĩ potu ſum
pſerũt calcez ⁊ auripigmeu=
tum ſimile ⁊ arſenicũ ſubli=
matũ vel euerſiaz de qua ſit
ſapo vel i quorũ ore multus
fumus arſenici intrauit.
Cap̃.xlv.de his quib⁹ nocuit
ſquãma ferri vel qui eius li=
maturam ſumpſerunt.
Capl'm.xlvi.de his q̃ in potu
ſumpſerunt florem eris.
Cap̃.xlvij.ð his q̃ i potu ſum
pſerunt calcanthuz aut alu=
men et multum de eo in po=
tu ſumpſerunt.
Cap̃.xlviij.de his qui ĩ potu
ſumpſerunt titimalũ ex quo
multum ſoluti fuerunt.
Ca.xlix.de his q̃ in potu ſum
pſerunt elleborũ albũ:nuceꝫ
vomicã cõditi ⁊ artanitam.
Cap̃.l.de his qui ĩ potu ſum=
pſerunt ellebozuz nigrum.
Capl'm.li.de his qui in potu
ſumpſerunt dand.
Capl'm.lij.de his qui in potu
ſumpſerunt euforbium.
Capl'm.liij.de his q̃ in potu
ſumpſerunt mezereon.
Ca.liiij.de virtutib⁹ medicia
rum laxatiuarum ⁊ de recti
ficatione earum.
Ca.lv.ð exẽplo cõpoſitionis
medicinaruz laxatiuarum.

¶ De collectionibus ⁊ aggregationib⁹ sanationis venenorum ⁊ morsus venenosorum animaliū ⁊ cautela. Cap.j.

Samme ⁊ aggregationes medicādi venena:et morsus venenosoꝝ animaliuꝫ ⁊ custodiendi se ab eis. Qui cibum aut nutrīēs aliquod suspectum habuerit:oportet vt in quo ē supflua dulcedo aut supabūdans acetositas:⁊ ad vltimuꝫ quicquid saporem habet supabundātem ⁊ fortem nequaq̄ comedat. Pdernicioſe enim medicine nullo mō miſceri pñt nisi talib⁹ nutriētibus. ¶ Malū quoq; si habuerit cib⁹ odorem dimittēdus erit. Si quis p̄terea timet ne venenū ei tribuatur aliquā ex medicinis que venenoꝝ opationē remouere aut debilitare ꝓsueuerūt assidue sumere dꝫ si eas hauriēdo in potu venenū p̄uenire poterit:quas in fine huius tractatus nomiabimus. Dō si qſq; ꝓtingat ipsuꝫ ante earuꝫ potum venenū sumere oportet vt ea hora qua mutationē ⁊ estuationē sentire cepit aqua tepida ⁊ oleū siſaminū ei i potu tribuātur. De quibus tantū sumat donec vēter repleat: deinde vt vomat ꝓsuadēdū. Si aūt vomitū tardari ⁊ pigritari ꝓſpexeris:in aqua coque anetū cui in p̄dicta aqua mel ⁊ baurach ⁊ salē ammisce. Cum enim multotiēs vomere feceris attēde an in inferioꝝib⁹ vētris estuationē sentiat. Dō si ita fuerit colliriū ano suppone aut cū cliſter ventrē solue. In stomacho aūt si p̄dicta senserit accidentia medicamē est ei tribuendū qō cum biberit soluatur. Est etiā melius vt vtrūq; simul perficias. Et si post hec eger ab omnibus que sentiebat quieuerit vtile erit. Si autez non cōsidera q̄ accidentia ipsum cōmittātur vꝫ si est stimulacio et inciſio: et in aliquo loco vētris corrosio:aut si est feruor ⁊ sudor ⁊ faciei ruborꝫ ⁊ venaruꝫ tumor atq; anguſtia ⁊ sitis:⁊ fetor oris ac oculoꝝ citrinitas aut cōgelatio:⁊ eleuzegi ⁊ stupor atq; subeth:aut si nullum p̄dictoꝝ in ipso apparet.ipse tamen deteriori incipit cui etiaꝫ sincopis ⁊ sue virtutis dissolutio frequenter accidūt. ¶ Accidentia namq; que prius nominauimus venenoꝝ calidoꝝ ⁊ corrosiuoꝝ sunt. ¶ Secūda autem que modo retulimus sunt accidentia venenoꝝ que cum tota sua substantia hominū complexionibus contraria inueniūtur. Dō si prima inueneris accidentia lac ⁊ butyrum et

oleum amigdalarum ad potandum:egro tribue quem etiã confectiones ex zuccharo calidas et subtilitiuas cum oleo amigdalarũ dulciuz sumere facias:hocnãq; veneni acuta tem frangit ꝛ eius reprimit mordicationem. ¶ Secũda au tem cum intellexeris accidentia aqua cuz niue: ꝛ sauich cũ aqua ꝛ niue ꝛ zucharo atq; aquã ros.ad bibendum tribue. ¶ Trociscos quoq; de camphora cuz sumere facias oleũq; roseum infrigidatũ vt bibat suade. ¶ Preterea attende in quo loco corporis vehementiorez sentiat inflãmationẽ cui ex lenticula aque in niue infrigidata emplastrum suppone: quod tãdiu mutando renouabis donec locus ex frigoris ni mietate stupidus fiat:deinde psiliũ atq; lac vaccinũ de quo butyrum extractum fuerit:necnon frigidorum fructuũ suc: cum ei tribue:in quo si repletionis apparuerint signa ipm flobothoma. Uentrem quoq; si strictus fuerit cum medici: na solue:deinde ciba cum extractione ꝛ infrigidatione. ¶ Tertias autez significationes si conspexeris allia ꝛ sina: pi:ꝛ ex medicamine de asa egro tribue:vinũq; vetus ꝛ fort: te ac purum eum potare facias. Ipsum tamen dormire nõ permittas:sed fac eum sitire:corpusq; eius frica atq; caput et pectus et cum panno calefacto calefacias. Significatio nes autem quarte cum apparuerint cito succurre. Ille enim venenorum significationes omnibus sunt deteriores:vtpo te necẽ velocius inferentes. Tyriacam ergo de viperis aut metridatum ei statim tribuas:vinumq; ei ad potandũ da: et ex rebus odoriferis ei adhibitis atq; succo carnis ipsum confortа. Eum quoq; in loco ventoso ac frigido sedere fa: cias quẽ subtilissimis camisijs in aqua rosata sandalum ha bente rubeum infusis vestire debet locũq; qui est in ore sto: machi ipsius fricare cõuenit. Euz quoq; aliquib⁹ horis ster nutare et vomere facias. Hic ℞o si multum debilis extite: rit in ipsius os ventum suffla aut flabellando intrare coge. Cui si frequenter acciderit sincopis quo fortis existat ꝛ oc: cultetur pupilla:pulsus quoq; atq; anhelitus ad vltimũ p: ueniãt debilitatis ꝛ supueuerit sudor paruus ꝛ frigidus ꝑ: culdubio moritur. ¶ Uentosor añt animalium punctura ꝛ morsus si cuius fuit ignoratur ilico ex quo morsum senserit patiens ea pars q̃ loco morsus supereſt liganda est locusq;

suggēd⁹. Uētosa quoq; vehemēter ignita aut vētosa cū sca-
rificatiōe loco supponēda est: atq; ex pullis in medio scissis
calis existētibus empl'm sup locū patientē est imponēdum.
¶ Postq; ꝟo eger calorē tā q̄euisse: nec ad corpis pfundz
penetrādo accedere psenserit tā bonitatis spes aderit. Qđ
si nō hoc mō fuerit empl'm ex fimo colūbino ⁊ mētastro aut
ex sulfure ⁊ vrina: aut ex isto empl'o supponat: qđ. ℞. casto-
rei: serapini: asse: sulfuris: fimi columbini: mētastri: pulegij:
ceruini: oīum partes equales picis: ⁊ olei veteris q̄tū ad eo
rū cōmixtionē sufficere possit: ex his oībus in mortario eo
vsq; cōquassatis donec vniant fiat emplastrū. ¶ Infirmus
asit si cū prius in mēbro frigiditatē patere ex hui⁹ empli su
perponere remediū senserit: ex reb⁹ calidis ipsuz curare stu-
de ⁊ ecōtrario. Si asit ad hoc peruentū fuerit: vt infirm⁹ in
loco morsus aliqđ vnū de accidētib⁹ q̄ nomiauimus psen
serit: ⁊ ex medicinis quas ibi retulim⁹ sanetur. Jōq; opor-
tet vt nemo cū aiali ludat qđ ignorat: neq; rē quā nescit in
os suū mittat: neq; corp⁹ suū ex ipsa fricari faciat. In man-
sionibus quoq; vbi huiusmodi animaliū timor existit fene-
stre claudāt: ⁊ se vt postea dicem⁹ si deo placuerit custodiat.
¶ Descriptio medicaminis de asa que ad frigida venena fa
cit: et ad scorpionum et ruthele morsus: necnō egritudini-
bus frigidis cōfert. ℞. foliorum ruthe sicce: costi: mentastri
sicci: piretri: cordumeni: omnium partes equales ase: quan
tum est omnium pars quarta mellis qđ sufficit: dosis eius
que in potu sumitur a magnitudine incipiēs auellane: vsq;
ad nucis protenditur magnitudinem.
¶ Medicamen ex nucibus ⁊ ficubus qđ oēs venenosos aia-
lis modos nocere phibet. ℞. nucū a duab⁹ corticib⁹ excor
ticatarū partē. i. salis grādinosi: foliorz ruthe amborū. ana.
sextā vnius partis ficuū albarū quātū ad p̄dictoz sufficit cō
mixtionē. Ex quibus cū mixta fuerint nucis fiat similitudo
⁊ comedatur. Quibus vti incipiat q̄ cūq; ne veneno perima
tur: timet ⁊ sumat ex ea etiā ante cibū suū: hic nāq; est me-
dicamē qđ venena expellit. Tyriaca de terra sigillata que
est experta. Hā si ex ea aliquis potauerit q̄ venenū sumpsit
vomere nō cessabit donec totū vomat venenū. ℞. terre sigil
late: bacaruz lauri vtriusq; partes equales terant: ⁊ cū bu-

tyro'vaccino inungant: ⁊ cū melle cōficiantur et recondat medicamen: de quo ante cibū in quo mala habet suspitio: aut post eū aliqd sumatur:aut etiā cū malū supuenerit accidēs. Nam si ea vtēs venenum sumpserit:ilico eū vomere faciet. Et si venenū nō acceperit:nequaq̄ vomitū aduenire faciet. Quapropter donec vomit⁹ affuerit ipsa in potu dāda erit. Post hec aūt significationes que apparent sunt attēdende:et ex medicinis quas diximus cura adhibēda.

¶ Metridatū qđ est medicamen nobile: quo si quis assidue vtatur:cuius postea species tribuatur pernicicioſa nō ei' nocebit.cū hoc quoq̄ cibi appetitū cōfortat:coitūq̄ cōmouet ⁊ colorē redit pulchrū:atq̄ malas cogitationes ex cola nigra ⁊ cōfabulationes aie ꝓueniētes remouet. Urine quoq̄ difficultatē soluit:⁊ antiquo vētris fluxui auxiliat visumq̄: necnō oēs alios acuit sensus. ℞.mirrhe croci oriētalis:agazinzi.cinamomi oīum.ana.ʒ.x.thuris:macis:nardi: nasturtij.squinanti:elki:zilobal.sticados:siseleos:costi dulcis:galbani:terbētine:macropiperis. castorei. hypocistidos storacis liq̄de:oppoponacis folij oīum. ana. ʒ.viij.cassie lignee melanopipis:leucopiperis melliloti: polij:scordeon: dauci oppobalsami:carpobalsami: medicaminis de fusio:bdellij iudaici oīnm.ana.ʒ.vij.spice celtice: ammoniaci: masticis: gūmi arabici:seis feniculi:rosaꝝ siccarū:olixatri:cordumeni gentiane romane : pulegij cerutni oīum. ana.ʒ.℈. amisi. meu:acathie:faufel. ypericon:inguinis stinci oīum.ana.ʒ. iiij.assari:serapini:amboꝝ. añ.ʒ.iij.opij.ʒ.℈.folioꝝ ruthe.ʒ. ij.⁊.℈.Conficit sic gūmi vino fundunt veteri ⁊ in mortario donec mollescāt cū pistello agitant:deinde cū melle dispumato qđ sufficit cōficiunt.De hoc aūt medicamine quātum est auellana aut parū plus:aut parū minus est dandū. Cum aūt aliquod supuenerit accidēs:⁊ fuerit necesse hāc medicinā loco tyriace sumere bibatur ex ea quātum est nux vna.

¶ Tyriaca de fusio que in metritato recipit. ℞. passarum mundatarū.ʒ.iiij.terbētine.ʒ.xxiiij.mirrhe. squināti.ambo rum.ana.xij.cinamomi:bdellij blacte bizātie:spice celtice: xilocassie:melliloti:ciperi:bacarū lauri oīum.ana.ʒ.iij.calami aromatici.ʒ.ix.croci oriētalis aspalti.amboꝝ.ana. ʒ. ij.⁊.℈.Cōficitur sic ea que mollificari possunt in vino veteri

posita resoluantur donec liqda fiãt. Alia aũt oĩa trita ⁊ cribellata cũ eis cõiungañ: ⁊ cũ melle dispumato confecta et mixta reponãtur. Hec nãq; est summa curationis venenox quorũ non habeẽ noticia. Cũ aũt que sint ex eox signis que dicturi sumus scĩri põt cũ cura que eis est ꝓpria sanẽtur.

¶ De morsibus viperarum. Cap̃.ij.

Quãm vipera aliquẽ momorderit locus qui est super morsum vipere fortissime est ligandus. Ꝺ̃ si morsus in mẽbro fuerit paruo fueritq; morsus generis viperax que pessime esse cognoscunt: de qbus non speraẽ vt ab eis morsi euadere possint mẽbrũ ilico sub ligatura abscindatur. Si aũt vipera talis non fuerit patiẽti ilico detur tyriaca de viperis facta. Hõ eñ vsq; ad hoc nostrũ tempus inuenim⁹ qꝺ̃ a viperarũ morsibus magis hac medicina liberare possit ꝓpric qui recens est. Ꝺ̃ si hec tyriaca non est presens tyriaca metridatis ⁊ trocisci de herbo dentur.

¶ Trociscox vero de herbo hec est descriptio. Ry. seĩs anda coche ari. ro. pigami: farine herbi ommium partes equales existis tritis ⁊ cũ aceto cõmixtis fiant trociscí: de quib⁹ põdus vnius aurei cũ vncia vini veteris in potu tribuatur. Huius nãq; mediciue virtus operationi maiorís tyriace in hoc capĩo vicina existit. Aut etiam detur patienti pondus duorum aureox de asa cum vncia vna vini. Butyrũ quoq; vaccinum ⁊ mel multotiẽs atq; cibos vnctuosos ⁊ allia multa et nuces comedat et vinum vetus in potu sumat. Cibarium etiam ex nucibus ⁊ allijs ei preparetur post cuius comestionem vinum vetus fortissimum bibant. ¶ Loco preterea in quo est morsus ventosa cũ scarificatione superponatur emplastrũ etiã qꝺ̃ in capĩo de vlceribus diximus adhibeatur. Et loca que sunt in circuitu putrefactionis: ex bolo ar. ⁊ lẽtibus excorticatis ⁊ aceto vini epithimentur. Eger quoq; flobothomeẽ: deinde que harũ duarũ rerũ maiorem ei inferat timorẽ cõsidera: videlz an accidẽtia que loco morsu accidunt: aut ea que tota accidũt corpori. Hã̃ sincopis ⁊ casus ⁊ sudor frigidus ei acciderint tũc tua sollicitudo sit magis ad resistendum istis ꝙ eis que in loco morsus fiunt. Quapropter locus qui morsus est nõ est curãdus nisi cum eis solum que trahunt. ¶ Postq; vero iã dicta accidẽtia omnia quie-

uerint et remota fuerint:ꝛ egro nō timetur nisi ex loco mor sus ne scalꝫ in eo vlcera mala ꝛ putrefactio fiāt: tyriaca tūc egro non approximet neqꝫ vinuꝫ neqꝫ medicine calide sunt ei tribuende verum ipse est minuendus:ꝛ ipsius regimen est infrigidandū et locus cum medicamine vlcerum pessimorū est sanandus:et est etiam comburendus:et omnino abscin- dendus cum hoc necesse fuerit videlꝫ si videris putrefactio nem cito de loco ad locum transire.

¶ De his aūt que ad viperarum morsus ꝓprie faciūt est:vt cācri assati egro multotiēs dētur.Et ecce hic tyriacavltima ꝑ qua magna secta bonoꝝ phyꝝsicoꝝ iā testificata est:qđ ad morsusviperarū quātū tyriaca maior valet.Cuius est descri ptio.℞.anisi.ʒ.x.piperis.ʒ.iij.ari.ro.castorei amboꝝ.ana. ʒ.ij.ꝛ.ſ.conficiantur cum careno.De qua quātum est nucis magnitudo in potu tribuat. Qui vero a vipera morsus est aut q̄ napellos in potu sumpserit:ne ea die dormiat ꝓhiben dus est.¶ Tyriaca de viperis ꝛ ipsa tyriaca magna.℞. troc. viperaꝝ pondus.xxiiij.aur.trociscoꝝ squilliticorū: pondus xlviij.aur.trociscoꝝ andarachārū.aur.xxiiij.melanopipis: macropi.amboꝝ.aur.xxiiij.opij.cinamomi:rosaꝝ ru. trita- rū seminis napi silueſtris:scordeū.yreos.agarici.succi liqui ritie balsami puri omniū.ana.põdus.xij.aur.mirrhe. croci oriētolis.ʒʒ.rauedseni radic̄.pēta filō.mētastri mōtani:pras sij olisatri.sticados arabici.costi amari. leucopipis pulegij ceruini:olibani:squinātī: florīs terbēntine:xilocassie nig.spi ce indice:polij oīum:ana.põdus.vi.aur.storacis liq̄de: seis apij:siseleos.nasturtij babylonici.ameos camedreos.came pitheos.ypoq̄stidos:spice celtice:folij indi:gētiane romāe: seis maratri : terre sigillate: colchotar. amomi.nast. albi. acori.carpobalsami:ypericon:fu.gūmi ara.cordumen:ani si acathie serapini oīuꝫ.ana.iiij.aur.dauci:galbani aspalti oppoponacis.cētauree minoris.ꝛ ari.rotū. castorei omniū āñ.ij.aur.mellis dispumati li.x.vini bñ redolētis ꝛ clari ac puri lib.iij.Opium ꝛ mirrha:ꝛ ypoquistidos ꝛ sarapinuꝫ:ꝛ succus liq̄ritie ꝛ storax liq̄da ꝛ acathia ꝛ oppoponacum su- mātur ꝛ oīa hec in mortario posita cum pauco melle dispu mato moueātur donec mollescant:deinde ex vino infunda- tur ꝛ per tres dies in vase vitreato manere permittantur.

Postea spica et cinamomū ⁊ zinziber: ⁊ cassia lignea: et nasturtiū atq; castoreū: ⁊ folium ⁊ terra sigillata ⁊ colchotar: ⁊ aspaltū ac amomū oīa hec trita in mortario cōmisceātur ⁊ ex vino aspgant̄ donec vniant̄: deinde mel ⁊ gūmi arab. ⁊ terbētina: ⁊ galbanū ⁊ balsamū sumātur ⁊ in cazola posita donec mixta sint agitētur: que taliter preparata alijs medicinis que in mortario sunt adiūgant̄: ⁊ cum oīa simul fuerint terantur ⁊ agitētur: donec bene sit mixta: deinde quod ex eis fit in pisside argētea aut stannea que medicamē hoc in duabus partib⁹ sui capere possit reponatur. Vas aūt hoc non sit plenū cui⁹os cū corio optime ligetur quotidie tñ discooperiat̄ ac per vnā horam manere permittatur. Ex hac quoq; medicina nō nisi post sex menses aliquid sumatur.

¶ Trociscī de vipis sumant̄ vipe femie q̄ i hoc discernunt̄ q; plures duobus hñt dentes: masculini xo sexus duos tñ habēt dētes. Ex q̄bus eligant̄ ille tñ que ruffo vicinātur et colori sunt cito nobiles: caput frequēter agitātes: et q̄ sunt bone habitudinis: ⁊ pigues oculos habētes rubeos: ⁊ capita lata quarū anus iuxta caudā inuenit̄. Que in tpe veris colligātur in eius. s. medio. Ille tñ que in littoribus maris morātur: aut in lacubus vel in locis q̄ aque salse vicina existunt: nequaq; accipiant̄. Cū aūt collecte fuerit ilico ex earum capitibus ⁊ caudis quātum est quattuor digitorū mensura abscindat̄. Et si post abscisionē moueant̄ ⁊ agitentur: sanguinisq; ab eis fluxerit multitudo: domestice sunt ⁊ congrue. Cō si huius contrariū cōtingat nullo modo in medicamine ponende erunt. Deinde earū cozia detrahantur: et quod in earum vētribus est extractum expellatur: quod aūt reliquū est cuz aqua dulci lauetur et mundetur: ⁊ per frusta incisum in caldaria munda cum aqua ⁊ sale et aneto donec dissoluatur: ⁊ caro separetur ab ossibus coquatur: deinde proijciantur ossa et ius a carne coletur. Ignis xo cum quo coquitur sit fortis: qui de carbonib⁹ ilicis vl̄ quercinis fiat. Caro quoq; prematur vt humor qui est in ea egrediatur: deinde de ea in pondere sumatur: cui q̄tum est eius quarta pars de tortellis admisceatur: que parum fermenti habentes azimo pani sint vicine nihil acetositatis in se habētes. Et optime desiccate terant̄ donec sint vt alcohol dein-

ceps cum carne simul terãtur ⁊ ex parua quãtitate iuris in=fundatur. Et quib⁹ postꝙ multotiẽs trite fuerint ⁊ cõmixte trociſci informent ſubtiles. Qui ẋo eos ꝓficit manus ⁊ digitos ex balſamo inungat. Quos in vmbra deſiccet ſingulis horis reuoluẽdo. Qui cum deſiccãtur in vaſe ſicco nihil humoroſitatis habente eſſe debẽt. Poſtꝙ autem bene deſiccati fuerint in vaſe vitreo recõdantur.

¶ Trociſci ſquillitici cepe q̃ ſquille vocãtur in tpe quo metitur triticũ ſumant̃ que neꝙ ſint maxime neꝙ paruiſſime: ⁊ ex paſta coopte in furno ſup laterẽ poſite aſſari ꝓmittãtur. Cum autẽ paſta qua coopte ſunt aſſata fuerit: extrahãtur et ꝑiſciãtur paſta ⁊ qđ et adheſit ⁊ qđ intus eſt accipiatur: cui quantũ eſt eius medietas de farina herbi trita: ⁊ cum ſubtiliſſimo pãno cribellata admiſceat̃. Que postꝙ ſic fuerint terãtur ⁊ miſceant̃ aliquotiẽs ⁊ ex vino donec bene ſint mixta ibibantur ⁊ informẽtur trociſci. Qui aũt eos informat ex oleo roſeo inungat manus ſuas ⁊ trociſcos informando eos ſicut diximus faciat ⁊ in vaſe vitreo recondat.

¶ Trociſci andarachoron. ℞. darſeſſahan calami aromatici: coſti: xilobalſami: aſart: poliꝭ: amomi: maſticis: floris cotule albe: fu. oĩum añ. pondus. vi. aureox: floris ſquinãti: pondus. xx. aureox: rauedſeni: xilocaſſie: cinamo. oĩum añ. aur. xx. ſpice indice: foliꝭ amboꝝ añ. aur. xvi. mirrhe aureos xxiiij. croci orientalis aur. xij. terãtur oĩa ⁊ cribellẽtur: ⁊ cuꝫ vino redolẽte cõficiantur ex quibus informẽtur trociſ. ⁊ ſiccentur vmbra. ¶ Probatio tyriace pullo aut cani paruꝫ detur aut vipera ſup eũ inciteť q̃ ipſuꝫ mordeat: in cui⁹ ore parũ de tyriaca ilico ponat̃ ⁊ obſeruabit̃ illeſus ſi de⁹ voluerit. Aut ſcamonea ad bibẽdũ ei tribuat̃ cui postꝙ venter fluere ceperit tyriaca tribuat̃ ad auellane magnitudinem ⁊ reſtringet̃ venter. ¶ Patienti quoꝙ vomitũ multum ⁊ vehementẽ ſimiliter facit de maioribꝰ itidẽ eiꝰ vtilitatibꝰ eſt ꝙ a morſibꝰ viperarũ ⁊ a venenis pniciem inferẽtibus q̃ quibuſdã dant̃ illeſos ꝓſeruat ⁊ qđ lepre cõfert. Ad multa ꝓterea alia remediũ affert exceptis iſtis.

De morſibus ſcorpionum. Cap. iij.

DE his que ſcorpionũ conferũt punctur is eſt bibere pondus vnius aurei cum aqua aut vino ex ra=

dicibus colloquintidarum siccis. Aut vnius aurei pondus ex medicamine de assa cum vna.ʒ.vini. Aut locuʒ qui est su per pūcturam stringere ꝛ ex oleo de ben ꝛ aqua calida em= brocare et cum sambucino in quo castoreum et euforbium confricata fuerit inūgere:atq; cum eo locum fortissime fri= care. ¶ Tyriaca que valde scorpionum pūcturis ꝓficit. ℞. radicum corticū capparoꝝ absinthij:nabati:arist.ion.gen= tiane:oīuʒ partes equales. Dosis huius in potu.ʒ.iij.sit.est enim congrua. ¶ Tyriaca dyatesseron que puncturis scor= pionum ꝛ alioꝝ reptilium ꝛ pernitiosis venenis confert:et magne tyriace in bonitate vicina existit. ℞.gentiane arist. baccharū lauri:mirrhe:oīum partes equales hec cum mel le confecta in vase reponātur:et ex hac medicina cum ne= cesse fuerit in potu ab vno aureo vsq; ad duos ꝛ dimidium cum.ʒ.vna veteris vini sumatur.

¶ Tyriaca que scorpionū puncturis vehementer auxiliat. ℞.gentiane:arist.mirrhe:costi:castorei:ruthe mētastri sic= ci:piretri:zinziberis:piperis:nigelle oīum partes equales cōficiantur cum melle detur ex ea ad nucis magnitudineʒ cum vino. Dō si de p̄dictis medicinis nullā habueris vinū vetus ꝛ allia ad comedendū tribue atq; ex eis loco empla= strum suppone. Locus quoq; assidue cuʒ igne calefacias et cum medicinis calidis quas habere poteris. Cum autē ty= riacam dederis ꝛ dolor sedat⁹ fuerit si febris supueniat se= quenti die summo mane egrum flobothoma ꝛ aquā ordei: ac cibaria vltime humiditatis ei tribue ꝛ in ipsius cautela ne egritudinē incurrat acutā stude. Omnes p̄terea abstinē dos ab apij comestione, qui in locis sunt vbi scorpionum multitudo:aut iararet habetur iubeo.

¶ De puncturis akatareti. Cap̄.iiij.

Q Ui sunt scorpiones parui valde caudas se trahen= tes:et sunt in terra cohet al's chazet est terra vbi alexander inclusit goth ꝛ magoth cuius habita= tores tyriacam optimam inuenerunt que exercitualis di= citur tyriaca cuius hec est descriptio.

¶ Tyriaca exercitualis. ℞.corticis radicis: capparis:radi cū colloquītide:absinthij romani:ari.rotū. herba q̄ vocaꝰ

lingua caldeorum hazez:troximel siluestris sicce ex his om nibus bene puluerizatis.ʒ.ij.tribuantur.

¶ Illud preterea quo medici vtuntur in huius egritudinis cura est q̄ ei qui punctus est de troximel siluestri sicca quan tum ter manu vna cōtineri potest tribuunt ꝛ q̄ poma aceto sa dant ad comedandū ꝛ q̄ de sauich pomorū cum aqua fri gida dormiant aut cum iulep. Q̄d si multus ei superuenerit calor aqua ordei ad potandū tribue. Et si ventris dolorem cum incisione senserit da ei ad potandū oleum rosatū cum aqua ordei ꝛ citrulos ac cucurbitam ꝛ lac acetosum ei tri= bue. ¶ In loco quoq̄ puncture ventosa ponatur ꝛ ilico sug gatur locus preterea comburatur et medicine calidissime desuperponant̄. Negligentia itidem in harum punctura= rum cura:lz dolor qui in eis sentitur sit debilis habēda non est. Ex istis nāq̄ puncturis in principio fortis nō accidit do lor. Post vnū autē aut duos dies pessima cōsequū̄ accidē= tia lingua nāq̄ fit vt apostematibus plena accidūt etiaz ei sanguinis mictus ꝛ sincopis ac cordis tremor. ¶ Si autem venter eius qui pūctus est sit strictus iniectio ex succo sicle et baurach ꝛ oleo viola.ei per clistere fiat. Cui si fortem in= uenerit angustiam succus malorū acetosorū ꝛ granatorum acetosorū ꝛ oleum rosatū atq̄ aquā ordei ꝛ lac statim mul= tum tribuātur. Si vo infirmū sanguinez mingere cōtingat ipsum prius flobothoma. deide de medicinis ad hoc nomi= natis ei in potu aliqua tribue ius quoq̄ pinguiū pullorum euz potare facias. ¶ Lingua quoq̄ si quasi apostematibus plena fuerit vena que est sub ea incidat̄ atq̄ gargarismus de succo endiuie ꝛ syrupo acetoso ei fiat. Tremor autez cor dis vehemens si acciderit sauich de pomis cum syrupo de pomis atq̄ lac acetosum cum trociscis de cāphora patien= ti donentur. Istis enim medicinis ꝛ earum similibus vtun= tur medici cū morsus iararet curare volunt. Tyriaca tamē exercitualis non ob aliud hic ponitur nisi propter famam que apud vulgus est.s.qō scorpionum puncturis proficiat. ¶ Tyriaca que morsibus congruit iararet. Ꝛ. troximel sil uestris sicce foliorum malorum acetosorum coriandri sic= ci omnium partes equales bibatur ex ea quantum tribus vicibus ore capi potest. Q̄d si corrosio in loco morsus acci=

derit cū medicamine acuto curetur: ⁊ ea que sunt in ipsius circuitu ex bolo ar. ⁊ forti aceto epithimētur: ⁊ cū alijs medicaminibus que in cura pessimorū vlcerum ⁊ corrodentiū nominauimus sanentur.

¶ De morsibus rutele ⁊ sibth ⁊ aranei. Cap. v.

BRutela est animal paruo araneo assimilatū qui vocatur phihit muscas venari solitus. Sibth vo magno araneo lōgos habēti pedes assimilātur. Rutele aūt multe sunt species: q̄bus egyptiaca deterior iudicatur. Ex eis aūt sunt quedā q̄ parū nocēt. Ex morsu aūt eius que est rubea sequūtur ista: fortis videlz dolor ⁊ egerēdi duities. Sed ex morsu eius que est viridis accidit paruus dolor ⁊ pruritus que velociter sedātur. Et ex morsu ei⁹ que depicta apparet accītia ista sequūtur fortis dolor ⁊ in corpore frigiditas ⁊ tremor. Ex albe aūt rutele morsu paruus dolor ⁊ prurit⁹ atq; vētris fluxus accīt. Sed ex morsu ei⁹ que super dorsum lucētes hz lineas: ⁊ vocatur stellata paru⁹ dolor ⁊ pruritus atq; stupor ⁊ corporis relaxatio cōsequuntur. Ex morsu quoq; eius que est citrina sup se villos hīs accīt dolor vehemētissimus ⁊ tremor ac sudor ⁊ vētris inflatio: ⁊ fortasse mors inde sequit. Omniū vero curatio cōis est: vt patientes in aqua calida tādiu stare p̄mittant donec dolor ab eis remoueat. Nā cū in ea p̄ horā .i. sederit q̄escūt hore. Cū aūt exierint de aqua dolor reuertit. Cum igit dolorem postq; de aqua exierint sedari cōspexeris locū ex aqua in q̄ multū salis resolutū fuerit line. Corpora quoq; eor⁹ calefac eosq; ea die balneum ingredi fac ⁊ eos sudare fac: ⁊ diebus postea aliq̄t loco etiā emplastrū ex cinere q̄ fit de ligno fici ⁊ calce et chali ex aqua calida cōspersis superpone patiēti quoq; quātitatē duarū .z. nigelle tribue. Ille etiā quē sibth momorderit cum tali medicamine quale est illud curatur.

¶ Tyriaca alia ad morsus rutele vtilis ⁊ probata. Rx. nigelle .z. x. dauci cimini amboz. ana .z. f. seis hahel gallarum cipressi amborū. ana .z. iij. spice inde: bacharum laur: aristologie rotunde carpobalsami: cinamomi: gentiane seis anda: coche: seis apij omnū. ana .z. ij. conficiantur cum melle detur ex ea ad nucis magnitudinem cum vino veteri. Ad hoc preterea confert aut medicine scorpionuz dentur. Aranea-

rum vero quidã sunt ex quorũ morsu adeo sceua consequun tur accidẽtia vt extremitates infrigidẽtur: ꝛ cutis horripi letur atq; virga erigatur ꝛ tendatur ꝛ venter vento implea tur. Istis vero ruta sicca ꝛ cipperi cũ vino dari debẽt: et vt in balneo sedeant elaborandũ: vinũ quoq; purum toto illo die ly paulatim in potu est tribuendũ.

¶ De pũcturis vesparũ formicaꝝ ꝛ apũ volatiliũ. Cap̃.vi.

Ad hoc cõfert locũ ex aceto ꝛ luto vicissim linire: pãnumq; aceto infusum ꝛ sup niuẽ infrigidatum desuperponere. Beneficium quoq; prestat empla strũ ex lẽticula de stagnis ex aceto imbibita superpositum. Et aqua niuis eo vsq; desup fundere donec locus reddatur stupidus multũ auxiliatur. Post hec aũt locus ex cãphora ꝛ aqua rosata liniatur qđ nõ semel sz multotiẽs fieri debet. Pãni quoq; in aqua rosata infusi ꝛ niue desup sunt ponẽdi atq; de glacie ano aliqd est immittẽdũ. De aqua etiã cũ ni- ue multũ tm̃ in potu sumat donec satietur. Qui post hec cũ foliis basiliconis aut cũ muscis est fricãdus. Qđ si fortis in corpore calor acciderit rob de succo vue acerbe: et psilij in potu sumantur. Eger preterea multũ ex citrolis ꝛ endiuis ac lactucis edat ꝛ aquã ꝛ acetũ necnon syrupũ vehementis acetositatis cũ succo granatoꝝ ꝛ psilio bibat. Locus etiam mox multotiẽs suggat̃. Cui etiã cõferũt vt citroli aut portu laca aut solatrũ aut semperuiua aut his similia supponãtur Ad hoc itidẽ valet vt coriãdri sicci et puluerizati quãtũ ter manu capi põt cũ zuccharo ꝛ aqua frigida ad bibendum tri buatur ꝛ vt locus cũ foliis ieributh fricetur.

¶ De morsibus stellionis ꝛ lacerte. Cap̃.vij.

Quam hec animalia aliquẽ mordent dentes in loco morsus dimittũt ideoq; dolor perdurat donec den tes inde euellãtur. De his que eos exire faciũt est vt locus cum oleo ꝛ cinere fricetur donec egrediãtur. Dein- de ex cinere cũ oleo cõmixto emplastrũ loco superponãtur. Qđ si dolor perseuerauerit locus erit suggẽdus postea infir mus in aquam calidã mittendus ꝛ de tyriaca ad rutele mor sus facta erit ei tribuendum.

¶ De his que fugãt venenosa animalia ꝛ lupos et interficiunt. Cap̃.viij.

Catti et furones ac pauones necnon grues ⁊ aquatica volatilia ⁊ his similia: quorū natura est venenosa capere animalia in turribus sunt nutriēda et tenenda. In locis valde timorosis et putridis alendi sunt cerui et furones ac smaragdus melior que potest haberi tenenda est. Lampas quoq; valde luminosa longe a lecto remota ibi est ponenda ⁊ iuxta quam sint homines qui vicissim dormiant super lectos iacentes. Qui legant ⁊ loquantur vocibus tamen mediocritatem non egredientibus venenosa nāq; animalia ad eos ibunt. De his autem que precipue serpentes expellunt est vt domus cum cornibus cerui aut vnguis capre et sulphure et cum capillis humanis suffumigetur. Hasseth quoq; si in serpentium foraminibus mittantur et si domus cum galbano suffumigata fuerit serpentes fugient. Domus etiam si ex aqua in qua sal amoniacus fuerit dissolutus roretur serpens nullo modo ei appropinquabit. Et si de aqua hac in eorum fundatur foraminibus moriuntur. Si quis etiam saltem amoniacum in ore tenuerit donec dissoluatur: et postea in os spuerit serpentis morietur. Domus preterea si ex pice aut bdellio suffumigata fuerit: fugabuntur serpentes. Similiter etiam fugiunt: si ex serapino fiat suffumigatio. Ex pānis quoq; ex alkitran inunctis et in ipsorum foraminibus missis expelluntur. Locus itidē si ex abrotano stract⁹ fuerit fugiēt ab eo serpētes. Ideoq; si in horto ex eo multum fuerit fugient ab eo. Fumus quoq; qui fit de lignis granatorum expellit serpentes et venenosorum animalia plurima. Sinapi itidem tritum ⁊ in ipsorum foraminibus positum fugat serpentes.

¶ Dicitur etiam ꝙ si vipera bonam intueatur smaragdus: mox eius oculi eliquantur et fluūt a capite. Si autem scorpiones multi capiantur et ex eis domus suffumigetur omnes alij fugiāt. Domus preterea si cum sulphure et vngula asini et galbano fuerit suffumigata fugabunt. Oleū quoq; in ipsorum foraminibus si fusum fuerit non inde vlterius exhibūt immo fugient. Formice preterea comedunt scorpiones: ⁊ proprie eos qui vocantur geraret. Assa quoq; si in aqua dissoluatur et ex ea locus roretur non ibi approximabunt. Et si penne limātur ex alkitran aut ex assa resolu-

ta et in ipsorum foramina ex eis inungendo circundetur non exibunt inde vlterius. Quando autem herba que vocatur cancar in lecto posita fuerit stupefiunt pulices et inebriantur et neq; salire neq; se mouere possiunt immo facile capiuntur. Domus quoq; si' ex aqua in qua absinthium et colloquintida et nigella cocta fuerint rorata fuerit interficientur. Quidam quoq; dicunt q; si in medio domus cauando fiat fouea in quam parum sanguis irci fundatur omnes in illa congregabuntur. Domus etiam si ex aqua in qua hasech ;et tribuli cocta fuerit roretur pulices omnino destruentur. Aqua similiter in qua ruta coquitur aut oleāder eo modo interficiet. Cimices vero atq; scarabei ex fumo palee et ex fumo stercoris vaccini ꝛ q̄ maxiue ex fumo acegi et nigelle fugātur. Et si facies ex predictis suffumigetur licet postea mordeaut non multum tamen inferunt nocumentum. Saphea quoq; erea oleo inficta et iuxta lectum posita valet ad hoc. Quidā preterea dicunt fumum ex foliis vulp scarabeos fugare. Muscas quoq; aqua in qua niger coquitur elleborus interficit et arsenici citrini odor ac suffumigatio cum olibano eas necant. Mures autem interficiuntur si ex merdasengi et ex squama ferri et gallia metalina et ex elebozo quolibet istorum accepto et cum farina simul consperso et protecto comederint et finiet eos omnino. Sed si domus cum acegi suffumigata fuerit fugiunt. Quidam etiam refert q; si vnus ex muribus castretur et dimittatur omnes alios interficiet mures et finiet eos omnino. Et q; si vnus ex muribus capiatur et subtili chorda in medio domus ligetur: alij ab eo fugient neq; de suis egredientur foraminibus. Dicunt etiam q; si quis vnum ceperit murem et eius excoriauerit faciem et dimiserit eum omnes alij fugabuntur. Formice itidem fugantur ex alkitrā: et ex sulphure et ex assa. Et si ex istis in eorum foraminibus aliquid mittatur morientur. Et si ex eo circa foramen epithima fiat non exhibunt. De beluis autez dicunt q; leo ꝓpter gallum albū ꝛ propter murem fugit: et adib nō approximat loco vbi est squilla. Dicunt quoq; q; leopardus terretur propter arborē que vocatur leopardi arbor et qđ leo timet ꝓpter lignū quod vocat sindau. Chati autez siluester

ꝛ dalac ex ſucco ru.ꝛ amigdal.ama.fugiunt. ¶ Lepe quoꝫ que vocatur ſquilla ꝛ ellebo.porcos et canes atꝫ leones: necnon ex beluis plurimas interficiunt herba que etiã leopardum ſtrangulans vocatur leopardum cito interficit.

¶ De morſibus canis non rabidi et beluarum hominum ꝛ luporum. Cap̃.ix.

Porum morſus tſic eſt deterior cum ſunt famelici. Quorum morſibus confert:cepas et ſalem et mel per diem vnam ꝛ noctẽ ſuperponere: deinde cum vnguẽto nigro curentur:qđ fit ex cera nigra ꝛ ſepo et pice: atꝫ galbano:hoc enim vnguentum plus oĩb9 alĳs vnguẽtis morſib9 ꝛ pforationib9 que ex vnguib9 auiũ fiunt confert atꝫ oĩbus vulnerib9 cũ qbus accidit attritio aut ſeparatio magis auxiliatur. ¶ Eſt ctiã vtile vt morſus canis et homĩs a principio cum iſto curetur vnguẽto. Morſibus ẋo leonis atꝫ leopardi ꝛ phehet in principio ſunt ea adhibenda que attrahant. Deinde loca cum aceto ꝛ ſale lauanda: ꝛ ad vltimum cum iſto vnguẽto medicãda ſi deus voluerit.

¶ De morſu canis rabioſi. Cap̃.x.

Documentſi qđ huius canis morſus ſequit̃ vehemẽtiſſime magnum iudicatur ideoꝫ nos opꝫ in noĩandis ſignis quib9 hic canis dignoſci queat amplificare ẋba q̃tenus ab eo fugiat̃ aut cito interficiat̃. ¶ Dicimus itaqꝫ q canis iſte plerumqꝫ incurrit rabiem in diebus canicularib9 ꝛ quãdoqꝫ in hyeme. Qui poſtq̃ eam incurrerit ꝛ a cõmeſtiõe ꝓhibet̃:aquam quoqꝫ ſi viderit ab ea fugit atꝫ qñqꝫ morit̃ cũ aquã ituitus fuerit. ¶ Os quoqꝫ ſuũ aperit ꝛ linguã foras extrahit ac ab eius ore ſpuma fluit ꝛ ex naribus ſuis humiditas. ¶ Oculi preterea eius rubent vt ſanguis caputqꝫ ſuum ad terraꝫ inclinat ꝛ caudi relaxat ꝛ inter coxas demittit. Diuerſiſqꝫ vt ebrius vacillat motibus ꝛ ad omnes vadit quos videt ꝛ eos vult modere. ¶ Dños inſuꝫ ſuos nõ agnoſcit. Alĳ itidez canes ab eo fugiunt. Ipſe quoqꝫ non latrat niſi parũ ꝛ cum latere incipit vos eius rauca auditur. Iſta.v.ſigna cum in cane viſa fuerint:aut aliquod ex eis mox interficiẽdus eſt ꝛ ab eo fugiendum. Ille ẋo quem canis iſte mordet non extimat in principio quod ipſius morſus multuꝫ eum ledat. Sed mala ac-

cidētia parū post ei eueniunt. Ex aqua nāq; terret neq; eaz bibit immo eam vidēs tremit ꝛ anxiat ꝛ fortasse spasmat ac moritur. Ex omni preterea re humida ꝛ liquefacta terretur ꝛ fugit ab ea donec siti moritur. Ipse itidem qñq; incurrit rabiem ꝛ stringēdo tenet hoies ꝛ mordet eos. Ex cuius morsu accidit idez qđ ex canis rabiosi morsu euenire solet. ¶ Cum ergo canē qui hoiem momordit cognoueris ꝛ quod in eo aliqđ istorū signorū sit pceperis cito succurrere ꝛ ventosas morsui suppone ꝛ diutissime ac multū fugat: scarifice tur quoq; ac sanguinis extrahat multitudo. Deinde super locum morsus medicamina que ipm dilatēt et consolidari prohibeāt pone vt sunt sicla ꝛ eruca: atq; cepe cum butyro confecte. ¶ Angtīm quoq; qđ locū vlcerat est adhibendum: quod fit ex liquore anacardi ꝛ pice: sicut est in suo capitulo noiatum. Si autē in principio ex quo morsus fuerit locum cōburas multū cōfert ventosas tīm atq; cōbustionez vsq; ad tres tīm dies exercere debes. ¶ Postq; xo tres transierint dies egrū non fatiges qz iam venenū in corpus totū diffusum est sed vulnus nullo modo cōsolidari penitus ptmittas: ita vt emplm ex eruca ꝛ butyro ꝛ ex aliquo eorū q̄ diximus supponas. Deinde redi ad curationez perfectam anteq; ab aqua terreri incipiat: qz postq; ab aqua terreri ceperit euadere non poterit. horum xo quidā sunt qui post hebdomadaz vnā ab aqua terrent ꝛ sunt alij qui post duas hebdomadas alij autem qui post. xl. dies terrent qñq; etiā reperiuntur quidam qui nō nisi post sex menses: aut annū vnū terrentur. Et isti quidem sunt cōplexiones habentes humidissimas. In principio itaq; cure eorum ventrem cum pillulis ꝛ medicinis nominatis in caplo melle soluere incipe. Eosq; eodem ciborū ac balnei regimine conserua. Lac quoq; atq; vinum cum aqua multum tēperatum eis ad bibendum tribue. Et stude vt eorum corpora in crassicie augmentet: put in capitulo de melancolia dicturi sumus. Dietā quoq; cum carne et confectionibus ex melle et vino amplifica eis insuper precipe vt multum dormiant et letentur atq; quiescant et ad vltimum regimine meliam habētium eos conserua. ¶ Medicamen quoq; galieni eis ad bibendum tribue. Descriptio medicaminis galieni. cancros fluuiales sume: et in

olla posítos in furno donec terant combure: et ne multum vrãtur caue. Deinde quib⁹ postꝫ triueris ptes. x. et olibani par: tez. i. accipe et cõiunctã simul tere. deinde recõde et cũ opus fuerit egro quotidie. z. ij. in mane et alias duas circa noctẽ cum aqua frigida his dieb⁹ quib⁹ nõ das medicinã vẽtris solutiuam ad bibẽdum tribue: hoc ꝛo multis dieb⁹ facere debes. Galienus nãqꝫ refert se nunꝫ vidisse aliquez a cane rabioso morsum ab aqua terrefactũ postꝫ ex hoc medica: mine aliquid ei datum fuerit. Postꝫ aut eger ab aqua ter refactus fuerit vix vnꝫ liberabitur. ¶ In ipso tñ quiddam spei licet parum habemus. Ipsum itaqꝫ in loco frigido sta: tuet ingenia qualiter in os eius longam mittas ambubam per cuius locum occultum ne eam videre possit aquam im: mittas. ¶ Caput etiam ipsius ac totũ corpus ex oleo roseo infunde. Deinde aquam ordei et oleũ roseum ac succũ psilij: et portulace et his similium per clistere injice. ideo vz vt de eius siti aliquid mitiget. ¶ Nos quoqꝫ in hospitali quen: dam quem canis momordit rabiosus habuimus qui in no: cte latrabat. Et vidit q ab aqua que ei dabatur non terre: batur immo eam petebat et ex forti siti conquerebatur. Cum autem aquam ei daremus ipsam abominabatur et dicebat quod sordes in ea erant. Et cum quereremus que sordes in ipsa essent dicebat intestina canum et cattorum in ea esse et rogabat eos vt aliam ei aquã daremus. Cum: qꝫ aliam ei afferremus aquam dicebat vt prius et litigabat nobiscũ et irascebatur atqꝫ rogabat et adiurabat nos per deum vt aquam mundam et bonam ei daremus.

¶ Medici quoqꝫ vnius secte dixerunt q si canis aliquem momorderit et ignorauerit vtrum sit rabiosus an non acci: piat vnum frustum panis et intingat in sanguine qui exiuit ex morsu: et alij det cani qui si comederit sciat canem qui eum momordit rabiosum non fuisse. Ꝺ si non comederit canis proculdubio rabiosus fuit. Aut ex nucibus contritis emplastrum loco superpositum per noctem vnam dimitta: tur. Deinde gallo aut galline multuz famelico proijciatur. Nam si canis rabiosus fuit nõ inde comedet aut si comede rit in maue morietꝫ. Ista ergo signa cũ apparuerint vulnus illico cũ medicamine quod nominauimus erit ampliãdum.

Si autem non apparuerint vuluus tñ claudendum erit.

¶ De his qui in potu acceperũt napellos. Cap̃.xi.

IS cui napelli dantur vertiginem incurrit et epilepsiam ac deinde sincopis eum frequenter inuadit. Cuius lingua apostematur ⁊ oculi foras ꝓminent. ¶ Multotiẽs igit̃ hic vomere cogẽdus ẽ postꝫ ꝗttidie sumpserit aquã in qua semen napi coctũ fuerit cũ butyro vaccino veteri. ¶ Postꝫ autẽ multis vomuerit vicibus ex glandibus in vino coctis.iiij.ʒ.cum pondere.ℨ.ʒ.electuarij muscati cui sexta pars vnius.ʒ.de musco bono fuerit admixta det̃. ¶ De his ℞o que ad hoc multum valent sunt butyrum vaccinum et lapis qui vocatur bezehar citrinus vel rubeus purus ⁊ probatus et tyriaca de viperis ⁊ metridatũ. Oportet itaqꝫ vt si vna ex istis.iiij.medicinis habeatur cito succurratur aliquid in potu de ea tribuendo. ¶ Ꝺ si istarum nulla habeatur hoc quod diximus multis fiat vicibꝰ. Una preterea antiquarũ secta dixit ꝙ radix capparis taliter cõtra napellum operatur vt bezahar. Napelli nãqꝫ venenum forte est ideoqꝫ ipsum pauci euadere possunt.

¶ De his ꝗ in potu sũpserũt cornua hirci mõtani. Cap̃.xij.

IS cui hoc datum fuerit sanguinez mingit atqꝫ ipsius lingua denigratur. Plurimaqꝫ pleuresis accidentia eum comitantur. Hic igitur talr est curandus pondus vnius aurei cãphore cũ.ʒ.i.aque rosℨ.est ei tribuẽdum. ¶ Epati quoqꝫ emplastrũ ex cãphora cum aqua rosata trita est supponendũ. deinde sauich de ordeo cum multa aqua niuis ⁊ iulep ei dãdum. In cibo autem eius granata acetosa multiplicãda sunt. Lac etiã acetosum atqꝫ aqua ordei necnon solatri succus in potu sunt danda.

¶ De illis ꝗ sumpserunt in potu fel leopardi. Cap̃.xiij.

IS cui leopardi fel datur coleram viridẽ subito vomit atqꝫ in suo ore saporem aloes sentit. Si quis etiam oris eius flatum odoratus fuerit ꝺ idem sentiet oculi itidem eius citrini fiunt. ¶ Huic ergo de hoc medicamine dandũ est quod sic fit. Recipe boliarmeni bacharum lauri ambarum: ana partẽ vnam coaguli gazel partes iiij.foliorꝫ ruthe mirrhe amborũ.añ.partem mediã ꝑficiantur cuz melle ⁊ detur de ea ad nucis magnitudinẽ. Et quã-

diu vomitus eſi tenuerit de hoc medicamine ei detur. Qui in aqua ponatur in qua herbe bene olentes cocte fuerint ⁊ ſedeat in ea cum eſt calida. Quē ſi per tres horas diei vixerit poſſibile eſt euadere. Curandus tunc igitur erit cum medicinis colerice paſſionis.

¶ De illis qui ſumpſerūt in potu fel vipere. Cap̄. xiiij.

IS cui hoc datum fuerit vix euadere poterit niſi virtus diuina ei auxiliata fuerit. Si tñ eſt aliq̄d qđ ad hoc valeat ipſum eſt tyriaca de viperis ⁊ metridatū ſi tamē ei cito ſuccurrat. ¶ De his preterea que ad hoc magis conferunt eſt bezahar ſi inueniri pōt. Si ẋo inuētus nō fuerit butyrū calefactū viciſſim ad bibendū detur: aut eger cū eo vomere cogat. Et ſi ſincopis ci frequēter acciderit in ipſius os vinū ⁊ ius de carne pullox proiiciatur cum parua quantitate electuarij muſcati ⁊ muſci ipſius.

¶ De his qui ſumpſerunt in potu ſummitatem caude ceruine. Cap̄. xv.

IS cui caude ceruine ſummitas data fuerit multotiēs vomere cū butyro vereri multo ⁊ melle tepefacto ⁊ aqua roſata eſt cogēdus. Ad qđ exercendum multotiēs eſt redeundū: deinde auellane ⁊ fiſtici ⁊ bezahar ſumātur. ⁊ ex oībus iſtis ſimul mixtis ad auellane magnitudinem quotidie quater in die donetur.

¶ De illis qui ſumpſerūt in potu ſudorē beſtie. Cap̄. xvi.

EJus cui ex hoc aliquid in potu datum fuerit apoſtematur facies et viridis fit. Sinanchie quoq; ipſum inuadit atq; ex eius corpore ſudor multus ⁊ fetidus decurrit. Eum igitur vomere fac cum aqua ⁊ melle multotiens. Ac deinde rob de muſco et oleum roſeum ſepe ſunt tribuenda cui etiā ariſtol. pondus medie. ʒ. et ſalis gemme tantūdem cuʒ aqua tepida propinet: ac de tyriaca terre ſigillate detur.

¶ De illis qui ſumpſerunt in potu cantarides et ſtafiſagriam. Cap̄. xvij.

QUam cui iſta in potu data fuerint femoris dolor: et pūctio atq; inciſio necnon vrine ardor inuadunt. Sanguinē ꝙq; cū vehemēti dolore mingit: eiuſq; vrine exitus quādoq; intercluditur: deinde egreditur cum

sanguine ⁊ morsura ⁊ ardore vehemẽti. Virga quoq; atq; femur necnõ ea que sunt in eorum circuitu apostemantur. Oris preterea ac gutturis ardor ⁊ inflammatio fortis atq; febris ei accidũt cuiusq; turbatur ĩtellectus. Oportet igitur vt vomitus cum aqua calida ⁊ oleo sisamino:atq; aqua in qua ficus cocte fuerũt multotiens prouocetur. Deinde lactis multitudo multis vicibus ei adhibendum tribuatur et psilij mucilago cũ iulep aut succus portulace ei tribuatur. De butyro quoq; recenti multũ comedat ⁊ clisterizetur ex aqua ordei ⁊ maluauisci ⁊ albumine oui. Virge ꝙq; iniscia tur per siringam oleum rosatum: eiq; in potu detur ius de pullis pinguibus ⁊ oleum amigdalarum. Et in tina sedeat ac ficus comedat ⁊ aquam in qua ficus cocte fuerit cum syrupo violato bibat. Lac quoq; frequenter bibat quamdiu punctura ̃m senserit ⁊ incisionẽ. Qđ si in partibus femoris maximam senserit grauedinẽ:aut si est diu ex quo flobotho matus non fuit ex basilica flobothometur vena. Qđ vero diximus virge esse immittendum non per iniectorium : sed per instrumentũ qđ summitati ꝑparue rose vbi semen existit simile est postꝙ flores ablati sunt ⁊ sit factũ ex cera pẽnam perforatã interius habens est immittendũ.

¶ De his qui sumpserũt in potu opium. Cap̃.xviij.

Duius due.ʒ.⁊ qđ vltra est sumpte necem inferunt. Ipsi vero bibenti accidunt alcusagi aꝰ aliuzen.⁊ subeth atq; in eius corpore plerũq; multus sentitur pruritus. In ipsius quoq; ore odor sentitur opij ac a toto corpore cũ fricatur quãdoq; opij odor percipitur. Oculi etiam quandoq; profundãtur ⁊ lingua retinetur vnguũ color fit fuscus et sudor frigidus ab eo emanat. Ad vltimum quoq; cum approximat morti spasmatur huius vero egritudinis proprium signum est subeth: ac odor opij a corpore procedens. In eius igitur curatione incipe vomitum cum ydromelle prouocare ⁊ aneto ⁊ sale indi sicut diximꝰ. Deinde de clisteri in capitulo colice passionis nominato clisterizet vinumq; vetus ⁊ purum in quo cinamomum puluerizatum fuerit positum ad potandum ei frequenter tribuatur ⁊ sternutatio cum condisi et castoreo prouocetur a ipsius caput cum embrocatione calefiat: ipseq; dormire prohibeatur.

Cui de hac tyriaca ab auellane vsq; ad nucis magnitudinē fm hoc scilz q; accidentia fortiora aut debiliora fuerint in die ter dētur. ¶ Tyriaca valens ei cui in potu opium datuz fuerit. Recipe castorei:asse:piperis:se.iuniperi: omniū partes equales conficiantur cum melle apum:aut detur ei sagzelea ad comedendū preterea dabis nuces ⁊ allia ex quib⁹ pulmentum fiat cum butyro crudo conditum. Vinum etiaz et forte et purum in quo positum sit cinamomum tribues. Corpus itidem eius totum ex oleo costino et liliaco calefactis inunges castoreuz quoq; semper bibere dabis. Quod si pruritus magnus fuerit eum in aquam calidam mitte. Ad hec quoq; valde confert acetū acerrimum et calidissimum bibere.

¶ De his qui sumpserunt in potu iusquiamum nigrum. Cap̄.xix.

QUi hoc sumpserit accidūt visus obfuscatio ⁊ strāgulatio atq; extremitatum frigiditas et alices. Is igitur vomere cogēdus est: deinde ex his que diximus clysterizandus:postea vinū forte singulis horis est ei tribuendum ex tyriaca quoq; de carne viperarum facta aut ex tyriaca que fit contra opium multotiens est ei dandum. Cui itidem pondus. ʒ. i. piperis cum. ʒ. vna vini datum confert.

¶ De illis q̄ sumpserunt in potu mādragorā. Cap̄.xx.

QUi de eis sumpserit in primis ex potu ei⁹ accidet vertigo:deinde inebriatio ⁊ oculi eius rubefient postremo subeth fortis ac vincēs ipsuz ei accidit. Is igitur vomere cogēdus est: ⁊ clisterizādus eiusq; capiti oxirodinū superponendum : cui acetum acerrimum in quo aloes et absinthium posita fuerunt in potu tribuantur.

¶ Postq̄ vero facies ac oculorum rubor quieuerit:⁊ subeth remanserit detur ei ad bibendum tyriaca contra opium cū vino. Ea quoq; oīa que in capitulo de opio diximus ei adhibeātur ⁊ cum eis curetur.

¶ De illis qui sumpserūt in potu nuces methel. Cap̄.xxi.

IS cui de istis nucibus a.iij.ʒ. vsq; ad vnius.ʒ. medietatem datum fuerit:tantūmodo fortiter inebriabitur. Si aūt multa exeis data fuerit q̄titas mor-

tem infert. Is igitur eisdē curādus est medicinis quibus et ille qui mandragorā sumpsit. Uerūtamen oportet vt butyrū calefactum coctum aut crudū traiiciat eiusq; extremitates in aquā calidā sunt mittēde ⁊ vt vomat multotiens est elaborandum: deinde cū his que diximus est curandus.

¶ De illis qui sumpserunt in potu semen bengi id est iusquiami. Cap.xxiij.

Qui istud in potu datū fuerit fortis ebrietas ac membrorum relaxatio accidūt: spuma quoq; ab ei⁹ ore defluit oculiq; rubent huic igit cū ex vomitu ydromelle ⁊ aqua in qua ficus ⁊ baurach cocta fuerint in principio est succurrendū: deinde lac recenter multum multotiēs est ei tribuendum. Et si hoc suffecerit quiescendū. Si autez non suffecerit ex medicinis opij curandus erit.

¶ De his qui sumpserūt in potu succum coriādri viridis. Cap.xxiij.

Qui ex isto ꝑmixtatē medie libre datū fuerit aut ex ipso recenti multū comederit fortis vertigo ac intellect⁹ turbatio ⁊ postea subeth accidunt. Preterea in toto eius corpore coriādri odor sentitur eiusq; vox fit rauca. In primis ergo vt euomat est elaborādum. Deinde ouorū vitelli molles cum pipere ⁊ sale sunt dādi ius etiā de gallinis pinguib⁹ est tribuēdū. Post cui⁹ acceptionē vinū forte ⁊ clarū paulatim in potu est dandū. Ꝺ si hoc non suffecerit vinū cū cinamomo aut pipere ei donetur.

¶ De illis qui in potu sumpserunt psilio. Cap.xxiiij.

Cum psilio teritur et ex eius succo multum bibetur angustia: ⁊ meror atq; anhelitus angustia ⁊ virtutis ac pulsus casus: necnon sincopis accidunt. Is quoq; qui ipsum bibit plerūq; morit. Huic igitur succurrēdum est ⁊ vt euomat cū ydromelle calido ac aneto ⁊ baurach ⁊ sale indo est elaborandū: deinde ouorum vitelli molles cum sale ⁊ pipere sunt dandi. Assa quoq; est tribuēda: ⁊ vinum purū ac forte paulatim in potu dandum.

¶ De fungis ⁊ tuberibus perniciosis. Cap.xxv.

Horū quedā species male reperiūtur: et ꝑcipue fungorū. Ab eis igitur omnino cauendū est nisi in locis collecti fuerint notis. Ipsi nāq; fere nihil no-

cumenti inferunt. ¶ Ex quibus etiam si sint boni non mul
tum est comedēdum ab illis asit in quib⁹ est nigredo ꝛ viri:
ditas aut color pauonis aut a quibus malus procedit odor
aut qui iuxtavenenosorū aialium foramina nascūtur ꝛ vtrū
boni sint an mali ignorat: aut iuxta arbores pessimas qua:
litates habentes abstinere conuenit. ¶ Ex multorū prete:
rea fungorum comestione q̄uis sint boni accidunt finan:
chia ꝛ colica passio. Ex malis autem cū comedūtur accidūt
anhelitus angusta ꝛ sincopis ac sudor frigidus quandoq;
etiam subito interficiunt. Cum istud igitur acciderit opor:
tet vt patienti almuri cum sale qui in pane ponitur aut sale
indo ilico in potu detur. Aut succus rafani cum baurach.
aut mentastri succus cū syrupo acetoso ꝛ baurach tribuat.
Aut syrupus acetosus ex melle factus cum pauco baurach
donetur. Aut lignum fici comburatur ꝛ in eius cinere aqua
mittatur: deinde coletur ex qua detur aliquid postq̄ vomi:
tus cum ydromelle ei puocatus fuerit cui electuarium dya:
trionpipereon ꝛ dyaciminum ꝛ his similia danda sunt. Ali:
num quoq; vetus ꝛ forte paulatim est sumendum.

¶ De lacte ꝛ sanguīe in stōco coagulatis. Cap̄. xxvi.

Lac recenter multum cum bibitur multotiens in
stomacho coagulari solet ꝛ precipue si spissitudo
ꝛ grossities in eo fuerit. Ex quo cuz coagulatum
fuerit in stomacho sincopis ꝛ sudor frigidus et rigor acci:
dunt plerumq; etiā interficit nisi succurratur. Ex his quoq;
que ad hec valent est vt succurratur ꝛ detur de coagulo le:
poris pondus vnius aurei cum fortissimi aceti vncia vna.
Aut vt donetur ei ex asa ad fabe magnitudinem. Aut vt de
tur ei de lacte fici siccato q̄titas .ʒ. vnius ꝛ cū pauco nastur
tio ꝛ aq̄ calida bibat aut succus mētastri ei tribuat vel syru
pus acetosus ex melle factus qui multū acer sit ei donetur.
¶ Postq̄ autem lac vomitu aut egestione expulsum fue:
rit da ei ydromel cum aqua in qua opium coctum fuerit ad
bibendum. Aqua quoq; calida multotiens danda est.
¶ In istis preterea accidentibus plerumq; contingit san:
guinem in stomacho coagulari qđ cum istis curis medican
dum erit. Sed si sanguis i vesica coagulatus fuerit ex medi
cinis quibus lapis purgatur curandus erit.

¶ De assaturis que cooperiuntur ne fumus ab eis exeat. Capitulum. xxvij.

SI quod assatur ⁊ mox cum remouetur ab igne suffocatur et multis obuolutionibus anteq̃ per horam expiret vaporem eius exire prohibentibus inuoluatur comestum fuerit proueniet ex ipsius comestione fluxus ventris ac vomitus necnon accidentia colirice passionis et nausea consequentur et fortassis plerumq; interficit intellectus quoq; quãdoq; per vnum diem aut duos inde deficit. Deinde hoc totum per se remouetur cui igitur ex comestione assaturarum tristitia et vertigo acciderint et interrogaueris pro eo et quod istud acciderit ibi relatum fuerit succurre cito et fac eum multis vicibus vomere. Et postq̃ eum purgaueris da ei miuam et meisos als megasum et vinum bene odoriferum cum succo citoniorum ⁊ malorum. Ꝺ si vomitus aut multus vẽtris fluxus acciderint ex medicinis colirice passionis ipsum cura.

¶ De comestiõe pisciũ frigidorum. Cap̃.xxviij.

QUm pisces assantur et infrigidati in loco steterint humoroso ⁊ sequenti die comesti fuerint sceua accidentia que ex malorum fungorum comestione solent euenire accidunt. Is igitur cui talia euenerint accidentia vomere cogendus est. Deinde vinum cum pipere est ei dandum. Et ad vltimum ex medicaminibus eorum qui fungos pernitiosos sumpserunt curandus.

¶ De comestione lactis corrupti. Cap̃.xxix

LAc quandoq; in malam conuertitur qualitatem atq; ab acetositate in quam sepius mutari solet ad putrefactiõis ac malignitatis dispositionem transmutatur. Ex cuius quidem comestione colirica fortis accidit passio. Si quem autem ex comestione lactis malum habentis odorem nausea et vertigo ac oris stomachi compressio inuaserint cum ydromelle vomitus ilico ei prouocetur. Deinde vinum purum cum dyatrionpipereou tribuatur stomachus quoq; cum oleo de neride embrocetur.

¶ De nucleis fructum mufatis ⁊ corruptis ⁊ oleis inspissatis ⁊ que sunt rancida ⁊ que sunt eis sitia. Cap̃.xxx.

SI quis ex istis nucleis musa corruptus fuerit omni no malus erit vt sunt nuces ⁊ nux indica:⁊ eis simi lia sicut oleum de granis keruha:⁊ de crisomilis ⁊ persicis. Omnia hec enim penitus mala sunt ⁊ quam maxi me si quis ex eis multum comederit. ¶ Ꝺ̃ si eis vtens cu: ratione eguerit vomitus prouocatione medicetur:deinde vue acerbe rob et malorum macianorum atq; ribes et ho: rum similium in potu tribuãtur cibarijs quoq; lenibus ac appetitum irritãtibus nutriatur.

¶ De illis qui sumpserit in potu ranas pluuiales vel lacunales. Cap̃.xxxi.

SI quibus huiusmodi rane date fuerint corporis mollicies ⁊ mollificatio atq; coloris tenebrositas necnon spermatis egressio eius accidunt. Ꝺ̃ si in grossetur res et dentes atq; pilli cadant tunc patiẽtes mul totiens vomere sunt cogendi donec.s.mundificẽtur. Post vomitum autem ⁊ ventris fluxum balneum ingrediantur in quo tantam faciant moram vt bene in sudorem corpus resolui possit deinde electuaria dyacurcuma maius et dya: lacca dentur. Ꝺ̃ si illud perducit eos ad corruptionẽ com: plexionis ex eis que in suo capitulo scripta sunt curentur.

¶ De illis q̃ sumpserit leporẽ marinũ in potu. Ca.xxxij.

QUi hoc in potu datum fuerit stomachi grauis do: lor ac ventris solutio et vrine constrictio et anhe: litus angustia atq; asma et sanguinis sputum ⁊ fe tens sudor et multus vomitus accidunt. Ꝺ̃ nisi cito mor: te preocupat⁹ fuerit incidet in ptisim si non competenti me dicamine ei subueniatur et si non lac et vinũ aut mixta aut vnumquodq; per se multotiens data fuerint ante tamen istud dari conuenit.scz citrolorum succum et maluauisci vi: ridis foliorum succum in potu sumant.

¶ In die autem secunda postq̃ accidentia quieuerint pil: lule ex scamonee et elleborꝰ nigri et agarici succi liquiritie dragaganti equalibus partibns confecte dentur pondere ʒ.i.cum iulep. Si autẽ illud perduxerit ad tussim ac asma supuenerit earũ cura ex suo sumat caplo pri⁹ tñ flobotho: metur ⁊ ex medicinis apostema in pulmõe patientiũ curet.

¶De illis q̄ sumpserūt malū castoreū ī potu. Cap̄.xxxiij.

SI qui ex malo castoreo multū comederit ꝛ ex pessimo rez malā sumpserint calide freneſis accidētia incurrent ꝛ fortasse cito morientur. ¶ Ido hīc igitur vomitus eis ꝓuocatus fuerit succuz acetose herbe aut acetum vini:aut lac vaccinum acetosum:aut malorum acetosorum succum sumere debent. Est nāq; acetosoꝝ pomoꝝ succi ꝓprietas eis quibus castoreum datum fuerit conferēdi:lac etiam asininū ad idem prodest.

¶De his q̄ sumpserūt gūmi ruthe siluestris. Cap̄.xxxiiij.

ACcidit ex hoc in gutture ꝛ stomacho ardor intolerabilis:oculi quoq; foras egrediuntur ꝛ facies rubet atq; sare i corpore nascūtur. Hic igit̄ prius vomere cogendus est:deinde lac ꝛ butyruz multotiēs in potu sunt tribuenda. Aqua quoq; ordei donec accidentia sedentur sumere cōuenit. Deinde gargarism⁹ ex lacte ꝛ oleo roseo fieri conueniens est.

¶De his q̄ sumpserunt anachardū montanū. cap̄.xxxv.

EX huius bibitione acute accidunt egritudines:et fortassis alguesegues accidit ex eo. In principio igitur butyrū coctum ꝛ cruduz ꝛ oleum sisaminuz donec suctio ꝛ mordicatio si ex eis aliquid in ventre sentitur ac gutture sedētur sunt danda:postea ẋo aqua ordei et lac vaccinum acetosum in potu sumant ꝛ oleum violaceuz olfaciant. Caput quoq; ex medicinis que in capitulo de alguesegui nominātur epithimetur. Sed et psilij mucillago cum iulep ꝛ succo granatoꝝ in potu sumatur. Ea quoq; quibus conseruātur semper infrigidanda ꝛ humectāda sunt. ¶Ex eis autem que cum ꝓprietate in eis existente contra anachardum valēt sunt nuces q̄ ad hoc valde sunt vtiles.

¶De his qui sumpserūt oleandrum. cap̄.xxxvi.

DUius ꝓprietas est interficiendi asinos ꝛ domestica animalia ꝛ ex siluestrib⁹ q̄plurima ꝛ homīes. Nocumento ẋo ipsius affert remedium vt post vomitum dactiloꝝ et fenugreci apozima sumatur. Semen quoq; agnicasti ex proprietate et virtute que est in eo:si in comestione aut in potu tribuatur remedium affert:non solum hominibus sed etiam animalibus. Manifeste enim

remouet nocumentum quod fit ab oleandro ex proprietate que ineſt ei. Ex comeſtione autē oleandri accidnnt ventris inflatio ⁊ triſtitia ⁊ inflāmatio. Si aſit ilico poſt eius hauſtum vomitu ꝓuocato ſuccus herbarū mucillaginoſaruꝫ: ſicut maluauiſci ⁊ ſiſami tribuatur remediū affert quod etiaꝫ operatur rerum vnctuoſarum doſis vt butyri crudi et cocti. Ad hoc ſimiliter cōfert clyſterizari prius cum ydromelle ⁊ baurach ⁊ poſtea cū mucillaginibus et oleis. Ficus quoq; comedere ⁊ mel ac zucharū ⁊ arob de muſto. et omnia dulcia ⁊ vnctuoſa auxiliātur. Ab aqua vero in qua naſcit omnino cauendū neq; vllo modo eſt bibēda niſi aquarū multitudo in ea cōgregetur que tū ſi ex neceſſitate imminēte ſumēda ſit rei dulci vt iulep et ſimilibus admiſcēda erit.

¶ De illis qui ledūtur ex comeſtione ſquille. Cap̄. xxxvij.

Quām quis maximam ſquille q̄titatem ſumpſerit fiunt in inteſtinis ac epate vlcera. Cum igitur ex ei⁹ hauſtu punctio et inciſio acciderint oportet vt lac cum fruſtis ferri igniti coctum detur. Puluis quoq; de ſeminibus ad ſorbendum tribuendus eſt. Nutriendus autem eſt cum vitellis ouorū ⁊ medicandus ex reliquis medicinis que in capitulo de cura vlcerum inteſtinorū nominantur.

¶ De his quibus nocuit ſemē vrtice. Cap̄. xxxviij.

Qui hoc biberit ſemen fortaſſe incurret accidens quod ſquillam bibentibus accidit curandus eſt igitur ex eoruꝫ curis. Et fortaſſis tuſſis ledēs accidet ex hoc. Unde curā adhiberi cōuenit ex ptiſana cum iulep. ⁊ ex medicinis tuſſim leniētibus.

¶ De his quibus nocuit potus aque frigide. Cap̄. xxxix.

Ex potu aque nimis frigide cum ex ea poſt egreſſionem de balneo aut poſt exercitium aut a ieiuno ſine precedēti crapula ſumitur accidet forſitan ſubtus in epate dolor ex quo ad cōplexionis maliciā atq; ydropiſim peruenitur. Cui hoc igitur quod nominauimus acciderit vinum forte bibere debet et a frigidis per aliquot dies abſtinere cibis bibendo quoq; diuerſa debet vina temperare. Super epar autem emplaſtrū calidum quod in ſuo nominabimus capitulo eſt ponendum.

¶ De his qui ſumpſerunt gipſum. Cap̄. xl.

EX potu gipsi fortasse accidunt colica valde fortis: et strangulatio gutturis ⁊ oris siccitas. Ꝑ patienti itaq; aqua mellis ac res mucillaginose dãde sunt prius deinde pſilij.ʒ.iiij.scamonee tertia.ʒ.i. cum iulep tribuantur. Et cum ex hoc patiens motus fuerit attendenduz est an accidentia que patiebatur sint sedata erit nãq; vtile. Si autem sedata non fuerint iterum est mouendus. Qđ si dissinteria inde exorta fuerit ex curis dissinterie medicet.

¶ De his qui sumpserũt in potu litargirũ. Cap̃.xli.

EX eo sequũtur vrine et stercoris retentio et lingue grauitas et corporis apostema. Est ergo dandum apozima dactilorũ ⁊ aneti et nitri. Et si leuiter vomitus prouocatus fuerit iterum fiat. Quod si vomitus paruus fuerit et sinthomata fiant fortiora scamonea sicut prediximus in potu est tribuenda. ¶ Cum ergo mouentis opera steterit de hoc medicamine quod sumus dicturi dari cõuenit eius confectio. Recipe seminis apij. absinthij equales partes. detur ex eo pondus.ij.aureorum cum.ʒ.iiij.vini ⁊.ʒ.apozimatis apij. Et postq̃ vrina prouocata fuerit ⁊ venter solutus restituta erit sanitas.

¶ De his qui in potu sumpserunt argentum viuũ vel in quorũ aure fluxum fuerit vel qui sumpserunt vzifur. Cap̃.xlij.

QUon quidem estimo ex argento viuo cum sanum bibitur aliquod magnum sequi nocumentum nisi in ventre et in intestinis dolor fortis. Quod postq̃ egreditur sicut est: et precipue si homo qui sumpsit ipsum se moueat. Ego quoq; symie quam habebam ipsum in potu dedi nec vidi ipsam aliud incurrere accidens nisi qđ dixi quod quidem percepi ex hoc q̃ torquebatur et ventrez sepe ore mordebat manibusq; suis trahebat. Quidam tamen antiquorum dixerunt q̃ ex eo idem sequitur quod accidit ex lithargiro et quod patiens ex hoc eisdem curandus est medicinis. Cum autem funditur in aurem sceuum generat nocumentum. Extinctum vero ac sublimatum proprie pernicioſum est ac valde malum commouetur enim ex eo fortis in ventre dolor ⁊ punctio ac sanguinolenta egestio. Curetur ergo ydromel multotiens tribuendo et ex eo cum

baurach cliſterizando donec venter aliquotiēs euacuetur. Medicine quoq; diſſinterie cōferentes in potu dentur ſicut ficus cocte ⁊ ſemina leniat mucillagines ac ſepum yrcinum clyſtere quoq; ex his et horum ſimilibus que in capitulo de diſſinteria nominabimus fiat. Ex eo autem quod in aurem funditur dolor accidit vehementiſſimus ⁊ intellectus perturbatio et ſpaſmus ac punctio cum grauedine fortiſſima partis in qua fuſum eſt. Debet igitur qui hoc patiť ad partem illam inclinare caput ac multotiens alicui rei innixus ſuper vnum pedem ſalire ſternutatio quoq; cum condiſi ei prouocanda eſt de quo aliquid in ore tenere debet. Auri vero oleum valde calidum qđ tamen tolerare queat infundendum erit. Quod cum fuerit infrigidatū eiſciendum erit et aliud loco eius iniſciendum. Patiens vero ſuper ipſum latus iacere debet caput tamen non in puluinari ſed vltra ipſum teneat. Sit etiam quandoq; radius de plumbo qui cū in aurem mittitur et mouetur in eius circuitu extractus inuenitur cum argento viuo quod ſibi adheſit. Qui poſtq; abſterſus fuerit atq; id qđ de argento viuo ſibi adheſerat ab eo fuerit ſeparatum iterum erit immittendus quod etiam multotiens fieri conuenit. Et fortaſſe ex argēti viui ingreſſu in aurem non malum ſequitur accidens: quoniam ilico egreditur. Quandoq; vero moratur intus et peruenit ex eo aliquid ad buccinum auris et adheret ibi et peſſima ex ipſo proueniunt accidentia. Quidam nāq; mihi retulit medicū ſe vidiſſe quendam epilepſiam deinde appoplexiā ex eo incurriſſe. Ex vſifur autem et tincar acceptione accidunt ea q̄ ex argēto viuo extincto tincar tamē deterior exiſtit. Quāplures etiam dicunt q̄ ex eo nemo euadit cuius tamen cura eſt vt argenti viui atq; arſenici.

¶ De illis qui in potu ceruſam ſumpſerūt. Cap̄. xliij.

Qui ceruſam i potu ſumpſerit albeſcit līgua eiꝰ cui ⁊ multꝰ accidit ſingultꝰ ⁊ tuſſis. Mēbra q̄q; ipſiꝰ mollificantur. Ficuſ ergo apozima aut ydromel cum oleo ei tribuatur vomituſq; prouocetur ad bibendum quoq; ſucci abſinthij cum ydromelle multotiēs vnius aurei pondus tribuatur. Quod tamdiu fiat donec vrina prouocetur: hoc tamen fieri conuenit poſtq̄ de ſcamonea q̄tus

est quarta vnius.ʒ.sumptum cum ydromelle fuerit. Postꝙ vero vrina prouocata fuerit sedabuntur accidentia. Si autem vrina constricta fuerit vrinam prouocantia sunt dãda: que in suo nominanda sunt capitulo.

¶ De hys qui ī potu sumpserũt calcem et aurum pigmentũ simul ꝛ arsenicũ sublimatũ vel cerusaʒ de qua fit sapo vel in quorum ore multus fumus arsenici intrauit. Cap̃.xliiij.

EX istis punctio fortis et mala in intestinis vlcera accidunt. Est igitur aqua calida cum iulep multotiens dãda donec ab eis q̃plurimum lauetur: deinde aqua rizi aut ordei aut hys similia q̃ intestinox cõferunt vlcerib9 tribuãtur. Ex q̃bus etiã clisterizari cõuenit. Cũ autẽ acciderit tussis nociua ex renib9 lenib9 erit medicanda.

¶ De illis quibus nocuit squama ferri vel q̃ ei9 limaturam sumpserunt. Cap̃.xlv.

ACcidit in vẽtre fortis dolor ꝛ in ore siccitas ꝛ inflammatio atꝙ in capite fortis dolor. Quib9 lac cum aliquib9 vehemẽter laxãtibus dari cõuenit: deinde butyrum crudum ꝛ coctũ ad bibẽdum tribuatur donec sinthomatha sedẽtur. Caput vero ex oxirodino cũ rodostomate infundendũ est: confert enim eis si deus voluerit.

¶ De illis qui in potu sumpserũt florẽ eris. Cap̃.xlvi.

ITis accidunt fortis dolor ꝛ vomitus et intestinis vlcera ꝛ in ore siccitas ꝛ excoriatio. Hiis igit medicandi sunt vt qui arsenicum biberunt.

¶ De hys qui in potu sumpserunt calcantũ aut alumen et multum. Cap̃.xlvij.

EX hys duobus tussis sicca adeo nociua sequitur q̃ ducit ad ptisim. Lac igitur cum zucharo et butyro crudo patienti est dandum hoc nãq̃ omnibus medicinis magis est conueniens.

¶ De illis qui titimalum sumpserunt. Cap̃.xlviij.

TItimalus est omnis herba habens lac calidũ qꝫ corpus vlcerat sicut scamonea: et sebram et asro et legia ꝛ hys similia. Ex istis enim si multum biberatur necem afferet. Quod si ex eis moderate sumatur fit medicina conferens.

¶ Eorum aũt nocumẽtuz cõmuniter remouet lac ꝛ butyruz crudum ꝛ coctum hec enim eorum fortitudinez debilitãt ꝛ actionẽ. His autẽ datis accidẽtia que ex eis cuenerunt cõsequenter sunt curãda. Sunt enim quedaz ex eis ex quibus vehemẽs ventris fluxus ꝛ multus cõsequit. Et sunt alia ex quibus sanguinis mictus ꝓuenit aut vomitus sanguinis. Horum inde sanatio ex eis fieri cõuenit que in capitulis de curationibus egritudinum singulatim posuimus.

¶ De illis qui in potu sumpserũt elleborũ album ꝛ nucem vomicã condisi ꝛ arthanitam. Cap.lxix.

QUam ex aliquo istorũ multa sumit quantitas fortiter prouocat vomitũ et fortasse ex multitudine humorum quos ad ysofagum trahunt cũ subito egredi volunt sequitur suffocatio et fortasse prouenit ex eis sincopis fortis. Et cum vomitus non prouocat cadunt ex predicta sincopi virtus et pulsus.

¶ Sincopis quoq; frequẽter accidit ꝛ sudor frigidus exire incipit: atq; nisi cito succurratur sequtur mors. Aliqñ autem fortasse sequet ex eis sincopis ꝛ vomit⁹ longi tpis ꝛ multe quãtitatis ꝛ corpis inanitio donec spasmus proueniat.

¶ Cum ergo primum sinthoma acciderit infirmus ex colloquintida baurach clysterizandus erit et quidem humores ad inferiora inclinabuntur.

¶ Oꝫ si vomit⁹ grauiter euenerit ꝛ paulatim cũ forti labore ꝛ nociuo aqua tepida frequẽter est tribuẽda et elaborandum vt ex ea multũ sumat donec vomit⁹ suauiter ꝓuocet.

¶ Cum autem vomuerit iterum danda erit qꝛ tunc leuiter prouocabit vomitus et sepe tristitia quoq; leuior fiet ꝛ nausea. Post hec aũt curabit ex medicinis colirice passionis.

¶ Oꝫ si spasmus supuenerit butyrũ coctuz ꝛ lac sepe ad bibendum sunt tribuẽda. Collũ quoq; ac pectus ꝛ crura ꝛ coxe: atq; brachia fricãda sunt ꝛ ex oleo tepido inungẽda.

¶ Vinum preterea multam aque habens admixtionem in potu sumendum.

¶ Oꝫ si inceperit spasmus eger in semicuplum aque calide ponendus erit ꝛ ex oleo tepido quod non sit calide virtutis inungendus. Et vngendo ac fricando necnon mollificando dirigatur operatio ad neruos membri spasmati et ad ipsum

membrū quemadmodū in capitulo de ſpaſmo noiabimus.

¶ De his qui ſumpſerūt elleborū nigrū. Cap̄.l.

SI quis ex elleboro nigro multum in potu ſumpſerit fortiſſimum ventris incurret fluxum. Huius ergo virtus debilitari conuenit ex datione lactis et ex introitu patientis in aquam frigidā et ex effuſione eius ſuper caput egri per longum tempus. Ea quoꝙ que fiunt ex rob fructuū acetoſorū ad vētris cōſtrictionē dāda ſunt.

¶ De his qui in potu ſumpſerūt dend. Cap̄.li.

EX hoc prouenit fluxus ventris fortiſſimus. Eius autem actio reprimenda eſt ex donatione lactis. Ea quoꝙ que vētrē ſtringūt dāda ſunt. Additio.

¶ Dend ſunt dende ſunt ſpēs ⁊ aſſil'antur granis reſin ⁊ eſt alia indi ⁊ alia ſeni dēde ꝙz cathaputie vocant. Textus.

¶ De his ꝙ in potu ſumpſerūt euforbiū. Cap̄.lij.

HEc ſpecies eſt acris ⁊ mouet ventrem cum inflammatione ⁊ eſtuatione. Cuius vis cuz butyro crudo et cocto debilitanda eſt: deinde oleuz roſeum dandum cum autem ſinthomata leuiora fieri ceperint triticum fractum cum multa aqua coctum: cum iulep: et cum aqua ⁊ niue in potu tribuendum eſt.

¶ Eger quoꝙ in aqua frigida ſedeat et ſorbeat ex aqua roſata et frequenter bibat ſuccum maldrum granatorum et macianorum que muzum habent ſaporem.

¶ De his ꝙ in potu ſumpſerūt mezereō ⁊ nimis. Cap̄.liij.

EX hoc ſequit vomitus ⁊ vētris fluxus fortiſſimus. Eſt igitur huiꝰ nocumēti virtus debilitāda ex butyro ⁊ lacte recenter multo et iulep in potu ea frequenter dando. Cuius quoꝙ virtus reprimit ex aceto cum frequenter in potu datum fuerit. Poſtꝙ autem diebus aliquot vomitus ⁊ vētris fluxus ceſſauerint ſyrupus acetoſus et endiuie ſuccus dandi erunt.

¶ De virtutibus medicinarum laxatiuarum ⁊ de earum rectificatione. Cap̄.liiij.

SCamonea coleram rubeam vehementer expellit. Minus autem quod ex ea datur eſt ſexta pars.ʒ.i. plus ℞o quantitas duarum tertiarum.ʒ.i. Et cum eius timuerimus nocumentū et remouere voluerimus tunc

ipsam cum succo citonij acetosi: aut malli maciani aut cum aqua rosata cui sit admixtum sumach tante quantitatis ex qua possit confici miscere debemus. Ex qua sic mixta ꝛ ma laxata fiant frusta rotunda subtilia et parua ad modum tro ciscorum et siccentur in vmbra. Et sciatur quanti ponderis fuerit anteq̄ conficeretur et detur ex ea a quarta parte. ʒ.i. vsq̄ ad mediam. ʒ.

¶ Colloquintide pulpa. Additio. ¶ Qui colloquinti- darum vim reprimere voluerit cum aqua calida eas lauet et bibat ex eis parū plus nos quoq̄ ꝓbauimus ꝙ qñ cuffo- biuꝫ apponitur ī medicina in qua ē colloquintida mixta cū dragaganto non generat dolorez. Textus. ¶ Uehemen- ter expellit flegma. Que si alicui dissintcriā patiēti aut qui eam cito solet incurrere danda fuerit admiscenda erit dra- gagāto eiusdē quātitatis cui⁹ ipsa est ꝛ in mortario ꝟtraq̄ miscebimus terendo donec vnita sint ꝛ fiant ex eis trocisci subtiles et in vmbra siccentur. Ex quibus detur a quarta ʒ.i. ad mediam. ʒ.

¶ Turbith expellit humiditates que sunt in ore stomachi et in intestinis. Et non indiget emendatione alia nisi exco- rietur ꝛ illud eligatur ex eo qđ bonum est ꝛ frangitur. Ex quo sumendum est ab vna. ʒ. ad duas. Qđ si in decoctioni- bus sit mittendum sit a. ʒ. tribus vsq̄ ad quattuor. Et cum queritur eius rectificatio cum oleo admigdalarū dulcium quod si bonum in hora sui vsus miscere conuenit.

¶ Agaricum diuersos expellit humores ex quo debet da- ri a duabus partibus. ʒ.i. vsq̄ ad. ij. nec est necesse ip̄m emē dare nisi quod ex eo eligendum est bonum album ſcz ꝛ re- cens. Si quis tamen sibi ab eo cauere voluerit cum ſyrupo acetoso ipsum conspergat.

¶ Aloes colerā rubeaz ꝛ humores expellit. Ex quo ab vno aureo vsq̄ duos est sumendum. Si quis aūt in ano patiens nisi calide fuerit cōplexionis ipsuꝫ sumere voluerit cū bdel- lio misceat ipsum. Qui si calide fuerit complexionis draga gantum admiscebit ei. Qui autem ei in stomacho aut epa- te egritudinē patitur cū mastice ꝛ rosis mixtū aloē sumat.

¶ Siccidis actio colloquintidarū actioni atq̄ quantitati necnō emēdationi vicina existit. Centaurea in suo effectu ꝛ

emẽdatione his siris inuenit. Ex ca tñ plus est sumendum.
¶ Sebram et mezereon calide sunt quarum acumen reprimit acetum cum in eo infuse fuerint et ex eis mensurate sumitur. Est enim ex eis sumendum a media.ʒ.ad.ʒ.i. De titimalis quoq; que eis similantur similiter fiat.
¶ De lacte sebram non aliud dicemus nisi ꝙ de scamonea diximus. Ipsum enim et titimali aquã ꝛ coleram rubeam fortiter expellunt.
¶ Euforbium est calidum et expellit aquam et spissos humores ex quo sumendum est a sexta.ʒ.i.ad ipsius tertiam.
¶ Cuius reprimitur acuitas cum oleo amigdalino et dragaganto cum spargitur.
¶ Abenil flegma adustum expellit quod cum sumitur tristitiam et nauseam vehementer generat. De quo a tribus.ʒ. ad vnam sumendum est postꝙ fuerit excorticatum.
¶ Elacterides aquam et coleram rubeam educunt que titimalis similes existunt.
¶ Almeizara de titimalis est vnus qui tamen articulorum confert dolori et humoribus spissis ac frigidis.
¶ Sticados coleram nigram leuiter educit de qua a duabus.ʒ.ad.iij.sumendum est nec indiget emendatione. Que tamen cum syrupo acetoso sumpta fuerit melior erit.
¶ Epithimum coleram euacuat nigram: de quo a.iiij.ʒ. ad.vi.sumere conueniens est et non indiget emendatione. Si quis tamen emẽdare voluerit cum oleo amigdalarum dulcium misceat.
¶ Sene ꝛ fumus terre hũores expellũt adustos scabiei ꝙʒ atq; pruritui conferũt ꝺ ꝙb⁹.a.iiij.ʒ.ad.vij.dari conuenit.
¶ Mirabolani citrini colerã rubeam et humores educunt ex quibus quandoq; datur a.x.ʒ.ad.xx.
¶ De tereniabin autem et cassiafistula atq; violis siccis et prunis siccis non est nobis necesse loqui parũ enim inquietant et omnia coleram rubeam suauiter expellũt ea quoq; que in stomacho sunt ad intestina descendere faciunt. Sufficiant ea que in isto nominauimus capitulo. In hoc enim libro nominaturi sumus omnium locorũ solutiones in quibus eorũ indiguerimus nominatione. Quod taliter faciemus ne nos in eis aliquid renouare oporteat.

¶ De exemplo compositionis medicinarum laxatiuarum. Cap̃.lv.

EX vna quaqꝫ specie de quibus medicina componẽda est tantum sumatur q̃tum vni dosi semel ad expletionem sufficiat. Postea vero si totum quod cõficitur ex quattuor cõponatur herbis quarta sumat̃ pars: ℞ si de quinqꝫ quinta. Quod si medicinam laxatiuaz ex scamonea ℞ aloe atqꝫ agarico et colloquintida componere voluerimus sumemus aloes.ʒ.iij. ℞ colloquintidarũ.ʒ. mediã ℞ scamonne sextam.ʒ.i.et agarici.ʒ.i.℞ tertiã.ʒ.i. deinde cũ necesse fuerit sumetur ex hoc composito.ʒ.i. et quarta vnius. Si aũt alicui graue est decoctionem in potu sumere sumat ex pillulis ℞ cõfectionibus que illũ humorẽ quẽ vult expellere educere consueuit illa decoctio.

¶ Expletus est tractatus octauus:et deo qui nos adiuuit grates sint infinite.

¶ Tractatus nonus Monagintaquinqꝫ cõtinens capitula.

Capꝫ primũ.de cephalea et emigranea.
Cap̃.ij.de scothomia.
Cap̃.iij.de frenesi.
Cap̃.iiij.de appoplexia.
Ca.v.de graui dormitatiõe.
Cap̃.vi.de stupidis q̃ semper habẽt oculos apertos.
Cap̃.vij.de paralysi graui.
Ca.viij.de stupore ℞ tremore
Cap̃.ix.de tortura oris.
Cap̃.x.de spasmo.
Cap̃.xi.de epilepsia.
Cap̃.xij.de incubo.
Cap̃.xiij.de melãcolia.
Cap̃.xiiij.de catharro.
Cap̃.xv.de oculoꝝ obtalmia
Cap̃.xvi.de vulneribus que fiũt in oculis.
Cap̃.xvij.de his que extrinsecus cadunt in oculis.
Ca.xviij.de macula oculoꝝ.
Cap̃.xix.de scabie et sebel.
Cap̃.xx.de pruritu q̃ sit in interiore angulo oculi.
Cap̃.xxi.de vngula oculi.
Ca.xxij.de rubedine oculoꝝ.
Cap̃.xxiij.de lachrymis.
Ca.xxiiij.de debilitate visus
Cap̃.xxv.de tremore palpebrarum.
Ca.xxvi.de pilis palpebraꝝ qui curuati ingrediuntur oculum.
Cap̃.xxvij.de aqua descẽdente in oculum.
Ca.xxviij.de his q̃ post occasum solis nihil vident.
Ca.xxix.de dilatiõe pupille.
Cap̃.xxx.de fistulis que fiũt in interioribꝰ angulis oculorum.

Cap̃.xxxi.de dolore auris.
Cap̃.xxxij.de vulnere auris.
Cap̃.xxxiij. de sonitu ꝛ tinnitu aurium.
Ca.xxxiiij.de gꝫedie auditꝰ.
Cap̃. xxxv. de vermibus auriumvel animalibus intrãtibus aurem.
Cap̃.xxxvi.de his que in aurem extrinsecus cadũt vel que eam impediunt.
Cap̃.xxxvij.de sanguine fluẽte ex naribus.
Ca.xxxviij.de vulneribus q̃ fiũt in interioribus partibus nariũ.
Cap̃.xxxix.de polipo nariũ ꝛ emorroydibus ipsorum.
Cap̃.xl.de amissione olfatus
Cap̃.xli.de dolore dentium.
Cap̃.xlij.de extractione dentium ꝛ ipsor̃ confractione
Ca.xliij.de stupore dentium.
Ca.xliiij.de dolore dẽtis extractu rei frigide.
Cap̃.xlv.de cola.
Cap̃.xlvi.de fluxu sanguinis ex gingiuis.
Cap̃.xlvij.de casu vulue.
Cap̃.xlviij. de sanguisugis q̃ bibitur.
Cap̃.xlix.de his que intrant gulam.
Cap̃.l.de grauedine lingue.
Ca.li.de magnitudie lingue
Cap̃.lij.de nodo qui sub lingua nascit ꝛ vocat ranula
Cap̃. liij. de apostematibus que fiunt in lingua.
Cap̃.liiij.de sinanthia.
Cap̃.lv.de tussi.
Cap̃.lvi.de asmate.
Cap̃.lvij.de pleuresi.
Ca.lviij.de pleuripleumonia
Cap̃. lix. de sputo sanguinis cũ tussi vel vomitu vel rascatione.
Cap̃.lx.de ptisi.
Cap̃.lxi.de pulsu cordis.
Cap̃.lxij.de colica ꝑassione.
Cap̃.lxiij. de cõfortantibus stomachum.
Cap̃.lxiiij.de doloribus ꝛ nascentijs stomachi.
Cap̃.lxv.de singultu.
Ca.lxvi.de canino appetitu.
Cap̃.lxvij. de dolore epatis.
Cap̃.lxviij.de yctiricia.
Cap̃.lxix.de ydropisi.
Cap̃.lxx.de dolore splenis.
Cap̃.lxxi.de colica.
Cap̃.lxxij.de fluxu ventris.
Ca.lxxiij.de difficultate mingendi.
Cap̃.lxxiiij.de lapide.
Cap̃.lxxv.de nascentijs renũ vel vesice.
Cap̃. lxxvi.de ardore q̃ fit in mictu.
Cap̃.lxxvij.de mictu sanguinis vel pus.
Cap̃. lxxviij. de his qui non possunt retinere vrinam.
Cap̃. lxxix.de lũbricis ꝛ vermibus qui nascũtur in vẽtre et ano.

Cap̃. lxxx. de emorroydibus et fistulis ⁊ ragadijs q̃ fiũt in ano.
Cap̃. lxxxi. de exitu matricis et ani.
Cap̃. lxxxij. de constrictione mẽstruorum.
Cap̃. lxxxiij. de prouocatiõe menstruorum.
Cap̃. lxxxiiij. de fissuris que fiunt in matrice.
Cap̃. lxxxv. de plaga ⁊ cãcro que fiunt in matrice.
Cap̃. lxxxvi. de nascẽtijs que fiũt in matrice vel vulua.
Cap̃. lxxxvij. de prefocatione matricis.
Cap̃. lxxxviij. de mola.
ca. lxxxix. ỗ ruptura iguinis.
Ca. xc. de podagra ⁊ sciatica
Cap̃. xci. de gibbositate.
Cap̃. xcij. de varicibus.
Cap̃. xciij. de elephantia.
ca. xciiij. de vulnerib⁹ lũbor
Cap̃. xcv. de doloribus exteriorum mẽstruor.

¶ De cephalea et emigranea. Cap'm primũ.

Quando rubedo ⁊ tẽsio ⁊ grauedo in facie ⁊ oculis cũ istis affuerint: ⁊ tact⁹ calidus sentit ⁊ pulsus fuerit magn⁹ ex cephalica faciẽda est flobothomia in pte in qua est dolor vel ĩ qua pte magis infestat. Deinde aqua rosata et oleum rosatum et acetum sumãtur et simul mixta agitentur donec inspissentur et super nuẽ infrigidata super caput fundantur. Eger vero a carne abstineat ⁊ a vino et comedat adessiam citrinam. Additio ¶ Adezia citrina est cibus qui fit de lẽtibus coctis cũ aqua quib⁹ additur acetũ ⁊ parũ saffrani. Textus. ⁊ tapsil. Additio ¶ Tapsil est cibus q̃ fit ex lẽtibus coctis cum aqua. Textus. ⁊ olera frigida ac fructus frigidos. Uenter autem soluatur ex mirabolanis citrinis prunis ac tamarindis ⁊ zucharo albissimo. Quod si ista nõ suffecerit semina maluauisci in aceto posita agitentur quousq̃ ad spissitudinem perueniat ex quibus emplastrum capiti superponatur ex psilio quoq̃ et aceto emplastrũ fieri vtile est. ¶ Si autem cum istis fuerit in pulsu velocitas ⁊ in tactu sentitur caliditas sed neq̃ in facie neq̃ in oculis fuerit rubedo neq̃ tensio in principio soluatur venter. Deinde fiant ea que diximus. Naribus autem inũgiatur oleum viola. aut oleum cucurbite dulcis aut nenufaris oleuz aut olei

de floribus salicis quorum quodlibet super niuem infrigi-
datum capiti superfundatur vt nutriatur vt predixim⁹.
Eger vero odoret camphoram et aquam rosatam ⁊ salices
et violas et his similia. Quod si egritudo multum inuale-
scat sumatur opij et camphore vniuscuiusq; quãtum ponde
rant duo grana ordei que dissoluta in oleo de salicibus mit
tantur in nares ⁊ aures. Ꝺ si cum soda non fuerit aliquid
eorum que diximus de rubedine in facie fueritq; egritudo
antiqua in principio venter cum pillulis cochijs soluatur
quas ego feci. ℔illule cochie. ℞. pulueris pigre.ʒ. x.col-
loquintide.ʒ.iij. ⁊ tertiam scamonee.ʒ. ij. et semis:turbith
sticados.ana.ʒ.v. fiant pillule ex istis ⁊ sunt doses.x.
Additio ¶ ℔illule cochie gal. sunt pillule pentane que
aloes mastic colloq̃ntide scamonee succi absinthij partes
recipiũt equales. Textus. ¶ ℔ostq̃ vero vẽter solut⁹
fuerit infundatur caput ex oleo sambucino et oleo de ben:
et mittatur in aures. Eger quoq; odoret algaliam ⁊ insuffle
tur muscus in naribus. Quod si egritudo multum infestaue
rit sumatur euforbij et castorei amborum. ana sexta pars.
ʒ.i. Et dissoluta in pauco sambucino mittantur in narem ⁊
aurem. Additio. ¶ Oleum violatum cum lacte mulie
ris naribus inijcere mirabile est in cephalea calida. Nos
quoq; multotiens probauimus solutionem ventris cũ tha-
marindis factam non habere parem medicinam ad hoc.
Textus. ¶ In cephalea vero calida emplastrum hoc frõ
ti et tymporibus est imponendum. Emplastrum in ceph⁹a-
lea calida. ℞. seminis lactucarum sief memithe:sandalũ ru
beũ et albũ saufel:rosas: opiũ fiat ex eis emplastrũ postq̃
aceto et aqua rosata cõsperſa fuerint ⁊ fronti imponat sup
qõ mittat pãnus aceto et aqua rosata infusus. Qui cum te
pefactus fuerit iterum infundatur et desuperponatur. Lini
mentum vero cephalice frigide. Recipe castoreum: eufor-
bium:piper:sinapre:storacem:rutam:marubium que sicca-
ta et pulueriz⁹ata et triconiz⁹ata misceantur et conspergan-
tur vino veteri ex quibus fiant trocisci et desiccentur.
Cumq; necesse fuerit ex vno in vino veteri aut oleo costino
vel camomelino dissoluto frons multotiens liniatur. Hoc

enim linimentū omni antique cephalee cōfert nō solū suppositū sed etiaz auri iniectū q̄ sequit illud tps postq̄ in aliquo de p̄dictis oleis resolutū fuerit. Egro ℞o vinū vetus t forte dandū est. Additio. Cubebe trite t ex aqua rosa. consperse t capiti suppositе optime sunt cephalee frigide. Textus. Cum aūt cephalea p hebdomadā vnam pseuerauerit eger in balneū mittēdus est atq; sup caput ipsius aq̄ in aqua camomilla t sansucus t sticados arabicus t nemē cocta fuerint simul aut sigilatim fundenda est. ¶ Q̄d si cephalea quotidie ante comestionē inuadat t post comestionem recedat succurrendū est infirmo ante horam qua venire consueuit dando ei bucellas panis in succo granati aut vue acerbe aut horū similiū infusas. ¶ Si autem cephalea contingat ꝓpter multā in sole morā sufficiēter ex oleo rosato t aceto īfrigidatis curari poterit. Que tamē si ex hoc nō quieuerit ex alijs infrigidātib⁹ curanda erit. Si autem adhuc soda pseuerauerit et fortior fiat neq; vllo mō remoueatur t teneatur ne eger visum amittat t aqua ad oculos descēdat timpor artarie sunt incidēde et extrahende. Hoc tū q̄d nūc loquimur est p̄ter nostrā intentionē in hoc libro.

¶ De scothomia. Cap̄. ij.

Cum aliquis illud q̄d ante eū est circulariter moueri viderit. t oculi tenebrescūt t cadere voluerit et facies t oculi rubuerint in eadē hora vene quoq; que sunt post aures grosse apparuerīt ex ipsius venis faciēda est flōmia t ventose in collo t tibijs sunt ponēde. Q̄d si p̄dicte nō apparuerint vene t facies fuerit rubea: sanguis ex basilica erit minuēdus t ventose in tibijs erūt ponēde. Additio. ¶ Cum scothomia adeo augetur donec eger cadat vocatur sedre q̄d ꝓtingit cum eius causa est grocissimi fumi multitudo qui ascēdit caput et nō pōt dissolui hoc tamen nō fit nisi in capite cui⁹ ꝓpr̄io est cal'a t humida generans fumos: est tū q̄nq; ex humore frigido: et hinc ꝓtingit q̄ resoluit dum sub sole morat̄ diu. ꝓme ℞o ꝓfert minutio. scde ℞o valet purgare ventrē a flegmate. Est etiam q̄ accidit sedre pessima cā stomachi que appoplexie assimilatur: cui ꝓfert si eger res acetosas t stipticas comederit. t ē q̄ venit sedre ex vapore qui ab aliquo eleuatur mēbro cui

confert si aliqua de medicinis cutez adherẽtibus membro illi supponatur. Text⁹. ¶ In hac ꝑterea scothomie specie ꝛ in ea quã ante dixim⁹ caput ex oleo rosato ꝛ aceto est infundendũ. ¶ Eger quoq; calda cibaria vitare debet. Clenter ẋo ex apozimate mirabolanox citrinox qđ in capꝯo de cephalea diximus soluẽdus est. ¶ Cum aũt neq; in facie rubedo neq; febris cum scothomia fuerit attẽdendũ est an sit stomachi subuersio ꝛ nausea. Que si affuerit prius vomere cogendus est: deinde de pillulis cochijs dosim vnaz sumat ꝛ a frigidis abstineat cibis. ¶ Si autem neq; aie subuersio neq; nausea affuerint neq; caliditatis signa apparuerit vẽter ex pillulis cochijs multotiẽs soluat. Cibaria quoq; frigida oĩno vitet ꝛ gargarismus fiat quo flgma deponatur. ¶ In naribus quoq; post illud ponatur aliquid hys q̃ nominauimus quo caput calefiat.

¶ De frenesi. Capꝯm.iij.

Quando aliquẽ febris cõclusa ꝓtinua inuaserit cũ forti capitis ꝛ oculox grauedine et in facie atq; oculis vehemẽs fuerit rubedo ꝛ capitis dolor et horror lumis affuerint ꝛ in pulsu velocitas ꝛ frequentie superfluitas inueniẽtur. Additio. ¶ Febris que frenesim sequitur semp est incendẽs ꝛ rarissime ex ea euadũt iuuenes: qz si vrina fuerit alba egrũ cito morituꝝ portẽdit: et si vna vice riserit ꝛ alia vice fleuerit eum ꝑculdubio morituꝝ significat. Ypoc. quoq; in libro de morte subitanea retulit q; si in sinistro police frenetici vesica vt fabe silitudo citrina ꝛ dura apparuerit ꝛ ꝓtingerit infirmũ: aut inferius aut superius solui in die. vi. morietur. Hiuc aũt egritudini valde est vtile sanguinẽ ex nasi extremitate ꝛ vena q̃ est i frontis medio extrahere: clysteria quoq; leuia simiꝛr ꝓferunt. fricatio quoq; extremitatũ optima est. aer quoq; ipm circũdans custodiẽdus est aer enĩ calidus ipm infestat: multũ ẋo frigid⁹ calorẽ a capite expellit. In epydimijs q̃ hec egritudo iceperit pedes liniat i sanguie ꝛ intueaꝛ eos qz ꝓfert. Ex. ꝑbauim⁹ ꝛ vidim⁹q; verũ ẽ. Text⁹. ¶ Signa frenesis certissima indicabũtur. Qđ si lingua nigra aut citrina fiat ꝛ permisceaꝛ itellect⁹: ꝛ multũ fuerit alienat⁹ ꝛ vigilauerit multum iam frenesis ꝑfecta erit. ¶ Egro igiꝛ anteq; p̃dicta cõ-

pleant accidẽtia est subueniẽdũ ex sanguis detractiõe ꝛ vẽ
tris solutiõe cũ succo fructuũ. Mutrimẽtũ ℞o eius sit aq̃ or
dei semel aut bis in die sumpta ꝑm consuetudinẽ quã in tpe
sanitatis habuit. Caput aũt oxirodino infundẽdũ erit. Qđ
si mlte affuerit vigilie sumat violarũ siccarũ corticũ papa
ueris albi ordei excorticati semis lactucarũ radicũ mãdra
gore oium añ. M. i. Que oia in cucuma plena aq̃ tãdiu co
quant donec aq̃ rubea fiat. Deinde aqua illa duz est tepida
ab alto sup caput fundat ꝛ sit caput sup ciminile in quo aq̃
colligat q̃ i cucuma posita iterũ sup caput fundat. Hoc aũt
omni die mltotiẽs fieri ꝓuent. Caput ꝓterea ex oleo viola
to muliebri lacti ammixto inũgendũ erit qđ ẽt in coto posi
tũ est supponẽdũ. ¶ Cũ aũt eger in principio hui⁹ egritudi
nis in viriũ fortitudine ꝑmanere inuẽtus fuerit flobotho
mãdus erit nisi sup infirmũ timueris. Postq̃ ℞o eius egri
tudo minui ceperit nequaq̃ flobothomet q̃ si eius iaz disso
luta est virtus ex alio preseruetur regimine donec euadat.

¶ De appoplexia. Cap̃. iiij.

Quam aliqs quasi dormiẽs iacet ꝛ sine somno ster
tit ꝓpũgit nõ sentit ꝛ tũc iam patit appoplexiã.
Additio. ¶ Appoplexia qñq̃ cõtingit in vẽtricu
lis cerebri ex flegmate qñq̃ ex sanguine superfluo qñq̃ ex
apostemate cerebri. Textus. ¶ Est aũt huius egritudinis
quantitas ꝑm qđ fortiter aut debiliter stertit. Si tñ spuma
ab ore exierit nõ est ei medicãdũ. Cũ aũt parũ stertit egritu
do est leuior. Hec q̃dẽ passio aut cito interficit: aut in para
lisim trãsit. ¶ Cũ ergo ista visa fuerint attẽdendũ erit an pa
tientis facies multũ rubere aut denigrari aut viridis fieri
videat quẽadmodũ cõtingit cũ sanguis in aliquo mẽbro et
coartatione retinet. Tunc em̃ sanguis ilico ex duab⁹ guide
gi extrahẽdus est aut ex duab⁹ cephalicis. ¶ Qđ si ita non
fuerit immo cum aerem attrahit. auditur i pectore oregmõ
ex hoc clysteri erit clysterizandus. ¶ Qđ. ℞. colloquintí
de bothormarien centauree minoris arthanithe elleborí
albi omnium. añ. M. i. Coquãtur oĩa in. iij. lib. aque donec
ad vnã redeant: deinde colentur. Et ex media libra huius
apozimatis fiat enema quod si cito exierit fiat iterũ donec
humoruz multitudo simul cum eo exeat. ¶ Maribus quoq̃

cõdisi ꝛ elleborus albus suauiter insufflent. Et est ingenia duz vt anachardinũ cũ ydromelle per os ad stomachũ mul totiẽs descẽdere cogatur quaqz die semel: ex quo vnus au rei põdus in potu sumendũ est: cuius descriptio est in capꝛo de paralysi. ¶ Sartago p̃terea ferrea calefaciẽda est ꝛ capiti multotiẽs adeo vicinãda vt patientis capilli adurãtur. Dõ si hoc modo nõ sanatur i medicãdo plus laborabim⁹: caput nãqz radem⁹ ꝛ ex sinapi trito ꝛ castoreo ꝛ fortissimo aceto liniem⁹. ¶ In p̃ma aũt hui⁹ passionis specie post flobothomiã stringemus fortiter adiutoria siue brachia ligãdo superi⁹ parũ sub cõiunctione ipsoꝝ cũ spatulis ꝛ stringemus vrbias similiter. Additio. ¶ Urbie sunt loca q̃ sunt in extremitate coxe ꝛ sunt glãdes vbi vertebrũ scie cõiungitur. Text⁹. ¶ Capiti quoqz supfundendũ est oleũ roseũ ꝛ acetũ vini: ꝛ fomita faciẽda prius in pedib⁹ ꝛ postea in nasi extremitate. ¶ De graui dormitatione. Cap̃.v.

QUam aliquis quasi dormiẽs iacet ꝛ tñ sentit ꝛ mouet: sed oculos fm plurimũ hz clausos quos tñ dñ vocat cuz clamore aperit: lz iterũ statim claudat: iam patit subeth q̃ cũ clysterib⁹ acutis q̃ pauloãte nomiauim⁹ curãdus ẽ. In os q̃qz ipsius mittem⁹ ydromel ꝛ laborabim⁹ vt descẽdat. Ipm enĩ nutrimentũ existit ei⁹. ¶ Caput p̃terea vsqz ad dyatritũ primũ oxirodino infundemus. Post tertiũ xo die sternutationẽ ꝓuocabim⁹ ex his q̃ noiauim⁹ ꝛ radem⁹ caput ꝛ liniem⁹ ex sinapi ꝛ castoreo ꝛ aceto. Additio. ¶ Rasis non nomiauit litargiaz q̃ est apa frigidũ in cerebro qõ semp sequit feb. flegmatica tepide caliditatis ꝛ clausio oculoꝝ sicut qui patit subeth: ꝛ cura illi⁹ est cura subeth.

¶ De stupidis q̃ semp habẽt oculos aptos. Cap̃.vi.

QUam aliquis quasi dormiẽs iacet et nõ mouet ꝛ lz oculi sint apti: palpebras tñ nõ mouet: ꝓgelat⁹ est siue rigidus. ¶ Curãdus xo ẽ ex medicis subeth: hoc tñ addito vt oleũ sabucinũ sup capiut fundat in oi libra cui⁹ sit vncia euforbij. Ipz q̃qz caput ex castoreo ꝛ euforbio ꝛ oleo sambucio liniat. ¶ De paralysi ḡiu. ca. vij.

QUam aliqs se mouere nõ vz: aut vnũ vel plꝰa ex mẽbris mouere nõ p̃t atqz eoꝝ sensum admisit ipsum

paralisim illi⁹ mẽbri aut membrorũ incurrisse ꝓnunciam⁹.

Additio. ¶ Paralisis aliqñ cõtingit ex tortione alicui⁹ carnis ex cui⁹ tortione nucha quoq; torta fuit. aliqñ ℞o fit ex colera nigra ꝛ aliqñ ex caloze supfluo et siccitate qui resoluendo flegma ad aliqua mẽbra fluere facit ꝛ tuuc calefactio nocet egroto: qñq; etiã cõtingit ex sanguine et confert tũc minutio: ꝛ aliqñ accidit ex fortissimo frigore quod facit mẽbra habere cõplexionem malã frigidam sine materia et tũc eger nulla indiget inanitione: sed sola indiget calefactione: aliqñ ℞o accidit senib⁹ cũ dolore q̃ grauis est ad curandum et qñq; cõtingit ex percussione et vulnere et aliqñ etiã ex tristitia aut ex pauore subito ꝛ aliqñ fit in stomacho aut in intestinis aut in matrice. ꝛ sequit ex hoc vt hec membra in superfluitatibus emittendis fatigẽtur precipue cum sensum amiserint. Textus. ¶ Cuius curam incipiemus pillulas fetidas quas ego composui dando. ℞. puluer̃is pigre. ʒ. x. colloq̃ntide interioris. ʒ. v. euforbij. ʒ. ij. ꝛ. ℈. castorei piperis asse serapini oppoponacis seitargi indi. sinap̃. omniũ. vij. añ. ʒ. i. cẽtaure minoris elacterij ambox. añ. ʒ. v. gũme in succo ruthe dissoluant ꝛ alia ex eis cõficiant ꝛ fiãt pillule ꝛ fiũt ex eis decẽ potiones. Quaruz vnã postq̃ eger sumpserit ꝑ tres dies q̃escat ꝛ nutriat tũc cũ aqua ciceris ꝛ oleo ꝛ sinapi: ꝛ deinde bibat aliã. ℥ postq̃ ter fecerit per alios dies q̃escat. Et nutriatur carne frustratim incisa et in sartagine frixa ꝛ mutagenat in q̃b⁹ sint species calide vt piper ꝛ his silia. in potu ℞o sumat ydromel. Mẽbra q̃q; ei⁹ ex oleo costino inũgant. ℥. ℞. costi. ʒ. i. piperis piretri euforbij oĩum triũ. añ. tertiã. ʒ. i. castorei. ʒ. ℈. dissoluant oĩa in. ℈. lib. olei de cheri aut de narciso ꝛ vtere eo. Dieb⁹ ℞o q̃bus q̃escit quaq; die dãde sunt due. ʒ. de anacardino. qℨ. ℞. zinziberis piretri nigelle costi melano piperis macropiperis oggi oĩum. añ. ʒ. x. mirrhe ruthe sicce asse aristologie baccharũ lauri castorei seitaragi indi sinapis gẽtiane omnium añ. ʒ. v. mellis anacardi. ʒ. v. vnguant ex oleo nucũ ꝛ cũ mel le cocto cõficiant. Hoc eñ medicamẽ valde cõfert paralisi appoplexie torture ꝛ tremori albaras morsib⁹ scorpionis: ꝛ oĩbus passionib⁹ frigidis ꝛ spasmo humido. Cũ aũt sumit ilico ꝓuocat sudorẽ ꝛ infert febrẽ. ℥ si sumptũ non affert

sanitatē eger ab oñi medicamine p decē dies abstineat ex-
cepta dieta:deīde ad ipsi⁹ curā redeūdū est. Qđ si paralisis
ex pcussione aut casu euenerit ⁊ acciderit subito taliter pma
nebit nunq̄ eñ sanabitur. Qđ si nō repēte ex predictis sed
paulatim ⁊ moliter inuaserit loco percussionis emplastrum
hoc apponēdū erit.qđ.℞. farinā fenugreci:semē ben. semē
maalep:semē resin:bdellij amoniacū adipē anatis :ceram
oleū de lilio.ex his fiat emplastrū ⁊ superponatur.

¶ De stupore et tremore. Cap.viij.

QUm aliq̄s sentit aliquod suox mēbrox sicut est di-
spositio pedis cū fit stupidus dicimus in illo mem
bro stuporē esse. Quapropter ei⁹ cura nō est differē-
da. Qñ eñ ꝓlongatur tēpus huius egritudinis perducit
ad paralisim. Curaī aūt hec passio ex aliqua parte medici-
narum paralisis:⁊ cū dieta ⁊ vnctione ex oleo costino. Qđ
si inueterauerit passio eger ex pillulis fetidis purgandus
erit ⁊ cōplexio equāda cū anacardino ⁊ dieta. Tremor aūt
ex eisdē curaī ex q̄bus sanatur stupor. Sed si ex superflui vi
ni potu euenerit eger ab ipso erit abstinendus. Similiter si
aquā q̄ ex niue dissoluī bibendo hanc incurrerit passionē:
ab ipsa abstineat ⁊ balneuz calidissimū ingrediatur in quo
tandiu morā faciat donec sudet ⁊ in sole assidue moretur.
Additio. Qñq̄ fit stupor ⁊ tremor ex causis quib⁹ fit pa-
ralisis oībus que qñq̄ sunt debiles et signa eox que fiūt ex
cōplexione:frigida tm̄ sine materia sunt frigus membri et
contractio eius.

¶ De tortura oris. Cap̄.ix.

QUm hois os cōtorqueī ⁊ vnū de oculis suis clau-
dere nō valet:⁊ si p̄cipiī ei vt sufflet flat⁹ abvna tm̄
pte extirevideī ip̄z:tūc cōtorsionē oris patti dicim⁹.
Cuius curā incipiemus cū solutione ventris ex pillulis feti
dis. Nutrimentū ℞o ei⁹ atq̄ ipsi⁹ potū ponim⁹.vt in capō
de paralysi dixim⁹ egrū p̄terea quotidie in mane anteq̄ co
medat sinapim cū syrupo acetoso gargarizare faciem⁹. Et
mittemus eū in domū obscurā ⁊ precipiemus vt vnā nuceȝ
muscatā in parte oris que torta est teneat. Naribus quoq̄
sufflabimus condisi vt sternutatio prouocetur. Additio.
¶ Succus sicle valet ad ꝓuocādū sternutationē ⁊ oleū nus

eis ꝛ oīb⁹ eis melior est succus auricule muris: multi eñi ex eo i vna die curati fuerūt. Minutio sanguīs cū vētosis facit eā ilico euenire cū eger ad eā habēdā parat⁹ est. Et non est ꝓuocāda sternutatio neq; gargarism⁹ nisi post quartū diez qz si ante fiat plus augmēti recipiet passio q̄ diminutionis caputpurgium ex cortice supiori bachaꝛ lauri valde est bonū. Text⁹. ¶ Spōdiles quoq; colli ei⁹ ꝛ faciē ei⁹ ꝛ frōtem ex oleo costino inūgere cōuenit. Et est quotidie de anacardino vni⁹ aurei pōdus sumēdū. Et si passio hoc mō soluta nō fuerit ad vētris solutionē ꝛ egri p̄seruationez redeundum est. De tortura ẋo que nō repēte sed paulatim accidit nō loq̄mur. Ipsa nāq; nō cōtingit nisi i frenesi ꝑniciosa morte iā imminēte ꝛ est ex siccitate. ¶ De spasmo. Cap̄. x.

QUam aliquod mēbrū alicui⁹ cōtrahit ꝛ ad suā redit originē aut pleraq; ex mēbris sic disponuntur ipsa spasmata esse ꝑnūciam⁹. Spasmus aūt subito aut paulatim inuadit. Sed spasmo subito cueniēti eadē p̄parāda est cura quā paralysi cōferre diximꝰ. In eo tñ fricatione manuū ꝛ vnctione ex oleo costino pl⁹ vtimur. Addiio. ¶ Spasmus ali⁹ est ex repletione q̄ subito accidit ꝛ leuiter curaī alt⁹ ex inanitione q̄ nō subito sed paulatim inuadit ꝛ grauiter curaī. Cū aūt accidit subito et cū eo repletio et vene sunt grosse curād⁹ est cū minutione ꝛ balneuz siccū est ei vtile ꝛ aqua naturaliter calida sicut sulphurea ꝛ similes ei. Texi⁹. ¶ Spasm⁹ ẋo q̄ nō repēte sed suauiter accidit post febrē aut multā vētris solutionē aut multū vomitū aut sanguinis fluxū mal⁹ est ꝛ vix curabilis. Quicq̄d tñ accidat ei mederi incipiem⁹. Egro nāq; ordei aquā ꝛ iura vnctuosa et mollia administrabim⁹: ꝛ in aquā dulcē tepidā ipsum mittemus ꝛ vngemus ex oleo violato tepido ꝛ oleo de seminib⁹ cucurbite ꝛ p̄cipue neruoꝝ in quib⁹ spasmus est radices. In tina quoq; diu moretur et ex oleo violato inungatur. De vino bibat parum quod tamen multū habeat aque admixtū et ex cibis nutriaī humidis. ¶ De epilepsia. Cap̄. xi.

QUam aliq̄s cadit in terrā ꝛ torquet ꝛ cōmouetur: et intellectū amittit dicim⁹ ip̄z epilepticū eē. Ꝺ si spuma exit ꝑ os aut se cōmingit: aut sperma egredit aut egestio passio tūc ē prauior ꝛ vehemētior. Additio.

¶ Epilepsia aũt fit aut ex hũore flegmatico aut ex colera nigra q̃ in vẽtriculis cerebri stãtes claudũt foramia a q̃bus nerui ꝛ spũs aiales egrediũt: non tñ ita fortiter vt in appoplexia sz debiliter ꝛ leuiter ꝛ hec species oĩb⁹ alijs epilepsie specieb⁹ deterior est. qñq̃ Xpo cõtingit ex fumo mali hũoris ꝛ venenosi q̃ cõsurgit a manu vel pede vl̃ alio mẽbro ꝛ ascẽdendo sursum p̃ arterias eleuat donec puenit ad cerebrũ et generat epilepsiã ꝛ est illa species quã hic Rasis nomiauit cui⁹ etiã curã bene exequutus est. Text⁹. ¶ Si aũt eger ante accessionẽ sentit q̃si aliq̃d ex aliq̃ suox mẽbrox eleuari ꝛ ascẽdẽdo caput petere: ꝛ deinde sincopizat ꝛ cadit: tunc opz in hora q̃ sentit illũ añq̃ istũ accidat mẽbrũ a q̃ p̃cedit qũ p̃dixim⁹ fortiter ligare p̃hibebit nãq̃ hoc accessionẽ venire. In tpe Xpo q̃etis corp⁹ multotiẽs erit euacuãdũ cũ pillulis cochijs ꝛ loc⁹ a q̃ exorit passio ex sinapi ꝛ pipere et euforbio ac melle anacardi erit epithimãd⁹ vbi epythima dimittẽdũ erit donec loc⁹ vesicet ꝛ vesice rũpãt: ꝛ aqua que in eis collecta ẽ effluat. Ipe q̃z nõ cito sũt ꝯsolidãde: q̃ nimmo dimittẽde vt qũ ĩ eis colligit emanet deide ꝯsolident. Hoc eñ oĩno hui⁹ egritudinis certa sal⁹ existit. Ad vltimũ etiã vẽtose cũ pauca sacrificatiõe supponere vtile est. Egri Xpo si añ accessionẽ nauseã aut tristiciã aut cordis tremorẽ sentit: ꝛ deinde egritudinis accessio seq̃t cogẽd⁹ est multotiẽs vomere ex aliq̃ vomitu: deĩde pigrã ĩ potu sepe accipe ꝯuenit stomacho q̃q̃ emplm ex spica ꝛ rosis ꝛ masticẽ ꝛ cortice thuris cũ vino odorifero ĩponẽdũ est. Nutrimẽtũ p̃terea ei⁹ totũ taliter statuẽdũ est vt paucax sit supfluitatũ sicut caro frixa in sartagine ꝛ caro cocta ĩ cazolis ꝛ cib⁹ q̃ fit ɔ aue q̃dã q̃ hz in palato dẽtes ꝛ vocat taguid: ꝛ caro de volatilib⁹ et edina. Qñ si cum epilepsia sensuum affuerit tenebrositas ꝛ debilitas neq̃ aliq̃ de p̃dictis significationib⁹ inueniatur egro pillule cochie multotiẽs sũt tribuẽde ꝛ eius ꝯseruatio subtiliãda ꝛ cibaria q̃ diximus dãda. Gargarism⁹ q̃q̃ fiet dz ꝛ strenutatio ex his q̃ dixim⁹ ꝓuocãda: ac narib⁹ peonie puluis subtilissim⁹ qui simulet alcohol insufflãd⁹. Si quis autẽ cum epilepsia in facie et oculis rubedinem habuerit: et venaruz grossiciẽ flobothomãdus ex vena saphena erit. Sanguis etiam ex carnositate tibiarum cum ventosis erit

extrahendus. Capiti preterea oleū roseum ⁊ acetum superfundant ⁊ abstineat a vino: ⁊ a cepis ⁊ allijs ac sinapi ⁊ porris ⁊ apio ⁊ fabis ⁊ canabit ⁊ postremo ab oībus fumū caput ascendentē ⁊ replētez gñantib⁹. ¶ Electuariū qđ omni epilepsie speciei remediū affert. ℞. piretri siseleos sticados omnium. añ. ʒ. x. agarici. ʒ. v. cordumeni recētis ⁊ acuti asse optime aristologie rotūde omniū. añ. ʒ. i. ⁊. ℈. deinde extrahitur succus ex squilla mixtus cū pari quātitate mellis coquatur et conficiantur ex eo species ⁊ fiat electuariū ex quo patiens quotidie sumat et caueat sibi a grossis cibis.

¶ Electuariū hoc oībus epilepsie specieb⁹ excepta vna sanguinea quā galienus noīauit ⁊ nos etiā eius fecimus mentionē opitulat cui vidi cōferre flobothomiā ex saphena pus ⁊ postea ex basilica. Deinde eius regimē sit ex his que sanguinē in corpe minuūt ⁊ ipm infrigidāt. ¶ A carne pterea ⁊ vino abstineat ⁊ bibat rob acetosorū fructuū capiti quoq; superponant ea que ipm infrigidāt.

¶ De incubo. Cap̄. xij.

QUm quis in somno quasi rem grauē aliquid super se cadere senserit incubū pati denūciandus est. In ipsius itaq; cura non est tardādum ipse enim epilepsie preambulus est ipsam quoq; precedit. Eger ergo si in colore rubeus fuerit ⁊ venas habuerit plenas ex saphena erit minuēdus ⁊ vētose in carnositate tibiarū ponēde sunt. ¶ Eger preterea a potu vini ⁊ rerum dulciū comestione abstinendus erit ⁊ precipue ab omni re que multū generat sanguinem. ¶ Qđ si huic cōtrariū acciderit venter ex pillulis cochijs multotiens erit soluēdus ⁊ eius regimen subtiliandum exercitio q̄z vtēdū erit ⁊ mēbra inferiora erūt fricāda.

¶ De melancolia. Cap̄. xiij.

QUm alicui cogitatiōes male sine causa manifesta acciderint et timor ⁊ tristitia in eo p̄ualuerint melancolie principiuz in eo erit. Additio. ¶ Rasis non noīauit gadob ⁊ hoc est cū alicui accidūt mores mali ⁊ semp manet solicitus ⁊ tristis cui⁹ cura est vt cura melencolie: neq; noīauit solitudinē que ex amore mulieris vel alicuius rei accidit cui⁹ cura est ebrietas ⁊ mutatio de regione in regionē ⁊ coit⁹ cuz alia q̄ cū ea quā diligit. Textus

¶ Cum aũt res ad hoc deuenerit vt etiã ea que cogitare cepit ore promat verbaq; sua atq; actus permiscceat iam melancolia perfecta est. ¶ Cui ergo he male cogitatiões ⁊ tristitia ⁊ tribulatio accidunt anteq; preualere inciptant succurrendũ est q; si ꝑualuerint cura erit difficilis. Additio. ¶ Hec passio est ypocundriaca ⁊ dixit galienus: mihi videtur q; isti i stomacho flegmonẽ patiunt. dioples ẋo dixit q; ei⁹ causa sit mesaraicarũ opilatio. ⁊ Rasis dixit q; impossibile ẽ in stõ vel mesaracis flegmonẽ fieri quin ipm cõmittatur fe. ⁊ vomit⁹ de colera ru. pessima ⁊ accidẽtia terrefaciẽtia ⁊ eius intentio est q; huius passionis causa non est nisi superfluitas nigra que in splene gener̃ ex qua vltra moduz in stõ relabit Textus. ¶ Q3 si cũ melãcolia fuerit dolor vẽtris ⁊ inflatio et malus colo: et digestionis corruptio ⁊ vomit⁹ acetosus ⁊ excreationũ multitudo iciptẽda est cura cum flobothomia ex basilica aut saluatella sinistre manus. Et si sanguis visus fuerit niger dimittatur egredi in quantitate multa. Subtilis autẽ ⁊ rubeus si fuerit ilico restringendus erit. ¶ Eger ẋo ex rebus lenientib⁹ est nutriendus vt sunt alesidabegi q̃ fiunt ex carne edina ⁊ arietina ⁊ mittendus est in balneum in quo non diu moretur. ¶ Post hec autem decoctione de epithimo quem ego composui vtatur ⁊ hec est decoctio de epithimo. ℞. mirabolanor̃ indorum ʒ.x. polipodij. ʒ.v. sene. ʒ.ix. turbith. ʒ.iiij. sticados. ʒ.x. passularum enucleatarũ. ʒ.x. epithimi cretensis. ʒ.x. Oia excepto epithimo in tribus libris aque coquẽda sunt donec ad vnã libr̃ã ⁊ mediã redeãt. Cũq; hoc factũ fuerit addat epithimũ ⁊ ilico ab igne remoueãtur ⁊ dimittant donec infrigidari ceperint. Cũq; infrigidata fuerint manibus fricata colentur. Deinde sumant agarici due tertie. ʒ. vnius aloes ʒ.i. salis indi. ʒ.ß. elleboꝛi nigri quarta vnius. ʒ. cõficiantur cũ melle aut cũ iulep ⁊ fiant ex eis pillule que per tres horas ante decoctiõis acceptionẽ sumẽde erũt. Postea sumat decoctionez deinde trib⁹ q̃escat diebus. In his aũt diebus quibus quiescit nutriatur ex his que prediximus ⁊ in potu sumat vinum subtile ⁊ clarum et bene odoꝛiferũ. Post hec quoq; iterũ soluendus est vt prius. Hoc ẋo ita vt p̃dixim⁹ tertio iterãdũ est. Quarta quoq; potio ei dãda est. ¶ Eger

ℵo ab oīb⁹ que colerā generāt nigrā abstinēdus est:vt sunt carnes siluestres omnes ⁊ caro vaccina ⁊ porcina ⁊ magnarum capṛarū ⁊ fabe ⁊ caro salita ⁊ caseus vetus ⁊ ꝑpṛie lēctes ⁊ oīa olera nisi humefaciētia. Vitet ꝑterea vinuz grossum ⁊ laborēt vigilias neq; patiaī famē neq; sitiz.vino ℵo subtili in potu vtaī ⁊ precipiēdum ei vt dormiat ⁊ studendū in splenis curatione ex his que insequētib⁹ in capīo de splenis curatione qui augmētatur dicturi sumus.Os quoq; stomachi cōfortādū est ⁊ ꝑpṛie ex medicinis quarū mentionē in sequētibus facturi sumus cū egritudines stomachi noiabimus.¶ Si aūt cū melācolia ea que noiauimus nō fuerit accideritq; post freneſim aut longā morā sub sole aut pcussionē in capite in principio ex cephalica flobothomia est facienda ⁊ capiti studiū adhibēdum ⁊ reliquo regimine qđ dixim⁹ ꝑpṛie.Aqua ꝑterea tepida ab alto loco sup caput fundenda est deinde oleū roseū cū aceto vini capiti infundaī et lac muliebre desuper mulgeaī.Naribus etiā oleū de semine cucurbite dulcis ⁊ lac muliebre iniiciātur.¶ In balneū quoq; sepe mittendus est ⁊ multū ex aqua tepida capiti est superfundēdum.Eger etiam oīa odorifera que frigida sunt odoret.¶ Si aūt cum melācolia nihil fuerit eorū que diximus in principio matrix vena dextri brachiī apienda erit ⁊ sanguis erit cōsiderādus et vt ꝓdiximus faciēdum ⁊ regendum vt diximus.Et postq; hoc regimē infirmo adhibueris per aliquot dies quiescere dimittēdus est : deīde vt prius in cura eius incipiēdū donec sanitatis fiat restitutio. Studiū ℵo totū qđ erga melancolicos est obseruādum est vt impinguētur et carnosi fiant.Ex quo enim pingues et carnosi fuerint ilico sani erunt.¶ Cibi autem qui illis congruunt sunt caro arietina et edina ⁊ gallinacea ⁊ panis de simula.Opirus autem panis nullo modo est eis congruus.Vinū quoq; subtile et clarū eis conueniens est. Vinuz ℵo grossum non est eis bonum neq; nigrum.¶ Lac aūt recēter ab vberibus extractū dum adhuc calet eis confert ⁊ pisces recentes ⁊ sani de zucharo facti et oleum amigdalinum.¶ Preterea audire cantilenas ⁊ gaudere et habere ante se res deliciosas et dormire plurimū confert eis.Ecōtrario ℵo cogitare et solus morari et vigilare maxime nocet eis.

¶ Pillule que colerā nigrā expellūt ex quibus dat his qui decoctionē sumere nequeūt. ℞. epithimi cretēsis. ʒ. xx. polipodij agarici amborū. aā. ʒ. x. elleborī nigri: salis indi: amboruʒ aā. ʒ. v. sticados. ʒ. vij. pulueris yerepigre. ʒ. xv. bibat ex eis. ʒ. iij. ¶ In dieb⁹ xo quib⁹ quiescit eger debet sumere ex electuario qđ vocat lentificans. qđ. ℞. mellisse corticū citri gariofilorū: gallie muscate masticis croci orientalis cinamomi: nucis muscate cardamomi neheremisch: dicit esse rosa asinina bene albi ⁊ rubei zedoarie doronici seminis ozimi maioris: seminis ozimi gariofilati oīum. aā. partes equales muscī q̄tum est decima partis vnius. Deīde sumātur chebuli. xx. et embl'. xxx. et terant et in trib⁹ libris aque coquātur donec advnā redeant ⁊ colentur. In colatura xo mittat mellis lib. i. Deinde bulliant donec aqua ꝓsumpta sit. Post hoc melle cōficiant predicte species quod tamen in pondere sit triplū ad species de quo cuʒ necesse fuerit ad magnitudinem auellane sumendum est. Hoc enim medicamen letitiam ⁊ coloris pulchrytudinem ⁊ digestionis bonitatem operatur et retardat canos.

¶ De catharro. Cap. xliij.

Cum caput alicui⁹ in egressione balnei discoopertum fuerit. Aut post exercitiuʒ aut post aliud: fueritq; aer frigidus ⁊ vētus septētrionalis et accident inde narib⁹ et palato pruritus et cōmotio et sternutatio pannus tunc calefaciēdus erit et capiti supponēdus in quo tādiu moretur donec eger calorem in capitis ꝓfunditatem penetrasse sentiat. Additio. ¶ In principio hui⁹ egritudinis fiat suffumigatio cū laudano ⁊ in medio cū mastice ⁊ in fine cū storace. Et ū aūt egritudo iam remota fuerit et volueris ꝓstrigere cerebrū suffumiga cūvernice inda. Text⁹. ¶ Deinde nigellā odorare incipiat ⁊ ꝓuocet sternutatio ⁊ caueat ne supinus iaceat ⁊ comedat parū. A vino quoq; oīno abstineat. Qđ si passio ex appositione panni calidi alleuiat nō fuerit atq; minuit ꝑ ipm fiat flōmia ex cephalica ⁊ soluatur natura ex rebus que nō exasperant sicut hec decoctio quā in potu sumere debet q̄ tussim patitur et in pectore asperitatē habet indiget vētris solutiōe que. ℞. iuiubas xx. sebesten. xxx. passularum enucleatarū. ʒ. x. violarum sic.

ʒ.iiij.radicis liq̃ritie fricate.ʒ.v.fic⁹ citrinas.x.coquãtur in tribus libris aque donec redeãt ad vnã ꝛ colentur ꝛ in cola tura dissoluãtur cassiefistule.ʒ.vij.tereniabin.ʒ.x. ℳ fi neq̃ flobothomia profuerit neq̃ ventris solutio ꝛ materia ad pectus descẽderit ꝛ cõmoueãtur tussis ꝛ febris ilico fiat flo bothomia ꝛ patiens a carne abstineat ꝛ vino et in potu su mat aquã ordei ꝛ muraba violatum quãdiu calor fixus per seuerauerit ꝛ tussis fuerit sicca ꝛ aspera. Sed postq̃ calor quieuerit ꝛ tussis mollificata fuerit ꝛ screare inceperit. Hec decoctio quaq̃ die cũ muraba violato dãda erit donec pe ctus mũdificetur ꝛ tussis sedetur et vox clara reddatur :que ℞.ficus citrinas.v.iuiubas.x.sebesten.xx.passularũ albaꝝ ꝛ enucleatarũ.ʒ.x.liquiritie excorticate.ʒ.v. coquãtur vsq̃ ad dissolutionẽ ꝛ colẽtur ꝛ denẽ ex hoc oĩ die.ʒ.iij.ĩ potu cũ muraba violato.ʒ.v. Si ℞o tussis iueterauerit ac diu pmã serit tunc ostendem⁹ qualiter curanda sit cum de tussis cura tractabimus. ℳ si cursus in naribus diu perseuerauerit:ꝛ non fuerit calor fluxus erit restringendus suffumigãdo na res per traiectoriũ.Et si quod per nares effluit subtile ꝛ acu tum ac citrinum fuerit suffumigatio fiat ex sulphure infuso prius in aceto ꝛ postea siccato aut ex fabis aut ordeo excor ticatis:ꝛ in aceto prius infusis ꝛ post siccatis aut ex zucha ro albo ꝛ sandalo albo. ℳ si neq̃ calor neq̃ rubedo in fa cie fuerint suffumigatio fiat ex costo aut thure. Hec namq̃ suffumigatio fluxum restringit.

¶ De obtalmia. Cap̃.xv.

Quam ea que in oculis alba sunt in rubedinẽ mutata fuerint fluxerintq̃ lachrymeꝛ in angulis oculorũ lachrymalibus lippitudo collecta fuerit.Dicemus tũc egrũ pati obtalmiam ꝛ quãto plus sinthomatum vehe mẽtia aut ipsoꝝ affuerit minoratio tãto erit obtalmie fortꝫ tudo aut ei⁹ debilitas.Deterior asit obtalmia est cum alba oculorum vidẽtur inflata ꝛ adeo elenata vt oculorũ coope riãt nigredinẽ ꝛ palpebre inuersent. In principio ℞o cura tionis obtalmie cephalica est flobothomãda ex manu vel brachio partis cõtrarie in qua est ocul⁹ infirmus nisi leuis fuerit obtalmia. Et qnãto fortior fuerit obtalmia tãto pl⁹ est minuendũ ex sanguine. Deinde venter ex mirabolanis

citrinis et tereniabin et ſucco fructuum ſoluendus eſt. Et eger a carne ⁊ vino ⁊ a rebus dulcibus abſtinere debet et ci bum minuere. ℚ̄ ſi iſta nō ſuffecerint ſief albū in lacte pu= ellam lactentis fricandum ⁊ in oculo diſtillandum. Et ſi lip pitudinis multitudo i oculo collecta fuerit radius coto in= uoluatur et madefiat in aqua et cum eo oculus ab illa lip= pa mundetur. Deinde puluis albus aſpergatur ⁊ ſuperpo: nēdo oculis aliq̄d ſuauiter ſuſtētetur ⁊ ligetur ⁊ eger in do= mum tenebroſam mittat: ⁊ ingeniandū eſt quātū poſſibile eſt vt ſomnus ꝓuocetur. Caueat tū ne ſup oculum infirmus dormiat ⁊ ne caput depreſſum ſit ſed ſuperius eleuatū neq; veſtimentor capita ſint ſtricta neq; in faciez ſe diu ꝓſciat. Si autem oculus leuior fiat et dolor ſedetur ac lachrymę minuātur flobothomia iā facta ⁊ vētre ſoluto balneuz mul totiens ⁊ frequenter ingrediatur. Ex hoc eñ paſſionis reli= quie diſſoluentur. ℚ̄ ſi in oculo humoroſitas et grauedo remāſerit puluis citrinus erit immittēdus. Ex his autem q̄ habenti obtalmiam multum conferunt eſt vt frons et pal= pebre ex hoc liniantur epithimate. quod. ℞. ſief memithe roſarum aloes licij ſandali rubei faufel croci orientalis om nium. anaſ partes equales fiant ex his pillule. Eū q̄s neceſſe fuerit reſoluatur vna ex eis in ſucco coriandri aut in ſucco endiuie aut cum aqua roſata ⁊ liniatur cum eo ſi dens volue rit. Additio. ¶ Hoc nō cōfert niſi in principio egritudi nis quia repellitur materia q̄ ſi videris materiā ex hoc nō poſſe repelli dimitte. Text⁹. ¶ Sief albū. ℞. ceruſe ablute ʒ.x. ſarcocolle groſſe. ʒ.iij. draga. ʒ.i. opij. ʒ.ß. fiāt ex his for me lenti ſimiles. Puluis citrinus. ℞. ſarcocolle. ʒ.x. aloes ʒ.ij. croci. ʒ.ij. mirrhe. ʒ.i. licij. ʒ.ij. ex eis optime tritis im= mittatur puluis cum opus fuerit. Puluis albus. ℞. ſarco collam albam et pinguem que mittatur in lac mulieris: q̄d melius erit cum alicuius iuuencule fuerit: et dimittatur in vmbra donec ſiccetur et teratur optime et omnibus. ʒ.x. ip= ſius addātur de ſief memithe. ʒ.ij. que iterum optime trita reponātur ⁊ cū opus fuerit in oculum mittantur.

¶ De vlceribus oculor. Cap̄.xvi

Cum in oculo fortis dolor ⁊ punctio noua ac pulſus ſentiūtur ⁊ lachrymarū fluit multitudo cum palpe=

bre elenãtur ꝛ oculi aperiũtur. Loca que sunt in albis ipso-
rum inueniũtur rubea ꝛ si totũ fuerit rubeũ ꝛ vnus locꝰ ma
gis rubere inuenit. Aut in nigredine locus aliquis albus
apparet pustula in oculo exorta est. Ad hanc vero curandã
passionẽ necessarius est medicus in curis oculoꝝ valde in-
structus. Nos tñ curationis ipsius summas ꝛ aggregatio-
nes dicemus. Dicimus itaq; quod vlcera que incõiunctiua
nascũtur hoc est in albis oculoꝝ nõ adeo sunt timẽda vt ea
que in cornea hoc est in oculi nigredine fiũt. Deterius vero
vlcerũ est illud qđ in nigredine sub pupilla existit. Emunc-
tia nãq; ad istud est velocior. Hoꝝ aũt vlcerũ curã cũ flobo-
thomia incipere debemꝰ ꝛ sanguinis extrahere multitudi-
nẽ fm q; possibile fuerit. Cõsequẽter aũt venter soluẽdus ꝛ
eger sibi cauere debet a carne ꝛ vino dulci: ꝛ esse contentus
herbis frigidis: ꝛ in potu sola aqua vti. In oculo ẋo initio
sief albũ cũ lacte mulieris mittendũ ꝛ si pulsus iam alleuia-
ri et sedari vidẽtur sperandũ est q; egritudo soluetur sine sa
nei collectiõe. Qđ si pulsus post sanguinis extractionẽ ꝛ vẽ
tris solutionẽ ac sief albi immissionẽ quiescete non videtur
parua fiducia in hoc quod diximꝰ est habẽda. Et itaq; tunc
sief de olibano mittendum in oculũ: ꝛ pila aliqua oculo su-
perponẽda ꝛ cũ ligatura stringẽda ante ẋo q̃ hoc eueniat
oculus suauiter est ligandus ꝛ sine superpositione pile ꝛ nõ
cesses in oculuꝝ de sief de thure sepe distillare donec sanies
in pupilla videatur. Ex quo enim hoc visum fuerit sief de
plumbo vti necesse erit vsq;quo profunditas fiat plana: et
tota caro generetur. Ea tamen que dximus tunc sunt faci-
enda cum pustula non est magna. Quoniam cum magna
fuerit fueritq; iuxta pupillam aut inferius ea: erit tunc ne-
cesse vt cum eliescir medicetur ne oculus immineat. Ad pi-
le quoq; superpositionem ꝛ ligaturam erit redeundũ. Eger
preterea semper supinus iacere debet et a forti motu absti-
nere. Cum autem caro in loco vlcerum perfecte generata
fuerit vel vlcus apostematis carne repletus fucrit remane-
bit ibi in oculo albedo. Qđ si vlcus fuerit profundum albe
do erit grossa: ꝛ si i superficie tñ cornee fuerit erit subtilis.
Vlcus quoq; si a pupilla fuerit remotum et steterit separa-
tim per se vestigium illud quod remanet nihil mali faciet.

Si autem iuxta pupillam fuerit quandoq; post vlceris curationem vestigium remanens prohibet visionez. Quapropter tunc est vtendum medicinis q̃bus vestigium quod dixi mus abstergi ꝛ deleri possit. ¶ Sief de thurre. ℞. amoniaci sarcocolle amborum ana.ʒ.v.thuris.ʒ.x.croci.ʒ.ij.conficiantur ex mucillagine fenugreci et fiant ex eis sief. Sief de plumbo. ℞.plumbi adusti antimonij thutie ablute calce cumenõ:gũmi arabici dragaganti omniũ.añ.ʒ.viij. opij.ʒ. ß.terãtur ꝛ cũ pãno sericino qui sit subtilissimus cribellentur et conspergantur ex pluuiali:ꝛ fiant ex eis sief. Sief ex quo caro in vlceribus oculorum generatur:et vuee egressio prohibetur ꝛ vestigiũ subtiliatur. ℞. climie ablute thutie: ablute ceruse antimonij thuris omuium.añ.ʒ.ij. mirrhe.ʒ. i.sarcocolle grosse.ʒ.i.ꝛ.ß.sanguinis drachonis aloes opij omniũ.añ.ʒ.i.fiant ex eis sief. Elescir quo est vtendum cum timetur ne ex vlcere vuee sequatur egressio. ℞. antimonij: ematitis amboruʒ.añ.ʒ.x.acathie.ʒ.iij.aloes.ʒ.i.terantur et fiant ex eis sief ꝛ administrentur apud necessitatem.

¶ De his que in oculis cadunt siue sit pilus siue palea siue aliud. Cap̃.xvij.

Sumatur resina id est gũma pini et per oculũ trahatur ꝛ extrahit illud qđ in oculo cecidit.

¶ De albedine que fit in oculo. Cap̃.xviij.

Albedo que in oculo cõtingit est vestigiũ post vlcerum curationẽ remanẽs quãdo ꝓsolidatur. Que cũ in oculis puerox fit leuior est ad curandum q̃ cũ accidit annosis. Cũ eñi fit ad sanandũ fortasse impossibilis existit nisi subtilissima fuerit. Hec aũt passio ex his medicaminib⁹ curãda est postq̃ eger balneum egressus fuerit aut faciẽ sup vaporẽ aque calide vsq; quo rubea sit tenuerit. Si tñ ex hoc medicamie in venis oculi rubedor ꝛ dolor ꝓuenerint ꝑ aliquot dies ab eo q̃escẽdũ est donec ocul⁹ q̃escat: ꝛ post ad id redeũdũ. Medicamẽ valde vtile ad albedinem remouendã ꝛ cito eradicandã ego quoq; nõ vidi qđ eo melius aut equale esset ad albedinẽ delendam. ℞. masacume spume maris stercoris magni lacerti baurach zuchari higeri:idest duri oũm añ.ꝑtes eq̃les. Deinde sumant acori celidonie sceui amboꝝ añ.ʒ.x.coquãt i libra vna aque donec ad

quartã redeat ⁊ colenꝫ ⁊ ex hac aqua imbibãtur spẽs quas prediximus ita ꝙ conficiãtur ex ea ⁊ siccenꝫ in vmbra: deinde interim terantur ⁊ conspergãtur vt prius ⁊ siccẽtur. Qđ postꝙ quater factum fuerit siccenꝫ ⁊ terenꝫ ⁊ in oculo mittant. Hoc enim medicamen nulli vt prediximus cõpar existit in remotione albedinis. Remouet enim hoc medicamẽ grossam albedinem etiam ex oculis animalium.

¶ De scabie et sebel. Cap̃.xix.

Cum palpebra inuersaꝫ ⁊ interꝰ appareat rubea ⁊ aspa scabies adest. Et cuz sup alba oculorũ ac sup nigredine videt silitudo panniculi ex venis rubeis ⁊ grossis texti adest passio q̃ vocaꝫ sebel. He .ix. due passiones graues sunt ⁊ cronice ⁊ vix curabiles patiẽs tñ dum sanus est flobothomia ex brachio ⁊ fronte ⁊ vẽtris solutione vt debet ⁊ in comestiõe vitare dactilos ⁊ sisamos de melle ⁊ viter ebrietatẽ. Et qñ nõ est plenꝰ sepe ingredi balneũ est ei vtile ⁊ frequẽter immittere oculo sief rubeũ sil'r confert.

¶ Sief rubeũ. ℞. emathitis colcotar cõbusti amboꝝ. añ. ʒ. iij. eris vsti. ʒ. ij. mirrhe croci amboꝝ. añ. ʒ. i. piperis longi. ʒ. ß. conspergaꝫ ex vino veteri ⁊ fiant ex eis sief. ¶ His preterea egritudinibus viride confert sief. cuius descriptio in capitulo de vngula cõtinet. Qđ si passiones istevetuste fiãt scabies fricatione indigebit ⁊ sebel collectione. Non tamẽ mensure huius libri congruit vt de his tractemus.

¶ De lachrymalibus cũ pruriunt. Cap̃.xx.

Adiuia tenera sumaꝫ ⁊ conteraꝫ ⁊ fiant ex ea magdaliones parui ⁊ ex oleo violato inungaꝫ ⁊ oculis supponaꝫ ⁊ in hora dormiendi ligenꝫ rosatum tñ melius est ⁊ citius confert. Et si hoc non suffecerit lentes absq; corticibus et sumach: ⁊ rose rubee ⁊ granati carnositas sumaꝫ ⁊ cũ trita ex careno ꝓspergaꝫ ⁊ more emplastri superponãtur. Qđ si non suffecerit ex cephalica prius flobothometur patiẽs. Deide ex vena frõtis ⁊ ex venis que sunt in angulis lachrymalibꝰ. Venter quoq; frequẽter soluaꝫ et balneũ multotiẽs ingrediaꝫ. ¶ De vngula. Cap̃.xxi.

Cum aliquid pãniculo sile ex angulo qui est a parte naris oriri videt ⁊ albuz oculi cooperire ⁊ puenit vsq; ad nigredinẽ generaꝫ passio q̃ vngula dicitur

Cuius nocumentū tunc solum est peius cum peruenit ad ni gredinis partē que est iuxta pupillaz. Hec igitur passio dū subtilis est cuz sief viridi ꝛ sief de calcāthο est medicanda. Si autem vetusta fiat ꝛ grossa cum ferro est expolianda.

¶ Sief viride qđ confert sebel ꝛ scabiei ꝛ vngule ꝛ albedi= ni. ℞.ziniar.ʒ.iij.colcotar vsti.ʒ.vi.arsenici rubei:baurach spume maris oīum aā.ʒ.i.salis armoniaci.ʒ.ß.armoniaci. ʒ.ij.Armoniacū in succo ruthe dissoluatur:ꝛ species ex eo conspergantur ꝛ fiant ex eis sief.est enim mirabile.

¶ Sief de calcāthο qđ cōfert vngule.℞.eris vsti calcāthi: amboꝝ aā.ʒ.v.ziniar.ʒ.ij.salis armoniaci:baurach:arseni ci sublimati:oīum aā.ʒ.i.terāturꝛ per hebdomadā vnā di= mittātur.deinde fiant ex eis sief ꝛ fricet vngula cum eis.

¶ De macula rubea ex ꝓcussione vel alia re. Cap̄.xxij.

QUam in oculo ex percussione aut ex re alia punctuz rubeū fieri contingit sanguis q̄ ibi est:dissoluēdus est postq̄ estuatio quieuerit: sumantur igitur arse= nici rubei olibani:mirrhe:armoniaci:oīuz partes equales ꝛ fiant ex eis sief. Qui in succo coriandri fricētur et in ocu= lum distillētur tam diu q̄diu tamen doloꝝ perseuerat:albu go oui sumenda est ꝛ oleo roseo miscenda ꝛ cotuz ex eis in= uolutum oculo est superponendum.

¶ De lachrymis. Cap̄.xxiij.

QUam lachrymales oculoꝝ anguli semp humidi vi= dentur:pauens quotidie ieiunus balneū ingredia tur ꝛ in oculum alcohol illud mittat. ℞.thutie.ʒ. ß.coralli rubei:mirabolani citrini fricati:aloes oīum aā. ʒ.ij.piperis.ʒ.ß.fiat ex his puluis qui assidue mittatur.

¶ De debilitate visus. Cap̄.xxiiij.

SI cuz debilitate visus humiditatis signa apparue rint manifesta que i tpe famis ꝛ exercitij parūper dissolui videātur. Pillule cochie multotiens erūt assidue tribuende. Nutrimentū quoq; patiētis desiccatiuū esse debet ꝛ eger sepe vomere cogendus est:pulueres etiaz desiccatiui oculis sunt imittendi. Qđ si cum predicta egri= tudine affuerit siccitas ꝛ corporis obfuscatio nutrimentuz erit augmentandū ꝛ vinū in potu tribuendum:ac super ca= put ipsius aqua tepida fundēda ꝛ incuruatio super eam fa=

ciēda. Balneū p̄terea ingrediat in quo tū nō multū sudet. Marib⁹ q̄q; oleū de amigdal' dulci. atq; aurib⁹ ē iniittēdū.
¶ Oculis ⁊o lac mulieris adolescētis q̄q; die est iniiciēdū. qđ etiā frequēter fieri ꝓuenit. Nec q̄q; debilitatis visus spe cies fortior sit i tpe famis ⁊ dū vēter vacu⁹ fuerit. Additio.
¶ Species debilitatis visus q̄ ꝑprie cōtingit cā stomachi: ita ꝙ in oculo nihil nocumēti sit: q̄nq; fit fortior q̄nq; debi lior: cū enī stomach⁹ patiētis vacu⁹ ē visus ē acutior: et cuz est plenus ē debilior. qđ autē huic egritudini plus ꝓfert oi: bus ē triferā minor. scz illa q̄ fit de oīb⁹ mirabolanis exce: ptis citrinis añ. cū melle hasce i vino claro coquat ⁊ colet deide sumat trit⁹ ⁊ cribellat⁹ ⁊ p̄dicto vino ꝓspersus siccet ⁊ post terat et vt pri⁹ ꝓspergat qđ postq̄ septies fecerit ite ratū mittat ex eo in oculū valde nāq; ꝓfert debilitati visus q̄ est ab hūore. Text⁹. ¶ Cōfectio alcohol qđ valde acuit visuz q̄ cā hūoris debilitat. Rē. tuthie ablute ⁊ siccate. ʒ. xx. deinde extrahat succus sansuci viridis ⁊ p̄ noctē vnā reside re dimittat ⁊ colet ex q̄ tuthia cōsperſa dimittat quousq; siccet postea terātur. Deide sumātur zinzi. piperis nig. ma cropiperis celidonie oium añ. ʒ. ij. salis armoniaci. ʒ. i. cum thutie. ʒ. xx. post hec oia terant ⁊ ex succo teneri feniculi cō spergāturꝛ siccata iterū terant ⁊ reponāt. Et cū necesse fue rit oculis iimittat. Ad hoc p̄tereavalde ꝓfert sief de fellib⁹.

¶ De tumore palpebrarum. Cap̄. xxv.

Pithimet ex epithimate qđ in capitulo de obtal mia noiauimus.

¶ De cōuersis pilis qui nascūtur in palpebris magis interius q̄p debent ⁊ pungūt oculū. Cap̄. xxvi.

Si pilus fuerit vnus aut duo alijs palpebrarū pilis cū mastice aut oleo scemi sunt annectēdi aut radici: tus euellant ⁊ loca a quib⁹ euulsi sunt cū ferro acu to vt acus adurant. Si aūt multi fuerint necesse est vt caro palpebre icidat loq̄ th de hoc nr̄i libri mēsurā p̄tergredit.

¶ De aqua descendēte in oculū. Cap̄. xxvij.

Quandoq; alicui videt qđ ante se habeat cimices aut alia parua corpa subtilia ⁊ radiosa. qđ aliqñ causa stomachi aliqñ ex ꝑprio nocumēto ipsius oculi ꝓtin: git. Ideoq; differētia inter hec duo ꝓsiderāda est: neq; pro

partio est habendū cum hoc accidēs euenerit. Additio. ¶ Causa aque q̄ in oculū descēdit est qđ illud qđ solitū erat dissolui ex oculo nō dissoluit vt deberet: imo colligitur in vuea inter albugineū humorē t cristallinū. ideoq; frigus t oia q̄ dissolutionē ꝓhibēt ei nociua existūt t ꝓtigit hoc ꝓ: culdubio ex aliq̄ flegmatis: q̄propter cū his q̄ flegma pur: gāt dissoluendum est. Jn hoc dubitares: dicūt enī cū vide: rit aquā in corpe colligi in quo flegmatis paucitas inuenit quō. ſ. pauciorus humoris supfluitas in corpe remanere po: terit pessim⁹ enī est error. Dia igit calefaciētia t subtilian: tia huic ꝓferūt egritudini ea tñ q̄ p̄cipue ꝓficiūt sunt sal ar moniacus t oppoponacū in lacte ficuū resolutū. Textus. ¶ Ex eo nāq; qđ cā stomachi accidit nō est multū timendū q; oculo nocumentū inferat. Ex eo ẋo qđ ex ꝓpo vitio ocu li ꝓtingit valde timēdū est. hec aūt passio dū recēs est vt in ꝓcipio cū medicinis curabilis ē. Sz cū iam ad pfectionē deuenerit sanari nō pōt nisi cū icisione: t fortasse etiā icisio ꝓdesse nō poterit. Additio. ¶ Jncisio aūt cū acu nō ꝓfert nisi aq̄ clare t albe q̄ non adeo est grossa vt acus nō valeat ipsam mouere neq; tñ ita subtilis vt sub acu fugiat sed ē in ter illas media. Text⁹. ¶ Quapropter dīa iter hec duo p̄dicta diligēter ē iuestigādū q̄ ē ꝓut dicem⁹. Qñ imagina tiones q̄ videnť vtriq; apparēt oculo extimandū est ꝓtige: re hoc ex vitio stōachi t ecōuerso. Et cū imaginationes in hora fastidij t in hora male digōnis plures solito vidētur: in hora aūt famis t laboris pauciores apparēt: extimāduz est etiā hoc ex stō esse. Et si ex quo iste imaginatiōes accide rūt duo p̄terierūt mēses aut plures in pupilla nō fuerit visa ꝓturbatio: extimandū est etiā hoc esse ex stomacho. ¶ Qñ aūt ille extimatiōes tibi aggregate fuerit pillulas cochias in potu tribue: t si passio oīno remouet iam extimationes p̄dicte certificate fuerūt. Si aūt vni tñ oculo apparuerint t vno mō in oib⁹ horis ꝓmanserint extimandū est viciū aq̄ adesse p̄cipue cū in pupilla nō fuerit obfuscatio. Obfusca: tio nāq; si fuerit in pupilla dubitatio iam tūc erit sublata. ¶ Cū aūt passio hec in oculo ꝓpria fuerit ꝓhibēdū est infir mo ne cū vētosis minuat sanguinē: neq; ex brachio neq; co medat pisces: nec oīa q̄ humectare possunt. Venter ẋo fre:

quẽter soluẽdus est ex pillis cochijs: ⁊ eger ex calefactiuis ⁊ desiccatiuis nutriẽdus est. ydromel preterea in potu ei tribuendum: et in oculis sief de fellibus mittendum.

¶ Sief de fellibus qꝫ proficit aque a principio ⁊ dilationi pupille. Et eis qui post occasuz solis nõ vidẽt ⁊ tenebrositati visus que est ex humore. ℞. fellis gruis: fellis sabot fellis ycinini fellis accipitris fellis aquile fellis perdicis. omniũ siccoꝝ vnũ aut plura. Sumatur quocꝫ ꝑ oĩbus. ʒ. x. istorum siccorũ euforbij colloquintide serapini omniũ aã. ʒ. i. trita aggregẽtur ex succo feni, teneri ⁊ mittantur in oculo.

¶ De nictolopis. i. q̃ post solis occasuz nõ vidẽt. Ca. xxviij.

AD hoc vtile existit epar caprinũ scindere ⁊ pone re sup vnã sectionẽ piper longum ⁊ cooperire ipsam ex alia sectione pipere lõgo in medio existente. Deinde ponere ipsuz in furno ⁊ dimittere ibi donec assetur ⁊ nõ desiccetur quo perfecto piper lõguz quod in medio erat sumaꝫ ⁊ bene teraꝫ cũ pauco musco. deinde ex liquore qui ex epate assato exꝑssus fuerit cõspergaꝫ ⁊ siccẽꝫ ⁊ in oculũ mittaꝫ. Aut fel caprinũ cũ melle mixtũ in curcuma super ignẽ misceaꝫ deinde radi⁹ eo illinit⁹ immittaꝫ oculo. Ad aũt ad hoc magis valet est vt sief de fellib⁹ i oculo mittaꝫ. Si aũt hoc nõ suffecerit vẽter soluatur ⁊ sanguis ex duab⁹ cephalicis ⁊ ex frõte minuaꝫ ⁊ regimẽ subtiliẽꝫ. ¶ Additio. ¶ Passio hec ꝓpter grossitiẽ spũs visibilis cõtingit ꝓpter qꝫ sepi⁹ accidit vt magnitudo oculoꝝ existat ex hũore multitudine ipsoꝝ oculoꝝ: iõcꝫ ois medicina calefaciẽs ⁊ subtiliãs cõfert ad hoc. Alia aũt passio est huic cõtraria q̃ vocaꝫ huar hoc est q̃ aliquis cũ parum est lumẽ videt ⁊ cũ multuz est nõ videt huic ℞o cõfert infrigidari et ingrossari. Causa prime speciei est fum⁹ acutus qui generauit cephaleam et vueam tunicã siccauit ⁊ adeo contraxit vt eius foramẽ dilatatũ sit: ⁊ qz nõ est possibile vt medicamen ad vueam perueniat ⁊ precipue qꝫ est siccũ humectare iã nõ est cõsiderandũ de cura ei⁹. Secũde speciei causa est albuginei humoris superfluitas: sed ipsum euacuare ⁊ exsiccare est leue. Tertia vero species sequitur apostema ideocꝫ apostemate remoto remouetur et ipsa.

¶ De dilatione pupille. Cap̃. xxix.

Cum pupilla hoc est foramē quod est in nigredine oculi adeo dilatari videt vt vndiq; pertingat ad albedinē fueritq; post vehemētē ccphalice dolorē parua habēda est fiducia in ei⁹ cura. Sed si dilatatio parua fuerit tūc assidua solutionē vētris ex cochijs multotiēs: ⁊ sief de fellibus in oculo mittendū. Qđ si pupillā post percussionē dilatari cōtingat nō est inde timendū qz remouebitur. Fiat itaq; emplastrum ex farina fabarum ⁊ camomilla et euisco cum vino et aqua. Additio.

¶ Cerotū de q̄ dixit galien⁹ in cathagenis q̄ in fistulis mirabiliter operat. Rē. aceti acerrimi ⁊ clarissimi olei vetustissimi amborū. lib. ij. ⁊. f. litargirij pulueriz ati ⁊ cribati vt alcohol. lib. i. coquātur die integro donec nigrū ⁊ relucēs fiat deinde fiāt ex eo tēte ⁊ immittāt. dixit eñ q̄ hoc cerotū vehemēter sine acuitate desiccat ⁊ cōglutinat plagas recētes dum sunt sanguinolēte.

¶ De fistulis que in angulis lachrymabilib⁹ fiūt. Cap. xxx.

Cum angul⁹ lachrymalis resudat ⁊ cū premitur sanies ⁊ vir⁹ ab eo egredit fistulam pati intelligit q̄ cum cauterio curat. De hoc tñ loqui plus est q̄ huic nr̄o attinet libro. Nos tñ tā ei adiūgim⁹ medicamē qđ si adhibitū fuerit ipsaz p multos mēses adeo tardare facit. vt eger san⁹ videat. Medicamē autē illud. Rē. aloes thuris sarcocolle sanguinis draconis balaustie antimonij alumi nis oīum ptes equales ziniar quātū est q̄nta pars vnius fiant ex eis sief. Eūq; necesse fuerit fistula intm̄ premat: vt q̄cquid saniei in ea cōtinet egrediat. Deinde infirm⁹ super latus in quo nō est fistula iaceat de p̄dicto sief aliq̄d dissoluat in aqua de q̄ in angulo lachrymali tres gutte aut quatuor inquimatiz ētur magno existēte interstitio inter proiectionē vnius gutte ⁊ alterius. Quo facto eger p tres sic iaceat horas. In mane q̄q; sequēti die similiter fistula bñ prematur ⁊ fiat eadē cura. Qđ p hedomadā vnā fieri cōuenit ⁊ etiā tādiu donec nihil a fistula egrediat cōprimit. Ex hac nāq; cura locus multis mensib⁹ siccus pmanebit. De curis oculoz quātū huic loco necessariū esse putauim⁹ tā satis dictū esse credim⁹. Alia xo qz sunt de curis que per ferrū exercētur dimittam⁹ qz multis indigēt medicaminib⁹. Sunt

tamen quedaz ex eis qui in locis in quibus de decoratione tractauimus ⁊ sanitatis custodia continetur.

¶ De dolore qui sit in aure. Cap̃.xxxi.

Si cũ dolore qui fit in aure fuerit in facie inflãmatio ⁊ pulsatio sanguis ex cephalica erit minuendus: et oleũ roseũ aut oleũ de floribꝰ salicis tepidũ cũ pauco aceto immittendũ: lac quoqꝫ ita calidum vt ex mãmilla egredi̇ multotiẽs distillandũ erit. Ãẽter preterea ex mirabolanis citrinis ⁊ scamẽ ⁊ aloe vehemẽter soluaꝫ. Ꝺ hoc mõ fiet mirabolanoꝝ citrinoꝝ.ʒ.xx. sumanꝫ et pulueriz̃ati in duabꝰ lib̃.aque coquãtur donec ad duas vniꝰ lib̃.tertias redeãt ⁊ colentur. Ꝑost hec sumatur aloes.ʒ.i.scamẽ sexta pars.ʒ.i.aggregẽtur cũ rob de citonijs. ⁊ fiãt ex eis pillule que ꝑ duas horas ante decoctionẽ sumãꝫ:deinde bibaꝫ decoctio. Ꝺ si dolor nõ quieuerit parũ opij in oleo roseo resoluti in aurẽ mittaꝫ ⁊ si pulsatio redierit ⁊ tribꝰ diebꝰ perseuerauerit oleũ sisaminũ in quo anatis aut galline adeps fuerit resolutꝰ in aurẽ sepe mittaꝫ. Ꝑbi nãqꝫ est pustula que maturatione indiget. Cũ aũt dolor ꝙeuerit putredo iã tunc collecta erit. Ꝑõqꝫ pus subito ex insperato de aure egrediꝫ. Cũ aũt dolor in aure fit post fastidiosam sacietatẽ: aut post vẽtos frigidos oleũ in quo ruta aut cepe cocte fuerint in aure distilleꝫ. Aut oleũ de lilio sumaꝫ: ⁊ cuiqꝫ ʒ. ex eo misceaꝫ euforbij recẽtis.ʒ.i.castorei.ʒ.i. Sed si hoc nõ suffecerit venter ex pillis cochijs soluaꝫ patiẽs ꝙqꝫ balneũ ingrediaꝫ in ꝙ etiã sudet. Ãinũ ꝙqꝫ vẽtus ⁊ forte ei ttribuaꝫ. Si aũt cũ dolore auris fuerint sonitꝰ ⁊ tinitꝰ atqꝫ vẽtositas panicũ siue milij i sartargie torrefactũ calidũ multotiẽs supponaꝫ. Et auris quoqꝫ sup vapores aque calide in qua sint cocta mentastrũ ⁊ sticados arabicꝰ ⁊ sansucus teneatur de castoreo preterea ⁊ euforbio in oleo sambacino dissolutis quoꝝ vnumquodqꝫ quattuor grana ordei põderet in aurem mittatur.

¶ De vlcere qꝫ fit in aure. Cap̃.xxxij.

Cum pus ab ore egrediꝫ ydromel tepidũ multotiẽs in vna die in aure est distillandũ. Deinde hoc medicamẽ optime faciẽs ad hoc est immittẽdum:qꝫ.ℨ.sarcocollam:aloem:⁊ sanguinem drachonis thus squamã fieri ʒiniar. Ꝺia hec in aceto dissoluãtur ⁊ in aurẽ mittaꝫ ⁊ lic-

nisi melle illinitū inſpdictis intingat ⁊ sic immittat: patiēs itaq; ex hoc medicamie ⁊ ydromelle medicet donec sanꝰ sit.

¶ De sonitu ⁊ tinnitu. Cap̄.xxxiij.

Hortasse qñq; cōtingit ex subtilitate sensus auditꝰ ⁊ eiꝰ claritate. Cuiꝰ signū est qđ in tpe famis augetur: ⁊ in hora ebrietatis ⁊ satietatis minuit. Qđ ppriā non indiget cura nisi supfluitatē obtineāt. Tūc eñ de opio dissoluto in oleo immittēdū est in aure q̄tū duo ordei grana pōderāt. Si aūt hec cū grauedine capitis ⁊ auditꝰ debilitate affuerint oleū de semine raphani ⁊ oleū de amigdalis amaris ⁊ oleū roseū in quo castoreū fuit resolutū sunt immittenda. Auris quoq; sup vaporē aque in qua sansucus sticados arabicū absinthium mentastrum origanū cocta sunt ponēda sunt. Et venter multotiens ex pillulis cochijs est soluendus ⁊ cibaria minuenda ⁊ vinum dimittendū. Additio.

¶ Cū sensus auditꝰ est subtilissimꝰ ea que auditur cum vehemēter percutiāt instrumentū relinquūt ibi solutum: ⁊ precipue si nō fuerit ibi aliquid de vaporibus ciborū qđ parum inter auditum et ea que audiūtur diuidat: iōq; ipsum parūper stupefacere cōfert cū aūt hoc cōtingit propter fumos q̄ sunt in aure cura est id qđ dissoluit. Itē terat ellebor⁹ albꝰ si niger deest ⁊ cribelletur ⁊ cōficiat cū melle dispumato et liniat sup licinū ⁊ mittat in aurē hec fiāt corpore nō existē te pleutorico qr tunc prius purgandum est.

¶ De grauedine auditus. Cap̄.xxxiiij.

Quam in auditu cōtingit grauitas cōsiderādū est an sit ibi sordicies q̄ vocat cera que fit in aure q̄ si inueterauerit mūdet: aut cū medicinis scđm qđ diximus: aut cū cura manꝰ. Si autē sordes non affuerint ⁊ euenerit hoc post satietatē fastidiosam q̄ eā p̄cessit aut egritudinē acutā auris ponēda est sup vaporē aque in qua ea que predixim⁹ cocta fuerūt traiectorio iterposito vsq; q̄ vapor ascēdit. Qđ hoc mō fieri conuenit: res iste in cucuma habēte os acutum coquātur. Deinde traiectorij ori cucume supponat ⁊ ne vapor egredi possit. pānus obuoluat ⁊ auris sup os traiectorij ponat. Istud p̄terea fiet in aurē mittat. Qđ. R. colloq̄ntide. ʒ.i. baurach tertiā. ʒ.i. castorei aristologie rotūde succi absinthij. oiuʒ. aā. ʒ.ß. costi q̄rtā. ʒ.i. euforbij sextā. ʒ.i. fellis

vaccini q̃ptũ sufficit ad p̃dicta ꝓficiẽda: fiãt ex eis seif. Cũq̃ necesse fuerit vnũ in oleo de amigdalis amaris resolutum auri immittat. Hoc eñ valdevtile existit dolori flegmatico t vẽtositati ac sonitui tinitui q̃ ex grosso vẽto fuerit t surditati q̃ est ex grossis hũoribus. ¶ Si aũt debilitas audit⁹ cõtingit post ieuniũ aut vigilias: fueritq̃ facies extenuata t oculi cõcaui eger balneuꝫ sepe ingrediat t largiori cibo ac potu vtat t in somno fiat ꝓfundior sup caput quoq̃ aquaꝫ tepidam cum oleo fundat donec sanetur. Qđ si post frenesim contingat ex medicinis primis curetur.

¶ De vermibus auris t paruis animalibus ipsam ingredientibus. Cap̃.xxxv.

Quam i aure fuerit titillatio t prurit⁹ t dolor. Deinde ceciderit vermes ab aure immittatur auri succus mentastri. Aut de folijs persicorũ. Aut oleum de nucleis ipsorum. Aut aloes in aqua dissoluatur et immittatur. ¶ Hec enim vermes auris et parua animalia ingredientia ipsam quãdo erunt in aure et in vlceribus nascuntur interficiunt. ¶ De eo qđ in aure figitur ab exterioribus ingressum. Cap̃.xxxvi.

Quam aliquid figitur in aure oleum tepidum est immittendum et patiens balneum ingrediẽs ibi moram faciat donec corpus eius mollificetur. Deinde naribus insuffletur condisi et teneatur anhelitus donec sternutatio sequatur forsitan enim sic egredietur. ¶ Si aũt fuerit difficile et nõ exierit erit necesse vt cum ferro auri immisso extrahatur ¶ Qđ etiã in naribus est faciendũ si quid eas ingressum fuerit qđ extrahi nõ possit. ¶ Qđ si aqua intrauerit capite ad partẽ auris illius iclinato salita eger t si nõ exierit ꝓuocetur sternutatio vt diximus: deinde tepiduꝫ multotiens immittatur. Neq̃ hoc pro paruo est habẽdum et precipue si res malam habens qualitatem ingressa fuerit. Ex ea namq̃ grauis sequetur dolor.

¶ De sanguine ex naribus fluente. Cap̃.xxxvii.

Ex his q̃ sanguis ex narib⁹ fluxuꝫ retinẽt est succus albedarugi cũ camphora fuerit in eo dissoluta auribus immissus. ¶ Cõfert enim ei qui hãc passionem incurrere solit⁹ est ante eã iniectus: aut in hora egritu

dinis:aut sumaꝫ gipsum cinis carte de pāno galle sanguis drac.calx.zegi ⁊ puluerizata naribꝰ insufflenꝫ:aut licuiz in eis intinctū mittaꝫ in nares: aut alumē iameni puluerizatū vt alcohol cū amilo eiusdē quātitatis naribꝰ insufflet. ¶ Qꝺ si adhuc vehemēter manauerit supiores adiutoziorū partes apud ascellas eū instita ⁊ coxe apud inguina ligenꝫ ⁊ testiculi sil'r sunt ligādi. ¶ Si ℞o passio inualuerit fōmetur cephalica eiusdē partis de qua fluit sanguis. ¶ Si aūt nec hoc modo strictus fuerit magne vētose cuz igne supponanꝫ ventri ab ea parte de qua fluit sanguis. ¶ Medicamē qꝺ vehemēter valet ad sanguinē constringēdum. Sumatur calx alba et leuis qua vtunꝫ aurifices et sepe naribus insuflatur sine interpolatione et licinium albumine oui inlinitū ea inuoluaꝫ et naribus immittaꝫ. Additio. ¶ Causa que a corpe sanguinē fluere facit triplex est aut qz ora venarum amplificata apiunꝫ aut rumpunꝫ aut resudāt. causa ℞o q̄re ora venarū aperitūtur est debilitas virtutis retētiue aut cursus sanguinis ad extremitates venarū veniens subito aut qualitas acuta q̄ eis occurrit. Resudatiōis ℞o causa ē aut sanguis subtilitas aut venarū raritas. causa ℞o rupture venarū est attritio ⁊ dissolutio vocis magnitudo⁊ sufferre res ponderosas quapropter cū cause aggregētur interrogādus est eger donec causaz cognoscas ⁊ tūc meliꝰ succurrere poteris. Textus. ¶ De vlceribus nariū. Cap̄.xxxviij.

QUm in naribꝰ fuerint escare cera ⁊ oleū ac adeps gallinaceus eis immittanꝫ ⁊ aquā calidā naribus in mane mꝫtotiēs p aliquot dies odoret. Cūq; pustule egredi ceperint licinuz aceto forti infusum in quo sal positū sit naribꝰ immittaꝫ ac sup eas sil'iter ponaꝫ. Siccabuntur enim ex hoc ⁊ non prolongabitur eoꝝ mora. Qꝺ si vlcera ibi affuerint ex vnguento de ceruſa curentur.

¶ De emorroydibus q̄ nascūtur in naribꝰ. Cap̄.xxxix.

QUm intꝰ in naribꝰ caro superflua moll'⁊ quasi dissoluta rubea aut alba exhorta fuerit⁊ nares ingrossari ceperint ac ex carne predicta repleri cephalica prius erit flobothomāda: deinde licinū ex vnguēto viridi qꝺ in capitulo de corrodētibus carnē noiauimus linendum ⁊ naribus erit immittēdum. ¶ Si ℞o istud non suffe-

cerit medicamē acutū qđ ibi descripsimus apponat donec ex toto mundificet. Nec ꝑterea passio qñq; cum ferro curatur radicitus omnino incidēdo. ¶ Medici tñ qñq; in hoc errant nā ex eorū cura eger maximū incurrit nocumentū. In hoc nāq; loco cancer plerūq; exorit. Verū cancer qñ in hoc nascitur loco neq; acutas tolerat medicinas neq; incisionē que fit cū ferro. Immo indiget vt suauiter tractet ⁊ medicaminib⁹ leniētibus ⁊ flobothomia ⁊ vētris solutiōe curetur. Addditio. ¶ Obseruare hanc differētiā valde est necesse qr polipus siue emorroys post reumatismū ⁊ fluxū hūorum ex naribus nascit. Cācer xo prius habet sinitudinem parui grani: deinde incipit augmentari neq; fit vnq; nisi interius iuxta palatū eñ nascit in foraminib⁹ nariū ⁊ cuz tangitur sentitur calidus. Textus. ¶ Cognoscit aūt an illud accidens sit cancer qr est durus pertingens quādoq; vsq; ad palatum. Sed cum nares sicce sint ⁊ dure nec sit in eis humiditas aliqua summopere cauēdum est ne hec egritudo aut ei similis ferro aut acuto medicamine tāgatur. Si autem qđ in naribus exorītur caro mollis est fluxerintq; ex eis humores et cū nares stringūtur inueniūtur molles et cum tanguntur tactus non sentit solidus non est timenduz quin ex medicaminib⁹ acutis ⁊ ferro mederi possint.

¶ De amissione odoratus. Cap. xl.

Cum sensus quo odoranda percipiūtur amissus fuerit neq; in narib⁹ caro supflua creuerit ⁊ aer ita leuiter vt prius attrahit ⁊ oculi ac sensus naturaliter existunt naribus erit insufflandus puluis adeo subtilis vt alcohol qui fiat ex cōdisi ⁊ arthanita ⁊ sale armoniaco. ¶ Egro quoq; precipiatur vt nares vapori ex aceto calido procedenti multotiens apponat. ¶ Si autem hoc non sufficerit quod nominabimus naribus insufflabitur. Cuius descriptio hec est. ℞. nigelle fellis gruis colloquintide ellebori albi omnium ana partes equales. Puluerizentur et ponantur in vrine a cameli arabici quantitate tāta que ea cooperire possit et ponantur ad solē donec siccentur. Deinde fiant ex eis fief. Cumq; necesse fuerit vnum ex eis lentis habens magnitudinem in oleo sanguicino intinctum naribus immittatur. Optimum enim ad hoc existit.

¶ Si aũt ex hoc qȝ naribus immittitur fortis sequatur dolor oleum de semine cucurbite eis inmittatur et aqua calida super caput fundaꝫ et forbeat calida ea que humectant vt ptisana et quod fit de aqua furfuris et de farina et similia. Et hoc quidem est medicamen ad amissionem odoratus probatissimũ quod sic conficitur nigella puluerizetur donec fiat vt puluis et misceatur cum oleo veteri. Deinde eger implens os suum aqua reclinet caput retro q̃to plus poterit et tunc ex predicto medicamine aliquante gutte naribus distillentur. Egro quoqȝ precipiatur vt q̃tum ei possibile est aerem extrinsecũ interius attrahere nitatur. Qȝ in tribus dieb⁹ tribus vicibus fieri conuenit. Si autẽ mordicatio superuenerit fiat hoc quod nominauimus.

¶ De dolore dentium. Cap̃.xlij.

Si gingiua cum dolore dentium fuerit sanguinolenta et apostemosa ⁊ rubea fueritqȝ apostematio cũ pulsatione extrahatur sanguis cũ vẽtosis flobothomia ex cephalica pri⁹ facta. deinde hora aliqua diu acetuȝ ⁊ oleũ roseũ teneat qȝ postq̃ ejecerit idẽ iterum faciat. ¶ Post hoc oleum roseuȝ in ore teneat ⁊ si ex hoc non euaserit fueritqȝ pulsatio vehemens et cum inflãmatione camphora ⁊ piretrum terantur et in radicibus dentium ponantur. Cumqȝ dissoluta fuerint iteruȝ mittantur. Lotum quoqȝ oleo roseo illinitum desuperponatur. ¶ Qȝ si dolor aliquando augmentatur et vehementior fiat opij sexta pars ʒ.i. in oleo roseo dissoluatur. Ex quo cotum illinitum radici dolentis dentis adhibeatur. Si autem necdum sedetur locus scalpellandus est et sanguisuge superponende sunt.

¶ Gingiua ℞o si non fuerit sanguinolenta neqȝ apostemosa neqȝ dolor est cum pulsatione neqȝ in facie fuerit inflammatio aut dolor acciderit post fastidium et sacietatem et post cenam comeditqȝ ex cibo frigido multum venter egri ex pillulis cochijs soluendus erit et dolentium dentium radices ex hoc medicamine fricandi quod sic fit. Sumatur piretrum sinap̃.sccitaragi indi.baurach piper zinziber et ex eis puluerizatis dentium fricẽtur radices. Lotum quoqȝ eis illinitum super dentiuȝ radices ponatur. Qȝ postq̃ eger os ex aceto in quo piretrũ ⁊ mentastrũ atqȝ origanum

cocta fuerint coluerit. Al foris preterea panicum siue milliū in sartagine torrefactum super maxillam est ponendum. Aut ex piperis puluere melli commixto dens et eius radix fricentur. Et si hoc non suffecerit in dentium radicibus hec tyriaca ponatur que. ℞. castorei asse piperis zinziberis storacis opij omnium partes equales. Cōficiatur ⁊ administretur. Eger preterea per aliquātulum temporis a comestione abstineat mane atq; famelicus ingrediatur balneum ⁊ vtatur motu. Si autem nec sic quiescat ferrum ignitum radici dentis multotiens apponatur aut eradicetur. Si vero dēs corrosus fuerit repleatur ex medicaminibus que nominabimus et que sunt corrosiua aut extrahatur.

¶ De extrahētibus dētes ⁊ cōfringētibus. Cap. xlij.

Medicamen qđ in dente corroso ponitur ipsius sedeat dolorē ac ipsum cōfringit sumātur kebikegij est herba portulace similis: sz cū frāgitur emittit lac ⁊ piper et trita ex alcatrano cōspergātur ⁊ impleatur ex eo. Medicamen quod dentes debiles ac dolentes qui sunt extrahēdi eradicat. Cortices radicū morit ⁊ radicū capparis ⁊ piretrū ⁊ lac titimali atq; lac anabule ⁊ arsenicū rubeum ⁊ radix colloquintide sumātur et trita ex tāto aceto qđ eis sufficiat cōsperganť. Acetum quoq; per hebdomadam vnā semel in die vt prius addatur. Post hoc dentes in circuitu scalpellenť ⁊ ex predictis decies in die epithimentur donec ad mouendū sint faciles ⁊ sic extrahanť. Aut fiat epithima ex fece aceti acutissimi per multos dies ⁊ postea extrahanť Aut rane fluuiales in oleo coquantur donec dissoluantur. Cūq; necesse fuerit dentium radices scalpellentur ⁊ ex oleo multotiēs inungātur donec facile moueri possint postea cū instrumento extrahendi dentes euellātur.

¶ De dentiū cōgellatione ⁊ stupore. Cap. xliij.

Portulaca ⁊ amigdale amare masticenť aut his similia. Aut fiat fricatio cum sale ⁊ masticeť cera.

¶ De dētibus qui dolēt cū a re frigida tangūť. Cap. xliiij.

Oleum calefactum in pāno desuper est ponendum. Aut vitellus oui assat⁹ calidus multotiēs masticetur aut calidū panē multotiēs mordeat: aut fiat fricatio ex balsamo aut ex oleo de lilio siluestri.

De colla. Cap̃.xlv.

Si pustule fuerint rubee sumãtur. Ante re amili spodij lentisi excorticatarsi seminis portulace coriãdri sicci seminis sene de mecha omnisi aã.partes equales cãphore parum.Ex his puluerizatis fiat fricatio ⁊ cum aceto mixta ⁊ oleo roseo ⁊ aqua rosata in ore teneañ ⁊ sanguis minutio cũ vẽtosis fiat.Albe ẋo si fuerint pustule: cũ sale ⁊ melle fricẽt ⁊ syrup⁹ acetosus i ore teneat aut almuri.

¶ De gingiuis sanguinolẽtis. Cap̃.xlvi.

Cum ex gingiuis sanguis subtilis assidue manauerit vtriusq; arsenici:scz rubei ⁊ citrini calici gallarum.Aluminis omniũ partes sumãtur equales ex quibus puluerizatis ⁊ cũ aceto mixtis parui formẽtur trocisci.Cũq; necesse fuerit ex eis puluerizatis sumaẽ quantum est sexta pars.ʒ.i.⁊ fricenẽ gingiue ex eo optime ⁊ permaneat sic parum.Deinde teneat oleuui roseum in ore.Est eñ hoc mirabile ad hanc egritudinẽ curandum ⁊ putredinem et herpeten estiomenum qui est in ore.

¶ De casu vuule. Cap̃.xlvij.

Cum eger senserit aliquid radici lingue sue insistere aut gutturi ⁊ cũ iubetur aperire os ⁊ extrahere linguã videẽ vuula ei⁹ iam esse fluxa ⁊ elõgata ramech ⁊ sal armoniac⁹ sumaneẽ ⁊ bene puluerizata cũ instrumẽto insufflãdi sup vuulam insufflẽtur ⁊ ex eis in summitate predicti instrumẽti aliqd ponatur et radici vuule cum eo dirigatur et ipsa cũ instrumẽto paruʒ exterius extrahatur. Aut granatũ acctosum cũ pulpa sua teraẽ et fiat ex eo gargarisimus.Quod si diu pmanserit taliter et elõgata fuerit: eiusq; pars superior subtiliata et caput ei⁹ rotũdum fuerit tũc radicitus erit incidẽda.Cauendũ tñ est ne anteq; ita vt diximus sit disposita incidatur.Ex hoc enim sequitur qñq; sanguinis fluxus qui constringi non potest.

¶ De sanguisugis que ingrediuntur guttur. Cap̃.xlviij.

Cum aliquis in gutture suo titillationem senserit et sanguis subtilis inde manauerit extimandũ est tunc sanguisugam in ore esse et precipue si aquam loci quo sanguisuge fuerint biberit. Os igitur egri est aperiendum ⁊ lingua extrahẽda et inferius premẽda et guttur

in sole est inspiciendum et si sanguisuga in loco ꝓpinquo pē dere visa fuerit cū forficibus quib⁹ sagitte educūtur extra: henda erit. Ꝙ hoc modo fiet caput a quo pendet est strin: gendū ꝛ sic extrahatur. Ꝙ si nō fuerit manifesta eger mul totiens gargarizet synapū cū aceto: quia de loco in quo est mouebitur: aut fiat gargarismus ex aceto ꝛ assa: aut ex ace to et sale. Nigella preterea ꝛ synapis trita insufflentur gut: turi fiat eriam gargarismus ex succo cepe. Additio.

¶ Ad sanguisugaz expellendam cinis magni cardi qui ha: bet folia ampla cōtinētia maculas albas insufflat⁹ sup oia valet: aut succ⁹ anagalli q̄ habet florē venetū. Textus.

¶ Si aūt post eius casum remāserit egro sanguinis resuda tio fiat gargarism⁹ ex apozimate in quo cortices granati ꝛ balaustie ꝛ sumach cocta fuerint ꝛ gutturi insufflet pulvis de balaustijs ꝛ thure ꝛ sanguine drachonis ꝛ amido. ¶ Si aūt sanguisuga stomacho annexa fuerit medicamina q̄bus vermes expellūtur sumārur in potu. Ex his etiam que san: guisugam exire faciūt est vt eger balneū ingrediat ꝛ more: tur in eo donec magnā patiatur sitim ꝛ tūc aquā in nine in: frigidatam frigidissimā scilz in ore aliquādiu teneat. Cūq; ceperit tepefieri eam expellat ꝛ aliam sumat. Sanguisuga eñ q̄nq; venit ad os frigiditatē querendo.

¶ De his que guttur ingrediuntur sive sint spine sive os. Cap. xlix.

Cum illud q̄d guttur ingreditur ꝛ infigitur in eo aut meri fuerit bolus magnus aut ei⁹ simile. De his q̄ nō habēt frustra scissa cōtenta in eis aut acuta con fert plerūq; percutere egrū in collo. Posterius multotiēs ꝛ aquā sepe trajicere. Fortasse' eñ descēdet inferius. Eger quoq; balneum ingrediatur et oleum multotiens trajciat quod postq̄ factum fuerit magnos deglutiat bolos: Ꝙ si nō descendit instrumētum quo huic simile inferius duci cō: sueuit in os mittatur. Est aūt instrumētū illud de plūbo q̄d cum sit reti simile est longū gibbositatem in se habens.

¶ De grauedine lingue. Cap. l.

Cum lingua absq; alijs mēbris grauedinē passa fue rint: ꝛ eger neq; febrē neq; acutā incurrerit egritudi nē sal armoniacus ꝛ pip ꝛ ziziber ꝛ sinapis alba ac

piretrū ⁊ stafisagria ⁊ bauracly'atq; origanū ⁊ sal indum:⁊ nigella.⁊ sansucus siccus sumātur ⁊ in aqua coquātur ⁊ fiat ex eis gargarism⁹.Caueat tñ patiēs ne ex eo aliq̄d traijciat aut eger ieiunus multis diebus gargarizet almuri nabati. aut fiat gargarism⁹ ex aceto ⁊ piretro.Postq̄ ℞o gargarizare cessauerit sumātur salis armoniaci piretri piperis sinapis omniū partes equales ⁊ ex eis bñ puluerizatis lingua diuti⁹ fricet.Qđ si cū lingue grauedine audit⁹ ac reliquox sensuū grauitas fortis affuerit fiat egri curatio fm doctrinā qua paralysis curatur. Si aūt loquela in acutis febrib⁹ aggrauata fuerit.⁊ videris ipam cum grauitate in loquela extenuatā ⁊ abbrcuiatā ⁊ spasmatā aqua calida ab alto super spōdiles colli ⁊auris principia fundat⁊ cū oleo fricent. Eger quoq; oleū tepidū in ore tenere dz ⁊si diu est ex quo loquela minui nō cessauerit vel etiā semp cōsiderandū est an ligamentū quo inferius lingua connectitur maius sit q̄ debeat.Qđ si ita fuerit ex eo parū est icidēdū ⁊ zegi.id est species vitreoli puluerizatum immittēdum.

¶ De lingua que adeo tumescit vt os egrediat. Cap̄.li.

QUam cōtingit linguā adeo inflari vt pre magnitudine os egrediat fricāda est ex cepis:aut ex citri acetositate.Aut cū ribes:aut ex granato acetoso donec saliua multa ab ea ꝓfluat.Hoc nāq; mō detumescet et ad primā redibit mensurā.Si aūt nō sufficit fiat fricatio ex sale ⁊ aceto.Et sic necdum sufficit fiat minutio ex vtrisq; cephalicis prius et postea ex venis que sunt sub lingua.

¶ De glādula que sub lingua nodat ⁊ vocat ranula.Ca.liij.

QUam sub lingua glādula nociua fuerit i ꝑncipio ex sale armoniaco ⁊ gallis fricāda ē. Si naūt vetusta fiat ex medicamie gigiue sanguinolēte fricāda est qđ est medicamē acutū.Eger aūt acetū ⁊ salē in ore teneat.

¶ De apostemaribus accidētibus in lingua. Cap̄.liij.

ISta eisdē sunt curanda:ex quibus cola quas supra nominauimus ⁊ sinantia sanantur.

¶ De sinantia. Cap̄.liiij.

QUam inglutiēdo sentitur angustia adest passio que sinantia vocatur. Cuius grauitas vel leuitas fm angustie quātitatem deprehēdi potest.

¶ Cumq; eũ traiſciendi anguſtia fuerit in facie ⁊ oculis rubedo ⁊ repletio in principio curatiõis cephalica flobothemetur ⁊ gargariſmus ex ſucco granati muzi cum carnoſitate ſua fiat. Aut ex rob mori de ſeni et poſt hoc fiat gargariſmus cũ aqua roſata i qua ſumach fuerit infuſuz. Ꝺ poſtq̃ per tres dies ſic factũ fuerit ⁊ vẽter ex ſucco fructuum ſicut prunorũ tamarindi caſſiefiſtule ⁊ tereniabin ſolutus fuerit fiat gargariſmus ex aporimate ficuuz citrinarũ et paſſularum: aut ex medulla caſſiefiſtule cum ydromelle. Quod ſi paſſio inueteraverit ex gargariſmis et inſufflatione fortiũ medicaminũ que dicturi ſumus curanda erit. ¶ Si autem in facie nõ fuerit rubedo fluxeritq; ab ore ſaliue multitudo ⁊ eger fuerit humectatus in principio ſoluaꝫ venter ex cochijs et fiat enema ex clyſteri acuto qꝺ i capitulo de appoplexia noiauimus. Cũ tñ paſſio inceperit fiat gargariſmus ex ſyrupo acetoſo aut cum ydromelle ⁊ pipere ⁊ oximelle ⁊ deinde ex almuri nabati. Fiat etiam gargariſmus ex ydromelle et ſinapi. ¶ De hijs preterea que male ſiñachie conferunt eſt vt ex venis que ſunt ſub lingua fiat minutio ⁊ vt vẽtoſe abſq; ſcarificatione in collo ponãtur et epithimeꝫ collum ex melle anacardino donec veſice in eo generenꝫ ⁊ fiat gargariſmus cũ ſinapi ⁊ gutturi fiat inſufflatio ex hoc medicamine qꝺ ſic fit. Sinapis ſal amoniacus piretrũ nitrum aſſa piper mentaſtruz ſumantur ⁊ ex eis cuz ydromelle fiat gargariſmus. ¶ De tuſſi. Cap. lv.

Cum tuſſis acciderit fueritq; aſpera ⁊ ſicca ⁊ cũ rubedine ⁊ caloze egro muraba violatum et ptiſana tribuẽda erunt fabas quoq; excorticatas ⁊ ſpinachia cũ oleo de amigdalis dulcibus in comeſtiõe accipiat. In ore ℞o ſemp tenere debet pillulas bichichias. Aque autem quam bibit ſyrupus violatus eſt admiſcendus. Confectio pillularũ bichichiarũ. ℞. ſucci liquiritie zuchari albi. amboz ana. ʒ. x. amidi dragagãti: amigdalaz dulciũ excorticatarũ omniũ añ. ʒ. v. ex eis cũ mucillagine ſeminis citonij cõſperſis informẽtur pillule. Additio. ¶ Hec tuſſis ſpecies ex caloze pulmonis gñatur nulla ibi exñte ſupfluitate. plerũq; etiã ſupuenit q̃dã ſpẽs tuſſis q̃ ex ſola pulmonis ſiccitate cõtingit abſq; materia: cuiꝰ ſignũ magis ꝓpriũ ꝙ in

hora sitis magis infestat ⁊ anhelitus est angustus.curanda ꝺo est ex curatiõe ptisis ex modis hũectationis. Textus. ¶ Qꝺ si cum tussi multũ affuerit sputũ ꝙ cũ expuẽdo expelli non põt nocumẽtum infert.sed neq̃ febris neq̃ vehemẽs ventris solutio ipsam comitañ ex his trociscis ꝺandũ erit infirmo.qui.℞.seminis feniculi:seminis apij:succi:liquiritie:capilli veneris:amigdalarum oĩum partes equales.Ex his cũ mucillagine semis lini cõsperſis informẽtur trociſci ex quib⁹.ʒ.iij.tribuãtur.Doctionem aũt qua in hac egritudine vtenduz est in capitulo ꝺe catharro iam ꝺescripsim⁹: cui tamen.ʒ.v.capilli veneris sunt addende. Additio. ¶ Hec spẽs tussis post frigidũ reumatismuz sequit qꝺ ideo fit:qr supfluitas que a cerebro ꝺescendit in canalibus aduinatur pulmonis. Text⁹. ¶ Qꝺ si tussis antiqua et nociua fuerit adeo vt egrũ in nocte ꝺormire non ꝑmittat.℔ illule storacine sunt ꝺãde.que.℞.mirrhe:storacis:opij oĩum partes equales informẽtur ex eis pillule ad lupinoꝝ similitudinem:ex quib⁹ vna aut ꝺue patienti tribuãtur. In potu ꝺo sumat syrupũ ꝺe papauere ⁊ comedat semẽ albi papaueris cum zuccharo. Additio. ¶ Tussis ꝓueniens cã acute supfluitatis a capite ꝺescendẽtis cui⁹ signa sunt ꝙ i nocte magis infestat ⁊ qꝺ excreañ paucũ est ⁊ subtile in quo q̃q̃ sentit salsedo ĩ ore ⁊ q̃q̃ sola acuitas: ideoq̃ ista tussis ex labore tussiendi exulcerat pulmonẽ ⁊ ꝓducit ad ptisim vnde nõ ꝓ paruo ẽ habẽda.℔ui⁹ aũt cura est vt eger parũ ante somnũ gargarismis vtañ põticis:et syrupos igrossantes sumat ⁊ pillulas bichichias in ore teneat et medicamẽ capiti supponat attractiuũ aꝺvltimũ finis cure erit aꝺustio cũ ferro. Text⁹. ¶ Qui hãc ꝑterea patitur egritudinẽ vitet in comestiõe acetosa salsa põtica acria atq̃ amara. Suffumigiũ ad antiquã tussim ⁊ sputũ fetiꝺũ. qꝺ.℞.aristol.mirrhe:storac:galbani oĩum ꝑtes eq̃les.arsenici ru.ad põdus oĩuz.Dia puluerisata ex butyro vaccino ꝛspergãtur. Ex q̃bus magdaleones ad pile parue silitudinẽ informenñ ⁊ cũ necesse fuerit in ieiunio ex vno eoꝝ ꝙ tralectoriũ suffumigetur. Additio. ¶ Antẽde q̃q̃ suffumigatio arsenici nõ confert in materia acuta nec ꝛfert nisi ĩ asmate ⁊ in vlceribus pulmonis putriꝺis fetiꝺis. ¶ De asmate.Cap̃.lvi.

Cum aliqs assidue patiť tussim ꝛ aerē attrahit quē-
admodū fit post cursuz. Aut post vehementē motū
ꝛ cū iacet supinus est ei deteri⁹ sed cum sedet est ei
meli⁹. Decoctio ei dāda est que. ℞. ficuū citrinarū. ʒ. x. da-
ctilorū maiorē hūiditatē habentiū semis apij semis fenicu-
li capilli veneris liq̄ritie ysopi prassij omniū añ. ʒ. ß. coquā-
tur in trib⁹ libris aq̄ dulcis donec redeāt ad vnā ꝛ colentur.
De hac ℞o decoctiōe tribus dieb⁹ egro in potu tribuať cū
pondere duorū aureorū hui⁹ confectiōis que. ℞. succi liq̄ri
tie ysopi capilli ve. oiz añ. ʒ. x. cozdumenti pipis amigdalax
ama. aristologie. ro. se. vrtice oim. añ. ʒ. ß. mellis dispumati
qđ suf. Additio. Huic ell'ario addo pax de trocischis squille.
Textꝰ. ¶ Hec eñ ꝓfectio supfluitates q̄ sunt ī pectoze mira
bil'r expellit ꝛ ē optia. Dāda ē itaq̄ p hebdamvnā cōtinuo
deīde eger postq̄ cōederit sinapi ꝛ mel vomere cogēd⁹ ē vē-
ter ex his pill'is soluēd⁹. q̄. ℞. agarici grana oz. xviij. collo-
q̄ntide iteriozis. ḡna ozdei. vi. elacterij grana. iiij. succi liq̄-
ritie. ʒ. ß. fiāt ex eis pill'e ꝛ sufficiūt ad dosim vnā. Hꝺ osi hoc
q̄z iterū redeat ad bibēdā ꝓfectionē ꝛ decoctionē sumādā
ꝛ postremo ad vomitū ꝛ vētris solutionē vt pri⁹. Hoc faciē
dū ē ꝺ ōec eger sanitati restituať. Interiz tñ a cibis grossis
ꝛ stipticis ꝛ acetoß abstineat. Additio. ¶ Asma multotiēs
accidit senib⁹ ꝛ mlto flegmate habūdantib⁹ cuius causa ē
humoz nimis supfluus in pulmone collect⁹ cerebzo nullum
patiēti nocumentū nisi egritudo fuerit cōposita Textus.

¶ De pleuresi. Cap. lvij.

Cum aliqs sub costis suis dolorē sentit pungitiuū ꝛ
proprie q̄n siccā patiť tussim et febzit expedit vt si
dolor sup partē costarū ꝛ furculā tendit fiat minu-
tio ex basilica ei⁹ partis in qua ē dolor nisi totū corp⁹ mul-
to sanguine repletū fuerit. Tūc eñ ex latere contrario san-
guinis detractio faciēda est. Egritudo q̄z si iam per aliquot
dies a sui principio ifestauerit egruz flobothomia silr a pte
dolēte faciēda est. Hꝺ si dolor inferi⁹ ad partē costarū po-
steriorū tēdit vēter ex decoctione quā in capl'o reumatismo
descripsim⁹ est soluēdū. Meli⁹ tñ ē flōmia. fiat deinde aqua
ozdei cū zuc. assidue tribuať. Et si videris tussim ei⁹ vehemē
tis siccitatis: da ei in diluculo oī die iulep. deinde da ei in

potu aquã ordei. Et si eger fuerit debilis nutriat cũ panet ex zucharo. Si aũt fortis fuerit aq̃ ordei vsq; ad diẽ quartũ sufficeret. Cũq; screare ceperit decoctionẽ quã in capło de reumatismo nomiauim⁹ quotidie sumat anteq̃ aquã ordei bibat donec sanet. Si aũt febris ⁊ acuitas pseuerẽt: et eger in excreatiõe difficultatez patiat: det decoctio quã in capło de asmate noiauib⁹. qđ sit est faciendũ cuz sanie fit excreatio. Qđ si in ꝓncipio passiõis qđ excreat nigerrimũ aut valde citrinũ apparet: ⁊ sic ꝑmanserit ⁊ febris nõ ꝺeuerit neq; calor vsq; ad diẽ septimũ timorosum ẽ. Et si cũ hoc toto aeris attractio nõ alleuiet ⁊ in pectore fuerit oregmõ aut in maxillis rubedo ⁊ in oculis stupor morti ẽ ꝓpinqu⁹.

¶ Si aũt exteri⁹ in latere apparuerit rubedo aut aꝑatio: ⁊ cũ ꝑmitur loc⁹ dolet: ponat desup vẽtosa aut empłm ex sinapi ⁊ ficub⁹: ⁊ dimittat ibi donec locus vlceret. ¶ De his xo q̃ ex errore stolidox ad augmẽtũ nocumẽti accidũt hãc egritudinẽ patiẽtib⁹: est ꝙ cũ dolor in ꝓncipio sentit sub costis extimãt grossaz fore vẽtositatẽ. ideoq; ełuz dyamuscũ aut ei silła egro tribuũt: eũq; oĩno iterficiũt. Hec passio vocatur birsen. cuj⁹ cã est aꝑa qđ orit interi⁹ in costis ypocũdrioꝛ.

¶ De peripleumonia. Cap.lviij.

Cum homini supuenerit febris ⁊ in anhelitu tantũ patit ꝯstrictionẽ vt se ꝓfocari putet: ⁊ in maxillis ita vehemẽs fit rubedo vt ticte videant ⁊ anterioꝛ pectoris pars dolet ⁊ tussis adest: ⁊ qđ cũ excreatiõe emittitur exilit spumosuz ⁊ in pectore sentit grauitas sine punctione ⁊ sine calore cui oĩa hec accidũt acutũ in pulmõe patitur aꝑa: ⁊ vocatur hec passio peripleumonia. In ꝓncipio igit curatiõis ei⁹ basilica minuenda est: deinde eger ex eis qb⁹ medicat pleuresis curãdus ẽ. Additio. ¶ In ipo nãq; qñq; ꝯtingit frm̃ aꝑa nasci aut ꝑ se aut ex aꝑate calo cui⁹ sĩ gnũ ẽ excreatiõis multitudo ⁊ caloris puitas ac vehemẽtia malicie ãhelit⁹. Curat aũt vt asma plerũq; ẽt fit in eo durũ aꝑa cui⁹ signa sumẽda sunt ex etate ⁊ ꝯplione ⁊ supfluitate malicie ãhelit⁹ quẽ sine excreatiõe ⁊ nõ repẽte: sz paulatine accidit ⁊ sine caloꝛe cui⁹ cura ĝuissima ẽ vẽter q̃z ex potionibus colerã ni. expellẽtib⁹ ẽ soluẽd⁹: eger q̃q; in cõestionib⁹ dz vti oleis ⁊ pĩguedinib⁹ q̃ hũectãt ⁊ mollificãt. Text⁹.

¶ De sanguinis ꝓiectione cum spumo sine vomitu ⁊ sine rascatione per os. Cap̃.lix.

Quum sanguis cum rascatione aut paruo sonitu qui fit sine tussi egredit: nõ est egro inde timẽdũ. ℔ Do terit enim sanari gargarisando ea que in capꝰo de sinanchia nominauimus ⁊ regimen subtiliando. Cum vomitu quoq; si exierit sanguis nõ magnũ affert timorẽ. Curatur nãq; hoc flobothomãdo egrũ ⁊ si comederit stiptica sicut sumach ⁊ succus vue acerbe. In potu preterea sumat ex boliarmeni gũmi arabici balaustie sanguinis drachoms thuris oĩum partib⁹ equalib⁹ dẽtur ex eo.ʒ. iij. cũ rob simplici de citonijs. Quibusdã aũt solet accidere sãguinis exitus cũ interpolatione ex quo nullũ sentiũt nocumẽtũ immo remediũ ideoq; sic est dimittẽdũ. Qꝫ si cũ tussis supueniat sanguinis egressio est timorosum. Est tñ incipiendũ in curatione egri cũ flobothomia ex basilica. Deinde ex trociscis istis in potu tribuẽdũ. que. ℞. thuris sanguinis dracho. ambor̃ũ. añ. ʒ. iij. ⁊ tertiã charabe. ʒ. v. cimathitis terre sigillate. ambox. añ. ʒ. x. alumis. ʒ. ij. ⁊. ℈. balaustie. ʒ. iij. opij. ʒ. ij. rauetseni. ʒ. ij. ex his oĩb⁹ fiant trociſci. x. de quib⁹ quotidie vnus in potu sumat cũ succo ozimi maioris aut portulace. Et si egritudo vehemẽs fuerit ali⁹ circa noctem dãdus est. Adiutoriorũ quoq; ac coxarũ partes superiores sunt ligande ⁊ extremitates fricãde. ℔ ectus etiã precipue si in eo fuerit locus dolẽs ex trociscis predictis cũ aceto ⁊ aqua epithimetur. Eius preterea cibaria succũ vue acerbe ⁊ sumach et eis similia admixta habeãt ⁊ patiẽs supin⁹ iacẽs de terra sigillata aliquid post aliquid paulatim comedat.

¶ De ptisi. Cap̃.lx.

Quum aliquis carnis diminutionẽ pati videtur post tussiʒ ex cronica passiõe ⁊ sputo sanguis aut sanies procedẽte lac asininum potu tribuatur. Qꝫ si inueniri nõ poterit caprinum cum pauco zucharo dandum est. Cum quo etiã panẽ sepe comedat ipsumq; q̃to plus potest loco aque in potu sumat. Vinum tamen subtile ⁊ temperatum aliquãdo est tribuendum. Nutrimentũ autẽ egri sit ex carnibus auium ⁊ edina. Eger preterea ante comestionẽ et post balneũ ingrediatur qꝫ non sit calidum sed tepidum: et

in semicuplo mozam faciat. ¶ Summopere vero cauenduz est ne vẽter soluatur. Cui tñ si solutus fuerit ex huius puluꝛis bibitione succurrendũ est. que. ℞. gummi arabici spodij boliarmeni seminis mirtini. omniuz. ana. ʒ. i. fiat ex eis puluis: de quo in die. ʒ. iij. cũ syrupo de papauere albo aut robꝛ mirtino dẽtur huius quoq; pulueris bibitio omnibus ventris constrictione indigentibus qui tussim patiuntur remedium affert. Cui plerũq; addũtur xilocaracte de syriaꝛ bdellium de mecha. Quod si lac egro febꝛem generauerit auferendũ est ei lac ꝛ ptisana quousq; febꝛis recedit dãda. Deinde lac ei denuo tribuendum. Et si febꝛis iterum redierit remoto lacte ptisana est dãda. ¶ Post cuius recessionẽ vt prius ad lac est redeundum. ¶ Hoc autem semper est faciendũ. ¶ Hoc cum necessitas vꝛget et venter summopere custodiendus ne soluatur.

¶ De tremoꝛe cordis. Cap̃. lxi.

Si cum cordis tremoꝛe fuerit pulsus velocitas et febꝛis eger ex basilica est minuendus et trociſci camphoꝛati cũ succo maloꝛum acetoſoꝛum in potu sunt tribuẽdi. que. ℞. spodij seminis cucumeris citroli endiuie lactuce poꝛtulace roſaꝛ sandali albi omniũ partes equales ꝛ p vno quoq; põdere aurei vnius ex eis sumatur camphoꝛe trium granoꝛum oꝛdei pondus. ex quibus cum succo madianoꝛum confectis fiant trociſci: de quibus in potu quotidie vnius aurei pondus quaq; die tribuatur quod per duas hebdomadas fieri cõuenit. Si autem hec nõ suffecerint lac de quo butyꝛũ sit extractum ad bibendum detur. Ipſe veꝛo nutriatur ex pullis cum aceto et succo vue acerbe et ex acetoſo. Syrupũ p̃terea acetoſuz de zucharo factũ bibat. ¶ Si aut̃ cum cordis tremoꝛe nõ fuerit febꝛis trociſci muſcati in potu sumant. qui. ℞. masticis. spice xiloaloes cynamomi gariofiloꝛũ gallie muſcate nucis muſcate cubebe cardamoni maioꝛis et heilbaque. i. cardamo minoꝛis coꝛticis citri omniũ ana pondus vnius aurei: muſci sexta. ʒ. i. ex hiis oĩbus cũ vino redolẽte cõſperſis fiant trociſci. ¶ Di autẽ trociſci conferũt ſincopi et tremoꝛi cordis. ¶ Electuarium diamuſcum precioſum qđ ad ſincopim et triſticiã ꝛ cordis tremoꝛem ꝛ tediũ faciens. ℞. masticis cynamomi seminis oꝛi-

mi maiozis.semis ozimi gartofilati.se.melisse:se.sisimbrij. se.sansuci macropipis oim ptes eq̃les:ex q̃bus oib⁹ pulue= rizatj.ʒ.x.sumant margaritax minutarũ cozalli rubei cha rabe:sete crude:been albi et rubei folij oium.añ.ʒ.x.musci tubabirici adchiburi puri.ʒ.f.cõficiant cũ melle de mura= ba kebulox.Hoc eñ eliium ad frigiditatem stõi ⁊ digestiue egritudinẽ optimũ existit. ¶ De passiõe colerica.Cap.lxij

QUm paruus dolor pũctio ⁊ tristicia alicui supuene rit affueritq̃ cũ ea vl' post ipsaʒ vomit⁹ ⁊ vẽtris so lutio aq̃ cal'a multotiẽs ꝓtinue i potu tribuat: ⁊ si adhuc pseuerauerit vomit⁹ ⁊ vẽtris fluxus aq̃ cal'a iterũ de tur sedabit enim passio.Cũ aũt egritudo q̃euerit eger bal= neũ igrediat:in quo p vni⁹ hore spaciũ moret.Egressus au tẽ de balneo leui alat nutrimẽto:deide dormiat.Sʒ lʒ vo= mit⁹ ⁊ vẽtris flux⁹ vehemẽtes fuerit: ⁊ sinthomata terrefa ciẽtia supuenerit nõ tñ est timẽdũ: imo cũ medicaminib⁹ q̃ ego noiabo succurrẽdũ. In pricipio itaq̃ trociſci de oliba no ⁊ rob cũ aq̃ ⁊ niue ḡnatox dẽtur semel.q̃ itẽ etiã sunt dã di si vomit⁹ nõ cessauerit.Duoq̃ adiutoria ⁊ coxe i supmis ptib⁹ ligẽtur.⁊ aq̃ in niue infriata sup crura ⁊ pedes fũdat' ⁊ in ipsaʒ etiã mittant.Ueter q̃q̃ ex sandalis ros.cãphora gallia aq̃ ro.cõsperſis epithimet.⁊ pãnus aq̃ ro.in niue in fridata ifusus desupponat q̃ postq̃ tepefact⁹ fuerit ẽ remo= uẽd⁹ ⁊ ali⁹ vt pri⁹ desup mittẽdus.Ad potãdũ aũt paulatim tribuat vinũ vet⁹ tpatũ cũ rob ḡnatox ⁊ qñ vomuerit iterũ tribuat.Panẽ q̃q̃ in succo ḡnatox ifusuʒ cogẽd⁹ est sumere cũ vino ⁊ comedere.Quẽ si vomuerit itex dãdus est donec q̃escat.Dõ si sincopis supuenerit musc⁹ cũ vino dare cõue= niẽs est vim inferẽdo ⁊ succus carnis edine ⁊ pulline cũ pau co citoniorum succo in vino mixtus in potu est tribuẽdus. ¶ Pulli p̃terea sunt assandi ⁊ ante nares ipsi⁹ discerpendi: thus etiã dãdũ est vt ip̃m masticet ⁊ paulatim traijciat. Et postremo bolũ corascenũ cũ cãphora cõditũ tribuat. Quic q̃d aũt de hui⁹ passiõis cura nũc vsq̃ dixim⁹ donec vomit⁹ sedet ⁊ stomach⁹ cibũ recipiat fieri cõuenit. Postq̃ ꝛo sto machus ipsi⁹ recipere cibũ poterit. Nutriẽd⁹ est eger ⁊ pa= rũ vini veteris bñ redolẽtib⁹ in potu sumat ⁊ dormire inci= piat. ¶ Trociſci de olibano ad vomitũ dicti. ℞. boli cora=

ſceni thuris amborum. ana.ʒ.x. cucube cardamomi ambo=
rū.añ.ʒ.iſ.ꝛ.f.cāphore gallie garioſiolo oium añ.ſextā.ʒ.i.
fiāt trociſci pōdere aurei vniꝰ.Vi eñ vomitui multum cōfe
rūt.¶ Rob de ḡnatis ſuccꝰ ḡnatoꝝ acetoſoꝝ ſumaſ ꝛ p no=
ctē vnā aut ampliꝰ dimittaſ donec qō groſſum eſt in fundo
reſideat.Deinde coq̄ſ ꝛ diſpumeſ donec iulep ſiſitudinē ha
beat i q̄ ab igne depoſito adhuc tñ calido mēte viridis ſtipi
tes mittāſ:ꝛ i ipō manere dimittāſ q̄ſq; infrigideſ. Cūq;
infrigidatū fuerit extrahāſ.Ad cuiꝰ ſiſitudinē ſyrupꝰ de ci
toniſs ꝛ ſyrupꝰ de malis macianis fieri cōuenit.Si aūt vo=
mitꝰ hora aliq̄ nimis inualuerit ꝛ ſupfluerit magna vētoſa
ſtomacho ſupponaſ. Additio. ¶ In iſta paſſione colerica
nō eſt vtilis infuſio mirabolanoꝝ ſicut in diſſinteriā:qꝛ poſt
eiꝰ aſſumptionē ſeq̄ſ reſtrictio inteſtinoꝝ ꝛ meſaraicarū:ita
q; poſtea nō egrediſ materia:ſʒ regurgitat ad totū corpus.
¶ De his q̄ cōfortāt ſtomachū ꝛ ciboꝝ pficiūt digeſtionem

QUm ſtomachi debilitas cū pauca ſiti Ca.lxiij.
ꝛ tarda cibi a ſtō deſcēſiōe:ꝛ acido ructu fuerit fue
rintq; oia accidētia hec parua neq; fuerint vetuſta
ſtomachꝰ cū trociſcis de roſis erit curādus. De q̄bus eger
q̄ttidie i mane pōdꝰ aurei vniꝰ ꝛ.f.cū.ʒ.i.decoctiōis de ſe=
minibꝰ ſumat. Decoctio aūt de ſeminibꝰ hec eſt ſumaſ ci=
minū nabati.ꝛ ameos ꝛ buliāt in miua donec aq̄ fiat rubea
de q̄ pterea cū trociſcis de roſis vt pdictū ē i potu tribuaſ.
Trociſci ℞o de roſis ſunt.q̄.℞.pulueris roſaꝝ rubeaꝝ.ʒ.iiſ.
xiloaloes.ſpice maſticis.xilocaſſie ſquināti cinamomi.ab=
ſinthij oiuꝫ añ.ʒ.i.ꝑ ſyrgāſ ex vino veteri ꝛ iſormēſ trociſci.
Nutriaſ ℞o ex his q̄ cito digerūſ et paucoꝝ ſūt humoꝝ ac
paucaꝝ ſupfluitatū q̄ etiā ex redolētibꝰ ꝛ ſemibꝰ ſint cōdita
ſicut ſūt calagie ꝛ mutagenat.Ipe dꝫ añ comeſtionē multo
vtaſ exercitioꝛ aq̄ minꝰ ſolito bibat ꝛ poſt comeſtionē mul
tū dormiat. Additio. ¶ Dixit auēzoar ſepe ꝓbaui ꝑfectio
nē mellis emblicoꝝ valde iuuatiuā eē in malicia inſtimbre
digeſtiōis q̄ ē huiꝰ pulueris emblicoꝝ.ʒ.iſ.ſumāſ et i duabꝰ
libꝫ.aque donec ad vnā redeant coquātur ꝛ colētur cui libꝫ.i.
ſucci macionoꝛum acetoſoꝛum et alia ſucci granatoꝛum. et
libꝫ.iſ. ſucci citoniorum et ſucci mente libꝫ.i. coquantur do=
nec ex eis fiat ſyrupus qui melioꝛ erit ſi muſcum habeat.Et

in alia scriptura quam scripsit inuenitur vt coquãtur embli ci in duab⁹ lib.succi vue acerbe donec remaneat ex eo lib. i.ꝛ existimo qđ est melius. Textus. ¶ De vino quoqꝫ vete ri ꝛ puro parũ bibat totãqꝫ nutricationẽ. Qđ si hec accidẽ: tia vetusta fuerit: elim dyacimini: elim dyaolibani ãboꝝ añ. vni⁹ aurei pondus cij.ʒ.i.veteris vini puri in potu sumatur. Regimẽ aut eius sit vt predixim⁹. Electuariũ diacimini ℞.cimini carmeni.ʒ.c.zinziberis.ʒ.xx.piperis.ʒ.x.foliorũ ruthe baurach panis amboꝝũ añ.ʒ.x.Hec oĩa cum melle di spumato cõficiant ꝛ detur de electuario si venter strict⁹ fue rit. Quod si solutus fuerit venter electuariũ diaolibanũ est dandũ. Cuius descriptio in capitulo de vẽtris solutione cõ: tinetur. Si aũt nõ suffecerit squama ferri cũ vino tribuat. Additio. ¶ Scoria ferri sicca est in tertio gradu ideoqꝫ sto machi supfluitates desiccat ꝛ ei⁹ subam rigidam reddit qñ redolẽtib⁹ spẽb⁹ admiscet cui⁹ etiã laxatiõe mouet ideoqꝫ strigit sanguinẽ emoꝛroydarũ. Ytẽ cũ aceto mixta vehemẽ ter confert pustulis q̃ sunt in aure. quod etiam Halie.xiiij. particula simplicium dixit. Textus. ¶ Scoria autẽ ferri hec ẽ. Recipe semis apij semis feniculi anisi cimini ameos aniudem origani keisim carui: seminis coriãdri melanopi: peris macropiperis cinamomi thuris spice gariofiloꝛũ nu: cis muscate ciperi zinziberis omniũ añ.põdus aurei vnius scorie aureos.x.omnib⁹ sexcuplũ vini addatur ꝛ coquat do nec ad medietatẽ redeat ꝛ coletur: deinde eger de hoc syru: po postꝯ colabit pondus.ʒ.xxx.quottidie bibat ꝛ nutrica: tionẽ alleuict qđ per tres hebdomadas faciens caueat sibi ab acetosis ꝛ a fructibus recẽtib⁹ ꝛ ab aqua frigida. Vinũ ℣o mensurate bibat. Emplastrũ stomachũ cõfoꝛtãs ꝛ cale: faciens. ℞.stoꝛacem spicã squinãtum absinthiuꝫ calamum aroꝛuaticũ masticem. Ex his cum vino veteri ꝛ succo citoꝛ: niorum consperſis emplastrũ super stomachum ponatur. Ad hoc p̃terea cõfert vt stomachus fricando inungatur. ex oleo quod fit de spicanardi ꝛ cipero ꝛ vt lana carminata in predicto oleo calefacto inuoluta super stomachuꝫ ponatur ꝛ cũ panno ligetur. Eger quoqꝫ vinũ vetus bibat aut miũ aut ydromel. Miua autem hoc modo fiat succus citoniorũ muꝛoꝛũ sumatur ꝛ p̃ diẽ ꝛ noctẽ vt residere possit dimittat

colek. Deinde eius qđ clarñ est ptes due sumãtur zucharí pars vna vini veteris vna ꝛ incipiat coqui snauiter ei dispumarí donec in iulep siritudinẽ trãseat postea ꝑ vnaquaq; libra ex toto sumanť zinziberis spice cinamomi gariofil'.omnum añ.ʒ.i.masticis.ʒ.ij.oia hec puluerizata in panno ligẽtur ꝛ intus dum calidũ est mittãtur ꝛ cum infrigidari ceperit pãnus extrahaťꝛ exprimať deinde syrupus recondatur. Qđ si digestiue debilitas fuerit cũ multa siti ꝛ paucorũ ciborum appetitu ꝛ fetido ructu syrupus acetosus de citonijs bibatur. Syrupus acetosus de citonijs. ℞.succi citoniorum acetosorũ partẽ vnã zucharí albi partẽ vnã aceti clari qnartã partẽ vnius coquanť oia simnl donec inspissenť. Est aũt syrupus iste stomachi confortatiuus ꝛ ad suas peragendas actiones iuuatiuus ꝛ vehementiã inflãmatiõis ꝛ incensionis q̃ in eo est sedat. Egri ℞o nutricatio sit res in qua simul cõgreganť acetositas ꝛ stipticitas vt est caro cuz succo vue acerbe cocta ꝛ cum malis macianis silr cocta ꝛ cũ ribes et frigida ex alhulez ꝛ almoso. Almosos est cibus factꝰ de columba cũ aceto cocta in cuius vẽtre ponit mẽta ꝛ illis silia ex cibis. ¶ De isto ꝓterea detur puluere pluries vt trãsglutiat. qui ℞e.rosarũ rubearũ.ʒ.x.spodij.ʒ.iij.semis coriãdrí ʒ.v.dosis etꝰ.ʒ.ij.cũ succo granati muzi ꝛ cũ syrupo acetoso de citonijs. Si aũt cũ hoc qđ diximus fuerit in corpe extenuatio ꝛ inflãmatio egro lac ꝛ aqua ordei dãda sunt. Ipse quoq; ex herbis hũectantibus est nutriẽdus vt sunt lactuce malue cucurbite citroli carnes edox ꝛ agnox lactantiũ ꝛ pisces recẽtes. ¶ Balneũ preterea anteq̃ comedat ꝛ postq̃ comederit ꝛ tinã quottidie ingrediaťꝛ vinũ clax valde tẽperatũ bibat ꝛ assiduevtaťꝛ ꝗete ꝛ motũ ꝛ exercitiũvitet sitq; totũ eius regimẽ vt eius ꝗ corpis grossitiẽ adipisci desiderat ꝛ si cũ hac dispositione inflãmatio fuerit ꝛ incẽsio vehemẽtissima stomachus ex rebꝰ frigidis erit liniẽdus et aq̃ ordei danda. Sitq; eius regimen vt ethicam habentis.

¶ De dolore ꝛ apostemate stomachi Cap̃.lxiiij.

I cuz dolore stomachi adsunt tribulatio ꝛ nausea egro aqua tepida in potu est tribuendaꝛ vt vomat precipiẽdũ ꝛ si hoc non suffecerit venter ex yerapigra soluatur. que. ℞.pulueris rosarũ rubearũ spice masticis xilo-

balsami carpobalsami cinamomi xilocassie assari oiuz ana z.v.aloes scotrēsis duplū oiuz qđ bene tritū cū alijs misceatur medicinis tritis ꝛ cū panno sericino subtilissimo cribellatis quarū tritura tio cum aloe scđo iteret. Cuius dosis sit a pōdere duorū aureorū vsq; ad.z.ij. Egro quoq; quottidie detur panis in vino ꝛ succo mali granati infusus et in syrupo acetoso de citonijs. Qđ si cū dolore fuerit ructuū multitudo ꝛ extēsio atq; singultus egro electuariū diaciminū et de calamēto ꝛ alie cōfectiōes que vētositatē dissoluere consueuerūt que in capl'o de colica noiabimus danda erūt. Cibaria xo ei⁹ sint calagie ꝛ mutagenat cū seminib⁹ vini veteris puri parū bibat ꝛ vtatur motu ꝛ ingrediat balneum. Additio. ¶ Hic videt rasis errasse. balneū em̄ fastidio pessimū existit. qđ etiā Galien⁹ in prima parte libri fe. ostēdit ꝛ in multis alijs locis. Textus. ¶ Stomachus q̄z ex oleo de neriden. vt diximus in panno inuoluto vaporet. Si aūt cum dolore stomachi fuerit febris ꝛ apostema manifestū et cum tangit sentit calidus eger pri⁹ ex basilica flobothometur ꝛ loco dolenti duo supponātur sandali ꝛ rose ꝛ camphora cum aqua rosata ꝛ succo citoniorū. Nutrimentū xo eius non sit nisi sola ordei aq̄ ꝛ custodiat a carne ꝛ vino et confectionibus que de melle fiunt ꝛ bibat succum granatorum muzoruz ꝛ rob de fructibus frigidis. Cumq; caloris vehementia sedata fuerit egro cassia fistula in succo endiuie dissoluta ꝛ bulita ac dispumata ad bibēdum detur. Cū autem egritudinis dies elongati fuerint et calor omnino quieuerit si remanserit apostema cum duritie. Ex hoc emplastro epithimet locus. qđ. ℞. violarū siccarū. z.x. rosar. rub. z.v. spice odorifere masticis ambor ana. z.iij. ciperi squinānti calami aromatici omnīū ana. z.ij. farine fenugreci. z.xx. florū camomille: semis maluauisci albi: farine ordei omnīū añ. z.x. conspergātur omnia ex mucillagine seminis lini. Demde locus ex oleo de neriden tepefacto inunctus emplastretur ex p̄dictis per quatuor horas anteq̄ comedat ꝛ postq̄ cibus fuerit digestus ꝛ stomachus fuerit euacuatus ex oleo de neriden cum lana vt diximus vaporetur.

¶ Confectio olei nardini simplicis. ℞. olei de ben. lib.i. spice. z.f. masticis costi ciperi squinanti calami aromatici om

nium ana.octauam.ʒ.vnius omnia hec puluerizata in predicto oleo posita ad solem per hebdomadam vnam vasis ore clauso dimittatur. Deinde colentur et exprimantur feces ⁊ scophe que in manibus remãserint emplastris admisceantur optime enim erunt. Cum aũt aposthema in stomacho inueterauerit trociscí de spica erunt dandi. qui. ℞. florum squinanti xilocassie rauetseni calami aromatici spice omniũ ana.ʒ.iíj.croci mirrhe anisi costi piperis omniũ añ. ʒ.i.bdellij varij.ʒ.iíj.masticis.ʒ.íj.amoniaci.ʒ.i.informẽtur trociscí quorũ vnusquisq; vnum ponderet aureũ ex qnibus vnus quottidie cũ vino cocto detur. Additio. ¶ Quia vehemẽter dissoluit dura aposthemata propter amoniacum ⁊ bdelliũ ⁊ mirrhã Textus. ¶ Emplastruz quoq; istud fiat quod. ℞. bdellij mollis.ʒ.x.armoniaci.ʒ.v.seminis ben:seminis apíj amborũ añ.ʒ.x.spice masticis nigri amborũ añ. ʒ.v.cere.ʒ.iíj.olei de neridẽ.ʒ.xv.gũme in vino dissoluant. Deinde omnia coniungantur et fiat ex eis emplastrum. ¶ Ad dolorem tamen stomachi ⁊ epatis curandum medicus valde eruditus est necessarius qui ipsorum diligenter attendat dispositiones. Nos tamen aggregationes ⁊ summas ad hoc coferentes iam diximus licet inquãtum potuimus in hoc abbreuiauerimus sermonem.

¶ De singultu. Cap̃.lxv.

Cum singultus post grossi sibi comestionẽ aut vini valde tẽperari bibitionez supueneri it aq̃ calida in qua ciminũ ⁊ mẽta ⁊ mẽtastrũ ⁊ parũ thuris bulierint multotiens in potu erit sumẽda et egro vt dormiat est precipiendum ⁊ venter vaporandus ⁊ ieiunandum est ei. ¶ Cum autem per multos dies a comestione abstinuerit iubendus est balneum sepe ingredi. Deinde paucis cibis desiccantibus tamen est alendus sicut sunt calagie et mutagenat cum seminibus et vini puri parum in potu tribuendum. ¶ Et si hec non suffecerint trociscí isti dandi sunt qui dicuntur trociscí de thure. ⁊. ℞. thuris.ʒ.v.enule.ʒ.iíj.meutastri foliorum ruthe sicce amborum ana.ʒ.íj.seminis nemen.ʒ.iíj.et.ℱ.informentur ex his trociscí ponderevniusaurei ex quibus vnus in die cum in apozimate cimini tribuatur. ¶ Qd si singultus post febrem acciderit fueritq;

cū eo tribulatio:aut nauſea aut ſitis:aut i oze ſiccitas aqua calida ergo multotiens danda erit:non tamen repente ſed paulatim.Et ſi ſedatus non fuerit aqua ordei cum oleo de amigdalis dulcibus detur. Additio. ¶ Egritudo hec oriꝫ ex ſupfluitate acuta ad os ſomachi deſcēdente: ideoq; vomitus vtilis ei exiſtit.Si aūt vomitus poſt expulſionem ſuperfluitatū nō cōtulerit nō erit cauſa alia niſi q; in ſtomacho mala remāſerit cōplexio eſtuationē faciens et purgēs. Textus. ¶ Spondiles quoq; colli ⁊ dorſi ex oleo tepido inungātur ⁊ fricētur:⁊ mucillago pſilij cū iulep:⁊ ſucco granati in potu tribuatur. Singultui preterea et ſternuationi confert retinere anhelitū.

¶ De canino appetitu. Cap̄.lxvi.

QAm aliquis famē aſſidue patiꝫ ⁊ cibus poſt comeſtionē adeo grauat eū vt aut vomere aut p̄ iferiorē regionē ip̄m eiſcere cogaꝫ rizi dādū eſt ei qđ dū coquitur ex liquore q̄ fluit ab agno q̄ i furno aſſaꝫ impinguatur ⁊ cauda ⁊ ei ſilia ex omni cibo q̄ vnctuoſus eſt et vinum vetus purū dandū eſt de quo quantū poterit bibat.Deinde precipiēdū eſt ei vt euomat ⁊ hoc regimine cōſeruandus eſt donec ſaneꝫ.Qđ ſi neq; cibus eū grauat neq; ipſuz euomit neq; p̄ ſeceſſuz expellit carnes vaccine ſunt dāde ⁊ frumētū coctū vt plus ⁊ rizi cū lacte ⁊ aquā frigidā in potu ſumat et in aere frigido moreꝫ.Hac aūt egritudine laborās nil acetoſum ⁊ ſtipticū neq; acutū comedat:ſed dulcibus ⁊ vnctuoſis ſolū vtaꝫ. Additio. ¶ Frigiditas oris ſtomachi vel frigidꝰ hūor in eo abūdans cauſa eſt boliſmi que duo accidētia ſequūtur ſczvomitus ⁊ fluxus vētris ⁊ in his cōferunt calida ⁊vnctuoſa.Tertia cā eſt ex fortitudine reſolutiōis in qua cōferūt groſſa cibaria ⁊ frigida:ſed ẋo vomitus nō cōfert q; ex diſtemperātia ſola fiat.videꝫ ſi eñ confert ex humore eſt. ¶ De dolore epatis. Cap̄.lxvij.

QAm quis male fuerit colorat⁹ ⁊ cū hoc malū habuerit formā.Habueritq; dolorez in dextro latere apud coſtas poſteriores ⁊ fuerit eiꝰ malus color citrinus:⁊ fuerit cū hoc in ore ſiccitas ⁊ ſitis vehemēs aqua ordei ⁊ ſucci herbarū vt endiuie ⁊ ſolatri ⁊ cuſcuthe cū ſyrupo acetoſo ex zucharo albo facto i potu tribuāꝫ. Additio.

¶Apostema qđ i gibbo epatis orit deteri⁹ est eo qđ orit in ſyma seu cōcauitate ei⁹. Corp⁹ eñ velociter ad matiē trāsit ex apate qđ in gibbo generat qđ iō cōtingit:qr sanguis ad mēbra penetrare phibet.Chil⁹ xo ad epatis cōcauitatem penetrare nō phibet:lz in ea sit apa qr chil⁹.i.succ⁹ humor est subtilis qr sanguis grossior existit. Apa durū qđ in epate fit est passio pseuerās t pernicioſa ſingult⁹.dicit Galien⁹ qñ cū apate epatis est malum signum existit. Textus.

¶Emplastrū đqđ ex duob⁹ sandalis t rosis t camphora et aqua rosata cū pāno lineo loco supponat. Qđ hoc mō fiat pānus in p̄dictis inuolut⁹ supponat.Cūqđ tepere ceperit remoueat t alius loco ei⁹ apponat. In potu preterea sumat granator succū:t robub đ infrigidare cōsueuerūt. Hic đqđ a vino t a cōfectionib⁹ q̄ de melle fiūt sibi caueat t a cibis calefaciētib⁹ t sumat trociscos de berberis:q̄.℞.succi berberis.ʒ.x. seminis endiuie: citroli semis portulace seminis oīum añ.ʒ.iij.rosar.ʒ.ij.rauetseni.ʒ.i.spice.ʒ.ß.Informent trociſci p̄dere aurei vni⁹:ex q̄b⁹ det vnus cū syrupo acetoso de zucharo aut cū succo granati.Ceter đqđ si necesse fuerit cū succo fructuū soluat vt sunt pruna et tamarindi t zucharo albo.Qđ si malus color đ est cū dolore epatis fuerit alb⁹ medius vz inter eū đ cū fluxibilitate t eū đ est cū tumore fuerintqđ cū eo vētris solutio t palpebrarū atqđ extremitatū tumor trociſci de rauetseni cū syrupo acetoso de melle in potu dādi sunt:đ.℞.masticis succi eupatorij succi absinthij seminis feniculi anisi omnīū añ.ʒ.ij.rauetseni.ʒ.x. informētur trociſci p̄dere aurei vnius ex q̄bus vnus in potu omni die tribuat.Ommant p̄terea spica mastix ciperū squinatū calam⁹ aromaticus crocus mirrha. Deinde mirrha t mastix in vino dissoluta cū alijs misceantur t ex eis emplastrū epati supponatur.Eger xo a cibis grossis t frigidis abstineat.Si aūt hec nō suffecerint trociſci de lacca cū apozimate de radicib⁹ sunt dādi.Trociſci aūt de lacca sūt đ.℞. lacce:rauetseni amboz.añ.ʒ.iij.spice.seminis apij: ameos: masticis:squinātī seminis iumperi amigdalar amararū costi amari rubee succi eupatorij assari aristologie rotūde gentiane omniū añ.ʒ.i.t.ß.Informētur ex his trociſci p̄dere vni⁹ aurei. Apozima ō radicib⁹.℞.cortic radicū apij fent-

culi ambox.añ.ʒ.x.semls apij.seminis feniculi floris sq̃ñati ameos oĩum añ.ʒ.v.rosax rubeax:spice odorifere amborus añ.ʒ.iij.coquãtur in lib.i.aque donec ad tertiã redeat: ꝛ detur in potu cũ p̃dictis trociscis.Si aũt apãta in epate fiant eox cura erit vt apostematũ que in stomacho generãtur.

¶ De yctiricia. Cap̃.lxvij.

SI cũ yctiritia fuerit febris succ⁹ endiuie ꝛ solatri ꝛ aqua ordei egro in potu tribuat.Ipse quoq; ex cucurbita ꝛ crisolocãna ꝛ citrolis et his silib⁹ herbis frigiditati attinẽtib⁹ nutriẽd⁹ est.ꝛ syrupũ acetosum ex fortissimo aceto in potu sumat.Epati p̃terea emplastrũ ex duobus sandalis est supponẽdus ꝛ vẽter ex succo prunox et zucharo soluẽd⁹.Que si nõ suffecerint trociscí de cãphora cũ succo granatox dandi sunt.¶ Trociscí de camphora.℞.zucharí spodij rosarũ rubearũ oĩum.añ.ʒ.iij.seminis endiuie. seminis citrolox cucurbite lactuce portulace seminũ ex omnibus sandali rubei omniũ añ.ʒ.i.Infortment ex his trociscí põdere.ʒ.ij.ex q̃bus quotidie vnus cũ sexta.ʒ.vni⁹ de cãphora detur.Si autẽ eger venas habuerit plenas fueritq; diu ex quo minutus non fuit flobothomet.Qđ si yctiritia fuerit sine febre vẽter ex his pillulis soluatur.que.℞.aloes ʒ.i.scamonee quarta.ʒ.i.agarici partes duas.ʒ.vnius succi eupatorij tertia.ʒ.i.Ex his cum succo endiuie cõfectis fiant pillule sufficiẽt ad dosim vnã.Deinde dẽtur trociscí de lacca cũ apozimate de radicib⁹.Si aũt yctiritia in oculis remãserit eger fortissimũ acetũ paulatim olfaciat et balneus ingrediatur.Eius quoq; oculis qui yctiritiã cũ febre patit: aqua rosata immittẽda est.Yctiritie preterea valde confert vt eger per tres hebdomadas serum bibat.

¶ De ydropisi. Cap̃.lxix.

QUm vẽter post epatis dolorẽ ꝛ febres augmentari ceperit ꝛ qđ est ab vmblico vsq; ad femur exterius ꝓminuerit ꝛ cutis que ibi est subtiliari ꝛ albere visa fuerit ꝛ cũ vẽter mouetur audit sonnus quasi aque in vase nõ pleno mote.Et si cũ his vrina fuerit rubea parua habẽda est fiducia ꝛ proprie si virtutis non affuerit fortitudo. His tñ si virtus fuerit fortis ꝛ vẽter vehemẽter siccus pillule de rauet que recipiũt mezerion sunt dãde.¶ Pillule aũt

de rauet sunt que. ℞. rauetseni. succci eupatorij seminis endiuie omniū. aā. ʒ. iij. agarici. ʒ. v. mezerion. ʒ. x. fiant ex his pillule: quarū dosis sit. ʒ. ij. ℥. ℈. ex quibus quaq; hebdomada dosis vna sumatur. Quod si virt⁹ debilis fuerit trociscī de mezerion sunt dādi. qui. ℞. seminis endiuie. ʒ. x. mezertō ʒ. i. ℥ duas tertias agarici succi eupatorij similiter tantūdē rosarū seminis citroloꝝ amboꝝ aā. ʒ. ij. ℥. ℈. Ex his omnib⁹ fiāt trociscī. x. de quibus vnus in die cum syrupo acetoso de zucharo dādus est. Si aūt vēter fuerit solutus dētur trociscī de berberis cū syrupo acetoso. Eger quoq; nutriatur ex cibregi. alʒ zibrabegi ℥ est cibus ex carne cocta et ouis simul mixtis vel trfea mixta cum ouis: ℥ bibat syrupum acetosum de citonijs. Et si ventris solutio vehemens fuerit citoniorum rob solū dādum est. Si autem cum hac passione non fuerit vrina rubea neq; calor pillule iste dāde sunt. que ℞. mezerioij serapini amborum ana. ʒ. ℈. salis indi: fimi columbini amboruz ana sextā. ʒ. i. ℘ illule iste aquā vehemenʒ ter expellunt ℥ descendere faciunt trociscī: preterea de lacca cum apozimate de radicibus dandi sunt.

¶ Emplastrum ascliti conueniens. ℞. farine ordei cyperis stercoris ouini veteris baurach boliarmeni omnium partes equales. Ex his omnibus tritis fiat epithima super ventrem. Huius nāq; proprietas est aque magnam partē exsiccare. Quod si in palpebris ℥ extremitatibus fuerit apostema molle et testiculi apostemantur facieſq; ac totum corpus mollicie quadam teneantur erit tunc ydropisis species que yposarcha nominatur. Egro itaq; hac laborantī trociscī de lacca cum apozimate dc radicibus sunt tribuendi. et venter quaq; hebdomada ex pillulis de reubarbaro est soluendus et patiens in arena calida sepeliendus. Et preterea est precipiendum vt exercitio vtatur et famem et sitim sepe patiatur. ¶ Si vero venter inflatus ac tensus fuerit et cum pcutitur somniū reddit vt tympanū ydropisis species adesse significabitur que tympanites dicitur. Quam qui patitur a comestione holerum abstinere debet atq; eorum omniuz que ventositatis sunt generatiua. Uenter quoq; omni die ex panico est vaporandus et ventose super ventrem ponende. medicamina tumorem dissoluentia danda sunt vt

diacimínmu electuarīū de bacis lauri quod in capitulo de iliaca nominabimus ¶ Eger preterea exercitio vti assuescat et famen pati et ex collirijs que ventositatē dissoluunt quorū facicmus mentionē sibi subijciat. Aenter quoqꝫ cum mandili donec incipiat rubere fricet ꝛ ex oleo rutaceo clisterizetur. Additio. Galienus in.vi.parte libri de accidēti ꝛ morbo: dicit timpanites fit propter nocumētū digestionis prime asclites fit ꝑpter secūde digestionis nocumētum ypofarcha cōtingit ꝑpter tertie digestiōis nocumētuz ego tamē percipio has curari non posse nisi ex epatis cura.

¶ De dolore splenis. Cap̄.lxx.

Si cum dolore splenis fuerit calor ꝛ vrine rubedo ꝛ febris eger ex his trociscj sumat. Trociscī de agno casto. ℞. seminis agnicasti tamariscī seminis amborū ana.ʒ.x. suminis endiuie semis portulace amborū aā. ʒ.v. Ex his fiant trociscī de quib⁹ quotidie detur vnus cuz syrupo acetoso de zucharo cuius pondus sit.ʒ.tij. Eger ℞o si repletus fuerit ex saluatella que est in sinistra manu flobothomet. Splen quoqꝫ ex frusto filtri aceto calido infusi embrocetur ꝛ obseruet a rebus dulcibus ꝛ cibis grossis. ℞ si cum p̄dicta egritudine nō fuerit calor egro trociscī de capparis dandi sunt qui. ℞. corticis radicū capparis se. agnicasti amborum.ana.ʒ.x. scolopendrie.ʒ.vij. aristologie lōge foliorū rute se. nasturtij acori nigelle oīuz aā.ʒ.iij. armōiaci ʒ.iij. Armoniacū in aceto dissoluat ex quo cetera cōficiant ꝛ informent ex eis trociscī pōderātes.ʒ.ij. ex quibus vnus cum syrupo acetoso de melle ꝛ apozimate de radicib⁹ in potu sumat. Si aūt splē tensus fuerit ꝛ cū premit audit sub eo rugitus ex predictis trociscis cū apozimate de radicib⁹ est dandū ꝛ vinū vetus bibēdum ꝛ potus aque minoret quantū plus possibile fuerit. Emplastrū ad durticiē ꝛ ventositatē que est sub splene. ℞. foliox rute.ʒ.x. baurach mētastri sicci amborum anà.ʒ.iij. armoniaci.ʒ.viij. armoniacuz in veteri vino dissoluat ex quo cetera conficiant ꝛ fiat ex eis emplastrum quod loco superponat. ¶ De colica. Cap̄.lxxi.

Si cum dolore vētris fuerit ipsius cōstrictio ꝛ nausea sed neqꝫ febris neqꝫ calor affuerit ea ergo danda sunt que ventrē sine vomēdi desiderio soluant vt

est electuariū de gallia. qđ. ℞. masticis gariofil. zinziberis melanopipis macropipis cinami. nucis mu. gallie. oīm añ. ʒ.x. scamonee. ʒ.x. postea exprimātur citonia acetosa ꝛ recē tia ꝛ succus eorum cum eiusdem quātitatis melle misceatur ꝛ cōquatur vsq; ad spissitudinē paulatim ꝛ cōficiatur ex eo medicamen quod tamen eiusdē sit quātitatis cuius species sunt cuius dosis sit a duabus. ʒ. vsq; ad. iij. ꝛ. ℈. Qđ si nausee vehementia non fuerit neq; eger medicinas vomuerit.

¶ Pillule yliatice sunt dande que. ℞. colloquintide serapi ni amboꝛū ana. ʒ.x. scamonee. ʒ.iij. et tertiam. informentu= pillule de quibus vnius aurei pondus est dandum. Celocio ter enim passionem dissoluunt yliacam. Si autem passiei yliaca difficilis fuerit neq; medicamina ventris solutiua ei contulerint. Hoc suppone collirium qđ. ℞. salis panis. ʒ.x. colloquintide interioꝛis scamonee amboꝛum pana. ʒ.ij. ꝛ. ℈. fiant ex eis colliria longa ꝛ supponant. Et si non cōtulerit ex enemate leui clysterizet. qđ. ℞. ficus citrinas quinq; fur= furis q̄tū manu vna capi potest maluauisci. M. i. hec inluā= no ligata et sicle. folia. x. in duabus libꝛis aque coquanfur donec ad vnam redeant: deinde coletur ꝛ ponatur sup eam baurach pondus aurei vnius olei sisamini. ʒ. i. ꝛ fiat clyste= re ex eo. Si quis autem foꝛtius et acutius facere voluerit pōdus aurei vnius de collirio qđ pꝛius diximus admisceat. Clystere vehementer soluens quo tuncvtendum est cum me dicamina non conferunt neq; venter soluitur. ℞. coloquin= tide interioꝛis. ʒ.x. centauree. ʒ.v. bothoꝛmariem arthan= te id est ciclaminis amboꝛū ana. ʒ. ij. mentastri rute oꝛigan= omniū ana. M. i. oīa in trib⁹ libꝛis aque donec ad duas tei tias libꝛe vnius redeant coquātur ꝛ colent: deinde dissolur tur in ea alkitran mellis amboꝛum ana. ʒ. iij. castoꝛei serapiē ni oppoponacis colliꝛij qđ prediximus omniū. ʒ. ij. misceans= tur oīa ꝛ dum tepidū est fiat ex eo enema ꝛ si squibale non exierint iteret clystere donec exire vident. Hoc nāq; clyste re administrari dꝫ cū res foꝛtissima est ꝛ pessima ꝛ in colica mala ꝛ est illa in qua fit nausea valde vehemēs ꝛ inferi⁹ ni= hil egredit. Huic p̄terea egritudini q̄nq; fetida supuenerit eructuatio ꝛ plerūq; stercus p os egredit qđ cū accidit sepe protendit moꝛtem. ¶ Qđ si cum ventris doloꝛe non fuerit

ipsius strictura sed inflatio ⁊ rugitus ac tensio in ventre exi
stunt. Confectio de bachis lauri danda est. ℞. foliorũ rute
siccoruꝫ. ʒ. x. ameos cimini nigelle keisim origani carui ale-
xandrini: seminis amigdalarum amararuꝫ melanopiperis
macropiperis mentastri dauci acori bacharum lauri casto-
rei omnium ana. ʒ. ij. serapini. ʒ. iiij. oppoponacis. ʒ. iij. con-
ficiantur cũ melle eiusdem ponderis cuius dosis sit vt auel-
lana vna aut nabacca multis vicibus cũ vnciavna vini cale
facti aut cum apozimate de radicibus. Huic enim cõfectio-
ni in remouẽda ventositate ⁊ dissoluenda nihil equiparat.
¶ Hoc preterea suppositorũ subijciatur qđ est ventositatis
dissolutiuũ. ℞. cimini foliorum rute viridis amborum ana
M. i. butyrmarie arthanite amborũ ana. ʒ. ij. baurach. ʒ. i.
conficiantur ex melle ⁊ supponat cum spõgia vel lana. Hoc
enim dissoluit vẽtositatẽ ⁊ inferius expellit. Uenter quoq;
assidue ex pãno calido vaporãdus est ⁊ eger in tinam mittẽ-
dus. ¶ Si aũt hec non suffecerint vẽtosa cũ igne imponẽda
est ⁊ locus donec rubere incipiat fricãdus. Post hec vnctio
fieri cõuenit ex oleo rutaceo ⁊ ex alijs oleis calidis ⁊ ex eis
clysterizandus est eger postq; eis admixta fuerit castorei eu
forbij amborũ ana. ʒ. ℈. Hanc ℵo solitus pati egritudinem
dum sanus est caucat ne vinũ aqua mixtũ bibat nec etiam
sumat vinũ nisi purũ ⁊ forte neq; aquam multã bibat ⁊ ab-
stineat ab herbis ⁊ lacte ⁊ omnibus inflatiuis. Filoniũ fa-
ciens yliosis cum maximo coarrtãtur dolore ⁊ timetur ne
sincopis egro supueniat vẽtositatẽ carminat somnuꝫ puo-
cat. ℞. piperis ameos foliorũ rute mẽtastri castorei bacha-
rum lauri cimini oium añ. ʒ. i. opij mãdragore iusquiami se
minis oium añ. ʒ. ℈. conficiãtur cũ melle eiusdem quãtitatis
detur ex eo põdus vnius aurei. Huic quoq; electuario addi-
tur plerũq; scamonee. ʒ. tertiane ⁊ fit tũc medicamẽ vẽtris
solutiuũ. Additto. ¶ Uerũ philoniũ. ℞. iusquiami al. pi-
peris nigri amborũ añ. ʒ. xxx. opij. ʒ. x. croci. ʒ. v. spice pire-
tri euforbij añ. ʒ. i. mellis dispumati in duplũ. Textus.
¶ Si aũt cum dolore etiã febris affuerit cassia fistula in suc
co endiuie bullito ⁊ dispumato dissoluta egro est dãda ⁊ sy-
rupus violat⁹ in potu est tribuẽdus ⁊ nutriẽdus est ex tafea
cũ oleo de amigdal' dulcib⁹ ꝯdita ⁊ ex leni clysteri clysteri-

zādus. Cū aūt locus doloris in ventre apparuerit grossus: et apa habēs eger in ꝓncipio flōmetur. deinde cassia fistula cū succo herbarū sepe dāda: ⁊ sit cibus eiꝰ cuiꝰ hic dolor ex cōsuetudine accidere solet: tafea vnctuosa cū zucharo et cū oleo sisamino: ⁊ abstineat a rebꝰ stipticis ⁊ acetosis ⁊ cibis grossis ⁊ ventrem stringētibꝰ. ¶ Qui aūt cū hoc dolore vē tositatē ꝑati solutus est: cibet cū kalagie ⁊ mutagenat conditis cū semībus: ⁊ abstineat ab oleribꝰ ⁊ lacte ⁊ ab oībꝰ q̄ inflant. Et bibat vinū forte ⁊ nō vitiatuz: aut ydromel cum spēbus q̄ pro cōdimēto ponūtur vt piper quas dicemus.

¶ Idromellis cōfectio. ℞. mellis mundi lib. i. aque lib. vi. misceantur ⁊ coquātur diu: ⁊ spumētur bene donec fiat ad similitudinē iulep. Cūq; hoc factū fuerit in vnaquaq; libra ex eo mittātur. ʒ. ij. piperis puluerizati ī pāno ligati donec appropīquet finis decoctiōis eius: ⁊ cū infrigidātur extrahatur pannus ⁊ exprimatur: ⁊ cuz necesse fuerit ꝓpinetur.

¶ Confert etiam cui hec passio ex vētositate et grossa superfluitate accidere solet: oleū de kerua recenti cum apozimate de semībus sumptū. ¶ Apozima autē de seminibꝰ ē hec. ℞. ameos cimini kesim carui ozigani nigelle oīum aā. pugillum vnū. Istis admisceantur aquā lib. iij. ⁊ coquātur donec redeant ad libram vnam ⁊ mediā. De hoc itaq; apozimate sumantur. ʒ. ij. quibus. ʒ. iij. olei de kerua addantur ⁊ multis diebus bibantur. Sed si cui dolor iste cuz calore superueneṙit. pruna. xx. ⁊ ficus citrine. v. ⁊ passarum enucleatarum. ʒ. v. sumantur ⁊ coquātur ⁊ colentur. deinde cassia fistula in eo dissoluta coletur cui oleum amigdalinū admisceaṫ ⁊ sumatur: et ex apozimate qđ in capitulo de reumatismo diximus in potu tribuatur. Venter vo si multū fuerit siccus p̄dicto apozimati addaṫ pollipodij: turbith. amborum aā. ʒ. ij. ⁊ coquātur cum eo et detur donec vēter soluatur. Cum autem solutus fuerit remoueatur polipodium et turbith. ¶ Electuarium quod ventrem soluens inflationem resoluit ⁊ grauedinē. ℞. turbith albi fricati ⁊ puluerizati. ʒ. xx. zinziberis. ʒ. x. zuchari. ʒ. xxx. huiꝰ pulueris. ʒ. iij. ad bibendū denṫ. ¶ Pillule de quibꝰ cum quis ventrē soluere voluerit vnā sumere debet q̄ appetitū excitāt ⁊ inflationem reprimūt ⁊ grauedinez ⁊ cibum degerunt. ℞. masticis

zizinberis cinamomi gariofilorum neheremisk melanopiperis macropiperis scamonee violarum zuchari omnium ana.z.i.fiant ex eis pillule ad magnitudinem ciceris et sumatur vna:mouet enim semel aut bis.

¶ De fluxu ventris. Cap̃.lxxiij.

QUm cibus in stomacho more solito non morak:immo citius egreditur nõ mutatus nisi parum fuerit: cũ hoc mordicatio ⁊ dolor in vẽtre ⁊ sitis: cũ quo etiã plerũq; adest vẽtris fluxus in quo ante comestionẽ inuenitur purulentũ. Additio. ¶ Lubricitas autẽ hec fit ꝓpter apata intestinorũ aut ꝓpter flegma aut ꝓpter debilitatẽ virtutis retẽtui aut ex defectu ☧tutis attractiui epatis sine ap̃ate ⁊ opillatiõe ⁊ tũc vrina multũ minuitur. Text⁹. ¶ Detur egro rob de succo vue acerbe: aut de succo ribes aut de succo granatox cũ spodij rosarum ambouz.ana.z.i. ¶ Trocisci quoq; de spodio cõstrictiui itidez tribuãtur. Nutriatur vero ex adesia citrina ⁊ pullis cum aceto coctis et assatis in succo vue acerbe positis. In potu autem sumat sumach cum aqua rosata ⁊ deinde nutriatur ex cibo cui admiscetur sumach qui vocatur sumachia. Totũq; eius regimẽ ad hoc perducat vt infrigidare possit ⁊ cõstringe. Qđ si nõ fuerit cũ eo mordicatio in vẽtre neq; qđ egreditur pus habet admixtũ:sed est viscosum ⁊ adest inflammationis pauci tas ⁊ pauca sitis ⁊ rutus acidus. Egro sicla ⁊ sinapis et pisces saliti tribuãtur. Deinde cogat ea vomere sumẽdo salẽ ⁊ mel ⁊ anetum coctum. Que si non suffecerint medicamen qđ expellit flegma tribuat. Qđ. ℞. aloes.z.i. colloq̃ntide interioris.z.vni⁹.quartã partẽ salis indi.z.vnius:quartam partẽ turbith.z.i. Ex his fiant pillule ⁊ sufficiunt ad dosim vnã. Vomitu preterea sepe vtatur ⁊ cibaria quib⁹ vtitur in almuri perso intingãtur ⁊ comedat salcita que sale cõdiuntur ⁊ que acrimoniã habẽt que appetitũ ꝓuocare consueuerũt. Si aũt cũ hoc qđ dixim⁹ nihil egredit qđ sit superfluũ: neq; qđ expellit aliq̃d purulentũ vel flegmaticũ habet admixtũ egro vinũ purũ ⁊ forte tribuendum est ⁊ dyaolibanũ dandũ:qđ. ℞.olibani.z.x.piperis ameos spice keisim anisi nigelle oĩum aã.z.ij.balaustie.z.x.mellis dispumati qđ sufficit ad cõficiendũ detur ex hoc in potu qz stomachũ calefa-

cit ꝛ vehemẽter desiccat. Apozima quoq; de seminibus qꝫ in capitulo colice passionis nominauim⁹ detur ꝛ assuescat in potu sumere vinũ purũ. Si ℞o cibus nõ egreditur sed res subtilis ꝛ alba ꝛ aquosa cũ qua sunt ea que epatis significãt debilitatẽ egro tribuãtur id qꝫ fit de scozia ꝛ dyaolibanum ꝛ trociſci calefaciẽtes epar quos nomiauimus ꝛ electuariũ dyacalamentũ. qꝫ. ℞. folioꝝ rute folioꝝ calamẽti siccozum ameos carui leuistici: zinziberis: cinamomi: macropiperis: omniũ partes equales cõficiantur cum melle cocto et dẽtur alia medicamina que nominauim⁹ in capꝫo epatis. ex his que ipsum calefaciunt ꝛ confortant. Additio.

¶ Auenzoar expertus est hunc puluerem ad fluxmu ventris qui fit ab epate. ℞. folioꝝ mirti psilꝭ costi integri ana ʒ.i. masticis. ʒ.ſ. quotidie bibaꝫ. ʒ.iij. cũ syrupo caude equine. Text⁹. ¶ Si aũt cũ predicta egritudine non fuerit significatio debilitatis epatis: immo qꝫ egredit cum fluxu subtile est ꝛ albũ ꝛ fiat in stomacho grauitas puluis de granatis ad trãsglutiendũ dãdus est: qui. ℞. ossium granatoꝝ acetosoꝝ assatoꝝ tritoꝝũ vt alcohol. ʒ.c. carui. se. coziandri amboꝝ aceto acerrimo infusoꝝ ꝛ postea assatoꝝuʒ. añ. ʒ.xx. xilocaracte sumach. balaustie omniũ. añ. ʒ.x. puluerizentur optime ꝛ cõmisceantur ꝛ detꝫ ex eis puluis ad trãsglutiẽdũ. Electuariũ ꝙq; qꝫ dicitur cãzi detur. qꝫ. ℞. arilloꝝ passaꝝũ tritoꝝ vt alcohol liꝫ. i. mirtilloꝝ siccoꝝ puluerizatoꝝũ vt alcohol. liꝫ. ſ. xilocaracte nabati balaustie: se. tamarisci ameos oim añ. ʒ.x. ꝓficiãtur cũ melle de cana mellis aut cũ melle apũ optime dispumato ꝛ ex electuario sumaꝫ. Additio.

¶ Fluxus colericus plurimũ cõtingit successione fe. ꝛ receptione medicinaꝝ acutarũ ꝛ mꝫtotiẽs ꝓducit ad excoziationem quãdoq; ex excoziatiõe ex fluxu colerico ꝛ melãcolico et a flegmate salso. galla vna ꝛ cimini vsti. ʒ.iij. puluerizata misceãtur cũ ouo et frixum comedatur. Textus.

¶ Si aũt qꝫ egreditur citrinũ fuerit ꝛ anũ mozdicat: ꝛ egre sitim patiatur ꝛ febrem trociſci cõstrictiui de spodio ꝛ aqua sauic ozdei dentur. Trociſci constrictiui de spodio. ℞. rosarum rubearum spodij amboꝝ ana. ʒ. x. seminis acetose sumach balaustie gummi arabici omniũ ana. ʒ.v. Informentur trociſci pondere. ʒ.iij. quoꝝ vnus cum. ʒ. de rob citonioꝝ

simplici sumaꝫ: aqua ℞o sauich ordei quã diximus ita fit or
deũ fractũ in aqua ipsum cooperiẽte bulliat donec aqua in
spissꝫ. deinde colꝫ ꝛ bibãꝫ ex ea. ʒ. iiij. cũ trib⁹. ʒ. spodij: et
gũmi arabici eadẽ q̃titate. Qđ si ex fluxu ventris euenerit
excoriatio puluis de bolo ad trãsglutiẽdũ dꝫ. qui. ℞. psilij
ʒ. xx. seminis plãtaginis. ʒ. x. gũmi arabici boliarmeni am:
boꝝ añ. ʒ. iij. psiliũ assꝫ ꝛ gũmi ꝛ bolũ puluerizꝫ ꝛ commi
sceaꝫ ꝛ sumanꝫ in potu ex eo ī mane. ʒ. iij. cũ rob de citonijs
ꝛ circa noctẽ tantũdẽ. Cib⁹ ℞o ei⁹ sit pulmentũ factũ cum
granis granatoꝝ ꝛ passis cũ aqua ꝛ aceto ꝛ cib⁹ fact⁹ cum
succo vue acerbe ꝛ sumachia ꝛ tafea admiscꝫ succ⁹ sumach
ꝛ his silia cibaria. Trociscꝫ de balaustijs q̃ cõtinue ꝓferunt
dyarie dãdi sunt cũ flux⁹ fuerit supfluus siue habeat sangui
nẽ admixtũ siue nõ. ℞. gallaꝝ siliquarũ nabati semis tama
riscꝫ olibani: balaustie oium ptes equales opij gũmi arabi:
ci amboꝝ ana ptẽ mediã. Informentꝫ trociscꝫ põdere. ʒ. ij. ex
q̃bus vn⁹ cũ vino sumaꝫ. Si neq̃ calor affuerit neq̃ febris
Sʒ si febris affuerit cũ rob de citonijs acetoſ. sumaꝫ q̃ tũc
dãdi sunt cũ vẽtris fluxus supfluus fuerit. Additio.

¶ Cũ multi sint modi egestionis in q̃b⁹ inuenit sanguis ad
mixtus hic tñ nullum eoꝝ noiauit preter eũ q̃ cã excoriatio:
nis cõtingit q̃ fit ex egressiõe colere nigre tm̃. Illã q̃q̃ ege:
stionẽ ꝓtermisit q̃ loture carnis assimilaꝫ que ex debilitate
epatis ꝓuenit cũ epar succositatẽ quã attraxit cã sue debili
tatꝭ retinere ꝛ mutare nõ potuit: neq̃ etiã fecit mẽtionẽ ei⁹
q̃ cõtingit cã solutiõis continutatis q̃ fit in stomacho aut in
intestinis. Illã ꝓterea nõ noiauit q̃ fit ex apãtib⁹ q̃ in eis rſi:
pũtur. Nec eã apposuit q̃ ꝓuenit cũ ora venaꝝ aperiũt sicut
cõtingit ex potu medicine violẽter soluẽtis. Textus.

¶ Trociscꝫ ad tenasmõ q̃ dãdi sunt cũ caloris absentia fue
rit ꝛ vẽtositas erit nociua ꝛ sonit⁹. ℞. seminis iusq̃mi albi
semis aneti: seminis feniculi. oium. ʒ. v. ameos. ʒ. ij. ꝛ. ℈. opij
ʒ. iij. seminis apij. ʒ. x. fiãt ex trociscꝫ de q̃b⁹ põd⁹ vni⁹ aurei
in potu sumaꝫ. Cõfectio de storace q̃ antiq̃ vẽtris fluxui con
ferẽs ac tenasmoni cũ neq̃ febris neq̃ calor affuerit sʒ erit
vẽtositas nociua dãda est. ℞. castorei opij assari storacis li:
quide mirrhe se. iusquiami nigri thuris omniũ partes equa
les mellis qđ sufficit ad specierũ cõfectionẽ cui⁹ dosis sit. ʒ.

ij.vsq; ad tres. Si aũt postꝙ tenasmõ decẽ trãsierit dies nõ vita fuerit medicamia ꝓferre ꝛ eger supra pectinẽ sentit dolorẽ redeũdũ est ad clystere. Clystere ꝓstrictiusũ. ℞. pãnici ex corticati lẽtiũ excorticataꝝ rosaꝝ siccaꝝ balaustie copularũ glãdiũ oiuꝫ aã. M. i. oĩa in. tij. lib. aq̃ coquãt donec ad libr̃ã i. ꝛ. f. redeãtꝛ colent. deide sumant ceruse cineris papiri babylonici: aut cineris papiri amboꝝ aã. ʒ. i. boliarmeni. ʒ. f. vitellꝰ oui vniꝰ assati durꝰ: olei rosei. ʒ. f. Ex his oĩbꝰ in p̃dicto apozimate fricãdo dissolutis clysterizet eger semel aut bis. Qđ si tenasmõ fuerit lõgi tpis in q̃ nõ egredit sanguis ſꝫ rasura alba mucillagini sil'is. Medicamẽ putredis qđ in capꝛo de cura gingiuaꝝ putridaꝝ noĩauimꝰ dãduꝫ est. Ex q̃ in apozimate eoꝝ qđ noĩauimꝰ fricato dissolutio clystere semel aut bis fiat. Et si ex vẽtris fluxu i vẽtre vehemẽs mordicatio secuta fuerit clystere fiat ex oleo roseo tepido. Si aũt nullo mõ mordicat clystere, fiat ex illo medicamine multotiẽs addat donec saneť. Epithima de q̃ vẽter cũ fluxꝰ superfluit ꝛ ẋtus ẽ debilitata liniẽdꝰ est. ℞. gallie achatie ciperi mirrhe gallaꝝ cyp̃ssi thuris oiuꝫ p̃tes eq̃les. Ex his oibꝰ vino veteri aut succo citonioꝝ cõsparsis liniat vẽter. Huic q̃ꝫ q̃nq; additur panis biscoctꝰ de suria. Si aũt cũ hac egritudine fuerit calor: epithima fieri cõuenit ex duobꝰ sandalis: ꝛ rosis ꝛ boloarmeno: ꝛ saufel ꝛ gall'. et pane biscocto cum succo macianoꝝ ꝛ citonioꝝ ꝛ mirtino. Qđ si eger vehemenꝛ ter patiat tenasmõ: ꝛ sepe vadat ad sellã ꝛ tñ nihil egrediat colliriũ istud subijciat. Est eĩ mirabile ad sedãdũ tenasmõ qđ. ℞. thuris litij: croci gũmi arabici oĩum aã. ʒ. i. opij. ʒ. ij. informẽtur colliria et supponatur. Additio.

¶ Qđ auctor nõ noĩauit hic passionẽ spumosam q̃ fit a cerebro ꝛ sepe accidit post somnũ etꝰ cura est cerebrũ calefacere ꝛ purgare neq; dormiãt supinꝰ illã etiã p̃termisit q̃ cã colere nigre a stomacho descẽdẽtis cõtingit que appetitum comedẽdi adeo auget vt bolismo similetur ꝛ os reddat auidũ vel aridum. Cuius cura est ventrem soluere cum mirabolanis citrinis et splenem similiter curare. Pꝛetermisit etiam eam que fit ex leuigatione stomachi in qua neq; est dolor neq; quod egreditur pus habet admixtũ que ex nimio motu post cibum contingit, cuius cura est stiptica comedere et

pontica pretermisit etiã eam que fit qr vapores corpis non dissoluũtur cuĩ signum est corporis soliditas ꝛ duricies cutus cura est quicq̃d poros aperit ꝛ carnes mollificat.item cum plus appetit q̃ possit retinere fit lubricitas.item sumptis prius digestibilibus facile et post duris diuturno vsu fit lubricitas. ¶ De difficultate mingẽdi. Cap̃.lxxiij.

QUm vrina minuit aut ex toto retinet neq; in femore appet tumor neq; grauitas neq; dolor in renibus sentitur succurrẽdum est ex medicaminib9 vrine puocatiuis que noiabimus. ¶ Unum quorum est hoc qđ ℞.seminis apij nitri rubee tinctor olixatri: semis iuniperi seminis assari ameos:seminis feniculi spice amigdalar:seminis melonis oium ana.ʒ.x.cãtaridar quarũ capita ꝛ ale abscisa fuerũt.ʒ.i.armoniaci.ʒ.iij.armoniacũ in vino dissoluatur ꝛ alie spẽs ex eo cõficiant.Ex quib9 fiant forme auellanis similes de qb9 sumant ab vna.ʒ.ad.iij.ʒ.hoc em̃ medicamẽ valde confert corpi cũ dissolutionẽ patit. Additio. ¶ Hec est difficultas vrine cuĩ cã est egritudo existẽs i emũctoriis que pro debilitate sua vrina attrahere non possunt. Textus. ¶ Et laxitatẽ ꝛ yposarche ꝛ ad expellẽda oia accidẽtia causa quorũ corpus desiccari opꝛ. Additio. ¶ Cuius causa est debilitas expulsionis vrine que cõtingit propter casum cũ apostema in emũctoriis nascit eger ex basilica minuat. Textus. ¶ Qđ si contingat mingẽdi difficultas ex casu aut pcussione in femore aut in ano aut in eorum circuitu eger ex basilica minuat.deinde aqua calda loco sepe supfundat ꝛ vsq; ad spaciũ mediꝰ diei ex oleis fricet. Egro quoq; precipiat vt vrinã expellere nitatur. ¶ Si autẽ mingendi difficultas contingat vesica existẽte plena ꝛ extẽsa ꝛ sit hoc post sanguis aut saniei mictũ medicamina que trombos sanguinis aut pus qđ in vesica gñatur soluere cõsueuerũt ꝛ liquare danda sunt.Medicamen qđ trõbos sanguinis aut saniei q̃ in vesica fit dissoluit.℞.cordumeni mirrhe rubee de qua tingit semis iuniperi armoniaci esse oĩuꝫ partes equales.Armoniacũ dissoluat ꝛ informent pillule ex alijs spectebus ex eo confectis:de quibus quater in die sumatur cũ apozmate de semibus qđ nomiauim9.Syrupus etiã acetosus ex forti aceto fact9 multotiẽs det. Per syrin-

gam preterea immittat in vesicã aqua in qua dissolut⁹ fuit sal aut aqua cineris ⁊ ista est cõfectio aque que fit de cinere. ℞. cinerẽ de ilice cinerẽ de vitibus kaly calcẽ. Additio. ¶ Kaly id est cinis clauellatus et fit de q̃dam herba salsa ⁊ ea vtũtur tinctores. Textus. ¶ His omnibus admisceatur tm̃ aque vt ex ea cooperiri possint ⁊ dimittant sic p tres dies: deinde colent ⁊ per syringã inveslcam inijciat. Herba quoq; croci hortulani ⁊ esula cocta supponãtur. Tinã preterea assidue ingrediat in qua sit aqua in qua cocta sint camomilla sticados arabicus sansucus sisimbriũ aut in q̃ extremitates cauliũ ⁊ esula ⁊ fimus colũbinus cocte fuerunt. Eger in decoctione earuz sedeat ⁊ ex herbis istis sic coctis fiat empl'm sup femur ⁊ partes ei circũadiacẽtes et dum in tina morat sumat in potu q̃ vrine prouocatiua existũt. Et si hec oĩa non profuerint ad instrumẽtum cũ quo vrina ꝓuocatur est recurrendũ. ¶ Si aũt mingendi difficultas post lapidis signa affuerit eger supinus iaceat ⁊ pedes eius diuersis modis ⁊ fortiter patiẽdi sunt. Et si vrina nõ egressa fuerit oportebit vt cũ instrumẽto curet per qd̃ mẽbro immissuz fit impulsio. Cauẽduz tm̃ est ne virge immittat cũ est ibi aposthema. Ad difficultatẽ quoq; valde cõfert sepe ingredi tinaz ⁊ vngere loca ex oleis ⁊ medicamina vrinã prouocantia in potu sumere et abstinere a nutrientibus acetosis et ponticis et grossis. ¶ De lapide. Cap̃.lxxiiij.

QUam eger virgã sepe fricat ⁊ manu tractat ipsa q̃z q̃ñq; erigit ⁊ arescit ⁊ vrina difficulter ⁊ cũ dolore egreditur in qua egritudine fortasse etiã longaon q̃ñq; exist lapis in vesica esse significat. Si aũt ager sentit cũ difficultate mingẽdi vehemẽtem dolorẽ in renibus ⁊ in emũctorijs ⁊ nauseã ⁊ vẽtris cõstrictionem in renib⁹ lapis esse mõstratur. ¶ Lapidis ℞o q̃ est in vesica cõfectio ista vtilis existit ⁊ est optima ad frangẽdum lapidẽ cũ vetustus fuerit. Ego quoq; iam fregi cũ eo magnũ lapidẽ in spacio minore quadraginta dierũ. Cuius cõfectio. ℞. carpobalsami semis rafani dauci olixatri semis cortices radicũ oppoponacis cortices radicũ capparis amigdalarũ amararũ dãno cochie squinãti ciperi spice ĩde cassielignee saculo fundurio harmel: gẽtiane aristologie rotũde assari cordumeni: armo

niaci serapini bdellij piperis acori oiuz ptes equales gume sufficiēti balsamo dissolute malaxent ⁊ ex eis alie spēs cōficiant. Ex qb⁹ informētur pillule et sumat ex eis in die. ʒ.i. cū apozimate de semib⁹. Additio. ¶ Halienus xo ad frāgendū lapidē eligit sparagos radices bruſci rubi bethonicam nitrū cōbustū poliū mōtanū lapides spongie ⁊ acetum squillitic cū refutans vehementer calida. Textus. ¶ Q̃nq; etiaz sexta pars. ʒ. vnius de cinere scorpionū simul cum eis datur. Finis xo de scorpionib⁹ hoc modo fit. Scorpiones sumātur ⁊ in ollā nouā positi os habentē opilatū sup lacertulū in furno mittant in quo non sit vehemens calor ⁊ sint ibi sex horarū spatio: deinde extracti puluerizent ⁊ reponātur. Eger xo nutriatur ex aqua ciceris ⁊ caligie ⁊ mutagenat. Et abstineat a lacte ⁊ caseo ⁊ ab alijs cibis grossis. Ingrediat tinā in qua sit aqua in qua cocta sint folia cauliū ⁊ esula ⁊ berēgesif ⁊ mētastrū ⁊ fimus colūbinus ⁊ medula seminis croci hortulani. Femur etiā inungat ex oleo de scorpionibus ⁊ distillet ex eo in virgā. Oleū de scorpionib⁹. ℞. aristologie rotūde gētiane cipi corticis radicū caparū oim añ. ʒ.i. Hec oīa in libra vna olei de amigdalis amaris posita ad solē p hebdomadā vnā dimittant ⁊ colent ⁊ exprimātur ⁊ pro vnaquaq; libra ex eo adiūgant ei scorpiones decē ⁊ totū in vase cui⁹ os opilatū sit missum ad solez p duas septimanas moretur deide colet ⁊ reponat. Est eñ optimū: ⁊ mirabile de quo quotidie in virga guttatim fundēdus est postq̃ eger de tina egreditur. ¶ Q̃ si lapis magnus fuerit non inuenit aliud remedium nisi vt cuz incisione extrahatur. de hoc tñ loqui nostri libri huius modū excedit. Cuz autem in renibus fuerit lapis eger frequēter tinā ingrediatur ⁊ renes ⁊ ylia ⁊ ex oleis inūgant ⁊ ex eis que locū calefaciunt desuper cum panno ponātur vt sunt ea que noiauimus. In potu q̃q; sumātur ea q̃ ad lapidē frāgūt. Additio. ¶ Cū vesica vehemēter replet nō hz xtutē se cōprimēdi vñ difficile migit in dilatato cōcauo coartat porus. Text⁹. ¶ Si autem lapis ceciderit in virga et obstaculum fecerit aqua calida ab alto distillando ei supfundatur donec rubere videatur deinde oleū tepidū guttatim superiaceat ⁊ fricet ⁊ si necesse fuerit ad exteriora suggat. Ex hoc enim mo-

uebitur lapis ⁊ exibit. Sed si magnus fuerit ⁊ difficilis ne=
cesse est vt virga inferius incidat ⁊ extrahatur. Additio.
¶ Retulit Halic. in libro de curationib⁹ egritudinū scōm
mēbra medicamē qō frāgit lapidē ⁊ paulatiz expellit donec
vesica mūdificetur ⁊ vrina clara ⁊ pura egrediat in quo ma
gnum considerat secretū p̄cipue cū hāc egritudinē oīno cu
ret ita vt lapis post ipsum non gñetur qō. ℞. se. cucu. came=
drei olixatri mirrhe olei de se. memithe oīm añ. aureo. vi. xi
locassie indice cinamomi meu. fu. spice celtice oīum añ. au=
reo. iiij. pulueriset ur ⁊ cum melle dispumato conficiatur: de
quo ad lupini magnitudinē sumatur qui autē hoc medica=
men cōpositurus est sacrosanctū custodiat ⁊ caueat ne has
spēs terat nisi in mortario ligneo ⁊ cū pistello ligneo ⁊ non
secū habeat vel in calciamētis vl' in anulo vel alibi aliquid
vbi sit ferrum. in hoc eñ valde occultū consistit secretum.

¶ De nascentijs renū ⁊ vesice. Cap̄. lxxv.

Apostema quod fit in renibus et in vesica cōmit=
tatur febris permixta que non est vehemens ca=
loris cuz qua est horripilatio ⁊ rigor et frequens
mictus et dolor in inferioribus dorsi ⁊ grauitas ⁊ cum im=
pellitur: videtur egro q̄ aliquid ibi suspensum sit. Cum hec
itaq̄ signa visa fuerint eger ex basilica flobothomet eius
partis in qua dolorem sentit et grauedinē. Loco quoq̄ em=
plastra infrigidantia superponātur. Et si egritudo sic dis=
soluta fuerit bonum erit. Si autem febris et dolor et gra=
uitas perseuerauerint ⁊ vrina minutim ⁊ frequēter egredi=
tur significatur pus ibi colligi. Est igitur tunc super dor=
sum emplastrum ex camomilla semine lini furfure oleo si=
samino consper sis ponendum et egro: vt in tina sedeat pre=
cipiendum. ¶ Si autem eger minxerit pus semina que no
minabimus in capitulo de ardore vrine sunt danda donec
pus minuatur: deinde dentur trocisci quos in cap'o de mi=
ctu sanguinis ⁊ saniei noiauimus. ¶ Apostema ℞o quod in
vesica fit deberet comitari febris concluſa et difficultas
mingendi et dissuria ⁊ femoris ⁊ virge dolor ⁊ tunc eger ex
basilica flobothomandus est ⁊ fiat egritudinis cura quem=
admoduz predixim us. Est autem quandoq̄ renum aposte=
ma quod non peruenerit ad saniē immo trāsit in duritiem

cum grauitas in renib⁹ sine febre perseuerat. Est ergo clysterizãdus ex mucillagine fenugreci et se.lini et apozimate camomille ⁊ cauliũ ⁊ melliloth ⁊ maluauisci ac surfuris ⁊ vomat frequẽter. Renib⁹ quoq; supponatur emplastruz ex his que noiauimus. Et si vrina minui videtur cũ illo vrinaz puocantia dẽtur. Hoc quoq; pro paruo non est habendum quia ex eo peruenitur ad ydropisim.

¶ De ardore qui fit in mictu. Cap̃.lxxvi.

Cum eger dũ mingit sentit ardorẽ ⁊ punctionẽ in virga a salsis ⁊ acetosis ⁊ acutis abstinẽdus est: ⁊ nutriẽdus est ex tafeis leuib⁹ ⁊ cibrebegi et eoz similibus. Hoc quoq; medicamẽ et dandum est. ℞ recipe seminis melonis excorticati.ʒ.xxx. seminis citroli: seminis cucurbite: seminis portulace: seminis albi papaueris omntũ añ.ʒ.iij. seminis iusquiami albi.ʒ.ij. zucheri albissimi ad pondus omnibus de puluere horum quotidie in potu.ʒ.iij. in mane: ⁊ alie.iij.ʒ. circa noctem. cũ.ʒ.i syrupi violati: aut iulep sumantur hec quoq; egritudo nõ est paruipendenda quia cum mansiua et perseuerans proueniunt ex ea in vesica ⁊ in instrumentis vrinalibus vlcera.

¶ De mictu sanguinis ⁊ puris. Cap̃.lxxvij.

Cum aliqus ꝓpter casum aut percussionẽ sanguinẽ minxerit ex basilica flobothomet ⁊ trociscos qui dicuntur trociscos de charabe in potu tribuantur.

¶ Trociscos de charabe. ℞. charabe gũmi tremule arboris amboruũ añ.ʒ.v. balaustie. ypoquistidos amboz añ.ʒ.ij.ℨ.ß. olibani.ʒ.ij. seminis apij: opij amboz. añ.ʒ.i. informentur trociscos põdere aurei vnius. Ex q̃bus vnus omni die cũ apozimate sumach tribuat. Ad comedendũ ℞o tribuatur caro cocta cum sumach ⁊ caro cocta cũ succo vue acerbe. Abstineat a cibis acutis ⁊ salsis: loco ℞o percussionis superponatur emplastrũ ex bolo armeno ⁊ achatia ⁊ aloe ⁊ licio confectis cũ aceto ⁊ aqua. Si autẽ sangninis mictus euenerit post comestionẽ ciboz acutoz aut potũ vini acuti flobothometur eger ⁊ trociscos de charabe in potu sumat: ⁊ eodem q̃ predixim⁹ gubernetur regimine. Ius ℞o si minxit eger trociscos isti dãdi sunt: qui. ℞. seminis melonis citroli cucurbite omnibus absq; corticibus ana.ʒ.xx. boliarmeni: gummi

arabici thuris pinguis sanguinis drachonis omnium ana 5.x.opij.3.iij.seminis apij.3.ij.informẽtur trociſci põdere.3.ij.ex quibus omni dievnus cũ ſyrupo de papauere.ʒ.i.in potu tribuat.Virge quoq; ex iſto collirio immitatur.Collirij de ceruſa.℞. ceruſe ſarcocolle:olibani gũmi arabici opij: ſanguinis drachonis:omniũ partes equales. Fiant ex eis colliria ⁊ per ſyringam fiat prius iniectio ydromellis: et mingat eger ⁊ poſt eius egreſſionem fiat iniectio iſtius colliri diſſoluti in lacte aſine.

¶ De his que nõ poſſunt retinere vrinam. Cap.lxxviij.

Quãm'eger multũ vrine emittit⁊ in emiſſione ardorẽ nõ ſentit:aut mingit in ſomno neq; patitur ſitim: neq; corporis extenuationem incurrit.Ea que vrinam cõſtringit dãda ſunt.Medicamẽ retinẽs vrinã. ℞. gladium.ʒ.l.olibani.ʒ.xxx.seminis coriandri ſicci gũmi arabi. boliarmeni omniũ aã.ʒ.x.fiat ex eis puluis de quo in mane ʒ.iij.⁊ circa noctem totidem ad tranſglutiendum dentur. Nõ ſi cũ hac egritudine ſitis fuerit validiſſima clamoſa et aqua que bibitur cito egreditur aqua ordei cum pſilio dek: ⁊ nutriatur cuʒ ſucco vue acerbe ⁊ ſumach:⁊ ſimilibus horum nutriẽtium ⁊ cum cibo q̃ ſit de ſimula ordet:⁊ maſal:et raib acetoſum da ei in potu ⁊ ꝓhibeatur laborare et cum muliere cõcubere.Iſti quoq; trociſci in potu ſumantur:qui ℞.ſpodij.ʒ.x.lactuce seminis portulace ſeminis amborum ana.ʒ.xv.coriandri ſicci roſarũ rubearũ boliarmeni omniũ aã.ʒ.v.balauſtie.ʒ.ij.cãphore.ʒ.ß.ſumãtur in potu cũ ſucco granati acetoſi.Herbe etiã frigide terãtur et ſup renes ponãtur.Et caueat ſibi a cibis calidis ⁊ vino :⁊ ab oĩbus que vrinã ꝓuocãt. Illud aũt qõ ex magno ſtolidoꝝ errore ꝓuenit eſt:qr dant in hac paſſione egro medicinas calidas vnde ilico deducunt ipſum ad ptiſim.

¶ De lumbricis ⁊ vermibus qui naſcũtur in ano ⁊ in ventre. Cap.lxxix.

Qui hoc nocumento ſolitus eſt ledi a cibis groſſis et vnctuoſis ſibi caucre debet et quotidie anteq̃ comedat ſumat bucellas aliquas cuʒ ſinapi.Hoc enim ipſos generari ꝓhibet. Si vo eos generari cõtingat nõ cõuenit aliud niſi vt expellantur.Medicamen aſcarides

expellẽs burungi. Additio. ¶ Semẽ est nigrũ amarũ qs de sceni fertur sile piperi ꝑ q̃ potest poni dende. Textus. ¶ Excorticati cũ valde famelicus est eger.ʒ. vij. sumantur. Medicamẽ magnos expellẽs lũbricos. ℞. burũgi excorticati:turbit:seminis nigelle oĩum partes equales lupinorũ: nasturtij:canibil omniũ añ.partẽ mediã sumãtur et eo ĩ potu.ʒ.vi. Additio. ¶ Canibil est terra rubea minuta q̃ fert de mecha ⁊ cũ fricat supra manũ intrat ⁊ nõ apparet vñ fit etiã vnguẽtũ qđ dicit manũ penetrare. Text⁹. ¶ Prius tñ bibat eger lac mox vt mulctũ fuerit ꝑ tres dies ⁊ deide q̃ die quarta dietet se ⁊ de ꝑdicto medicamine in lacte adhuc calido vt multũ est dissoluto ⁊ aceto dũ valde famelicus est bibat. Uermes ℵo minuti q̃ in ano fiunt pro quibus generatur pruritus in eo ⁊ ideo cũ fricatur anus expellũtur cum cotum ex oleo abluto inuolutũ immittitur aut inuolutũ oleo de crisomilis aut succo mentastri :aut inuoluatur ex parua quãtitate aloes ⁊ felle vaccino et supponatur. Additio. ¶ His egritudinib⁹ cõfert suffumigatio ex polio serpẽtis ⁊ cortice radicꝭ capparis ⁊ bdellio ⁊ sepo ⁊ inũctio ex oleo de nucleis ꝓsicor ⁊ suffumigatio ex anacardis cũ adipe galline septies facta ⁊ semẽ porrorũ ⁊ sepũ cameli ⁊ radix colloquintide ⁊ suffumigatio cũ folijs mirti per.xl.dies.

¶ De emorroydibus ⁊ fistulis ⁊ ragadijs que in ano fiunt. Cap̃.lxxx.

Quam sanguis recens sine dolore per inferiorẽ fluit regionẽ interpolate tñ nõ est cõstringẽdus nisi patiens ex eo debilitetur. A multis eñ passionibus extinde liberatur. Additio. ¶ Cũ dicit sanguis recẽs sine dolore species quedã intelligit que vocat venarũ ani aptio ⁊ nõ nominat emorroyda neq̃ fistula ⁊ dũ sanguis fluẽs est niger nõ debilitat:cũ ℵo subtiliat syncopomiã generat de quo ꝑplures dicũt q̃ nõ est restringẽdus: qr sanguis hic cũ interpollatione ꝓuenit. Emorroydarũ modi sunt tres. quedã eñ earũ sunt lõge ⁊ apibus assimilãtur que sunt deteriores. Alie ℵo sunt rotũde similes vuis que leuiores existũt. Alie ℵo moro sile's inueniũtur que inter ꝑdictas medie'existunt. Que ℵo in anterioribus sunt a parte testiculorũ deteriores sunt illis:qr si ad augmentum peruenerint vias vrine

opilabunt ꝛ si necesse fuerit eas incidere ilico ꝓcreatur ex eis apa in vesica. Que xo intus in ano fiut deteriores sunt Cura aut est vt somn⁹ minuat ꝛ calor reprimat ꝛ vēter mol lificetur vt nō generetur emorroyde ꝛ tenasmon ꝛ medicine que ipsis adhibētur cās faciūt qb⁹ cōfert trifera ꝛ herba q̄ vocatur sapata corui. Text⁹. ¶ Si aut debilitet indiget cōstrictione trocisci de charabe cū succo sumach dētur. In comestione q̄q sumat sumachiā ꝛ cibū q̄ cū succo vue acer= be fit: ꝛ similia his de illis que nutriētia sunt. Si xo multū debilitet nutriat cū succo carnis: cui plerūq; ammiscentur succus citonior ꝛ vinū. Vinuz q̄q bibat stipticū ꝛ sup epar ponat emplm de spica qđ in capl'o de epate nominauimus. ¶ Et si ista nō suffecerit ꝓfectio de scoria ferri det: que. ℞. mirabolan. nigr. belliricor: emblicor omnium añ. ʒ.v. spice squinānti ciperi zinziberis piperis ameos olibani omnium añ. ʒ.ij. scorie infuse in aceto p hebdomadā vnā ꝛ postea tor refacte. ʒ.xv. conficiātur oia cū melle dispumato qđ fuit co ctum cū apozimate emblicor sicut in capitulo de melanco= lia nominauim⁹: de quo quotidie ad nucis magnitudinē su= matur. Hoc nāq; emorroydarū sanguinē ꝛ mēstruorum con stringit fluxui quoq; ventris longi tēporis remediuz affert. ¶ Si aut in ano oritur aliq̄d ꝓminēs extra ex quo magnus prouenerit dolor nec fluat ab eo aliq̄d succus cepe cū pauca lana aut fel vaccinū supponatur. Suppositoriū quoq; lon= gum de ciclamine subijciat qđ patiēs per totā teneat noctē ꝛ si cōtingat egredi remittatur donec scindat ꝛ egrediatur sanguis. Cum aut dolor vehemētissimus fuerit ꝛ apostema magnū in ano flobothometur eger ꝛ emplastruz hoc super= ponatur. Sedat enim emorroydarū dolorem cū adest apo= stema cum eis qđ. ℞. nellilotum camomillam que tādiu in aqua coquātur donec dissoluātur: deinde sumātur ex aqua decoctionis earum quantum manu vna teneri potest: vitel lus ouī assati vnus croci. ʒ.i. opij. ʒ.ij. seminis lini triti fenu greci maluauisci omnium ana. manipulum.i. Conficiantur omnia ex rob in quo bdellij. ʒ. tij. dissolute fuerunt et folia superposita postq̄ eorum superficies ex oleo sisamino in quo adeps gallinaceus fuit, resolutus aut anatis inūcta fue rit more emplastri superponatur dum adhuc tepida sunt.

¶ Alia confectio dolorem ⁊ apostema sedans. cepe album optime coctū teratur ⁊ cū butyro vaccino misceat vt molliatur: et tepefactū ano in quo est apostema supponat: hoc enim dolorem vehementē sedat. Cum ẋo in ano ragadias habuerit patiens q̄ eum ledūt cum ipsius venter siccus est. ¶ Pillulis de bdellio sepe vtatur. q̄. ℞. de mirabolanis nigris: kebulis ambox aā. ʒ. x. serapini. ʒ. iij. nasturcij albi. ʒ. ij. bdellij mollis ⁊ pinguis. ʒ. xv. dissoluatur bdellium in succo porrox ⁊ ex eo ꝓficiant alia ⁊ informent ex eis pillule: ⁊ sumātur ex eis frequēter ab vna. ʒ. ad. iiij. locus ẋo si adustionē patiatur ex vnguēto de cerusa inūgatur. ¶ Si autez nō sentitur ī eo adustio vngatur ex vnguēto qđ fit ex adipe qui in gibbo cameli inuenit ⁊ bellio qđ sic fit vnguentū de senē. ℞. cere citrine: olei sisami. adipis anatis: medulle cruris vaccini adipis q̄ est in gibbo cameli: bdellij: oīum partes equales: bdellium prius in mucillagine: semis lini dissoluat: deinde oia misceātur hoc eni optimū existit. Additio. ¶ Hec est cura ragadiarū antiquarū quib⁹ etiaz multuz cōfert si capita pisciū paruox adurātur ⁊ supponātur. Text⁹. ¶ Si aūt eger ragadias in ano habuerit ꝓfundas a quib⁹ fetens virus fluxerit medicamē acutū qđ in capꝛo de vlceribus descripsim⁹ eis supponat: qđ eger ꝑ duos patiat dies. Et si in eis aliq̄d remaneat qđ resudet medicamē iterū apponatur: qđ eo vsq̄ fiat donec locus siccetur ⁊ nō resudet si fuerit ꝓfundum. Qđ si ea que ibi sunt eminētia extra ⁊ pēdentia fuerit iterū vt arescant ⁊ nigrescāt butyrū tepidum multotiēs supponatur donec nigredo ab eo remoueatur. ¶ Si aūt resudatio reuersa fuerit medicamē acutū iterum ibi apponat. Et si nō resudauerit ex vnguento de cerusa curetur. Est etiā q̄ñ eminētes emoꝛroydes extra curātur cauterizādo cuz ferro. loqui tñ de hoc plus est q̄ hui⁹ nostri liber modus requirat. ¶ Fistule ẋo generant in ano velociter: q̄ñ figura eius facit illud esse necessariū q̄ aut penetrantes sunt: aut nō penetrātes vtriq̄. Cum autez ꝓforate sunt vtriq̄ stercus egredit ex eis ⁊ vētositas. Si aūt nō egredit neq̄ stercus neq̄ ventositas nō est penetrās ab vtraq̄ parte loqui ẋo de ei⁹ cura ꝓfecte: plus est q̄ hic noster liber expectat. Sz qꝛ fere oēs homies semꝑ maximū incurrūt er-

rozez in cura huius egritudinis.vñ maxímũ sequit nocumẽ tum nos excitabim⁹ eos ad hoc qꝺ huic egritudini cõgruũt erit ꝛ ostẽdem⁹ ꝗliter a ꝑdicto erroze se custodiãt ꝛ dicemus ꝙ fistula vtrinqꝫ ꝑforata cũ ab ano remota fuerit nullo mo= do ferro est tãgenda.Ex incisione eñ ferri cõtingit stercus inuolũtarie egredi.Est etiã aliud ꝗre fistula ab vtraqꝫ par= te ꝑforata ferro tangi nõ debet.Quia toto tpe vite eger sic permanere poterit nõ magnũ faciẽs nocumentũ ne prouen= niet ex ea aliq̃d nisi resudatio ꝛ fluxus.Si autẽ illud qꝺ ab ea fluxerit fuerit acutũ ꝛ mozdicatiuũ ꝛ fetidũ habuerit odo rem.Cui⁹etiã quãtitas quotidie augeat erit fistula putrida ꝛ cuz herpete estiomeno cui ex medicamine acuto ex eo qꝺ cõplet oia:succurrendũ est anteq̃ dilatetur ꝛ magnificetur. ¶ Cũ aũt nõ resudauerit nisi parũ neqꝫ eius quãtitas quoti= die auget neqꝫ malus odoz ibi augmẽtatus fuerit nõ est in ea aliq̃d ꝙ si timendũ nisi resudatio ꝛ fluxus.Que medica= ri põt donec siccet ꝛ detumescat ꝛ nõ resudet per longũ tem pus. ¶ Si aũt resudatio redierit medicamẽ ꝑdictũ adhibea tur ꝛ hoc modo poterit blandiri ꝙ totũ tẽpus vite egri ꝛ nõ nocebit. ¶ Modus adhibendi medicamen huic egritudini. Ex collirio qꝺ in capl'o de fistula oculi noiauimus sumat et optime terat ꝛ fistula premat donec quicq̃d in ea cõtinetur egrediat.Et si radius eã ingredi poterit ĩuoluat coto: dei= de ex ꝑdicto medicamine postq̃ mollificatuz fuerit infictus in fistulã mittat.Si ℞o minime ingredi in ea radius pote= rit dissoluat medicamẽ in aq̃ ꝛ subleuet coxa egri:suppositi= to puluinari ꝛ eo supino iacente ꝑdictũ medicamẽ distillã= do sup fistulã fundãtur.ꝛ fiat hoc in mane ꝛ circa noctẽ per tres dies ꝛ sedeat in aqua de curcuma ꝛ leuetur ex ea.

¶ De exitu matricis ꝛ ani. Cap̃.lxxxi.

Quum anus extra egreditur apostemate carens et ita disponitur ꝙ si impellatur ingredi ceruse ba= laustie gallarum:aluminis:antimonij omniũ par= tes sumantur equales.Et redigantur in puluerem et super anuz ex oleo roseo calefacto inunctum puluerizent ꝛ anus intromittatur ꝛ stringatur.quod tamen fieri cõuenit postq̃ eger a sella reuersus fuerit ne eum cito surgere ad sellam sit necesse. Sumãtur etiaz galle balaustie:cupulle:glandium:

folia mirti:et coquãtur in aqua donec rubea fiat:ꝛ ſedãt in ea ꝛ laueꝫ ex ea. Quod ſi anũ qui apoſtemoſus eſt ingredi minime põt:eger aquã calidã frequẽter igrediaꝫ ꝛ in ea ſedeat ꝛ vngat anũ ex cera ꝛ oleo camomillo:aut anetino donec ingrediaꝫ. Cũq; itromiſſus fuerit ex his q̃ nomiauim⁹ curetur. ¶ Vulua p̃terea ſi egreſſa fuerit ſimil'r erit medicãda. Eſt tamen neceſſe vt fortiter ligeꝫ et vt egra ſemp ſupina iaceat ꝛ coxe ſuperius eleuentur.

¶ De cõſtrictione mẽſtruoꝝ. Cap̃.lxxxiij.

DAto ſupfluis menſtruis cõſtringendis: trociſci de charabe p̃ hebdomadã vnã ſunt dandi. Qui ſi nõ contulerint confectio de ſcoria detur: ꝛ fiat minutio ex baſilica. ¶ Ventoſe quoq; ad mãmillas apponãtur: ꝛ in comeſtiõe ſtipticis vtatur cibis:et hoc medicamẽ egra ſibi ſubiiſciat.qđ. Ry.olibani:balauſtie:gallarũ:antimonij: achatie:alumis oĩuꝫ partes equales. Pduluis hoꝝ optime tritoꝝ cum pauca lana ſubiiſciatur: femur vo et dorſum epithimatibus q̃ in capitulo de fluxu ventris nomiauimus epithimeꝫ ꝛ ſedeat in aqua de curcuma.qđ ſi iſta non ꝓtulerint ex alio peſſario acuto fiat ĩmiſſio et maneat i vulua. Additio. ¶ Quia ergo hec egritudo q̃ñq; ꝓtingit ex ſola ſanguis multitudine:ideo p̃cipit minuere ex baſilica et q̃ñq; ꝓtingit ex ſciſſuris q̃ fiunt in vulua cauſa duri partus ꝛ ei⁹ ſimilis.ideo p̃cipit dari trociſcos de karabe ꝛ eꝫariũ de ſcoria ꝛ peſſariũ adhiberi:qꝛa vo plerũq; accidit ex emoroydi.q̃ i vulua naſcũꝫ vl' ex malis vulneri⁹:iõ p̃cipit peſſariũ acutũ fieri. ¶ De ꝓuocatiõe mẽſtruoꝝ. Cap̃.lxxxiij.

QUam ex retentione mẽſtruoꝝ magna ſequitur paſſio:trociſci de mirrha dentur. Trociſci de mirrha Ry.mirrhe.ʒ.iij.lupinoꝝ optime tritoꝝ.ʒ.v.folioꝝ rute:mẽtaſtri:pulegij:cimini:rubee:de q̃ tingiꝫ aſſe: ſerapini:oppoponaci:oiuꝫ añ.ʒ.ij.informẽtur trociſci põderãtes. ʒ.ij.ex q̃b⁹ deꝫ vn⁹ in die cũ aq̃ in qua ſemẽ iumperi coctuꝫ fuerit. Hoc nãq; medicamẽ adeo vehemẽs exiſtit in ꝓuocãdis mẽſtruis:vt etiã fetũ excutiat ſi q̃ eo ſepe vtaꝫ. Ventoſe q̃q; ſub curuatura poplitis ſunt ponẽde:ꝛ flõmia ex ſaphẽa faciẽda ẽ.poſtremo quoq; vẽtoſe femori ſunt ſupponende. Additio. ¶ Hec ſanguis curatio fit cũ ſanguis retineꝫ cau

sa grossitiei plerūq; eñ retinet qz naturalr est paucus in coz pore cui⁹ cura non est alia nisi vt regat egra mō quo cōuale scētes regunt: plerūq; etiā contingit ppter aīa vulue cuius cura est vt curatio apostematis. Textus.

¶ De fissuris q̄ fiūt in matrice vel vulua. Cap.lxxxiiij.

DE curāde sunt ex medicatiōe ragadiarū ani pessa-riū quoq; ex adipe anatis t ysopo ceroto t medul-la cruris ceruini mixtis cuz cera dissoluta in oleo de lilio aut narcisscino subijciat si neq; febris neq; acuitas affuerit. Ꝺ si illud fuerit cū calore t acuitate oleū roseum adhibeat. Ex vnguēto quoq; de ceruſa silr fiat pessariū. Si aūt calor fuerit vehemētior sumat succus portulace aut lactuce aut mucillago psilij t fiat tabula de plūbo silis mi-armori i quo terunt colores habēs in circuitu labiū parui et ponat in ea aliquis de predictis succis t cū pistello plūbeo adeo super ipsam moueatur donec de plumbo multū predicto liquori misceat t inspissetur succus ex quo fiat pessariū postq̄ oleū roseum ei admixtū fuerit t supponat. Hoc enim medicamen cancro vulnerato qui est in matrice optimum existit et alijs ei similibus.

¶ De plagis t cācro q̄ fiūt in matrice vl' vulua. Ca.lxxxv.

SI cum apostematibus istis adest calor et febris flebothomia ex basilica fiat et patiēs ex aqua ordei nutriatur et liniāt renes t femur et ylia et sume ex epithimate apostematis calidi et infrigidet locus quātum possibile est. Si vo postq̄ febres et acuitas ceuerit ex apostemate aliq̄d remāserit ex iiectionibus liq̄dis curet t mulier in hmōi liquidis sedeat donec molleſcat et maturetur.

¶ Pessariū mollificās dura apostemata matricis t ꝓferēs doloribus in ea factis et paulatim eos quiescere faciēs. R. adipis anat⁹ medulle cruris ceruini vl' vaccini bdellij mollis croci vitelli ou assati: fecis olei de semīb⁹ lini: fecis olei de lilio oiuz añ. ptes eq̄les dissoluāt i vino aut rob t fiat ex his pessariū. Est eñ optimū ad sedādū dolorē t mollificādā duriciē matricis. Patiēs preterea sedeat in aqua in qua cocta sint fenugrecū t semen lini t camomilla et melilotū et caulium extremitates singulatim aut omnia simul.

¶ De nascentijs que fiūt in matrice vl' vulua. Ca.lxxxvi.

Qum a vulua fluxerit sanies spissa: aut virus tenue si ex ꝓpinq manat loco neq; fuerit ibi ꝓfunditas fetida neq; putrida sumēda sunt aloes: ⁊ mirrha ⁊ sanguis draconis ⁊ sarcocolla atq; olibanū ⁊ loco superponenda donec cōsolidet. Si aūt ex loco manauerit remoto ex pessario qđ nominauimus in capitulo de sanguine et sanie fiat proclixma. Si aūt qđ fluxerit est fetidū odorē habens malū ex pessario secūdo acuto fiat iniectio postq; loc⁹ mūdificatus fuerit ex aqua et melle iniectis per instrumētū ante eā. Si ꝛo cū hoc q; fluit affuerint pūctio ⁊ dolor ⁊ apostema durū qđ tactu discernitur summopere cauendum est ne ex aliquo acuto medicamine tāgatur. Sed fiat iniectio ex cōfricatione plūbi quā diximus: aut ex vnguēto de cerussa ⁊ flobothometur ex basilica. Et custdiatur ab omnibus que coleram gignunt nigrā ⁊ seminibus ⁊ speciebus que ꝓ condimento admiscētur cibis.

¶ De prefocatione matricis. Cap. lxxxvij.

Qum mēstrua ꝓ longū tp̄s spaciū retēta fuerint aut mulier a commixtiōe viri diu abstinuerit: ꝛ valde affectauerit ⁊ euenerit grauitas et dolor inferioꝛi parte suminis ⁊ senserit quasi aliq̄d sursum trahi a parte suminis. Fortasse post ista supueniet ei sincopis ⁊ q̄si mortua cadet perpēdi q̄q; vix poterit q; ipsa attrahat aerē vel habeat pulsum ⁊ forsitā prefocabitur ⁊ morietᵉ ⁊ fortasse sanabitur laborioſe tñ. Hec itaq; passio ilico vt euenerit curāda est. Cui⁹ curatio est vt pedes fortiter fricētur ⁊ ligentᵉ ⁊ vēto sa magna sumini supponatᵉ. Obstetrici q̄ꝛ p̄cipiatᵉ vt digitū oleo bñ redolēte inūgat: ⁊ in circuitu oris vulue dum est intus bene cōmoueat. Naribꝰ preterea cōdisi insuffletur: ⁊ circa aures ipsi⁹ voces clamādo proferātur: ⁊ nihil qđ bene redoleat olfaciat: immo bñ redolētia ⁊ algalia remoueātur. Et pectē ⁊ ei⁹ superiora ex eis epithimētur: ⁊ naribꝰ malum reddētia odorē applicētur: vt stercus ⁊ castoreum ⁊ sulphur. Cū aūt sanitati restituta fuerit ex hac medicatione curetur ne egritudo redeat. Qđ si egritudo post mēstruoꝝ euenerit restrictionē ea dētur que mēstrua ꝓuocāt. Et in pedibꝰ fiat minutio ⁊ vētose ī eis apponatᵉ. Si aūt post lōgā viri dissuetudinem contingat: ex quo etiā sepi⁹ accidit incipiat viri cō

suetudinem habere:aut obstetrix iteret illud sepe qđ predixímus in omnni pauco tẽpore aut medicamina que minuũt sperma dẽtur que predixímus.Et dentur trociſci de mirrha quos in capitulo de menstruis prouocãdis nominauimus.

¶ De mola. Cap.lxxxviij.

Qlieriḃ plerũq; accidit passio ex qua pregnãtiũ dispositionis similitudinẽ incurrũt.Qẽter namq; crescit:ꝛ discolorate fiũt ꝛ retinẽtur mẽstrua.Mo tus tñ qui est in hac egritudine nõ est vt motus infantis:im mo qñq; de suo mouet loco cũ duriter tãgitur. Ad vltimuz xo cũ angustia ꝛ dolore frustũ carnis informe ac si pareret emittũt.Plerũq; xo solũmodo vẽtositas ꝛ humor multi tudo emittit ꝛ deinde minuit vẽter ꝛ remouent accidẽtia. Postq; ergo tẽpus preterierit in quo scitur puerum debere moueri si adesset trociſci de mirrha dãdi sũt: ꝛ apozima de seminibus ꝛ oleũ de keisim adhibendũ: pessariũ ex ruta et mẽtastro et alia pessaria predicta in capitulo de alleuatiõe partus sunt immittẽda.Doses quoq; de pillulis fetidis fre quenter tribuende sunt cum hoc enim cito euadent.

¶ De ruptura inguinis. Cap.lxxxix.

Qm aliquis in mirach vẽtris habuerit eminentiã que cũ supinus iacuerit ꝛ locus digitis compressus fuerit remouet ꝛ cũ sederit redibit passio adest que ruptura dicit. Qui hoc itaq; patitur sibi cauere debet: ne post comestionẽ moueat neq; comedat fabas ꝛ hoc ꝑcipue neq; fascolos neq; lẽtes neq; olera neq; aliquẽ cibuz inflatiuum.Studere etiã debet vt eius vẽter semper mollis sit. hoc nãq; regimine possibile est ipsuz euadere dolorẽ.Loco preterea aliqđ superponendũ est obstaculũ ꝛ stringẽdũ ꝛ pro pie cum se mouere voluerit.Brossus quoq; si fuerit ꝛ ventrem habuerit grauẽ:nõ debet vti motu nisi vẽter prius sub vmblico ampla cingatur fascia.Emplastrũ ad rupturã.Rx. gallarum cypressi partes.ij.mirrhe ciperi sansuci gallarum achatie olibani:gũmi arabici omniuz añ.partez vnam gũme prius in vino resoluantur et aggregentur cum eis reliqua et super rupturam egro supino iacente ponatur ꝛ strin gatur locus et nõ soluat vsq; ad sex aut septẽ dies. Postea egro supino iacẽte soluatur et illo reiecto de eo emplastro

superponatur. Ex hoc eñ prohibetur ampliari. In ruptura autē testiculorū pellis augmētatur qđ fit aut propter ventositatem aut propter aquā que ibi cōgregātur: aut qr intestina descendūt ad locum illum. Si vo propter descensum intestinor cōtingat erit grauis t doloros⁹ t sentiet dolorē cū tangetur. Taliter itaq; patiens sicut predixim⁹ regendus est t emplastrū predictū superponendū t locus cū ligatura assidue est stringēdus. Ruptura eñ cū nō stringitur dilatatur t augmētatur semper. Si autē causa a qua fiat locus apparet lucidus t tersus et tensus. Huic itaq; confert epithimari ex epithimate quod in capitulo de hydropisi nominauim⁹. Aqua quoq; in hac egritudine plerumq; petit inferiora t fluit inde: vñ eger per aliquot tempus sanus efficitur. sed preterea redit egritudo postq; ergo aquā fluxerit curādus est eger ex cauterio t medicamine. Ex hoc enim prorsus curabit nec egritudo redibit. De hoc tñ loqui plus est q; hic noster exigat liber. Cū aūt hec egritudo ventositatis cā cōtingit locus fricādus est t ex oleo sambacino in q̄ castoreum t euforbium dissoluta fuerunt inungēdus t ex eodem intus in virgam guttatim distillandum.

¶ De podagra t sciatica. Cap̄.xc.

Cum in iūcturis fuerit dolor t apostema t locus cū tāgitur fuerit tactus calidus t color rubeus eger si dolet in dextro pede ex dextra manu. et si in sinistro ex sinistra est flobothomādus t locus ex hoc medicamine liniēdus. Epithima. ℞. rosarū rubearum sandali faufel: sief memite boliarmeni opij: oium partes equales. Ex istis in aceto t aqua dissolutus fiat epithimia. Ips siliū quoq; aceto infusum in carta missum supponātur t cū tepuerit mutetur t loco eius aliud superponatur. Ālēter preterea ex apozimate mirabolanorum et hermodactilis soluat. Apozima mirabolanorum cum hermodactilis. ℞. mirabolanorū citrinorum.ʒ.xv. pulueris turbith fricati polipodij amborum. añ.ʒ.iij. sene. semis fumiterre ābor. añ.ʒ.iiij. hermoedactili albi: seminis endiuie: seminis apij: rosarum omniū añ.ʒ. ij. coquātur in tribus libris aque donec ad vnā redeāt: deinde manib⁹ fricētur t colētur t bibatur cū zucchari tabarzet ʒ.v. Si quis apozima fastidierit pillulas istas sumat: que

nō valētes incedere surgere faciunt et pedibus ambulare.
¶ Pillule que nō valētes incedere surgere faciūt. ℞. aloes ʒ.i. scamonee quartā. ʒ. vnī rosarum rubearum tritarū sextam. ʒ.i. hermodactilotum albozum. ʒ.ſ. informentur ex eis pillule que erūt dosis vna. Eger vero nutriatur ex cibis frigidis et stipticis et abstineat a vino ⁊ cōfectionibus que ex melle fiunt ⁊ a carne. Cum autem apostematis calor quieuerit ⁊ eius inflammatio ex his que calidozum apostematum reliquias resoluunt curetur. Quozum vnum. ℞. ceram in oleo de lilio resolutam cui admisceatur mucillago fenugreci et seminis lini: deinde terantur simul donec vniātur et fiat ex eis epithima. In tempoze autem sue incolumitatis: et proprie circa tempus in quo egritudo eum inuadere consueuit et q̄ maxime in vere. Assuescat flobothomiā vti et ventris solutione ex his que coleram expellunt rubeā et a potu vini abstineant ⁊ a comestione eozum que ex melle conficiuntur ⁊ a carne sint eius cibaria acetosa et stiptica: et his similia ex his que infrigidant. Membza autē que hanc consueuerūt incurrere passionem minus solito laborē pati assuescant et precipue cum tempus inuasionis timetur et cum corpus fuerit plenum et vene plene ⁊ fuit diu ex quo neq; minntus: neq; solutus fuerit.
¶ Cum aūt cum doloze iuncturarum neq; calor neq; rubor in colore affuerit fueritq; eger frigide complexionis et loc⁹ tactu sentitur frigidus in principio curationis eius pillule maiozes de hermodactilis dāde sunt. Pillule maiozes de hermodactilis. ℞. hermodactillor satirion: meizahara omnium añ. ʒ.v. yerepigre. ʒ.x. colloquintide centauree minoris ābor añ. ʒ.v. euforbij. ʒ.ij. turbith. ʒ.x. seitaragi indi: zinziberis sinapis piperis castorei omniū añ. ʒ.i. Informentur ex eis pillule ex q̄bus a duabus. ʒ. et. ℈. ad tres sumant. Hę nāq; pillule valde conferunt quia non valentes surgere incedere faciunt. Epithima ad podagram frigidam. ℞. storacis liquide castorei euforbij: murrhe: aloes: achatie: omnium partes equales. Ex his omnibus vino veteri admixtis fiat epithima. Cūq; iste dolor quieuerit succurrat patiēti ex distillatione mulre aque calide ab alto: ⁊ inunctio fiat ex oleo de lilio et empl'm' ex bdellio molli ⁊ storace: ac fenugreco et

semine lini ⁊ armoniaco supponaꝫ qꝺ hoc modo cõficiatur armoniacũ bdelliũ in vino veteri resoluantur ⁊ alia oĩa eis admiscenꝫ ex quibꝰ fiat empl'm ⁊ supponaꝫ. hec nãqꝫ egritudinis spẽs est que in lapidis duritiẽ trãsit ⁊ reddit mẽbra et iuncturas fungis silua. Quapropter hanc habẽs passionez a fastidio ⁊ aqua frigida ⁊ a cibis grossis ⁊ a frequẽti ebrietate custodiaꝫ eiqꝫ precipiẽdũ vt dũ sanus est motu vtaꝫ et a coitu abstineat ⁊ precipue cũ satur fuerit: neqꝫ balneũ ingrediaꝫ neqꝫ exercitetꝫ post comestionẽ. Vinũ ꝓterea vetus ⁊ purum bibat eis quoqꝫ dum sanus est vtatur que vrinam prouocare consueuerunt.

¶ Dolor xo qui sciaticus vocaꝫ est qui ab ancha per corã totam vsqꝫ ad genu in lõgitudine protẽditur Quãdoqꝫ etiã in longitudinẽ ad virge sili'tudinẽ extensus per crus vsqꝫ ad pedes descendit. Additio. ¶ Id est vsqꝫ ad paruũ digitꝫ pedis descendit. cuiꝰ ratio est: qꝛ ascia ꝑ mediũ coxe et tibie dirigitur neruus ad cauillã pedis exteriorẽ ⁊ deinde ad paruum pedis digitũ. ⁊ illa est causa quare in passionibꝰ scie dolor extendit vsqꝫ ad illũ digitũ: inde est ꝙ qui habẽt calculũ in renibus sentiũt in eodẽ loco pedis formicationẽ ⁊ dormitationẽ ꝓpter nerui opilationem. vnde nõ possunt spiritus debito modo currere vsqꝫ ad locũ illũ. Textus. ¶ Et tunc si in cõplexione fuerit caloris dñiuꝫ et vrine tictura ex basilica manus eiusqꝫ partis prius minutio faciẽda est deinde ex sciatica. Si aũt egri complexio frigida fuerit ⁊ color fuscus sepe ꝓuocãdus est vomitus ex apozimate raphani cuꝫ syrupo acetoso coxa quoqꝫ ac pes ⁊ crus ex oleo in quo castoreũ euforbium ⁊ storax sint resoluta inungantur assidue. ¶ Qꝺ si dolor in coxa mãsiuus fiat eger ex almuri nabati ⁊ baurach clysterizetꝫ ⁊ ex enemate acuto quod in capko de appoplexia noĩauimus. Colliriũ quoqꝫ ex ciclamie ⁊ colloquintida factũ supponaꝫ. Que eo vsqꝫ fieri conuenit donec eger excoriationẽ incurrat. Ex ea enim duꝫ accidit plerũqꝫ cõsequitꝫ sanitas. Si aũt passio inueterauerit sinapis sumatur ⁊ cum fimo colũbino eiusdem quãtitatis teraꝫ ⁊ ex apozimate ficuum conficiãtur ex quibus coxe emplastrũ superponatur. Qꝺ tamdiu dimittatur donec in loco vesice aque fiant ⁊ findantur ⁊ effluat aqua que in eis est et vt vapore-

tur locus cū aqua calida: deinde eger p aliquot dies quiescere dimittat ⁊ si nōdum sanitati restitutus fuerit ad hanc eandem curā redeundū. Qđ si egritudo valde mansiua fiat ⁊ longi tēporis ⁊ timet ne vertebrū ꝑsiliat aut egressus fuerit locus ex instrumēto qđ rote assimilat canterizandus est ⁊ incendat cū coctura caput anche apud caput coxe. Huius tñ rei fermocinatio istius nostri operis metas transcendit. Taliter preterea patiētes in tēpore sospitatis vomere consueuerūt ⁊ soluere ventrē ⁊ regimē subtiliare ⁊ a cibis grossis frequenti ebrietate abstinere.

¶ De gibbositate. Cap̄.xci.

Cum gibbositas fieri incipit. Pillule maiores hermodactilorū dande sunt ⁊ oleū de keisim cū apozimate de semīb⁹ sepe sumendū. Locus quoq; ex oleo sambacino in quo storax liquida ⁊ castoreū ⁊ euforbiū resoluta sint frequenter inūgēdus ⁊ a cibis frigidis ⁊ grossis abstinendū. Aqua etiā calida in qua cocta sint mētastrū ⁊ sansucus ⁊ sticados arabicus ab alto super locū distillanda est: deinde frequēs fricatio ⁊ inunctio oleis calidis faciēda est. Qđ si his qui hāc patitur egritudinē puer fuerit balneum solūmdo ⁊ inunctiones ex his que prediximus sufficiunt. Si autem cū gibbositas incipit affuerit febris a predicto regimine oīno abstinendū sed apozima ex berberis factuz cū cassiafistula in potu tribuendū. flobothomia quoq; ex basilica faciēda est ⁊ empla vehemētia loco supponēda.

¶ De varicibus. Cap̄.xcij.

Cum vene grosse ⁊ plene ⁊ diuerso modo curuate et virides in crure apparuerint egritudo q̄ vitis vocat adesse. significat hec aūt egritudo frequētius accidit his q̄ multū pedib⁹ laborare ꝑsueuerūt ⁊ q̄ cibaria colerā nigrā gñantia frequēter sumūt. In prīcipio itaq; curatiōis hui⁹ passionis basilicā minuere ꝑuenit ⁊ ventrez ex his q̄ colerā educūt nigrā soluere. Quorū mētionē fecimus in capl'o de mel'ia hec aūt sepe faciēda sunt. Et ab oīb⁹ a q̄bus mel'iaz patiētes custodiunt in hac egritudine abstinenda sunt. Postq̄ ꝛo hoc regimen diu adhibitū fuerit ex venis quas in crure apparuisse diximus minutio fiat a q̄bus sanguis tādiu fluere dimittat donec q̄cq̄d in eis ē euacuet:

deinde hmõi patiens colerã nigrã expelllẽtibus vtaꝫ ꝛ mi:
nuaꝫ ex basilica ꝛ caueat sibi ab oibꝰq̃ colerã gñant nigrã.

¶ De elephantia. Cap̃.xcij.

Hec passio postꝙ mãsiua sit incurabilis est. Cũ autẽ
incipit si ei subueniaꝫ ꝛ vt dꝫ medicata fuerit aut
sanaꝫ aut manet sic nihil addens. Cum ergo pedis
grossities augeri videꝫ ꝛ colꝛ obfuscarivene quoqꝫ q̃ vites
vocanꝫ apparere ceperit eger assidue cogendus est vomere
ꝛ custodiẽdus a deambulatiõe nimia ꝛ statiõe ꝛ vẽter vomi
tu precedẽte ex pillulis maiorib⁹ ꝛ hermodactilis soluẽdus
deinde ad vomitũ redeundũ post illud. Hoc q̃qꝫ multotiẽs
fieri opꝫ. Eger p̃terea a cibis grossis est abstinẽdus ꝛ tibia
a calcaneo incipiẽdo sursum vsqꝫ ad genu stringẽda ante tñ
cõstrictionẽ epithimãda ẽ ex aloe ꝛ mirrha ꝛ achatia ꝛ ypo
quistidos ꝛ alumine cũ aceto forti dissolut⁹. Ex basilica q̃ꝫ
manus ꝓtrarie partis minutio faciẽda est. Neqꝫ erect⁹ stet
nisi pes prius stricte ligat⁹ fuerit neqꝫ epithima illo modo
dimittat. Vomitu quoqꝫ frequẽter vtaꝫ. Cõ si paruũ inter:
cessit spaciũ a precedẽti vomitu ꝛ appetit quiescere vapora
ip̃m cũ semib⁹ cauliũ siticados arabico cinere de vitib⁹ ꝛ lu
pinis ꝛ nitro ꝛ stercore caprino ꝛ farina fenugreci ꝛ liniaꝫ
etiã ex aqua cineris p̃ spaciũ vnius diei aut duorũ. Ipsa. n.
hui⁹ egritudinis maximã resoluit partẽ aut leuiorẽ reddit.

¶ De vulneribus lumborum. Cap̃.xciiij.

Cum aliquis longo tpe supinus super dorsum iacet
loca renum plerũqꝫ rubent ⁊ et mala ibi fiunt vlce:
ra. Cum ergo loca ista rubere cũ augmẽto visa fue
rint miliũ siue panicũ aut folia salicis sub eo sternẽda sunt
ꝛ ipse in die multotiẽs est soluẽdus loca quoqꝫ q̃ rubẽt aqua
rosata sup niuẽ infrigidata roranda sunt ꝛ flabellanda sunt
ipsa. Cõ si calor p̃seuerauerit imponaꝫ epithima de albu:
dracti qõ in capꝛo de apostematib⁹ noiauim⁹. Et si vesice et
vlcera ibi exorta fuerint ex vnguento de ceruſa curentur.

¶ De doloꝛib⁹ exteriorũ membrorũ. Cap̃.xcv.

Cum dolor i manu aut pede fit: eger interrogãdus
est si ex p̃cussione hoc ei accidit: aut si aliqd super
ip̃m mẽbruꝫ cecidit: aut si sup ip̃m diu iacuit aut si
contingit ex causa extrinseca. Si aũt ab exteriori causa nõ

cõtingerit locus dolẽs considerandus est. An sit magis rubeus ꝙ reliqui corpus aut non. Si.n. toto corpore rubicundior fuerit ex cali apostematis medicamie curãdus erit. Et si membruz neqz fuerit calidum neqz rubeum sed iam quotidie obfuscatur ꝛ siccatur aqua calida ab alto est sup ipm distillanda et ex oleo ꝛ cera resoluta inungendum et dimittendum sic donec dolor sedetur. Qđ si locus quasi grossior videatur ꝛ tactu etiam frigidus sentiatur frequẽter erit fricandus et aqua calida in qua sansucus et camomilla et sticados arabicus cocta fuerint ab alto vt diximus super ipm erit distillanda et ex oleo de keyri citrino inungendus. Regimen quoqz eius subtiliandum erit. Ipse ẋo multo vtatur exercitio et in balneo sudet. Si autem ista non suffecerint venter ex his soluatur que humiditatem educũt. Membrũ preterea si tactu sentitur frigidum fricetur prius ꝛ deinde inungatur ꝛ ex oleo costino et sambacino et oleo de ben tepidus et his similibus. Quod si ista non suffecerint ex vnguentis que in capitulo de paralysi nominauimus inungẽdum erit donec sanetur.

¶ Tractatus decimus. xxxv. continens capla de febribus.

Caplz.i. de plogo tractat⁹.
Cap̃.ij. de febre ephimera.
Caplm.iij. de ethica.
Caplm.iiij. de tertiana.
Caplm.v. de causonide.
Caplm.vi. de synocho.
Caplm. vij. de quotidiana que vocat flegmatica.
Caplm.viij. de quartana.
Ca.ix. de febrib⁹ ꝯtinuis.
Ca.x. de febribus cõmixtis vel erraticis q̃ accidũt de q̃nto i q̃ntũ diẽ vl de sexto in sextũ vel pãpli⁹ spatiũ.
Capitulũ.xi. de febribus ex quibus accidit calor ꝛ frigus simul.
Cupituluz.xij. de frigoribus febrientibus ex quib⁹ nõ calefit patiens.
Caplz.xiij. de febre syncopali q̃ fit de malitia humorum ꝛ eorum acuitate.
Cap̃.xiiij. de febre syncopali que fit ex multitudine humorum ꝛ cruditate.
Caplm.xv. de febribus que cõmitantur apostemata.
Ca.xvi. de febrib⁹ que fiunt ex pestilentia.
Ca.xvij. de febrib⁹ ꝯpositis.
Caplm.xviij. de variolis et morbillo.
Ca.xix. de his quoꝝ scia est necessaria ad regimen patiẽtiũ egritudies acutas.

Cap̃.xx.de signis bonis.
Cap̃.xxi.de signis malis.
Cap̃.xxij.de cognoscẽdo more febris.
Cap̃.xxiij. de cognitione tẽporum febris.
Cap̃.xxiiij. de cognitione digestionis.
Cap̃.xxv.de crisi.
Cap̃. xxvi. de significationibus ꝓnosticãtib⁹ crisim.
Cap̃.xxvij.de cognitiõe speciei euacuationis per quã fiet crisis.
Cap̃.xxviij.de significationibus ꝓnosticãtib⁹ bonitatẽ crisis vel maliciã vl' pfectionẽ ipi⁹ vl' diminutionẽ
Ca.xxix.de diebus creticis.
Cap̃.xxx.de vrinis.
Cap̃.xxxi.de egestionibus.
Cap̃.xxxij.de pulsibus.
Cap̃.xxxiij.de generib⁹ pulsuum que sunt decem.
Ca.xxxiiij.de regimĩe patiẽtiũ egritudines acutas.
Cap̃.xxxv. de regimine conualescentium.

¶ De prologo tractatus. Capitulum primũ.

FEbricitãtes ⁊ precipue acute nõ solũ necesse est vt medicus sepe videat: sed etiã vt ei semper assistat. Hos tñ in hac parte ponemus summas et aggregationes vicẽ punctorum ⁊ extremitatũ cõtinẽtes que vtiles erũt prudenti ⁊ vigilãti: ꝛ in hac doctrina nõ studuerit: nec sit ꝑfm eã operãtus. In pluribus eñ medicor̃ cõsilio nõ indigebit atq; errantiũ ꝑ eas cognoscet errorẽ ⁊ perfectionẽ necnõ diminuti diminutionem hec tã paucis cõprehendemus verbis ⁊ distincte ac cõpendiose: quẽadmodũ in alijs partib⁹ huius libri peregrinus ⁊ dimittemus valde subtilia ⁊ profunda huius doctrine perscrutari. Hoc eñ indiget qui multa vult inuestigare. Ad hoc ꝛo perficiendum diuino iuuabimur auxilio.

¶ De febre ephimera. Cap̃.ij.

HEc febris nõ hz̃ periodos sed est vni⁹ periodus tñ. Cuius ꝓpria significatio est q̃ neq; cũ rigore neq; horripilatione incipit: ⁊ qđ anteq̃ accedat precedat eã cã diuersa ab eo ꝑfm q̃ currit ꝙsuetudo sicut supfluus labor aut ira: aut angustia: aut solicitudo: aut vini puri vel multi potatio: aut q̃ diu stetit ad solẽ: aut sub aere frigido aut in aqua frigidissima: aut q̃ calidũ ap̃a qđ accidit ꝓpter casum vel percussionẽ in corpe p̃cessit: aut fit ꝓpter dolorez q̃ in aliq̃bus cõtingit mẽbris: aut ꝓpter repletionẽ ciborũ

multi nutrimēti:aut grossoꝝ opilantiū:aut vehemētis caliditatis:aut ꝑpter fortē fastidiū vel ꝑpter frequētē ventris fluxū ⁊ vehementē:aut ꝑpter multā morā in balneo:aut qꝛ balneauit se in aqua incōuenienti:vt sunt aque naturaliter calide:aut qꝛ no balneauit se vt consueuerat:aut qꝛ medicinas calidas sumpsit:vel qꝛ multū comedit:aut ꝓpter corizam ⁊ reumatismū:aut qꝛ diu a comestione abstinuit. Urina quoq; in hac egritudine:neq; in colore:neq; ſm substantiā:neq; ſm odorē multū mutat ab hoc qđ cōsueuerat. Calor etiā cū corpus egri tāgitur:neq; supfluus neq; mordicatiuus sentit.Cū aūt egritudo minui incipit sudoris ꝓuenit multitudo:aut si nō aliud cutis saltē humectatio aut resudatio:deinde sedat ꝓfecte.In hac ꝓterea febre neq; mult⁹ est timor:neq; ē mala. Qñq; tñ i alias malas trāsit febres cū ⁊ ipsius regimine ⁊ curatione error ꝓtingit. Additio. ¶ Febres in duo diuiduntur gña quoꝝ vnū est vt febris sit egritudo p se de quo in hac parte tractat.Alia aūt est vt sit accidēs:sed de curis egritudinū quas hoc gen⁹ cōmittatur in pte que hāc ꝓcessit sufficiēter tractatū est.Primū xo genus in tres partitur species.qꝛ calor innaturalis si in spiritibus solūmodo fuerit ⁊ hūores et membra in sua naturali dispositiōe ꝓseuerauerīt febris que in spū sit que dicit ephimera accidit ex aliqua hax.xi.causax.s.labore tristicia sollicitudine:vigilijs:fastidio:ebrietate: ira:bubone que sine manifesto vulnere cōtingit cutis spissitudine calore frigiditate.Si aūt calor innaturalis in hūoribus ꝓualuerit febris fiet putrida que in octo separātur partes.qꝛ si flegma extra venas putrefactū fuerit fe.quotidiana iterpollata generat Sed si in venis putrefactuz fuerit fit fe.quotidiana perseuerās ⁊ cōtinua.in alijs q̄q; sil'r est ℈ fe.tertiana cōtinua acuta ⁊ quotidiana cōtinua ⁊ quartana iterpollata ⁊ quartana cōtinua.Febris q̄q; que fit ex sanguine aut est synochus cū putrefactione ⁊ dicit cōclusa aut nō putrefactione que est vna ex specieb⁹ ephimeris:qꝛ absq; poroꝝ spissitudine ipsa generari est possibile.Tertiana quoq; cōtinua duas habet species:qꝛ si calor fuerit fortis ⁊ colere que sunt circa cor ⁊ in venis epatis fuerint accēse fiet febris que dicitur causon sed si colere ī venis q̄ a corde remote sūt accēdant febris ge

nerat q̃ est minoris caloris ⁊ vocat tertiana ꝯtinua. Text⁹
¶ Cū ergo aliq̃s hāc febrē cā laboris incurrit: opꝫ vt cū mi
nui febris eius ceperit eger balneū ingrediat ⁊ in domo me
dia sedeat iuxta porta per quā reddit ad domuꝫ primā que
ante faciē ipsius aperiēda est. Ad vltimū quoq; loc⁹ si talis
in quo delectet ⁊ ne vllo mō sudet si possibile est neq; inflā-
metur neq; estuet neq; cogatur anhelare vehemēter. Si au
tem locus talis in quo ipsum diu morari sit possibile vbi et
semicuplū tepidā cōtinens aquā in qua delectet ingrediat.
Corpori ẋo ipsi⁹ aque tepide multitudo supfundatur ⁊ pre
matur molliter: deinde corpus ipsi⁹ abstergat ⁊ ex oleo vio
lato tepefacto inungat: ⁊ maxima solicitudo adhibeat pre
cipue circa iuncturas ⁊ colli spōdiles ⁊ dorsi. Additio.
¶ Rasis in libro cōprehēsionis multoꝝ inq̃t: meū cor nō cō
fidit in hoc vt patientē ephimerā in balneū mittā vbi fuerit
cā laboris aut cōstrictionis pororū. ego enī hoc sepe exper-
tus sum nec inueni in eo vllū ꝓficuū ⁊ ego dico ꝙ non sciui
sit discernere inter ephimerā simplicē ⁊ eā q̃ est cū putrefa-
ctione mixta ideoq; ⁊ modum non inuenisti. Textus.
¶ Postq̃ aūt hoc aliquibus horis factum fuerit iterum in
aquā tepidā mittēdus est ex ea sup ipsum aliqua hora fundē
dum: deinde redeundū ad inungendū. Cōgitudo quoq; fun-
dēdi aquā super eū ⁊ inungēdi ex oleo ⁊ breuitas sint ꝫm la
boris vehementiā ac ipsius debilitatē. Post hoc ẋo egre-
diatur balneū ⁊ nutriatur ex oleribus ⁊ fructibus recētib⁹
⁊ carne pullina et edina ⁊ piscibus que vocantur ezie ⁊ ipsi
sunt bolie et abstineat a cibis calefacientibus. Et si non cō
sueuit vinū bibere sumat in potu iulep factū de zucharo;ta
barzet et aqua rosata. Si aūt solitus fuerit bibere vinū su-
mat ex eo minus solito quod tamen plus solito sit mixtum
aqua. Lectus quoq; eius mollioꝛ sit ꝙ prius: ⁊ plus solito
dormiat. Et si post aliquid de vestijs laboris et lassitudinis
superfluerit ad balneum vt diximus ⁊ totum regimen rede-
dum est donec se habet vt solebat.
¶ Si autem hec febris causa vigiliarū aut multe solicitudi
nis contingat eger postq̃ ipsa minui inceperit balneum in-
grediatur et sit in loco balnei. s. qualem supra diximus: nec
cibetur omnino: sed aqua tepida proprie super dorsum ipsi⁹

fundatur et nutriatur ex cibis ſimilibus his quos predixi=
mus vt vinum ſi bibere conſueuit mẽſurate ſumat et remo=
ueatur ab hutuſmodi ſolicitudine interpoſitione verborum
et alicuius iocunditatis:atq; alicuius ludicri. Oleũ quoq;
violatum olfaciat et dormiat in locis ſuauiter redolentib⁹
et in ſtrato molli.
¶ Cũ ex multa triſticia aut ex multa ira fiat hec febris bal
neum cum minui ceperit ingrediatur et intret ſemicuplum
aquã continens calidam in qua delectetur ⁊ aqua etiam ſu
per ipſum in domo balnei exiſtentem copioſe fundatur.
Ipſe preterea in loco balnei moretur vbi neq; a vento neq;
a frigore tãgatur aut moretur in prima domo balnei ĩ qua
tãdiu ſit donec cutis molleſcat ⁊ rubeat parũ:deinde aquã
frigidam ſubito ingrediatur et ab ea citiſſime egrediatur.
Cũq; egreſſus fuerit aqua roſata ipſius capiti ſuperfunda=
tur:⁊ pectus ex ſandalis ⁊ aqua roſata ⁊ camphora liniat:
et in potu granati muzi ſuccũ ſumach et ei ſimiles potus:
aut rob qđ fit de ribes:⁊ macianor acetoſorum ⁊ acetoſita
tis citri ⁊ nutriatur ex olerib⁹ frigidis ⁊ aceto et ex oleo cõ
fecto cũ zucharo ⁊ ex oleo amigdalino. A vino autez omni
no abſtineat niſi maximũ inde cõſequatur nocumentũ. Qđ
ſi inde conſequatur cũ ſucco granati miſceatur et ſuper ni=
uem infrigidetur ⁊ ex aqua frigida multũ bibat. ⁊ cũ bibe=
rit vinum granata acetoſa in aqua frigida abluta comedat
deinde aqua roſata ſuper ipſum rozet ⁊ ingeniet qualiter
eius ira quãtũcuq; poſſibile fuerit ſedetur. Additio.
¶ Cognitio aũt ſpecierũ fe.ex.xiij. procedit rebus quarum
nouẽ ꝓprie in egro attẽduntur:ideoq; oportet vt circa eas
maius ſtudiũ ⁊ ſollicitudo adhibeatur:qr ipſarũ ſignificatio
verior ac certior exiſtit. Alie vo quattuor cões ſunt aliis:
quare ſignificatio eſt debilior:que aũt in egro ꝓprie atten=
dũtur ſignificationũ. Prima eſt caloris q̃titas que in cõti=
nua multa inuenitur in ſynocho maior in cauſone aũt ma=
xima:⁊ in ethica leuis et in continua ⁊ tertiana ſil'r. Scđa
aũt ſignificatio eſt caloris qualitas que in cauſone inueni=
tur acutiſſima ⁊ valde pungitiua et fumoſa ſed minus q̃ in
cauſone. In ſynocho vero vaporoſa et in quotidiana huic
propinqua. in quartana vero minus pungitiua et ſimiliter

in ethica. Tertia autem significatio in pulsu attēditur qui in tertiana spissior ⁊ velocior ⁊ min⁹ sordidus q̄p in oībus alijs inuenitur. in ꝯtinua xo minor q̄p in oīb⁹ alijs ⁊ rarus ⁊ tardus in principio accessionis. in q̄rtana aūt magis tardus est q̄p in oībus alijs ⁊ est magis rarus ⁊ est paruus ⁊ durus ⁊ ī ethica est ꝓxim⁹ huic estq; paruissim⁹ ⁊ durissim⁹. in synocha aūt est magn⁹ ⁊ bene ordinat⁹: sed si fuerit synochus cum putrefactione erit magnus et male ordinatus. Quarta xo significatio est tremor vel rigor ex quo nihil in oībus acutis inuenit. in tertiana aūt ītерpollata maior est q̄p in reliquis oībus: sed quia cito corpus calefecit cito dissoluitur. in ꝯtinua xo minor est ⁊ calefactio retardat. tremor aūt vel rigor qui fit in quartana in principio est valde debilis: sed postq̄p tēpus incipit ꝓtelari ⁊ ipse incipit augeri donec ipse maximus fiat ⁊ calefactio ipsius multū retardatur. Quinta autē significatio est natura egri vt scz fit in oībus spēbus tertiane: colericus quotidiane: flegmaticus quartane: melācolicus ⁊ ī synocho sanguineus. Sexta q̄q; significatio est vrina vt scz sit ī oībus spēbus tertiane rufa ⁊ ignea ⁊ in spēbus synochi valde rubicūda ⁊ in ptisi vrine sani vicina: sed in fine egritudinis oleaginosa cū quotidiana alba: in quartana alba cūviriditate. Septima aūt significatio est regimē qđ p̄cessit in oībus eni spēbus tertiane et ethice ⁊ q̄rtane p̄cessit regimē in quo eger passus est laborem. in ꝯtinua aūt ⁊ synocho p̄cessit regimē qđ fuit cū ocio sitate. Octaua aūt significatio est accessio in febribus ītерpollatis. ī tertiana aūt nō transit horas duodecim ⁊ quāto spatiū fit minus tāto significabit materiā esse minorez. In quotidiana xo ꝓduratvsq; ad. xviij. horas aut. xx. ⁊ in q̄rtana trāscēdit. xx. neq; est possibile q̄p accessio quotidiane vel quartane sit in spatio triū horarū tm̄ sed vltra. Nona significatio est egri etas vt scz qui quotidianā patitur sit puer: ⁊ in spēbus tertiane vel synochi sit iuuenis ⁊ in quartana decrepitus vel senex. Cōmunes aūt significatiōes sunt aer: loca: tēpus: egritudines q̄ in tali tpe ꝯtingere soleut. Hec em̄ oia si calida fuerint egritudinē significabūt calidā: ⁊ si frigida frigidas et lōgas egritudines ꝓtendūt aut quotidianas aut q̄rtanas hee sunt significatiōes simpliciū febriuz.

ex quibus cōpositarū febrium significatiões inuenire pote ris. Cōpositio quoq; febris erit ꝟm diuersitatez que in his ꝟtingit significatiōib⁹ sz diligēter debes itelligere. Text⁹. ¶ Cum aūt hec febris ex multi vini potatione supuenerit: aut fortis ꝛ puri. Egro aliquid de potib⁹ quos nomiauim⁹ simplices. s. absq; alterius rei cōmixtione dandi sunt cū aq̄ frigidissima mixti ex quib⁹ nō impetuose sed paulatim bi= bat. Cūq; febris sedata fuerit balneū ingrediat in quo mo ram faciat in domo tēperata stando sicut ostendim⁹: ꝛ mul ta aqua super ipsius caput fundatur. Et nutriatur ex tapsil adesia citrina infrigidatis: ꝛ his similib⁹ ex rebus frigidis mixtis cū succo granatoꝝ ꝛ succo ribes ꝛ vue acerbe: ꝛ suc co ꝛ ex piscib⁹ qui vocant azie coctis cum aceto ꝛ olfaciat oleū violatū ꝛ dormiat diu. Cūq; expgefact⁹ fuerit balneū iterū ingrediat ꝛ ad p̄dictū redeat regimē. A vino aūt om= nino abstineat ꝛ in potu rob de fructibus sumat. Si aūt in capite fuerit grauitas ꝛ in oculis rubedo ꝛ extēsio: sanguis extrahatur cum flobothomia ꝛ ventosis. Eiusq; regimē to tum sit vt diximus: venter quoq; ex succo fructuū soluatur. ¶ Cum ꝝo aliquis hanc febrem īcurrit ex multo motu aut deambulatiōe nimia sub sole: aque rosate pars vna sumat et olei rosei pars media ꝛ aceti partis vnius q̄rta: ꝛ in am= pullam vitreā mittātur ꝛ cōcutiant donec inspissent: et ex eis i niue īfrigidatis sup ipsius sinciput paulatim fundat. Panis quoq; eis infusus in niue infrigidet et a principio accessionis vsq; ad quietem capiti superponat. ¶ Post ꝝo quieuerit febris eger balneū ingrediat: ꝛ sit in loco tpato vt diximus: vbi aqua tepida sup totū corpus ipsius ꝛ precī= pue sup caput fundat. In potu aūt sumat frumentū fractuz coctū in aqua: qđ tamen prius sit multotiens ablutuz cum aqua calida: cui postq̄ coctū fuerit multa aqua i niue infri= gidata admisceatur ex qua eger vsq; ad satietatem sumat: cūq; febris cessauerit ex cibis quos p̄dixim⁹ nutriatur.

¶ Cum autem aliquis hanc patit febrem eo q̄ sub frigido aere longam fecit moram: totū corpus eius a principio fe= bris vsqquo sedetur sepe fricandus est: non tamē duriter. Cūq; febris cassat domū calidā balneū ingrediatur in qua moram faciat donec sudor egrediatur. Postq̄ autez sudor

egressus fuerit corpus ex oleo tepido cum fricatione inun-
gatur donec sudoris multitudo egrediat: deinde ex aq̃ cali
da locus abstergatur et indutus egrediatur et eovsq; dor-
miat donec iterum sudet. ℙost hec in comestione cibos su-
mat subtiles ex quibus qd leue est. i. parum comedat ⁊ cum
mensurat sumat. ℚinsu xo forte bibat ⁊ si ex febre ⁊ fractio
ne aliquid redierit ad balneum ⁊ ad totum regimen quod
prediximus redeundum est.

¶ Si quis xo hanc febrem ꝑpter aquas naturaliter cali-
das patiatur si fuerint aque ille tales ex admixtione azegi:
aut salis aut ferri aut aliarū rerum que corporis superficiem
exasperare ⁊ cōtrahendo rugare cōsueuerūt eodē est regēd⁹
regimine quo is qui hāc incurrit ex frigore. ℚportet tñ vt
locus balnei in quo hic in domo calida moratur sit tēpera-
tus ante portam suam et sit porta scde domus corā faciem
ipsius aperta ⁊ aqua calida super ipm fundat et in eam in-
grediatur ⁊ inungat cum oleo ⁊ itcret effusio aque calide ⁊
introitus in eam ⁊ fricetur multū vicissim donec pori ape-
riantur ⁊ corpus tumescat ⁊ febris sedet ⁊ corpus rubeum
fiat. ℚd postꝙ factū fuerit egrediat ⁊ indumētis suis indu
tus dormiat deinde ex his que predixim⁹ nutriatur.

¶ Cum autem aliquis hanc febrem incurrit ex comestione
calidoruz ciborū oportet vt postꝙ febris quieuerit ex aqua
ordei multuz bibat. ¶ Cutus nutricatio sit post febris seda-
tionem cibus cum aceto conditus in quo nō est caro. Et est
ingeniādum qualiter eius venter solui possit ex prunis ⁊ ta
marindis ⁊ zucharo tabarzet syrupum quoq; acetosum sim
plicem de zucharo bibat ⁊ comedat granata muza ⁊ aceto
sa et oīa alia poma his silia. Ab omnibus xo cibis qui cor-
pus calefactiū abstineat. febris eñ hec ꝑprie ⁊ illa q̃ ex for-
tis vini potatiōe accidit vtreq; in putridā cito mutat febrē.

¶ Cum xo aliquis hac febre laborat eo q; plus solito come
dit aut cibum multuz nutriētem aut grossioris nutrimenti
sumpsit: quia hec species ephimere plerumq; adeo per mul
tos dies fit mansiua vt synochus esse videatur non est expe
ctandum donec febris a corpore recedat: immo venter cpri
ilico ex succo fructuum sicut noiauimus est soluendus ⁊ sy-
rupus acetosus est sumendus et ex ptisana tantūmodo mu-

triendus. ¶ Sed postꝙ febris alleuiari videtur aliquātulū eger in balneuz est mittēdus:in quo nō longam faciat mo= ram:ꝛ sit in aqua tepida ꝛ ex ea sup ipm fundatur:cuiꝰ etiā corpus ex sulphure diu fricari cōuenit.deide ex aqua lotus egrediatur.ꝛ sic ad suū redeat regimē ad ventris.f.solutio= nem ex succo fructuū ꝛ ad syrupū acetosum in potu sumen= dum ꝛ ad nutriendū ex aqua ordei:cūꝙ febris parum alle= uiari ceperit balneum iterū ingrediatur in quo longiorem ꝙ prius faciat moraz:ꝛ plus balneet ꝙm ꝙ febris diminui visa fuerit. ¶ In pricipio tū huius febris absꝙ magna cau tela balneū minime ingredi debet. Obseruandū est enī ne in eo laborem patiat ꝛ ne corpus calefiat. Qđ siꝫ cōtingat ipsum in balneo horripilationē pati ilico est extrahendus: qđ etiam in oībus quibꝰ post febrē ephimerā in balneo hu= iusmodi accidit horripilatio est obseruandū:hoc nāꝙ acci= dens non eā ephimeraz pati sed putridā portēdit. ¶ Ex his aūt ꝙque singulatim ꝛ absꝙ vlla ambiguitate febris co= gnosci pōt ephimera cū alijs significationibꝰ quas p̄dixi= mus:est vt egro cum se balneauerit non supueniat horripi= latio. Cum enim hec species ephimere cognita fuerit ꝛ vē= ter solutus:ꝛ vrina ꝓuocata:ꝛ nutricatio subtiliata fuerit: ꝛ ordo intrandi balneum ꝛ balneandi scōm febris diminu tiones obseruatus fuerit adeo bene sanabitur:ꝙ in febre putrefactionis minime transibit. Si autem in regimīe er= ror acciderit in febreꝫ mutabitur putridam que erit acuta: et synocham scilicet conclusam.

¶ Si quis ꝛo hanc patitur febrē qꝛ in comestione vna ali= quid comedit ex quo grauare ceperit si grauitas i superio= ribꝰ sentiet vētris:euomat illud aut supponat colliriū:si in inferioribꝰ sentiet grauamē. Cūꝙ passio minui ceperit bal= neetur ꝛ somnꝰ augmēteꝫ:ꝛ nutricatio subtilieꝫ:ꝛ per ali= quot dies a labore abstineat ꝛ ex aliquibꝰ cibis qui ventrē parum soluunt moueatur. De his quos in hoc nominaui= mus libro:vbi de sanitatis custodia tractauimus.

¶ Qui aūt hanc incurrit febrē cā aꝑatis qđ in aliqbꝰ fieri cōtingat mēbris ex parte ꝓtraria minuēdus est ꝛ aposthema illud infrigidādū quēadmodū in capꝛo de calido aposthema te ostēdimus. Balneū nullo modo ingrediatur neꝙ bibat

vinum donec apostema illud sedetur et eius igneitas reprimatur. Venter vero soluatur ⁊ calor extinguatur sicut docuimus ⁊ cibis infrigidantibus nutriatur.

¶ Cum autē aliquis hac febre laborat causa doloris qui in quibusdā cōtingit membris que fit causa doloris cōsiderandum est. Si enim est apostema calidū aut grossa ventositas aut humor mordicatiuus: aut quia multus comedit: aut siccitas magna que loco dominatur: aut complexio mala calida aut frigida simplex: aut cum materia ad ipsam causam remouendam est omnino intendendus: quemadmodū in capitulo de causis dolorum et earum curis docuimus. Febris enim ilico sedabitur cum causa remota fuerit. Cūq; febris quieuerit eger leuiter balneetur: et ex cibis quorum fecimus mentionem nutriatur.

¶ Qui vero hanc incurrit febrem: quia balnei vsum vt consueuerat pretermisit in balneus mittendus est donec febris reprimatur vbi multitudo dulcis aque tepide super eus fundenda est. Ipse quoq; ex furfure et semine melonum et pauco nitro diu est fricandus: deinde egrediatur et ex cibis extinguentibus nutriatur et vinum albū ⁊ clarum bibat valde temperatum. In mane quoq; iterū ad balneum eat: deinde ab eo egrediatur et sic ad consueta redeat.

¶ Qui autem hac laborat febre: quia multum famem aut sitim passus est: si cum sola doloritas et lassitudo et fractio eum inuaserit anteq; febris in eo sit cōfirmata inueniatur triticum fractus multa aqua ablutum et coctum et in niue infrigidatum dandum est et zucharum tabarzet. Si autem non inuenitur nisi postq; febris in eo inflāmata fuerit: precipiendum est ei sepe ex aqua frigida paulatim bibere donec febris reprimatur: deinde per aliquantulum temporis in aquam tepidā est mittendus et aqua super eum fundēda frigiditate cuius non ledatur: postea ptisanam bibat: et ex cibis humectantibus nutriatur: ⁊ a labore abstineat donec sanitati restituatur.

¶ Cū vero aliquis hāc patitur febrem ex coriza que ei accidit flobothomandus est: licet [paruū a precedēti minutione interceserit spacium aut etiam flobothomiam pati nō poterit cum vētosis sanguis extrahatur ⁊ a carne ⁊ si vino ab-

stineat ⁊ aquam ordei bibat ⁊ venter ex his que in capitulo de corriza nominauimus soluatur. ¶Pectus quoq; eius mollificetur ⁊ tussis sicut ibi docuimus sedetur. Cūq; ad salutez peruenerit reumatismus digestus fuerit ⁊ tussis sedata: ⁊ febris quieuerit in balneū est mittendus: ⁊ ordinatim ad consueta paulatim reducendus huius autem febris cura nō est negligenda. Ex ea enim plerūq; peruenitur ad pleuresim vel ad peripleumoniam.

¶ Sed si quis hec tenetur febre propter fastidium: he enim febres cū ructus fuerint fumosi ⁊ fetidi inuadere solent: et vix accidit cū acetosi fuerint si venter postea solutus fuerit per se alia non indiget cura nisi vt parum aque calide sorbē do traiiciat ⁊ balneetur ⁊ ex cibis infrigidantibus qui neq; cito corrūpant neq; cōuertant nutriatur: sicut sunt ea que ex succo vue acerbe ⁊ sumach ⁊ granis granati ⁊ his similibus preparātur. ¶Potus quoq; bibat que his inueniuntur similes. A labore autē ⁊ statione ad solem ⁊ coitu abstineat. Qđ si vēter per se nō solutus fuerit ex medicinis quas in capitulo de custodia sanitatis nominauimus soluēdus est.

¶ Si aūt hec febris superuenerit alicui in cuius stomacho aliq̄d cōtineatur qđ euomi possit ex aqua calida sorbeat: et et cum ea ipsum euomat. Et si grauitas in inferioribus ventris partibus sentitur collirium aliquod supponat. Cūq; vēter ꝓut oportet mūdificatus fuerit ⁊ cū hoc neq; ructus fumosus neq; grauitas neq; mordicatio in ventre sentit: neq; nausea balneādus est eger et nutriendus ⁊ regēdus eo regimine qđ ꝓdixim⁹. ¶Is quoq; cui hec febris accidit cā frequēter astellādi ex his q̄ in suo noīauimus capitulo curādus erit. Cūq; ipsi⁹ febris repssa fuerit in balneū mittēdus erit. ⁊ ex reb⁹ quas in hoc libro noīauimus nutriēdus. Sūt preterea ex hoībus quidā q̄ cū cibos multi nutrimēti frequenter comedunt vt sunt carnes graues grosse et pultes valde spisse ⁊ frumētū coctū ⁊ vinū grossum hāc incurrūt febrem. Quapropter hi a grossoꝝ ciboꝝ assiduatione abstinere debēt: ⁊ ex carne hedina ⁊ pullina nutriēdi. ⁊ syrupū acetosuz bibere debēt ⁊ de vino sumere debēt: qđ iā puenerit ad subtilitatē ⁊ claritatē ⁊ in ꝓfundū penetrare pōt. Is q̄q; qui a predictis leditur ante comestionē vti exercitio debet: ⁊ ven-

tris solutionē ꝛ flobothomiā assiduare. Si eñ nihil negligens affuerit egritudines incurret acutas ꝛ pessimas. Sūt etiā ex hoībus alijs qui cū laborē aut vigilias patiūtur: aut eoꝝ tardatur comestio: aut ex cibis subtilibus aut siccis nutriuntur ad febrē deueniūt. Quapropter huiusmodi hominum genus ab his rebꝰ abstinendū est. Cūq; febris eos inuaserit succurrendū est cito cū eis que corpus humectāt. Ex hoc eñ si neglectum fuerit ad ethicā deuenient.

¶ De febre ethica. Capᵐ.iiij.

Cūm febris tribꝰ diebus aut amplius permanserit neq; se mouerit neq; calor eiꝰ: neq; inflāmatio vehemēs fuerit neq; accidētia que febres acutas comitari cōsueuerūt cū ea affuerint vt est pulsus magnitudo ꝛ caliditatis ꝛ inq̄etudinis vehementia et anxietas ꝛ lingue siccitas atq; eiꝰ nigredo: ipsa tñ sic vno mō perseuerauerit neq; pōt in ea deprehēdi dimissio aliqua: neq; paroxismus: preter hec etiā ipsa inuenit quieta ꝛ quasi tepida tūc ethica adesse credit. Additio. ¶ Ethica non per se immo per aliud qꝛ longinquū est a rōne mēbra simplicia iādudum calefacta fore et spūs et hūores in sua natura existere. Textꝰ. ¶ Est itaq; ipsiꝰ ꝛitas sic experiēda. Egro vt in diuersis comedat horis est precipiēdū. Dō si inuētus fuerit semp post comestionē a febre magis infestari ethicā proculdubio esse ꝓnunciandū est. Dō si cū hoc etiā facies eius iā extenuata esse videat: ꝛ oculi cōcaui ꝛ caro imminuta atq; cutis desiccata fuerit ethica iā nō est in eo in principio: immo in ipso cofirmata est. ꝛ opata ꝛ diu est ex q̄ ipsum inuasit: hec aūt febris in principio sui cū nōdum: scilz ad aridita tē peruenit curabilis est. Ptisis itaq; signa cognoscēda sunt vt dum aliquis de egri sanitate cōfidit ad eā curandā ꝓperet. Dicemꝰ igit q; cutꝰ quidē ethica in ptisim trāsit timpora vehementer plana fiūt: ꝛ oculi cōcauant ꝛ nares subtiliant ꝛ fiūt ꝛotundiles ꝛ aures minorant ꝛ eaꝝ corpꝰ subtiliat: faciei q̄q ac frōtis tēditur cutis: ac si esset corriū qđ sup ossa faciei desiccatū foret: ꝛ totū corpꝰ similiter a carne nudū existit. Collum p̄terea tenne fit. ꝛ epiglotis foris ꝓminet. Cūq; pectoris ossa tactu aut visu cōsiderata fuerint: vnūquodq; eoꝝ cū suis extremitatibꝰ notari poterit. ꝛ postremo corpus nō vi-

detur nisi corij ⁊ ossa. Eiusq; vox ex illis audit ⁊ debilis et virtus oino destructa videt ⁊ pulsus subtilis ⁊ debilis et cū hoc etiā durus. Chorde q̄q; manifeste apparēt q⁊ caro dissoluta ē ⁊ venesil'r ⁊ cū hoc a sanguine vacue neq; ea⁊ cōcauitas magna rei capa⁊ existit. Pulchritudo q̄q; atq; claritas ab ipsi⁹ corpore oino recesserūt ⁊ cutis desiccata est: et cuti existētis in senio sil'is facta est. Cēter etiā ei⁹ attenua⁊ ⁊ debilita⁊ donec videa⁊ ac si costis adereat ⁊ qđ nihil in se cōtineat. Mirach p̄terea vētris intrīm subtilia⁊ vt nō videatur esse nisi solūmodo corium: ⁊ preter hoc spasma⁊ ⁊ desiccatur. Ossa q̄q; raschete ⁊ pectinis manuū plerūq; apparēt ⁊ vngues curuātur. Eum ⁊o capilli cadūt alicui ⁊ vēter soluitur: mors ei ꝓpinqua est. Cūq; corp⁹ ad hūc diminutiōis ⁊ debilitatis venerit terminū nūq̄ sauari poterit neq; meliorari. Sed dū carnis ⁊ sanguinis pulchritudinis ac ⁊tutis relique in eo inuenisitur: ⁊ qđ ex predictis significationibus apparuit neq; vehemēs est: neq; cōfirmatū sanari pōt: ⁊ ad suā redire dispositionē si ei vt oportet subueniatur. Si autem non fuerit multa debilitas neq; multa macies: neq; longum intercesserit spacium ex quo pati ceperit nec etiam ex signis ethice aliud apparuit nisi q⁊ febris lēta adest que iam per aliquos perseuerauerit dies: et postea parum siccitas et maciei inceperit huiusmodi patiens leuiter et cito sanitati restituetur si deus voluerit. Hac igitur febre laborā-ti: in primis aqua ordei danda est et postq̄ ipsa de stomacho descenderit ex piscibus qui ezie vocantur super prunas assatis aut in veru nutriendus est ⁊ ex olerib⁹ frigidis ⁊ humidis et portulaca et moluchia et lactuca et cucurbita ⁊ cucumeres et citruli: hic quoq; quotidie anteq̄ comedat balneum ingredi debet vbi in loco moretur in quo a calore ledi non possit et in aquam tepidam per aliquod spacium similiter mittendus est: deinde ex oleo vio. inungendus. Domus vero in qua moratur talis sit: cuius aer frigidus sit et humidus: ipsiusq; pauimentum ex rebus viridibus que frigide sint et humide sit stratum.

¶ Panniquoq; aqua rosa. infusi in niue infrigidata in qua camphora et sandali dissoluti sint pectori superponantur. Quod tamen fieri cōuenit cum stomachus alleuiatus fue-

rit ⁊ cibus ab eo descẽderit et etiam anteq̃ comedat. Cũq̃ predicti tepefacti fuerint panni mutandi sunt. Ꝺ tandiu fieri cõuenit donec frigiditatẽ sentiat eger iam ad multam sui corporis profunditatẽ peruenisse. Quod si ꝓpter huiusmodi curam superueniat ei prius horripilatio et postea accidat ei caliditas tepefiant paruꝫ ⁊ postea pectori superponantur neq̃ remoueãtur nisi cum desiccati fuerint aut multum calefacti. Oleum preterea vio. et oleum de seminibus cucurbitarũ in potu danda sunt et lectus solito mollior fiat ⁊ q̃tum plus poterit longo tempore dormiat a vigilijs autem atq̃ cogitatiõe ⁊ a motu ⁊ coitu ⁊a statione in locis calidis ⁊ sic ⁊ fame abstineat. Si autem cum hac febre fuerit nocumentũ ⁊ acuitas atq̃ calor trociſci de camphora quotidie in matutinalibus horis in potu tribuãtur. Cuꝫ autem sol ortus fuerit aquam ordei bibat. Atque ẋo quam in nocte bibiturus est iulep cum mucillagine psilij admisceatur neq̃ cessandum est immo importune instandum in pectoris infrigidatione. vnde ex frigidis epithimatibus et ex oleribus instanter epithimãdum. Cibaria ẋo non semel sunt tribuẽda sed ad multas vices partienda ⁊ precipue si estas fuerit. Ex quibus eger non tantuꝫ semper sumere debet quantum est ei necessarium ⁊ sibi caucat ne semel tantum comedat quantum id est quo eget. Ex aqua quoq̃ frigida paulatim in potu sumat neq̃ famen aut sitim vllo modo patiatur ⁊ ab omnibus que calefaciunt et desic. omnino separetur.

¶ Cum autem ethica iam meliorata fuerit et obfuscatio ac carnis diminutio manifeste apparuerint: verũtamen ad terminum fm quem ipsam diximus esse insanabilẽ nõdum peruenit ea laborans eodẽ indiget regimine quo et predictus. Oportet tamen vt super eum fiat assiduatio ⁊ perseueratio ⁊ frequentatio et perueniatur cum eo ad vltimum ⁊ mittatur in balneum ⁊ in tinã bis aut ter in die nisi in tali disponat manere loco in quo caliditas nullo modo eum ledere possit neq̃ horripilatio inuadere. Illos enim nequaq̃ volumus tp̃m intrare balneum nisi cuꝫ semicupiũ inuenire non possumus neq̃ aquã super eũ fundere vbi horripilatio eum inuadat. Sudare autẽ ⁊ aerem attrahere calidũ omni re ei deterior existit. ¶ Hanc itaq̃ patiens febrẽ in balneũ mit-

tatur ⁊ semicupiū postꝙ duarum horarū spaciū preterierit ex quo aquā ordei in potu sumpsit ⁊ cum de semicupio egre diatur ex olco violato inūgatur. Cūꝙ venter ab aqua ordei alleuiatus fuerit neꝙ in ructu sapor vllus remāserit iterum ad balneuz ducatur: ita tamen vt in eundo minime laboret: deinde mittatur in semicupiū ⁊ de aqua tepida tamdiu su= per eum fundatur donec ipsius corpus ingrossek ⁊ parūper rubere incipiat. Postea xo in aquā frigidaz semel submer gatur a cuius tamen frigiditate non ledatur: deinde ipsius corpus ex oleo violarū ⁊ ei silibus oleis inungak. Usus pre= terea regendi ipm in balneū incremētum recipiat. Cūꝙ ab eo egressus fuerit ex eis que diximus ⁊ fm mensurā quam diximus cibetur ⁊ iaceat in domibus tranquillis humidis bene olentibus in quibus sit aeris paucitas. Ante ipsuz xo panni frigida infusi aqua ⁊ parapsides magne ex ea plene ponantur aut lacune sint coram eo. Folia quoꝙ vitis ⁊ sa= licis atꝙ rosarū ⁊ violarū ⁊ sisimbriuz: ⁊ his simliū corā eo sternank. In tēpore xo hyemis nō sit in eius māsione ignis neꝙ fumus sed frigidū attrahat aerem: hec eñ mator eius existit cura. Quia propter hoc ita conseruak qđ nō oportet eum emplastra ⁊ epithimata frigida que prediximus exte= rius ad cordis confortationē apponere. Ex pānis quoꝙ ca lidis et in pondere leuibus cooperiatur corpus ⁊ precipue caput ne coriza aut catharrus ei supueniat ⁊ extremitates leuiter cōprimātur: patiens quoꝙ oleum de cucurbitis cuz oleo nenufarino conditū olfaciat ⁊ dormiat diu. Qđ si ma gnum diei superfuerit spaciū volueritꝙ iterum anteꝙ cenet tinam ingredi faciat quia conferret ei. Et si non comedat ⁊ ante comestionem non ingrediatur balneū ⁊ dormiat diu. Si autem siccitas ⁊ macies iam vehementer eum occupa= uerunt lac caprinum super ipsius corpus mulgeatur ex eo liniatur. Atꝙ aque que est in semicupio ex ipso aliquid ad= misceatur. Cumꝙ de semicupio egressus fuerit ex oleo vio= lato aut de cucurbita aut de nenufare inūgak. Si xo neꝙ caliditas neꝙ acuitas fortiter fuerit vinum album et subti le quod tam aque frigide habeat admixtuz vt sapor vini ab scondatur bibat. Sed si acuitas fuerit manifeste iulep de zucharo cum aqua frigida in potu ei tribuatur et ne venter

eius soluatur summopere est cauendum ad cuius cõstrictionem si solui ceperit est festinanduz. ¶ Huic preterea plerũq; si calor fuerit fortis confert lac vaccarum iuuenilis etatis de quo butyrum vehementer extractum est si fuerit acetosum ꝛ aqua ordei in potu est tribuenda. Et si venter solutus fuerit ipsaz cum tortellis sumat. Et est necesse cũ hoc quod diximus vt ad infrigidationem ꝛ caloris extinctionem studium impendatur. Cum autem huius vrina fuerit oleaginea aut in eius superficie petala apparuerint vnctuosa aut frusta carnis filis similia: aut aliquid simile furfuri in vltimo in huius regimine est insistendum.

¶ Sed si quis hac laborãs egritudine corpus habuerit vehementer siccum et vehementer macrum neq; fortis calor in eo fuerit lac calidum ita vt ab vberibus extractum fuerit si in potu sumatur aut cum eo micas panis comederit conferet ei. Omni ẋo lacte ad hoc asininum melius existit. Et post ipsum est caprinum. In lacte ẋo recẽte duo sunt obseruanda: ne scilicet in caseitatem transeat ꝛ ne conuertatur. Lac autem quod predixi mus cum in stomacho fuerit non transit in caseitatem nisi raro. Quod etiam numq̃ in caseitatem mutabitur si parum zuchari ei misceatur. Cum autem a lactis conuersione quis egrum custodire voluerit eius dispositionẽ in caliditate quotidie tangendo considerꝛ qualiter aerem attrahat attendat eiusq; pulsum inspiciat ꝛ vrinam atq; sitis ipsius quãtitatem. Si enim inuenerit hec oĩa maiora q̃ prius essent anteq̃ lac bibere ꝛ vehementer augmentata fore a lacte predicto erit abstinendum ꝛ lac acetosum absq; butyro aut aqua ordei in potu erit tribuenda ꝛ trociscꝰ de spodio et his similia. Venter quoq; strictus fuerit cum apozimate aqua prunorũ et tereniabin erit soluẽdus. Quod eo vsq; fieri cõuenit donec predicta remoueãtur accidentia. Post quorũ remotionẽ ad lac redire est ei precipiẽdum hec est eorum summa que ethicaz patientibus adhiberi conueniũt. Cum autem aliqui ethica laborantes ad hoc deuenerint vt ossa rascete ꝛ pectinis manifesta appareãt ꝛ pulsus deficiat ꝛ mirach vẽtris costis adhereat oiaq; eorũ ossa manifesta videãtur ꝛ subtilia non est in eis laborãdum vt ad sanitatẽ perueniãt sed vt ꝙquomodo

sustentẽtur. Quod fit ex nutrientibus que velociter penetrant et ex bonis odoribus. Caro quoq; pullina sumẽda est et in parua frusta incidenda et succus ab ea paucum salem habente extrahendus quẽadmodũ ab alia carne succus extrahi consueuit aut fiat hoc ex carne rubea que in collo editi reperitur. Deinde huic succo parum de succo pomoruz aut citonioꝛũ ⁊ parum vini admisceãtur aut tortella bene trita ei admisceatur ⁊ sic bibatur: aut sorbeatur. Additio.

¶ Tortella est panis biscoctus qui fit vt panis paruus totus concauus. Textus. ¶ Camisias ꝓterea tinctas induãt que ex sandalis aut musco si nõ capitis dolorẽ fecerint sint infecte fumigiũ quoq; ante eos fiat ex xiloaloe ⁊ nere ⁊ ante eos ⁊ in eorum circuitu ponantur odorifera et confectiones odorifera et aqua rosata super eos roꝛetur et olfaciant cibos odores habentes desiderabiles sicut est cibus qui fit de carne epatis ⁊ pulmonis minutim incisa ⁊ postea in frixorio cum ouis et croco et aceto cocta et inteslina ex carne frustatim incisa plena ⁊ cusabegi pulli quoq; assandi sunt ⁊ coram ipsorum facie scindendi ex quorum pectore carnem masticando succum solum traijciant: carnem autẽ pijciant si multum fuerint debiles. Quod si quis ex his aliquantulum fortioꝛ fuerit pulli cum aqua et sale coquãtur quorum pectoꝛa postea contusa cum iure exprimãtur quoruz succus cum coriandro et pauco cinamomo conditus ⁊ vinum atq; tortellas habens admixta in potu tribuatur.

¶ Anus aũt ex veteribus medicinis retulit se vidisse vnum virum et multos pueros qui postꝙ ad ethicam ad hanc deuenerãt dispositionẽ sanati fuerant. Ego tamen nunꝙ hoc vidi neq; credo verum forte et precipue postꝙ puerilẽ transierit etatem. Trocisci de camphoꝛa qui cuz sint cordis epatis ac pectoris infrigidatiui ethice que est cum ardoꝛe conferunt. Recipe rosarum rubearum .ʒ.x. spodij albi quod sit magnum frustum: seminis cucumeris: amboꝛum ana ʒ.v. seminis lactucarum .ʒ. ix. seminis poꝛtulace. ʒ .vi. seminis endiuie .ʒ. ij. seminis dulcis cucurbite. ʒ.vi. terenia bin. ʒ.x. camphoꝛe .ʒ. ß. Ex his omnibus cum mucillagine psilij confectis infoꝛmentur trocisci quoꝛum quisq; duas ponderet dragmas.

¶ Vs si venter solutus fuerit ex istis alijs trociscis de spodio qui sunt cõstrictiui detur. Recipe puluis rosarũ rubearũ spodij amboꝝ ana.ʒ.v. boliarmeni: gummi arabici. amboꝝ ana.ʒ.ij. succi berberis: succi sumach amboꝝ ana.ʒ.iij. balaustie.ʒ.i.ꝛ.℔. seminis coriãdri in aceto infusi et postea torrefacti.ʒ.ij. seminis acetose excorticati.ʒ.iij. fiant trociſci: quorum quiscꝫ duas põderet.ʒ. ex quibus vnus in mane: et alius post solis occasuʒ cum rob simplici de citonijs: aut de granatis aut de ribes sumatur.

¶ De febre que duobus diebus inuadit ꝛ vnum intermittit ꝛ vocatur tertiana. Cap̃.iiij.

Dius febris principium cum forti accidit rigore ꝛ pauco frigore sicut est dispositio pedis cum obstupescit: sed non prolongatur diu sicut frigoris spacium prolongatur: sed corpus cito calefacit adeo vehementer vt si corpus egri tangatur manus mordicationẽ sentiat caloris: accidit autẽ plerũqꝫ vt eger in tempore vehemẽtie caloris huius febris ꝛ in eius fine inaniter loquatur ꝛ precipue si calide fuerit complexionis. plerũqꝫ etiam ex ea accidit nausea et estuatio ꝛ vomitus colere rubee. Vẽter quoqꝫ quandoqꝫ soluitur ꝛ egreditur colera trina. ℙulsus in statu huius febris inuenitur magnus ꝛ velox ꝛ frequẽs: sed tñ equalis. Additio. ¶ In fe. tertiana nihil qđ̃ sit diuersum in pulsu inuenitur ¦ nisi ꝙ diuersitas que in vna contingit percussione hoc aũt est vt motus qui fit immediate pulsus tardior inuenitur q̃ ipsius principiũ et finis qđ̃ est id qđ̃ oĩbus fe. est cõmune: diuersitas aũt que inter vnam percussionem ꝛ aliam inuenitur non est in tertiana. Textus. ¶ Vrina quoqꝫ in colore est ignea: sed �means substantiã nõ est spissa: habet tñ fetorem ꝛ odorez malum ex putrefactione. ℍec aũt febris sepius euenit complexionem habẽtibus calidam ꝛ siccã: ꝛ qui multũ perpessi fuerunt laborẽ ꝛ vigilias ꝛ ieiunijs ꝛ ex cibis calidis nutrimentũ sumpserũt ꝛ vinum forte ꝛ vetus biberũt in regionib9 ꝛ tẽporib9 in caliditate distẽperatis. ℍec preterea febris nõ infestat egrũ vltra horas duodecim. ꝙnimmo sepe in horis pauciorib9 istis ipsi9 remouetur paroxismus vsqꝫ ad octo videlz horas. Cuiꝫ hora recessionis aduenerit cum sudore remouetur: ꝛ quãdo se-

paratur a corpore pulsus ab ea mũdificatur. Luz igitur hec accidentia cum febre inueniuntur:aut ex eis plura scienduz est febrem esse tertianã. Nõ si cũ predictis accidẽtibus aut pluribus ex eis cõtingat:tertianã in illa hora multis euenire absq; omni dubitatione sciendũ ẽst ipsam esse tertianam ac si vidisset eã vna diei infestasse ꝛ alia ꝙuisse. Additio. ¶ Significationes ẋo quib⁹ fe.tertiana nõ pura cognoscit sunt ꝙnq;. Una'est vt accessiones sint similes.alia duricies pulsus:ꝛ tertia ꝙ accessio plus.xij.horis perseuerat. Quarta ẋo est ꝙ corpus post accessiones fe. ex toto nõ remanet mundũ a febre. Quinta ẋo qr diuersuz inuenitur ꝙ ex egri cõplexione debet adesse ab eo qõ ex etate debet cõtingere ꝛ ex regimine qõ precessit ꝛ ex tempore. Earũ cura in primis est vt subtilis dieta in principio ab eis nõ obseruetur et vt ex nutrientibus incisiuis ꝛ subtiliatiuis nutriantur sicut est aqua ordei et pulli preparati ꝛ ptisana cũ ysopo et mẽtastro et spica balneũ nõ ingrediatur donec digestionis signa in eis appareãt.in quiete morẽtur semp ea ẋo que sub ypocũdriis sũt sepe calefiãt: postq̃ ẋo digestio apparuerit tribue eis multũ de syrupo de absinthio et ex syrupo acetoso et ex medicinis leniter soluẽtibus. Uomit⁹ preterea adeo cõfert eis ꝙ nos iã vidim⁹ ex eo sanatos fuisse neq; alijs indigue=rũt medicinis. Text⁹. ¶ Cũ igit eger taliter dispositus fortis inuenit:sueritq; diu ex q̃ nõ fuit solut⁹ de mirabolanis citrinis.ʒ.x.in aqua feruẽte die ꝛ nocte infundat : deinde manib⁹ fricatũ colet:cui.ʒ.xx.ex tereniabin misceantur ꝛ in mane in potu tribuat. Scamonee q̃q; recẽtis anthiochene ꝛ bone quarta.ʒ.vni⁹ in tãta quãtitate iulep.et aque que semel sorberi possit dissoluat ꝛ ad bibendũ tribuat donec vehemẽter soluatur. Cũ eñ hoc factũ fuerit aut febris nullo mõ accedet aut parũper alleuiabit:deinde ex toto regimine qõ narro regẽdus est. Si aũt eger fuerit delicioſus aut debilis ꝛ tẽpus fuerit estas circa vnãquãq; noctẽ pondus.ʒ.x.tamarindorũ ꝛ pruna sicca ꝛ grossa viginti sumantur:ꝛ in duab⁹ libris aque vsq;quo sint dissoluta coquãtur: deinde manibus fricata colẽtur ꝛ misceãtur huic colature zucchari tabarzet.ʒ. decẽ et in potu anteq̃ dormiat sumat. Cũq; mane factuz fuerit ꝛ sol eleuari ceperit ex aqua ordei

fm magnã quantitatẽ bibat et in loco bene quieto vel olen
te mozeť donec cibus digeratur: deinde ex oleribus frigi:
dis ꝛ muſagarat:id eſt cibi ſalſi qui ideo ſic vocãtur qz non
fiũt cũ carne in q̃bus non eſt amaritudo nutriat.Et a cibis
in quibus eſt caro abſtineat ꝛ comedat medullã cucumeris
et citruli et de ſucco cucurbite in tẽpoze ſuo bibat: de ſucco
cucumeris ſaraceni: ꝛ ſumat in potu aquam cum iulep ꝛ ſy:
rupum acetoſum ex zucharo aqua bene temperatum. Mo:
dus quoq; infrigidandi et extinguendi fm febzis calozem
obſeruetur. Uẽter preterea ſi p ſe ſemel aut bis au ter quo:
tidie ſoluat. Apozima prunozum nõ eſt dandũ: ſed ex aliſs
eſt regendus. In loco quoq; apozimatis prunozum ſuccus
granati muzi cum mucillagine pſilij eſt tribuendus. Epati
preterea in nocte in hozis ſeiz cum venter a cibo vacuus eſt
pannus ſandalis ꝛ aqua roſata infuſus eſt ſuperponendus.
Sitq; inter comeſtionem ꝛ inuaſionis principiuz longũ tẽ:
pus videlz nutriatur tribus hozis vel duabus anteq̃ febzis
accedat aut poſtq̃ receſſerit. Hic autem eger ab omnib⁹ ca
lidis eſt abſtinẽdus ꝛ in loco frigido ſit ſemper eius mora.
Qñ ſi febzis cũ magno ardoze ꝛ calore eſſe videatur ex ſuc
co cucumeris ſaracenici aut cucurbite aut citroli et ex mu:
cillagine pſilij cũ malis granatis aut iulep plus erit dandũ
et de aqua ozdei plus bibendum. Si vero dies prolixus fue
rit aut eius cibus non cito digeritur nõ conuenit tibi vt ex
aqua ozdei iterum ei tribuas poſt ſolis occaſum. ¶ Troci:
ſci quoq; de cãphoza quotidie cum ſyrupo acetoſo de zucha
ro in potu ſunt dandi in mane anteq̃ aquam ozdei ſumat p
duas hozas:aut ad minus per vnam hozam. Cunq; febzis
egrum dimiſerit adhuc eodem regimine quo pzius poſt fe:
bzem per tres dies erit regendus. Quibus tranſactis pulli:
na caro aut edina eſt danda. Interim tamen a balneo ꝛ ſo:
le ꝛ vino eſt abſtinẽdus:deinde ad cõſueta reducendus.

¶ De cauſonide. Cap̃.v.

Hec febzis de gñe eſt tertiane ea tñ fozti oz exiſtit: ꝛ
maioris calozis. Que quidem vna die fit validioz.
Alia vo minus calida. A cozpoze tñ nõ ſeparatur:
neq; hozripilatio cũ ea accidit neq; ſudoz niſi cum recedit.
Alia aũt tertiane accidẽtia ſunt cũ ea vehemẽtioza tamen

z firmiora. Lingua preterea ac labia citrina fiunt aut denigrantur: aut absq; dubio exasperantur si febris non valde fuerit fortis. Additio. Febrili ex hūoribus quedā sunt que inter acutas egritudines numerant̄. quedā ẋo non: que aūt ex oibus huiusmodi fe. digni⁹ nomē sumit acute est causon q̄ q̄ñq; est egritudo p̄ se q̄ñq; est accidēs qđ supuenit frenesi. Tertiana q̄q; pura siue sit cōtinua siue nō cōtinua inter acutas numerat̄ z synochus z synocha sil'r. feb. q̄q; q̄ fit ex flegmate z colera nigra z colera rubea nō pura nō numerat̄ inter acutas. Nulla eñ egritudo q̄ p̄. xl. dies morat̄ vocat̄ acuta imo cronica Causon eñ nō trāsit. vij. diē et synocha q̄ nō ē putrida sil'r. Tertiana q̄z pura z synoch⁹ putrid⁹ xiiij. diē nō trāsit. flegmatica ẋo plerūq; trāsit. xl. dies z q̄rtana plurimū puenit ad. vij. menses et q̄ñq; plus. Tertiana ẋo nō pura sil'r plerūq; morat̄ p̄. vi. mēses. Textus.

¶ In huius vero febris curatione: tali indigemus regimine quale in tertiana prediximus. Est tamen in ea plus studendū: et diligētior cura est ei adhibēda: q̄z quod est fortior illa et maioris incēdij. Egro igit̄ in nocte ex apozimate prunorum z tamarindorum quod prediximus est tribuendum vsq; quo venter quotidie bis aut amplius soluatur: trociscique quoq; de camphora: aut succus citrolorum aut cucumeris saraceni: aut ptisana semper in mane dentur. Additio.

¶ In egritudinibus que de furiosa contingūt materia duabus de causis medicina solutiua danda est in principio. vna est q̄r huius humores digestione nō indigēt. Alia q̄r si moti nō fuerint humores in augmēto aut in statu pernitiez inferrēt. Qđ si medicinam dare prohibearis eo q̄ in materia sit aliqua grossities in statu tamē dare non presumas sed quiesce ne naturam impedias. Textus.

¶ In die vero omni hora assidue cucurbite aut citrolorum succus ei tribuatur z ex mica panis abluta lacti a quo butyrum sit sublatū cum zucharo admixta regatur. ¶ Qđ si parum comederit aqua ordei iterum sumat sicut ostendimus: aque autem que illi in potu ministratur parum psilij admisceatur: z ex ipsius mucillagine cū iulep aut succo granati i potu sumat. Asperitas ẋo lingue cū panno lineo fricetur: deinde psilij mucillagine cum zucharo lambendo hauriat.

¶ Nucleus quoq; pruni paruꝫ adhuc carnositatis retinens in ore retinendus detur ⁊ panni aqua rosata infusi epati ac cordi pluribus supponatur horis. Et si eger in interioribus apostema non habuerit neq; stomachus neq; epar debilia erant dum esset incolumis: ex aqua frigida super niuē infrigidata multū in potu sumat cum calor valde accensus fuerit: de qua adeo vsq; bibat donec facies eius viridis fiat et tremat. Additio. ¶ Nulla fe. que cum tremore incipit est cōtinua si patiēti causonē superueniat tremor ⁊ post tremorem sudor eger iam sanus effectus est. Textus. ¶ Calor enim febrilis ex hoc ilico extinguet: deinde sudabit ⁊ euadet aut fere liberatus erit. Uenter autē si vehemēter soluatur ordeum confractū ⁊ ablutum ⁊ aqua coctuꝫ cum trociscis constrictiuis de spodio danduꝫ est. Syrupū ℞o acetosum et iulep ⁊ zucharū vitet. Rob autem simplex de granatis acetosis ⁊ malis ⁊ citonijs acetosis dādum est ⁊ ex omnibus que in capitulo de ventris constrictione diximus est regendus. Qđ si a vigilijs ⁊ capitis dolore sedatur sicut in earum egritudinū capitulis cōtinetur medicādus erit. Nos enim in hoc nostro libro non ponimus curas egritudinum nisi simpliciū. Ideoq; cum egritudines cōpositе fuerint ex propriis capitulis sunt earum curationes sumende. Sit preterea in hac febre et in oib⁹ cōtinuis febribus nutriēdi tps tūc cū eger aliquā sentit alleuiationē: aut si alleuiationē nō sentit sit in hora qua solitus erat comedere duꝫ esset sanus aut in hora qua dies infrigidatur ⁊ tēperatur. Interpolatis ℞o oportet vt sit hora comedendi longe ante earum accessionem quanto plus possibile fuerit aut post earū recessionem. Nos tamen ostendemus quomodo sue nutricationis regimen obseruari debeat cum de acutis tractabimus egritudinibus si deus voluerit.

¶ De synocho. Capitm. vi.

Hec febris cum incipit sine tremore ac horripilatione accidit immo cum calore incipit: et est cum ea in facie ⁊ in oculis et auribus ⁊ naribus rubedo ⁊ tristitia et inquietudo ⁊ inflammatio fortis ⁊ inspiratio magna et frequens. Additio. ¶ Synochus duas habet species. vna est sine putrefactione que sequit ex repletiōe que

est fm foramina cum qua patiens sentit magnam replexio=
nem que bonas habentibus cõplexiones ex multo sangui=
ne ⁊ bono abundãtibus cum ipsius adest multitudo accedit
hoc etiam sanguinẽ ab aere tẽperari pre ipsius multitudine
prohibet scilz anhelitu aut etiam si hijs minora acciderint
sed si in cutis superficie opilationes continget silr. Alia hu
ius febris species ẽ q̃ cũ putrefactiõe prime speciei curatio
est vt sanguis minuat vsquequo eger sincopiset. remouebit
enim cũ ⁊ infrigidabit corpus per sanguis minutionem q̃
quidẽ fluxus ventris vel vomitus semp cõmittat. hec quoq;
se. sub spẽbus effimeris cõtinet. alterius aũt speciei curatio
est illa quã rasis hic posuit. vrina ẋo inter synochã putridã
⁊ absq; putrefactiõe est q; vrina in putrida malũ habet odo
rez ⁊ q; diuersitas est in pulsu si fuerit illic putredo: nõ des
in potu aquã frigidaz nisi postq; nullum de membris fuerit
debile. Textus. ¶ Hanc preterea febrem anteq; accedat:
hec signa precedũt. Egro namq; adest in corpore grauitas
et extensio et pigritia ⁊ dispositio que lassitudini similatur
⁊ in somno superfluitas et amentia et in capite grauitas et
precipue in fronte et tymporibus. Venarum quoq; exubera
tio ⁊ guidegi videtur ⁊ pruritus in naribus ⁊ in locis vbi vẽ
tosis apponere consueuit sentitur. Hec quoq; febris accidit
adolescentibus corpora bone habitudinis habẽtibus ⁊ eis
qui ex carne et confectionibus de melle multum comedere
et multum vinum bibere consueuerũt contingit autẽ sepius
in hyeme ⁊ vere. Et q̃ corpus hanc egritudinẽ patiẽtis tan
gitur simile corpori de balneo exeuntis sentitur. Aut qui su
per corpus suuz multũ ex aqua calida fudit. ¶ Pulsus in hac
febre magnus sentit ⁊ frequẽs ⁊ vrina rubea ⁊ grossa. Cum
ergo in hac febre signa ista apparuerint aut plura ex eis fe=
stinandũ est ad egri minutionẽ faciendã in qua ex sanguine
multum est extrahendum. Ex hoc enim extinguetur hec fe=
bris. ¶ Si autem non prius subueniatur q; lingua nigra
fiat et superuenerint accidentia causon eger diximus rega
tur. In hac tamen febre ea que sanguinem reprimant ma=
gis sunt danda sicut rob quod fit de succo vue acerbe et de
acetositate citri et ribes et acetum ⁊ malum granatum pre
terea ad regimen egri subtiliãduz est diuertẽdum ⁊ ad mul=

tum ipsius comestionē minuendam. Si quis etiam egrum in sue egritudinis principio iuenerit ꝛ flobothomari fecerit hic que prediximus cibis ipsius admisceat. In potu preterea aqua frigida tribuatur ꝛ trociſci de camphora. Et si necesse fuerit venter ex apozimate prunorū et tamarindorum et zucharo soluatur aut ex succo granatorum acetosorū cum pulpa sua et zucaro tritorum. Postꝙ vo febris recesserit a carne confectionibus que ex melle fiunt abstineat ꝛ a vino donec ipsius sanitas sit cōfirmata. Hec quoꝙ febris est cōtinua ꝛ non interpollata neꝙ vocatur tertiana neꝙ cuz ea est aliquid ex igne ꝛ inflāmatione ꝛ acuitate que cuz causon sentiuntur sepe nisi in principio extinguatur. Hec preterea tres habet spēs. Una est in qua a sui principio nō cessat augmentari malitia vsꝙquo veniat crisis: aut eger moriatur. Alia vo est que semper in vna moueatur dispositione. Tertia quoꝙ est que quotidie a sui principio minuit. Illa autē que semp agetur plus indiget minutione q̄ alie. Post quaz ea que vnius est tenoris secundo eget: licet etiam tertia ea non sit priuanda. Ille tamen due plus indigent ꝛ precipue ea que cum augmento semper.

¶ De febre quotidiana que vocat flegmatica Cap. vij.

Hec febris cuz horripilatione ꝛ vo frigore in dorso ꝛ extremitatibus incipit ꝛ tempus ftigoris in corpore prolixum fit ꝛ vix calefit neꝙ cito peruenit ad inflammationē ꝛ calorē sicut tertiana. Quinimmo corporis calefactio in hac febre cum prolixitate ꝛ labore accedit ꝛ plerumꝙ calefit ꝛ iterum infrigatur ꝛ post etiam calefit. Qd postq̄ multotiens factuz fuerit manifestatur color ꝛ erit in toto corpore equalis post laborem tamen. Cumꝙ calor incipit per totum corpus spargi et equari non est fortis neꝙ purus neꝙ in corpore egri sentit incēdiū neꝙ mordicatio vt in tertiana ꝛ causonide neꝙ sitis est cū ea neꝙve hemēs inspiratio. Et si cuz ea fuetit vomit? aut vētris solutio hūores albi ꝛ pure flegmatici egerūtur aut cū pauca colera rubea. Facies quoꝙ in hac febre tumere aliquātulum videatur et corpus arescit et virtus appetitiua deprimitur. Pulsus quoꝙ in hac febre fm velocitatez et spissitudinem multo minor inuenit q̄ in tertiana et p̄ter hec est diuersus.

¶ Accidit aũt hec febris sepius pueris: t mulieribus t eunuchis: et corpora habentibus humida: et eis qui multum comedunt: t parum euacuãtur: t parum exercitantur: et in temporibus: t in regionibus frigidis t humidis.

¶ Urina ℞o i hac febre alba est t subtilis: aut rubea t spissa t turbida. Et ſm maius in ꝑncipio est in prima dispõne: sed postea succedẽte tpe in aliã mutaꝫ dispositionẽ. Eiusq; interpollatio in plurib⁹ in recessione diei cõtingit: t iuxta noctẽ. Neq; cum sudore separatur t precipue in primis diebus. Sudor t si cum ea fuerit erit paucus t viscosus.

¶ Uene aũt cum recedit febris non oino a diuersitate purificãtur: neq; corp⁹ a neutralitate: imo reliquie ex ea remanent que in corpore sunt vsq; quo alia veniet accessio. hic rursus quotidie ĩuadit in qua tempus paroxismi prolixius inuenitur tẽpore interpollationis: et fit longa et mansiua. Que plerusq; multis moratur mensibus: preter hoc quoq; est mala t mortis suspectionem secum habens. Cuz igitur in febre hec signa ĩuentiũtur aut plura ex eis sciẽdũ est ipaz esse flegmaticam. Q3 si in tẽpore huius multi hanc pati febrez inueniãtur tam certius credendũ est eam esse flegmaticam. ¶ Festinandũ est igitur t a prima accessione huius febris syrupus acetosus de melle cum aqua tepida est dãdus ad bibendum. Quem si potest hortandus est vomere: non tamen cogendus: ideoq; ex eo multum bibere debet.

¶ De vomitu ℞o ita sit vt res se habuerit: eger aũt non est fatigãdus: vt hoc modo oino mũdificeꝫ t vt prius ĩuestigetur. Ex medicamĩe qd̃ fit ex turbith q̃q; nocte est ei dãduz. qd̃. ℞. turbith fricati t cribel. cũ panno sericino qui vocaꝫ orale. ʒ. x. mastic. zinzibe. ãbox aſi. ʒ. i. zuchari quãtũ de oĩbus. Ex hoc q̃q; nocte põdus aurei vni⁹ in potu deꝫ: nisi vẽter a natura bis aut amplius inter diẽ et noctem soluatur.

Additio ¶ Rasis in hoc loco non cõsiderauit medicinas istas debere dari nisi postq; digestio materiei manifeste apparuerit. vnde si quis hoc ignorans aliter q; debet curare inceperit egrũ interficiet. regula aũt curationis patientiũ hãc febrẽ flegmaticã est in principio inscideret subtilia re cũ syrupo acetoso de semibus: cũq; egritudo ad statũ peruenerit studẽdũ est vt os stomachi rigiduz fiat quatinus ad

vomitū sit presto. Quotidiana eīn feb.nūq̄ euadit quin os stomachi patiatur. Cū stomachus cōfortat⁹ fuerit vomitus erit ꝓuocādus postq̄ raffanus ad comedēdum datus fuerit post que oīa cū hūores ab ore stomachi remoti fuerint ⁊ remāserint in oris fundo ventrē cōmouentia dāda sunt vt est medicina et turbith ⁊ sil'ia: vt aūt vomitus leniter ꝓuocari possit elleborus albus vt raffan⁹ mittat in quo diu teneat: deinde elleboro eiecto cū raffano vomit⁹ ꝓuocet. Textus. ¶ Cūq̄ mane factū fuerit zeleugebin de zucharo.ʒ.v. ei dā de sunt: et ilico post hec syrupi acetosi de melle collati.ʒ.i. est tribuenda. Hora quoq̄ comestionis ab hora accessionis quāto plus possibile fuerit est elonganda. Nutriendus ẋo est eger ex aceto ⁊ zucharo ⁊ pauca menta ⁊ ex olerib⁹ huic simulib⁹: ⁊ a cucumeris ⁊ citrolis est abstinēdus. Salsis ẋo in comestione vtat que ex aceto ⁊ almuri fiūt ⁊ regat ex radicibus sicle ⁊ ei⁹ extremitatib⁹ cōditus ex aceto et oleo et almuri ⁊ sinapi ⁊ alīs his similibus. Regat quidē eger sic per hebdomadā vnam. Et si febris lōgitudo ⁊ ei⁹ accidētia minorari inueniātur ⁊ hora sue inuasiōis retardari cōperiatur ita erit regendus. Si autem inueniat augeri aut stare: eger ex hac cōfectiōe soluat .quc.℞.turbith sani.ʒ.iĳ.succi absinthiĳ.ʒ.vni⁹ quartā colloq̄ntide.ʒ.vnius sextaz agarici ʒ.ſ.hiereptigre.ʒ.i.mastic.ʒ.vnius sextā. Conficiant cū syru po acetoso mellito ⁊ dētur egro deinde ad ipsius regimē est redeundum. Nō si egri virtus debilitata fuerit pulli assati ⁊ preparati in patella dentur ⁊ separetur a iure et micis. Et si stomacho superuenerint aliqua accidentia aut fortis nausea ex eis que in eoruz capitulis nominauimus curetur. Similiter quoq̄ si mala acciderit cōplexio vt diximus subueniatur. Si aūt febris quartā trāsierit hebdomadā de trociscis rosarū cōpletis in potu tribuat. Trociſci aūt complet̄is de rosis sunt.qui.℞.pulueris rosarū ru.ʒ.x. succi eupatorij.ʒ.vi.succi absinthij.ʒ.iĳ.mastic.ʒ.i.⁊.ſ.spic̄.assari. floris squinānti anisi omniū añ.ʒ.i. Informentur trociſci quoq̄ quisq̄ sit.ʒ.iĳ.ex quibus vnus cum. ʒ. i. huius apozimatis detur: quod.℞.corticem radic.apij: ⁊ radic̄ feniculi amborum añ.ʒ.x.seminis vtroruq̄ ameos cuscurhe: anisi: bedeguart suchaha omniuz.añ.ʒ.v. Coquantur cum aque lib.i.

donec ad medicatem redeat ⁊ misceatur ex eo cum.ʒ.i.syru pi acetosi ⁊ detur cum predicto trociſco. Egro quoq; inter omnes duas noctes medicamen de turbith ſemel detur: vt venter moueat. Si aũt febris adhuc fortis fuerit cũ alia cõ fectione ſoluat. Carnes quoq; caligine ⁊ mutagenat dẽtur ne virtus diſſoluatur. Amicis ẋo et ab vnctuoſis ⁊ cõfectio nibus que ex melle fiunt cuſtodiatur. Et obſeruandum eſt ne aquam frigidam in niue infrigidatam patiens in hac fe bre bibat: neq; aliquid eorũ que ei ſimilia ſunt ex rebus fri gidis. Ex hoc em̃ ſi neglexerit febris fiet longiſſima.

¶ De febre quartana. Cap̃.viij.

Hec febris cũ tremore adeo vehemẽti incipit vt dẽ tes cõſtringere faciat ⁊ cõcutere. Juncture quoq; atq; oſſa dolẽt: ac ſi aliq̃d ſuper ea foret appẽſum q̃ ea grauaret ⁊ pcuteret. Eſtq; diſpoſitio tremoris huius febris ſufficiẽs ad ipſaz ſignificãdã. Nõ eſt em̃ talis tremor in aliſs febrib⁹. Pulſus aũt in inceptiõe hui⁹ febris ex par uitate ac debilitate raritate q̃q; ⁊ tarditate ad mirabilem puenit diſpoſitionẽ. Et ſi q̃s recordat⁹ fuerit pulſus infirmi qualis erat dũ ſanus eſſet nõ indigebit alio ſigno in cogno ſcẽdo q̃ febris que incepit ſit quaterna: niſi illũ q̃ ex tactu vene ei manifeſtabit de ſuperfluitate paruitatis et tarditatis ⁊ debilitatis ac minoratiõis: ⁊ q̃ valde ſit cõtrariũ tpi pul ſus febris flegmatice. Hec q̃q; cũ caleſit ⁊ accẽdit valde ca lidior exiſtit q̃ flegmatica. Nõ tm̃ ad calorẽ puenit tertiane neq; tãta ſitis: neq; tãta inflãmatio: neq; tãta eſtuatio: neq; tãta inq̃etudo: neq; tãtus dolor capitis: neq; tm̃ alienatio nis inuenit in hac febre quantũ in tertiana. Additio.

¶ Pulſus aũt in hac fe. ex paruitate raſis in hoc erraſſe cre ditur q̃ dixit pulſuz quartanã patiẽtis ex puitate admirabi lem peruenire diſpoſitionẽ ſi intellexerit q̃ eor pulſus ſcilz oẽs alias febres habentiũ paruior ſit. Si aũt dicere voluit q̃ dixit verũ eſt em̃ q̃ pulſus flegmaticam fe. patiẽtis mi nor eſt pulſu omnes alias febres habentium. Quartanas vero fe. habentiuu pulſus tardior et rarior eſt pulſus habẽ tium quaſlibet alias feb. Textus.

¶ Hec autem poſt longas febres quaz circuit⁹ planeti fue rũt ſepius cõtingere cõſueuit ⁊ in antũno et in fine eſtatis:

ꝛ cõplexiones habẽtibus ſiccas. Urina ℞o i hac febꝛe alba apparet ꝛ ſubtilis aut appꝛopinquat rubedini et plerũq; eſt clara valde ꝛ cruda ꝛ groſſa ꝛ nigra aut rubea. Pꝛeterea ſi in hoc tẽpoꝛe multe febꝛes quartane multis accidũt ſecure credendũ eſt febꝛem eſſe quartanã. Cuiꝰq; vꝛina in hac febꝛe rubea ꝛ ſpiſſa viſa fuerit: ꝛ coꝛpus rubeũ et vene plene eger ex baſilica minuaꝛ: deinde totũ regimẽ qꝺ cõuenit ei adhibeatur. Additio. ¶ Subtile regimẽ flegmaticã feb. patiẽti nõ eſt dãdũ in pꝛincipio neq; quartanã neq; coꝛpus habentiũ has in pꝛincipio eſt euacuãdũ neq; hũoꝛes cũ medicinis que vehemẽter attenuãt valde ſũt ſubtiliãdi vt eſt tyꝛiaca maioꝛ ꝛ ei ſilla. Sed attẽdẽdũ eſt ſi minutione indigueꝛint ꝛ baſilicã ſumere manꝰ eis aperi. hec eñ paſſio fe. nũq; accidit abſq; ſplenis nocumẽto q; ſi inueneris ſanguinẽ turbidũ extꝛahe ex eo multũ ꝛ ſi nõ ilico ꝓſtringe deinde ex nutꝛiẽtibꝰ boni odoꝛis ꝛ cito digeſtibilis regere inciꝑas neq; tꝛibuat eis aliquod viſcoſum. Electuariũ ℞o dyatꝛiõpiperõ et dyaciminũ eis dona ꝛ mitte eos in balneũ ꝛ fac eos exercitari cũq; paſſio ꝑpe ſtatũ fuerit ipſoꝝ regimen ſubtilia et vꝛinã ꝓuocãtia ei tꝛibue ꝛ duꝛiciẽ ſi in eoꝝ fuerit inteſtinis diſſolue. Cũq; pꝛfecte digeſtionis ſigna apparuerint coleꝛam nigrã expellẽtia ſepe tꝛibuas tyꝛiacã quoq; in die interpollationis dona ꝛ medicinã de aſſa fetida. Galienꝰ dicit. quidã aũt patiebaꝝ tꝛes fe. quartanas cui quidam de ſtolidis medicis ante ſtatum dedit tyꝛiacã. vñ tꝛes quartane cõtinue facte ſunt ꝛ oppꝛeſſeꝛũt eũ donec moꝛtuꝰ eſt. Textꝰ. ¶ Si aũt hoc nõ fuerit viſum alique medicine que colꝛam expellunt nigꝛam ex his que in capitulo de melãcolia nominauimus dentuꝛ. Medicina quoq; mouens in ſequenti die poſt febꝛis laboꝛẽ dãda eſt. Cũq; acceſſio inceꝑit ſyꝛupus acetoſus cũ multa aqua tepida eſt tꝛibuẽdꝰ et eger vt ipſum euomat hoꝛtãdus eſt. Qꝺ ſi vomeꝛe non poteꝛit ſiclaꝝ ſinapi et ſalſa et eis ſimilia dãda ſunt. Quibus ſumptis vinum multa aqua mixtũ bibat deſup: deinde ſyꝛupũ acetoſuꝫ in q; ꝛafanus fuit infuſus in potu ſumat. In alijs quoq; diebus vomat ꝛ regimẽ ei amplificetuꝛ ꝛ de caꝛnibus pullozum et edoꝛũ ꝛ agnoꝛũ annaliũ mẽſuꝛate edat. Ante tamen comedat olera cũ almuꝛi ꝛ oleo cõdita ꝛ aquã calidam ſup ſe fun

dat et in ea sedeat anteꝙ comedat. In balneū quoꝙ mittē dus est: in quo tamen non sudet: laborem preterea atꝙ vigilias minus solito patiatur. Somni vero et quietis augmentationem assuescat vinum subtile ⁊ valde temperatū bibat.
¶ Solutio quoꝙ vētris assidue per vnū diē anteꝙ accessio veniat ei adhibēda est: sed vomitus in die accessionis est dādus. Alijs vero diebus qualiter nutriatur et corpus ipsius humectetur est pensandus. Et est considerandum an febris et in suis accidentibus et sue accessionis lōgitudine minuatur et que currunt in ea quia hoc bonum erit. Si autem nō multum inueniatur minorari eger vehementer est euacuandus. Quod si in vltimo factuꝫ fuerit nō permanebit febris. Qđ si vltra .xl. dies perlōgata fuerit egro cū reliquijs istius medicationis que diximus ad magnitudinē nucis de dyatriōpipereon quotidie in mane est tribuēdū ⁊ ex medicamine qđ fit ex assa ad auellane magnitudinē dādū. qđ. ℞. asse folioruꝫ rute sicce piperis oium equaliter: mellis qđ sufficit ad conficiendum. Sumat ex hoc medicamine quantum est auellana in hora dormiendi et eger post ipsum dormiat. Balneum preterea ingrediatur et sudet in eo: nō tamen in die accessionis. Vinū quoꝙ vetus ⁊ purū bibat ⁊ si fuerit tēpus estatis ⁊ corpus macrū ⁊ calidū meliꝰ erit ne aliqua ex calidis medicinis detur. Sed serū cuꝫ zucharo tabarzet ei sepe tribuat. Apozima quoꝙ de epithimo et mirabolanis indis interdū detur ⁊ ex cibis nutriat humectatiuis. Vomitus etiā in principio accessionis in die qua eū infestat febris cū syrupo acetoso ⁊ aqua tepida prouocetur.

¶ De febribus continuis. Cap. ix.

TErtiana quartana ⁊ quotidiana plerſiꝙ fortasse non remouentur sed permanent semper. In hora accessionis fiunt fortiores: postea reprimuntur nō tamen separantur ita vt corpus ab eis omnino sit liberum: deinde iterū vt prius in hora accessionis inualescunt. Accidētia ℞o harū febriū cadē sunt que ⁊ predictarū: excepto qꝺ cū tremore nō incipiūt neꝙ sudor in toto corpore est cū istis nisi cum recedūt. Materia eñ illaꝫ istarū etiā est materia. Sed est in quātitate maior ⁊ in qualitate deterior ⁊ plus timorosa. Eadem igitur cura istis subueniendū est ⁊ illis me

dicinis tñ in harū curatione magis studiosus ⁊ frequentius debet esse sollicitus q̄ in predictis. Additio.

¶ Febres cōtinue neq̄ cū tremore incipiunt neq̄ in spatio xxiiij. horarum recedūt. in pulsu ẋo earū diuersitas est ⁊ est male ordinat⁹ ⁊ mali pōderis q̄ si cū hoc augmētū earū fuerit angmentet diuersuz significabit q̄ tēpus longū erit et si i die tertia mā furere visa fuerit ⁊ mouerit se: neq̄ in vrina neq̄ in egestiōe aliqua digestiōis signa apparuerit scire debes egrū nō in die. vij. euasurū. silr si in die quarta furere ceperit ⁊ digestio nulla apparuerit si videris febrē ac si esset occulta ⁊ nullo mō manifesta significabit febrē longaz fore ⁊ precipue si facies nō macrescit neq̄ fit tornatilis. Text⁹.

¶ De febribus cōmixtis que accūt de q̄nto in q̄ntum diem vel de sexto in sextum vel amplius. Cap̄. x.

Dis febribus laborantes in singulis accessionibus per vnam diem ante sunt soluendi. ⁊ in die accessionis vt euomāt laborādum ⁊ preter ista regimen qđ in cap'o de febre flegmatica nominatū est circa eos obseruandū est si eger fuerit grossus ⁊ comedendi auidus ⁊ gulosus. Si aūt fuerit siccus ⁊ macer ex eis que colerā purgant nigrā est soluēdus. Et preter hoc regimē qđ in quartana dictum est circa eū obseruandum. Additio. ¶ Febres iste ex flegmate vitreo ⁊ colera nigra spissa valde ghanť q̄ hypo. confirmauit. Hal'. negauit. Textus. ¶ Mixte ẋo q̄ certos non obseruāt paroxismos fiunt aut ꝓpter apa qđ in aliq̄bus membrorū fit ⁊ precipue in renib⁹ aut qr in quartanā trāsitura est. Differentia tñ inter eas est q̄ cū prima est dolor in aliquo ex mēbris aut inferi⁹ sub dorso: aut i suis opatiōib⁹ est lesio. Cū alio ẋo nihil horū inuenit. Prime quidē curatio est mēbrū infirmū sanare qđ fiet obseruādo ea q̄ declarauimus in locis vbi de his tractauimus. Scda autē curabitur semel euacuādo ⁊ alia vice calorē reprimēdo. Qđ iō fieri conuenit ne humores oīno integre adurantur.

¶ De febrib⁹ ex quib⁹ accidit frigus ⁊ calor simul. Cap̄. xi.

Si cum febre causon in lingua fuerit nigredo et inspiratio magna ⁊ sitis multitudo ⁊ estuatio: fueritq̄ corporis superficies frigida erit significatio mala.

¶ Similiter quoq̄ si extremitates ⁊ corporis supficies fue

tint frigidissime ⁊ febris fuerit ꝑpter aꝑa qꝫ est in interio-
ribus. Ego tñ nõ in hoc sermone de hac tamen specie loqui
volo immo de omni febre in q̃cũqꝫ corporis superficies fue
rit frigida. Cum qua eger fatigationẽ ⁊ fractionẽ ⁊ febrem
⁊ alices ⁊ ossitatões sentit ⁊ pulsus est velox ⁊ inspiratio si-
militer ⁊ calor ꝯtinuus sentitur interius nec interpollatus
ex regimine febris flegmatice erit regendus. Additio.
¶ Hec fe. empiala vocatur que ex flegmate vitreo et grosso
generaꝫ cuius vna pars cõputruit. alia ꝟo pars eiꝰ a loco
putrefactionis ita remota est ꝙ nũdum potuit calefieri in
ter hãc aũt ⁊ quotidianã. est hec differẽtia qr materia q̃ti-
diane est flegma solutũ huiꝰ aũt materia ẽ flegma cõpactũ
scz vitreũ. Est etiã alia fe. que dicit liparios ⁊ fit ex humori
bus colico rubeo aduſto mixto vitreo flegmati melie spisse
⁊ calefit superficies: quia co. rubea leuitate sua egredit ad
exteriora. interiora aũt infrigidantur qr flegma et colа ni-
gra ex sua compactione neqꝫ dissolui neqꝫ egredi possunt.
Textus. ¶ Qñ si in supficie corporis fuerit calor vt calor
febrientis in pulsu tamen non sit velocitas neqꝫ inspiratio
sit spissa nec magna neqꝫ eger ex calore febrili aliquid ma-
gnum senserit interius immo totum calorem ⁊ incendium
⁊ fractionem in corporis superficie senserit fueritqꝫ hoc cuꝫ
interpollatione syrupus acetosus ⁊ geleniabin de zucharo
egro dent et ex aceto ⁊ oleo amigdalino nutriatur. balneũ
quoqꝫ quotidie ingrediatur in quo parum sudet ⁊ multum
ex aqua calida super eum fundatur. Que si suffecerint bene
erit. Et si non venter ex apozimate mirabola. erit soluen-
dus et ad regimen erit redeundum. ¶ Qñ si eger horripila
tionem cum inflãmatione mixtam senserit ⁊ inspirat preter
hoc inspirationem calidam ⁊ passus fuerit alices: ⁊ senserit
calorem prius ⁊ ilico post frigus aut prius frigus ⁊ post sta-
tim calorem ex apozimate mirabolanorũ citrinorum et in-
dorum ⁊ tubith ⁊ zucharo est soluẽdus. Trociſci quoqꝫ dya-
rodon parui ⁊ trociſci de spodio quotidie pondere duorum
aureorum cum syrupo acetoso de zucharo ⁊ succo granato-
rum dandi sunt. Descriptio autem trociſcorum de rosis qui
parui dicuntur ista est. ℞. pulueris rosarum rubearum. ʒ. x.
spice nardi succi liquiritie amborum ana. ʒ. i. seminis citro-

lozum : seminis endiuie ambozum ana.ʒ.ij.Ex his cum iu-
lep confectis informent trociſci ꝛ ſumantur in potu. ¶ De-
ſcriptio trociſcozuꝫ de ſpodio.℞.ſpodij.ʒ.x.roſarum rubea
ruꝫ.ʒ.iij.ſeminis citroli:ſeminis lactuce:ſeminis cucurbite
omnium ana.ʒ.ß.ſucci liquiritie tereniabin ambozum ana.
ʒ.v.ex mucillagine pſilij conſpergantur ꝛ fiant ex eis troci-
ſci et bibantur.

¶ De frigozibꝰ ex quibꝰ nõ calefit patiẽs. Cap.xij.

QUm in conſuete alicui tremoꝛ cuꝫ interpollatione
ſuperuenerit neqꝫ calefit immo coꝛpus ad primaꝫ
redibit diſpoſitionem poſt aliquot tempus ab in-
cohatione ſua ad diſpoſitionẽ ſuam preter quod non ſequa
tur ipſum febꝛis eger ex eis que prediximus in capitulo de
febꝛe flegmatica eſt euacuandus ꝛ ipſius regimen ſubtilian
dum ꝛ omnia que flegmatis ſunt generatiua ſunt prehiben
da.Hic preterea eger parum dormiat et in hoꝛa ipſius tre-
mioꝛis deãbulatione vtatur.Et ſi egritudo diu perſeueraue
rit ex medicamine de aſſa ad auellane magnitudinem ante
hoꝛam tremoꝛis dandum eſt:deinde pannis cooperiendus
ꝛ precipiẽdum eſt ei vt vehemẽter moꝛetur coopertus neqꝫ
ſepe voluatur.Qꝛ ideo fieri conuenit vt ſudet ꝛ tremoꝛ re-
moueatur.Ex oleo quoqꝫ de coſto eſt inungẽdus ꝛ aqua ca-
lida in potu multotiens eſt ei tribuẽda.Eger quoqꝫ cooper-
tus doꝛſum ꝛ caput ex aliquo groſſo panno faciẽ ſupꝫ aquaꝫ
calidam ponat cuius vapoꝛẽ in facie recipiat vt ſudoꝛ pro-
uocetur ꝛ tremoꝛ remoueaꝫ.Vinum itidẽ foꝛte ꝛ purũ cum
pipere in potu tribuatur ꝛ tremoꝛ remouebitur. Additio.
¶ Hec febꝛis ex flegmate vitreo qꝛ non putruit generatur
eſt tñ extra venas ꝛ reſudãdo exit ꝑ muſculos: ideoqꝫ ex eo
frigus ſolũ ſentitur.vñ hoc in nũero febꝛiũ nõ eſt ponẽduꝫ.

¶ De febꝛe ſincopali que fit ex malitia humoꝛum ꝛ eo
rum acuitate. Capm.xiij.

QUandoqꝫ febꝛis alicui ſuperuenit que ſecundum
maioꝛem partem in die tertia paroxiſmum facit
cum qua facies egri cito ſit toꝛnatilis et coꝛpus
macreſcit.Virtus quoqꝫ que in pulſu attenditur cadit poſt
vnaꝫ aut duas acceſſiones. Quod ſi acceſſio amplius adue
nerit perducetur eger ad ſincopim poſt ipſam ꝛ foꝛtaſſe mo

rietur ex illa sincopi. hec ℞o febris in corporibus semper ge
neratur que sunt complexionis in vltimo calide et sicce.
¶ Cũq; hoc visum fuerit egro succurrẽdũ est aquaz ordei in
potu tribuẽdo cũ qua aliquid granati muzi est miscẽdum et
dandum. Eger quoq; in loco dormiat ventoso ⁊ camisiã in=
duat que aqua ro. ⁊ sandalis sit infusa. Uenter etiã ⁊ latera
ex sandalis ⁊ aqua ro. liniãt ⁊ assidue paruũ sumat nutrimẽ
tum ex mica panis simullaginei in succo granati muzi infu
sa ⁊ fructuũ ei sil'iũ. Ex pullis quoq; cũ succo vue acerbe cõ=
ditis ⁊ cucumerib⁹ ⁊ citrolis ac cucurbitis ⁊ fructib⁹ frigi=
dis in niue infrigidatis nutriat aquã etiã frigidam bibat.
Anteq; ℞o accessionis sit principiũ succi granatoꝝ in quo
panis de simula sit infusus in potu sumat aut aquam ordei.
¶ Os si cũ circuitus inceperit anteq; aliq̃d detur supuene=
rit sincopis. Os egri in illa hora erit aperiẽdum ⁊ elaborã=
duz vt aquã i qua puluis tortellaꝝ sit infusus. Aut ptisanaz
traiiciat. ¶ Si aũt sincopis fuerit fortissima insistẽdum est
vt paruũ ex tortellis puluerizatis cũ vino subtili hñte aquaz
frigidã sue quãtitatis admixtã traiiciat. Custodiẽdus ẽ pre
terea ab aere calo ⁊ balneo ⁊ labore ⁊ vigiliis et ab oĩbus
que eſiare pñt. Ex aqua ℞o frigida est lauãdus ⁊ oĩ tpe nu=
triẽdus etiã si accessiõis hora affuerit. Si ℞o febris calidi=
tas cũ incepit vehemẽtissima fuerit cũ siccitate. Lac de quo
butyrũ sit extractũ cũ trociscis de cãphora in potu sumat.

¶ De febre sincopali que ex multitudine ⁊ cruditate
humorum fit. Capᵒ.xiiij.

Sepe febris aliquẽ inuadit q̃ fm maius paroxismuz
vt flegmatica facit. In qua corpus mollificatur et
facies tumere incipit. Et si corpus nõ fuerit nutri=
tum sz eſiatim supueniet egro inde sincopis. Et si nutrimẽtuz
adhibeat mollicies cõsequet ⁊ febris fiet validior ⁊ in lon=
guz ꝓtrahet tẽpus. Huius itaq; febris curatiõis principiuz
est vt crura egri a genubus vsq; ad pedes cuz pannis qui in=
ter lenitatẽ ⁊ asperitatẽ sint medij fricent donec rubere vi=
deant: deinde ad coxas tendendũ est in quibus sil'r fricatio
fieri conuenit incipiendo superius ⁊ descẽdendo vsq; ad ge=
nua: donec paruũ rubere incipiãt ⁊ sit fricatio in vehemẽtia
eq̃lis: post hoc quoq; manus eorũ: ab ascellis vsq; ad volam

ad predictor ſimilitudinē ſunt fricāde: deinde pectus ⁊ dorſum. ℔ oſtq̄ omnia ad pedū ac alior membror fricationez ſicut prediximus eſt redeundum. Additio.

¶ De quotidiana cū malefactione inquit Galienus. hec ſpecies ex repletione q̄ fit in corpore a crudis hūoribꝰ generatur magna debilitate in ore ſtomachi exiſtēte ſiue a natura ſiue a faſtidio qđ ei ſepe accidit: vñ huiꝰ egri color in albedinē vel nigredinē vel viriditatez ſiue in colorē plūbeum mutaī. ℔ ulſus quoq; eius paruus eſt ⁊ diuerſus. iōq; euacuatione indiget ⁊ nō tñ cum minutione. auget eñ minutio corporis eiꝰ frigiditatē ⁊ humor ipſiꝰ cruditatem vētris q̄z ſolutionem eger pati nō pōt. Supuenit eñ ei ſincopis citō iōq; precipe vt cū fricatione euacueī: quēadmodū vt hic docuit Raſis. precipe etiā vt ex oleis calefaciētibus inungaī vt eſt oleū ſiſaminū ⁊ anetinū ⁊ cerrinuz. ℔ oſt quoq; inunctionē corpus abſtergendum deſiccaī ne opilatio in porris inde genereī. In primis quoq; tribꝰ diebus cibus eis interdicatur preter ſolū ydromel q̄ ſi cū hac pulſus fuerit paruiſſimus ⁊ debiliſſimꝰ maximi nocumēti ſignū erit. Si autem ſigna minora iſtis viſa fuerint pōt fieri clyſtere ex ydromelle ⁊ eger nutriri ex pane vino multum granato infuſo ſi nō habuerit aq̄ā in ipſiꝰ interioribus in hac preterea egritudine eſt cauēdū ne emplaſtrū vētri ſupponatur vel embrocetur neq; aqua calida ab alto ſup euz fundatur anteq̄ humores ſint maturi ⁊ eor maior pars euacuetur et ſi tollerare poterit ex ſolo ydromelle vſq; ad diē. vij. nutriātur preter qđ virtus cadat qđ ipſi erit melius. Mollificatio ⁊ ſincopis idem eſt cū ſcilz eger cadit in extaſim: lippothomia eñ eſt ei vicina ⁊ eſt debilitas: ſed ſi hūores fuerint groſſiſſimi ſyrupus acetoſus ⁊ yſopus ei deī. Qđ ſi preter hoc adeo ſint putridi ne corpus ex eis nutriri poſſit cū ſine nutrimento ſtare non poſſit eger euadere nō poterit domꝰ. preterea optime ſit tēperata. Aer eñ calidꝰ hūores groſſos plerūq; eliquat ⁊ ad aliquod mobile membrum fluere facit. frigidus vero prohibet eos ad maturitatem peruenire. Textus.

¶ Cūq; hmōi patiēs ſitim paſſus fuerit oximel in potu ſumere cōuenit. Famē quoq; cū habuerit aquā ordei ⁊ panez atq; ydromel mixtū cū zucharo ſumat. Cauēdū quoq; eſt ne

aqua frigida detur. Tēpus autē inter fricationē ⁊ somnum partiēdū est: ita vt mediū deputet fricationi ⁊ mediū somno ⁊ quieti. Additio. ¶ Somnus tēperatus hūores matu rat superfluus eos dissolui phibet fricatio moderata dissolu- tionem iuuat ⁊ plerūq; adducit somnū: nimiā vo maturita tem retardat et somnum prohibet. Textus.

¶ Huic vo egro si cū solū ptisanā sumit nō debilitat. Aliud nō est dandū nisi ipsa ⁊ panis cū ydromelle. Si autē debili- tatus fuerit cuz cibis quos in febre prediximus flegmatica erit nutriēdus ⁊ si vēter cōstringat collirium ex succo sicle ⁊ nitro suppouendū est. Egro quoq; omni mane preter supra- dicta pōdus duor aureor seminis apij cū syrupo acetoso est dandū. Qđ modo hoc vsq; quo sanetur regēdus erit.

¶ De febribus que cōcomittātur apostemata. Cap̄. xv.

Hebris que sequit apostema qđ accidit ex percussio ne: aut casu: aut horū similibus de genere est ephi mere. Nō est em̄ putrida neq; habet in se nocumē tum neq; maliciā. Que vo cōmittatur apostema qđ alicui membrorū incipiendo innascitur mala est. Timoris enim magnitudo aut paruitas qui post de ea habēdus est existit ſm illud membrū. Febris quoq; que ipsum sequitur est secū dum apostematis magnitudinem et ipsius quantitatē. Fe- bris vo que cōcomittatur apostema qđ fit in pāniculis cere bri est mala. Ipsa nāq; est febris frenesis: cuius significatio nem ⁊ curā iam prediximus. ¶ Illius vo que accidit ꝓpter apostema qđ in gntture ⁊ suis partib⁹ oritur et vocatur si- nāchia iam etiam nominauimus. Febrē vero que fit in apo stemate in instrumentis anhelitus: aut qđ fit in carne que est inter costas ⁊ in panniculis qui ibi sunt ⁊ in dyafragma te ⁊ ex pleuresi ⁊ quod oritur in pāniculo qui pectus in lon- gitudinem diuidit ⁊ ex peripleumonia iā in predictis demō strauimus. Ex eo tamē quod principaliter generatur in pul mone prouenit anhelitus maior et spissior et genarum rube do. Tussis quoq; cum eo acccidit; cum qua excreatio sputi spumosi adest: quam etiā iam nominauimus. Cum febre ve ro que fit propter apostema quod generatur in meri est do- lor cum scapulax grauedine qui in hora transglutiendi gra uior sentitur. Ex febre quoq; que propter stomachi aposte-

ma accidit prouenit dolor ⁊ inflāmatio in anteriorib⁹ par tibus ventris ⁊ inferioris toracis. Ubi plerūq; dolor ⁊ apo stema cū est magnū sentiunt. Sed si non est magnus dolor in loco illo ventris sentit cū premit. Adsunt etiaz cum hoc apostemate sitis ⁊ appetit⁹ casus. Similiter quoq; si in ali: quo intestinoruz fuerit apostema: locus vētris in quo est ta ctu sentiet calidissim⁹ cū quo sepe ventrē cōstringi: cōtingit. Cū aūt cōtingit apostema in epate generari: sequit febris fortissima ⁊ sensuū turbatio ⁊ vrine constrictio. In matrice q̄q; cū calidū fit ap̄a febris cōmittat acutissima. s. causon ⁊ sensuū perturbatio. Dēs aūt febres que propter ap̄ata gene rātur remouēde sunt ex curatione ap̄atis quod fit aut minu tione vel inūctione emplastri suppositione. Et preter hoc ex curatione quā in ꝓpr̄is scripsimus capitulis. Febris cū se: quitur illud apostema dū est calidū ⁊ ardēs. Remouet vero febris: aut cū calor ipsius sedatur: aut cū sanies adunatur.

¶ De febribus que ex pestilentia accidunt. Cap̄. xvi.

Febribus que ex aeris corruptione generātur nō vi detur in principio multa inesse acutas neq; calidi tas cum tangitur eger. Sunt tamē in occultis cor poris partibus et in ipsius profundo magni nocumenti: et sunt deceptorie et vehemētis operationis et sunt febres lē: te et tepide sed concluse. Cum quibus anhelitus ⁊ quicquid a corpore egreditur valde fetida sentiuntur. His vero febri bus laborantes tribulationem magnam et sitim vehemen: tem patiuntur: corūq; anhelitus augmētatur ⁊ fit spissus. Ex quorum corporibus cū vomitu ⁊ egestione res feda egre ditur et insolita: deinde incipit eis supuenire syncopis ⁊ mo riuntur. In hac igitur febre directe incedendū est aquā fri: gidā dādo ⁊ rob ex fructibus acetosis et stipticis: vt est rob qđ fit ex granatis: ⁊ ex succo vue acerbe ⁊ ex piris ⁊ macia: nis ⁊ citri acetositate. Qđ si nullū istoruz habeat acetū cum aqua egris dādū est ⁊ lac acetosum cū farina ordei atq; lac valde acetosum ex quo nutriūtur. Hac preterea laborātes possione aliq̄d comedere sunt cogēdi. Plures eñ ex eis nil sumere volūt. Et mitte eos in domos frigidas ⁊ regēdi sunt ex oībus que in capitulo de ethica diximus excepto ꝙ bal: neum uō sunt ingressuri: neq; aquam calidam neq; lac re:

cens in potu sunt sumpturi. Domus autē in q̄bus moraturi sunt cū hoc frigide sunt: sint etiā vētosc̄ ex aqua ꝛ aceto ro rētur. patiētes ẋo herbas frigidas ꝛ bñ redolētes olfaciāt. ¶ Trociſci quoq̄ de cāphora cū rob de citris quotidie den tur ꝛ pectoribus eor̄ emplastrū ex sandalis ꝛ camphora: et aqua rosata superponatur. Sintq̄ eor̄ mās̄iones ex folijs salicis ꝛ vitis et malor̄: ꝛ omniū aliarū rerū in q̄bus est fri= giditas ꝛ stipticitas plene. Et ex sandalis et cāphora suffu= migētur ꝛ ex aqua rosata multotiēs in die rorentur.

¶ De febribus compositis. Cap̄.xvij.

QUerūq̄ superueniūt egro due aut tres febres quandoq̄ sunt vnius generis vt tertiana quādoq̄ diuersorum vt cum egro superuenit quartana cuz tertiana: aut flegmatica cū ethica. Sepe etiā vna ex eis cō= tinua: ꝛ alia interpollata ꝛ sepe accessionum principia vici= nātur: vt in vna sint hora et sepe elōgantur. Quapropter or do periodor̄ ipsarum corrumpitur et accidētia cōmiscentur vt cognosci nemine queant nisi ab eo qui cognoscendi spe= cies simpliciuz peritiam adeptus est. Ideoq̄ genus febris nō solū ex interpollatione sua sciri debet sed ex accidētibus ipsam cōmitantibus que sunt eis propria. Additio.

¶ Has feb. cognoscere valde est difficile excepto eo qui se. simpliciū cognitionē discernere cōsueuit. Cōpositio febriuz sicut magn⁹ galie. in. ij. parte libri perycriseos retulit i duo partit gña. quor̄ vnū est vt vni⁹ fe. materie absq̄ apate con iūgatur. illud aūt est qđ generat in corpore ꝓpter apata di uersarū materiar̄ ex q̄bus cōtingūt fe. Febris enim genus qđ apa splenis cōmitat ꝓculdubio aliud est a gñe fe. quod sequit pulmonis apa ꝛ aliud ab eo qđ apa cerebri cōmitat ꝛ aliud a gñe fe. qđ sequit apa epatis: neq̄ est mirandum si duo hor̄ mēbror̄ apantur ꝓpter quor̄ febris ꝓuenit apa= tum. de primo itaq̄ qđ premisimus dicemus q⁹ febriū cōpo sitarum ex materijs plerūq̄ cōtingit ꝓpter materierum vi= cinitatem quarū quecūq̄ per se est cognita neq̄ sunt vehe= mēter cōmixte plerūq̄ fit ꝓpter materie cōmixtionē que ita sunt mixte in materia sicut illa que fit ex co. ru. et est conti= nua ꝛ cōiungitur alij febri interpollate: ac si vna cum alia agitata foret. De cōpositione feb, que fit causa vicinitatis

dicemus q materia vni⁹ feb.plerūq cōponitur ex duabus vel trib⁹ fe.materiis vt ex duarū tertianarū vel duarū quartanarū vel triū materiis qđ facile cognoui potest ex.xiij.signis que de hoc p̄dicta sunt.in hui⁹ nāq ꝓpositiōe nō ꝓuenit signo⁹ diuersitas cā ipsius feb.et cōposita sit ex ꝓpōne materie fe.cōtinue cum materia interpollatiōe sicut illa q̄ fit ex co.ru.ꝛ est ꝓtinua ꝛ cōiungitur alij febri interpollate que fit ex co.rubea ex quib⁹ fe.generat̄ ꝓposita.hui⁹ autez notitia facilis est ꝛ tñ difficilioꝛ est primo. plerūq etiā generatur fe.cōposita ex cōmixtione iterpollate vni⁹ speciei cum̄ ꝓtinua alterius speciei sicut illa que elt ex co.rubea cū continua ex flegmate quā greci vocāt emitriteū ꝛ moderni medici dicūt mediā tertianā. qđ tñ difficile est cognoscere valde:sed tñ si fe.cōpositio fuerit ꝓpter vicinitatē inuenies q cōtinua sua signa manifesta valde habebit cuz sola.s.infestauerit:tūc enim signa eius sunt certa:sed cū interpollata supuenerit inuenies eius principiū sensui notum ꝛ manifestū scōm pulsum ꝛ quātitatē caloꝛis atq ipsius qualitatē ꝛ scōm tremoꝛē qui in pluribus interpollatarū fe.cōtingit aut ꝑm horripilationē que tremoꝛi est vicina. Si aūt signoꝛuz q̄ in fe.attēdunt̄ simplicib⁹ recoꝛdat⁹ fueris:hoc quoq cognosces.Cum aūt fe.ꝓposite contingūt ꝓpter cōmixtionem materierū cognoscēdi eas maxima ē difficultas signa quoq cōmixta erunt ꝛ vndiq diuersa.plerūq enim videbitur tibi q fe.accessio iam sit ꝓpe statuz ꝛ ꝓtingit ex hoc q materia interpollate in ꝓpōne illa inuenitur ꝛ plerūq videbitur tibi q nunq̄ p̄ueniat ad statū qđ ꝓtigit ex hoc q materia ꝓtinue ipsam trahit :sed retro horripilatio plerūq cōtingit ꝓpter materiā interpollate q̄ ad inferendū tremoꝛē paratur:ꝛ aliqñ cessat horripilatio qđ fit ꝓpter materiam continue q̄ non ꝑmittit ipsaz aduenire.Pulsus quoq plerūq magnificat̄ quēadmodū in fine fe.ꝓtingit ꝓpter materiam interpollate ꝛ plerūq fit paruus qđ iō ꝓtingit:qꝛ materia ꝓtinue retrahit euz nec ꝑmittit puenire ad statū.hoc asit qđ diximꝰ de fe.ꝓpōne vl'e est. Discernere ꝝo materiā cōpositionis fe. ꝛ earū diuersitatē et q̄ illarū fiat ex materia exñte in venis ꝛ ex ea q̄ est extra ꝛ cognoscere speciē materie putride ꝛ q̄tum est in ea ex vnoq̄q humoꝛe ꝛ vbi etiā

pro certo si materia est res impossibilis. Si quis tñ acuti fuerit ingenij ⁊ valde vsitatus est in hac re fm existimatio= nez inuenies qđ veritati ꝓximũ erit. ¶Preterea scire debes q̄ in cõpositiõe emittritei colerica materia qñq̄ ẽ equalis flegmatice ⁊ qñq̄ vna earũ aliam supat: ideoq̄ cura ꝯposi ta debet esse ex cura colericee⁊ flegmatice. Est nãq̄ medico necesse in hoc. xiij. signa q̄ de hac re p̄dicta sunt tẽptando. Attẽdat ad hoc vt cognoscat an curatio eq̃lis debeat esse an ad aliquã earũ declinet. Cõpositio feb. q̃ttuor modis ẽ. vno vt sint ambe cõtinue. scđo vt sint ambe iterpollate. ter tio vt cõtinua sit ex co. ⁊ interpollata ex flegmate. quartus ꝙo modus tertio est ꝯtrarius. Sepe etiaz cõtingit vt in fe. diuersis quarũ vna alij ꝯtinue succedit ꝓueniat fe. q̄ syno= che similatur cuiꝰ tñ cognitio est facilis ex quiete pulsus ⁊ eius magnitudine q̄ scđm sensum in eo inueniũtur. deinde hec p̄dicta signa sequet fe. grauitas ⁊ paruitas pulsus. itez qnoq̄ minuit fe. ⁊ magnificatur pulsus. et sic semp ꝓcedit vsq̄ ad finem. Textus. ¶ Contingit enĩ duas habẽti ter tianas quotidie iterpollationẽ pati. Unde si hec nõ cogno= scentur nisi ex interpollatiõe iudicabit esse flegmatica. Eui si fm hoc regimẽ adhibitũ fuerit eger interficiet. Quapro pter spẽs ex accidẽtibꝰ que sunt ei ꝓpria cognoscenda est: ⁊ non ex circuitu eius. Sitq̄ cura que hmõi adhibet febri fm accidentiũ fortitudinẽ ⁊ debilitatez et eoꝝ simplicitatẽ ac ꝓmixtionẽ. Neq̄ attẽdatur interpollatiõis ordo cũ acci dentiũ testimoniũ ab interpollatiõe diuersum fuerit: lz enĩ cum aliq̄s duabꝰ infestat tertianis quotidie a febre ledat: nõ tñ curatiõe quotidiane ei subueniendũ est sed tertiane. Adhuc etiã preter supradicta oĩno nitẽdũ est ⁊ in cura eius studiose elaborandum. ¶ Si autem febris vna die accidat et alia nõ accidentia tamẽ que tertiane sunt ꝓpria nõ sint fortia neq̄ pura: imo debilia et cõmixta: non est medicãda cum sola tertiane cura: imo ipsius curatio ꝓperanda ⁊ fm accidentium declinationem. ¶ Uniuersaliter autez dicimꝰ febrium compositarũ curationem compositam debere esse ex curis simpliciũ: ⁊ ꝙ duaruz curationũ cõmixtio fm dua rum febrium cõmixtionem fieri debet: plerũq̄ tamẽ opor= tet nos studere vt ad vnaz febrem curandam intendamus:

cum ipsa fuerit magis timenda. Cuius exēplum est: q̄ si aliquis febrem patereť quartanaz et supueniret ei alia febris ꝓpter apostemata i eē aut stomacho aut aliq̄ ex mēbris in instrumētis anhelitus: dico q̄ in hoc loco cū hoc accidere: studiose essēt attendendū ad febrē curādaz que taliter accederet ꝓpter timorem ipsius magnū: lz in medicinis aliquid contineret qđ aliā febrē faceret validiorē. ¶ Et si contingeret febrem vna die infestare ꝛ alia non: sed accidētia huius tertiane non apparerent pura neq̄ fortia neq̄ tremor eius esset pungitiuus neq̄ calor cito post ipsum accensus foret: neq̄ sitis multa neq̄ estuatio: neq̄ calor febris neq̄ dolor capitis: neq̄ inanis locutio neq̄ sudor: sed forēt oia hec debilia cum cōparenť eis que in pura tertiana videri solēt. Et ponamus etiam q̄ preter hec febris ista ꝓlongareť donec ad. xiiij. horas pertingeret diceremus q̄ hec febris nō esset curanda pure tertiane medicatione: sed huius curatio ex flegmatice febris cura cōmiscēda foret ꝛ deberemus dirigere intentionē nostraz ad id qđ flegma atq̄ colerā ab egro educere posset. Eiusq̄ nutricatio ac totū regimē: fm hoc essent ordinanda. Nos quidem omnes cōpositas febres nominare non possumus neq̄ cuiuslibet illarū propriā subijcere curam. Oportet autē vt huius discipline inspector simpliciuz febrium formas ꝛ earū curas optime cognoscat ꝛ post compositarū cognitionē bene mensurare ꝛ earū curam ex duarum simplicium curis temperare sciat.

¶ De variolis ꝛ morbillo. Cap̄. xviij.

Quām febris acuta et concluſa pueris precipue: aut iuuenibus euenire ceperit fueritq̄ cum ea dorsi dolor ꝛ narium pruritus ꝛ in somno timor ac capitis grauitas: ꝛ oculorū rubedo ꝛ in corpe sentiť punctio: sciendum est q̄ egro aut variole aut morbill⁹ citissime supueniēt. Quapropter si anteq̄ apparere icipiāt: medicus egrū inueniat minuere eū faciat aut cū vētosis sanguis extrahať. Minuať equidē sanguis multitudo. Cōsequēter ℞o trociscī de spodio cuz succo granati acetosi in potu tribuanť. ¶ Eger quoq̄ non nutrietur nisi ex ptisana: ꝛ hoc in mane ꝛ prope noctem fiat. Qđ si ipse largiorez appetierit nutricationem fueritq̄ ipsius virtus debilis: alia non dentur nisi lentes

absq; corticibus cū pauco aceto condite:aut sorbitiones q̄ fiunt ex amilo ꝛ zuccharo ꝛ oleo amigdalino ꝛ epulis qȝ ex oleribus frigidis q̄ haberi possunt preparatur. Rob quoq; qȝ fit ex fructibus acetosis aut stipticis ad bibendū detur.
¶ Uenter autem si strictus fuerit infusiones quotidie in potu sumātur. Ex hoc enim aut omnino ꝓhibetur pustularuz egressio aut si quid egressum fuerit paruum erit.
¶ Si ℞o eger a medico non prius fuerit inuentus q̄ passio egredi incipiat non erit tūc minuēdus:neq; trociscī de spodio erūt dandi:sed corpus ipsius erit bene cooperiendū:vt sudor ꝓuocetur. Ex hoc enī leuis fiat materia ad exeūduz.
¶ Si autē videatur passio dura esse ad egrediendū:et eger videatur esse vehemētis nausee ꝛ cum multa estuatione:et accidit ei leuitas in aliquib⁹ horis: apozima de ficubus et vuis passis lentibus absq; cortibus:ꝛ semine feniculi et fustibus de lacca in potu sumat qȝ hoc modo fit. Cui⁹ predictorum pugillus vnus sumatur:deinde oīa in aqua coquantur ꝛ colētur quoꝝ apozima multotiens in die sumatur.
¶ Aqua preterea ro.in qua sumach infusum fuerit:aut succus qui ex carnositate granati exprimitur:oculus inquinatizetur. Aqua etiam frigida cum pauco aceto mixta in potu tribuatur:ꝛ gargarismus similiter ex ea fiat. qȝ ideo fieri conuenit ne in oculis:aut naribus aut gutture ex ea aliquid egrediatur. Antimonii quoq; cum succo coriādri fricetur ꝛ in oculis multotiēs in die mittatur. Cūq; tota passio egressa fuerit ꝛ matura eger super folia salicis ponēdus est ad dormiendum:aut lectus eius ex rosis tritis est pulueriſandus. Si quid autem ex p̄dicta egritudine non cito siccatur qȝ sit magnum:ꝛ cuz multo humore ex aqua salsa cū coto imbibatur. Et si fuerit hyemis tempus ligna tamarisci ante egrum sunt comburēda. Si ℞o estatis tempus fuerit ex sandalis ex folijs rosarum:ꝛ mirti suffumigatio faciēda est. Hec quoq; omnia cum aqua coquenda sunt in qua eger si siccitas predictarum tardata fuerit mittendus est.
¶ Cūq; illud qȝ predixim⁹ bene siccatum fuerit ꝛ remanserit desuper cortex fedus ꝛ habens escaras ex oleo tepido cum coto multotiens in die inungatur. Cūq; omnes corticēs ceciderint:ꝛ eger ex toto sanus fuerit, sed signa que re-

manserint remouenda fuerint ex eis que in capitulo de re-
motione signorū predixim⁹ limātur sepe. Balneo quoq;
et regimine qđ ad huius curam valet vtatur. Qđ si variole
et morbillus egrediātur nō minuto sanguine succus duor⁹
granator⁹ cū trocisc⁹ de spodio detur: et ex omni regimine
quod pōt infrigidare regatur. Pullos ptera nō comedat
nisi postq; oēs cortices qui sunt super loca variola⁹ remoti
fuerint ⁊ febris a corpore atq; omnis calor separat⁹ fuerit.
Summopere etiā est cauendum ne aliquid qđ ventrem sol-
uat egro postq; variole aut morbill⁹ apparere ceperit neq;
feb. neq; estuatio tribuatur. Qđ si venter multum solutus
fuerit: ptisana cū spodio ⁊ gummi arabico: ⁊ bolo armeno:
atq; rosis sicut in capitulo de fluxu vētris predixim⁹ in po
tu tribuatur. Omnibus ⁊o variolis ille qua⁹ colores sunt
violacei ⁊ que sunt parue ⁊ dure ⁊ nō maturātur deteriores
existūt. Morbillus quoq; cuius color est vt viole color simi
liter est malus. Si aūt variola ⁊ morbillus duriter egredi ⁊
maturari videanť neq; febris neq; estuatio sedātur neq; al-
leuiātur ⁊ supuenerint preter hic sincopis et cordis tremor
eger proculdubio moriturus est. Qđ si variolarum egressio
velox fuerit ⁊ maturitas velox. febris quoq; atq; calor sedā
tur nō erit egro timendū: q⁹ nihil mali inde patietur.

¶ De his que necessarto scita sunt ad regimen
acutarum egritudinum. Cap̄. xix.

Quicūq; acutas egritudines cōgrue regere volue-
rit pri⁹ cognoscere dz an sint salutifere an perni-
ciose ⁊ si sint breues aut lōge ⁊ si finis earum erit
cum crisi aut non ⁊ in qua die fiet crisis ⁊ cuius speciei erit.
Quomodo etiā eger ante crisim ⁊ in tpe crisis ⁊ post crisim
⁊ vsq; ad finē huius ⁊ que ipsam sequūtur regēdus sit presci
re debet. Nos quoq; in hoc nostro libro de his tractabim⁹
vt cōsueuimus aggregationes hor⁹ ⁊ summas ponendo.

¶ De signis bonitatē significantibus. Cap̄. xx.

Pulchritudo coloris egri ⁊ motus sui leuitas ⁊ qđ
facile egritudinē tolerat ⁊ pulsus fortitudo ⁊ anhe
litus bonitas ⁊ intellectus stabilitas ⁊ virt⁹ appe
titiua similiter manēs ⁊ somnus vt bene dormientis ⁊ in le
cto decenter iacere. Hec oia signa bona sunt et laudabilis.

Maturitas q̄q̄ manifesta ꝛ ꝑfecta est annūciās egri bonitatē perfectā ꝛ salutē. ¶ De signis malis. Cap̄.xxi.

Hec signa multa sunt. Quorum ordines fm hoc q̄ significāt diuersificanť. Quapropter cū signo cuiusq̄ illoꝝ ponem⁹ verbū q̄ quantitatē fortitudinis signoꝝ demōstret. Vocabim⁹ eīm signū q̄ est debilius signū nō bonū. Q̄ aūt forti⁹ eo est signum malū. Et q̄ est fortissimū signū mortale aut multū mortale. hoc eīm mō ꝓnosticū ex eo assumptū veri⁹ erit ꝛ firmi⁹. Diuersitas caloris in corpe febricitātis repta vt.s.vnū ex mēbris sit calidus ꝛ precipue si fuerit in parte vētris ꝛ alia mēbra sint frigida: signū est nō bonū. Facies que multū remouet a dispositiōe quā habebat in sanitate et fit macra ꝛ mala ꝛ tornatilis et sicca: signū est maluz. Sed si eger pri⁹ multas passus fuerit vigilias ꝛ diu: aut laborauerit: aut vētris cōstrictionem: aut vehemētē vētris solutionē passus fuerit: aut alīū euacuationis modū ipsi⁹ malicia est minor. Et si egri facies repletiōi appropinquare visa fuerit neq̄ interceſſerit spaciū nisi paruum ex quo eger grauī fuerit oppressus crapula: aut multis fuerit replet⁹ cibis: malicia ſm̄r erit minor. Q̄ si facies in colorē extraneū versa fuerit: fueritq̄ hoc ꝓpter aerem q̄ est talis ad quē paulatim mutata fuerit ꝛ q̄ prius solitus erat comedere cibos hūoris generatiuos: q̄ hmōi est coloris signū minus malū erit. Urina preterea nigra atq̄ sputum nigrū ꝛ stercus q̄ inferius egredit ſm̄r nigrū: hmōi ex signis existāt mortalib⁹. Si aūt cū p̄dictis febris magni fuerit incēdij: signa valde sunt mortalia. Fetor anhelit⁹ ꝛ oris ī acutis egritudinib⁹ signū existit mortale. Frequēs in lecto reuolutio ꝛ ex aliqua figura in aliā diuersam mutatio et alia accidētia ex q̄b⁹ hoies verecūdari cōsueuerūt vt cū aliq̄s verecūdatur vt discooperiat: aut cuz vētositas inferi⁹ cū sono egredit signification nō est bona. Significāt eīm egri inquietudinē ꝛ mētis ei⁹ perturbationem. Cū facies egri fiet extenuata ꝛ oculi videbūtur cōcaui ꝛ timpora dilatabunt: ꝛ aures fuerint frigide ꝛ in citrinitatē mutate. Quaꝝ etiā extremitas q̄ inferi⁹ pēdet fuerit cōtacta ꝛ curis faciei tēsa apparebit ꝛ p̄ter hoc color apparuerit citrin⁹ ꝛ viridis: aut niger neq̄ eger multā prius fuerit euacuationē passus. oīa hec si

gna sunt mortalia. Qđ si cũ p̃dictis eger neq; audiat neq; videat: aut aliquod ex signis affuerint q̃ in mortis demonstratione sunt vehemẽtiora mors iã imminere significãtur. Paruitas vnĩ⁹ oculoꝝ aut oris cõtortio aut alboꝝ q̃ videntur in oculis cũ claudunt manifestatio preter solitũ dormire ita ꝙ os nõ claudatur oia hec signa sunt valde pnitiosa. Stridere dẽtibus preter solitũ: malũ est signuz sicut acutis accidat egritudinib⁹. Eger q̃q; cũ acutas patitur egritudines ⁊ faciẽ a lumine remouerit ⁊ ad tenebras fugerit ⁊ oculi inuolũtarie lachrymati fuerint: neq; hic fluxus sanguinis ex narib⁹ cõsecutus fuerit hec duo signa sunt nõ bona. Rubedo in albis oculoꝝ ⁊ vene rubee aut nigre in eis apparẽtes: sunt duo signa mala. Oculi cõgelati q̃ nõ mouent ⁊ tremuli q̃ nõ quiescũt: sed fere ex multo tremore circuire videntur: de signis existũt mortis. Oculorũ egressio ad exteriora aut ipsoꝝ pfunditas in acutis egritudinib⁹ et lippitudo in eis existẽs: signa sunt non bona. Quãdo eger super aliquod ex lateribus nõ quieuerit: sed supinus iacere semper appetierit: ⁊ preter hoc ad partẽ pedũ descẽderit: hoc signum est mortale. Apostema magnũ in vẽtre ⁊ calidũ cum febre vehemẽti ⁊ acuta: signum est malum. Et si virtus fuerit debilitata calore apostematis ⁊ febris adhuc pseuerãte: signum est valde pnitiosum. Cũ in acutis egritudinib⁹ extremitatũ adest frigiditas signum est nõ bonum. Qđ si eaꝝ frigiditas augmẽtatur ⁊ fiat fortior est malũ et si cũ hoc magn⁹ calor fuerit in vẽtre ⁊ sitis est mortale ⁊ si hoc supfluerit multum fueritq; anhelit⁹ spissus ⁊ pulsus sĩr cũ debilitate ⁊ paruitate: mors est ꝓpinqua. Eũ extremitates ⁊ vngues in fuscũ mutãtur colorem: aut man⁹ ⁊ pedes ex toto illi⁹ fuerint coloris: virtus tñ nondũ ceciderit: immo cũ hoc augmẽtatur ⁊ fuerit hoc in die cretico: hoc nõ est signũ malũ: immo bonũ qz egri significat euasionẽ. Qđ si loca ista vlcerãtur ⁊ corrũpantur ac putrefiãt medicamina cõfortãtia nõ sunt superponẽda. Hoc eñ si factũ fuerit egritudo interius ad egrũ redibit: ⁊ eũ interficiet. Silr quoq; si de radice auris conquerit aut rubedo ibi apparuerit fueritq; hoc in passione que frenesis vocatur: aut oculi in sinanchia rubere fuerint visi: aut aliquis locus pectoris in pleurcsi: aut apostema fuerit sub

ascellis:aut in mãmillis non erit locus infrigidandus:neq; que ipsum cõfortẽt erũt apponẽda:sed emplastrũ erit superponẽdũ:t aqua calida ab alto sup ipsum erit distillanda:et vẽtose superponẽde si materia ad digestionẽ ad modũ stupidi visa fuerit puenire:cũ hoc enĩ liberabit eger. Testiculoꝝ t virge cõtractio in acutis egritudinibus est malũ. Signa que cũ crisi venire cõsueuerũt si ante digestionẽ t in die non cretico apparuerint:neq; crisis secuta fuerit:mali sũt significatiua. Cum eger nocte vigilat t in die dormit laboriose tamẽ t non continue: signum est non bonũ. Et si quando a somno excitatur ipsius debilitas ac sue dispositionis malicia augentur est pernitiosum. Priuatio digestionis cuz inuẽtione virtutis egritudinis significat prolixitatẽ. Cũ casu vero eiꝰ est pernitiosum. Egritudines calide t fortes in senibus t incõplexiones habẽtibus frigidas et in regionibꝰ ac tẽporibꝰ frigidis deteriores sunt q̃q; in horum contrarijs. Sinãchia cũ febre fortis caloris pnitiosissima est. Cum causon patiẽti supuenerit tremor semel atq; iterũ neq; sudauerit t egritudo nõ fuerit alleuiata sed debilitas t dispositionis malicia augmẽtata fuerint signũ est pernitiosum. Cum labia cõtorquent aut nares aut palpebre aut supcilia ì acutis egritudinibꝰ post multã debilitatẽ t postq; eger sensum amisit:iam mors imminere significat. Tremor cordis assiduus in acuta egritudine:signũ est malũ:de singultu quoq; similiter diccmꝰ. Et pterea si cũ hoc anhelitus fuerit cõstrictus:t calor febrilis augmẽtatus : signum est pernitiosum. ¶ Dolor fortis cũ febre acutissima:pernitiosum est signum t pcipue si fuerit in capite aut aure:aut vẽtre. Cũ in corpore egri fuerit vlcus et fiet citrinũ aut rubeũ aut nigrũ signum est pernitiosum. Oculoꝝ cõgelatio quoꝝ palpebre nõ palpitãt accidens est mortale. Egritudo in homine semper sano qui fere numq; egrotat timorosa est. Cũ testiculi et virga in acutis egritudinibus protẽduntur:t intestinũ plapsum fuerit:signum est pernitiosum. Sanguinẽ e naribus paulatim debiliter fluere t guttatim egredi:nõ est bonũ. Et si cũ hoc fuerit niger:est deteriꝰ. Et si in die cretico cõtingat est pernitiosum. Cũ in aliquo mẽbro orit apostema aut dolor t sequitur post ipsum estuatio t inflãmatio t sitis t inquietudo

est malum. Et si cum eo cōtingit tremor cordis est mortale. ¶ Vomit⁹ coloris sicle ⁊ fluxus vētris sil'is est mal⁹. Facici feditas aut puluis in ea apparēs in acutis egritudib⁹ signus est malū. Mortuor noia pferre signū est malū. Cū vomitus aut vēter in acuta febre mult⁹ erit signū est malū. Et si singultus fuerit secut⁹ erit pernitiosum. Cum oculus subito fit citrinus aut niger ⁊ eger subito prefocat ita ꝙ saluā trāsce re nō potest signū est pnitiosus. Sitis vehemēs cū sudore frigido signū est pnitiosus. ¶ Anhelitus frigidus in acuta febre cum casu virtutis egrū morti significat ppinquū. Cum in lingua apparuerint pustule ciceribus magnitudine equales fueritq; febris fortis ⁊ acuta eger in principio sequentis diei moriet. Cuz sudor fluxerit vt serpēs est mortale. Cū apostemat vuula frenetici tunc iam ppe mortē est. Cū spasmus febri acute supuenerit postꝙ aliquot dies a principio preterierint signū erit pnitiosum. Cum eger remziniar simile vomerit signū malum erit. Et deteriores febres incendentes sunt quas ista cōmittātur accidētia. Tremor in principio absq; sudore qui ipsum sequat malum est. Paucus sudor ⁊ precipue in capite et fronte ⁊ vehemētia vigiliaruz et estuatio et nausea ⁊ timor ⁊ sensuuz perturbatio ⁊ extremitatum frigiditas ⁊ precipue si fricate non fuerit calefacte ⁊ supficiei corporis frigiditas cum magno incendio interioribus ⁊ anhelitus spissus ⁊ extremitatū rubedo et vrina nigra ⁊ pauca et viridis ⁊ spissa quasi mel ⁊ si sitis absq; caloris febrilis quiete destruit ⁊ apostema in epate ⁊ in stomacho ortū ⁊ vrine cōstrictio ⁊ ventris fluxus niger ⁊ viridis ⁊ distillatio sanguinis nigri ex naribus fluentis ⁊ egri reuolutio ab vno latere ad aliud ⁊ si ipsius situs diuersis cōsistat dispōnibus ⁊ ventris inflatio ⁊ in stomacho apatis generatio ⁊ si eger oibus que inuenit inhereat ⁊ suspendat se. Oia cūi hec maluz portēdunt. Cū res nigra ⁊ acetosa ex qua terra ebulit in quā cadit de vētre egredit pnitiosa est ⁊ si hoc virtute fuerit debili mors iaz est ppinq̄. Cū ex naribus egri colera stilauerit citrina aut viridis signū malū erit. Cū eger parū sudauerit aut ipsius corp⁹ quasi hūefactū fuerit ⁊ pcipue caput ⁊ ceruix post anhelitū frigidū mors ppinqua esse significat. Sudor in frōte post laboris vehemētiā ⁊ pulsus

ac motꝰ casuꝫ:signū est mortale et si casus pulsus vehemēs est mors tā est ꝓpinq̄.Cū eger pedes vsq̄ ad pectus sursum eleuauerit:ꝛ deinde eos retro ꝓiecerit signū erit valde pnitiosum. ¶ Cū febris fuerit adurens fortiter que deinde subito se alleuiauerit ꝛ calor quieuerit sine euacuatiōe p̄cedēte neq̄ eis premittas q̄ calorē extinguūt neq̄ ꝑmutationē in frigido aere pulsusq̄ velociter ḟeuerit ꝛ motꝰ fuerint debilitati ꝛ dispositio quieti sil'is supuenerit signū est q̄ cito morietur. ¶ Cū os in freneſi ꝯtorquet:neq̄ eger inde leuior fit neq̄ eius sensus ad eū redit signū est mortale.Et si cuꝫ hoc leuior fiat ꝛ ad sūū redeat sensuꝫ est bonū. ¶ Cū egro supueꝛnerit yctiritia ex qua ipsius egritudo nō fuerit alleuiata ſꝫ potius auget malitia signū est mortale. ¶ Dis sudor q̄ non totū tenet corpus est nō bonꝰ.Sil'r qui nō in die fit cretico neq̄ est talis ex quo eger alleuiet est nō bonꝰ.Si aūt in die fiat cretico ꝛ fuerit calidus est bonꝰ.Sed si fuerit frigidus ꝛ paucus ꝛ fuerit in capite tantū est mortalis. ¶ Sudor frigidus cum febre acuta pnitiosissimꝰ est.Cū post sudorē tremor sequit signū est malū. ¶ Signor virtutes inter se conferende sunt vna videlꝫ cuꝫ aliis.Anū nāq̄ signū bonū cum fuerit sorte mal'tis ꝑponderat signis. ¶ Plerūq̄ etiā signis bonis multa nō bona signa cōiungunt.Pessima x̄o signa fere nunq̄ signis valde bonis cōmiscent. ¶ Cū ergo virtus pulsum faciēs sana fuerit ꝛ corporis motus faciles ꝛ appetitus comedendi ꝛ bibēdi fortis fuerit neq̄ destruit non est pauēdum ꝓpter accidētia multū terrefaciētia. ¶ Dō si cum materiei digestio iam precessit nullo mō ex eis est timēdū. Sed cōfidenter est tenēduꝫ q̄ ipsa erūt causa crisis ꝛ precipue si in die apparuerint q̄ diem creticū precedit.

¶ De cognoscendo more febris. Cap.xxiij.

Egritudinis breuitas ex fortitudie sui nocumēti et sui ipedimēti qđ efficit cognosci pōt.Impossibile ē em̄ q̄slibꝫ egritudics q̄ vehemēter nocēt ꝛ ipediūt diu ꝑmanere.Sꝫ aut cito pniciē afferēt aut a nā cū crisi expellent.Hec aūt est intētio cui est initēdū.s.q̄ egritudo magni nocumēti durare nō pōt. ¶ Est ēt egritudo plerūq̄ q̄ lꝫ parue sit lesionis ꝛ paruū inferat nocumētū.Cū hoc tñ non est durabilisvt ephimera. ¶ Ad morā aūt egritudinis breui

andā iuuant tēpus calidū ⁊ regio calida:⁊ cibatiōis paucitas ⁊ vt corpus mollē habeat carnē ⁊ paucā:⁊ cutis sit laxa ⁊ nō plena ⁊ postremo oīa q̄ corpus calefaciūt. ¶ Ad plongandā ẋo ipsaz morā horū ꝓtraria iuuāt. ¶ Et vehemētia incēdij febris ⁊ accidentiū ipsi⁹ fortitudo ⁊ ei⁹ cōclusio:tps breue significāt. Sz paucitas caloris ei⁹ ⁊ accidētiū leuitas ipsius significāt ꝓlixitatē:cuz absq; manifesta euenerint digestione:neq; fuerint cū febre ephimera. ¶ Cum aūt contingit vt cum digestione accessiones currēdo ad multū tēdant augmentū egritudo breuis fore significat. Nam si accessiones multū superent primā in caloris vehemētia ⁊ accidentium fortitudine egritudinis portendit breuitas. Qđ si superatio fuerit parua aut fuerit accessio qualis prima egritudinis demōstrat prolixitas. ¶ Spēs q̄z febris sui temporis spaciū significat. Ephimera eīm abvno die vsq; in quattuor desinit. Tertiana q̄z pura quartūdecimū nō transit diem ⁊ fm maius in septē remouet diebus. Aut paꝛ plus aut paꝛū minus ⁊ ē secura. ¶ Hotha ẋo cui⁹ accidētia flegmatice accidētib⁹ miscent adeo fit mālsiua vt plerūq; p q̄rtā ptē anni. Aut ampli⁹ ꝓduret ⁊ est febris mala ⁊ nō secura. Cuz ea eīm est acuitas ⁊ digestiōis tarditas ⁊ viscerū corruptio. ¶ Dēs preterea febres q̄ sunt ꝓtinue:breuiores sunt iterpollati:ex cepta ethica qꝛ lōga est:qñ eīm calor in ethica vehemēs fuerit:erit ꝓlixior ⁊ ecōuerso. ¶ Cōclusę ẋo febres vehemētis caloris ⁊ fortis existētes incēdij vt tertiana ꝓtinua ⁊ sanguinea quas medici ꝓtinuas egritudines ⁊ febres pacutas vocāt. xiiij. nō trāseūt dies. Qđ tñ fit cū nō invltimo caloris ⁊ incēdij extiterint. Cū eīm ad vltimū ei⁹ deuenerit finē:in tertio⁊ quarto die delebunt. Sz si i medio hoꝛ fuerit in septimo. In his q̄z febrib⁹ timoꝛ est maxim⁹. Flegmatica ẋo ⁊ quartana ꝓlixe sunt. Quartana tñ est multū secura. Sz flegmatica nō secura febres ēt pestilētiales sunt breues:triplices ẋo sunt ꝓlixe. ¶ De cognitiōe tēporū febris. Ca. xxiij.

EGritudinis principiū cōputādū est ab hoza in qua eger mutationē ⁊ agitationē in suo sentit corpe:et cognoscit dispōnē suā a sanitate manifeste diuisaz Ex hoc nāq; tpe vsq; ad aliqd digōnis signū appeat:lz valde sit occultū tps ꝑncipij existit. ¶ Ex q̄ aūt digōnis signū ap-

parere incipit donec digestio ꝯpleat:tēpꝰ est augmēti finis aut tpis augmēti est egritudinis status. ℙost hoꝛ xo oiuꝫ apparitionē tps sequit declinatiōis. Qđ autez ad egritudinum acutarū curationē ꝛ ad sciēdum ad q̄d egri dispositio sit vētura plus est necessariū est egritudinis statū cognoscere. Non est eñ terroꝛ nisi vsq; ad hoc tēpus neq; nutricatio mensurat nisi fm hoc tēpus. Eger etiā nullo modo morituꝛ post statū nisi alia ei supueniat egritudo post statū que necē inferat. Quapropter ꝓnosticū cognoscēdi ad quid egri dispositio sit vētura absq; dubio ꝛ exquisite: cū statu egritudinis suspensum est. Egritudinis aūt status pendet cū apparitione ꝯplete digestionis. ¶ Signa aūt tēpoꝛū interpollata rum plerūq; habent etiā ex suis accessiōibus. Accessio eñ secunda cum hoꝛā anticipauerit aut plus prima permanserit: ꝛ eius accidentia fuerint foꝛtioꝛa febꝛis augmentū foꝛe denūciant. ℍuius aūt cōtrariū febꝛis diminutionez eiusq; declinationē significat. ¶ Ad hoc tñ non sufficit hoꝛarū accessionū augmentū: aut earū postpositio sola. Sunt eñ quedam febꝛes quarū paroxismi ex suo genere semp hoꝛā anticipent. Et sunt alie quarū accessiones ex genere suo contrariū illiꝰ habēt. Verū in istis etiā cū anticipatiōis quātitatē aut postpositionis cognouerit aliquis ad quam earum tendit oꝛdo ꝛ deinde ꝓcepit in oꝛdine p̄dicto augmētū plus solito abūdare significabit egritudo ad augmētuz tēdere ꝛ ecō trario. In febꝛe quoq; accessiōes hñte cū retardatione: silis est dispositio. ¶ ℙꝛolixitas aūt tēpoꝛis accessionis ꝛ suoꝛū accidentiū dispō: dne existūt significatiōes que vehemēter valēt ad cognitionē tēpoꝛū febꝛis: et p̄cipue accn̄tiū dispō. ℙostq̄ eñ hoꝛa p̄ncipij accessiōis retardata fuerit ꝛ ipsius moꝛa fuerit bꝛeuis ꝛ cū hoc eiꝰ accidētia fuerint foꝛtioꝛa et vehemētioꝛa firma erit significatio: et vera q̄ egritudo adhuc tēdit ad augmentū. Sz postq̄ oia hec cōiuncta fuerint dubietas iam erit remota ¶ Egritudinis p̄terea accessiōes cū fuerint eq̄les egritudo erit in statu. Egritudinis q̄z lōge: tpa sunt lōga et bꝛeuis egritudis tpa bꝛeuia sunt. In q̄rtana nāq; ꝛ flegmatica plerūq; multe iuenunt accessiōes eq̄les. In xa aūt tertiana plerūq; augmēti signa in vna apparēt accessiōe ꝛ diminutiōis signa i paroxismo q̄ ipsaz sequi-

tur videtur manifesta. ¶ Febrili aũt cõclusarũ tpa ⁊ ex accidẽtium augmẽto ⁊ eox diminutione cognoscẽda sunt. Signis ẽ digestionis plus est credẽdũ. Sed in cognitione tẽporum febriũ plus est studẽdũ ⁊ elaborãdũ cũ fuerint acutiores ⁊ breuiores. Febris eñ tpa minorant ⁊ abbreuiant ꝑm ipsi⁹ acuitatẽ: febres ẋo secure in quattuor temporib⁹ sunt equales: pnitiose aũt qñq; inferũt necẽ in augmẽti etiam in statu. ¶ De cõditione digestionis. Cap̃. xxiiij.

Quam febris absq; ap̃ate fuerit digestio nõ est attẽdẽda nisi in sola vrina. hic tñ in singlari capꝛo nominaturi sum⁹. Cũ aũt febris ꝓpter ap̃a molestauerit cũ vrine inspectiõe necessariũ est etiã supfluitates q̃ de mẽbro vbi est egritudo egrediũt attẽdere. Cõsiderabim⁹ ergo ĩ egritudie pectoris ⁊ pulmonis materiã quã expuit eger dũ eñ eger nihil expuerit neq; febris vllo mõ alleuiata fuerit nulla digõ adhuc ibi erit. Cũ aũt eger modicũ q̃d ⁊ subtilẽ expuere inceperit: q; cũ labore egredit lꝫ parũ: digestio tñ iã incepit: cũ ẋo aliq̃d grossum ⁊ multũ ⁊ facile excreare cepit: digestio iã est cõpleta. Ex specieb⁹ aũt excreãtib⁹ malis: q̃ nõ ꝑm digõnis viã incedit est sicut sputũ emittere pure rubrũ qđ est deteri⁹ eo qđ est pure citrinũ. Nigrũ ẋo oibus alijs est maligni⁹. hec eñ lꝫ cito appareãt nihil tñ ꝓter malũ portẽdũt: significãt eñ humorẽ de gñe rerũ q̃ ad maturitatẽ deuenirũt nõ existere: sꝫ ex illis q̃ putrescẽdo maliciã inserũt q̃ vrine nigre sillia existũt: et vrine q̃ felli assimilantur. Sputũ ẋo qđ ad maturitatẽ vẽtux sperat est albũ: aut est illud in q̃ tñ rubedis aut citrinitatis cõtinet ex q̃ sputũ neq; separari neq; vndiq; cooꝑiri possit: sputũ q̃ꝫ qđ est ꝑfecte maturũ albũ existit: aut illud in q̃ maior pars alba cernit cũ de subtilitate in spissitudinẽ mutat ⁊ de laborioso exitu in facilem mutat egressionẽ. ¶ De crisi. Cap̃. xxv.

Sanari aut mori multis cõtingit modis: est eñ q̃ñ egri dispõ paulatim tẽdit ad mortẽ donec ipse moriat et est cũ paulatim tẽdit ad melius donec sanet est etiã cũ egro dispositio acciderit subito q̃ ipꝫ ad interitũ ducit. ⁊ est cum subito accidit ei eſio que sanitatem ⁊ perfectionẽ bonitatis in eo ꝑficit. Est quoq; q̃ñ cum eſione subito accidit ei dispositio q̃ ad sanitatis ꝑfectionẽ ipm ꝓducit.

Et est qñ cū cūione accidit ei alia dispō q̄ ipm ad meliorationē pducit. Et est qñ cū eūione subito accidit ei alia dispō que ipm ducit ad mortē. Dispōnes ẋo ex q̄bus egro subito eūio ⁊ magna supuenerit mutatio nominauimus crisim. Dispōnē tis q̄ egrū ad perfectionē pducit sanitatis vocam⁹ crisim bonam ⁊ iuuatiuā ⁊ de natura hui⁹ mutationis que subito cōtingit est vt in acutis eueniat egritudinibus et qñ egritudo plus fit acutior: tāto magis hui⁹ mutatiōes in ea plus fiunt et fortiores. Dispositiones aūt que in ꝓlixis attēdūtur egritudinibus paulatim tēdunt ad sanitatē aut ad mortem.

¶ De signis indicātibus crisim. Cap̄.xxvi.

QRisim anteq̄ fiat p̄cedit fortis inq̄etudo ⁊ frequēs resolutio ⁊ alie dispōnes vehemēter terrefaciētes. vñ vulg⁹ ⁊ medici diminuti terrent tunc ⁊ de egro diffidūt ⁊ si fuerit fe. de eis q̄ facūt paroxismū ante accessionis hor̄ā in qua venire cōsueuerat aut in qua graui⁹ infestauerat p̄uenit ⁊ accidētia ante crisim fiāt deteriora et fortiora. De signis aūt que crisim precedūt et eā indicāt est intellect⁹ pturbatio et scothomia ⁊ vertigo et egri inq̄etudo ⁊ cōuersio ei⁹ in figuris ⁊ in locis ⁊ anhelitus constrictio et ⁊ capitis dolor ⁊ colli fortis et tristicia et nausea et rubedo faciei adsunt et imagines ante oculos apparēt ⁊ lachrymę inuolūtarie fluūt ⁊ labior̄ curtatio ⁊ in stomacho dolor et in inferiorib⁹ vētris ⁊ dorsi rigor et vrine ac egestionis duricia et sitis vehemētissima et timor ⁊ cōtractio pellis ypocūdrior̄ ad supiora hec eñ oia crisim p̄cedūt. Qđ si cū istis accidētib⁹ terrefaciētibus et extraneis egritudo fuerit acuta et aliquod ex signis qđ iā apparuerit visum fuerit et pulsus cū hoc infortitudine augmētat digestione iā precedēte absq̄ oī dubitatiōe et secure iudicari pōt q̄ eūatio sit cōsecutura aut cū sanguīs fluxu ex narib⁹ aut ventris fluxu aut vomitu aut his sil'ib⁹. et q̄ egri dispō mutabit aut ad bonitatē aut ad meliorationē ⁊ p̄cipue si hec agitatio fiat in die ⁊ nocte que diei cretico cōtinuat. si ẋo hec significatio ante digestionē apparuerit ⁊ pulsus cū ea ceciderit: sciendum est q̄ dispositio ad deteriorem mutabitur.

¶ De cognoscendis speciebus euacuationis per quam fiet crisis. Cap̄.xxvij.

CRisis erit ante ꝓmutationē ꝑ quā materia de vno ad aliud mutat mēbrū: sicut exitura q̄ iuxta auris generat radicē: cū cerebrū qđ in eo cōtinet ad illā expellit partē ⁊ istud qđ fit in collo cū sinācha soluit. ⁊ sicut ap̄a qđ in manu aut pede gñat: aut nigredo ibi orta in aliq̄ acutaꝝ egritudinū cū materia ad illa expellit loca: aut fit ꝑ euacuationē manifestā aut fluxu sāguis ex naribꝰ: aut fluxu vētris: aut sudore ⁊ vrine prouocatione. ꝑ exituras q̄ꝫ sepe fit crisis febriū q̄ nō valde sunt acute plurimum: et cōtingit crisis egritudinū q̄ in cerebro gñant ꝑ ap̄ata q̄ iuxta auris principiū oriunt cū nō multi fuerit caloris: neq̄ multe acuitatis: febriū q̄ꝫ crisis q̄ interiorꝝ cōmittat ap̄ata fit ꝑ ap̄ata mala et timorosa cū q̄bꝰ lingua fit nigra ⁊ mēbrū cū xtꝰ natura in illis nō fuerit ꝑfecta immo paꝝ debilis aut cū dolor auriū egro antea accidere ꝓsueuit: cū euacuatiōe sit manifesta ꝓuenit crisis febriū peracutaꝝ: et multe caliditatis et p̄cipue est natura fuerit in illis valida ⁊ fortis. Species q̄ꝫ euacuatiōis plurimū cōtingit fm febris materiā. Erit ergo incēsiuarū febriū cōsummatio plurimū cū sudore: ⁊ febrium ex sanguine cōsummatio fit fluxu sanguis ex naribus: frenesis xo crisis q̄ñq̄ꝫ fit fluxu sanguis ex naribꝰ q̄ñq̄ꝫ fit cū sudore multo i capite: crisis q̄ꝫ febris q̄ epatis ap̄a cōcomitat fit q̄ñq̄ꝫ fluxu sanguis ex dextra nare: q̄ñq̄ꝫ fluxu vrine aut fluxu vētris: aut multos sudore loci illiꝰ. Tertiane autem febris crisis plurimū fit cū sudore plurimū xo cōtingit cū vomitu colerico: aut fluxu vētris sil'r colerico. Quartane q̄ꝫ crisis plurimūq̄ꝫ fit fluxu ventris nigro ⁊ fluxu vrine nigre. Rotharū aūt febriū crisis fit cū sudore ⁊ vētris fluxu colerico aut flegmatico. Ex hīs autē q̄ cōfidenter nos credere facit crisim ꝑ exituraꝝ in aliqbꝰ artubꝰ futuraꝝ est vt febris nō sit valde acuta et vt eger aliquos ex artubꝰ ꝓius doleat: et vt vrina sit subtilis. Confirmatio quoq̄ꝫ qđ crisis sit futura fluxu sanguis ex naribꝰ est faciei ⁊ oculorꝝ rubedo ⁊ venarū q̄ sunt in collo ⁊ vocant guidē exuberatio ⁊ radij ante oculos ap̄arētes lachrime fluētes ⁊ oculorꝝ tenebrositas: ⁊ narium pruritus ⁊ eaꝝ rubedo ⁊ cutis q̄ est sub ypocūdriis ad superiora cōtractio ⁊ anhelitꝰ cōstrictio. Cerritudo quoq̄ꝫ crisis future cū vomitu est nausea ⁊ stomachi subuersio ⁊ labiꝝ

inferioris citatio ⁊ saliuax fluxꝰ ab ore. Cõfirmatio quoqꝫ qꝫ crisis cũ sudore sit futura est vt vrina retineatur postꝙ signa crisis apparuerint et vẽter cõstringaꝫ et pulsus sit leuis et plenus et corpus tactu sentiaꝫ calidũ ⁊ humorosum punctione tñ et acumine in eo existẽte. Cõfirmatio quoqꝫ crisis cũ fluxu vẽtris future est vt post hec signa sit in inferiorib⁹ ventris sub vmbilico grauitas.

¶ De signis ꝓnosticantib⁹ bonã crisim vel malã vel perfectionẽ eius vel diminutionẽ eius. Cap̃.xxviij.

CRisis bona est qñ post digõnis fit cõplemẽtũ. Que aũt cõtingit añ ꝓfectã digõnẽ bonitatis hz minoratione ꝑm hoc: sed q̃ fit anteq̃ aliqꝺ ex signis digestionẽ portẽdẽtib⁹ appareat est crisis mala. Dibus autẽ melior existit crisis q̃ post digestionem apparet et in aliquo ex dieb⁹ bone crisis ⁊ cũ qua humor q̃ intulit egritudinem euacuaꝫ: cui⁹ etiã euacuatio fit ꝑ partẽ patiẽtẽ et non est in sua quãtitate diminuta: ⁊ postq̃ eger leuitatẽ ⁊ multã sentit quietẽ et oĩa q̃ pri⁹ sentiebat quiescũt adeo vt nihil excepta sola debilitate remaneat. Deterior vero crisis est que huic cõtraria oĩno est ipsa eñi siue bona siue mala sit crisis tamẽ erit diminuta. ¶ De diebus creticis. Cap̃.xxix.

QUacuationes quas nominauim⁹ nõ accidunt nisi in egritudinib⁹ acutis: et accidit egritudini mutatio magna in aliqbus egritudinis diebus sepius. Ideoqꝫ dies hi critici vocãtur. Dies ix̊o que inter egritudinis dies primus existit nõ est creticus: neqꝫ secũdus. Terti⁹ ix̊o est creticus: in eo enim plerũqꝫ cõsumũtur febres q̃ sunt peracute. Quart⁹ itẽ dies est creticus ipse eñi ꝓnosticat ꝺd in die septimo: aut sexto fit vẽturũ: si eñi in eo bonum apparuerit signũ vt digestio in vrina: aut euacuatio hz diminuta ꝓueniet cũ eo leuitas et complebiꝫ bonitas illa in die septimo. Si aũt in eo visu fuerit malum signum dispositio egri aliquo modo deteriorabitur que deterioratio in die. vij. manifeste cõplebitur. Quintus quoqꝫ dies est creticus frequẽter eñi fit in eo bona crisis. Sextus autem dies quarto aut quinto non est minor ꝑm crisim que sepe in eo cõtingit. Crisis tñ bona ere nũq̃ in eo fit. ꝙ si qñqꝫ cõtingat eũonẽ in eo fieri q̃ egro conferat ipossibile est ꝺn post sequaꝫ fortis egri

labor ⁊ magn⁹ timor neq; eger est secur⁹ q̄n aliq̄d ex mate-
ria egritudinis remāserit ex quo egritudo faciet recidiuaz.
Septim⁹ ẋo dies oīb⁹ creticis dieb⁹ in sua malicia ⁊ boni
tate supior existit q̄ fere diei.vi.est grauis.Crisis eñ q̄ fit in
eo leuis est ⁊ pauci timoris cū q̄ tota egritudīs mā eūatur
vt nihil ex ea remaneat ꝑ qđ fiat egritudīs recidiuatio.In
octauo ẋo die fere nūq̄ fit crisis ⁊ in q̄ si eueniat rarissime
tñ cōtingit:⁊ est mala. ¶ Non⁹ aūt est cretic⁹ in quo sepe fit
crisis quēadmodū in tertio ⁊ q̄nto crisis q̄z q̄ fit in eo bona
est ⁊ ipse portēdit q̄d in.xi.it futurū. ¶ In.x.aūt crisis veni
re nō pōt que etiā si in eo cōtingat erit mala. ¶ Sz dies.xi.
est creticus ⁊ est vt tertⁱ⁹ ⁊ quart⁹ ⁊ q̄nt⁹ ⁊ non⁹ q̄ etiā signi
ficat q̄d in.xiiij.die sit futurū. ¶ In.xij.aūt nō cōtingit cri-
sis qui etiā est talis q̄lis octauus. ¶ Tertⁱ⁹ aūt dixim⁹ iter
illos q̄ sunt cretici ⁊ q̄ nō sunt cretici medi⁹ existit:fit.n.in
eo crisis qñq; sed nō sepe. ¶ Quartusdecim⁹ aūt dies est cre
ticus ⁊ est a.vij.ꝑs.ꝑm hoc ꝙ crisis in eo freq̄nter fit q̄ bona
existit. ¶ Quintusdecim⁹ aūt est sicut tertiusdecim⁹ verū in
sextodecimo nō euenit crisis q̄ est eiusdē gñis cuius est.xij.
¶ Decimusseptim⁹ inter dies creticos est q̄ eiusdē gñis cuz
nono existēs q̄d invigesimo die futur; sit portēdit. ¶ In de-
cimooctauo aūt die crisis minus cōtingit q̄ in.xvij.q̄ etiā si
fiat mala inuenit. ¶ In decimonono ẋo die fere nunq̄ con
tingit crisis q̄ etiā si euenerit nō ē mala. ¶ Rursus.xx.dies
est creticus q̄ sequens est.xiiij.in multitudine crisis q̄ in ipo
sepe cōtingit ⁊ bonitate sua. ¶ In die q̄z.xxi.qñq; fit crisis
lz multo minus q̄ in vigesimo. ¶ Vigesim⁹ aūt quart⁹ dies
est creticus fit eñ in eo multoties crisis q̄ etiā sequēs est vi-
gesimū in bonitate. ¶ Post hos aūt dies vigesimusseptimus
xxxi.⁊.xxxiiij.⁊.xxxvij.et quadragesimus cretici iuenīunt.
In alijs ẋo dieb⁹ quos nō noīauimus fere nunq̄ cōtingit
crisis. post.xl.ẋo dies nunq̄ fit crisis cū vehemēti expulsio
ne ⁊ manifesta neq; egritudo cōsumunt nisi cū occulta reso
lutiōe. ¶ Crisis quoq; dies sunt fortiores vsq; ad.xiiij.⁊ ali
ꝑm ⁊ vsq; ad dies.xx.dies eñ.viij.est vt.vij.⁊.xiiij.⁊.xx.et
iij.sicut quart⁹ ⁊ septimus ⁊ vndecimus ⁊ quartusdecimus
⁊ decimusseptimus:⁊ vigesimus ⁊ illi q̄ inter istos numerā-
do reperiunt vt tertⁱ⁹ ⁊ non⁹ et vndecim⁹ ⁊ decimusseptimus

fortissimi sunt:dies tñ septimi ꝑpe q̃rtis fortiores existũt. Qđ si eger vigesimũ trâsiertt diẽ signa dierum cadentiũ in medio debilitabunt vñ fere in eis nũq̃ fiet crisis:virtutes ẋo q̃rtoꝝ minuunt:neq; remanet fortitudo vt in septimis q̃ sunt.xxvij.ꝛ.xxxiiij.ꝛ.xl. q̃rti ẋo vt.xxiiij.xxvij.ꝛ.xxxi.ꝛ xl.debiles sunt. ¶ Postq̃ ẋo eger.xl.transit diẽ:ẋtus expulsiua oĩno debilitatur neq; fit crisis nisi ꝑ exituras: aut cum resolutiõe. ¶ Cũ signa crisis in die aut ĩ nocte qui cretico die ꝓtinuant apparuerit ꝓfidenter est tenẽdũ:ꝛ ad hoc declinãduz q signa illa nõ ꝓuenerit ex egritudis malitia: sed ꝑpter crisim:ꝛ ꝓfidendũ est crisim eadẽ die fore futurã: ꝛ p̃cipue si dies indicatiuꝰ iam hoc signauerit. Si aũt ĩ die aut nocte q̃ cretico die nõ ꝓtinuaŧ apparuerit p̃dicta signa minꝰ est ꝓfendũ q crisis sit futura: ꝛ plus ẽ corde tenẽdũ signa illa nõ apparuisse nisi ꝑpter egritudis malitiã:ꝛ p̃cipue si digõnis signũ ibi nõdũ fuerit vel appuerit. ¶ Cũ aũt febris ad maligmitatis ꝛ fortitudinis vltimũ pueniſſe videŧ ꝛ signa mortis cũ hoc apparẽt:eger aũ tertiũ diẽ aut ĩ ipso morieŧ. Qđ si prauitas minor p̃dicta videaŧ erit cã significans salutẽ:ꝛ pueniet crisis aũ quartũ diem aut in ipso q̃ si adhuc minor hac fuerit fiet crisis ĩ die.vij. et p̃cipue si ĩ die iiij.signũ bone digõnis aut alicuiꝰ alleuiatiõis visuz fuerit. ¶ In die quoq; sexta aut in nocte septima si euenerit huiꝰ acuitas ꝛ signa crisis iam manifesta apparẽt:ꝓsiderãdũ est crisim in ipo futura fore. ¶ Et est sciendũ q fiducia p̃cognitionis bone crisis ꝛ salutifere plerũq; est firmior et magis certa q̃ male crisis. Silr quoq; cũ egritudo fuerit minoris acuitatis crisis ẽ sperãda. ¶ Est p̃terea attẽdendũ q̃d i diebus ĩdicatiuis eueniat:ꝛ est timẽdũ q res in die cretico ꝑficiaŧ q̃ ei ꝑpinquor iueniŧ si febris fuerit acuta:si aũt minus fuerit hoc timenduz est qđ in dieb⁹ ꝑficiŧ eoꝝ eni virtus est maxima.

¶ De vrina. Cap̃.xxx.

VRine attẽdunt color substantia odor:et illud qđ in fundo residet:aut qđ i medio pẽdet:aut qđ in supficie apparet. Color eni albꝰ in subtili suba q̃ aq̃ assimilaŧ colori sepiꝰ appet in diabete q̃ est egritudo ꝑpter quã patiẽs multã potat aquã:neq; tñ eiꝰ sedaŧ sitis:qz illico cũ vrina egrediŧ:appet ꝙ vrina cũ huiꝰ colore post mul

taz comestionē ꝛ multā aq̄ potationē añq̄ digerat. Cū aūt hui⁹ color in egritudīb⁹ appet dyabete nō ibi existēte neq̄ cū multa potatiōe cū largo cibo p̄cedente vltimā portendit cruditatē ꝛ digōnis ꝓuationē ꝛ epatis frigiditatē. ¶ Color aūt scōus est in q̄ parū ꝓtinet glaucedinis sicut in aq̄ appet que cū palea cocta est q̄ digōnis leuitatē vel paucitatē significat ꝛ debilitatē. ¶ Tertiꝰ q̄z est color citrinus q̄ caloris tē periē in epate demōstrat: neq̄ maior est q̄ debeat neq̄ minor. ¶ Color aūt q̄rtꝰ est igneus ꝛ significat calorē augmentatū ꝛ inflāmatū. ¶ Quintꝰ q̄z color est color croci qui nō plus demōstrat caloris q̄ igneus significat tñ corpꝰ sanguine multum abundare ꝛ ex eo aliquid vrine fore admixtum. ¶ Sextus ẋo color est rubicūdus non valde clarus qui colleram rubeā significat ꝛ sanguinē q̄ si in supficie vrine habentis huiꝰ colorē spuma fuerit citrina significat yctericiā. ¶ Septimꝰ quoq̄ color ē niger ꝛ si vria huiꝰ colorē habeat ꝛ post flauū ꝛ rubeū apparuerit vltimaz significat inflāmationē ꝛ incēsionē q̄ etiā in febribus acutis oī vrina deterior existit: ꝛ p̄cipue si valde fuerit grossa pauci q̄z inueniunt q̄ cū talē faciūt vrinā euadāt. ¶ Vrina q̄z nigra q̄ñq̄ apparet post mēstruoꝝ fluxum aut post eoꝝ retētionem: aut in fine egritudinū que ex colera gñant nigra: sicut est quartana et splenis magnitudo ꝛ melꝛia ꝛ horum silꝛia: neq̄ tunc malus portendit. ¶ Immo q̄ñq̄ significat bonū qđ sc̄z contingit cum in fine egritudinū que ex colera gñantur nigra apparet vrina preterea nu. q̄ñq̄ appet post albam vrinā ꝛ viridez ꝛ tūc vltimā epatis frigiditatē ꝛ caloris innati extinctionē significat neq̄ est in malitia minor prima: sed est cum eius fortitudine. ¶ Vrina quoq̄ q̄ñq̄ tingit ꝓpter alchanelimentū ꝛ fit valde rubea q̄ñq̄ ex potu cassiefist. ꝛ aloes ꝛ croci ꝛ ex multis rebꝰ quibꝰ est tinctura. ¶ Viriditas aūt q̄ñq̄ apparet in ea ex comestione oleruz. Et nigredo q̄ñq̄ apparet ex comestione almuri ꝛ ex potu vini nigri quēadmoduz diximus. ¶ Vrine preterea parua accidit tinctura propter multam aque potationē ꝛ quia parum anteq̄ vrina egreditur comedit et bibit: prius ergo hec oīa attendenda sunt et sic postea iudicādum. ¶ Tingit etiā vrina q̄ñq̄ ꝓpter dolorem vehemētem: lz eoruz materia q̄ñq̄ sit humor frigidus:

quēadmodū in colica ⁊ dentis dolore ⁊ auris ꝓtingit.testi fica ergo ꝑ eā in alijs suis significatiōib⁹ sicut cū istis signi ficationib⁹.¶ Urina etiā fetēs ⁊ ꝑmutata apparet qñq; ꝓ- pter vlcus qđ in instrumētis oritur vrinalib⁹:verūtamē cuꝫ suo fetore ꝑmutaī eius substantia ꝑmixta cuꝫ sanie ⁊ viru: neq; erit tūc cū ea febris acuta ⁊ incēsiua:ardor tñ in vrine egressione cū ea sentiī. Ideoq; ei⁹ fetor nō assimilaī fetori qui in vrina sentiī cū purrefactio ē in venis. Substātia aūt subtilis cui⁹ subtilitas assimilaī aq̄ subtilitati: digestiue in nuit debilitatē:spissa quoq; cum spissitudo spissitudini rob assimilatur:aut grossitiei liquoris qui ꝓtinetur in felle: su- perfluitatē inuit digestiue ⁊ ꝓsumptionē humiditatis i cor- pore abūdare ⁊ ipsius ꝓfunditatē significat:⁊ p̄cipue si cuꝫ hoc fuerit pauca. Inter hec ẋo mediocris existēs bonita- tem significat digestiue:⁊ qđ epatis dispositio et humor q̄ in venis continēter est tēperata. Turbata quoq; humor q̄ sunt in venis cruditatē ⁊ indigestionē cuꝫ caliditate quo in eis opatur ꝓturbationē significat.¶ Urina turbida cū cito diuidiī ⁊ grossities q̄ est i ea ad fundū descēderit magis ꝓ- pinqua ad maturitatis significationē existit: ꝑm tñ fue de- scensionis velocitatē.¶ Odor aūt qui ab vrina ꝓcedit simi lis ei qui a re acuta ⁊ siccissima dissoluitur maturitatis in- dicat supfluitatē q̄ qñq; in febrib⁹ sentitur ⁊ in apostemati bus epatis:⁊ ea portēdit futura ⁊ qñq; ꝓtingit cū vlcerib⁹ in instris vrinalib⁹ sicut p̄dixim⁹:nos tñ iam diuisim⁹ iter illā ⁊ hanc dispositionē.¶ Urina aūt q̄ oīno caret odore in vltimo existit cruditatis ⁊ demissione digōnis:q̄ ẋo in me- dio stat digestionis significat eq̄litatē.¶ Ea ẋo q̄ inferius descēdunt ⁊ q̄ superi⁹ eleuaī ⁊ q̄ in medio pendēt sunt mo di ex quib⁹ sumūtur significationes digōnis q̄ fit in venis ⁊ ad illud intendūt in cognitiōe maturitatis febriū: et hoc est illud cui īnitimur.¶ Hec autē in substantia sua distilla- tioni q̄ fit in aqua ro.assimilaī eis quoq; inferius descen dunt melius iudicaī id qđ est albū et leue et in fundo vasis resi dens:cui⁹ quoq; dispō ꝑmanet talis in dieb⁹ egritudis cōtinuis.hec aūt laudabilis ꝙpostasis cū meliori ex colori- bus qui est citrinus ⁊ meliori ex substātijs q̄ inter subtilita tem ⁊ spissitudinē mediocris existit apparet: et cum lauda-

biliozi ex odozib⁹ q̄ neq̄ in fetozib⁹ est supfluus neq̄ odoze
oino pziuat:hecigit vzina oībus alijs vzinis laudabiliozi iu
dicatur:cui⁹ etiā significatio pfecta est:significat em̄ dige=
stionis pfectionē ꝛ a malicia egritudinis ꝛ ipsi⁹ neq̄tia nos
securos reddit. Illā aūt ypostasim i bonitate sequit eneoze=
ma cū fm hunc reperitur modū. Post hec aūt ne filis consi
stit hec aūt duo cadētia nō sunt:immo in eis cum in acutis
apparēt egritudinib⁹ magna inuenit significatio que signi
ficationi perfecte maturitatis ꝛ securitatis a malicia egri=
tudinis pzopinqua existit ꝛ cū eneozema apparuerit ꝛ egro
malū nō superuenerit accidens:post parum tēpus descendit
inferius:ne filis quoq̄ cū ita se habuerit cōsequēter ad locū
descendet eneozematis:postea ad ypostasim. Color aūt qui
in ypostasi attenditur melioz existit albus cum longitudine
forme in eo existens post quē est rubeus:significat em̄ rube⁹
saltem cū egritudinis prolixitate. Glaucum ẋo sedimē quā
to maiozi participat citrinitate tāto est deterius.qđ aūt pu
re citrinū est eis petius est:viride q̄q̄ est isto deterius postea
nigrū:hoc nāq̄ sedimē significat q̄ materia egritudinis a
maturitatis meta egredit q̄n ad putrefactiōis ꝛ cozruptio=
nis semitā tēdere incipit. Dispositto quoq̄ sediminis nigri
scd̄m locū dispositioni albi sediminis contraria inuenitur.
Sediminis em̄ nigri malicia cū est in loco nefilis minoz est
q̄ cū est eneozema ꝛ deterioz est cū ēypostasis: quēadmodū
aūt sedimē nigrū est deterius ꝛ albū melius sic liuidū est me
dium inter bonitatē ꝛ maliciā:cuius quoq̄ dispositio mu=
tatur scd̄m q̄ vni ex eis appzopinquat. Sedimē quoq̄ cri=
noydes est malū:qđ si cū fe.fuerit acuta significat mozte:
hoc autem sedimē magnis tritici fracti frustulis assimilāt.
Significatio aūt qua cognoscitur maturitas q̄n̄q̄ habetur
ex vzina subtili ꝛ alba q̄nq̄ ex ignea:q̄nq̄ ex crocea q̄nq̄ ex
rubicūda:q̄nq̄ ex spissa ꝛ turbida. Q̄n vero maturitatis si=
gnificatio habet ex alba ꝛ subtili pzi⁹ glaucedinē acquirit:
postea grossitiem:deinde paulatim incipit sic augeri donec
colоz sit citrin⁹ ꝛ substātia equalis. In hac aūt vzina bonū
apparet sedimē si in venis multa est supfluitas aut egritudo
est ex repletione aut cozpus egri est grassum. Si ẋo hoc nō
fuerit erit illud idē ad pfecte maturitatis significationem

sufficiēs. Colores aūt q̄ sunt extra tēperamētū paulatim de nudātur a substātia in qua sunt q̄ paulatim tēdit ad subtili= tatē donec color sit citrinus ⁊ substātia sit mediocris. Cum autez vrina in febre a maturitate diminuta vel abbreuiata fuerit aut eaz trāsierit: sed postea quotidie ad eā reuertitur febris est salutifera ⁊ humor nō est difficilis digestiōis neq; fraudulēte putrefactionis. Qđ si ei⁹ dispositio pria semp ea dē māserit cōtrariū ei⁹ qđ diximꝰ significabit ⁊ erit egritu= do terrefaciēs ⁊ si tñ cum hoc virt⁹ fuerit cadēs mortē signi ficabit. Sed si ℞tus fuerit fortis egritudinis demonstrabit plixitatem. ¶ Nox primū in febribus apparet flegmaticis et que ex colera q̄ fuerit nigra. scđm ℞o in febrib⁹ inuenitur acutis q̄ sunt multe malitie ⁊ iniq̄tatis. Si aūt signū perue niēdi ad maturitatē sumit ab vrina turbida et spissa quoti= die augetur ei⁹ claritas ⁊ ei⁹ ypostasis: sil'r in bonitate au= gmentatur donec ypostasis ei⁹ fiat laudabilis sicut diximꝰ si de⁹ voluerit: tūc igit virtutis quātitas cōsiderāda est. Cū eñ adhuc permanēs fuerit virtus de morte egri nō est timē dū ⁊ sicut hec vrina cito fiet clara sanitas cito perueniet: ꝙ si virtus debilis fuerit egro timēdū est ne moriatur. Et si cū hoc vrina tarde peruenerit ad claritatē et permanet diu ita ꝙ nihil claritatis in ea videt: aut apparet in ea ex claritate aliq̄d: sed est modicū mortē significat. Si autē in hmōi vri= na semel apparet maturitas: sed post iterū turbidata fuerit cruditatis signa portendit ⁊ accidit hoc multotiēs ⁊ videat se. permiscere: sciēdū est materiā se. ex multis cōstare humo= ribus. Est itaq; tūc confidendum qđ egri sanitas sit futura ꝟm ipsius tñ fortitudinē. Ne ergo sunt summe et aggrega= tiones eius qđ est necessario sciendū de reb⁹ ad vrinā perti nentibus ꝟm se. adhuc tñ de ipsius significationib⁹ alia di= cemus non tñ ꝟm ordinem neq; ꝟm continuationem.

¶ Urina sordida que est parum pulchra: ⁊ cuius color est co lor musti aut aque ciceris cū multum coquitur est habentiū ap̄ata antiqua ⁊ nō acuta in visceribus. Urina fero aut albe ceruse similis significat sanie in ea existere et egrum in ali= quo ex foraminibus vrine vlcus habere. Urina que aque q̄ a carne recēte fluit cū lauabitur similis inuenitur parū san= guinis vrine admixtuz fore significat: epatis quoq; debili=

tatē qñq; portendit. Cum eger purū minxerit sanguinez sig-
nificatur q; aliqua ex venis que sunt in renib⁹ sit fixa. Cū
in vrina fuerit arena apparueritq; cū hoc turbida sī hmōi
faciēti vrina prius euenerit in reb⁹ dolor lapidis in renib⁹
significat. Si aūt i vrina pri⁹ apparuerit arena: ꝛ postea ea
remota vrina valde visa fuerit clara: lapis in vesica iam ge
neratus est. ¶ Urina turbida que vrine asini assimilat dolo
rem capitis ꝛ intellectus significat perturbationē. Cū post
fe. remotionē vrine remanserit tinctura epati erit ignitum
aq̄. ¶ Urina fm colorē aut odorē aut substātiam fedā qñq;
sequit post calida interiox aq̄ata: vnde ꝛ eger ex ea alleuia
tur ꝛ ipsi⁹ melioratur dispositio et sue salutis causa existit.
¶ Urina fm substātiā oleo silis: aut in cui⁹ supficie apparet
pinguedo vt oleū erit cū ethica. Urina in cui⁹ supficie pin-
guedinis multitudo oleo silis apparet significat q; renum
adeps liquat. Si vrina tenuis ꝛ alba in fe. acuta apparet: ꝛ
in tali dispōne multis pseuerauerit dieb⁹ amentiā egro su-
peruenturā significabit que si cū desipiētia talis diu appa-
ruerit mortē annūciabit futurā. Hec preterea vrina qñq; in
fe. apparet acuta cū in aliquo mēbro calidū fuerit aq̄. Cū
in vrina cōualescētis nō cito ad dispositionē quam habebat
cū esset sanus redibit timenduz est ne egritudo reuertatur.
¶ Urina lacti aut spermati similis si pauca fuerit paralisim
ꝛ appoplexiā demōstrat futurā. Si aūt in his egritudinib⁹
multa apparuerit ipsaq; portēdit solutionē. ¶ Urina in qua
sanguinis coagulati frusta apparent in febre acuta visa est
mala. Urina lacti acetoso silis in febre apparēs acuta aut
velocē portēdit mortē: qđ est cū calor fe. nō quiescit et leuis
fit: aut qñ sit leuior egrū ad ethica peruēturum significabit.
¶ Urina cui⁹ calor spermatis apparet neq; mutat in febri-
bus significat vrine difficultatē. Ex reb⁹ aūt q̄ in vrina mul
totiēs inueniunt ex sediminib⁹ ꝛ eoq; silibus. vna est yposta
sis in qua claritas ꝛ radiositas ac pulchritudo apparet: cu-
ius silitudo est vt eius qđ in ampullis aqua ro. natat. qñq;
tñ radiositas ipsi⁹ est maior adeoq; vt ex frustis glacie: cū
vnū alij cōiungit cōpacta videant. In hui⁹ aūt ypostasis co
lore qualitercūq; fuerit vidētur radiositas ꝛ paruitas ꝛ ra-
ritas ꝛ claritas q̄ in alia nō inueniunt: cūq; mouet tota cū

vrina miscet: aqua tñ vrina nõ turbat:t in ipa velociter nõ descẽdit inferi9:plurimũ etiã nõ descẽdit:t est supfluitas digestionis existẽtis invenis quã ante noiauim9. Scda xo est hmoi turbid9 etiã si color ei9 est alb9 in q̃ neq; raritas neq; radiositas inuenit t est sepo liq̃facto sil'is. Tertia est q̃z sanies q̃ q̃nq; est diuulsa ex qua cũ mouet vrina turbat:qr surs sum eleuant frustula:t deinde descẽdũt inferi9 cũ qua ĩ extu vrine ardor sentit:t est cũ ea q̃nq; odor malus t fetidus. Quarta q̃q; est arenosa cui9 sunt due spẽs.quax vna limaturę aur assimilat:lz sit minutior q̃ ex renib9 egredit: alia q̃z est in q̃ nulla oĩno inuenit glaucedo:sed ei9 color est vt terre t q̃nq; etiã est vt color luti q̃ a vesica egredit. Alia xo pilis assimilat t ipsa est ex gñe eox q̃ pilis nõ pure albis sil'ia sunt cui9 lõgitudo vsq; ad palmi mẽsurã augmẽtari inuenit q̃ cũ a renib9 egredit nullũ aliũ portẽdit malũ : nisi hmoi crudos in corpe abũdare cui medicamia cõferũt diuretica. Sexta equidẽ est in qua frustulox carnis sil'es apparẽt q̃ ex renib9 egrediũtur si cũ hoc dolor in renib9 fuerit.sed si cum febris fuerit adurẽte significat febrẽ corpori magnũ pstare nocumẽtũ. Si xo cũ ethica fuerit solidox significat liq̃factionẽ t calorẽ ad mẽbrox carnez iã pueniſſe. Septima q̃q; est q̃ lentiũ excorticatax frustulis assimilat t calorıs supflui tatẽ in epate significãs. Octaua autẽ furfuri assimilat q̃ sepius ppter vesice egritudinẽ cõtingit cũ hac aũt si fuerit sic sentiret ardor diu pseuerans:neq; appebit in ea calor extraneus:neq; valde est remota a maturitate:q̃nq; xo cõtingit ppter venas q̃ cũ sic fuerit erit cũ fe.adurẽte fortı9 cui9 etiã calor a maturitate valde remot9 t mortẽ portẽdit sicut mõstrauimus. ¶ De signis egestionis. Cap.xxxi.

Egestio aũt melior alijs est que est mollis t cõtinua videt:cui9 tinctura a citrinitate fit:nõ tñ multa:et que in hora egreditur solita. Egestio aũt valde tincta:et que mordicat t exurit anũ significat colere ru.dñiuz. Sicca quoq; paucam significat humiditatẽ t multũ calorẽ. Que aũt nõ iuenit equalis digestiuã nõ perfecte cibo fuisse dominatam significat. Stercus quoq; q multũ fetet digestinam debilẽ fuisse portendit. Viride aũt stercus putrefactionem in corpore significat. Stercus quoq; cum quo mul

ta egreditur vnctuositas: caloris ⁊ humoris innuit eminentiã. ¶ Sterc⁹ aũt qđ ẽ sic̃ fex: malũ est ⁊ mortal'. ¶ Stercus quoq; ꝑuatũ tinctura significat ex poro fellis nihil ad intestina trãsmitti. ¶ Et stercus vnctuosum mẽbrox significat liquefactionẽ ⁊ erhicã. ¶ Qđ aũt quãtitatẽ assumptox excedit corpus debilitari ⁊ macrescere significat. ¶ Sterc⁹ aũt qđ est in quãtitate multũ ⁊ diuersos retinet in se colores malos in corpe significat hũores. ¶ Qđ aũt spumosum est ⁊ viscosuz malũ ẽ vtrũq; vnũ nãq; ẽ ꝑpt victoriã caloris ⁊ aliud ex liq̃factiõe corpis. ¶ Multa vẽtositas inferius egrediens cuz cibus nõ fuerit inflatiuus debilitatẽ innuit digestiue ꝙ si vllo mõ egredit vẽtositas caloris paucitatẽ ⁊ frigiditatis supfluitatẽ significat. ¶ Si xo cũ hoc affuerit sitis aut siccitas hũorez ad interiora corpis penetrasse demõstrat. Cũ ea que comedunt vt prius fuerãt nõ mutata egrediunt frigiditas supfluitas portendit. Facilitas expulsionis vẽtositatis ⁊ paucitas expulsionis eius cũ impedimẽto vel debiliatem instrumentorũ nutricatiõis vel impedimẽtum ostendit.

¶ De pulsu. Caplm. xxxiij.

Oportet vt qui in pulsuũ scia instruct⁹ esse desiderat ⁊ vult ei⁹ significatiões cognoscere sepe dum aliqs sanus est artariã tãgat ⁊ firmiter cũ summo studio inspiciat ipm ideo. s. vt ipsius forma aĩe firmiter imprimat quatenus cũ fuerit necessariũ inter eas ꝓportionẽ inuenire sciat physici ꝺq; vnũquẽq; modũ pulsus prio appellãt noie eiusq; cãs oñdũt ⁊ significatiões. Ego aũt ex hoc qđ huius mei libri intẽtioni sic̃e inuenit ⁊ conuentẽs ostendã si deus voluerit. ¶ Cũ pulsus in brachij lõgitudine tactui manifestior occurrit ꝙ in tpe sanitatis a physicis lõgus vocat pulsus. Cũ fm latitudinẽ maiorẽ digitorũ tãgentis quãtitatez cõprehẽdit latus ab eis noiatur. ¶ Cũ aũt digiti tangentis carnẽ impulerit ⁊ fm magnã ꝙtitatẽ i ipm penetrauerit ꝺr ab eis altus: sz qñ fm hoc minor appet ꝙ cõsueuit vocat depressus. ¶ Cũ xo in lõgitudine ⁊ latitudine angmẽtat magis ꝙ cõsueuit vocat magn⁹: sz cũ in his oib⁹ fuerit minoratus ꝺr paru⁹. ¶ Cuiq; spaciũ tpis ꝙ inter duas tẽdit motiones min⁹ soluto inuenit: velox dicit. Et cũ digitũ vehementer ⁊ virtuosa impulsiõe ꝓcusserit ⁊ cũ stringit ei⁹ mot⁹ non

destruit fortis vocat. ¶ Cū xo huic fuerit cōtrari⁹ debilis dicit. ¶ Cūq; fuerit illud qđ ex corpe artarie tangendo digi to occurrit sil'e ei qđ ex hoc gñe aie est ipressum: neq; plenū fuerit: sz ptractū t nō extēsuz nō vocat plen⁹ sz vacuus: t ꝺz fm hoc ꝙ forma hec in eo visa fuerit. ¶ Cū aūt illud qđ di: gito ex ipsō pcutiēdo occurrit sil'e fuerit filo t chorde extē: se cū ipm percutit vocat durus. Sed cū illud qđ occurrit ex istis nō valde existit tēsum vocat ab eis laxus. Cūq; vnaq; harū pcussionū sue cōpari in magnitudine t fortitudie t ve locitate t in alijs q̄ sunt p̄ter ista silis inuenit dicit eq̄lis et cū ita non fuerit vocat diuersus. Hec xo diuersitas q̄nq; in vna inuenit pcussione: qđ est cū inter p̄ncipiū vni⁹ pcussiōis t eius finē dissimilitudo pcipit vni⁹ digiti tactu aut duoruz aut pluriū. ¶ Medici q; hui⁹ diuersitatis multas notant spēs noīb⁹ q̄ in suis dicem⁹ locis. Cū eñ fm motū euenerit circulū neq; se ab eo remouerit: verbi gratia. vt ꝑ tres eq̄les percussiōes vna diuersa inuenit aut inter oēs q̄ttuor aut in: ter oēs quinq; aut cū inter q̄slibet eq̄les due notant pcussio nes diuerse q̄ deinde circulariter fm hoc exēpluz inuenunt pulsus noīat ordinat⁹. Si xo diuersitas fm motū nō inue: nit circulū inordinat⁹ vocat. ¶ Artarie q̄z motio q̄ fit ab in teriorib⁹ cordis ad exteriora vocat diastoles: mot⁹ aūt hic quē oēs hoīes tactu sentiūt artarie mot⁹ t ei⁹ pcussio q̄ pcu tit manū existit. ¶ Medici tñ in hoc cōsueti aliq̄d plus isto percipiunt t motio artarie q̄ fit ab exteriorib⁹ ad interiora vocat sistoles. de hac xo motione inter medicos diuersitas reperit. Sunt eñ quidā qui eaz sentiri dicūt t sunt alij qui non. Nobis tñ de hoc loco nō conuenit. Si quis igit discipu: lus in hac arte ad vltimū finē hui⁹ intēsionis lz peuenire nō cupiat scire. tñ ꝺz ꝙ sistoles nō sentit t ꝙ pulsus hz tp̄s mo tiōis qđ est ex q̄ motio artarie sensui apparet donec q̄escat t occultet t ꝙ pulsus hz tp̄s quietis: qđ est ex quo illa mo: tio occultat donec iterum manifestare se incepit. ¶ Inter vnum aūt istoruz duoruz temporū t aliud inuenitur propor: tio ꝓpria in vnaquaq; etate. ¶ Cōpositio eñ istorum duo: rum in etate puerili non similatur cōpositioni eorum reper: te in etate adolescentie neq; iuuētutis neq; senectutis neq; senis. Hec aūt cōpositio p̄ōdus vocat: quapropter cū pulsus

in aliqua etate ꝑpriã cõpõnem ipsius etatis seruauerit dice tur pulsus hñs põdus ⁊ dicet boni ⁊ iusti põderis ⁊ nomini bus horũ sibꝫ appellabit: cũqꝫ hoc nõ seruauerit: sz ad põ= dus alteriꝰ etatis ꝑgressus fuerit sz dñi est in etate puerili si ad põdus qđ iuuẽtutis est ꝑpriũ mutatꝰ fuerit dicet pulsus diuersi põderis: qđ si ad põdus senectutis aut senij mutatus fuerit dicet pulsus mali põderis ⁊ vocabit nõ põderatum ⁊ noibꝰ hoꝝ sibꝫ noiatur ⁊ qz corꝑis locus in quo est arta= ria qñqꝫ sensu ꝓcipit calidior alijs locis: ideoqꝫ quidã medi ci ꝑsniam tenuerũt qꝫ hec vna sit ex specieb⁹ pulsus.

¶ De specieb⁹ pulsuũ que sunt. x. Cap̃. xxxiij.

Antiqui genere pulsus cõposita noibus proprijs noiauerũt: ex quibꝰ est pulsus gazelans. i. caprizans ⁊ ipse quidẽ est pulsus que sentitur cum arteria semel atqꝫ itez ꝓcutit digitũ: ita tñ qꝫ nõ sentit inferius vel interiꝰ rediisse neqꝫ sistolẽ fecisse neqꝫ ꝺeuisse in quo etiã scõa percussio prima maior inuenit. ¶ Bis pulsans ẋo pul sus est cum arteria percutiẽdo occurrit digito non sentitur quies que sistole dici debeat sed sensu percipit alia percus= sio que prima existit debilior. ¶ Pulsus quoqꝫ diuerse per= cussiones indicãtur cum dyastolis principiũ debiliter inue= nitur ⁊ est finis fortis aut ecõtrario qđ est vt eius principiũ sit suo sine maius ⁊ velociꝰ. ¶ Pulsus quoqꝫ qui taliter est diuersus in vna tali ꝓcussione fortis dicit. ¶ Pulsus quoqꝫ qui cauda vocat sozicina duarũ existit specierũ. quarũ est vt vna percussio aliquãtulũ sit maioꝛ ⁊ alia q̃ illam sequit mi noꝛ ⁊ alia iterũ minoꝛ: ⁊ ꝓcedat ordo sic donec advnã ex tri bus perueniat rebus. s. qꝫ in aliqua stet ꝓcussione ⁊ nõ ten= dat ad minorẽ ea aut nõ quiescat quin minuat donec occul= tetur ⁊ nullo mõ sensu ꝓcipiatur. ¶ Aut cum ad aliquã pul= tatis puenit mẽsuram redire incipiat ⁊ augeri. Cũqꝫ auge= ri ⁊ redire cepit aut ad sui primã redibit mensuram aut ad minorẽ ea. ¶ Primus aũt modus vocatur cauda pmanẽs. Et scõus cauda minuẽs. Et tertiꝰ cauda rediẽs. Ille quoqꝫ qui ad primã sui redibit mensurã cauda reuersionis cõplete vocatur ⁊ secundus cauda reditionis diminute. ¶ Est etiaz alia eius species cum diminutionis multitudinẽ in artarie longitudine prius reperiri cõtingit ex qua in vno loco subi

to aliqua sentiť magnitudo q̄ alia que ipsam sequiť parum minor inueniť cui⁹ tactus nō subito abscindiť: sz tñ nō quie scit d̄n fm ꝓportionē paulatiz minuať donec occulteť. hoc aūt qñq̄ cōtingit a duob⁹ laterib⁹ ⁊ vocať tunc pulsus cur uus: ⁊ qñq̄ fit ab vna parte ⁊ vocať advnā partē inclinatus qui etiā pulsus in vna ꝓcussiōe diuersus ꝺr. Formicās ẋo est pulsus cū in tēpore qꝺ inter duas existit ꝓcussiones talis fz raritatē inueniť diuersitas vt aliq̄s putet inter eas ꝓcussio= nes interuenisse: cū non tñ interuenerit huic tñ augmētans contrarius inuenitur. ꝑmanēs autē pulsus subtilis est ⁊ du rus qui in vna semꝑ perseuerās dispōne fere nunq̄ remoue= tur ab ea. ¶ Undosus ẋo est qui fm latitudinē magnū digi ti occupat locū cum lenitate ⁊ repletione cum eo tñ non est magna eleuatio neq̄ subita sed videtur qꝺ eleuationū eius vna post aliam cōtingit donec fit vt vndis assimilať quarū vna aliā sequitur. ¶ Ex his preterea est vermiculosus cuius forma est vt forma vndosi in eleuatione que fm dyastolem eadem inueniť: non tñ est latus neq̄ plenus cuius inunda= tio existit debilis qui vermib⁹ per foramen artarie discur= rentibus assimilatur. formicās ẋo pulsus adeo inuenitur in vltimo paruitatis ⁊ spissitudinis consistere vt pulsui pueri nati assimileť. ¶ ℙulsus autē qui serre assimilať ⁊ serrati= lis dicitur durus est in cuius depressione ⁊ eleuatiōe inueni tur diuersitas ex qua quasi ꝓcutit aliquē ex digitis cum ab alijs descendit. ¶ Tremulus aūt pulsus dicit cū in artaria tremoris silitudo sentiť. ¶ Cōtortus ẋo dicitur cū artaria sentitur: vt linea que cōtorqueri ⁊ inuolui incipit.

¶ ℙreterea dicemus q̄ pulsus virorū plm inuenitur maior et fortior et tardior et rarior pulsu mulierum supfluitas tñ magnitudinis ⁊ fortitudinis maxīa est ipsius ⁊ multū ma= nifesta. ¶ Tarditas aūt supfluitas parua est. Raritas autē multa superfluitas reperitur. ¶ Infantiū autem qui lac sug gunt pulsus in vltimo spissitudinis ⁊ velocitatis ⁊ paruita tis niuenitur. ¶ ℙuerorum ẋo et adolescentiū pulsus ma= ior est pulsu infantium. ¶ Juuenum ẋo pulsus eo fortior ⁊ etiam omniū etatum pulsu inuenitur precipue: eorū pulsus qui in fine existunt iuuentutis. ¶ Senum autē pulsus est tar dior pulsu iuuenū ⁊ debilior ⁊ parū minor. Eorum autē qui

sunt in senio cõstituti pulsus in vltimo raritatis ac debilita tis ꝛ paruitatis ꝛ tarditatis existũt. ¶ Pulsus ꝙz calidã habẽ tib⁹ cõplexionẽ maior ꝛ velocior et durior est pulsu habẽtiũ cõplexionẽ frigidaz: in fortitudine vero forsan superfluit ei et forsan ab eo minuitur. ¶ Pulsus preterea grossum corpus habẽtium macroꝝ pulsu minor existit. Et si grossities fue rit ex carnositate pulsus erit velocior ꝛ fortior. Si vero ex adipe fuerit erit isto minor. ¶ Pulsus preterea cõplexiones habentiũ humidas est leuior ꝛ magis latus: pulsus quoꝙz ꝙ in medietate veris existit maior est ꝛ fortior ꝙ in oĩb⁹ aliis tẽporibus. ¶ In medietate ℞o estatis est velocior ꝛ spissior ꝙ in oibus aliis tẽporibus: ꝛ preter hoc etiã est paruus ꝛ de bilis. ¶ In autũno aũt minuit eius velocitas et spissitudo ab eo qđ erat in estate: et non augmentatur eius fortitudo. ¶ In hyeme ℞o existit pulsus in vltimo paruitatis ꝛ tardi tatis ꝛ raritatis: nõ tñ est debilis sed in tẽporum extremita tibus inuenitur cõpositus ex eis que inter duo sunt tẽpora. ¶ Pregnantis itidem pulsus minor et spissior est ꝙ eiusdez cum non est preguans. De somno ℞o surgentium pulsus illi co cũ surgunt magnus est et fortis et spissus ac tremulus: ꝙ tamen cito post hoc ad suam redit dispositionẽ. Motio pre terea ex qua aliquis nõ laxatur magnitudinẽ et velocitatez ac spissitudinem in pulsu augmentat ꝓm velocitatem sui et fortitudinem que si parui sit temporis ꝙ ex ea accidit arta rie cito quiescit. Si ℞o fuerit lõgi tẽporis tarde quiescit.

¶ Ex motione aũt per quã aliqs ad vltimũ laxitudinis per uenit ꝛ laboris fit paruus pulsus ꝛ debilis ꝛ spissus ꝓm ipsi⁹ quãtitatẽ. Balneũ quoꝙz magnitudini pulsus atꝙz eius le nitati et velocitati et spissitudini augmentum prebet in quo si quis morã fecerit fiet paruus ꝛ debilis: eius tamẽ veloci tas remanet. ¶ Cibus itidẽ ex quo aliquid sumit quod nul lum affert nocumentum neꝙz estuationẽ pulsus fortitudinẽ vehementem auget et ipsius spissitudinem ac magnitudinẽ qđ tamen post longũ cõtingit tẽpus: nõ eñ ilico cũ sumpt⁹ fuerit operatur hoc. Ille ℞o ex quo ad nocumẽtũ peruenit ꝛ estuationẽ ꝑpter multitudinẽ suã pulsum facit diuersum. ¶ Vinũ similiter pulsui in fortitudine et debilitate et velo citate et spissitudine augmentũ prebet hec tñ augmentatio

citius ꝓuenit fm tēpus quā ea que fit per cibū ⁊ citius ab eo etiā remouet. ¶ Ex nutrientibus ꝓterea ⁊ medicinis que calefaciunt aut infrigidāt immutat pulsus: que eñ ex eis calida existūt fm sue caliditatis quātitatē pulsum in velocitate sui ac spissitudine atq; magnitudine augmentū prebent et ecōtrario. Ira quoq; pulsuz efficit eleuatum et fortem ⁊ velocem et spissum. Multus aūt timor pulsum facit diuersum et velocem et tremulū. Et tristicia pulsum debilem et tardū et rarum reddit. Gaudium ꝛo pulsum reddit tardum et rarum cum magnitudine et lenitate et plenitudine.

¶ Dicemus etiā ꝙ pulsus lōgus augmentū caloris aut carnis sequit ⁊ latus cōcomitatur humiditatis augmentū: eleuatus quoq; caloris et fortitudinis sequitur augmentum. Et pulsus magnus velox ⁊ spissus caloris augmētū sequit. Et si huiꝰ caloris causa fuerit aliquid qđ accidat vt motus et balneum et ira ⁊ horū sil'ia pulsus cito ad suā redibit dispositionem. Sed si eiꝰ causa fuerit mālīua ⁊ fixa permanebit dū causa perseuerauerit. ¶ Paruitas aūt ⁊ tarditas ⁊ raritas res sequētur infrigidātes. ¶ Pulsus preterea fortis virtutis bonitatis sequit augmētū: aut a re nociua quietē ⁊ debilis inuenit cū ꝛtus dissoluitur aut cū magnū in corpore habetur nocumentū. ¶ Diuersus quoq; erit cū natura rem expurgat nociuā ⁊ erit diuersitas multa aut pauca fm nocumenti quātitatem. Cūq; natura re nociua fortioz fuerit numerus percussionum fortium et magnarum erit maioz fm hoc ⁊ ecōtrario. ¶ Pulsus tū diuersus ordinatus melioz est nō ordinato: ⁊ precipue si numerꝰ percussionū fortiū et magnarum fm hoc fuerit maioz. ¶ Pulsus aūt plenus sanguinis ⁊ vaporis humidi abūdantiam in corpore significat.

¶ Vacuus vero huius innuit contrarium. ¶ Durus quoq; corporis siccitatem et ariditatem portendit. ¶ Sed mollis vel lenis huius denumerat contrarium. ¶ Pulsus quoq; q̄ extra pondus inuenitur mutationem que contingit fm etatum naturā in quibus illud pōdus ꝓprie inuenitur ad quod fuit facta mutatio significat. Quapropter si pulsus mutatꝰ fuerit ad pondus cuius etas est longinqua ab eo magnā demonstrat mutationē et econtrario: qm̄ si mutatio facta fuit ad pondus qđ est vicinū paruam significat mutationem.

VENETO VENEZIA

¶ In artaria cū tangitur si calor superfluus et manifestus maior q̄ in alijs sentit locis que eis vicinātur cordis cōplexionem iam calefactā esse significat qđ in habentibus ethicam aut ptisim cōtingit ⁊ fortassis portendit syncopim.
¶ Pulsus aūt q̄ dicit bis pulsans inuenit cū febrilis calor est superabūdās ⁊ cū multa necessitas incūbit pulsui ⁊ i aeris attractione. ⁊ hoc est cū calor innat⁹ in vlrio inflāmat ⁊ virtus cū hoc est sana ⁊ p̄cipue si scđa percussio maior fuerit.
¶ Pulsus q̄q̄ in quo dyastoles a systole diuersa reperit fit ꝓpter pugnā nature et finis dyastoles si fuerit fortior q̄ ei⁹ principiū ⁊ maior erit meli⁹ ⁊ ecōtrario. Sed si finis diastoles fuerit velocior supfluū putrefactiōis significabit calorē.
¶ Pulsus aūt q̄ cōtinue minuit ⁊ debilitat: quē ⁊ caudā vocamus soricinā fit cum virtus incipit debilitari ⁊ cadit: iōq̄ ei⁹ malicia erit fm debilitatē ⁊ quitatē: q̄ si ad fortitudinē reuersus fuerit ⁊ magnitudinē ℞tute iā redisse significabit. Et si fm vnā remāserit mēsurā ⁊ inde neq̄ ad magnitudinē pulsationis redierit: neq̄ ab eo in quo steterit aliquo modo fuerit diminut⁹. quodāmō erit eo melior q̄ minuit vsq̄quo occultet ⁊ nō appareat sensui: iste em̄ naturā superatā foret succubuisse demōstrat. ¶ Pulsus aūt curu⁹ ⁊ in vnā partē declinatus in habētib⁹ ethicā ⁊ ptisim inuenit. Sed formicās ℞tutis significat casum: vñ cū necessitatis vehementia multa aeris indiget attractione. Addēs q̄ fortitudinē cum necessitatis vehemētia significat: ⁊ terti⁹ inuenit postq̄ ethica ⁊ ptisis cōfirmata est. Undosus aūt inuenit cū aliq̄s balneat aut bibit vinū aut cōtingit ex oib⁹ q̄ corp⁹ humectant paucis quoq̄ vicib⁹ sentit in ydropisi ⁊ subeth ⁊ pleuresi et peripleumonia ⁊ asmate ⁊ palisi et appoplexia in febribus aūt significat sudorē. Vermiculosus ℞o pulsus fit cū fortitudo succūbit sed nō oīno. Sed formicās inuenit cum virtus oīno cadit ⁊ mors ē ꝓpinq̄. ¶ Pulsus q̄q̄ q̄ serre assimilat ⁊ serratilis ꝺr est q̄ fit cuz magnū ap̄a est i corpe ⁊ p̄cipue si in mēbro fuerit nobili ⁊ neruoso: sicut cū dispō pleuresis q̄ fit i latere ⁊ dyafragmate. ¶ Tremul⁹ itē vltimā significat caliditatē ⁊ q̄ ℞tus humorib⁹ sit onerata: ⁊ aut q̄ ap̄a sit ibi aut opilatio q̄ dyastolē ꝓhibeat. Tertiū aūt iuenit pulsus apud pugnā virtutis ⁊ sue sanitatis aduersuz egritudinē in

vltimo magnitudinis q̄ cordi ꝛ suis partibus vicina existit.

¶ De regimine acutarū egritudinū. Cap̄.xxxiiij.

QUam in principio harū egritudinū repletio manifesta ꝛ fortis apparuerit fuerintq; humores pessimi qȝ ex accidētiū fortitudīe cognoscet succurrēdum erit añq; xtus cadat egrū eūando cū flobothomia: ant vensolutiōe: deinde ei⁹ nutricatio fm stat⁹ vicinitatē aut lōgitudinē erit mēsurāda ꝛ fm egri fortitudinem aut fm q̄ in tpe sue salutis famis patiēs erat aut nō. Stat⁹ cīn si fuerit vicinus ꝛ eger sortis ex aqua ordei erit nutriēdus. Sed si stat⁹ fuerit remot⁹ ꝛ eger debilior aliq̄d modicū erit fm hoc nutrimento addēdū. Nutriēdi qȝ hora q̄ sit ꝓueniēs est eligenda fm egri alleuiationē ꝛ vsum quē in tpe sue sanitatis habebat ꝛ fȝ febris accessionē ꝛ iterpollationē. Si xo iterpollata nō est hora diei frigidior ꝛ magis tēperata eligēda est. Cūq; crisis signa visa fuerint ꝛ stat⁹ appropinq̄uerit eger a nutricatiōe est abstinēd⁹: ꝛ dieta ad vltimū tenuitatis ē ducēda vsq; q̄ fiat crisis aut postq̄ facta fuerit. Postq̄ xo ꝓfecta fuerit ex regimīe cōualescētis erit gubernād⁹. Et si non ꝓdicto est insistēdū regimini donec sanitas cōpleat si voluerit deus.

¶ De regimine cōualescentium. Cap̄.xxxv.

QUi ex morbis cōsurgit acutis custodiēd⁹ est ne ad nutriētia redeat q̄b⁹ sani regunt: sed ex eis q̄bus regebat i egritudie moderet: aut parū fortioribus deinde xo ordiati ꝛ paulatim ad cibos ꝓducat sanos. Interim tñ a balneo custodiat ꝛ labore ꝛ vigilijs ꝛ coitu et vino ꝛ caueat ne famē ꝛ sitim patiat ꝛ ne aialib⁹ solicitet curis ꝛ ne sub sole icedat: ꝛ i locis iaceat calefactis ꝛ precipue si ex egritudinib⁹ acutis cōsurgēs absq; crisi euasit: ab oib⁹ preterea separet q̄ corp⁹ calefaciunt. Ille xo in q̄ vestigia que egritudinis significāt reliq̄as remāserūt: vt est calor supflu⁹ q̄ in tactu sentit aut anhelit⁹ spissitudo et sitis aut capitis dolor: aut tinctura in vrina: aut cōfractio q̄ corpori accidit: ꝛ in ore sapor extraneus: ꝛ in somno ꝓmixtio ꝛ alienatio et horū sil'ia ꝓcapue ad egror regimē redeundus est donec oia signa hec cōsumant ꝛ corpus ipsius oino sanitati restituat.

¶ Cōualescēs sibi q̄q; cauere dȝ ne sitim aut famē patiatur ꝛ ne semel cibo repleat: qm̄ vnum istor ipsum disēperat et

calefacit ꝛ aliud eius corrūpit compꝛonē comedat aūt mul totiēs paruꝫ tñ ꝛ paulati. Ex aqua quoqꝫ frigida paulatim ſumat neqꝫ bibat ex ea ſemel in multa quātitate ꝛ p̄cipue in tpe autūni. Ex ea etiā q̄ nō eſt frigida nullo mō bibat. ¶ Si aūt ipſius appetitiua fortis fuerit ꝛ digeſtiua debilis ꝛ fatigata: nō attēdat in comeſtione q̄tum appetitiue: ſꝫ quātum digeſtiue attinet. qđ etiā cuſtodiat donec digeſtiua melioꝛetur ꝛ tūc quātū voluerit comedat. ¶ Poſt hoc q̄ꝫ ad motiones ꝛ alia opa quib⁹ dum erit ſanus vti cōſueuerat ordinatim reducat. ¶ Qđ ſi ex malis accidētibus aliq̄d remāſerit venter ipſius ſoluaſ aut minuaſ aut extinguētia ei tribuantur. Ex quibus oībus illud erit eligēdum qđ medico videſ melius ꝛ egri diſpōni magis apparens cōueniēs hūc quoqꝫ nō eſt p̄mittendū ad ea quib⁹ vtebaſ dū eſſet ſanus reuerti quādiu hec accidētia in eo p̄ſeuerāt. Cū alicuius cōualeſcentis appetitiua oppoſita inueniſ ſciēdum eſt reliquias egritudinis i coꝛpoꝛe remāſiſſe quas expellere neceſſe eſt ꝛ p̄cipue ſi ſapoꝛ oꝛis fuerit coꝛrupt⁹ aut ſitis ſit in coꝛpe multa. ¶ Si aūt comedēdi auidus fuerit ꝛ ex comeſtiōe coꝛp⁹ non reſumat vires ſeu vēter ſolut⁹ fiat ex quātitate nutricatiōis ꝛ ex bibitiōe aq̄ poſt ip̄aꝫ id eſt minuēdū ꝛ ſyr. acetoſus qui fit de ſucco citonioꝛ ē dādus ꝛ epati emplm ſupponēduꝫ ex quo foꝛti⁹ fiat ꝛ cōfoꝛteſ. Cōualeſcēs p̄terea ſepandū eſt a comeſtiōe nutrientiū groſſe nature ꝛ dure digeſtibiliū vſqꝫ quo ipſius cōpleaſ virt⁹. Interim ꝛo nutriaſ ex eis q̄ cito digerūtur ꝛ ſi eius nutricatio abſqꝫ vino digeri nō p̄t vinū al. aut clarificatū ei tribuaſ: ꝛ a foꝛti ſibi caueat. ¶ Sy. aceto. de ſucco citonioꝛ. ℞. ſucci citonioꝛ acetoſoꝛ partē. i. ʒu chaꝛi tabaꝛzet. p. i. aceti quartā partis vni⁹: deinde hec oīa coquaſ ꝛ diligēter diſpumeſ ꝛ bibāt ex hoc cōualeſcentes q̄b⁹ multa dñatur calꝛitas ꝛ indigēt eis q̄ ſtōm ꝛoꝛtāt. Ille ꝛo in quo paꝛū inueniſ calꝛitatis dñiuꝫ ſi hic indigueꝛit ſyꝛupo p̄ vnaquaqꝫ libꝛa ex eo ſumaſ maſtic. gaꝛioſi. ſpi. aſi. ʒ. i. que trita ꝛ in pāno ligata in ſyꝛupo dū coquiſ ponātur. ¶ Et poſtq̄ oēs p̄tes ꝛ capꝛa cōueniēter expoſuim⁹: que in huius libꝛi p̄incipio noiauimus totū igitur perfecimus quapꝛopter deo cuius beneficio hec ad finem perduximus gratie ſint infinite.

¶ Tractatus decimi finis.

¶Tabula capitulorꝝ Libri de egritudinibus iuncturaruꝝ.

Capm primū de materia doloris iunctura.
Cap̃.ij. de ſignis mãeꝝ.d.i.
Capꝫ.iij.de cura vniuerſali paſſio.iſictu.
Ca.iiij. de dieta dolo.iſictu.
Cap̃.v.de medicinis purgantibns hu.mixtū et flegmate ꝛ colera.
Cap̃.vi. de medicis purgãtibus flegma.et hu.crudos.
Cap̃.vij.de medicis purgãtibus hu.mellicū a iſicturis.
Cap̃.viij. de medicinis purgãtibꝰ hu.mixtū ex flegmate ꝛ colera a iſicturis.
Cap̃.ix.de medicinis p os ſe dãtibꝰ doloꝛẽ iuncturaruꝝ.
Cap̃.x.de clyſteriſs in vſu anche.
Cap̃.xi.de emplaſtris et vnguentis reſoluẽtibus et doloꝛem ſedantibus.
Cap̃.xij.de medicinis ſtatus in materia calida.
Cap̃.xiij. de medicinis declinationis.
Cap̃.xiiij.de curatione duriciei ꝛ lapideitatis.
Cap̃.xv. de cura ꝓpria lapideitatis.
Cap̃.xvi. de medicinis aduꝛentibus.
Cap̃.xvij.de doloꝛe anche et arteti.
Cap̃.xviij.de cura vniuerſali ad doloꝛem anche.
Cap̃.xix.de curatione ſciatice paſſio.
Cap̃.xx.de ꝓſeruatiõe a doloꝛe iſicturatū ex ſanguine.
Cap̃.xxi.de ꝓſeruatiõe doloris iſicturarū ex colera.
Cap̃.xxij.de ꝓſeruatiõe a doloꝛibꝰ iſicturarū ỏ flegmate
Cap̃.xxiij.de ꝓſeruatõe a doloꝛe anche ꝛ ſciatice.
Ca.xxiiij.de medicis ſimplicibꝰ valẽtibꝰ ĩ doloꝛe iſictu.
Cap̃.xxv.de vẽtoſa et cauterio q̃ ponũtur ſup ancham.
Cap̃.xxvi. de q̃buſdã emplis ſcdãtibꝰ doloꝛẽ iſicturarū ꝛ vnguẽtis leniẽttibꝰ ꝛ reſolue.

¶Tractatus Raſis de egritudinibus iuncturarum.

Dicit Raſis volo in hoc capitulo dicere medicinas q̃ ſunt neceſſarie in doloꝛibus iuncturarū ſcilicet medicinas laxatiuas que in libꝛis non ſunt dicte nec manifeſtate. Et in qualibet illarum diſtinguo qualiter debeãt vti: vt nulla illarum ſit poſita niſi in loco ſuo.

¶De materia doloꝛis iuncturarum. Cap̃.i.

MAteria etiam ex qua gñatur dolor iuncturarum est pro maiori parte flegma cruduz siue accidunt ꝛ sepe de sanguine: ꝛ raro de co. ꝛ rarius de melancolia ꝛ rarissime de hñoribus cõmixtis. Et quando componuntur materie additur pro maiori parte colera cum flegmate subtili mixta: ꝛ raro ẽ de flegmate mixto cñ melãcolia et rarissime de oĩbus hu. mixtis ſm proporcionez suam in corpore. Et ego ostendam signa cuiuscz manifeste.

¶ De signis matericrũ dolori iuncturarũ. Cap. ij.

DIco ergo ꝙ debemus considerare: quãdo eger sanus erat cuiusmodi coloris erat locus ꝛ cuiusmodi cõtactus: ꝛ cuiusmodi est materia: similiter de contactu: ꝛ cuiusmodi maneriei est dolor ꝛ que causa facit quiescere dolorem: et de dieta infirmi et de cõplexione ꝛ de etate consuetudine et regione tempore ꝛ similibus. Et sufficit tibi cognoscere materiã per duo signa aut tria. Et nos debemus ostẽdere ꝛ declarare istud capitulũ magis ꝙ aliud quia est radix cure in membro vel in materia. ¶ Dico ergo ꝙ significatio coloris erit scõm ꝙ narrabo. Si color illius loci fuerit rubeus significatur ꝙ materia est sanguinea et si citrinus colerica. Et si fuerit magis albus quã color corporis significatur flegma subtile: et si fuerit declinans ad nigredinem ſignificaꝯ ꝙ materia non simpliciter ex melãcolia est: quoniã talis color est in fine apostematũ calidorum: aut ex cõgelatione sanguis. Sed si cum nigro colore fuerit membrũ frigidũ ꝛ non precedit ipsum calor significaꝯ ꝙ est ex melancolia. Sed caue in cognitione caloris vt membrũ non sit calidum ab aere vel balneo vel medicina ca. vel dormierit super latus vel infrigidatum ex causis cõtrarijs ꝛ remanserit super eum color alicuius medicine. ¶ Si autem color fuerit similis colori corporis erit ꝓpter duas causas: aut quia minus vincit aliquis humor ꝛ tunc erit dolor non propter humoris quãtitatem: sed malitiam: aut ꝓpter multitudinem humoris: aut quia valde est profundus dolor in profundo membri: intelligimus ꝙ dolor peruenit ex repletione et non ex malitia humorũ ꝙ remanserunt signa repletionis: sed propter profunditatẽ non apperet talis color in ſupficie corpis. Et tũc debemus scire hoc ex alijs capitulis.

¶ Signa autem repletiõis sunt ista: magnitudo pulsus: põderositas totius corporis: extensio membrorũ: tarditas motus: non cum debilitate sed quasi portaret onus et apparet in facie sudor: ꝛ in oculis: ꝛ in facie rubedo: et grauitas frõtis: ꝛ hebitudo ingenij: et destructio appetitus: et dormire multũ: ꝛ anteq̃ inuasit ipsum dolor nimis vtebatur cibis ꝛ potibus: et quiete: siue flobothomia ꝛ purgationes sine labore: sine coitu maxime quando his omnibus vsus fuerit: postea abstinuerit. Significatio contactus illius loci diuiditur in calore ꝛ frigore duritie ꝛ mollitie asperitate ꝛ lenitate plenitudine et extẽsione ꝛ euacuatione. Si membrum tactu fuerit ca. materia est ca. frigidum frigida erit materia: tamẽ debes ꝓsiderare hoc qđ narrabo: qñ forte mẽbrũ erit lotũ cũ aq̃ frigida in hora illa: vel discooptũ ad aerem frigidũ quare supficies ei9 apparet frigida tactu: aut forte membrũ erit ligatũ: aut erit infirmus dormiẽs sup ipm. vnde ꝛ claudũtur pori retineẽ plurimus vapor intus. Si autẽ medicus nõ respexerit iterũ post vaporis euaporationẽ inuenet ipm tactu calidũ: et forte erit tãgẽtis palma distẽpata q̃re non sentit qualitatez mẽbri in caliditate ꝛ frigiditate. Durities autẽ significat q9 materia est grossa et sicca. mollicies autem significat q9 materia sit humida subtilis. Luz dispositio membri fuerit distemperata ex eis que accidunt extrinsecus. ſ. ex frigore vel calore: quoniam per frigus indurescit membrum: calor calefacit et remollit. Ex hoc debes intelligere in omnibus alijs conditionib9: quãuis ego non manifeste explanauero: asperitas aũt significat materie siccitatem: ꝛ lenitas humiditatẽ excepta ꝓditione exteriori: qñ mẽbruz exasperascit ꝑ medicinã stipticã: ꝛ remollescit per oleum vel vnguentum extrinsecus superpositum. Aut huiusmodi plenitudo aut extẽsio significat multitudinem materie aut multitudinẽ vaporis: ꝛ tunc debes cõsiderare si cum plenitudine ꝛ extensione fuerit grauitas erit cõstrictio ꝓpter multitudinẽ humorũ: quod si nõ fuerit cuz eis grauitas erit ꝓpter multitudinẽ vaporum ꝓstrictorũ in eo.

¶ Dico etiam3 q9 debes considerare dispositionem corporis in sanitate: quia quedã sunt corpora rugosa et spasmosa naturaliter sicut in senioribus: quedam sunt in contrariuz.

Et fortasse credet aliquis q tactus durus et extensio sint idē. Sed qui imaginat⁹ fuerit tactū vētris inflati ⁊ tactū lapidis sciet qm̄ inter durū ⁊ extēsuz est aliqua differētia: qm̄ durū nocet tactui per expulsionē sine passione extēsum quidē nocet tactui per expulsionē ⁊ cū passione. Modi aūt egritudinū sunt illi modi quos dicā: pūctio aūt ⁊ percussio significāt calorem materie: sed cū hoc percussio significat humorem spissum ⁊ pfundū in carne: quapropter significat materiam sanguineā: pūctio aūt significat materiam colericā. Egritudo aūt in qua sentit eger mēbrum quasi cōtrahatur ⁊ spasmetur significat materie frigiditatē: ⁊ ostēdit q est frigida ⁊ q est cū vehemētia doloris: ⁊ nō est in mēbro calor: ⁊ ostēdit qm̄ sit calida qm̄ membrū calidū fuerit cū lenitate doloris. Et cum infirmus senserit membrū extensum in vtraq parte vel per circuitū ⁊ tactu inueniatur temperatū ⁊ cutis fuerit extēsa: scias q nocet membro quantitas materie: nō qualitas: et tunc scias q corpus est plenum.

¶ De modo autem cure considera si quiescat membrum cū frigidis ⁊ augmētetur dolor cuz calidis est ex causa calida.

¶ De dieta autem infirmi scias q cum infirmus ante accessionem fuerit vsus dulcibus cibis: et vino grosso ⁊ carne et ouis frixis ⁊ paruo labore ⁊ multum dormire: scias q materia est multa ⁊ si fuerit vsus calidis que generant colerā ex labore ⁊ vigilijs ⁊ huiusmodi scias q materia est calida: et si vsus fuerit generantibus sup̄flua multa sicut herbis ⁊ viridibus fructibus ⁊ quiete scias q materia est flegmatica ⁊ humores crudi. Dieta aūt que facit homini sanguinem melācolicū raro pōt facere dolorē iuncturarū: q illa dieta ingrossat sanguinē ⁊ reddit eū ineptū ad discursum sicut facit in corporibus laborantium: ⁊ si aliqū cōtingit grauiter dissoluitur: quia eius materia est vicina materiei cancri.

¶ De complexione aūt infirmi scias q si fuerit albi coloris admixti rubedini: et si fuerit bone carnis subtilis cutis: et q̄ si locum fricaueris rubescit statim significatur q materia est sanguinea. Et si corpus fuerit pingue et albi coloris non mixti rubedini ⁊ corpus nudū pilis venis strictis carne molli: occultarum iuncturarū gracilitū ossium et generaliter talis dispositio qualis est in corporibus mulierū significatur

q̄ materia est flegmatica. Et si fuerit macrā citrini coloris pilosum et cum grossis venis ꝛ manifestis iūcturis ostendit q̄ materia est colerica. Et si cū macilētiā fuerit niger color: durities corporis pilositas: asperitas cutis significat q̄ materia est melācolica quāuis hec egritudo iūcturarū raro cōtingit in habentibus talē dispositionē. Et similiter scias q̄ hec egritudo iuncturarū fere nūq̄ accidit pueris sicut raro contingit mulierib⁹: ꝛ pro maiori parte accidit iuuenibus ex materia sanguinea ꝛ flegmatica admixta cum colera: senibus aūt cōtingit ex humorib⁹ crudis: qm̄ et isti humores multiplicātur in senibus propter debilitatem digestionis.

¶ De regionibus aūt scias q̄ in regionib⁹ calidis multiplicat colera ꝛ melācolia in regionib⁹ frigidis flegma et sanguis. Et scias q̄ hyems congregat flegma et sanguinem: estas et autūnus coleram et melancoliam. Et quoniam diximus in istis materijs simpliciter: dicemus in eis cōpositе.

¶ Signa autem materie sanguinee sunt rubedo coloris: calor et extensio: pulsatio: grauitas: et similiter iuuantia omnia ad generationem sanguinis.

¶ Signa colere sunt fortis calor cum modica extensione ꝛ paruitas corporis apostematis: et paruitas rubedinis coloris loci et punctio et deriuatio colere ad corporis superficiē et alia iuuantia ad generationem colere.

¶ Signa materie flegmatice sunt extēsio sine pulsatione et punctione: sed quasi res fixa in vno loco manēs et paucitas rubedinis: ꝛ color membri paruus ꝛ alia generātia flegma. Si autem fuerit materia composita non de facili cognoscetur per signa simplicia.

¶ De cura vniuersali passionū iuncturarum. Cap̄. iiij.

Quām cognoscimus q̄ materia est sanguinea inciopiamus minuere ex latere contrario: ꝛ hoc ꝓpter duo comoda: quoꝝ vnuꝫ est materiam declinare ad locū ꝛ secundum est retardare fluxum ad locū apātis.

¶ Si ergo dolor fuerit in pede dextro debemus minuere de manu dextra et basilica: vel de quibusdam ramis eius ꝛ non debes ire ad aliam venam. Si autem non poteris minuere ipsaꝫ neq̄ aliquem de ramis eius minue de mediana: quia quidam ramus de vena basilica: et quidam ramus de

vena cephalica cõiungantur:ꝛ fit ex eaꝫ cõiunctione vena mediana.minuere aũt de cephalica nõ multũ iuuat in hoc casu qm̃ illa vena nõ deriuatur nisi a parte superiori duarũ partiũ vene concaue:deinde illic ascendit spinã ꝛ tendit ad manum:ꝛ propter hoc euacuat sanguinẽ capitis et colli citius: ex parte autem inferiori tardius: basilica aũt vena diuiditur ab ista intra ꝛ extra a clibano pectoris inter latera: et venit ad manũ super parte ascellarũ:ꝛ propterea euacuat sanguinem a partibus inferioribus citius. Et debemus minuere sanguinẽ ꝫm magnitudinem doloris ꝛ ꝫm vigorem corporis et faciemus multis vicibus:quoniam ego probaui hoc et inueni perfectius in declinando materiam a loco et in attrahendo quod currit ad ipsum: et ratio etiam concedit hoc:sed non est locus dicendi.

¶ Si autem egritudo fuerit in manu:possumus declinare materiã duobus modis aut ad alteram manũ aut ad pedez oppositum. Et forte minues de duobus locis.ſ. brachio et pede:et primo de minutione ex manu et postea de pede.

¶ Et debes minuere sanguinẽ ꝫm virtutem corporis et ꝫm accidẽtia apostematis ꝛ ꝫm pulsationem et extensionem et calorem ꝛ ruborem:ꝛ multotiens sufficit cura ista sola.

¶ Et ego narrabo vobis qꝺ iam vidi de quadã muliere que cõquerebatur ꝛ vociferabat de dolore in die ꝛ sero ĩ dextro asceta:cum magnum esset apostema calidum rubei coloris cum extensione fortι et pulsatione: mulier autem erat pinguis ꝛ multũ sanguinolẽta:que ante accessionem vsa fuerat lacte:et carnibus cuius virtꝰ fortis erat:et minui ipsaz in manu sinistra de basilica ꝛ pede dextro.de saphena eadẽ hora ꝛ de quolibet extraxi lib. ℔.ꝛ post tres horas solui ligamen:ꝛ post iterum extraxi lib.℔.ꝛ post cibaui etiã ipsam: et post tres horas extraxi de saphena li.℔.ꝛ tũc cessauit dolor et punctio.Et mulier rogauit me qꝫ iterum extraherem de manu sensserat enim magnum iuuamentum. Sed ego volui materiam declinare inferius propter duas causas: quarum vnam non debeo dicere in hoc loco ꝛ altera est vtilis:immo necessaria in talibus locis. Scias qꝫ ista mulier patiebatur dolores in sinistra manu sed debiliores: et propter hoc volui qꝫ materia declinaretur inferius:quoniam

medicus debet cõsiderare hoc et semper obseruare:quoniã ego curabam quendam hominem cui contingebant dolo⁊ res iuncturarum ex materia sanguinea ⁊ incipiebant dolo⁊ res in iũcturis que sunt inter ascetam ⁊ rascetam in dextra manu:⁊ interrogaui si accidebãt dolores in manu ⁊ in pedi bus:⁊ dixit mihi q̃ sibi dolo⁊ accidebat ei in manu sinistra scilicet in eius iũcturis ⁊ adhuc magis fortis ⁊ q̃ nũquã in pedibus similiter accidit:⁊ tunc nolui minuere in manu si⁊ nistra omnino sed minui in pede dextro.

¶ Quidam autem medicus primo curabat eum et minue⁊ bat eum in manu dextra ꝓpter apostema calidũ: qđ habe⁊ bat in iuncturis manus.f. manus sinistre : et quieuit dolo⁊ in manu illa:sed declinauit in manum dextrã cũ apostema⁊ te calido maio⁊e altero:et quando ego quesiui istud ab illo homine intellexit q̃ ego sciebaz plus de phȳsica q̃ alius: ⁊ hec erat vna de rationibus propter quã tu debes declinare materiam ad alterã duarũ partium ⁊ maxime qñ fuerit do lo⁊ in dispositione tali q̃ possit augmentari: ⁊ hoc in princi pio doloris:qñ in tali dispositione debemus cauere a mi⁊ nutione et fricatione et alijs que attrahunt materiã:et etiã debemus erigere deriuationẽ materie ad aliam partiũ quã do in aliqua partiũ fuerit membrum nobile qñ materia cur rere possit.verbi gratia:quidã homo patiebatur in iunctu⁊ ra manus dextre ⁊ oportet minuere:in vesica aũt vel renib⁹ vel matrice est apa calidũ. dico q̃ non debemus minuere in tali dispositiõe ex manu:qñ si fecerimus hoc nocebim⁹ mẽ bro apato:sed forte minuemus ex pede dextro. ¶ Eum, in⁊ tellexerimus q̃ in parte dextra est apa sanguineũ cuius pe⁊ riculum est maius q̃ periculum manus dextre:verbi gratia in epate vel in rene dextro est apostema calidũ.in iuncturis manus dextre est dolo⁊ debilis.dico q̃ primo medicandum est rei periculosio⁊i. ¶ Et ponatur q̃ forte accidunt in attra hendo materiam due operationes . verbi gratia:patiatur mulier in iuncturis manus propter qđ oportet minuere : et cum hoc careat menstruis . dico q̃ minuendum est ex pede et non in manu : quoniam in minutione pedis sunt duo ui⁊ uamenta:scilicet declinare materiam a loco infirmo ⁊ pre⁊ uocatio menstruorum. ¶ Sed materia nostra reuertatur

ad illam mulierem quam prius diximus dicendo q̄ post mi nutionem tertiā tribus horis intermissis extraximus de sa= phena lib.f.t nocte illa dormiuit:non eñ dormiuerat mul tis noctibus: t non feci aliā curā nisi q̄ exhibui die tam fri gidā t subtilē t tertia die minutionis fuit sana ex manule= sa. Quapropter debemus incipere a minutione t post con= fortare membrū cum vnguētis frigidis t stipticis que dice mus postea. ¶ Sed in declinatiōe non debemus ponere ita t maxime si corpus fuerit plenū:qñ forte materia ad mem brum nobile cōuertet t fiet peius t forte vnguēta t empla= stra addent dolorē. t hec fiet qñ fuerint posita super locum doloroſuz t materia fuerit multa tnō potuerūt medicie ma teriam mouere a loco qñ claudūtur pori membri t ꝓhibe tur dissolutio:t sic emplastra t vnguēta inducūt t augmen tant dolorem per accñs:quapropter debemus intueri quan do emplastra t vnguenta augmētant dolorē vel addunt in dolorem t ponemus illa nō supra locū dolentē sed retro su= pra locū vt inhibeāt fluxū t nō ꝓhibeāt dissolutionē:verbi gratia.qñ dolor fuerit in genu ponamus emplastra sup co= xam:ita q̄ finis emplastri attingat principiū loci doloroſi: t sil'r in oībus passionib⁹ iuncturarū. Si asit dolor nō cre= scit ꝓpter emplastra suppositā nō indigemus ponere iuxta locum patiētem sed supra. t debemus vti illis medicinis do nec cesset dolor apostematis t eius calor t pulsatio t tunc cessabimus ab eis t quoniā si voluerimus magis vti eis in grossabitur materia et si fiet dura et inepta dissolutioni vel non dissoluet oino. ¶ Sed si viderim⁹ q̄ ap̄a pauce est ma= terie t declinās ad superficiē corpis dimittemus nature qñ p se curabit. ¶ Sed si in cōtrariū fuerit vtemur frigidis t sti= pticis postea vtemur mollificatiuis t in fine dissolutiuis et in medio ex his compositis:quoniā in mēbro remansit pa= rum caliditatis t spissitudo materie.

¶ De dieta. Cap.iiij.

Sufficiant ergo nobis que diximus in primo capl'o Dicēdum est modo de dieta infirmi gñaliter sed in primo tēpore scz in principio sint cibaria eius subti lia et inspissantia sanguinē et infrigidantia et caueat a car= nibus et vino et rebus, dulcibus et acutis et putrefactis:et

declinet ad acria et stiptica et bibat aquam frigidam cla-
ram cum oximelle acetoso:aut cum rob de succis fructuum
macianorū vel malorum granatorū vel coctanorū:aut acru
mē pomi citri et aggrestam et quotidie sumat aliquid isto-
rum ꝛ dimittat motum ꝛ proprie iuncture infirme:ꝛ dimit-
tat coitum et balneum:oino donec cesset fluxus humorum
et quiescat dolor:et tunc vtatur balneo et motu illius iun-
cture mediocriter. ¶ Et si dolor augmētatur intm̄ ꝙ timea
tur de egri defectu pone aliquid de medicints sedantibus
dolorem ꝛ vngamus mēbruz cum mollificatiuis:ꝛ hoc fiat
in apostematibus calidis sine magno timore. In passioni-
bus autem frigidis stomachi ꝛ matricū fit hoc cum magno
timore ꝛ cautela. ¶ Si autez materia fuerit colerica in prin
cipio incipiamus cum euacuatiōe colere cum medicinis la-
xatiuis ꝛ eligemus conueniētiores scm̄ virtutē corporis et
quātitatem caloris. ¶ Si autem corpus fuerit calidū laxa-
bimus cum medicinis laxatiuis ꝛ si corpus fuerit debile et
tempus estiuum laxabimus cum aqua prunorū ꝛ māna ꝛ sy
rupo acetoso ꝛ rosarū ꝛ sero caprino. ¶ Si autē corpus fue-
rit forte laxabimus cum mirabolanis citri. ꝛ aloe. ꝛ scamo
nea ꝛ vices laxandi erunt scm̄ quātitatē materie. Et sicut
minutio curat infirmū sine alia cura. Ita purgatio colere ꝛ
postponamus emplastra ꝛ vnguenta frigida que attineant
humiditati parum vel cum eis que non multū desiccant et
vtaris his donec cessat vehemētia doloris:ꝛ tunc dimitte-
mus curam aliam:quia non est necessariuz ponere desuper
dissolutiua:materia enim ista nō solet putrificari nec indu-
rari. ¶ Dieta autem infirmi sit frigida ꝛ humida sicut aqua
ordei et cucurbite ꝛ cucumeris ꝛ attriplex ꝛ hmōi et caueāt
a calidis oino:ꝛ in dieb⁹ quietis dabimus aliqua que atti-
neant cōplexioni frigide sicut sy. acetosus ꝛ aqua ordei ꝛ vi-
scositas psilij ꝛ succus mali granati ꝛ sit eius dieta frigida
ꝛ hnmida ꝛ stratus ei⁹ in quo iacuerit sit frigidus:ꝛ si fuerit
hyems coopiatur caput ꝛ totuz corpus ꝛ fugiat vigilias et
cogitatiōes ꝛ iram:ꝛ si fuerit necesse dare medicinas sedan
tes dolorem stabimus sine timore. ¶ Si autē fuerit flegma
tica ꝛ humores crudi laxabimus:si debilis fuerit cum semi-
ne vrtice et aqua mellis ꝛ cum baurach. Et si infirmus fue-

rit fortis ⁊ materia multa ⁊ spissa laxabimus cū colloquin
tida centaurea:zirūgem:turbith:⁊ testiculis vulpis ⁊ erūt
vices lassandi scōm quātitatem materie et vtemur vomitu
cū oximelle:⁊ semie rafani:⁊ sergie:⁊ synapis ⁊ sale ⁊ aqua
mellis:aut cum medicinis fortioribus istis sicut nux vomi=
ca oleum. ¶ Et vomitus est valde bonus cum egritudo fue=
rit in iuncturis inferioribus aut in ancha. Et in diebus in
quibus non vtimur vomitu vel potiōe dabimus zucharum
rosatum:et dyatrionpipereū vel tyriacam de quattuor spe=
ciebus:⁊ syrupum subtiliātem materiā ⁊ caueat minutionē
sanguinis maxime in complexionib⁹ frigidis vt non debili
tetur digestio:⁊ multiplicētur superflua et ponemus super
membruz a principio vsq; in finem emplastra calefaciētia:
sed in principio erunt desiccatiua et in fine mollificatiua et
dissolutiua fortiter ⁊ debes cauere ne materia lapidetur in
iuncturis:quoniā ista materia est obediens lapideitati ⁊ to
tum illud debemus facere cum magna cautela non sicut fa
ciunt multi medicorū qui ponūt fortes medicinas ad dissol
uendum. vnde subtile dissoluitur et remanet grossum ⁊ pu=
trificatur:sed debemus ponere vna vice mollificatiua ⁊ po=
stea dissolutiua:⁊ quādo videbimus q̄ ap̄a minuīt multum
respiciemus vtrum durities permaneat sicut prius:et tunc
non ponemus dissolutiua:sed potius mollificatiua. ¶ Die=
ta autem infirmi sit vt comedat vna die sic ⁊ altera nō:vta=
tur absq; cibo:sed non debet cibari vsq; ad repletionē nisi
vt satisfaciat appetitui et famen remoueat et digerantur
humores qui remanserunt in [corpore ⁊ non debet satiari
aqua sed quotidie bibat aquam mellis cum speciebus ⁊ me
dicinis quas dicam:postea quādo cessauerit fluxus materie
et videmus q̄ apostema non augmentatur ⁊ corpus purga
tum est:tunc vtatur exercitio balneo calido et prouocanti=
bus vinam. ¶ Si autem materia fuerit scōm p̄portionem
humorū in corpore:⁊ nō apparet multa victoria aliquoruz
nec in colore nec in tactu:tunc scias q̄ dolor est ex plenitu=
dine:et tunc incipe curam p minutionē sanguinis:et postea
per fluxum ventris cum medicinis que possunt purgare di=
uersos humores:sicut pillule cochie Galieni ⁊ huiusmodi.
et debes ponere supra membra aliquam medicinam donec

purgetur corpus et minuere de cibarijs suis.s.facere parvum et subtilem et non indiget alio regimine preter illud. ¶ Si autem apostema quod est in iuncturis fuerit ex sanguine et colera aut ex sanguine et flegmate:tunc debes ipsum curare ex compositis.verbi gratia:ponamus q̄ apostema sit in aliqua iunctura cuz calore forti tactu et sine extensione et pulsatione ꝛ rubedine multa que solet esse in apostemate sanguineo et ponitur dolor cum pulsatione ꝛ aliquando cum punctione.dico q̄ manifestuz est ex sermone nostro q̄ illud apostema est compositum de sanguine et colera et demmus incipere a minutione et purgatione colere:ꝛ componere curas quas diximus.de melancolia autez iam diximus q̄ non accidit ex ea passio iuncturarum et propter hoc de eius cura dimittemus sermonem.

¶ De medicinis purgantibus humorem mixtum ex sanguine ꝛ colera. Cap'm.v.

Laxatiuum in dolore ifecturaꝝ ex sanguine ꝛ cola quãdo iuncture fuerint calide ꝛ volueris soluere solutione media:accipe succi mali granati dulcis lib̃.ℏ.et iulep.lib̃.ℏ.mirabolanorum citrinorum. ʒ.v. commisce ꝛ mitte simul ꝛ morentur ibi vna die ꝛ vna nocte:postea cola ꝛ bibe. ¶ Aliud debilius sed magis infrigidat. ℞. lib̃.i.iulep.ꝛ appone.ʒ.x.mirabolanorũ citrinorum ꝛ dimitte sic per vnam diem ꝛ per vnã noctem:postea cola ꝛ appone ibi.ʒ.i.de mucillagine psilij ꝛ da patienti. ¶ Aliud accipe pruna sicca et passa numero.xxx.tamarindorũ.ʒ.xv.coque in trib⁹ libris aq̄ donec remaneat libr.ℏ.postea exprime ꝛ colaꝛ adde colature mirabolanoꝝ citrinoꝝ.ʒ.x.ꝛ vna die ꝛ vna nocte dimitte: ꝛ iterũ cola et additis.ʒ.x.zucchari sumat patiens. ¶ Syrupus mirabolanorũ citrinorũ:qui valet iuncturarum dolori et febribus acutis et tertiane et purgat etiam colerã. ℞.mirabolanorũ citrinorum.ʒ.c.ꝛ ablue cum aqua calida reubar.ʒ.x.mitte cum aqua frigida ita q̄ aqua superemineat duob⁹ digitis:postea in estate pone ad solem per q̃ttuor dies:deinde accipe tantũdẽ aque vt remaneãt mirabolani:ꝛ iterũ mitte in aliã aquã ꝛ dimitte tãdiu donec amittãt saporẽ suũ ꝛ albescãt: deide aggrega primã ꝛ secũdã aquã cũ.ʒ.centũ mane albe coque ad ignẽ ꝛ remo-

ue ſpumã donec fiat ſicut iulep:ꝛ ſi vis acue eum cum ſcaſſ. cuilibet lib. appone. ʒ.vnam ſcaſſ.et ſupꝛa quamlibet lib. appone.ʒ.i.aque roſa.et vtere quando volueris.

¶ Pill'.ad dolorem iuncturarum calidum ꝛ ſunt iohãnici ℞.aloe ſucco trini.ʒ.tertiã partẽ.zinziberis.ʒ.i. mirabolanorum citrinorum.ʒ.i.ſcaſſ.ſextam partem.ʒ.i. eſule quintam partem.ʒ.i.maſticis ſeptimã partẽ.ʒ.fac pill'. cuꝫ aqua citoniorum vel macianorum et ſume totum ſemel iſte pillule purgant coleram rubeam ꝛ parum humoꝛis aquoſi ꝛ bene operantur in dolore calido iuncturarum. ¶ Pillule optime in principio egritudinis.℞.aloes.ʒ.decem:zirungẽ mirabolanorum citrinorum.ana.ʒ.v.confice cum ſucco vue canine et ſume qualibet vice.ʒ.i.ꝛ.f.vel tres pillulas.

¶ Ite pillule al'.℞.ſcaſſ. puluerizate.ʒ.v.mitte in aqua citoniorum.ʒ.decem.dimitte donec deſiccentur ꝛ mitte cũ.ʒ. x.zucca.ꝛ cucube.ʒ.f.confice cũ iulep: ꝛ fac pill'. ad moduꝫ ciceris.ꝛ ſunt optime in qualibet diſpoſitione ꝛ maxime cũ ſtomachus eſt impeditus vel non egerit:ꝛ ſume in qualibet hoꝛa qua volueris. ¶ Electuarium qꝫ purgat colerã et ſtomachuu confoꝛtat boni ſapoꝛis et odoꝛis.℞. citoniorum fruſtatim inciſoꝝ.ʒ.lx.pone in aceto per diem et noctẽ vnã: poſtea extrahe et piſta ſcaſſ.ʒ.x.cubebe.ʒ.ij.cardamomi.ʒ. ij.ſpice nardi aur.i.ro.ʒ.vi.cõfice cum.xl.dragmis mellis et aceto cum volueris da.ʒ.ij.valent in hac cauſa trocif.roſa. ſcaſſ.vel vio.ſcamoneati.

¶ De medicinis q̃ purgãt flã ꝛ crudos humoꝛes. Cap.vi.

MEdicamen laxatiuũ mũdificans inteſtina a febribus et a flegmate ſalſo.et extrahit flegma a iuncturis.℞.turbith.ʒ.x.zinzi.ʒ.ij.zuchari.ʒ.xx. et fac pillulas.ꝛ da.a.ʒ.iij.vſq; ad.iiij. ¶ Syrupus de turbith educit flegma de iũcturis ꝛ ancha foꝛtiter:et eſt aptꝰ ꝛ optimus eis q̃ odiũt medicinas.℞.turbith.lib.i. mitte in tribꝰ libꝛis aque frigide et moꝛetur tribus diebus ad ſolem:deinde cola et deinde ſi ſapoꝛẽ amiſerit proijce et aquam ſeruaſinautẽ appone aliã aquã ꝛ iterum appone ad ſolem donec amittat ſapoꝛem:poſtea aggrega illas duas aquas ꝛ mitte libꝛam vnam zucharі:et coque donec fiat ſicut iulep.educit multotiẽs humoꝛẽ flegmaticũ et ſi volueris citius facere co

que ad ignem:qm̃ non est debilior a primo: sed postea non erit ita clarus. ¶ Aliud laxatiuum ad dolorem iunctura= rum ex flegmate purgat fortiter et educit sepe. ℞.zirungem z.i.ɔ.f.esule.z.iij.turbith.z.i.et.f.zinziberis septimam par tem zuchari quãtum omnes alie species.

¶ Pill'.que flegma iuncturarum purgant. ℞. turbith. z.i. et.f.colloquintide.z.iij.bdellij.z.iiij.forma pill'.ɔ sunt mira biles in attrahendo flegma crudum ab anchis.

¶ Medicamen quod.℞.sarcocolle ru.z.iij.zirungem nitri ana aur.ij.distempera.in.ʒ.i. olei nucum:et.ʒ.i. decoctiõis aneti et bibat pa.purgat sine nocumento dol'.aufert anche oĩno. ¶ Medicine ad dolorẽ anche gñaliter sunt iste:collo= quintide centauree minoris:succus cucumeris asinini:zurfi gẽ esule:piretri serapini oppoponacis amoniaci ex istis cõ= ponuntur medicine ad dolorem anche ex flegmate.

¶ Medicine ad dolorẽ anche ɔ dolorẽ iuncturax ex flegma te.℞.corticis colloquintide.z.v.passas sine arillis manuz plenam: coque in tribus lib. aque donec remancat tertia pars:ducit decẽ vicib9 ɔ magis flegma crudũ ɔ humidum.

¶ Pillule fortes valde purgãt flegma ex iuncturis ɔ ancha ℞.zurfugẽ.z.f.esule.iij.partes.z.turbith.ij.partes.z.collo= quintide quartã partez.z.euforbij.iiij.partẽ.z. sumanf vice vna sunt eñ fortes:et loco istarum vtimur pillulis fetidis ɔ pil.zurungẽ et alijs pillulis que scripte sunt in alijs libris.

¶ Decoctio que facit hoies surgere de lecto qua vtimur in podagra ɔ dolo.anche ex flegmate ɔ est mirabilis.℞.corti cis radicis apij feniculi.ana.z.x.colloquintide cẽtauree mi. ameos anisi zirfuge esule.ana.z.v.coquanf in. iiij.lib. aque vsqsquo remaneat.i.et sumat quotidie.ʒ.i.ɔ iuuat.

¶ Pillule fortes que purgant flegma et remouent illud de ancha ɔ iuncturis.℞.turbith.z.x.colloquintide.z.x.ɔ.f.al's z.i.et.f.succi cucumeris asinini.z.iiij.cẽtauree. z.iij.eufor. aur.i.esule.z.v.sarco.serapini ana.z.ij.armo.oppoponacis. ana.z.i.f.carui sinapis nasturtij.ana.z.iij.cõfice cũ succo fe niculi vel porrorum.dẽtur forti.z.iij.multotiẽs educit:ɔ de= bes eo vti cum corpus est plenum crudis humoribus et fle= gmate. In talt casu potes vti yeralogodion vel yeraruffini: sed vtilius est vt vtaris yeraruf.

¶ De medicinis purgantibus humorem vel melancolicum a iuncturis. Cap. vij.

QUando scieris q iunctura3 dolor prouenit ex melancolia vtere his medicinis. ℞. epithimi no= ui. ʒ. v. puluerıza cuʒ. ij. ʒ. aque mellis purgat multotiens. ¶ Aliud. ℞. polipodij. ʒ. xx. epithimi. ʒ. xx. ʒuchari ʒ. xi. puluerıza et bibe cum iulep. ¶ Aliud mirabolanorum indorum. ʒ. xx. epithimi. ʒ. xv. mitte in libra vna aque frigide et morentur ibi tribus diebus: postea exprime et bibe cum. ʒ. x. ʒucchari: purgant enim melancoliam.

¶ Decoctio epithimi purgat fortiter melancoliaʒ. Recipe mirabolanoꝝ indoꝝ. ʒ. xx. polipodij sticados. ana. ʒ. v. sene ʒ. vij. coque tādiu in tribus libris aque donec vna remaneat postea mitte. ʒ. x. epithimi: deinde remoue ab igne et dimitte sic per vnam noctem postea exprime et cola: postea accipe. ʒ. i. agarici. ʒ. iij. salis indi. ʒ. iij. elleborı nigri aggregentur simul cum oximelle et sume in sero et decoctionem superuis dictam in mane.

¶ Pillule purgātes melācoliā ex iūcturis. ℞. epi. ʒ. i. polipodij. ʒ. i. agarici. ʒ. i. et duas tertias. elleborı nigri. ʒ. quartam aggregentur et fac pillulas que vice vna sumantur.

¶ Et caue in purgando melācoliā: qr nō debes semel purgare sed sepe. isti eiñ humorez nō ducētur in multa quantitate in vna purgatione. Et nota q purgationem hu. melācolicā semper debent precedere balneum et digestiuum.

¶ De his que purgant humorem mixtum ex flegmate ꝛ colera. Cap. viij.

DOlorez iuncturarum pro maiorı parte sunt ex flegmate admixto colere. quoniam dieta plurimoꝝ hominū est grossa propter quam humorez grossi augmentantur qui ad iuncturas discurrere non possunt: nisi subtiliētur ab aliquo calorе et exercit? vel vsu rerū calidarum: cū ipsi de natura sua sint cōpacti ꝛ inepti ad fluxum: et ꝓpterea videmus in illis qui patiuntur dolorem ex humorıbus crudis tēpora quietis inter duas accessiones esse breuiora cum vigilāt vel laborāt vel rebus vtuntur calidis. In alijs ℞o sit cōtrariū propter hoc tamē nō preseruātur ab accessione: qñ qñ multiplicātur isti humorez claudūt meatus

ꝛ quando obſtructi ſunt aut corrumpuntur ꝛ putrefiunt. vnde acquirunt acumen quo ſubtiliãtur ꝛ habiles fiunt ad fluxum: et propter hoc medicine que attrahunt flegma et coleram ſimul meliores ſunt q̃ que coleram tantum vel flegma attrahunt: ꝛ medicine que iſtud operãtur principaliter ſunt omnes ſpecies titimali et ſcamonea ꝛ turbith ꝛ colloquintida: ꝛ aloe cum turbith attrahit humiditates cum colera.

¶ Trociſci qui purgãt colerã ꝛ flegma ꝛ cõfortãt ſtomachũ et ducũt ſine labore et dolore. ℞. ſcamonee. ʒ. i. ꝛ duas tertias. ꝛ turbith. ʒ. i. ℈. roſarum. ʒ. i. ℈. ſpice nardi. ʒ. i. cõfice cũ ſucco coctanorum vel macianorum et faciat. x. trociſcos et bibat vnum trociſcum cum dimidio et fortis duos.

¶ Decoctio purgans flegma ꝛ colerã mediocriter. ℞. mirabolanorum citrinorum. ʒ. x. vſq; ad. xv. turbith. ʒ. v. vſq; ad x. Coque in tribus libris aque donec remaneant due tertie libre: et appone zucchari albi. ʒ. x. cola et bibe.

¶ Pillule purgantes flegma et coleram fortiter. ℞. ſcam̃. ʒ. i. colloquintide. ʒ. ij. aloes. ʒ. iij. ſucci abſinthij dragaganti maſticis ana. ʒ. ℈. bibat. ʒ. i. ℈. ſunt enim electe optime.

¶ De medicinis per os ſedantibus dolores iuncturarum. Cap. xx.

Nota q̃ zurũgem habet magnam virtutem in omnibus doloribus iuncturarum: ſed deſtruit appetitum et deſiccat iuncturas cum in magna quantitate ſumit̃. ꝛ ꝓpterea ſi fuerit neceſſe de eo accipere in magna quãtitate: accipiat poſtea medicinas confortantes ſtomachũ. Quapropter admiſcem⁹ ſemp aliſi zinziberis maſticis ꝛ molliſicamus iuncturas cum aqua calida: ꝛ pinguedinibus ꝛ oleis. Sed nota q̃ iſtis nõ debemus vti niſi cum magnus et vehemens fuerit dolor vel timuerimus de defectu egri: quia iſte medicine inſpiſſant ſanguinem et prohibent deſcenſum humorum ad iuncturas. Quapropter non debemus eis vti niſi cum dolor fuerit fortis ꝛ corpus vacuum: et tunc debemus vti ad mortificandum parum et prohibendum curſum et ego ſcribam eas quas expertus ſum ſepe: medicamẽ ad potandũ cum dolor fuerit fortis ꝛ ad alleuiandum zurungẽ et zucharum bibat cum aqua frigida.

¶ Aliud bibat ſemen et ſuccum coriandri cum. ʒ. iij. zucha-

¶ Aliud pone glandes die et nocte in aceto: postea desicca et molle: et da. ʒ. iij.

¶ Aliud lentes excorticatas semen coriandri glandes zurungem: ana molle et bibe. ʒ. iij. ¶ Cibi eorum sint aggresta: lentes in aceto et poma citrina ⁊ achatia et generaliter inspissantia sanguinē. ¶ Et si vehementia doloris duxerit nos ad dandū res mortificatiuas faciemus hoc medicamē. ℞. se. lactuce. ʒ. x. uisquiami albi. ʒ. x. aggrega cum succo lactuce ⁊ fac pillulas sicut cicer. ¶ Sed si dolor fuerit in pedibus pone suppositoriū de opio et statim dormiet: hoc est faciendum cum dolor fuerit ex causa calida. ¶ Si autem fuerit ex frigida vtaris istis alijs zurungem. ʒ. x. fene. ʒ. x. assari zinziberis cimini piperis longi spatane. ana. ʒ. ij. Cōfice cuz melle et sumat ex eo pondus aureorū. ij. cum aqua tepida.

¶ Aliud. ℞. zurungem. ʒ. x. mirrhe cimini. se. agnicasti ana ʒ. v. opij. ʒ. ij. confice cum melle et sumat. ʒ. iiij. ¶ Et si materia fuerit cōposita cum pauca colera diasilon est optimum ad hoc si sit nouum. Cibus eorum debet esse sicut carnes cocte et postea assate: panis coctus cum semibus calidis et sitim sustineant inquātum poterunt.

¶ Aliud ad cessandum dolorē podagre frigide. ℞. zurūgem olibani: ana. ʒ. xx. cimini. ʒ. x. sume ex eo. ʒ. iij. et considera ꝙ aliqñ fit fortis dolor ex distensiōe mēbrorū ꝓpter hūores qđ est cognoscere ex mēbri dispōne: et tūc debes inūgere ex oleo camomillino et facere emplastra ex se. bismalue ⁊ malue ⁊ dyaltea ⁊ pone sup iuncturas medicinas constringētes.

De clysterijs in vsu anche. Cap. x.

Post purgationē maior cura sunt clysteria fortia q̄ attrahunt materiā tali attractione ꝙ vulnerant intestina et exire faciunt sanguinez ⁊ tunc cessat dolor eadem die: quod ego vidi in plus q̄ mille hominibus et numq̄ vidi hominem qui vteretur istis medicinis quin ex toto sanaretur et alleuiaretur nisi sit ita fortis ꝙ indigeat adustione: ⁊ ego de istis clysterijs aliqs maneries pulchras et expertas vidi. ¶ Clystere fortevalde attrahēs flegma crudum et aufert egritudinem. ℞. corti. radicum capparis corticis colloquin. centauree minoris cucumeris asinini: corticis agarici: ana. ʒ. v. coque in tribus libris aque donec re-

maneāt due:cola ⁊ appone mel ⁊ oleum ⁊ fac clyſtere et ſuſtineat quāto magis poterit:⁊ anteq̄ fiat illud clyſtere ꝓcedat clyſtere factū de herba q̄ dr antelgas:vel cū ſale ⁊ aq̄ ⁊ melle ad mūdificandu intestina ex fecibus:deinde ſequat clyſtere p̄dictum. ¶ Aliud. ℞. elleborī nigri:eſule:colloq̄ntide:naſturcij:cētauree camedreos.ana.℥.i.coque in tribus lib.vini ⁊ mitte.ʒ.v.olei vetuſci ⁊ fac clyſtere. Iſtud autem eſt minus forte ⁊ calidū ⁊ nō debes eo vti niſi in corporib⁹ flegmaticis ⁊ pinguib⁹. Alijs ℞o ſufficiet aq̄ antelgas ⁊ nitri ⁊ aqua ſalis. Aliud accipe naſturtiū aniſu mitte in aqua die ⁊ nocte:⁊ fac clyſtere cū fuerit calefacta: eſt enim optimū. ¶ Alid accipe.iij.lib.aq̄ ⁊ mitte lib.i.nitri ⁊ cooperias ⁊ mitte ad ſolē duab⁹ ſeptimanis ⁊ cū opus fuerit fiat clyſtere. ¶ Aliud. ℞. corticū colloquītide:coque in aqna calida ⁊ mitte parum nitri ⁊ olei ⁊ fac clyſtere.

¶ De emplaſtris ⁊ vnguentis diſſoluētibus ⁊ dolorez ſedantibus. Cap.xi.

IAm diximus q̄ vnguenta que ꝓhibent fluxum nō debes apponere ſup iuncturas niſi cum corpus fuerit mundū poſt purgationē:tūc debes ponere talez medicinā ſup iuncturas ad ꝓfortandū membrū ⁊ claudēdū poꝛos vt non recipiat multa ſuperflua:⁊ iam diximus conditiones iſtⁱ cure:ſed modo volo dicere curas particulares. ¶ Unguentū ꝓhibēs materiā ⁊ ſedās dolorē ⁊ valet apāti bus ſanguineis ⁊ infrigidat ea ⁊ ꝓfortat membrū. ℞. ſpodij cāphore:memithe:achatie:ana.ʒ.i.opij. quartā.ʒ.ꝓfice cum aqua ſolatri vel lactuce vel portulace ⁊ pone deſuper. ¶ Aliud. ℞. memithe:ſandalox rubeoruz ⁊ ro.corticis papaueris nigri:ana.ʒ.x.opij.ʒ.i.fiant trociſci: ⁊ cuz volueris diſſolue vinum cum aqua roſata vel camphora. ¶ Aliud vnguentū mirabile qđ confortat membrū ⁊ ſedat dolorem. Accipe oſſa combuſta ſicca ablue prius in aqua: poſtea ſicca.ʒ.ij. zurūgem.ʒ.iiij.amidi.ʒ.ij.ceruſe.ʒ.iij. aggregentur cum aqua et camphora. ¶ Aliud qđ confortat magis ⁊ ꝓhibet fluxum ⁊ infrigidat ⁊ debes eo vti cum materia fuerit multa:⁊ cuz timueris ne apoſtema augmētet. ℞. ſandali rubei:boliarmeni: memithe:corticis:mali granati:opij feruginis:ana.ʒ.ij. ꝓfice cū

succo myrthe. est enim vngm̃ forte ad reprimendū humorē.
¶ Aliud ad idem. ℞. achatie: galle viridis: memithe trium sandalox rosarū: ana. cōfice cum aqua mirthe et vnge.
¶ Aliud infrigidans cuz apostema fuerit in augmēto: ⁊ est de materia furiosa in qualitate ⁊ nō in quātitate. ℞. amidi camphore: ana. molle ⁊ confice cum aqua ro. ⁊ suppone.
¶ Aliud qꝫ infrigidat ⁊ sedat dolorem ⁊ expellit multum: molle cerusam cum lacte vaccino.
¶ Aliud quod facit sedare dolorem statim et est expertum. Accipe micas panis albi ⁊ mitte in lacte vaccino et dimitte donec fiat ipsum vnguentū ⁊ pone decimam partez opij et molle cum lacte ⁊ superpone ⁊ cum calefactum fuerit remoue ⁊ appone aliud.
¶ Aliud. ℞. ceram ⁊ oleum rosatum: sed minus fit de cera et cuilibet. ʒ. appone. ʒ. ij. croci. ⁊. ʒ. ℈. opij molle et totū pone desup ⁊ cooperi cum folijs lactucarum. Medicamē valde forte debes eo vti cum fuerit magna necessitas. ℞. opij corticum radicum mandragore: ana. ʒ. v. molle ⁊ confice cū aqua portulace lactuce vel iusquiami ⁊ iforma grana ⁊ serua: ⁊ cum opus fuerit solue cuz aqua lactuce vel portulace: sed dolor quando adeo fortis fuerit qꝫ istis medicinis non sedabitur vnge diu cum aceto forti calido.

¶ De medicinis quibus debes vti cum apostema fuerit in statu ⁊ calor fuerit fortis aliquātulum. Cap. xij.

QUam apostema fuerit in statu ⁊ calor fuerit aliquātulum fortis. ℞. sandalox rubeorum croci. aā. cōfice cum succo coriandri viridis.
¶ Aliud. accipe memithe aloe. aā. confice cuz succo sanal'.
¶ Aliud farina ordei: camomil. ro. aā. ꝓficē cū succo sanal'. et apij. ¶ Aliud bolum armenū: aloem: crocum ro. mirtam confice cum aqua coriandri.

¶ De medicinis quibus debes vti in declinatione apostematis. Cap. xiij.

DEc sunt medicine quibꝰ vtaris in declinatiōe apostematis furfur. bismalua flores camomille conficiantur cum aqua furfuris et ponantur super cartam de panno.
¶ Aliud farina tritici ⁊ semen lini ꝓficiant cū aq̃ furfuris.

¶Aliud farine fenugreci:aneti:ſucci:ſeminis lini: confice cum ſucco caulium.

¶Aliud cere partē vnam olei aneti ſextā partē fac cerotum ⁊ appone camomillā puluerizatā:ſed ſi volueris facere magis fortem appone exungiā galline vel anatis.

¶Aliud dyaquilon cum oleo camomille eſt valde bonum.

¶Aliud ſtorax liquida laudanuz maſtix:ſemen caulium aggregentur cum fecibus olei yrini.

¶Aliud valde forte maſtix laudanū.ſe.raſſani ſe.cauliū armoniaci confice cum fecibus olei yrini:⁊ cum volueris vti his medicinis primo abluas membrū cum aqua calida tandiu donec rubeat:⁊ ſic pone medicinas ⁊ pmitte decem horis: poſtea remoue ⁊ iterū appone:⁊ ſic tādiu facias donec apoſtemata ſoluanť:⁊ ſi remanſerit aliquid de apoſtemate lapideū medicabiť ſicut diceť in ſequentibus.Et iam diximus ſuperius qꝫ emplaſtra que diſſoluunt non ſunt neceſſaria niſi in dolore iuncturarum ex ſanguine: ⁊ modo dico qꝫ ſunt neceſſaria in apoſtematibꝰ:quorū materia eſt ſanguis groſſus melicus vel flegmaticus:ſꝫ apoſtema qđ eſt ex colera pura iſtis oīno non indiget:⁊ non debes mirari ſi mora ſit in diſſoluendo qđ remanſit ex apoſtematibus in iuncturis ex calida cauſa qm̄ materia colerica eſt in corpibus duris atqꝫ cōnecta in iuncturarū ligamētis: quapropter difficilior eſt ad diſſoluēdum q̄ ſi fuerit in carne:tū ſi iſtud apoſtema curatū fuerit ſm qꝫ debuerit ⁊ non fuerit error in medico nec in infirmo nec aliqua materia ſuper aliam fluxerit diſſoluetur in quadraginta diebus:⁊ plures medici putant qꝫ materia non contineať tm̄ in ligamētis:ſed ꝛetiā in chordis.qđ falſum eſt: qm̄ ſi materia ꝛeſſet in chordis accideret ſpaſmus propter continuitatē nerui vicinantis muſculo in cuius chorda eſt materia:qꝫ ergo materia diſcurrit ad ligamenta et non ad chordas:cum ligamenta ſint duriora iam declaratū eſt in libro noſtro qui cōtinens appellatur:ſed illud ignorare nō ipedit curationē. ¶In principio poſt purgationē debemꝰ ꝯfortare mēbrū vt nō recipiat mlta ſuperflua:ſꝫ qr ꝯfortare eſt cū medicis frīdis nō debemꝰ infridare oīno ſꝫ aliqm̄ aliquātulū calefaciemꝰ rilio tale ē faciēdū cū dolor fuerit i augmēto.Sꝫ ſi aliqm̄ vigoreť dolor vtemur medici-

nis sedantibus dolorem mixtis ex illis medicinis que alterant cõplexionẽ ꝛ mortificant ꝛ cũ cessauerit dolor et fuerit declinatio vtemur dissolutiuis:ꝛ si materia fuerit grossa et dura vtemur medicinis fortibus:sed si fuerit mollis et subtilis vtemur debilioribus. ¶ Unguentum quo debes vti in principio dolorũ iuncturarũ in frigida causa achatia:aloe: myrrha:aggregentur cum aqua myrthe.

¶ Aliud nuces cypressi iuniperi myrrha aggregentur cum aqua gallarum coctarum.

¶ Aliud spica nardi:galla:confice et appone.¶ Unguenta alterantia complexionem et sedantia dolorem storacem liquidam:misce cum oleo laurino.

¶ Alid. ℞. castorei:costi myrrhe.aã.ꝫgregẽt cũ oleo antiq

¶ Aliud cerã dissolue cũ oleo antiquo ꝛ oleo yris ꝛ cuilibet ʒ.cum necesse est appone.ʒ.íj.euforbij: istud magnum facit ascendere calorem in loco statim.

¶ Aliud qꝺ calefacit membrum. ℞. piperis:castorei:euforbij:ana aureum.i.pire.aurei.íj. mole et appone.ʒ.i.olei costini et vnge locum fortiter.

¶ Unguẽtũ ad mortificãdũ. ℞. opij:castorei:ana croci media pars aggrega cũ aqua ꝛ pone:et dolor vigorauerit ꝛ cũ medicinis ꝛ nõ cessauerit vngat cũ aceto forti in quo sit decoctum origanũ mentastrum ꝛ alie herbe calide. ¶ Medicina dissoluens apa molle.ſ. vndimiã. Accipe cinerẽ vitium cinerem querci ꝛ mitte in aquã die vna ꝛ nocte:postea cola et misce tantũdem aceti ꝛ inunge pannũ ꝛ appone.

¶ Aliud.salgẽma mole ꝛ cõfice cum oleo ꝛ frica locum.

¶ Aliud myrrhã ꝛ aloem simul cõmisce:ana.ꝛ superpone.

¶ Aliud cretam alumen confice cum aceto ꝛ vnge mẽbrum cum oleo et superpone pluries.

¶ Alid litargiri pluerizati.ʒ.i.olei.ʒ.i. coq̃ donec fiat spissum.postea mitte radices caulũ ꝛ misce donec icorporent.

¶ De curatione duri aposthematis ꝛ lapideitatis que fit in iuncturis. Cap̃.xliij.

Cum apostema incipit ĩdurescere vtaris medicinis mollificatiuis ſm duritiem apatis: tãdiu donec videris remolliri ꝛ rarefieri ꝛ in latitudinẽ augmẽtari:tunc reuertaris ad dissolutiua ꝛ vtere eis ſm quãtitatẽ

duritiei et non cesses qñq; mollificare qñq; dissoluere do=
nec totū dissolnatur:et ex eis que mollificant est. Balneum
t cibi subtiles t molles t purgatio melācolie proprie. Et ca
ue ab his que inspissant sanguinem t vniuersaliter ab om=
nibus cibis viscosis t siccis sicut ordeo et lentibus t adurē=
tibus sanguinē sicut alijs salsis t siccibus:t ab oibus inspis=
santib⁹ sanguinē sicut vinū nouū t panis azimus:oua dura
t sufficiāt eis oēs aues parue t eduli t arietes t oua mollia
commixta cum sale et cum vino:et panis fermentatis cum
multo sale:t vinū subtile t nō cesset vti istis donec dissoluaꝫ
ap̄a:et si lapideus fuerit ex eo aliqd medicabimur cum istis
medicinis. ¶ Unguētū mollificās ablue mēbrū cū aqua ca=
lida donec inflet:postea vnge cū cera t sic permitte sex vel
septē horis t quotidie fiat fac donec appareat mollificatio.
¶ Aliud radices maluauisci radices cucumeris asinini. co=
que in oleo t fac vnguentum.
¶ Aliud forte mollificās:pinguedo galline t anatis vel an
seris medulle cruris vituli cerā t oleū misce t fac vnguētuꝫ
t pone desup nocte t die:postea ablue t iterū appone.
¶ Aliud magis forte bdellium storax liquida armoniacum
misce cum oleo yrino et superpone.
¶ Aliud expertū qđ non fallit fecis olei yrini t fecis olei se.
lini mucillago fenugreci pinguedo anatis t superpone.
¶ Aliud mollificatiuū cere.ʒ.v.olei yrini.ʒ.i. medulle cru=
ris vitelli armoniaci t storacis liquide:bdellij galbani.ʒ.v.
liquefiat cera cū pauco oleo yrino t alie medicine puluveri=
zate addant t cōficiant. De medicinis resolutiuis simplici
bus:farina fenugreci cū aqua mellis:t calx cū pinguedine
antiq̄ sterc⁹ caprinū cū oximelle cinis cauliū cū armoniaco
armoniacū cū oleo antiq̄ vel cū aceto. Emplastrū cōpositū:
radix yreos:aristol.elleborus:piper: cōficiantur cum oleo.
¶ Aliud farina lupinoꝝ fenugreci sterc⁹ colūbinū cōfice cū
oximelle t suppone. Emplastrum forte:aristol.piretri:radi=
cis capparis lupinoꝝ yreos stercus colūbinū: calx:t de ficu
bus nigris quātum de oibus cōficiantur cū oleo antiquo.
¶ Diaquilon forte ad dissoluēdū:litargiri olei antiq̄:aā.de
coquant donec inspisset:deide pone viscositatē sinapis quā
tum est oleū t moueat donec coagulet:est enī valde forte.

¶ Alid litargirū coque ⁊ appone viscositatē fenugreci postea misce cū oleo calcē ⁊ nitrū piretrum: aristologiaz sulfur. añ. de oīb⁹ tīn sit q̄ptū de viscositate. ¶ Empl'm mollificās ⁊ dissoluēs ⁊ est mirabile: armoniaci bdellij: storacis liquide: añ. z. x. olei yrini q̄ptū sufficit ad mollificādū ⁊ gūmi cōficiāt cū ficub⁹ nigris. ¶ De cura ꝓprie lapideitatis. Cap. xv.

Cura ꝓpria ad lapideitatē ablue cū aqua in qua decocta sint radics maluauisci: anetū: camomilla: donec rubeat qđ est in circuitu lapideitatis qñ qñ fortis est lapideitas locus lapidis non rubet: deinde ponantur pinguedines ⁊ medulle die et nocte: postea accipe lapidem marcasite: ⁊ pone in ignē donec rubeat: postea roza cū aceto forti: ⁊ pone mēbrum desup ⁊ stet sup vaporez vna hora: postea laua cū aceto forti calido et fiat ois ista cura p aliq̄t dies: postea molle armoniacū cū aceto forti ⁊ pone desuper per aliquot dies: et postea reuertere ad mollificatiua donec resoluatur. ¶ Emplastrum propriū ad resoluendū lapidem. Armoniacū: oppoponacū: bdellium: galbanū: nitrū sinapis: piretrū sulfur: añ. litargirū quātuz de oībus. Coque litargirū cū oleo donec fiat spissum: deinde confice cū alijs medicinis: sed mollifica mēbrū ⁊ postea pone medicinā istā desup. Dixit. H. q̄ accepit caseū antiquū lōgi tpis ⁊ nasturtium ⁊ puluerizauit simul: postea accepit pedes porci antiq̄ salsi et coxit: ⁊ cū illa aqua nasturtiū ⁊ caseū miscuit: ⁊ fecit empl'm sup iūcturas ladideas ⁊ rūpebatur cutis ⁊ exibat venenositas ois: et sic patiēs sanabatur et expert⁹ sum illud sepe.

¶ De medicinis que adurūt ⁊ eis nō debem⁹ vti nisi in fine egritudinis. Cap. xvi.

Quamuis istis medicinis vtātur medici in plurib⁹ egritudinibus cronicis: magis debēt vti in egritudinibus iūcturarū post purgationē ad attrahēdū illud qđ est in ꝓfundo iuncturaz ad supficiē corporis: et ꝓpter vehementiā adustionis istaz medicinaz attrahit materia ad supficiē corporis: et nimis forte: et ampullaī locus: et in illis ampullis aggregaī totū venenū: vñ fortius attrahitur materia: q̄ quanto magis debilitaī ipsa pars: tanto magis declinat ad ipsam materiā: et iste medicine sunt valde fortes: ⁊ eis nō debes vti nisi post plenā purgationem.

¶ Emplastrum attrahens materiam ex profundo iunctura rum et anche cõburens. ¶ Nasturtium piretrum capparis ana.conficiantur cum aqua cineris ligni ficus et pone liga turam donec cõburat:postea solue:et si nigrescit loc⁹ suaui ter pone donec ampullauerit et aperiantur ampulle:et tunc laua locum cum aqua calida vt cesset dolor:et vnge cum bu tyro vt non consolidentur vulnera:nam quanto diutius fue rit aperta tanto melius erit.

¶ Aliud forte feces vini aduste cataputie cãtarides nastur= tium.ana.conficiantur cum succo squille.

¶ Aliud simplex:vnge locus cum melle anacardino donec ampulletur mel anacardi sic fit.pone in forti aceto anacar= dos ad ignem et permitte diu bulire et mel qđ cõtinetur in anacardis exibit ⁊ inuenietꝝ in aceto et vsui eõseruetur.

¶ De dolore anche et artetice. Cap̃.xvij.

Cura ad dolorẽ anche ⁊ artetice quã cõposuit Ga= lienus ⁊ eã laudauit valde ⁊ dixit ꝙ nõ est necessa= ria alia medicina ⁊ semel apposita curat:ita effica citer ꝙ si ad bal.delatus fuerit patiens in mula vel in lecto sine alicuⁱ⁹ aduutorio ad ꝓpria reuertetur. ¶ Accipe zurũ= gem:idest hermodactillos virides vel sataringi.i. tapsiã in estate ⁊ cõquassa bene cũ sepo ⁊ pone super dolorem anche vel iuncturarũ et dimitte duabus horis ligatũ:et si sudaue= rit patiẽs in balneo emittet aquã ⁊ dissolue emplastrum:qz tunc necessaria est alia cura:et si remãserit aliquid cũ dolo= re fac eandem curam per decem dies.

¶ De cura vniuersali ad dolorẽ anche. Cap̃.xviij.

Signa aũt materie existẽtis in ista iũctura non sunt diuersa signis aliaꝝ iũcturarũ:sed in modo cogno= scẽdi ⁊ cura est aliqua diuersitas:⁊ ꝓpter hoc locu= tus sum de ea separatim. ¶ Dico ergo ꝙ ista iũctura est pro funda cooperta multa carne. Unde medicus nõ potest bene cognoscere nec ex calore:nec ex colore loci. si autem appa= ruerit in eo aliquod signũ manifestuz significaꝝ ꝙ materia est valde abũdans. Verbi gratia. ꝙ si calore vel frigⁱ⁹ appa= ruerit in tactu significaꝝ ꝙ maior est in duplo q̃ apparet ꝓ pter ꝓfunditatẽ illiⁱ⁹ iũcture:sed ꝓ maiori parte nõ manife= statur nec in colore vel calore nec in tactu:⁊ illud qđ discur=

rit ad illaz iuncturã sunt humo. flegmatici ꝛ qñoꝫ claudunt ibi ꝛ tãdez resoluunt. Quapropter multotiẽs relaxant liga mẽta istius iũcture ꝓpter humiditatẽ intrñ. ꝙ vertebrũ resi lita sciat: ꝛ hoc est maius malũ qđ põt accidere in hac egri tudie. ¶ Lapideitas ẋo nõ cõtingit vnquã: qr nec ego vidi nec aliquẽ magistrorũ vidisse auduui. ¶ Cura huiꝰ egritudi= nis hec est si viderimus ꝙ sanguis abundet in corpore mi= nuamus de basilica de manu opposita anche infirme ꝛ ex= trahamus sanguinẽ sepe si sanguis non abũdaucrit: sed in= firmus habet ex virtute et calore naturali tñ ꝙ non infrigi datur per minutionẽ eius corpus minuemus etiam qñ ma= neries istius cure est ꝑfecta et valde bona: postea dabimus vomitũ vel fluxum vẽtris ꝓuocabimus: vel clysteria fortia faciemus ꝛ postea emplastra fortia ꝛ postea que adurunt si fuerit necesse: ꝛ si apparuerint signa flegmatis in corpore egri: tunc cauc minutionẽ et vtere vomitu: deinde fluxu po= stea ab alijs secũdum ordinem et non ponas super ancham emplm nec vnguẽtum ante euacuatiões corporis: sed si do= lor augmẽtaretur ante purgationẽ corporis ponemus medi cinas habẽtes calorẽ temperatũ que possunt sedare dolorẽ ꝛ non attrahere materiã vt camomilla ꝛ semen lini ꝛ vnge= mus cum oleo de alcana vel oleo aneti. Quoniã vnguẽta ꝛ ꝛ emplastra ꝛ alia quãdo corpus fuerit plenum multis hu= moribus attrahunt humores ad iuncturas ꝛ nocẽt multum quoniã magis attrahunt ꝙ dissoluũt: ꝛ hec est causa quare non debemus apponere aliquod emplastrum frigidum in passione sciatica: quãuis sit ex calida causa. Emplastris fri= gidis non indigemus in passione huiꝰ iuncture quãuis com buratur ex calore: quoniã nulla est medicina tam fortis que possit expellere materiã a loco suo: sed inducit maius malũ qr claudit poros et retinetur materia ꝛ facit accidere maio rem dolorez: et solicitudo nostra nõ dz esse nisi circa attra= ctionem eius quod est in ꝓfundo illius iuncture ad superfi= ciem corpis. Quapropter vtimur emplis comburẽtibꝰ vel cum igne ipso si necesse fuerit ꝛ postea cũ corpus fuerit eua cuatum ꝙ vomitũ vtemur medicis laxatiuis que attrahunt flegma: ꝛ supfluitates mucillaginosas: vt cucumere asinino colloquintida: cẽtaurea ꝛ hymõi: ꝛ aqua aloes mirabilis est

ad hoc:qñ qñq; frequẽter accipiẽ donec fit dissinteria:sed tamen anteq; fiat curatur egritudo. ¶ Et sis memor vt non vtaris medicina laxatiua ante vomitum in hac egritudine oĩno:qñ multotiens augmentaẽ dolor per attractionẽ materie inferius. ¶ Unde debes primo ꝓuocare vomitu; post repletionẽ a cibis diuisiuis quibus preparanẽ hu. ad vomitum ⁊ quãdo infirmus vsus fuerit ad vomitũ sepe:tunc ꝓuoca vomitum in mane cum medicinis leuibus ⁊ debes interponere aliquod dies inter vtrãq; euacuationem vt quiescat corpus:⁊ prepares illud ad euacuationẽ ⁊ max. in fine egritudinis qñ tunc debes ponere spacium inter duas euacuationes longius qñ tunc virtus est debilis:et si virtus fuerit debilior adhuc magis longũ spaciũ ponemus:⁊ dabimus cibaria multi nutrimenti pauci superfluitatis sicut panis calidus bene fermentatus et bene coctus ⁊ vitelli ouorũ et carnes minorũ auium ⁊ vinum clarũ tẽperatũ in qualitatibus qñ ista egritudo est cronica:et in diebus quietis da medicinas quas in cura materie flegmatice diximus ⁊ eliges ex eis fortiores vel debiliores scõm fortitudinẽ vel debilitatẽ materie ⁊ caue a cibis multa superflua gñantibus ⁊ ab ebrietate. ¶ Et sustineat famen quãtum poterit et cibũ sumat in tali quantitate in qua maior fiat restauratio ꝙ facta fuerit deperditio. ¶ Et caueat ab ambulatione ⁊ balneo et equitatione ⁊ retẽtione vrine et stercoris ne declinent superfluitates ad anchas et inter duas euacuationes vtatur vomitu. ¶ Et qñ intellexerimus ꝙ sufficienter fuerimus vsi medicis laxatiuis faciemus clysteria sanguinem educentia et apponemus emplastra comburẽtia ⁊ ponemus in balneo calido et ponemus ventosas super anchas cum igne.

¶ De curatione sciatice passionis. Cap̃. xix.

Infirmitas eñ hec est dolor fortis in lõgitudine peredis ex ancha vsq; ad extremitates digitorũ sibis chorde extense ⁊ forte nõ puenit ad pedez:sz terminatur apõ iũctura anche:aut in medio iuncture cruris:aut apud genua ⁊ fit ex repletiõe vene ad vtrũq; pedẽ veniẽtis ex parte inferiori quãtũ partiũ vene veniẽtis a gibbo epatis ⁊ forte erit repletio eiꝰ ex puro sanguie sicut alteriꝰ sanguis qui est in corpe:⁊ fit forte ex sangnie grosso ⁊ nigro ⁊ forte

erit ex hūoribus descendentib⁹ ad inferiora corpis. ¶ Primus aūt modus accidit in corpibus multi sanguinis quando vtunt ambulatione ⁊ equitatiōe ⁊ carnibus ⁊ vino ⁊ rebus alijs dulcibus et sentit infirmus calorē intensiuuz cum extentione doloris:⁊ fortē sentit cal'.in loco per quē extenditur illa vena maiorē apud tactū:⁊ hoc est qz multū repletur ista vena quare spūs conculcātur ⁊ fit putrefactio. ¶ Et cura istius passionis est minuere sanguinem ex vena anche vbicūqz apparuit ex parte silueſtri:si aūt nō apparuerit minue aliquē de ramis qui sunt in dorso peduz ⁊ in medietate extrinseca.s.in parte auricularis ⁊ medij digitorū pedū.qm̄ rami qui sunt in ista parte ramificant exvena illa.illi autez qui sunt in parte intrinseca ramificant exvena que dr saphena:⁊ iste ducvene.s.saphena ⁊ anche:vena q̄uis ambe diuidantur ex eadem vena apud genu:tn melius est minuere ex vena anche aut ex eius ramis q̄ ex saphena. Immo melius q̄ ex vena que in genu est ex quavena ista ⁊ saphena diuidū tur ⁊ ꝓpter hoc medici vtūtur minutione istius vene per experientiā:nos autē iam cōsiderauim⁹ ⁊ experti sumus multotiēs ⁊ inuenimus ip̄m esse sicut diximus et laborauimus multū ad inueniēdum rationē in ipso:⁊ credimus q̄ iam inuenta est:sz nō est locus eam dicendi:⁊ debemus ex ista vena minuere post minutionē de basilica ex manu pedi oppositā ⁊ maxie qn̄ corp⁹ plenū fuerit: postea subtiliamus dietam;⁊ ꝓhibemus motū ⁊ equitationē:⁊ iste modus nō indiget alia cura. ¶ Scds modus est:vt minuas ī p̄ncipio de eadem vena:postea damus medicinas laxatiuas q̄ attrahunt meliam sicut est epith.polip.mirabolani indi agaricū:⁊ huiusmōi abstineant a cibis gn̄antibus meliam sicut est panis ꝯpirus non bn̄ fermētatus et fabe et lentes et panis ordeaceus ⁊ carnes vaccine ⁊ salite et salsa ⁊ vinū ⁊ spissuz et caules ⁊ hmōi:⁊ ciba eū cuz his q̄ gn̄ant sanguinē subtilē sicut pulli edi ⁊ vinū albū ⁊ vtat balneo vt minus gn̄et de spisso sanguine. ¶ Tertius aūt modus raro cōtingit:⁊ eius signa sunt ista mortificatio et frigus in pedib⁹ et alleuiat fame et motu ⁊ siti ⁊ sudore ⁊ grauat cibo multo:⁊ potatiōe multa aque frigide:et vino limphato:⁊ incipiemus curare cū vomitu et medicina laxatiua que educit flegma sicut diximus

in cura anche:t dabimus oximel t in diebus quietis p:opi nabimus elia antiqua:sicut yeraruſi.t tyriaca.iiij.spēz aut leuiora istis:t si aliqd ex egritudine remāserit cōburemus cum igne.s.vna cōbustio fiat super iuncturaz anche:alia in coxa sup locū dolētem:t reliqua super dorsum pedis:quod quidam faciunt in digitis pedum subtus.

¶ De pseruatiōe a doloribꝰ iūcturarū ex sanguīe. Capᵒ.xx.

Cause quibꝰ fiūt dolores iūcturaz sunt.iij.pria ē augmētatio humorū:scda est fortitudo mēbrorū principaliū potentiū expellere supflua.tertia est debilitas membrorū recipiētium:secūda autē istarū triū causaruz scz fortitudo mēbrorū ꝓhiberi nō debet:sz debet cōseruari in sua dispōne. ¶ Tertia aūt.s.debilitas membrorū non dz curari nisi post mūdificationē corporis cum fueris securus ne supfluum decurrat ad aliquod nobile membrū:t hec est radix conseruatiōis a dolore iuncturarū. ¶ Dicamus ergo ꝙ conseruatio ab egritudine iuncturarū ex sanguine est ab stinētia a carnibus a vino t rebus dulcibꝰ:t cibis multi nutrimēti t vsus aceti.t lentiū:t aggreste t ꝓponas sua cibaria ex his rebꝰ:sicut illud qđ fit ex aceto t lentibꝰ:et croco t vt illđ qđ fit de carnibꝰ vituli cū aceto aut pullis cū aggresta t silibꝰ:t vtaꝫ fructibꝰ vt malo granato et dimittat ficus virides t vuas dulces:et si infirmus non potest abstinere a carnibus dabimus ex eis que minus nutriūt.sicut sunt galli:perdices:t edi cocti cum aceto:t si voluerit vinū bibere bibat parū tēperatū qđ nō sit nimis forte nec nimis antiquū:t si biberit aliquātulū forte bibat postea succū agreste vel acrumē pomei t aquā mellis cū aq̄ rosata t caueat saturitatē:t si ēt acciderit statim euomat t hec est eiꝰ dieta in cibo t potu:sz in somno t vigilijs t motu t q̄ete dz eē mediocris: sanguis.n.mltiplicaꝫ ex mlto somno t nimia q̄ete t acuiꝫ t calefit ex mltitudīe exercitij:q̄ propt nō dz vti aliqbꝰ istoꝝ. ¶ Coitus autē est pessimus oībus passionibꝰ in iuncturis:t si aliqs acciderit sit aī cibū et potū et caueat a balneo. Et ꝑsiderem⁹ q̄tidie pulsuz t col.faciei t corpis:t si viderimus signū augmētatōis sanguīis ex multo cibo minuem⁹ ex eo. t si fuerit ꝓpt̄ q̄litatē cibi mutem⁹ eū ad aliū cibū t si fuerit ex mlto somno t quiete reuocabim⁹ cū ad motū t vigilias.

¶ Cū aūt adhibuerim⁹ circa infirmū ꝯsiderationē istā: ⁊ fuerit obediēs nō aggregabunt in corpe ei⁹ supflua: ⁊ si supuenerit aliqua accessio debem⁹ cōsiderare in ipsis tpib⁹ accessionis. ⁊ si viderim⁹ signa repletiōis minuem⁹ si signa fuerint fortia. Si aūt signa fuerint pauca ⁊ debilia nō minuemus. Si accessio fuerit cito minuem⁹ ⁊ cōfortabim⁹ mēbrū ⁊ dabim⁹ ispissantia sanguinē ⁊ phibēria fluxū ei⁹ vt accessio cito recedat ⁊ fiat leuis. ¶ Et ego curabā quēdā hoiem ex passione calida iūcturax: cui etiā solebat venire accessio fortis in fine veris: ⁊ pseruaui ipm ab accessiōe annis trib⁹: in q̄rto aūt anno cōtigit eū agere iter: q̄ nō potuit cauere a cōtrarijs: ⁊ postea vidi ipsum: ⁊ dixi ei q̄ si nō minueret sibi veniret sibi accessio: ipse xo credebat se sanū esse ab egritudine: ⁊ iō nō curauit. ¶ Post paucos aūt dies sensit dolorem paruū in nocte in genu q̄ nō curauit: sed vinū bibit: cū autē uenit in nocte arripuit eū dolor fortis: ⁊ mane ego veniēs extraxi de sanguine. lib. f. et pmisit sic duab⁹ horis: ⁊ posui desup ⁊ sandal'. rube. ⁊ acetū ⁊ aquā rosatā ⁊ extraxi de sanguine itex. lib. f. postea addidi cū eo empto balaustias ⁊ nocte illa cessauit p maiori parte dolor: et alia die extraxi de sanguine lib. f. et omnino cessauit dolor: et multotiēs similibus isti istud accidit.

¶ De pseruatione a doloribꝰ iuncturarū ex colra. Cap. xxi.

IN pseruationē a passione iūcturax de colera: debemus priꝰ cōsiderare vitiū hioris: si est seruās qualitatē colere naturalis: aut si est magis acutꝰ ⁊ vehemētioris q̄litatis. Si aūt signa que apparēt in iūcturis sint signa aparis colē ppie: scias q̄ illud supfluū colericū est naturale ⁊ si in iūctura fuerit maior dolor et calor fortis et nō apparuerit corpꝰ aparis: et dolor fuerit fortis: scias q̄ illud superflue est vehementioris caliditatis q̄ ca. naturalis. Aūi dixerūt q̄dā medici q̄ q̄dā est modus dolo. iūcturax ex malicia cōplexionis tm̄ sine materia: et nos iā fecim⁹ librū pluxum: ⁊ adhuc faciem⁹ inq̄rēdo istas qōnes: dico ergo q̄ in tali loco debem⁹ vti eūone: et alterare cōplexionē: sed i prima dispōne debem⁹ magis euacuare q̄ in scda: ⁊ in dispōne scda magis debem⁹ alterare q̄ in prima dispōne. ¶ Qñ xo nos sciuerim⁹ q̄ materia descēdit in iūcturis euacuabimus

co.max.in dispositiõe sanitatis ꝑpe accessionẽ ⁊ cauebim⁹ ab eis que generãt co.sicut a reb⁹ dulcibus et grossis sicut vinũ coctũ:mel:zucharũ:butyrũ:oleũ:nuces et sisia:et generaliter sit ei⁹ dieta quã nos dixim⁹ in pa.iuncturarũ ex sanguine:sed magis hũida:et vtemur aqua or.cucur.cucu.portulace et ꝑmittemus eũ vti reb⁹ acrib⁹:ꝙuis eñ acria desiccẽt:tñ furiositatẽ co.reprimũt et mortificãt ei⁹ acumẽ:⁊ vtãtur balneo dulci magis ꝙ in dolo.ex san.⁊ aspicieui⁹ quotti die ei⁹ pulsum et vrinam.⁊ si viderimus signa co.dabimus medicinã. ¶ Si aũt materia fuerit acuta supflua et corpus fuerit macrũ nõ vtemur euacuatione pri⁹ nisi intellexerim⁹ ꝙ hu.ille cũ malicia ei⁹ est multus:et hoc declarabit ex dispositione eius.s.iũcture:qñ qñ nõ apparuerit apa significatur ꝙ hu.operãs nõ est multus et ecõtrario. Sit aũt cib⁹ ei⁹ aqua ordei cũ viscositate psilij:et dabis ei aquã cũ vino: et ablue mẽbrũ cũ aqua dulci tepida:et in ea intrare pmittatur post comestionẽ et comedat parum in die sed sepe dormiat multũ:et nõ laboret oino:sed sit in quiete et vtere maiori euacuatiõe co.pure.et quotidie pone empl'm frigidũ super epar:et dabim⁹ bibere aquã de sandalis et vuã caminã: ⁊ cũ cessauerit acumẽ et calor dabim⁹ plus de cibo et vinuz limphatũ:et dietabim⁹ dieta illi⁹ q̃ vult impinguari:et cũ corpus ei⁹ fuerit pingue ⁊ susceperit carnẽ tũc sanus erit.

¶ De ꝑseruatione a doloꝛib⁹ iũcturaꝝ de flãte. Cap.xxiij.

Si materia fuerit flegma caueat a cibis multe superfluitatis:sicut a carnib⁹ arietinis et ouinis: et vino nouo et lacte et piscibus fructibus hũmidis et sufficiãt ei res assate et carnes minoꝛ auiũ et que sunt pauce superfluitatis et vtatur salsis subtilib⁹ iuuãtibus digestionẽ. s.que fiũt ex carui.cimino oꝛigano ane.et sinapi et hmõi:et vtatur electuarijs calidis et vino antiquo pauco ⁊ caueat a repletione cibi ⁊ potus.et si aliqñ comedat multũ prouocet vomitũ:et sudet in balneo multũ ante cibũ:et non comedat post vomitũ statim sed parũ postea. et fricẽtur eius iũcture in balneo fricatione foꝛti cũ nitro et nõ doꝛmiat in die omnino sed doꝛmiat nocte tota:qñ si vigilauerit de nocte coꝛrũpetur digestio et multiplicabũtur supflua:⁊ cũ intellexerimus ꝙ in coꝛpoꝛe multipli.supflua dabimus medicinaz ex-

trahentē ea fm necessitatē et incipe ꝑpe tēpus accessionis. Et nulla medicina est ita iuuatiua in cōseruatione a dol'.iūcturarū sicut ꝓuocatio vrine ⁊ medicine quas debemus dare ad remouendā istam pas'.sunt yeraruf.⁊ tyriaca quattuor specierū ⁊ hmōi:quoniā iste sepe abstulerūt pas'.hominibus qui eas sepe tolerare voluerūt:⁊ generaliter dico ꝙ omnes maneries euacuationis vt vomit⁹ minutio:potio laxatiua: prouocatio vrine sudor qñ fuerint suo vse loco auferunt dolorem omnino:nisi infirmus cum hoc fueritvsus repletione cibi et potus:qnoniā si membra fuerint vacua ⁊ venter plenus fuerit attrahunt superfluitates magis q̄ solēt attrahere. Quapropter precepit galienus ꝙ nullus medicorum suscipcret aliquē istoꝝ qui patiuntur in iuncturis cura nisi sit sapiens et obediens medico:sed si aliqñ cōtingat accipere aliquem nolentiū obedire eoruꝫ medicina melior est vomitus. per istum enim euacuatur flegma et cōsumitur:sed tamē nō debes frequenter eo vti ne stomachus debilitetur et similiter da medicinam.fleg.purgantē fortiter:⁊ species flegmatis purgantes si infirmus nō pōt se abstinere a vino ⁊ cibus eius nō bene digeritur absq̄ eo cōponemus vinum ex vuis pas'.et melle ⁊ seminis apij. Dixit enim galienus ꝙ illa potio valet nimis in passione iuncturarum:et qui solet pati in iuncturis quādo parum hu.in eo augmētatur debet vti euacuatione in diebus quietis ⁊ fricare iūcturas cū sale ⁊ oleo forti fricatioue.hoc enim est valde vtile vt iuncture non recipiant superfluitates:⁊ in dissoluendo qd̄ est in eis fluxum: et si remanserit aliquid post egritudinem mutabimus a villa in qua iacet ad aliā villam caliciorē. Et caue si aliquādo feceris cauteriū ⁊ prohibueris membruꝫ ne recipiat superfluum vt euacues corpus paulatim ne superfluitates que solent currere ad illud membrum reuertantur ad aliquod mēbrum nobile. Ego enim vidi plures mori subito eo ꝙ nō fuerant euacuati post cauterizationem.

¶ De preseruatione a dolore iuncture cruche et satietate. Cap̄.xxtij.

Cura istius iuncture eadem est cum cura aliarū: sed vomitu in ista debet magis vti ⁊ potiones laxatiue debent esse fortiores ⁊ cauere a coitu:equitatio

ne et ambulatione ⁊ maxime prope tempus accessionis: et ꝙ non dormiat eger super lesam ancham.
¶ Modus autem sciatice qui cõtingit ex repletione sanguinis debet curari sicut curatur passio iũctararũ ex sanguine: et magis quia non debet ambulare: nec onus magnum ferre nec erigere a terra lapidem. ¶ Modus autem qui contingit ex humiditate ad venam illam proueniente: debet curari sicut curatur passio iuncturarum ex flegmate.
¶ Medicamẽ nobile qđ sumat eger vna die nec ⁊ dimittat vna die in oĩbus dieb⁹ anni excepto mẽse iunij ⁊ iulij: ⁊ excepta medietate augusti: ⁊ sumat ex eo aureũ vnum. cũ. ʒ. ij. aqua mellis postꝙ mane assellauerit: ⁊ si aliqua die nõ asselauerit nõ sumat medicinã donec assellauerit per clystere vl̃ per aliquod tale ⁊ nõ comedat post medicinã ꝑ decẽ horas: ⁊ debes eũ custodire sicut diximus in passione iuncturarũ ex flegmate. ℞. camedreos: cẽtauree minoris. añ. ʒ. viij. aristologie. ʒ. vij. gẽtiane. ʒ. vi. petrosil̃. ʒ. iiij. spice nardi: spice romane. ana. ʒ. i. agarici. ʒ. ij. aggregentur cum melle.
¶ Aliud nobile ⁊ expertum. ℞. se. apij. ʒ. x. petrosil̃. ⁊ rubee tinctor añ. ʒ. xv. assari aristologie ro. radicis. capparor gẽtiane ana. ʒ. vij. agarici: zurũgẽ. ana. ʒ. xv. iuniperi cynamomi. ana. ʒ. x. aggregentur: et sumat quotidie per totam hyemem aureum. i. hoc enim tempus melius est ei perfectius istis medicinis. ¶ Medicamẽ dyatesseron expertum. ℞. camedreos camepiteos gentiane se. rute. ana. sumat quotidie per hyemem aureum. i. et dimittat in estate.
¶ Aliud qđ aufert dolorem iuncturarũ. ℞. reubarbari: peonie myrrhe: spice nardi. ana. ʒ. xx. folij. ʒ. i. gariofilorum grana. xv. aristologie gẽtiane. añ. ʒ. xxx. sumat quotidie aureũ i. post digestionẽ cibi: ⁊ debet incipere in equinoctio autũnali: ⁊ sumat per. l. dies ⁊ interponat. xv. postea per. l. ⁊ iterum dimittat per. xv. tãdiu sic interponẽdo. xv. sumendo. l. donec sumat. ccc. ⁊. lx. vel. lv. vicibus et dimittat accipere a medietate iunij et per totum iulium: ⁊ medietatem augusti: et non comedat nisi post nouem horas. ¶ Cura que fit ex oleo vulpis quo vtimur in passione iuncturarum sic fit: accipiatur caro vulpis ⁊ ponat in caldario magno pleno aqua ⁊ appone sal ⁊ anetum: ⁊ bulliat donec caro dissoluatur: et

solummodo ossa remaneant: & aqua illa ponatur in tina et intret eger et moretur in ea per duas horas: & postea exeat: et in meridie aquam eandē intret sicut primo & in nocte silr ter: & sic illud fiat in principio mēsis tribus diebus: & in medio tribus diebus et in fine silr tribus diebus. ¶ Unguentuz ad dolorē iuncturarū quo debes vti per totā hyemē. Rx. salis gemme: aluminis. tartari. ana. cōfice cū oleo antiquo.
¶ Aliud alumen: sal nitrum oleum antiquum.
¶ Alīs almuri oleū antiquū: & si āpulauerit locꝰ melioꝰ est.

¶ De medicinis simplicibus valentibus in istis casibus virtutibus suis. Cap. xxiiij.

Quamuis ego declino parum ad has res: tamen bonum est scribere in libro nostro vt remaneat tractatus sine eis que dixerunt antiqui. ¶ Dixit tortor si scinderis pedem rane & ligaueris sup pedem podagrici per tres dies curatur: ita ꝙ dextrū pedem rane ponas sup dextrū patiētis pedē & ecōuerso. Et dixit finicunꝰ alis fimerius qui cōposuit librū de lapidibus: ꝙ magnes si fuerit ligatus in pede podagrici curat. Et alius philosophus dixit si accipiatur calcaneus aquile & ponat: ligatus super pedem egri curat ita ꝙ dexter sup dextrū & econuerso et iurauit ꝙ sit verū et dixit tortor alis roneus, ꝙ si ponatur pes testudinis sup pedem podagrici curatur.

¶ De vētosa que ponit sup anchā & cauterio. Cap. xxv.

Accipiat vētosa cuiꝰ caput sit ad mēsurā palmi et accēdat cū igne & sit figura āplitudis ad mēsuraz anche & claudat os angustum bene & ponat sup auchā & stati adherebit & sic dimittat duabꝰ horis: & postea moueat & abluat locus: & iterū supponat donec vesicetur.
¶ Modus cauterizādi anchā cauterizat multis modis sed leuior est iste. Accipiat instrumētū ad modū cochlearij ferrei & sit dyametrū eius sicut medietas palmi & fiant in circuitu eius quinqꝫ eminētie ad formā ossiū dactiloꝝ & mittat ad ignem donec rubeat: deinde ponat super pixidem anche et eger iaceat super latus sanū et cauterizet quinqꝫ cauteriis vna positione instrumenti: postea ponant emplastra de butyro vt vulnera permaneāt aperta donec venenositas tota exierit: & cum volueris cauterizare debes egrum ponere ta-

li modo ꝙ acumen anche apparere possit: deinde fac super ipsum circulum post cauterizabis.

¶ De quibusdam emplastris ⁊ vnguētis sedantibus dolores uncturarum: tam calidos q̄ frigidos et lenietibus durities earum. Capl'm.xxvi.

EMplastrum valens podagre sedat dolorē ꝓuocat somnū. ℞. amidi.ʒ.x. sandalor rubeor.x.v. achatie.ʒ.iiij. myrrhe: croci: opij: aloe. ana.ʒ.i. molle et cōficc cū aqua vue canine vel plātaginis: mitte guttas olei ro. ⁊ vtere a principio egritudinis. ¶ Ad podagricos calidos aliud expertū et ad fortem dolorē ⁊ ad postemata sanguinea repellit materiā ⁊ cōfortat locū sedat dolorē. ℞. semen nasturtij: farine ordei: psilij: misce panis bene fermētati cādidissimi: aque ro. añ. ꝓfice cū succo plātaginis vel portulace ⁊ mitte oleum rosatuz cū albumine oui: ⁊ pone desuper quādiu incipit quiescere dolor adde quartā partē vitelli oui et parū croci. Additio. ¶ Jtem si dolor fuerit vehemens et difficilis quē impossibile sit tollerare tūc cōueniūt res stupefaciētes: sicut lactuca ⁊ lac papaueris ⁊ coriandrū humidū et mādragora et misceat vnūquodq̄ cū farina ordei ⁊ oleo ro. et ponāt supra locū et morent ibi donec sedetur dolor supflu⁹. nam si diu morarētur nocumētū inferrēt. et si hoc accidat tunc valet insistere cum empl'o ex fellibus dissolutis cū oleo camomille: hoc enim acquirit iuuamētū maximū ⁊ maturat ⁊ facit redire calorem inatuz ad mēbra que infrigidata sunt ex vsu materierū stupefacientiū: ⁊ istud sepe ꝓbaui ⁊ expertum inueni. Jtem caules triti ⁊ positi super iūcturas lesas ex flegmate ꝓferūt iuuamentū magnuz. Jtez lana imunda in oleo rutaceo: aut oleo de alcāna intincta ⁊ suppositа valet vel misceant nitrū ⁊ acetū ⁊ piretruz: ⁊ ponātur sup locū istud exptissimū est. Text⁹. ¶ Ad vehementiā doloris emplastrū mirabile. ℞. rob de musto aque plātaginis maluauisci: albumis oui: ana.ʒ.iij. ꝓfice ⁊ mitte semen citonior: farine fabarū: ⁊ farine or. ana.ʒ.iij. achatie lapidis armenici: sandalor citrinor: memithe: aloes: succo trini: croci: añ. aureū. i. aggregator ⁊ mitte cere ⁊ olei rosati: añ.ʒ.ℏ. cōmisce crocum ⁊ vtere: ⁊ cuz cessauerit dolor adde olibani ⁊ myrrhe: ana aureū. i. ⁊ duo vitella ouorum.

¶ Emplastrū formicarū ad dolorem podagre calide ⁊ multotiens probaui ipsum et inueni mirabile. Accipe de terra formicarū a loco limpido. ʒ. iij. farine ordei. ʒ. i. foli. ro. ʒ. ß. farine fabarum. ʒ. ß. malue mandragore: ana. ʒ. vi. Loque maluā et mandragorā in tribus libris aque vsq; ad medietatē. cola et confice alias medicinas puluerisa: postea mitte in mortario et misce cum eo tria albumina ouorum ⁊ duo vitella et tres. ʒ. croci: pista totum bene ⁊ superpone: ⁊ non est necessarium aliud emplastrum nec alia cura.

¶ Emplastrum de creta qđ confortat membrū et sedat dolorem et debes eo vti cum vehemētissimus fuerit dolor. ℞. crete mollite ⁊ resolute. ʒ. i. amidi de ordeo facti cū aqua rosarū vel cū aq̄ cucurbite. ʒ. ß. misce totū et pone in mortario ⁊ pista bñ ⁊ remolli cū albumine oui fac cerotum ⁊ suppone.

¶ Emplastrū psilij qđ prodest calori ⁊ dolori podagre: ⁊ debes eo vti in corporibus calidis: ⁊ tempore calido mitte psillium in caldario ⁊ cooperi aqua ⁊ coque diu: postea repone in mortario ⁊ appone micas panis remollitas in aceto mixtas cū aqua rosarū cōgrega ⁊ misce cū pauco oleo ⁊ vtere.

¶ Emplastrum bonum mirabile quo potes vti a principio egritudinis vsq; in finem valet nimis. Accipe fabas cū corticibus suis ⁊ iuiubas coque in aqua: ⁊ postea cola ⁊ aquaʒ reponas in caldario nouo: postea accipe se. maluauisci: se. citonior: seminis portulace se. lactuce: se. papaueris albi: añ. ʒ. iij. seminis plantaginis aneti et feniculi foliorum rosarum et seminis caulium mandragore: sanꝫ. citrinorum: ana. ʒ. i. coque totuʒ in aqua plantaginis ita q; cooperiātur medicine donec remaneat medietas: ⁊ cola ⁊ misce tantūdem olei rosarum coque quousq; consumat aqua et remaneat oleū: postea pondera oleum ⁊ cuilibet pōderi. ʒ. iij. appone. ʒ. iij. cere albe et. ʒ. iij. de sepo de renibus vituli misce totuʒ ⁊ vtere ex eo cum opus fuerit: et si podagra fuerit ex frigida causa appone mirrhe croci: ana. ʒ. i. ⁊. ß. cuilibet. ʒ. iij. ⁊ si fuerit ex calida pone achatie opij: añ. ʒ. i. est eniʒ mirabile: et si volueris ponere opium pone quartam partem. ʒ. i. camphore: et si volueris soluere duritiem pone emplastrum simplex. ʒ. ij: et pinguedinis aquile bdellij dissoluti in lacte vel rob de musto. ʒ. i, misce et pone super duritiem.

¶ Anguentuz valens ad podagrā calidaz ⁊ infrigidā ⁊ sciaticā et duritiē et ad aposteмata dura. Accipe septez vesptiliones et pone in caldario ⁊ cooperi in aqua coque vsq; ad medictatē:postea cola et pone tantūdez olei ro.et frusta salicis:et coque vsq; ad ꝯsumptionē olei ⁊ vtere:et in passionibus frigidis adde medicinas calidas:et ecōuerso scias ꝙ istud vnguentum in causis calidis et frigidis valet non ex qualitate sui:sed quadam virtute occulta.

¶ Emplastrū de seminibus valens in talibus causis. ℞. se. papaueri albi:se.cucurbite:se.aneti ⁊ lini ⁊ maluauisci.aā. ʒ.i.⁊.ℱ.Coque totuz cū media libza aque vsq; ad medietatem:deinde cola et appone oleuz antiquū si fuerit hyems. si estas oleum rosarū ℈m pondus aque:deinde coquatur ad ignē donec ꝯsumat aqua et remaneat oleuz:deinde colet ⁊ mitte cerā albam ⁊ pinguedinē renū vituli tertiā partem ⁊ cuilibet.ʒ.pone.ʒ.i.achatie.et.ʒ.i.aloes. et.ʒ.i.croci ꝯfice: et qñ volueris vti eo in podagra cal'a:accipe aquā et mitte in ea.ʒ.i.cōche puluerizate.lapidis ar.ʒ.i.farine ordei.ʒ.i. se.bismalue.ʒ.i.et duo oua:cere.aureū.i.ℱ.cum aqua rosaruz ꝯficiant et terātur. Et dixit mihi quidā phisicus monachus ꝙ cū quidā socius eius esset podagricus et fuisset multo tpe in cura eius vidit in somnis Ḥalienū:q̄ dixit ei.accipe colloquintidā et puluerizа cū bdellio:ꝯfice cū aqua caulium ⁊ maiorane ⁊ pone desup tepiḋ. q̄ altera die idē fecit: et curatus ē ex podagra frigida. ¶ Aqua qua abluit membrū ex frigida cā podagricū. Accipe folia salicis et medietatē zurligē:fabarū lupini:aā.plenā manū cū aqua coque: et inunge pannū ⁊ membrū ablue. ¶ Dyaquilon valēs apostemati duro et podagre.Accipe'pſiłij aurea.xv.tusquiami albi.x.auℱ.fenugreci:semis lini.aā.aurea.xx.semi.cucurbite:seminis papaueris albi.ana auℱ.x.et misce cuz aqua calida:et maneat in ea die et nocte:et postea accipe eius spumam in mane:et coque cuz oleo et litargiro et bdellio. aā. aurea viginti et de oleo quantū sufficit. Coque quousq; illud fiat durum ⁊ vtere in duritiebus et nodis.

¶ Empl'm ad aſpata dura melācolica ⁊ flātica et nodos podagre et spasmū q̄ ꝯtingit in ſicturis:dissoluit nodos et remouet spasmū. ℞.bdellij.ʒ.xxx.pone i olla terrea ⁊ cooperi

cum aceto.ʒ.i.rob.ꝓmitte donec remollatur. deinde mitte ʒ.ſ.mellis piſta donec fiat ſicut medulla:ꝛtſic adde olibani oppopona.armoniaci myrrhe.añ.aureum.i.poſtea piſta in mortario:deinde miſce olei camomille.ʒ.iij.olei antiqui.ʒ. i.pinguedinis galline ꝛ anſeris.ʒ.i.pīguedinis anguille.ʒ. i.pinguedinis vituli.ʒ.ij.confice et vtere ꝛc̄.

¶ Tabula capitulox huiꝰ libri.ſ. de egritudinibꝰ pueroꝝſi.

Cap̄.i.de ſahafati puerox.
Cap̄.ij.de fauoſitate eorum.
Ca.iij.de magnitudie capitſ
Cap̄.iiij.de inflatione vētris puerorum.
Cap̄.v.de ſternutatione pue rorum.
Cap̄.vi.de vigilijs pueroꝛ.
Cap̄.vij.de epilepſia.
Cap̄.viij.de matre pueroꝛ.
Cap̄.ix.de ſanie aurium.
Cap̄.x. de veneno fluente de aure.
Cap̄.xi.de morbis oculoꝛ.
Cap̄.xij. de obliqtate viſus.
Cap̄.xiij. de relaxatione puerorum.
Cap̄.xiiij. de puſtulis oris.
Cap̄.xv.de vomitu.
Cap̄.xvi.de fluxu vētris.
Cap̄.xvij.de cōſtipatione.
Cap̄.xviij.de tuſſi.
Cap̄.xix.de pruritu ꝛ veſicis
Cap̄.xx.de lumbricis.
Ca.xxi.de eminētia vmblici.
ca.xxij.de crepatura pueroꝛ
Cap̄.xxiij.de lapide inveſica puerorum.

¶ Albubetri filij zacharie arazi. Libellus de egritudinibꝰ pueroꝛ ꝛ earum cura qui appellatur practica puerorum.

¶ De ſahafati pueroꝝſi. Capitulū primum.

Sahafati accidit pueris ꝛ forte accidit in facie ꝛ in capite ꝛ gñatio eiꝰ eſt ꝓpter multitudinē ſanguinis ꝛ humiditatē cutis ꝛ ſignū eiꝰ eſt vulnera parua ex qbꝰ exit hūor q̄ expādit in facie ꝛ i capite ꝛ cū eis accidit prurit⁹ q̄re puer plangit vigilat ꝛ cōquerit:ꝛ incipe in eox cura corrigendo cibū nutricis:deinde totū caput pueri ꝛ laueꝫ cū pſilotro:deinde ſuperpone deſup folia attriplicis:qm̄ forte curatur ꝓ hoc tm̄: qm̄ iſta folia ſuggūt venenū:aut pone deſup iſtud vnguētū.

¶ Unguētum valēs ad ſahafati que accidit in capitibꝰ pueroꝝſi. ℞.ceruſe litargiri.ana.ʒ.v.lixiuij de cineribus vitiuʒ ʒ.iij.olei ro.ʒ.i.cere.ʒ.ſ.liquefiat cera cū oleo ro.ꝛ terātur medicine:et conficiantur cū vitellis duox ouorū aſſis:dein-

de vnge cū eo caput pueri. Additio. ¶ Sahafati est rubor pustulosus vel pustule parue rubee.

¶ De fauositate pueroꝝ. Cap̄.ij.

DAssio que dicit fauositas mellis est species sahafati: ⁊ tūc sup vulnera apparēt quedam squame et scalpit cutis cū magno pruritu: ⁊ exit ex eis qđ est quasi mel: ⁊ cura ei⁹ est vt ꝗtidie tondat caput ⁊ abluat cū aqua mētastri ⁊ maiorane ⁊ saturegie: deinde vngat cū isto vnguēto. Accipe litargiri ceruse. añ. auc. ij. sulfuris ⁊ argēti viui: aureū. i. olei rosati partes duas: aceti partē vnā misceātur ⁊ cōficiātur cū oleo rosato ⁊ aceto donec fiat vnguentū: ⁊ vnge cum eo sero ⁊ mane: ⁊ caput ablue cum illa aqua.

¶ De magnitudine capitis puerorum. Cap̄.iij.

ACcidit ꝗbusdā pueris ꝙ exeāt cū magno capite: ⁊ post exitū augmētat vltra mēsurā debitā. Et ego vidi puerū cui⁹ caput adeo augmētabat in lōgitudine ⁊ latitudine ꝙ corpus ei⁹ sufferre nō poterat ⁊ nō cessauit augmētari quousq; mortu⁹ est puer. Magnitudo aūt capitis aut erit ex grossa vētositate ghata in ossibus capitis: aut ex aggregatiōe aque incluse in eo que nō inuenit viam exit⁹: et incipe in cura ei⁹ purgādo caput nutricis cū yeris magnis: ⁊ caueat ab oīb⁹ cibis generātib⁹ vētositatē ⁊ superflua grossa: deinde incipias in ei⁹ cura cuz eis q̄ mittunt in narib⁹ pueri: sicut de oleo amigdalax amarax: aut de oleo anetino aut de ben optīo: aut de aqua maiorane: et si sic sit curat⁹ sufficit. Si naūt pone sup caput emplastrū de olibano: sarcocolla serapino gūmi amigdalax: si sanat⁹ fuerit sic sufficit: si naūt accipe arios nucis et pista cū testa sua donec fiat q̄si vnguētū: misce cū eo parū olibani ⁊ pone sup totum caput post rasurā: et permitte aliq̄t dieb⁹. Ista medicina restringit caput et redire facit ad mēsurā debitā: deinde mitte in narib⁹ ei⁹ fel lupi vel cerebrū et parū myrrhe vel ambre et fac hoc in quolibet mēse. Paruitas capitis si fuerit naturalis nō curat. ¶ De inflatione vētris pueroꝝ. Cap̄.iiij.

MAltotiēs accidit eis cū magnitudine capitis inflatio vētris: et cura ei⁹ est ꝙ accipiat myrrhā ⁊ aloē et crocū ⁊ cōficiant cū aqua fabarū: ⁊ pone super caput ⁊ si cū inflatiōe vētris in magnitudie capitis macre-

scit corp⁹. Accipe zurlige. ʒ. v. auellanar. ʒ. vij. amigd. t sent culi aurei. i. terãtur t extrahaf ab eis olei: deinde immitte narib⁹ vsq; ad. ʒ. iiij. t vnge caput t mitte in narib⁹. t da bibere nutrici cũ lacte. ¶ De sternutatione pueror. Cap. v.

STernutatio accidit in cerebro vel in tunicis ei⁹: t si gnũ ei⁹ est q; oculi ꝓfundanf t supuenit febris. Cura ei⁹ est q; ponas sup cerebruz folia portulace aut rasurã cucurbite cũ oleo ro. t farina ordei: aut vnge caput cum vitello oui t oleo rosato.

¶ De vigilijs pueroꝝ. Cap. vi.

VIgilie accidũt pueris ĩ prima etate ex corruptione lactis. Et cura eius est vt mittatur in naribus pueri olei violatꝯ cũ aceto aut olei anetinꝯ cum succo lactuce: t vnge caput t stomachuz cũ istis oleis: et sit solicitudo nostra in correctione lactis: t da suggere syrupꝯ papaueris t vnge timpora t frontẽ cũ oleo opij t croco.

¶ De epilepsia pueroꝝ. Cap. vij.

EPilepsia accidit duob⁹ modis aut eñ nascif puer cũ ea: t est ex malicia cõplexionis naturalis in cerebro hũide aut frigide: aut erit eis accidẽtalis. Et si naturalis est qñ cũ ea nascif. Signũ accidẽtalis est qñ aduenit post partũ. Et cura naturalis est obseruatio diete: qñ cũ mutauerit etatẽ sanabitur ab ea: si autẽ nõ fuerit sanus sectabitur eũ vsq; ad mortẽ. Et curatio accidẽtalis est solicitudo circa corruptionem lactis: vt caput corpus nutricis purgetur: et caueat ab omnibus cibis generãtibus flegma: t nõ lactetur puer nisi in ea quantitate qua possit digerere vel min⁹: t mitte ĩ nares medicinas calidas: t odoret assam fetidã t rutam t vnge cũ oleis calidis t suspẽde peoniam in collo ei⁹: t liga ad pedẽ eius lapidẽ smaragdi: et nõ accidet eis epilepsia t si durauerit post hoc da tyriacã magnam.

¶ Sequitur de quadã passiõe q̃ dicif mater pueroꝝ. Ca. viij.

SEquif de quadã passione q̃ dicif mater pueroꝝ: hec infirmitas accidit pueris in prima etate frequẽter: et signũ ei⁹ est plãcturus magnus multus timor in somno: t vigilia augmẽtaf calor: et ex ore ei⁹ egredif odor fetid⁹: t causa huius egritudinis est acceptio lactis plus q̃ possit digerere. Et cura eius est in correctione lactis: et q̃

detur puero dyapliris dyamascli ḡtidie sexta pars dragme cū lacte:ꝛ precipua medicina est in hoc tyriaca magna.

¶ De sanie aurium puerorum. Cap̄.ix.

SEqtur de humiditate fluēte in pueris ab auriculis: hec infirmitas accidit pueris in prima etate ex humiditate cerebri. ¶ Et cura eiꝰ est vt mittaꝯ in eius auriculis licinīū bōbacinū antiquū ꝛ cū fuerit hūore plenū extrahaꝯ ꝛ aliud intꝰ mittaꝯ:ꝛ forte cū hoc tm̄ curatur.sīn: autē accipe alumē ꝛ dissolute cū vino ꝛ intinge in licinio et intromitte.humor eim̄ desiccabiꝯ:aut accipe croc̄.ꝛ nitrum contere cum aqua ꝛ aceto et intromitte.

¶ De veneno fluente de aure. Cap̄.x.

SEquiꝯ de veneno:ꝛ hoc accidit pueris ex vesica vel plaga accidēte in auricula.sufficit eis intromittere mel bulitū cū aqua:purgat em̄ venenū ab auriculis: aut accipe folia myrte aut gallez distēperetꝯ cū aceto ꝛ itromittet.

¶ De morbis oculorum in pueris. Cap̄.xi.

SEquiꝯ de egritudinibꝰ puerox ī oculis:accidit pueris in oculis diuersitas egritudinū:ꝛ ex eis est inflatio ꝛ clausura palpebrax:ꝛ forte hoc accidit ex medicinis stipticis q̄s mulieres ponūt sup capita puerox: sicut alkāna ꝛ hmōi:qm̄ superflua capitis reuertūtur ad oculos:et forte accidit eis ex fluxu materie calide et frigide. Et cura huiꝰ egritudis est qm̄ rubor est ī facie ꝛ calor in frōte:vt accipias succū memithe ꝛ foliox rosax.aā.ʒ.i.croci myrrhe.aā. ʒ.i.ꝛ.℔.puluerīza ꝛ cōfice cū aqua sarahan.i. fabax et lacte mulierū ꝛ suppone oculis ꝛ frōti ḡtidie renouādo ḡusq; aperiātur oculi ꝛ est exptū ī pueris. Si aūt in oclis nō fuerit rubedo nec calor i frōte.Accipe myrrhā ꝛ crocū ꝛ aloē ꝛ folia rosax cōfice cū bono vino ꝛ sup oculos pone. Et ꝓbatiꝰ ad hoc qd̄ sepe ꝓbaui mitte i naribꝰ parū ambre ꝛ distēpera cū lacte mulierꝭ.Si aūt accidat eis aliax egritudinū aliq̄ sicut scabies ꝛ albedo ꝛ hmōi curēt cū medicinis q̄ dicunt in etatibus adolescentiū et iuuenū et aliox : sed tm̄ cū leuioribus.

¶ De obliquitate visus. Cap̄.xij.

SEquitur de egritudine quādo quis oblique aspicit vel videt ꝛ hoc aut est naturale aut accidit post partū:et cura eius est ꝙ apponaꝯ de nocte candela ex

parte contraria visui obliqui:et cū receptus vel erectus fuerit in lecto suspēdantur cultre pulchre diuersorum colorum super lectum quousq; corrigatur visus.

¶ De morbis dentium. Cap̄.xiij.

SEquitur de egritudinib⁹ que accīt pueris circa natiuitatē dentiuz dixit Halienus:quādo dentes nascuntur cito natiuitas eorū leuior est ⁊ minoris doloris:sed dentes erūt debiliores ⁊ cū tardauerit eorū natiuitas erit dolor fortis:sed dentes erūt fortiores ⁊ duri:⁊ si origo fuerit in vere nascūtur statim ⁊ sine dolore:⁊ ecōuerso si fuerit in hyeme sed gingiue nō inflabunt:⁊ si fuerit in estate accidit eis paruus dolor ⁊ accidit eis in hoc tpe plurimum apostema in maxillis ⁊ gingiuis ⁊ glādule ⁊ pruritus in auriculis: et fluxus sanguis ⁊ veneni: ⁊ forte accidit quibusdaz febris ⁊ fluxus vētris:aut cōstipatio. ¶ Et cura eius est qñ inflat gingiua vt scalpat parū cū digito ⁊ postea cum olo vl' piguedie gallie aut cerebro leporis:aut lacte canis:⁊ pone sup caput pueri aquā in q̄ decocta fuerit camomilla ⁊ anetū ⁊ sup ei⁹ mādibulas pōe empla dissolutiua:⁊ si dolor augmentet post hoc apud originē. Accipe butyruz vaccinū et medullā cruris eius ⁊ pone desup vel accipe cerā:butyrū: oleū laurinū misce totū:⁊ pone sup locum. ¶ Vel accipe butyrum vacce ⁊ medullaz cruris ⁊ pone desuper: ⁊ si apparuerint capita dentiū pone super caput totuz ⁊ collū lanaz mūdam ⁊ spargat quotidie super lanam aqua tepida. Et si acciderit fluxus ventris medicabit cū eis que dicemus:postea ⁊ similiter de constipatione.

¶ De pustulis que accidūt in ore puerox. Cap̄.xiiij.

VEsice que accidūt in oribus puerorū in pria etate quandoq; accidunt ex corruptione lactis:vel ex acumine ⁊ illa vesicatio:aut erit nimis acuta aut parum. ¶ Signū acute est rubedo ⁊ fortitudo doloris ⁊ fluxus saliue ⁊ signū parū acute est vt vesice declinent ad albedinem ⁊ sint parui doloris ⁊ humor qui ad os descendit sit multus. ¶ Cura vesicarū acutarū est corrigere lac nutricis cum cibo frido ⁊ hūido. deinde masticare parū de lēticulis ⁊ ponat mulier in ore pueri:aut accipe parū amidi ⁊ distempera cū aq̄ rosax ⁊ suppone:⁊ pone ī ore pueri aquā macia-

norū vel maloꝝ granatoꝝ. Et si acuta fuerit ꝛ nimis colerica misce cū istis succū lactuce aut portulace aut vue canine. Et cura vesicarū parui acumis declinātium ad albedinē est vt accipias mirrhe croci ana.ʒ.i.ʒucchari duplū puluerizа ꝛ mittantur in os: ꝛ si plage fuerint nigre aut putride medicabimur cum medicinis dictis in etatibus iuuenū.

¶ De vomitu in pueris. Cap̄.xv.

ACcidit pueris in pria etate mult⁹ vomit⁹ multis causis: aut ꝓpter lactis multitudinē acceptā magis q̄ digerere possit: aut propter corruptionem eius et maxīe si puer fuerit hūidi ꝛ debilis stomachi. Et cura est vt vetes multitudinē lactis: ꝛ post ꝓsidera in vomitu si sentiē odoꝝ acetosus ꝛ fuerint in eo hūores al. Accipe olibani sextā partē.ʒ.i.ꝛ ruthe sicce tertiā partē.ʒ.i.puluerizа ꝛ misce cū syr.rosaꝝ.ꝛ da puero: aut accipiat mater parū cimini ꝛ sumach ꝛ masticet: et ponat i ore pueri. Aut deē puero syrupus maloꝝ granatoꝝ cū menta. Aut qđ sepe ꝓbaui accipe ligni aloes.ʒ.i.ꝛ masticis.ʒ.ß.galle sextā partē.ʒ.i. Molle totū ꝛ cōfice cū syrupo rosaruʒ et modico algalie et da puero anteq̄ suggat lac. et pōe sup stomachū hoc emplastrū mastix: aloe achatia galla olibanū panis vsti ana: confice cum oleo rosato: et syrupo rosarum et pone super stomachum: est enim expertū ad vomitū et saliuam pueroꝝ. Et si in vomitu nō fuerit odoꝝ acetosus sed acutus et caloꝝ declinet parū ad acumen. vel caloꝝ ad paloꝛē: ꝓpina puero parū de rob aggreste vel citonioꝝum vel coctanoꝝuʒ: aut de istis.

¶ Trociſci valētes ad vomitū pueroꝝū. Ꝛ. ro. spodij ana.ʒ. iij. galle.ʒ.ij. semis portulace semis lapatij añ.ʒ.i.ꝛ.ß. carabei.ʒ.ß. cōficiant cū aqua aggreste vel cū aq̄ maloꝝ granatoꝝū ad pondus.ʒ.i.ꝛ da trociſcū vnū puero cū syrupo rosaꝝ ꝛ pone sup stomachū istud empl'm. qđ valʒ vomitui ꝛ fluxui vētris q̄ accidūt pueris. Ꝛ. farine ordei: rubiviridis corticis mali granati añ. cōfice cū aq̄ rosarū et pone sup stomachū.

¶ De fluxus ventris pueroꝝū. Cap̄.xvi.

MUltotiēs accidit fluxus vētris pueris ꝓpter nationem dentiū sicut diximus. Vel ꝓpter frigus cuʒ ligat puer. Aut ꝓpter corruptionē lactis ex colera aut flegmate. Et signuʒ colere est q̄ inuenitur in egestio-

ne pueri citrinitas ꝛ acumẽ:ꝛ ꝙ exit sine mora. ¶ Et signi frigoris ꝛ flegmatis est albedo in egestione ꝛ tortio in ven tre cum egerit ꝛ nisi flegma sit viscosuz exit statim. Et cura est vt detur puero syrupus rosarum vel macianorsi vel mali granati cũ mẽta:ꝛ accipiat de spodio in aq̃ posito ad bibẽ dũ:aut accipiat fermẽtuz dissoluti in aq̃ ꝛ colaꝛ mitte sextã partẽ.ʒ.spodij ꝛ tres ptes.ʒ.galle ꝛ.ʒ.ℏ.croci ꝛ da bibere.

¶ Aliud accipe semen lapacij et violarum et misce cum vi= tello oui assati et da puero. ¶ Aut da ex hac medicia exper ta. ℞.seminis lapacij:arilli vsti:vuaruz passaruz:ana.ʒ.iiij. glandiuz:semis papaueris albi:ana.ʒ.ij.croci:aurea quat= tuor:puluerisa et detur ex eo puero cum rob de citonijs vel syrupo rosarum:et pone super stomachum emplastra stipti= ca:et accipe aquam decoctionis sumach:et malassa cum fa rina ordei:vel farina milij superpone si cessauerit fluxus bo num est. Sinautẽ accipe achatie ceruse:ana.ʒ.i.opij septi= mam partem.ʒ.et forma licinium ꝛ superpone ꝛ statim ces= sabit fluxus. ¶ Si autez fuerit ex frigore vel flegmate de= tur puero octaua pars.ʒ.gallie cuz succo coctanoꝝ vel de= tur pars quarta.ʒ.olibani. Emplastrũ constipans ventrem valet stomachis puerorum. Accipe crocum:mirrhã:ceram confice cum vino et pone desuper.

¶ De constipatione pnerorum. Capᵒ.xvij.

Multotiens accidit pueris ꝯstipatio. Et cura eius est vt des nutrici parum cucumeris asinini:dein de alia die lactet puerum: aut accipe lacteridis tere et fac cerotum:ꝛ pone desuper:aut accipe mediam par tem stercoris soricini et terre cuz pinguedine:renum yrci et fac licinij parum ꝛ suppone ꝛ si acciderit puero duorsi men sium vt cõstipet eius natura et alteret in calore et nõ possit vomere. Accipe sarcocolle tertiã partem.ʒ.vnius ꝛ da cum lacte matris eius:aut fac clystere cum oleo vio.

¶ De tussi puerorum. Capᵒ.xviij.

Tussis accidit pueris in prima etate. Lingue autez eorum non possunt claudere epiglotum:et sic in= frigidatur pectus ꝛ eius instrumenta:ꝛ cura eius est cũ eis q̃ sunt sicut cibꝰ ꝛ medicia. Isti enim nõ debẽt cura= ri cũ forti vel vehemẽti medicia. Sz accipe amigdalas dul=

ces:pista et confice cum aqua feniculi et coque cuz ea z pro pina puero sero z mane. Aut accipe aquã feniculi z misce cũ lacte et da puero. ¶ Et si cũ tussi fuerit asperitas et siccitas accipe semen citoniorũ z resolue cum aqua calida z extrahe viscositatẽ: coque super ignẽ cũ penidijs z oleo amigd. z da. z si fuerit calor misce succũ maligranati dulcis.

¶ Medicamen ad tussim puerorum cum calore. ℞. papaueris albi: dragaganti: ana. ʒ. ß. seminis cucumeris. ʒ. i. Cõfice cum aqua decoctionis sebesten.

¶ Aliud ad tussim puerorũ. ℞. passas sine arillis fac bulire vase ferreo: ſʒ caue ne aduranť: pista z misce tandũdem penidiorum: z da puero sero et mane ad modum nucis.

¶ Aliud ad tussiz frãm. Accipe mirrhã z misce cũ melle z cũ oleo amig. z ꝓpina. ¶ Et si pectꝰ pueri fuerit plectoricũ accipe dragagãtũ galbanũ: aã. mitte ī vitello oui assati: z da. ¶ Et si acciderit strictura anhelitꝰ accipe se. lini pista cum melle: aut accipe se. bombacis z cõfice cũ vitello oui assati. ¶ Et si cũ tussi fuerit fluxꝰ vẽtris da syrupũ mirthi cũ lacte coctũ. Aut coq̃ dactilos cũ faria siliginis z lacte z ꝓpina.

¶ De pruritu et vesicis puerorũ. Cap. xix.

PRuritus z vesice accidunt pueris in coxis ex acuitate vrine et qñq; accidunt diuersa vulnera in corporibus puerorum ex corruptione lactis in stomacho pueri vel in se. ¶ Ex illis autem vesicis quedam sunt albe quedam rubee: quedam nigre: z quedam vehemẽtis doloris et quedam parui. Et si nigre fuerint cum febre significant mortem. ¶ Et cura gñalis est vt primo incipiat in correctione lactis et ponat puerũ in caldario pleno aqua calida ad attrahẽdum superflua ab interioribus ad exteriora ad superficiem cutis vel corporis et da puero medicinas ad expellendum superflua ab interioribus ad exteriora ad superficiem cutis sui corporis: sicut est decoctio dactilorum aut ficuum cum aqua feniculi. ¶ Et cum intellexeris q; omnes superfluitates sunt extra. balnea quotidie in aqua decoctionis filiorum rosarum et mirthi z huiusmodi. Cuz autẽ puer exierit ab aq̃ vngať oleo rosato. z si vulnera fuerit sicca cũ oleo violato. Si hũida ex multitudine veneni pone desuper cerusam mixtã cũ cera z oleo ro. ¶ Et si affuerit pruritus z

puer transierit sex vel septem menses ipsuz balnea primo in aqua decoctionis violarum siccarū et ord.excorticati malz uauisci:fenugreci:feniculi:cucurbite:sed nō vngues aliquo vnguento et da nutrici succum fumiterre: mirabolanos citri et abstineat nutrix ab omnibus dulcibus ꝛ salsis adurētibus sanguinē:et si acciderint in crure aliqua vulnera post balneum superasperge puluerem amidi spodij alkāne:rosarum myrrhe et farinam ordei.

¶ De lumbricis puerorum. Cap̄.xx.

QVon oportet nosdare medicinas fortes puerisad potandum contra hanc passionem:sed eligemus ex eis que apponuntur extra.

¶ Medicamen extrahens lumbricos ab intestinis.Accipe ciminum pista cū felle tauri recenti ꝛ pone ad vmbilicū.

¶ Aliud.accipe lupinos asininos.ʒ.i. olimpiadi:ꝛ baccarū lauri.ana conficiantur cum felle tauri recenti.et da quotidie ad bibendum.ʒ.i.aut aquam sebesten:aut oleum oliue: aut comedat amigdalas amaras.

¶ De inflatione vel eminētia vmblici puerox. Cap̄.xxi.

EMinentia vmblici accidit pueris quando multum plangunt: vel vociferant: aut ex tussi magna: aut forte accidit ex casu vel percussione. ¶ Et cura est vt accipias lupinos et petias panni linei:et combure et confice cum vino:et interpone stupas et pone super vmblicum: ꝛ si fuerit fluxibilis cauterizetur in circuitu vmblici:et non in loco fluxibili propter tenuitatem cutis:et si indigueris fortioribus medicinis pone medicinas quas dicemus in crepature capitulo.

¶ De crepatura puerorum. Cap̄.xxij.

IAm diximus superius quot modis accidit crepatura:sed modo non indigemus nisi medicinis pueris necessarijs.¶ Emplastrum valens crepature puerorum.℞.aluminis aureos quindecim galle:aureos duos:terantur et conficiantur cum vino quousq; inspissetur.ꝛ pone super locum et superpone spōgiam intinctā in aceto mixto cum aqua cum ceciderit aliud reponatur.

¶ Aliud leue ponatur super pannum aliquem glutinum de corijs:et super locum ponatur: et permitte quousq; adhe-

reat:et si ceciderit aliud reponatur.

¶ De lapide in vesicis puerorum. Cap̃.xxiij.

LApis qui generatur in vesicis puerorũ facit stranguriam:dolorem magnum et tenuitatem vrine: et pruritum in virga:z forte erit virga semper erecta. ¶ Et cura eius est in balneis vt balnees puerum quotidie in aqua calida:et da ex ista medicina.

¶ Medicamen prouocans vrinam et frangens lapidem. ℞.olibani vnchen.ana.confice cum melle:et detur ad modum auellane mane et sero.

¶ Medicamen expertum ad grauitatem lapidis et difficultatem vrine. Accipe septem nuces virides et pista cum cortice exteriori:et accipe manipulum vnum porrorum non lotorum et extrahe succum ex vtroq; in vase vitreo et cola: et da puero omni mane septem diebus: et quando ibit dormitum vnge virgã z testiculos oleo antiquo vel oleo de ben.

¶ De relaxatione puerorum siphac. Cap̃.xxiiij.

BElaxatio accidit pueris vel in vno membro vel toto corpore et prohibet ipsum ab ambulatione et motu:et prouenit propter viscosum humorem relaxantem neruos. ¶ Et cura eius est si non fuerit naturalis vt des nutrici syrupum factum de medicinis subtilibus. Et sit eius cibus siccus sicut res assate:et non comedat lac nec carnes duras ouinas:nec pisces:nec vinum limphatũ: et anteq; lactetur puer ponatur in balneo:et inunge eius iuncturas cum oleo de costo vel de castoreo:et vtatur quotidie isto electuario.

¶ Electuarium quod composuit Galienus cuidam puero qui patiebatur spasmum in toto corpore. Recipe mentastri rosa.cynamomi.masticis.fu.meu.ameos. doronici. zedoarie:gariofilorum:ana aureum vnum.sandalorũ ligni aloes ana.ʒ.i.musci.ʒ.ß. vnge omnes medici. balsamo et confice cum melle: et da quotidie quartam partem.ʒ.i. vel.ß.et si spasmus fuerit in toto copore: pone super spondiles dorsi emplastrum euforbij.quod sic fit. Accipe cere.ʒ. i. euforbij ʒ.i.olei quod sufficit ꝛc̃.

¶ Liber Rasis de secretis in medicina qui liber Aphorismorum appellatur.

COngregaui in diuisionib⁹ egritudinū: et ostēdi curas ⁊ curax naturas ex canonib⁹ antiquox: ⁊ ex tractatibus ⁊ sermonib⁹ ꝑm possibilitatez meā: ⁊ deū exoro: vt mihi tribuat cōplemētū et possibilitatez perfectionis huius libri: vt ex eo vtilitas ꝓueniat. Jam cōpleuimus librum cōgregationum in artibus rerū expertarū. ſ. philosophie et phyſice duorū in quibus sunt verba et facta infinita. Nec etiam homines in eis complementū habere possunt. Sed intētio nostra est in hoc opere ostēdere vtilitatē hominum. Et diuersificamur in hoc ab antiquis qui occultauerunt res que sciri erant necessarie et viam scientie et virtutis priuabant lumine. Et testis huius rei est liber noster magnus sciētia diuina qui est liber de spiritualibus ⁊ noster de spiritu. Et sermo noster in libro dietarū: qualiter. ſ. ab eis venia remoueretur in omni tempore. Et abbreuiaui verbum vt ad res quis facilius posset attingere. Et retributiōe a deo expecto: qui mihi prestabit auxiliū: sine ipso enim nulla res habet effectum.

INquit abubetri nō, est occultus homo sapiēs: ⁊ omni tēpore sup fraudes: et occultationes viarū scientie artiū antiquarū: quas rationes cōgregauerunt cōpilatores: et inuenerūt vias tam occultas q̄ manifestas. Et hic noster liber est primus: et est secretū ⁊ est cōueniens. Et nō mōstretur ei qui nō meretur. Et in eo cōtinetur ratio et cōplementū antiquox: ⁊ q̄diu dies et anni fuerint ꝓ hūc meū libro: viuā et lucrabor et nō dubito q̄n hic me⁹ liber sit res secreta. Ego enī ꝓposui quedā secreta in eo dicere: et in ꝓnosticis rerū futurarū: et in cōfidētijs et casibus q̄ acciderūt mihi. Quas cōfidētias a sapiētib⁹ sunt lucratus aggregatas a libris eox quas ipsi nō ꝓfecte manifestauerūt. Et ex rebus quas in meipso sum expert⁹ et acq̄siui ꝓ meam rationem. Et testis est mihi sermo meus rationalis: et loquutus sum in medicinis et dietis cōgregatis: et volo ex eis tēperamentū facere: et volo vt ab accidentibus sint remota verba mea. Et dico q̄ hic meus sermo est res breuis vtilitatez magnam cōtinens in sciētia medicine ex vtilitatibus eorū que

hominibus accidit. Et scias q̄ ipse est, totius vtilitatis medulla et margarita claritatis q̄ ad tenebris ad lucē luceſſit. Quē librum antiqui laudarēt si viuerent. et ipsum diuisi in sex sermones absq; alia supfluitate cū cōpleméto et breuitate. Hic loqui incipio cū ꝟtute mea nimia et sciētia occulta.

¶ Sermo primus de pronosticis rerum futurarum. ¶ Secundus de experientijs et confidentijs. ¶ Tertius de casibus qui mihi acciderūt. ¶ Quart⁹ de dietis medicinis et cibarijs. ¶ Quintus de verbo ypocratis. ¶ Sext⁹ de sciētijs et de intellectib⁹ sine q̄bus rect⁹ medicus esse nō potest.

¶ Liber primus de pronosticis rerum futurarū.

Capitulum de nebulis.

Iquit Rasis cum in ciuitate fuerit multitudo nebule cum pluuia permanente ꝓnosticat algidri: pūcturas rubeas et vocat in arabico alchiteba. Que si sine apostematibus fuerint significat et pestilentias et lupos. Sed qualiter est cura earum rerum purgabitur homo ante tempus estiuum cum rebus subtilibus rob fructuum ꝛ odorabit odores delectabiles et comedet alkanebit. i. colū bas siluestres que in domibus nō nutriuntur et aues volatiles. Et quod comederit et biberit sit tēperatum cum rob lapacij: et cum aggresta et cum his rebus euadet.

¶ Et si nebula aduenerit absq; pluuia et autūnus qui precessit etiā fuerit siccus pronosticabūtur egritudines capitis tm̄. et ꝓnosticātur epilepsias ꝛ egritudines melācolicas. Et tūc balneamini balneis calidis tēperatis: ꝛ vtamini rebus somnū ꝓuocātibus. Et mollificet naturā corporis: et continuamini cū vino claro boni odoris q̄ sit tēperatū. Et post cibū odoret rosas ꝛ violas: ꝛ nenufar. ꝛ accipiat bolum armenū. ¶ Qñ fuerint vēti collaterales et aliq̄bus alijs corrūpuntur cōplexionib⁹ tēperate: et melius in hoībus volētibus reduci a cōtraria cōplexione: et crescūt egritudines timoris et paralisīs: ꝛ torture faciei. Et cura harū est vna cū suffumigatiōe thuris ꝛ ciperi aut lubrie et storacis gumme.

¶ Quando in hyeme fuerint pluuie multe: et in vere durauerint hec preparantur gentes morti: et omnes illi qui sunt debiles ex natura: et qui sunt complexionis humide. Et preparatur egritudo capitis et nausea et fluxus. Et via euasio-

nis huius rei est vt vtantur in duobus temporibus cibarijs in quibus sit acetum:et potius cibis cōplexionis sicce sicut arabich.i.kalandris et alkenebit:et adeodorec.i.calaminti bus et caueat a laxatiuis.Et vtatur rebus frigidis et siccis sicut citonior̄ et pirorū et maneat in locis altis soli oppo= sitis nō parū spaciū:sed in illis locis immoretur diutius.

¶ Quando arbores maturantur et venenant:et vermes in eis nascuntur non debent fructus eorum comedi:quia sunt venena mortalia.Et minus qđ ex eo accidit est q̄ putrescit sanguis et febris mortalis fit.

¶ Quando videbitis tēpus nebulosum in vere et in estate durauerit caueatis a spasmo et amissione memorie et obli= uione.¶ Et cura huius est infigere caput aut tpatis aut fa= cere babica tpata:ꝛ post hoc facere gargarismū ex succo en diuie ꝛ aq̄ rosax tpatis cū secantabīz ncharī simplicis acri.

¶ Qui accipit medicinas laxatiuas in autūno ꝛ fecerit mi= nutiones per vomit?:ꝛ nā eius tpari nō possit:si corpus cuz hoc adhuc sanū non fuerit caueat statim ne ampli? vtatur.

¶ Qui multum fuerit vsus minutione in autumno dicatis ei:qr accidit ei timor ꝛ amissio luminis.

¶ Pulsus cum est fortis et cum tentas est mollis:et muta= tur facies et sudor multus et grauedo dorsi et oculi graues et cura eius est in confidentijs.

¶ Quādo infirm? sensit egritudinē stomachi sui ex nausea ꝛ amisit appetitū et in ore vapor̄ malos senserit ꝛ in nari bus fetorē vrine:et stercor̄ sciatis q̄ hec febris ē mortalis.

¶ Quando hyems fuerit calida et ver frigidū accidit capi= tibus catharrus et timet homo ne ad membra veniat prīci palia et via euasionis hec est separare materiā cibis medi= cantibus:et cum medicinis ad cibaria pertinentibus ꝛ con fortare cerebrum cum rebus odoriferis temperatis in frigi ditate et caliditate ad siccitatem pertinētibus.

¶ Cum facies fuerit facta dura et nigra et fuerint in ea ve= ne et in oculis rubedo ostendit sanguinem esse corruptum. Et si forte pili cadunt et guttur inflatur ostendit lepre ini= tium.Preparet ergo corpus ad curādum cum decoctioni= bus tamarindor̄ et prunor̄ et aliarum rer̄ laxatiuarum.

¶ Constipatione accidēte et simul egerere et tarde et egri=

tudinē nō amittere:et egestione fetida existente dicatis:qz egritudo est mortalis:et tamē diu durat vita et nihil isti ꝓ= dest nisi ius auiū vt nō deficiat cum fluxus fuerit.

¶ Cum quis fuerit in die crisis et oculi eius fuerint mino= rati et nares tortas habuerit:sine dubio morit: et alie egri tudines non sunt timorose q̄uis fuerit multe.

¶ Qui in die primo egritudinis impatiens fuerit et suspi= rauerit et fractus fuerit mente amittet somnū superflue et magis spera mortē nisi fuerit melācolicus naturaliter.

¶ Cum palpebre oculorz amborum mouentur ostendit ꝙ humores adeo ascendūt:et dico ꝙ accidit eis emigranea.

¶ Cum alia mēbra tremunt ostendunt vaporem supfluum in corpore existentem:et sudor balnei eum remouet.

¶ Totum corpus saltare et tremere ostendit vapores gros= sos in corpore et dieta:et balnea eos remouent.

¶ Membra inferiora saltum habere demonstrat humores descendisse ad eos et vtatur vomitibus:et curatis dixit ꝙ illud demonstrat motu vel viam.

¶ Ventositates in corpore absq; vaporibus que nō minuū tur et in corpore mouētur nimisū:t dolor aut motus si mul= tus fuerit dico ꝙ tpamentum non existit. Et cura corporis q̄uis multus sit facit in fine quod diximus:t ecōuerso non noui aliquem qui hec dixisset preter Galienuz solum.

¶ Qui impatiēs fuerit ꝓpter dormitionē mēbroꝝ inferio= rum habebit podagrā. t opilationem in via spiritus:t ac= cidet ei hoc propter malam curam quam habuit et accidit ei hoc propter spiritus paucitatē. ¶ Cum aliqñ alicui acci= dit dormitio mēbroꝝ suoꝝ dicat ei ꝙ mortē habebit subi= taneā vel poterit latus vnū amittere ꝓpter ventositatem q̄ loca illa opilat. Et comedere cinamomū cū oleo alsalforat illud remouet. alforat. i. fisticus est arbor cipresso similis.

¶ Cum ascēderit vapor ad caput ex caliditate:t qui hz ali= ces vel ꝓñr amittit visuz vl' cadit in terrā: dicat ei ꝙ habet corruptos humores qui in corpore eius mouent et aptetur statim ad soluendū eos ab intus cū vino tpato: et exterius cū balneis tpatis t dietis equalibus. ¶ Non euadit hō qui mari vicinus existit t lacunis:t prolongat in etate a debi= litate membroꝝ inferioꝝ et amissione luminis: et post hoc

accidit his qui i his locis nati sunt ⁊ a terra recedũt: q̃ diu vixerint:⁊ vngãt corpus suũ rebus odoriferis:⁊ exercitetur ⁊ nõ vtaꝫ carnibus grossis:⁊ comedat aues cuꝫ agezebre ⁊ mucharoga sparsis cũ agresta ⁊ aq̃ rosarũ:⁊ colet aquã cuꝫ bolo ⁊ choabori:⁊ faciat instr̃m ex auro ⁊ intingat in aqua rosarũ ⁊ in spica q̃ est intrita cũ aggresta:⁊ ponat in oculis mane ⁊ sero postq̃ suffumigauerit faciẽ cũ vapore aque cali de. ℳõ cõedat pisces ⁊ accipiat trociscos muscatos factos cum secaniabin zucchari albi. tp̃s ℵo autũni in ripis nariuꝫ magis tpatũ existit:qđ est stabile. Sꝫ ꝓperet homo ad odorandũ odorabilia ⁊ maturãdũ humores ante aduẽtuꝫ frigiditatis. ¶ Cũ pili palpebrarum ceciderint ⁊ pili capitis:et scissi fuerit:dicaꝫ q̃ habet putridos hũores:et ideo ꝓperat huiꝰ dãnũ. Sꝫ dꝫ custodiri in locis altis ⁊ dꝫ custodiri hec putredo ⁊ faciat res quas añ diximꝰ et purgat corpus eius cum pillulis aloe que sunt experte:⁊ cũ syrupo prunorũ cui misceaꝫ aq̃ fabaꝫ ⁊ aqua endiuie. ¶ Qñ in ore stomachi febres fuerint in calore superfluo corrũpitur ⁊ minuunꝫ carnes ⁊ exiccanꝫ ꝓpter incõuenientiã colere ad naturã que ibi est et exprimiꝫ et cadit in venas:⁊ propter hoc apparent vene in ethicis:et fiunt sicca corpora. Et signum febriũ oris stomachi ira et ire facilitas:et sitis statim. Et ex eis que magis ipsis conferũt est vt capiaꝫ lib. i. ꝫuc. ro. et pistenꝫ cũ rob acetositatis citri acris:⁊ fiat sicut massa:et bibat ex ea tertiaꝫ lib. ⁊ comedat ex eo. ꝫ. i. post cibũ tribus hor. ¶ Si fuerit in ore stõi frigus facit ossitationes maxime. ¶ Si comedit res frigidas ex cibarijs et potibus er facit acetositates multas et rugium et ventositatẽ. Res autem que maxime eis conferũt est q̃ post cibuꝫ accipiat dyacitoniton in quo est multum de cynamomo et de musco:et bibat post ipsum vinuꝫ coloris aurei:et comedat post hoc fisticos positos in aqua rosata ⁊ extergatur desuper piper. ¶ Omne cibariuꝫ calidum vel frigidum facit sine dubio tres maneries vaporis. scꝫ vaporem sanguineum temperatum in quo viuit spiritus naturalis:et vaporem frigidum:ex quo multa generatur egritudo vaporem calidum ex quo birsen generaꝫ. Vaporem autem temperatũ vt ostendit subtilitatem spiritus in cogitando tam in tristitia q̃ in corporũ liberalitatevapo

rem nō frigidum monstrat tristitia ꝛ ponderositas:ꝛ fricatio et ira in somno:ꝛ mala cogitatio:ꝛ vapozē calidū ostendit frigiditas extremitatū:facies macies ꝛ oris amaritudo et oculox ardor:et desiderū aeris et aq̄ frigide:et maxime si in vrina hȝ tinctura croceā.Et cura hec ē vt accipiat acetositatē citri acris partē vnā:et aque tamarīdox partē aliā et aque fabarū aliā:et aque endiuie partes duas post decoctionem et decollationē colature apponātur due ptes zuccari tabarzet:et ponātur ad ignē vel nō fiat siccū:et administret ex ipso.ȝ.ij.cum tanto aque.ꝛ cū.ȝ.i.syrupi prunox et iuiubarū:qđ fit cuȝ succo pomox acrium:et tpata vtatur dieta:et balneis tpatis.ꝛ bibat vinū tpatū in aqua in qua sunt emblici:ꝛ sit aqua niuis.et ex aqua ista accipiat pondus lib.i.ꝛ sit hec aqua in vase paruo:virtus hui⁹ syrupi est vrinā ꝓuocare ꝛ colerā extrahere et corp⁹ purgare. Qđ autem vapozē expellit frigidū.est aqua maiorane ꝛ aqua forē gomes:ex quib⁹ lib.i.accipiat:et aque endiuie libza vna:ꝛ saluie libza vna:misceātur coquantur et colent:et zuccari tabarzeth:et mellis:ana partē.ponātur aque cū melle zuccaro que in olla ad ignem leuē et misceantur multum cum ligno vitis:et duȝ bulierint ponatur intus sticados recens vsq̄quo fiat syrupus:et ponatur in eo dauich.i.campho.et medietas vnius et mechali musci rubei:et dent ex eo.ȝ.ij. cuȝ duplo aque frigide:et post accipiat iciunus ex istis trociscis. ℞.kebucox emblicox:ana partes duas:cinamomi partem vnam:gariofilox:assari:bdellij:ana partez mediā: terātur et conficiant cū succo pomox acrū et fiāt trociſci.
¶ Non fiunt egritudines ꝓpter supfluitatem humorū amplius q̄ ꝓpter defectū humox et error magistrorum vt hic est nimis testificatus:ꝛ hoc est propter experientiam.
¶ Qui somniat terribilia multa ꝛ cum euigilat somnū obliuioni nō tradit:ꝛ dicit oia sic q̄ ex eis nihil dimittit ꝛ integre dormit de nocte plenus est humoꝛib⁹: ꝓperet ergo ad purgationē. Qui viderit huiusmodi somnia et cū excitatur obliuioni tradit:et cū hoc bene nō dormit ꝛ pulsus ipsius ē debilis:egritudo ex defectu humox ei ꝓuenit. Dieta hui⁹ sit cibaria subtilis substātie:et bona que corpus confortēt: et fugiat euacuationē:et omne quod eum exiccauerit.

¶ Qui ab alleis ⁊ porris abstinuerit nocumēta malox humorum euadet:et maxime si mel mirabolanorū kebulorum comederit.⁊ electuariū de cinamomo successiue.
¶ Cui dolor fluxus sanguinis nariū euenit supflue q̄nta die sue febris in die crisis euadet ab egritudine.
¶ Cui dolor capitis durauerit sine aliqua cā quā ipse cognoscat⁊ fuerit nimi⁹:stomachū purget sufi ab hūoribus calis.
¶ Qui quinquaginta annos transierit et dolores renū habuerit:a dolore nō pōt euadere:antique eīm egritudines cū antiquis accidunt:durant in eis dum viuunt: et huic ꝑdest egritudini medicina albica quā nominauimus tam.
¶ Qui quinquaginta annos euaserit:⁊ egritudo ei acciderit alkabit⁹ cito mortī. ¶ Silr accidit iuueni si ei fortis paralisis acciderit:⁊ si fuerit cōplexionis calide minuitur.
¶ Qui impatiēs fuerit ex dolore pectoris:et absq; cognita causa eius fit.vnū est ex duob⁹:vel grossa vētositas que pectus extēdit:vel sunt humores putridi qui sub costis existūt vel in pectore:vel tussis absq; dubio:vētositatem autem demonstrat motus et humoris et remanentiam pondus.
¶ Cui tussis ⁊ febris euenerit:⁊ cito eā amittit dicatur ei q̄ apa accidet ei in iūcturis dolores acuti fortes in renibus:lapidem portēdūt ⁊ pōdus in ipsis:⁊ apostema ⁊ pūcturas.
¶ Cui egritudo cū vomitu cessauerit:⁊ in testinis hz egritudinē ⁊ eis ꝑdest anates comedere solas cū medicina cognita.Et si egritudo in ipso cessauerit post duas horas vel tres egritudinē in venis habebit:sua aūt medicina est eadē cum premissa pri⁹ comedat sebestē ⁊ auelanas.Et cura secūdi comedere fisticos cū cassia. ¶ Lassitudo sine cā exercitij egritudiuē futurā portēdit priuatiōes euacuationis rei solite sicut sanguis vene tā narii vel vrine vel fluxus vrine vel emoroydarū vel aliarum rerum demōstrat egritudines.
¶ Plato in timeo de reb⁹ futuris cognitis cū apparuerint ⁊ in sanis et in egris cū in egritudine apparuerint sanitatē significāt.Et quib⁹ est somnus ꝑlixior salito:et si sanis euenerit:credo egritudinē euenire:⁊ si ergo cōtingit salutē ostēdit.Et sic de siti cū hoi acciderit q̄ eā habere,nō ꝓsueuit i salutate res est ostēdēs egritudinē:⁊ radix doloris existit cerebro.Et cū egritudo aduenerit fortitudinē nature enficiat:et

sanitatē et status eiꝰ ad salutē euenit ⁊ fortior est ⁊ idē accidit etiā pati somno irato ⁊ fracto absq; labore ⁊ pēa. ⁊ ostēdit egritudinē capiti vēturā. Et cū hmōi egro in fine egritudinis ꝓtigerit exitū ab egritudie nūciabit: ⁊ ipatiētia i somno prio ostēdit q̄ somno idiget. Et ipatiētia mane post somnū: ⁊ post somni mēsurā portēdit egritudinē ⁊ laxationē neruorū. ¶ In cuiꝰ corde euenit mēbrox nimia mollificatio dicaf ei q̄ morif. Spūs eñ patif paucitatē: ⁊ accidit hoc accipiēti medicinā violētā: vel cui sanguis a naribꝰ fluxerit superfluꝰ: vel cui nausea cōtingeret supflua: vel q̄ nimio vtitur coitu vel q̄ fluxū vētris patif: vtaf ḡ cibarijs cibū vel corpꝰ augmētātibꝰ sicut vitellis ouox ⁊ iure auiū: et vino optio. ¶ Cui inflāmatio ⁊ rugitꝰ vētris eueniret: timpanitē significat ꝓpter egritudinē epatis. vtaf ergo cibarijs cū ꝑparatione ex cimino et cameł. ⁊ comedat alkatonas cū medulla fisticox: et caueat ab herbis frigidis ⁊ humidis et fructibus. ¶ Qui cōquerif ꝓpter sudorē sub brachijs: ⁊ si est supflue fetidus. ⁊ hmōi habere nō est solitꝰ: timeat de lepra. comedat ergo alkaneat ⁊ sunt alorpf. ⁊ laxef cū succo eiꝰ. ⁊ accipiat ab eo li. i. ⁊ aque fumiterre de aqua maiorane postq̄ bulierint: ⁊ colate fuerint: ⁊ bibat ex ea ꝑ vnū mēsem. ⁊ nunq̄ sumat carnes salitas: nec etiā q̄cq̄d fit de lacte: ⁊ cū hoc vene ipsiꝰ cessabūt ⁊ habeat balnea tēperata ⁊ exercitef. ¶ Qui panē azimū comedit grossas egritudines magnas habebit corda pua: ⁊ epata i eis q̄ sunt timidi exercitio supfluo indigēt cibarijs vtanf ꝓpatis ⁊ potibꝰ cōueniētibꝰ et aere eq̄li. ¶ Qui spatulas amplas habētes ⁊ brachia tenua comedāt res subtiles et frigidas: et res frigidari attinentes ⁊ sint in quiete: et caueant a frigore et calore superfluis: vt nō comedat fructus etiam frigidos et humidos.

¶ Liber secūdus de experimētis et cōfidentijs.

¶ Omnis egritudinis sicce canon cure ipsius est odores boni et aues et vina conuenientia.

Aquit Abubetri oēs res naturaliter in hoc introitu existūt post inuētionē medicinarū ⁊ custodiam et preparationē eax etiā intellectū doctorum et custodiā planetarū: et lune: et temporis q̄ aptū est ad medicine cognitionē: et admini-

strationē. Et dicem⁹ xbum qđ ypo. dixit in libris vbi dixit. Qui dixerūt q scīam habuerint medicine: t habuerūt in se partē intelligētie t sciētie et cognitionis festine: nō reputēt astronomiā partē esse paruā eox qbus indiget medicina. Et dixit astaroth. Sapiēs in libro scientie sue de signis et lune effectib⁹: quē librū alter nō precessit in expositione libri: qr philosophi et sapiētes alij preter astronomos cōueniunt in hūc librū q preparatio t cursus eox que sunt in terra. ℞ la netarum cursu accidit: et sermo ei⁹ est in luna. Et conueniūt naturales t astronomi: qr preparatio eox que in terra sunt a luna accidit: t luna respectu solis sicut excelsi regis maior dñs est. Et mutatio tēporum ꝓpter lune stationē euenit cuz retinet t nō apparet vel cū ipsi⁹ apparētia fuerit manifesta ta. Et hoc eis est manifestū q in mari versant: et qui vineas plātant. Et cōueniunt sapiētes medicox q res omnis temporū et aeris et aquarū et cōplexionū et egritudinū mutantur ex motu planetarū cū in lōgitudine t latitudine cōsistāt.

Decēs est cū medicinas coquere volueris q eas ī aqua clara boni saporis excoquas: et cū lignis siccis et ramox vitis et ramox raminis: et cū ramis rosax: t cū arūdinibus siccis et cū herbis boni odoris optime desiccatis. Et nunc intremus mīstrare res quas diximꝰ xtuosas t scire admirādas.

¶ Cōfectio ad febres adurentes mirabilis. ℞. mirabolanorum kebulorum citri. añ. mechal. i. cynamomi acuti zinziberis recētis. añ. mechal. ſ. staphisagrie bone: mechal. i. terantur bene et exhibeantur et soluatur ambra in oleo sistitorum: et misceantur cum eo relique medicine cum triplo sui de melle iuiubarum: dosis mechalij. li. i. t. ſ. cum syrupo pomorum dulcium.

¶ Medicina ad easdē febres mirabilis. ℞. mirabolanorum indori scitri. emblicox omniū. ana. mechal. bedegart se. papa. cassiafi. ana. mechal. ſ. terātur et cribellētur inuoluātur in oleo pomorū: et conficiātur cū triplo sui de melle cassiefi. dosis mechal. ij. cū. ʒ. ij. syrupi malox granatorū dulcium.

¶ Medicinas mirabilis ad quartanas. ℞. sene assari oīum ana. mechal. i. cynamomi odoriferi: mechal. iij. se. endiuie: tel engemisch: sisimbrij sebatelle oiuz ana. mechal. ſ. conficiantur cum triplo sui de melle mirabol. kebulox vel tama-

rindorum potio est mechal.iij.cum.ʒ.i.syrupi secaniabin facti in zucharo in quo fit muscus.

¶ Medicina quã laudaui ad febres.et est breuis.℞.oes i. corpus sene:assari.yreos.oium ana.mechal.terãtur bene et cribellẽtur et cõficiantur cũ melle ceraugebini mechal.i.f. cũ.ʒ.ij.secaniabin de zucharo facti:ꝛ de semine endiuie.

¶ Oleum mirabile qꝫ cõfert istis rebus desideriis aliquax rerũ et tremori cordis et melãcolie et excusat dyamuscam. ℞.olei citri boni odoris lib.i.olei nucum lib.i.ponantur in olla limpida ꝛ coquant tãdiu qꝫ succi cõsumant et oleum remaneat:ꝛ deinde ab igne amoueat:ꝛ misceat põdꝰ mechal f.de musco boni odoris.et ex hoc oleo bibat patiẽs cum necessitas incubuerit a duabus mechal ad medietatẽ.ʒ.i.

¶ Oleũ predicto sic̃e mirabile.℞.olei pomox dulcium li.i. olei alkeiri palidi.li.f.ponãtur in olla vel caldaria.ꝛ custodiant ꝛ misceãtur cũ eis he aque.s.maiorane et endiute caueat.oĩuʒ.añi.li.f.postꝙ bulierint ꝛ colata fuerit coquatur totũ quousqꝫ aqua cõsumat.ꝛ oleũ remaneat ꝛ cõmisceat mechal mediũ ambre. ꝛ misceat et bibat tm̃ quãtũ precipimꝰ ex premisso: et vngatur pectus ex oleo et thoracis orificiũ.

¶ Oleũ occulte valẽs febribus effectus mirabilis.℞.se. endi.et se.plãtagi. et bedegart: et semis maiorane oĩum.ana mechal.f.Cynamomi acuti mechal.i.et.f.terant ꝛ cribellẽtur cũ triplo de rob citri acris vel malox granatox acrium et cõficiat potio mechal.iij.cũ.ʒ.i.syru.prunox.℞.se.lactuce cucurbite papaueris portulace. bateke. añi. mechal.i. f. sandali citri.cãphore albissime recẽtis.añi.mechal duo. cõficiãtur cũ triplo sui de melli sebestcn.et sumat patiẽs quotide mechal.i.et.f.cũ syrupo violarum vel syrupo prunorũ.

¶ Oleum ad emigraneam calidam.℞.amigdalarũ dulciũ seminis papaueris lactuce cucurbite dulcis cucumeris bateke.ana.cum succo florum nenufaris terantur decies post exprimantur et administrentur.

¶ Trociscí muscati conferẽtes epydimie et interiorib9. ℞. zinzi.mechal duo.musci boni odoris. dauich. ij. zucha. ad pondus omniũ cõficiantur cum sy.maiorane.et fiant trociscí mechal.i.dosis trociscus.i.cuz syru.pomorum dulciũ.ʒ. f. et succi endiute bulliti et celati.ʒ.ij. ¶ Ad retentionem

vrine ⁊ humorũ in vesica. ℞. mirrhe ciperi squinanti cinamomi: ana partes equales ⁊ partẽ superficialem glandium partes. ij. conficiantur cum oleo balsami. dosis mechal.

¶ Ad vlcerationẽ oris. ℞. papiri combusti ciperi. yreos celestis: ana terantur ⁊ ponantur in vlcere ⁊ colluatur os cuꝫ aqua rosarum in qua sit positus sumach.

¶ Medicina experta aꝑatibꝰ corrodentibꝰ et alijs. ℞. ana gellas. ⁊ est mater silua. ⁊ foliorũ aluala: ⁊ est anataria masticis ciperi. se. spatule: ana. ꝙ. i. lapis lazuli sani. ꝙ. ℈. conficiantur cũ triplo sui cũ succo citri acris cocto et coaggregato cũ dãsisahã. ⁊ ponant in aꝑatibꝰ et eradicat radices eorꝫ ⁊ remouet ipsorũ venas. Et postꝙ apostema eradicatũ fuerit ponatur hoc medicamen: qꝫ carnem generat.

¶ Confectio medicine gñatiue carnis. ℞. foliorũ forasse. i. cansorũ ⁊ foliorꝫ alkebuk. ⁊ puluis papiri combusti. se. rosa. ana. partes equales terant ⁊ admisceant ⁊ supponant folia eiusdem vel plantaginis intincta melle.

¶ Medicina que extrahit secũdinas ⁊ fetũ mortuuꝫ. ℞. castorei cinamo. myrrhe. ana. fiant forme glandibus similes ⁊ inunctio balsamo supponant. ⁊ si forte cũ hoc scõina non exierit det cum hoc de isto sy. ℞. faseoli ciceris nigri endi. añ. ꝙ. i. berberis. ℥. ℈. coquant in tribꝰ li. aquevsqꝫquo remaneat vna colet. detur patienti quarta ps librevnius. cũ. ℥. i. de radicibus berberis et positio altamie in manibus ⁊ pedibus confert nimiũ ꝓuocationi mẽstruorum.

¶ Item ad aꝑata corrodẽtia cui nõ est par. ℞. endiuie. plantagi. bezeet. i. ℥armach ana. ꝙ. i. bechar. farine fabaruꝫ. añ. ꝙ. ℈. conficiãtur cum melle: ⁊ postꝙ carnẽ corruptã remoueris supponatur hic puluis. ℞. corralli rubei lapidis lazuli sani. ana. par. i. radicis pistacce bedegart faufel. ana. ꝙ. ij. ⁊ simul puluerizentur et administrentur.

¶ Emplꝛz valẽs ad idẽ. ℞. aloes boni. karabe egyptie adeps indi san. dra. añ. ꝙ. i. se. basilicõis garet. se. basilicõis maioris qꝫ vocaꝭ purũgi. añ. ꝙ. ℈. fiat emplꝛz ⁊ ponaꝭ sup locũ lesum: postꝙ lotus fuerit cũ aliquibꝰ habẽtibꝰ vim exiccãdi: vt aqua plãtaginis: vel myrrhe: vel vino stiptico: ⁊ silibus.

¶ Emplꝛm ad vlcera ⁊ erisipillã. ⁊ est experti. qꝫ. ℞. nucum cypressi foliorꝫ spice albe. i. rubei masculi: foliorũꝫ silue capri

ne iusquiami:añ.ℙ.i.achatie bedegart.asse.mirthi añ.ℙ.i. conficiãtur cuz roze inuẽto sup folia acũdimi.vel succo ipso rum foliorũ.ꝛ aquã ro.ꝛ supponant.ꝛ si cum rubedine fuerit misceatur bolusarmenus cum predictis.

¶ Medicina mirabilis nocumẽto carẽs:ꝛ est breuis conferens lapidi.℞.cog.myrrhe yreos.se.endi.ciperi squinãti cinamomi mechal.i.se.spatule.bateke capparis.sparagi.petrosi.añ.mechal.i.ʒ.ℱ.cõficiãtur cũ melle cassiesi.ꝛ detur ex co mechal.i.cum sy.cog.ꝛ zuccaro.ꝛ.ʒ.ij.aque.

¶ Medicina ad distillationem vrine ꝛ ad lapidem addens in spermate.℞.galle.in alio galange contrite et cribellate et confecte cum butyro vaccino ꝛ melle dispumato:ꝛ detur cum aqua iuiubarum vel scbesten.

¶ Ad febres occ'tas.℞.bedegart.se.endi.plãtagi.lactuce. bateke añ.mechal.i.se.myrthe sandalis albi:añ.mechal.i. cinamomi mechal.ij.spodij:mechal.ℱ.musci campho.añ. quartã.ℙ.mechal.i.conficiãtur cum succo malorũ granato rum vel pomorũ et dosis mechal.i.ℱ.totidẽ cum sy.viol'.

¶ Oleũ cõtra quartanas.℞.assari sene cinamomi mechal. ℱ.se.maiorane herbeuenti ferigemuse mechal.i.se.endi.lactuce portulace.planta.sandalorũalborum:ana.mechal.ℱ. lapis lazuli loti mutotiens cum aqua cãphore ana.mechal ij.cum syrupo pomorum dulcium.

¶ Ad typũ febriũ ꝛ rigorẽ.℞.radicis lilij.ꝛ cinamomi polipo.ana.ℙ.i.zinzi.ℙ.ℱ.cõficiatur cum oleo balsami vel fisti corũ et detur ante ptodũ mechal.i.ℱ.cum aqua calida.

¶ Ad dolorem renũ et retentionẽ humorũ in eis.℞.myrte amomi:granorũ fisticorũ ana.par.i.cinamomi ad pondus omnium conficiantur cum melle de cog.detur mechal.i.ℱ. cum syrupo zucharino de radicibus.

¶ Suffumigiũ ad catarrũ cal'm.℞.ro.mechal.x.faufel sandalox albox.ligni aloes añ.mechal.ij.musci dauich.i.campho.dauich.ij.cõficiaꝭ cũ aqua ro.in qua fuerit dissolutum mechal.i.anidi.ꝛ fiant trocis.ex quib⁹ suffumigeꝭ patiens.

¶ Aliud ad catarrũ frñ.℞.ro.sanda.albi.thuris ana.mechal.i.ligni aloes mechal.ij.costi mechal.ℱ.musci dauich. ij.conficiantur cum succo amigdalarũ dulcium:ꝛ cum storace malassenꝭ:fiant trociſci parui cũ qb⁹ suffumigatio fiat.

¶ Suffumigium cõtra pestilentias. ℞. bedegart: sandalos cum flore myrthi: ana. mechal. i. ligni maiorane: felengemisch: cyperi gario. zinzi. musci boni: ana. mechal. ℈. ʒy. fu. dauich. ij. conficiantur cuz aqua ro. in qua dissoluta fuerit storacis ambre: ana. mechal. ℈.

¶ Medicina paralysi cõferens expta. ℞. castorei. zinzi. costi dulcis: cog. aco. bacharum lauri: ana. mechal. am. musci mechal. ℈. terañ ⁊ inuoluañ in oleo alkeiri al. ⁊ cõficiañ cuz melle albo claro: detur ad magnitudinẽ nucis.

¶ Et ad paralisim calidã. ℞. lac ouiũ nouarũ sanarum ꝙ in olla limpida ponat ⁊ misceat cũ eo oleũ nenufaris ⁊ cucurbitarũ dulciũ: añ. li. i. coquañ ad ignẽ leuẽ donec oleũ ꝯsumet: ⁊ misceat cuz eo li. i. zuccari: tereniabin al. ⁊ coquatur quousqꝫ ad coagulationẽ pueniat: ⁊ egro administret quousqꝫ sanitat integre sit restitutꝰ. Et babico infrigidas herbas habente ponatur et oleis frigidis inungat. ¶ Ad sputum sanguinis ꝙ ex apostemate stomachi: vel inteſtinorum accidit. ℞. bedegart: suchaa. i. spina alba: capillus veneris se. memithe ro. añ. ʒ. ij. charabe. boliar. storis squinãti rarse sachan rasine amiɔ. añ. ʒ. ij. farine arnuclinũ ad põdus oĩuz conficiañ cũ melle masticis detur ad quantitatẽ auellane.

¶ Ad venena. ℞. armõi. aristologie rotũde. baccharũ lauri rasine: ruthe: ana mechal. i. ℈. ⁊ infũgat cũ oleo nũc: ⁊ ꝯficiãtur ex melle ficuũ: ⁊ sumat ℔tidie ad magnitudinẽ nucis.

¶ Ad tussim. ℞. succi liq̃ri. cog. se. cucurbite drag. al. boni. añ. mechal. ij. m. penidiorũ ad pondus oĩuz ꝯficiañ cũ. ʒ. i. mucil. se. citoniorũ facta in aqua ro. ⁊. ʒ. ij. mellis iuiuba.

¶ Medicina ad fluxuz experta. ℞. galle. faufel. i. auellana inda se. acetose. farine glandium añ. cõficiañ cuz mellevel cuz dyacitoniton acri. ⁊ administretur.

¶ Medicina cõferens epilticis extrahens putredinez a corpore. ℞. elleborꝰi: cantar. i. catapucie. succi maiorane. endiuie añ. li. i. succi sticados. succe spine masculi. al. ⁊ rubei: pomorũ dul. ana. li. ℈. ℔ postꝙ bulierint ⁊ collata fuerint: ⁊ apposuerint endiuie: polipodij: sene: aristologie: rosarum: pistate oim ana. partem. i. buliat totũ in aqua predicta ⁊ misce succi malorũ granatorũ: ⁊ mell'. cassiefi. ⁊ penidiorũ: añ. partes equales fument vsqꝫ quo fiat ʒy. ⁊ apponatur musti

ambre.ana.mechal.℥.et ab igne remoueatur dos.iij.pars lib.cum equali pondere succi fumitere:ꝛ si non possit bibere cum hoc succo detur cum aqua frigida.

¶ Gargarisma ap̃a gule remouẽs ꝛ dolores:ꝛ facit anhelitum habilẽ.℞.de rob prunorũ cõfectorũ cuz vino myrtino ꝛ dyamoron:ꝛ mellis ficuũ confecti cuz terentabin ana.p. equales soluaꝫ in eis ꝛ quarta pars aluminis iamen:ꝛ mel lis.cassiefi.ꝛ medietas partis vnius fiat gargarisma:ꝛ deꝫ ex eo.ʒ.ℏ.ꝛ tantũdem acetositatis citri collate.

¶ Medicinã mirabilis expta ad coitum.℞.granorũ pinee maiorꝛis infuse per diez ꝛ noctẽ lib.i.ꝛ molanꝫ in lapide molendini.Et accipe cynamomi:semis eruce:pastinace rape mulge:stipitum palme viridis:non vt que comedunꝫ:ꝛ lingue auis ꝛ granorũ zelei:ꝛ secacul:et buhumen:costi culc̃. zinziberis renũ passerum coire desiderãtium.oĩum ana.ʒ. iij.penidiorũ bonorũ.ʒ.xxx.teranꝫ bene et conficiantur ad ignem:ꝛ misceanꝫ cũ melle de satirion:ꝛ cum tãtundẽ melꝫ albi.et misceatur cuz eis relique medicine vsqꝫquo fiat res electuario silis:et misceaꝫ musti ꝛ ambre.ana.ʒ.i.ꝛ remoueatur ab igne.Si quis calide cõplexionis fuerit detur ad magnitudinẽ auellane.Si frigide in duplo cũ syrupo melꝫ muscati:vel cum vino calido odorifero.

¶ Alcofol eradicãs albedinẽ in oculo existentẽ.℞.succi rubi albi madaclux.ana.li.ℏ.misceanꝫ cũ eis mirabolanorũz ana.ʒ.iiij.ꝛ fiat puluis subtilissimus:ꝛ scias ꝙ hoc est vltimum in albedinem eradicandam.

¶ Aliud ad pruritũ oculorũ ꝛ scabiẽ et pãnum ꝛ amissionẽ visus.℞.granorũ paruorũ malorũ granatorũ viridiũ.florũ coctani:melꝫni boliarmeni.se.ro.ana.ũj.ʒ.seperatim ꝙ se pistenꝫ ꝛ accipe lapidẽ teneg.ꝛ tutie.ana.ʒ.i.ꝛ.ℏ.limature auri posite in aqua rosaruz ꝙ duas hebdomadas:et ter in die mixte et exacute:et pistate cõueniens sit.ꝛ misceaꝫ cũ reliquis medicinis et ponãtur omnia in acetositate citri acris ꝛ misceatur cum mucillagine citoniorum.et aqua rosarum et misceãtur sic tribus diebus:deinde teratur optime et ad vmbraz exiccetur:ꝛ misceatur musci rubei dauich.i.et seminis plantag.optime triti.ʒ.ℏ.administrentur.

¶ Aliud cõfcrẽs defcẽsui aque visuz augmẽtans ꝛ ꝙfortãs.

℞.mirabolanoꝝ.ʒ.i.nucleoꝝ tamarindi.ʒ.f.ſarcocol. mechal.i.lapidis lazuli.ʒ.i.aloes dauich.fiat puluis ſubtiliſſimus ⁊ ponatur in equalibus põderibꝰ mirabolanoꝝ kebulorum ⁊ mellis maloꝝ dulciſi granatoꝝ.cum.tiſ.li. ſucci endiuie:⁊ in tanto ſucci plãtaginis.℔oſtq̃ omnia bulierint⁊ collata fuerint miſceatur puluis predictus cũ ſuccis nominatis:demum exiccetur:et in eiſdem mellis põderibus iterum ponatur:⁊ ſuccoꝝ ⁊ predicta multa imbibitione ſecunda cum aqua roſarum tẽperẽtur:ad ignem ponãtur leuem: quouſq; miſceãtur et bulliant.ℑn quibus puluis iacinti rubei optime piſtar ponatur.ʒ.f.muſci optimi dauich.iſ. deinde ab igne remoueatur:et in vitro cõſeruetur:et anminiſtretur ſtomacho:vel ciboꝝ digeſtione celebrata.

¶ Liber tertius de caſibus qui ipſi Raſi acciderũt.

IN parte mei tẽpoꝛis in philoſophia⁊ medicina ſtudẽs multũ vigilaui noctibꝰ:⁊ ſomnũ amiſi:⁊ feci res que nõ valuerunt:et nihil inueni qõ tñ cõferret q̃ oleũ nenufaris:qõ in naſum trahendo aerẽ ꝓiecti et lactuce quas coctas et crudas comedebã.ℑaſus tñ debilitatẽ et minoꝛationẽ coitus in me generauerũt:et nõ inueni qõ cõferret tñ mihi quãtũ paſſerum comeſtio ⁊ ipſoꝝ bꝛodium cum ouis et almuri.et cynamomo et pipere et pullozum columbarũ pꝛeparatoꝛum ⁊ in me vis et memoꝛia fuit optime reſtituta.

¶ Ad hoc oleũ feci quo nullũ meliꝰ inuenit.℞.olei granorũ pinee:olei albẽ:olei alkeiri:olei pomoꝝ dulciũ.aã. partẽ vnã:felliũ paſſerũ cũ volũtatẽ habẽt coeſidi.partẽ mediã. ſeminis alkeiri pallidi.melchal.i.bulliant oĩa ad ignẽ leuem. Cui ab igne remouendo muſci mechal.f.miſceatur cuꝫ quo genitalia et pectus poſt balneũ vngãtur: pꝛouocat virtutez et delectationem vigoꝛat.

¶ Aliud in ciuitate ʒelergebani:quidã vir deſideria habẽs ſine cã ⁊ timoꝛẽ et coꝛdis tremoꝛez acceſſit ad me. Mã inter medicinas nihil inueni tñ cõtuliſſe:quãtum carnes ancipitris cocte cũ ſucco maioꝛane et vinũ albũ ſubtile: et inunxi coꝛpus eius oleis odoꝛiferis:⁊ reſtitutꝰ eſt ſanitati pꝛoꝛſus.

¶ Contingens aliud:nõ habent antiqui debiles et ethici et carentes ſanitate rem que magis eis ꝓficiat q̃ auiũ come-

stio:et turturū pullorꝫ columbarum passerū in vino odorife-
ro coctorum:et vinum bonum bibere.
¶ Cōtingēs aliud rex alhomet hali filiꝰ extraxit sanguinez
in quātitate nimia:ꝛ erat tēpore autūni et bibit vinū ꝛ post
somnū sanguis exiuit ad quātitatē triū librarū:ad quem de
nocte fui vocatꝰ: ꝛ eū sincopizantē inueni.ꝛ oculi eiꝰ ꝑpter
extasim leuabātur i altū.Et ꝑcepi mihi afferre ꝙnqꝫ pullos
colūbarum albaꝫ quos precepi optime preparari et mēbra
ꝑ se separari feci:ꝛ in quattuor libris vini odoriferi eas coxi
quousqꝫ carnes ab ossibꝰ segregate fuerūt:ꝛ multū in deco
ctione posui de gariofilis ꝛ cynamomi: quā decoctionē co-
laui postmodū:et eā posui in vase rostrum habēte:et regi ad
bibendū ministraui:et ante solis ortum loqui incepi: quam
decoctionem triginta diebus sumpsit:et virtus eius ad euz
reuersa est:ꝛ sanguis in eo fuit optime restauratus.
¶ Cōtingēs aliud.Casus accidit errifidem regi.s.iuxta cere
brum apa:ꝛ cognoscebat me ꝛ venerabaꝫ extraxi ei sangui
nis li.iij.vsqꝫquo sincopizault sincopi timorosa:ꝛ postmodū
cogitare cepi:ꝛ infūxi corpus eiꝰ ex algalia:ꝛ ex ea posui ad
nares.ꝛ lib.i.vini odoriferi tēperaui cū equali pōdere sui ex
ture pullorꝫ gallinarū ꝛ colūbarū in quo muscū posueram:ꝛ
hoc in os eiꝰ misi successiue.Et cū a sincopi fuit liberatꝰ ser-
uiētes eiꝰ plorare ceperūt.Et ꝙdā ex eis obliquo ne respiciē
tes vultu:in mortē meā cōspirauerant.Cū vero res integre
restitutꝰ esset mihi dixit ꝙ dū in sincopi ꝑmanebat de egri-
tudine sua non dolebat ꝙplurimū.sed tota intentio sua cir-
ca meversabaꝫ timēs ne astātes mihi mortē inferrēt.Crede
bat enim ꝙ ego ipsi hanc non adhiberē curā nisi esse crede-
rem salubrē:precepit igitur mihi vt nunꝙ eū corā aliquibꝰ
minui facerem nisi fortasse femine sole astarent. Et scias ꝙ
iste rex a magno birsen euasit hac egritudine.
¶ Contingens aliud de fluxu diuturno.quidā amicus meꝰ
in medicina parū instructus a fluxu lōgo vexatus fuerat tē-
pore cui plures res etiā pluries ostēdit.Et dixit tandem mi-
hi ꝙ nihil proficiebant.Unde vt curam egritudinis certifi-
carem per vnam noctez secum mansi ꝛ cognoui qꝛ post som
num fortius vexabatur a fluxu:et perpendi causam egritudi
nis esse humorē calidū ꝛ acutū a cerebro cadentem:ꝙ quidē

cū in stomacho veniebat fluere cogebat. Cum vero patiens excitabatur fluxum carebat: et sputum assiduum habebat: precepi ergo ei vt caput raderet: et vt ipsum cum sinapi et musco fricaret fortiter: et sanitati fuit postmodum restitutus nunq̄ capitis ei tedium fiebat.

¶ Appoplexia accidit regi hamech filio hali. et i principio curā cōuenientē nō habuit: sed dimisertūt eū sicut erat: t nullus ex eius magistris ei aliud precepit fieri nisi inungi corpus rebus odoriferis t suffumigari. qđ sufficiens ei non credidi: sed feci ventosam collo eius apponi. t velociter ab illa egritudine exiuit: et est res in qua cōfidētia esse debet. Qđ si homini qui femineę cōplexionis nō sit t sit mollis corporis hec euenerit egritudo in collo: vt prediximus vētosetur. Et nihil ex eis que alij preceperunt facere volui: sed in nasum eius oleum nenufarinum proieci.

¶ A perditione multoz multos euadere feci qui siccitate et ardore stomachi vexabātur: cum oleo nenufarino et syrupo eiusdem: quibus ad potandū dedi vinū albū limphatū cum aqua niuis tēperatum. Et faciebam eos comedere pullos pingues: in quorum decoctiones mucillagines seminis citoniorum ponebam et oleum nenufaris.

¶ Quidam amicus meus bone rationis q̄ mecuz in libris Galieni studebat ardorē patiebatur in stomacho: qui ardor augmētabatur amplius cū cibaria a stomacho recedebant. docui aūt eū res quas faceret: t dixit mihi iā eas fecisse: et precepi ei vt reciperet. iij. ʒ. zucchari ro. t tantūdem zucchari viol. t precepi hec optime permisceri: quibus mechal. f. am bre apposui et. ʒ. i. olei nenufaris t oleū in eo cōmiscui t eo fuit vsus et ab egritudine euasit iussu dei.

¶ Contingens aliud curaui q̄plures a febribus a sole proueniētibus cum balneis tēperatis et cum aqua frigida que adeo erat frigida q̄ patiens ex ea terrorem habebat.

¶ Contingens aliud: curaui hoīes ab occultis mortiferis febribus cū rob fructuū laxatiuoz: et cum bonis odoribus frigidis: t cū rebus tēperatis: t infrigidaui eos et humefeci q̄ si hec adhiberetur cura patiēs succūberet.

¶ Aliud cōtingēs. alicui homini in estate tēpore caloris accidit q̄ cū iter aggrederetur febris eū acuta multū inuasit. t

caliditas in ipso fuit augmẽtata:ꝛ color ei⁹ incepit rubeus fieri:ꝛ cõplexio ipsi⁹ mutata fuit:ꝛ egritudo ei⁹ augmẽtata est:ꝛ spũs ipsi⁹ erat valde calid⁹ ad modũ ignis:ꝛ perpẽdi i ipso signa flux⁹ sanguis:ꝛ tremorẽ cordis habebat.Et perpẽdi vt fluxũ sanguinis patereꝯ:expectaui igiꝯ p vnã horaꝫ vel duas credẽs esi aliquẽ fluxũ habiturũ:ꝛ nihili ei accidebat:precepi ei nares fricare fortiter ꝛ nõ exiuit sanguis : et caliditas ꝛ impatiẽtia ꝛ dolores in ipso ceperũt augmẽtari.Dedi ergo ei decẽ lib.aque frigide:ꝛ calor est tẽperatus: ꝛ vrinã fecit in quãtitate nimia:ꝛ febris ei⁹ minui incepit: durauit tñ in eo febris quadraginta dieb⁹. ¶ Et seruũ quẽdam quia nullus ei aquã porrexit sicut porrecta fuit dño ꝓpter intentionẽ quã erga esi habebãt ꝛ seruus ante horã vespertinam decessit:ꝛ casus in mane acciderat.

¶ Casus iste licet suprapositi fuerãt:quia tamen differens trãslatio hic et ibi ponitur et in aliquib⁹ hec ab illa superfluit eos:ideo hic subdere curauimus.

¶ Dominus rex haamor filius haly minuit se in autũno:quo inebriato solutũ fuit ligamẽ brachij et sanguinis fluxit multitudo ad quẽ in nocte duct⁹ fui:ꝛ inueni ipsuꝫ sincopizantem ita fortiter ꝙ etiã apertis oculis palpebras non mouebat:tunc precepi iugulari ꝯq pullos columbarum ꝛ quinq pullos gallinarum:et scinderẽ membratim:et coquere in tribus li. vini odoriferi: et tãdiu bulire donec ossa separata essent a carnibus et appositi muscum:gariofilis.cynamo.et colaturaꝫ propinari per vas cõiectorium et paulopost redit ei virtus et memoria et locutus fuit:qui vsus fuit hac medicina triginta diebus donec recuperauit sanguinẽ quem amiserat.

¶ Contigit iterum dño regi calidũ apa iuxta aurem. Ego aũt erã sibi valde notus ꝛ familiaris:ꝛ ꝑcepi fieri minutionẽ ad q̃titatẽ.iij.li.qui incidit in sincopim per longam morã:ꝛ curaui ipsum absq timore: vnxi corpus ei⁹ cũ algalia: ꝛ intromisi multũ ex ea in narib⁹ suis ꝛ accepi.i.li.vini odoriferi.ꝛ.i.iuris pullorũ colũbarũ:ꝛ pullox gallinarũ:ꝛ addidi muscũ bonũ rubeũ:et proieci in ipsius guttur: qui statim est recordatus:nõ est ergo dubiũ qui illa via euaserit a forte freneſi per hãc medicinam.ſ.minutionem.

¶ Et cõtingit haamel filio haly appoplexia ⁊ medici p̃sentes preceperũt apponi in naribus aromatica: ⁊ nõ laudaui. Sed ꝓtẽtus fui ponere in vẽtosaz fontanella colli: qđ est vtile omni habenti appoplexiã que non fit ex frigida complexione: ⁊ nõ indigui in emigraneis acutis alia medicina nisi apponere oleum nenufare in naribus.

¶ Quidã conquerebaꝫ de fluxu ventris continuo: ⁊ precepi vti rebus quibus añ fuerat vsus. Sed nõ ꝓfuerũt, ⁊ cum morã facerẽ cũ ipso: vidi ꝙ nõ surgebat ad selam frequẽter nisi post longuz somnũ. Deinde cõstipabaꝫ natura eius diu quesiui. tunc ab eo vtrũ accederet et post somnũ noctis qui respõdit ꝙ sic. ⁊ itellexi ꝙ humor descendebat a capite ad stõm. ⁊ cõmouebat stõm ad expelienda supflua: ⁊ qñ vigilabat spuebat sepe: vnde ꝓpendi ꝙ ille humor descẽdebat in somno: cui precepi ꝙ tonderet caput: ⁊ fricaret cũ sinapi: et redoleret muscũ: ⁊ ablatus est fluxus cronicus. ¶ Liberaui etiaz q̃plures hoies a morte qui cõquerebãtur de siccitate stomachi ⁊ calore et cũ receptiõe zuchari nenufarini ⁊ eius syrupo: ⁊ vino albo limphato cuz tantũdem aq̃ infrigidate sup̃ niuẽ: ⁊ dabã ei pullos coctos infrigidatos et aspersos cum viscositate citoniorũ ⁊ oleo nenufarino. ¶ Et habebaz sociũ qui cõquerebaꝫ de arsura stõi: maxime in principio digestionis accepi. ʒ. iiij. zuchari vio. ⁊ ro. cõmiscui ⁊ apposui ʒ. i. aloe ⁊. ʒ. i. olei nenufa. Et iterum cõmiscui et feci ipsum in eo qui curatus fuit curatione cõpleta et semper fui contentꝰ in ephimera solo balneo dulcis aque tepide. Deinde aque frigide cauẽdo semp ne patereꝫ horripilationẽ: ⁊ semper fui contẽtus in sinocha syrupis fructuum laxatiuis: et in omni genere febriuz vti infrigidatiõe ⁊ humectatione ⁊ hec est curatio quã adhibui cuidã qui aggressus fuit iter in estate: qui rediẽs incidit in febrem acutã fortis caloris valde. in quarto ℞o die augmẽtata fe. est. ⁊ rubedo col'. ⁊ apparuerũt mala signa: ⁊ vapor qui ab eo resoluebaꝫ erat valde calidus. ⁊ post horam incurrebat cardiacã. ego autẽ expectabam fluxũ e naribus: vel fluxũ ventris cũ vidi ꝙ hec oia accidẽtia supueniebãt ⁊ ꝓmanebãt in eadẽ mala dispositione precepi ꝙ scalpet in naso si forte supuentret fluxus qui cũ tarderet: ⁊ calor augmẽtaretꝫ: ꝓpinaui. x. li. aque frigide. et

statim habuit rigorē: et remissus est calor: et vrinauit: et sic p: mansit febris dieb⁹ decē: et sil'r seruiēs ei⁹ q̄ cum eo iuerat etiā hāc eādez passus est fe. Sz qz nō potauit aquā frigidā eadem hora mortuus est in eiusdez diei meridie: nō est ergo dubiū quin iste liberat⁹ sit a morte p aque frigide potum.

Dicit Rasis. cū essez solicitus plurimū circa medi cinā me oportebat vigilare: et tādiu fect donec oi: no somno carui: et vsus fui rebus diuersis q̄ mihi nihil ꝓfuerūt: et nō inueni meltus q̄ apponere narib⁹ oleū nenufarinū et lactucas comedere: quib⁹ vsus fui oi tpe iuuē tutis mee: et sumpsi in tpe senectutis parū coctas: qui vsus et tunc incurri debilitatē visus et molliciem testiculoruz: et non inueni meli⁹ q̄ comedere passeres et pullos columba: rum quousq; redit visus: et inueni mirabile ad hoc oleum. post qd̄ non est aliud in eius operatione. ℞. ole. pinearuz. olei. de ben. olei macianox dul. ana fel passeruz medtā par tem buliant oia bulitione vna super leuem ignez. post adde z. f. musci rubei et vnge virgaz et testiculos et vtere post bal: neū: hoc oleuz calefacit et tpat spūs. Quidā iuuenis socius meus qui mecū erat hierosolymis conquestus erat mihi de cardiaca ei tristitia et timore sine causa manifesta cui precep: pi vt esset cōtentus carnibus ancipitris coctis cū basilicon gariophilato assatis et aspersis aqua ro. et precepi potare vinū albū loco aque: et odorare aromatica: et p hoc ipsuz fe ci acq̄rere audaciam et fortitudinez: et sic curatus est a pas: sione. Et scias q̄ non pōt confortari virtus senis et conua: lescentiū: et pauci sanguinis nisi per vsuz columbarū et turtu: turum et passerum cum vino odorifero.

¶ Liber quartus de dietis medicinis et cibariis.

Omne cibariū ex aialibus vel ex nascētibus nō euadit quin aliq̄d vtilitatis et corruptiōis ha: beat. Et naturales pbi secreta eox ūuestigaue: re q̄ plurimū: et nō attigerūt aliq̄d nisi debili ī: uestigatiōe quo ad ✠itatē. Et sciētes in hac re verbū stabile debent ꝓponere. Et ego quidez sicut et pbi cōsulo: vt ex his rebus minus q̄ vnq̄ poterit accipiat. Et con sulo vt ex eis q̄s vtatur q̄bus ꝯpōni sue dissonantia nō exi stat. Et hoc antiqui laudauerūt sine hoc q̄ secreta sua dete:

gerent. ¶ Et scias q̄ omne qđ occultam hȝ virtutē aliquid forte in corpore vel vtilitatis vel corruptiōis opaſ. ⁊ ex quibuſcūq; vti nō debet. Et ex his occultis neſciūt hoīes neq; intelligūt: neq; ēt pſūt noiare. Intellectus eīm eoꝝ occultus ȝz dieta ⁊ medicatio re ſubtili ⁊ ſpūali debet fieri. qz odor ⁊ odoris vapor oſidit abſq; his que per comeſtionē et potū noſcunt. Et ob hoc cōſulo vt ex medicinis quis minus accipiat. Et ego detexi hic veritatē. Experta eniȝ ſunt ea que in hoc loquēdi metodo appoſui in hoc meo libro: quē equidez ad humanaȝ vtilitatē compoſui: que īter alias dignior exiſtit. Et ideo ciboꝝ ⁊ medicinarū virtutes inquiſitui amplius in hoc verbo vt maiorē poſſent hoīes vtilitatem hr̄e: ⁊ nos hic verboꝝ multitudinē abīſcimus. Et multa relinquimus: propterea q̄ homini eſſet difficile ītelligere: ⁊ ob hoc libr̄ū noſtrum laudamus qz cōtinet veritatē. Si ex his rebus viuentibus quis vtetur recentibus cum ſuo ſangnine maior et velocior ad vtilitatē fertur dieta: q̄ qui rebus ſubtilibus vti voluerit ⁊ calidis: ſed tamen ad hoc accedere nō poterit propter ſuam cōpl'onē ⁊ neceſſitatē ⁊ ꝓpter cōſuetudinē nō excuſatur quin ſpectet. ⁊ abſtineat tēpore mortis ipſoruȝ vt ipſorum virtus frangatur: que fortaſſe per vnā diem debet dimitti. ⁊ ſic conueniētia ipſorum melior eſt.

¶ Et reges elegerūt aquilas ⁊ ancipitres: lupos ⁊ canes: ⁊ reliqua rapientia ad hoc videlicet vt non tantū delectētur: verum etiā vtilitatē ex captione habeant ⁊ ſalutē. ⁊ vt ipſorum carnes que dure ſunt per motū franganť. ⁊ etiam quia mors eorum exiſtit proxima. Et ob hoc naturales precepe: runt vt cum ex his rebus quis vti debeat prius virtus carnis eorum debiliteť per motum. Et ſi prius hoc eis viuentibus factū fuerit. ⁊ poſtea interfecte fuerint carnes ipſarū habiliores fiant. Etiam dixit ypo. Ex eis que carnes habiles ad comedendū faciunt eſt artumvel nitrum: vel nitri frusta: vel rami ficuum. hec enim oīa aperte preparāt. ⁊ ex hoc precipimus vt coclearia ex ficubus fiant hec enim cochlearia carnes reddunt habiles. ⁊ in libro coquinarum cagiȝen abuſamen. dixit Johemor cum corpora non niſi per cibaria degant ⁊ vegetentur. deberēt reges inueſtigare res que appetitum prouocarent ⁊ ſufficienter comederent ex rebus

viuis.Et debent res diuersas comedere cum rebus saporiferis et boni odoris ⁊ bonas debent ollas habere: ⁊ coquinarius eorum debet esse medicus.

¶ Sermo in rebus que electe sunt ex rebus viuētibus quadrupedibus ⁊ auibus et ex domesticis et ex montanis melior:ex carnib⁹ pilos habentib⁹:saporosior ⁊ aptior ⁊ tēperatior ē cū aceto aggresta.Et ex eis q̄ coquūtur ⁊ assant ad prunas. Et assate ad prunas pōderosiores ꝫ almuri eos p̄parat.Ꝫ a capitibus hoīes p̄cauere debēt ⁊ a caudis. pḥi enī dixerūt q̄ carnes pilose venena nō euadūt naturalr:et maxime capita eox ⁊ caude.⁊ ideo comedi nō debent.

¶ Melior ex carnibus montanis et absq̄ nocumento minori ⁊ absq̄ vētositate.Caro gazelis ⁊ caprioli existit.Ꝑdarum tamen est sicca.cuius siccitas cū oleis humidis removetur et in comestione eius virtus accidit mirabilis.Ꝓdest paralysi frigide et interiora ipsius comedere est austerum:tenasmon enim generat.Et pedes eorum assidue comedere.hoc idem sufficit propter superfluam siccitatem:et hec membra comedi non debent.

¶ Caro hedina ē frigida ⁊ humida mirabilis: sed ī ea odor existit.et ideo comedi debent hedi non magni: et apti sunt ad salutis custodiam.

¶ Arietina caro bona est:cum non est antiqua.euasit malitiam eius:cui iam cornu creuit.Cum enim cornu ipsius nascitur humiditatē amittit:et medulla ipsi⁹ vsui nō est apta. a ꝓprietate enim habet obliuionē facere.aries tpatus ē in estate.Tēperatior enī calidior est ⁊ ī estatis tpe vsus ex eo non est cōueniens. Ex calore enim superfluo maniam facit et assati maxime:⁊ in omni re alia euadit malitiam.

¶ Ꝑulli gallinarum temperati ad frigiditatem declines parumper digeruntur velociter vsui conuenientes: sperma augmentantes ⁊ sanguinem.Et arist.pḥus dixit.habēt virtutem calorem innatum vigorandi.

¶ Galline que nimium non sunt antique nec nimium pingues mirabilis cibus existit:et temperatiores alīs existūt: et pullis approximant.et earum medulle virtutem habent generandi vertiginem : et dixerunt philosophi q̄ earum axungie inter ceteras obtinent principatum in mollifican=

ATENEO VENETO VENEZIA

do duritiem quod axungie anserum efficiunt:t gallinas co medere generat lumbricos.

¶ Galli veteres vsui non conuenientes humiditate priuati sunt:cū assellandū dātur dubiū est. Nitrositas enim que in eis existit:putredinē generat.Et dixit Galien⁹ in libro suo secretor q̄ ossa gallor subetq̄ efficiūt ꝓpter ꝓprietatē cum comedūtur vel excitātur t melius est vt dimittātur.

¶ Pulli colūbar cib⁹ mirabilis ad caliditatē declinans:t pḣi dixerūt q̄ i eis est ẋtus mirabilis.t p̄ceperūt q̄ hi q̄ parū habēt sanguinis: t q̄b⁹ deficiūt ẋtutes.t calor innatus debēt eos comedere.t ex ꝓprietate dolori renū cōferūt.sanguinē colāt corruptū. Et he due res sūt mirabiles.t hñt ꝓprietatē egritudinē capitis cronicā gñandi: q̄re capita eor cū interficiūtur auferri debēt vt eor malicia reprimatur.

¶ Perdices cibus bonus ad frigiditatem t siccitatem tendens.Jus ear boni odoris t boni saporis naturaliter temperatū t ad comedendū sunt apte.qñ cū oleribus comedūtur.s.cū rapistro yameni.Et eor ẋt⁹ mirabilis quā dixerūt pḣi est.q̄ humiditatē exiccāt stomachi.t putredinez extrahūt.et.s.hoc non est dubitatio:maxime tamen si cum succo pomorū dulciū excoquātur. Et sic cocte euadūt malicia: et earum virtus scōa est retentiuam confortare virtutem.

¶ Fasianus cibus cōueniēs laudabilis subtilis pullis affinis quo ad esum ethicos cōfortat qui ab egritudinib⁹ ethici fiunt t habent ꝓprietatem vigorandi virtutes que digerunt humores corruptos in stomacho reparant.

¶ Alchadareg bonos efficit humores:et est conueniens cibus et subtilis:et est calidior alijs auib⁹ et caliditati innate affinis existit.Et mala acetosa et coctana: et malagranata acria t citri quodcūq̄s ipsor cū ipso miscetur ipsius caliditatem reprimit:t habet ꝓprietatē augmentandi intellectum et remouet damnum qđ medulla arietum operatur.

¶ Arechin.facili⁹ a stomacho vincit q̄ alie aues que sunt post alchadoreg.sed sunt humidiores in autūno. quare virtus in ipsa cognita est q̄ sunt apposite cum comesta fuerit.

¶ Anates proprietatem habent soluendi humores in intestinis t purgant ea.Eor epata proprietatem habent priuādi fluxum ex debilitate epatis accidentem.

¶ Turtures cibus conueniēs bonos efficit humores caliditati attinēt: ⁊ conferunt plus post pullos columbarū: et habent virtutem mirabilē: et augmētant sanguinē in omnib⁹ in q̄bus est paucus. Et dixit philosoph⁹ ꝓprietate vigorās virtutem retentiuam: et in hoc maxime preualent.

¶ Atleiar. ⁊ dicit ꝙ sit merul⁹ auis hūida laudata bonos efficiens humores cito digeritur. ⁊ dicit Eratem spintalis in libro suo quē composuit: ꝙ est melior cibus et conuenientior eis in quibus melancolia incipit generari.

¶ Alchenebit. i. colūbus sil'r leuis est cibus ⁊ subtilis: et habet ꝓprietatem ad fluxum: ⁊ ius ipsius preparat humores. ⁊ eos facit habiles ad soluēdum et est laudabilis eis: qui ex ęgritudine deficiunt: ⁊ hoc dixit philosophus: ꝙ carnes ei⁹ habent proprietatem remouendi tenasmum.

¶ Lac a quo butyrum nō est tractum: et maxime recens et butyrum crudū intestina humefaciunt et lubricant: et ea ledunt. lac coleram incendit et ardorem recēs somnium prouocat et vigore caliditatam innatam confortat.

¶ Oua. meliora sunt ouа gallinaꝝ caꝝ que cū gallis viuūt: ⁊ dixit azicon: ꝙ oua gallinaꝝ virtutē augmētāt: ⁊ maxie in ✠tute coeſidi humectāt: ⁊ ethicis cōferūt ⁊ sanis hoībus.

¶ Pisces meliores sunt fluuiales: ⁊ marini sunt illi qui habent asperā cutem: et non sunt mucillaginosi: et naturaliter albi sunt ad modū argēti. Et pisces nigri et rubei in quibus sunt pēne diuerse: et qui habent colorē pauonis: et in quib⁹ macule sunt nigre et pallide naturaliter mali sunt: et ab eis est cauendum. Apostema enim generant in membris anterioribus et intestinis et puncturas et horripilationem generant: nocumentum visui inferunt malum sanguinem generant et frigidos naturaliter humectant.

¶ Olera humores humectāt nō sunt cib⁹ cōueniēs ⁊ meliores et endiuia et acetosa arcula et rapistrū ⁊ holus iamenū ⁊ lactuce et eoꝝ comestio visum debilitat ⁊ calorē innatum.

¶ Cucurbita si ex eis nimis comedatur tenasmū generat: sed si aceto et alīs preparetur melioratur.

¶ Lēticule habent virtutē cancrum generandi humido stomacho cōferunt: cum nimiū cocte fuerint: et si cōfecte fuerint cū oleo amigdalarū virtutē expulsiuā cōfortant.

¶ Rapi bonum visum efficiunt: et sunt cibus conueniens.
¶ Rafani et eorum stipites in stomacho durant quã plurimum caput replent: gutturi vero conferunt.
¶ Preparationes. Piper vinã preparat: zinziber ventrez humectat. Galanga stomachum confortat: aracos frigiditati et retentioni vrine confert. Cynamomum virtutem habet bonum faciendi odorem et bonum saporẽ: et confortat cor et addit in sperma. Grana fabarum coctarum remouẽt calorem gutturis: et remouent dãnum quod tubera ⁊ panis azimus faciunt et conferunt tussi. Licera bonam faciunt vrinam et bonum colorem: sed maxime si cum carnibus comeduntur et cũ cynamomo ꝙplurimum.
¶ Ficus cum comeduntur recentes putredinem remouent: et dixit gratim ꝙ ficus putredinem efficiunt: et non debent comedi propter lactis sui venenositatem.
¶ Uue albe subtiles leues cum cortex eis remouetur extremitatibus conferunt et addunt in spermate.
¶ Pira appetitum non verum remouent: ⁊ intestinis nocẽt et maxime longa ono: et tenasmum efficiunt.
¶ Pruna coleram remouent et eam expellunt: maxime pruna pallida.
¶ Mala vsus eorum stomacho nocet: et maxime vsus recentium que cito nascuntur: et ea que in estate nascuntur: et in autũno orificium confortant stomachi: et ipsum vigorant: ⁊ acetosa acria obliuionem efficiunt.
¶ Coctanũ stomachũ cõfortat et epar: et vsus eiꝰ putredinẽ in intestinis generat.
¶ Persica febribus vrentibus conferunt in principio ⁊ succus eorum in fine facit febres putridas si materiam habilẽ ad exeundum non inuenerit.
¶ Juiube ardorem sanguinis extingunt colerã expellũt humiditates temperant: ⁊ maxime recentes et mature: ⁊ dicit Gratim ꝙ est mirabilis eorum natura.
¶ Citrum fere numero ipsum inter herbas et flores bonti odoris. Et habet virtutem folium eius ⁊ cortex remouendi venenum et confortant cor.
¶ Cucumer frigidus bonus stomacho meliores sarraceni ꝙ gallici proprietatem habent remouendi coleram.

¶ Mala granata dulcia: leuia bonos hūores gñant: expellūt hūores putridos ab orificio: mouēt appetitū comendendi. Et corū acetosa stomacho nociua sunt ex proprietate.

¶ Nuces et auellane male stomacho et epati humores malos efficiunt in ieiuno.

¶ Fistici ꝓprietatē habēt cōfortādi epar: humores grossos expellunt. Et ex philosophis sunt qui dicunt ꝙ quando cuz musto sumpti fuerint humores a venis expellunt.

¶ Grana pinee calida ⁊ hūida sunt opr̄ones venax aperiūt in pectore ⁊ vesica ⁊ renib⁹: ⁊ habēt virtutē mirabilē. Inq̄t cratim. ⁊ cōcessit Alf. qō grana pinee hūiditatē antiquā expellūt: ⁊ ꝓmouēt hūiditatē naturalē ⁊ hec est virt⁹ mirabil'.

¶ Aue passe habēt virtutē cognitā ſm doctores naturales ꝙ prosunt egritudinibus intestinorum cum comeste fuerint et intestina impinguant et epar debile.

¶ Ne sunt medicine salue: cognite: mirabolani crini. kebuli: belerici: emblici: fudiberberū: reubarbarū: dragagāti: gūmi arabicū: aloes: achatia: cassiafi. Terēiabin: cynamomū: amomū: squinantum: calaamus romaticus: costus: darsesahan. tralacta: mastix: sandaraca: charabe: lignū aloes: muscus: cāphora: ambra: gariofili: sandali: spodiū: faufel: carui nanoti: fethet: nux musc. bolus ar. neichaberi: lapides ferri ruzubet bezari. thenet: lapis lazuli: lapis hiacinctus.

¶ Sisimbriū: mēta: almarda: dux: fum⁹ terre: fenigemisch: seleni: liliū albū: liliū cer. nenufar. celeste: et palliodiū: aliothinū: rose: viole: virgeris: ladion. i. oculus bouis: virga pastoris: iusq̄amus. Iste sunt tres res medicinarū: in q̄bus nō euenit timor. Et si cū cera vel sepo vel zucharo misceant raro vel nūq̄ egro lesionē efficiūt magnā. Nūq̄ enim vidi vel audiui ꝙ aliq̄s q̄ his reb⁹ medicaret magnā lesionē īferret egris. Sed res que cognite non sunt: quas q̄s vult experiri audaciter cū eis medicari nō dz. Et qñ aliq̄s i antidotariis cōfectiones inuenit cū eis medicet cū reb⁹ inuētis et cognitis ⁊ in cibariis sic faciat: ⁊ cū doctor hoc faciat fortunabit in suis operibus et habebit cōplementum rationis: et oia q̄ natura humana abhorret et timet oino dimittat. Et deum exoro vt super his mihi tribuat adiutorium.

¶ Liber quintus de verbis ypocratis.

Tractatus ad tractatū quintuz in salute que no bis accidit ꝑpterverbū ypocratis. Inquit abu bētri medicīa tota est dei ⁊ res venerabilis. Et grates deo reddimus eo ꝙ nos fecit aptos in ea: vt venatores ipsius et custoditores ipsius et fecit nos immunes a scientijs vilibus: ⁊ fecit rusticos remo tos ab ea ꝑpter longitudinē temporū et dierū. Et qz inqui sitores scie et translatores pauci inuenīūtur: et etiam qz il la angusta: et etiā illi qui sciam habent apud se, ne amplius augmētant eam respectu sui ꝙ respectu amicorū suoruz. Et deo grates reddimus: et laudes ei referimus et exoramus vt nobis scientiam augmentet et ipse dominus diues ma gnus preter quem non est alius.

¶ Inquit ypocras cum in die sexta acute egritudinis ap paruerit apostema magnum vel liuidum post aurez in deci moseptimo die patiens moritur.

¶ Cui in iuncturis nascitur apa: ⁊ habet tumorez ⁊ scabiem in pedibus ab egritudine vsq; ad mensem vnum euadet.

¶ Cui in naribus apa natum fuerit ad lenticule similitudi nem ⁊ est viride vel nigrū moritur homo vsq; ad annum.

¶ Qui dolorē i ypocōdrijs habuerit: ⁊ maxie sinistro ⁊ īfla tio fuerit manifesta: ⁊ cito ꝓsumīt: morīt vsq; ad tertiā diē.

¶ Cuius alicui ycteritia supuenerit: ⁊ vniuersaliter corpus occupauit purgetur cum aqua achachile: ⁊ fumitere: et po natur supinus: ⁊ bibat vinum temperatum.

¶ Cui apostema apparuerit nigrum vel liuidum in digito: pedis magni sinistri similiter scias esse apostema: ⁊ si ante riores fuerint infra tres dies aut septem moritur.

¶ Si in corpe hois fuerit alchasar idest bertoga: ⁊ sunt apo stemata parua minuta rubea que de facile resolūtur: dica tis ei ꝙ habebit egritudinē leonis: ⁊ cū apostema nigrū ap paruerit in lingua patiētis febrē cōtinuā in die non cretica: dicatis ꝙ morīt: ⁊ est signū ꝓnosticū ꝙ memoriā amittit.

¶ Corpis dolor ⁊ cordis tremor cū ꝗs a somno surreplexio nē hūor ī corpe signat: ⁊ ē signū ꝓnosticū mortis subitanee.

¶ Cui intra oculū apparuerit apa ad auellane magnitudi nē ⁊ dolorē nō sentit nec pōdus vsq; ad trigita dies morīt.

¶ Qui in somno multa loquīt apa habebit. Cui dolor cum

in pedibus euenerit vsq; ad menses.iiij.non moritur.
¶ Si in febribus non adurentibus quis sitim non patiatur et pedes eius frigidi extiterint:et oris habuerit amaritudinem infra.xx.dies moritur.
¶ Cui in principio nasi apa nigrū apparuerit vel acciderit cum forti dolore velociter ante duos menses moritur.
¶ Qui velociter olfactū amisit absq; catarro hēbit febrez.
¶ Cui dolor in genubus acciderit:et lassitudo cum surgere voluerit dolor fortis fuerit paralysi capietur.
¶ Dolor iuncturarū sine causa paruam vitam pronosticat.
¶ Cui in ancha apostema calidum nimio ardore euenerit vsq; ad septem menses moritur.
¶ Cui in digito magno pedis dextri apostema apparuerit ad nucis silitudinem fedum tam in colore q̄ in vsu:t cum ardore nimio fuerit vsq; ad annum moritur.
¶ Lingue grauitas si iuueni acciderit post ipsius humiditatem mortem pronosticat subitaneam.
¶ Cui apostema in mollitie auris euenerit cum forti dolore vsq; ad tres menses moritur.
¶ Cui febres q̄rtane acciderīt t fluxū sanguinis ex naribus passus fuerit in die nō cretica ante tres dies moritur.
¶ Cui in palma dolor cū ardore vsq; ad octo mēses morik.
¶ Qui cum oculis aptis dormit epilepsiam habebit.
¶ Qui a somno territus surrexit:t hoc multum ei accidit: vel moritur vel pecuniam amittit.
¶ Qui manus suas mouerit quasi aliq̄d accepturus t mortui ei apparuerint infra dies.xv.moritur.
¶ Qui post septimanā primaz febrē habuerit feceritq; res quas nō cōsueuit:sicut si se detexerit vel ventositatē emiserit vel verba enormia dixerit sine dubio morietur.
¶ Qui in aliqua egritudine memoriam amiserit habet signum mali pronosticum.
¶ Cui ī corpe serpigo liuida cū ardore nimio acciderit:t serpigo cuiꝰ coloris ad pruritū corruitvsq; ad.vi.mēses morik.
¶ Cui apostema nigrū liuidus vel rubeū euenerit morietur maxime si egritudinem acutam passus est.
¶ Cui facies torta fuerit:t febrē acutā hūerit cito morieк.
¶ Cui articuli cibo mortui fuerint:cito rationem amittit.

¶ Qui appetitum habuit superfluū: et in horis quibus comedere consueuit humores venenosos habuit in stomacho ꝛ si augmentati fuerint morītur.
¶ Qui auditum amiserit superflue: surdus est effectus.
¶ Qui studere cōtra volūtatē sui voluerit: ꝛ in studio nō delectaī: vel somnū vel rationē amittet vel meliam habebit.
¶ Qui cibaria appetierit: que in stomacho corrumpuntur principalia membra habebit debilia.
¶ Sitiz superflue qui sustinet homo: est nature sustinibilis.
¶ Famen sustinere non est signū bonū fortitudinis nature.
¶ Qui naturam habet debilem in acquirendis rebus altis et magnis morītur.
¶ Corporis pōderositas propter cibaria cibos superfluos et potum superfluum sumit.
¶ Crudelitas male intelligentes generat habiles.
¶ Temperantia saluos et saluandos generat.
¶ Liber sextus de scientijs et intellectibus sine quibus rectus medicus esse non potest.

TAquit abubetri res in medicina expertas non potest q̄libet homo intelligere. ¶ Operari cuz ñducia q̄ in libris repiunt absq; sapiētia doctoris res est casualis. ¶ Complexio boni ingenij hominis ex opere medicine: ꝛ philosophie ꝛ cogitatiue prevalet.
¶ Quā plures doctoꝝ libros legere: ꝛ secreta eoꝝ inspicere nimiñ cōfert: q̄libet eiñ philosophꝰ aliq̄d hz sibi cōueniēs.
¶ Farchi tēpus paruū est in cognitione herbe cuilibet ꝛ ex terre nascentibus: sed cognitis est vtēdum: ex quibus copia haberi potest: ꝛ quas non es expertus dimittas.
¶ Non sunt culpādi doctores antiqui: eo q̄ de rebus altioribꝰ sunt locuti: ꝛ eoꝝ facta dubitāda nō sunt: ꝛ in his dubitandū non est: q̄ vis causam factorū non ostendissent. Res enim rationabiles sunt de q̄bꝰ locuti sunt philosophi. hoīs natura nō cuadit errore maxime in rebus difficilibus.
¶ Qui ex sciētia nāli ꝛ phīa adiutꝰ nō fuerit: nec ex canonibus logice: neq; ex orizontibus sapiētie: ꝛ in rebus secularibus delectaī: dubitabilis debet esse ꝛ maxime medicine.
¶ Cum Galienus ꝛ Aristoteles fortasse in re aliqua nō con

cordant:graue est eorū rationem concordare.
¶ Bestie frigide ⁊ humide:cibus earū calide ⁊ humide res.
¶ Temperantia rationum earum est cognitio.
¶ Virtus spūalis:et virtus naturalis:⁊ virtus aīalis nō solum in libro nostro sunt diuerse: verūetiam in intellectu.
¶ Quēadmodū in moribꝫ ⁊ facieb⁹ ⁊ mēbris hoīes patribus ⁊ auis silles existūt:ita etiā in antiquis egritudinibꝫ hereditantꝫ:⁊ maxīe in egritudinibꝫ mēbrorū principaliū.
¶ Cum infirmum curaueris cum rebus ad temperantiā pertinētibus cura ⁊ cum odoriferis:cum potueris cū his egritudinem vince:⁊ hoc est rationale.
¶ Ligamētum spiritus cum corpore cum est debile caueas ne cum fortibus medicinis destruas.
¶ Spūs vitalis fit destructio:cū ꝓpter egritudinē mēbroꝝ non principaliū medicina quis vtiꝫ violēta principalia mēbra resoluens:⁊ complexionem eorum destruens.
¶ Cibaria cōfortātia odoris boni tpantie affinia virtutem naturalem cōseruant ⁊ membra principalia confortant.
¶ Cū egrū curas:virtutē naturalē vigora si enim vigoraueris eam egritudines ꝫplures remoues. Si ꝝo eam dimiseris medicinis quibus vteris eam destruis.
¶ Epar ⁊ stomachus medicinas citius rapiūt naturaliter ⁊ cibaria:⁊ si res inconuenientes recipiunt patiuntur.
¶ Dolores acuti calidi velocius frigidis corrumpunt propter caloris acumen.
¶ Quando corpus egritudine inuasum fuerit:non curetur cum rebus principalia membra ledentibus:⁊ si feceris nocebis:cum conferre te credas.
¶ Spūs naturā corporis sequitur:maxime si dolor in membro extiterit principali:et cum dolor hoc modo fuerit confortetur spiritus cum odoribus:⁊ in similibus placentibus et hec cura corpori existit conueniens.
¶ Medicinas accipere que caput purgant post cenam cum dormiendi est tempus magis est cōueniens:ab extremitatibus enim melius educunt humores:hac enim hora interiora membra vigent fortitudine.
¶ Cum egritudo a complexione corporis diuersa fuerit:curari non debet cum rebus complexioni contrarijs: maxi-

me si egritudo fuerit in membro principali.
¶ Egritudo cōplexioni mēbri sillis: cū medicina cōplexioni affini curari nō debet: sed potius dimittas q̄ cures egritudinem cum mala cōplexione affini vt dictum est: melius est enim cum medicina membro contraria eam curare.
¶ Ethicos cum rebus vigorantibus complexionem cura et a temperātia non remotis.
¶ Cū pauciorib⁹ medicinis humorē a corpore remouere que cognite sunt sanius est q̄ si cū pluribus eū expellas.
¶ Singulares medicine nō sunt dubitabiles: ⁊ cōuenire in virtutib⁹ dubitaf. Antiqui eñ philosophi in cōpositis medicinis dubitabāt vt singulariū virtutes cognoscerent.
¶ Cū his medicinis debem⁹ opari: quox virtutes scimus et quarū operationes erga naturā nouim⁹ manifeste.
¶ Utile est medico nouisse q̄ humores hyeme ⁊ vere plures sunt: et estate et autūno pauciores: facilius ergo estate ⁊ autūno curantur egritudines. ¶ Egritudinez in membro radicali existere signum est dissolutionis corporis.
¶ Cū humoris innaturalis effectū reprimis et naturā quietari dimittis cōuenientius operarijs q̄ si cum vomitu ⁊ fluxu eum curaueris. Omnis enim fluxus vel vomitus debilitatem nature operatur. Et hoc cōsiliū tibi affectuose presto: cū humorē mēbrū principale noueris non petere. Dō si forte asse mēbrū principale petierit oīno ap̄ata debiliū ex egritudine nō repercutiātur. mēbra eñ principalia eox sunt debilia: et hec eox membra debent potius cōfortari q̄ putredinem ap̄atis recipere: et quanto amplius apostema creuerit tanto eorum membra interiora iuuantur.
¶ Hoīes in sexto vel in quinto climate degētes debēt flobothomari potius q̄ q̄ in primo vel in septimo existūt: et min⁹ omniū qui sunt in scdo tertio ⁊ quarto climate.
¶ Cū ap̄a in mēbro fuerit principali: ⁊ dolorē egrotās non senserit nec defectū pretēdit: ⁊ maxīe si ex sanguine vel colera fuerit generatū: et raro hmōi egritudines cōtingūt.
¶ Frigida ⁊ humida corpora naturaliter parū ex cibis pro nutrimēto recipiūt: ⁊ qd expellunt est nimis: sed eox fluētia sunt humilia: ⁊ egritudies quas habēt difficiles ad curādū.
¶ Corpora calida et sicca ex cibarijs multum recipiūt pro

nutrimento:et multum appetunt:quorum ventres sunt sicci et eorum cure habiliores sunt.
¶ Ethici ex egritudinibus cum cibaria necessaria desiderant medicus ea sic preparet:vt eorum malicia auferatur et appetenti ea ministret.
¶ Doctores medicine egros debent consolari etiã si signa mortis perpẽdãt.Corpora eñ hoium spũs eor sequũtur.
¶ Spiritus doctoris humilis adiutorium prestat egris et eius contrarius non prestat.
¶ Logici:et qui ex ingenio proprio volunt iudicare et iuuenes qui res non sunt experti infectores existunt.
¶ Decet magistrũ egrũ iterrogare:vt cãm egritudis iteriorẽ cognoscat ꝛ postmodũ rõnale iudiciũ prestare poterit.
¶ Decet magistrũ vt ab alijs vrinarũ iudicia inquirat:ꝛ eorum verba audiat:nec verecundetur egrotũ interrogare:vt sciat an egritudo inter venas vel extra existat vel cõsistat.
¶ Dubitabilis est doctor qui iudicat facile.
¶ Decet magistrum egri consuetudinem cognoscere in sanitate:vt cum res ipsi placentes in sanitate cognouerit ei promittat cum ab egritudine ereptus fuerit.
¶ Decet paralyticos vt corporibus suis naturalem caliditatem approximent cum calefactura que non est ignis caliditate:sed sit incorruptorum virginum.
¶ Homines a consuetudinibus remouere:si vsus fuerit antiquus dubitabile est.
¶ Quẽadmodum res crude absq; ignis caliditate et humiditate non possunt excoqui: sic nec digestio celebrat absq; humiditate et innato calore.
¶ Nobis est conueniens vt humores in egritudinis principio relinquamus.Sed si valde distemperati naturam violauerint eos omnino remoueamus.
¶ Decet magistrum cum humores contentos inter venas purgare voluerit vt medicamẽ cibo simile faciat: vt ad venas accedat:et a natura non existat diuersa:qđ si fecerit humores ad purgandum aptos faciet et si vim fortasse inferre voluerit naturam variat.
¶ Cũ hũorẽ purgare volueris materiã ꝑpares cũ medicinis ꝛ cibarijs placẽtibus que cibaria naturã medicine habeãt.

¶ Nõ est opus balnei calidũ infrigidare aut frigidũ calefacere: sed soluere et humectare et abstergere et sudare.
¶ Potius opere tyriace indigem⁹ cũ sudorẽ ꝓuocare volumus ⁊ expellere et soluere tã in iuuenib⁹ ꝙ in antiqs ⁊ debilibus ab egritudine ⁊ maxie in iuuenibus fortis nature.
¶ Facilius egritudines exteriores vere et estate curantur: ⁊ econtra interiores.
¶ Non sunt potiores egritudines que cũ defectu accidunt. ꝙ que cum superfluitate ꝓcedunt: et in hoc magistrorum error existit qr statim ad purgandum sunt prompti.
¶ Cui medicinã mistraueris: ⁊ hũorẽ purgaueris: cessa purgatione nõ vtaris: corpori eñ nocebis ⁊ egritudies gñabis
¶ Ossa ⁊ mẽbra hoium frigide cõplexionis et humide sunt debilia ⁊ egritudinib⁹ preparãtur: sed facili⁹ curã recipiũt.
¶ Ẽpa puerox expellas exterius. Caueas eñ ne materia interius dissoluatur: ⁊ maxime si materiã a matre reduxit.
¶ Contra vsum egri in omni medicina procedere non est cõueniens: sicvt in die quodam aeri frigido exponatur et in die alio relinquas vento calido.
¶ Egritudines calide in antiquis timorosiores sunt ꝙ in iuuenib⁹: ⁊ in eis facili⁹ terminãtur vel ad bonũ vel ad malũ.
¶ Nutrimẽta eñ que ex cibariis suscipiũt frigiditati attinẽt: ⁊ de his nõ est timor nisi ꝓpter inate caliditatis debilitatẽ.
¶ Egritudines frigide in antiquis cure difficiliores existũt in iuuenibus ecõuerso faciliores.
¶ Balnea ⁊ medicine ꝓsunt egritudinibus sibi contrariis.
¶ Homies qui cibariis vsi sunt et debiles sunt post labores statim cibũ sumãt: ⁊ virtuosi ante cibũ laborẽt. ¶ Qui cibariis abstinet si laboret egrotat et hec egritudo est difficilis.
¶ Paralytici et spasmati in primo scdo tertio quarto et septimo climate nõ fiunt nisi ex defectu caliditatis innate et propter remotionẽ tẽperãtie: vel fiũt hmõi ꝓpter supfluitatẽ frigoris: ⁊ iõ statim purgari nõ debẽt. ¶ Cũ a capite et cerebro ⁊ extremitatibns purgare volueris pillulas in quãtitate magnas informa: ⁊ post cenã ante somnum ministra.
¶ Cum humores in stomacho fuerint supflui medicinas redactas in puluerem ministra qui bene sit cribellatus.
¶ Cũ membra principalia debilia vel egra fuerint: ⁊ tu vis

medicinā tribuere laxatiuā ante egritudinē cognoscas.
¶ Cum humores ab intestinis remouere volueris ī ieiunio medicinam ministra:et pillulas informa minutas et humidas et precipe egro vt moueatur.
¶ Dit.cum pillulas formatas inueneris nemini ministres nisi prius in aqua calida humectaueris.
¶ Dit.ois medicina laxatiua oīno purgat coleram cuz qua caliditas innata et humiditas expelluntur.
¶ Dit.q̄ mēbra principalia habēt debilia a medicinis abstineāt ꝛ preparētur vt nō sint violēte.sz tēperamēto affines.
¶ Dit.ab egritudine cōualescēs abstineat labore fm cōparationem sue egritudinis et cibarijs illis vtatur quibus vti consueuit anteq̄ infirmaretur.
¶ Decens est magistrum vt a cura propria non recedat propter egritudinis diuturnitatem:nec a cura diei propter malum irrationale qđ acciderit.
¶ Egro erit cōuenīēs:vt vnū tm̄ medicuz eligat error enim vnius magnam infamiā non inducit.Et vnius vtilitas quā in egro efficit collaudatur. ¶ Qui q̄plures medicorū interrogauerit in errorem incidit plurimum.
¶ Dit.aq̄ta antiquox nō recupcutiant:principalia cm̄ eox membra sunt debilia ad recipiendum:ꝛ corrūpitur corpus si propterea male materie diminuatur natura.
¶ Dit.q̄uis superfluos hūiores pueri ꝛ senes habeāt: nō propter hoc purgari debēt violēta medicina:debiles em̄ naturas habēt. ¶ Dit ad eā tēperantiam egrū reducas si potes: quā ante egritudinē habere cōsueuerat.
¶ Dit.nisi sanitatē alicuius agnoueris recessum a sua temperantia non cognosces:nec egrum perfecte curabis.
¶ Dit multotiens complexiones ad temperamentum credes reduci que ad egritudines potius reducuntur.
¶ Dit habitudinē bonā cum forti virtute si superflue ſolvere volueris errabis:sed cū laxatiuis tēperate ꝓcedes.
¶ Dit si recte operari volueris vnicuiq̄ egritudini curā propriam exhibeas fm ingenium tuum et intellectum.
¶ Dit qđ sub spera lune cōtinet fm vniuscuiusq̄ gradus lune diuersitatem minuit vel auget vel ab aliqua mutatione mutatur nunq̄ in eodem statu poterit permanere.

¶ Ait nihil esñ extra naturã existit facile. Si enim paruam egritudinem non consideraueris fortassis cura erit difficillima ꝛ si violentam egritudinẽ recte perpenderis: forte magis cure approximabit q̃ faciat parua.

¶ Ait in egritudinibus non facile proferas iudicium. Non vrinam habeas nisi postq̃ egrum videris in presenti: ꝛ eum interrogaueris et examinaueris.

¶ Ait in omni egritudine egrum interroga.

¶ Ait ois febris naturã excedit: sed in quibusdam fortiores sunt et hoc ꝑ humoꝛũ diuersitates: et ideo febris colerica a frigiditate supflua non debet extingui: neq; febris quartana cum frigiditate humectante curetur.

¶ Ait cui apostema ad similitudinem rose que malo granato est similis natum fuerit et corpus ab hoc infirmuꝫ fuerit si exterius ad albedinem decline fuerit nunq̃ membrum ad temperantiam reducetur..

¶ Ait dolores antiquos et debilitates membrorum filiꝰ a parentibus contrahere consueuerunt: sed fortasse in filiꝰs vel diminuitur vel augmentatur.

¶ Ait qui egritudinem habet diuturnam et vrina eius fuerit similis vrine sanorum sanari non poterit.

¶ Ait medici complexio temperata debet esse vt nec rebus secularibus intendat oino nec expers eorũ existat.

¶ Ait cum tempus corruptum fuerit propter veris humiditatem superfluaꝫ in estate procedunt egritudines scz ꝑm serpiginem et vertiginem scabiem ꝛ apostema: sed has euadit egritudines qui fluxum ventris habuerit.

¶ Qui patres ꝛ auos in sua generatiõe iuuenes habuerunt membra principalia fortia sunt et eorum virtutes maiores sunt. Et his contrariꝰs cõtraria accidũt. Si tamen patres ꝛ aui senes fuerint hũiliores habẽt memoriã ꝛ rationes.

¶ Ait hominibus calide ꝛ humide complexionis cito tristicie eueniunt: ꝛ sic in eis citius egritudines generantur.

¶ Ait qui odorabiliaꝛ res saporiferas abhorruerit habent humorum copiam putridorum.

¶ In omni ciuitate in qua nubes esse cõsueuerit capita in eis degentiũ a vaporibꝰ replent ex quibꝰ vaporibus catarrus cõsueuit generari: ꝛ in hoc tpe extremitate corrũpunt.

¶ Ait cum in ciuitate in estate fuerit nebula in eo anno febres putride generantur.
¶ Ait ieiunium in estate corpus affligit et colorē pallidum efficit et melācoliam generat et visus debilitatem.
¶ Ait sanguis qui cito ad aerem coagulatur terrenis humoribus est contrarius.
¶ Ait in omni ciuitate a mari elongata homines degētes habent corpora sicciora.
¶ Ait in omni terrarum genere corpora quattuor non sunt eadem cum sol existit in aliqua quarta circuli signorū. Cum enim frigus euenerit in quibusdā terris. In alijs estas eueniet. Et cum in quibusdam ver euenerit accidit in alia autumnus: ⁊ quēadmodum mutanť tempora: ita ⁊ mores voluntates diuerse sunt: sicut cuz hi qui egypto sunt hñt ver illi qui in india versanť habent estatem. Et illi qui morantur sub equatore diei duas hñt hyemes ⁊ duo vera ⁊ duas caliditates ⁊ duos autūnos in omni anno: ⁊ ideo arbores eorū plures ⁊ eorum fructus meliores et acutiores similiter.
¶ Ait mulieres que multum dormire consueuerunt supra dextrum latus vix pariunt feminam.
¶ Si aliquis cuz muliere coeat retro filij qui nascenť si masculi sint fient sodomite. Sixo femīe erūt valde icōtinētes.
¶ Ait dubitabilis esse debet qui a societate feminarū omnino non est remotus ⁊ in iuuenum societate gaudet.
¶ Ait. non accidunt egritudines minus ex humorum paucitate q̄ ex ipsorum abundantia: ⁊ in hoc est error doctorum qui statim farmacijs vti volunt.
¶ Omnia venenosa et maxime ea que vaporosa sunt capiti cerebroq̄ sunt nociua.
¶ Ait. quēadmodū plāte in longitudine latitudine ⁊ altitudine diuersificanť. ita volūtates ⁊ complexiones variātur.
¶ Ait diuersitas latitudinis terrrarū cōplexiones ⁊ mores ⁊ cibaria diuersificantur vsq̄quaq̄ plura fiunt a secūdo in quartū: ⁊ a quarto in scōm gradū. Et hec diuersitates similes sunt diuersitatib⁹ q̄ in his acciderūt ex eo q̄ quedā sunt hortulane: ⁊ quedā mōtane: ⁊ quedā nascūtur in campis.
¶ Ait. decet modicum vnguenta diuersificare fm diuersitatem naturarum membrorum.

¶ Dit melancolia in iuuenibus cum medicina forti purgari non debet: pauca enim est in eorū corporibus ⁊ non bene adheret corpi. Et ob hoc si medicina violēta fuerit de principali natura membrorū totum remouet.

¶ Dit bonū est doctori q̄ cum dietis egritudinē remoueat vel curet: si potest ⁊ non cum medicinis.

¶ Dit si cū longo tpe quis medicina vel vomitu vsus nō fuerit ⁊ vomitus vel fluxus vētris ei acciderit nō est priuādus.

¶ Dit parum diuersificantur vētositates in corporibus quę absq̄ vapore sunt.

¶ Dit vrine que sanitatem ostendunt in hoībus non cōmutantur in substantijs ⁊ coloribus.

¶ Dit complexionū calidas in sanitate in hominibus non est eadem in eorum multitudine in corporibus.

¶ Dit qui in salute vrinam egri non respicit in egritudine eam perfecte cognoscere non potest: neq̄ ipsius cura vera ei prorsus erat affinis.

¶ Dit debiles ex egritudine: ⁊ ex iuuenibus ⁊ antiquis cum habuerint apostemata non repercutiant cū medicinis violētis ⁊ fortibus: sed cum medicinis temperatis.

¶ Dit cum ratione hominis fuerit perturbatio cum frigore ⁊ siccitate vtaris calidis reb⁹ ⁊ humidis odoriferis que cerebrū per eius attractionē alterant interius: exterius liget patiens ne iuncturas exterius exponat aeri.

¶ Antiqui qui ex cōsuetudine quater in anno minui cōsueuerunt cum ad quadraginta annos ter in anno minuant: ⁊ cum ad hoc sexaginta bis: et cum ad septuaginta semel et post hec a minutione caueat.

¶ Dit senes post annos sexaginta a minutione capitalis vene caueant: neq̄ qui septuagintaquinq̄ annos habent minuantur a vena basilica.

¶ Dit qui in iuuētute multotiēs minui cōsueuerunt cum ad sexaginta annos peruenerūt infrigidantur: ⁊ paralysi capiūtur ⁊ maxime qui frigidi ⁊ humidi sunt natura.

¶ Dit principaliū mēbrorū virtutē maxīe custodias: hūidita tez eā recipiūt ⁊ nō expellunt de facili: ⁊ itez virt⁹ minuit.

¶ Dit vsus magistrorū in causis egritudinū: ⁊ in eorū experimentis laudādus est. ¶ Libri aphorismorū Rasis finis.

Rasis sinonyma.

Alasef pūctus rubeus vt pulicis morsus et fiūt in oībus mēbris et p̄cipue in oculis et cito recedūt.

Algozodie.i.nodi qui fiūt in collo ⁊ gula ⁊ subascellis et inguinibus.

Alguafedi.i.pauxillus.

Afraima al's absarina.i.cib⁹ de agresta.

Alefinis al's alefius.i.psiliū.

Alanstria est ficus ⁊ ost ⁊ vetula q̄ ad finem tendit.

Apij siluestris.i. petrosellini macedonij.

Assero al's abseid.i.brachiū.

Alfesura.i.radix vitis albe.

Almusaragi.i.vuea.

Alaliteth.i.puluinar.

Alcorduma al's alcordien.i. tuthia inda.

Asaruz amomū ⁊ acorus adinuicem mutātur vnuz p̄ alio ponendo.

Alahsaf.i.redūdatio:al's desudatio.

Alcorsofri.i.cardi capita.

Adhesia.i.cibus citrinus qui fit⁹ de semibus coctis cū aqua quibus additur acetum ⁊ parum zafarani.

Alembicū.i.factiuū aque rosate.

Aderebu.i.corruptio stōi.

Alguages.i.inquietudo quā: do.s.homo loquitur secum et non potest dormire.

Alaafati.i. rubor pustulosus qui in fine apparet.

Alcuabeo. id est piscis magnus salitus.

Achatia fit de succo cuiusdā fructus parue arboris qui vinee simūlatur in alexādria:id est alcortacerach: id est magna arbor.

Altidules.i.assa dulcis.

Albindagati.i.auellana.

Alcahabi.i.calcanei.

Alciet.i.aderis hortulani.

Ademenula.i.carbūculi.

Alcaris hoc est sicut caput et et pedes agni cum aceto coquūtur ⁊ congelantur.

Alaragi.i.x̄ga pastoris:persice vocatur bersetedarij.

Asanianil.i.dies caniculares in estate molesti.

Adalaerū.i.dies caniculares.

Audacolie. i. sulphurace vel mandragora.

Aliatam.i.edetera.

Algenar.i. paruorum scorpionum post se trahentium caudam idest rastellarum.

Aluenie.i.ameos.

Aloes scrotēsis ī tertio loco.

Alcatim.i.renum.

Altey.i.tamarisci masculi.

Aliculreu.i.scolopendria.

Alohosos.id est caudalis os caude.

Alue.i.palpitatio.

Alme fit de zucharo sicut sizamum de melle.
Alusen.i. fulfucaca fm q̄sdā sola est herba de q̄ fit alcali
Asuul.i. oculi qui sunt medij inter nigrum et varium.
Azegi.i.atramentum.
Auahada idest cibus sicut ludem nisi q̄ in eo ponitur butyrū crudum.
Alocuten.i.herba silis spatule fetide.
Asamen.i.butyrū coctum.
Anuden. i. herba de qua fit assa fetida.
Albetoragi.i. basilicon cum latis foliis.
Almarastam hospitalis.
Adheem.est laurinum.
Asokir.species lepre.
Alguriſen.genº colūbarum.
Alguadi.i.humor egrediens de virga cum aliquis tangit mulierem.
Assenue lubue romana.
Azedarac.i. acetosa mōtana
Absinth.humida.i.succi.
Azaruech.alʒ azamech.i.auripigmentum.
Alalmo.alʒ alaulahica.i. rubus qui facit mora.
Azuch.i.fricatio cū corticibº
Alasce.i.ysopus hortulanus.
Alguaesegues.i.alienatio.
Abub.alʒ alib.i.boni mores
Alesidabegi.i.vinū vel cibus in quo est caro.
Alazabari.i.plumbum.
Alustasat.alʒ alborisar.i.dilatatio pupille.
Arillarum.i.semen vue.
Alcabes sūt mice panis adarimaci pri⁹ frixe i oleo ⁊ posite in melle ⁊ frixe cum eo.
Alefemati sūt spēs vt piper.
Almosos est cibus q̄ colum ba coquit cū aceto in cuius iure ponitur menta.
Alumints tamen hoc est cissi
Alchilac hoc ponderat tria grana ordei.
Athebel.i.boni odores.
Alguahā.i. malº appetitº vt cū aliqs appetit carbones ⁊ lutum et his similia.
Atribi.i.res odorifere quibus fiunt suffumigationes.
Almezered. i. res acetositatē habētes cū dulcedine vt mala granata et muza.
Atrasula q̄ñ apparēt radices albe pilox cum ita extremitates sunt nigre q̄ tincture tardantur.
Alocazti.i.flos salicis quo fictores vtuntur.
Aladune.i.pultes multū spisse ex aqua et farina.
Alembech.i. caro super prunas assata.
Alues vel alsegnata.i.dulcia sicut cōfectiones de melle.
Alginasīm.i.strictura nariū.
Alhosina:tedium vel tristitia de preteritor facit dormire.
Altasia inflammatio.

Artauica.idest sicla notuz est buthoz.
Aifen. i. pānus qui sic opilat os vasis vt p ipm exire vinū vel aqua possit: z precipue si in ea fuerit sanguisuga alcā fati.i.oblōgū multū vtrinqz planuz vt copertura domꝰ.
Alben resugenis.i. oximū cū floribus nigris.
Alituli.i.fructus tamariſci.
Alrasin.idest enula vel scolopēdria.
Alteicet.i. ydix masculi sexꝰ.
Alazeres.i.armoniacon.
Agedeguil.i.vene q̄ portēdūtur a fundo stōi z ab intestinis p q̄s transmittit succositas ad epar.
Alesuis vel alessius.i.psilium al's alphi vel alphius.
Alberu quidā dicūt qꝺ est fumus alkimistaꝝ: z quidā dicūt qꝺ sunt carbones.
Alcharachi.i.habēs alas.
Alzocol vel asachil spice celtice.
Alema parue pustule in oze.
Acenib.herba similis cozule
Assauregi.i.puluis qui cadit de parietibus salis.
Auricula muris.i. maiozana
Alcessugeni.i.epaticum.
Almerenne qui sunt vt littus aromoticum adeure.
Adubua.i.lupi.
Alcienel locꝰ inter spatulas sub collo.
Alcheil.i.locus vbi cōiungit colum dozso.
Alfeman.i. species que sunt vt piper et cynamum.
Attar.i.squinantum.
Albeugi.i.cuiusdā herbe.
Aromat quedam confectio.
Alcadas.i.rose.
Adoch.i.lac.
Aqua casei serum casei.
Aqua lactis caprini.i.seri.
Alheduen.i.incubus.
Albat. i. passio inguinis qñ minuit caro vel cōcauitas.
Almazol de lacte acetoso fit cum farina ozdei.
Alfa.i.triticum.
Alcola.i.pustule q̄ in oze fiūt
Alhasech.i.tribulus.
Almatar.i. marubium lune.
Aſcherenade lōnāsi oibus.
Algelcalcida maioz.
Apocrustica.i.repercussiua.
Asedenegi.i.ematites.
Albotin.i.terbētina.
Adohoc. i. lac acetosum de quo extractū est butyrum.
Adebeem.i. satirion vel testiculi vulpis.
Alcol.i.puluis ad oculos.
Alcohoma.i.ramex.
Affro.i.sinapis alba.
Aressed.i.nasturcij.
Aluminis iamen.i.scissi.
Alozis.i.cētaurea.
Albellidoziū.i.anacardi indi
Apium montanum.i. petrosel.maldeꝺ.

Alnolch.i.artarate.
Allefiul.i.psilium.
Almasus.i.cassia.
Aratri confectio quedam.
Assebra.i.mandragora.
Albezard.i.galbanum.
Alhengi.i.species solatri.
alhersandarin.i.ꝛga pastor⁊
Aliadi.i.polli.
Acardilon species siseleos.
Altanurait.i.cost barost.
Alfarsungi.i.asparagus.
Abrengi semen est.
Albel.i.accis.
Alfel.i.come accis.
Asseme.i.lubrie romane.
Azaruech.i. auripigmentum
Almelea.i.almes.
Assanergi. i. puluis q̃ cadit de parietibus salis.
Alobocat. i. electuaria que labuntur.
Almelessis.i.nasturtium.
Adaresean.i.assolibus.
alseies.i.nasturtiũ babylõicũ
Albel.i.calcula maior.
Alluisse.i.abrotanũ silueſtre
Alfelen.i.gefif idest est.
Allefuit herba.s.alkarauulal
Algizoc.i.armoniacũ. (ba.
Almeheleb.i.vere.
Alchechec.i.citroli.
Aldibic.i.glutinum.
Alfericã.i.digitale qui vtuntur sutores.
Albered.i.perforamina.
Algaze species fungi.
Alhausegi faretio.
Amchamãti.i.auis frangentis os.
Alhonsol.i.squilla.
Alocohan.i.ruge.
Albarid.idest ypericus vel fu. vriademoxon.
Alcenoch.i.plumbum.
Alacoara.i.pes cozui.
Alchigita.i.gũes locticinioꝝ.
Alescudrion.i.scordeon.
Artetica.i.sulla.
Artaro.i.lentiscus.
Altir.i.asa.
Alemũ.i. alẽgibar id de quo fiunt vasa.
Algudemei infirmitas q̃ orit in palpebris intus ⁊ non permittit aperire oc'os ⁊ rubet.
Acaritab.i.plurimi lotus.
Assenar.i.aloes.
Amomia.i.armoniacum.
Alfegekst.i.agnus castus.
Alkarapse.i.apium.
Aseb.i.alumen.
Asoch.i.argentum.
Alnedum.i.anetum.
Alocas.i.amigdale.
Abelesen.i.carpobalsamum.
Arenarimen.i.bolũ vel lutũ.
Arcul.i.bedeguard.
Afarual.i.cypressus.
Almargen.i.cozallus.
Albaiar.i.cerusa.
Alsafari.i.cappari.
Algust.i.costus.
Andal.i.colloqui.
Alcamfor. i. cãphora: gũma est cuiusdam arboris.

Almurcan.i.celidoniam.
Argil.i.calx.
Algafit.i.eupatorium.
Aliana.i.enula vel ala.
adidalarchois.i.calcectiēnō.
Alcmar.i.es vstū.i.flos eris.
Almartacha.i.litargirum.
Atarmus.i.lupinus.
Alnufe.i.paſſe ſine granis.
Alleiſmes.i.muſcus.
Alkenkengia fr'.accka.
Alhoif.i.naſturtiū.
Alguarda.i.roſa.
Angarut.i.ſarcocolla.
Almca.i.vua ſicca.
Alacutes.i.ſtoracis.
Alkiſcas.i.papauer.
Alfenid.i.penidij.
Albeladet.i.anacardi.
Aſtrocculibe.i.grana pini.
Alked.i.citroli.
Almoſofat ſunt tamarindi.
alſeis.i.naſturtiū babylonicū
aſagen.i. ſanguis drachonis
Albabit.i.ſulphur.
Alkibatha.i.terbētina.
Alſarica.i.epilepſia.
Alſetartagi.i.tapſia.
Alſabrachati.i.melope.
Alberadul.i.cōfectio anacar
Aduraraci.i.pernix. (dina.
Algumur. i. carnes que ſunt zinziue.
Alchikilata.i.granata ſilueſtria vel cāpeſtria.
Aſſuricitū nomē ē electuarij.
Almaru. i. medicina inda q̄ eſt ſimilis cynamo.

Almurid.i.meſaraice.
Alicra.i.literacula ꝺ ſtagnis
Alatiſca.i.ydropiſis.
Almaru vel maru. i. ſcarlea incremona dronca.
Almunar.i. inteſtinū rectum
Alcrobi.i.cetarac.
Atara.i.flores dactilorum.
Almaſire.i.apoſtema calidū
Alathatir.i.ſiringa.
Algenea.i.contractum.
Alhchir.ideſt heri.
Alectati.i.appoplexia.
Alkidans.i. laceratiōes que facie fiūt cum vnguibus.
Azufere eſt gen⁹ elli qui embicurauſtē.
Alkeſiſia.i.ruta montana.
Alfaure radix vitis albe.
Alſireg.i. partes que ſunt in circuitu ani.
Alceldedi. i. ſumac que preparatur cortia.
Alhohurelei: et eſt ſpuma q̄ gñat i circuitu carnē i mora.
Artarie porotide.i.ſeparate.
Alſula feti.i.vinum coctū ad tertiam.
Aldis febris ethica minuta.
Alfacan eſt tremor cordis.
Adhacatamon. i. pulegium ceruinum.
Alzangiati.i.caſſia lignea ni
Alcaſen.i.mu. (gra.
Alhuſe.i.auellana aſſata ⁊ ni
Alibſulid⁹ ante. (gra.
Aliſtolidos.i.alkekēgi et eſt beſulidus.

Artiriades id est grana iuniperi vel cedri.
Anacardiz est albelador.
Alsaguassora ē agn⁹ castus.
Almenesi ē calamētū fluuiale
Algēma est spēs mezereon.
Attarathi hec ē herba q̄ nascit in locis desertis sine foliis et cui⁹ stipes est ruber ⁊ assimilatur veretro canis.
Abanexin.i.medicina inda.
Autron.⁊ est eupatorium.
Alkermeti hoc.i.fractus.
Alkel ⁊ est alhacus.i.ramus.
Alfucaran ⁊ est almarcad.
Astroculibe.i.grana pini.
Almeibuccegi. i.rob de musto scilicet tarreno.
Acameli est aqua de fauis.
Auesefucu.i.almucum.
Alkismess.i.pass.
Artanum.i.calamentum.
Almeruē.i.ptes que sunt sup anchas vsq̄ ad renes.
Alfor.i.crocus hortulanus.
Almur.i.caro continens radicem dentium.
Alsed.i.emplasmur.
Alramadi.i.citernicius.
Alnusaragi.i.enna vlcerum.
Alfusoha.i.vngula.s.oculi.
Algasigata.i.tenebrositas.
Alkalati.i.erpes estiomen⁹.
Alēkef.p̄paratores coriorum.
Almesemuk vel armurmar.i. clam.
Aruircar.i.borace.
Alnotiati. i. postrema pars capitis.
Alkel.i.medium colli.
Almaliasen.i.iūctura que est inter brachium et manū.
Alkasason.i.supior ps nariū.
Alkeseb.i.sisamum.
Acriuus.i.tortura.
Asseiche.i.fricatio dentiū et gingiuar ⁊ labiorū interi⁹.
Alfatan.i.cordis motus cum saltu.

B

Beleser als belessin.i. balsamus.
Berbetis als berberit idest berberis.
Bisbeda als buchesa id ē polipodium vel pullipudia.
Batura als batitura eris.i. tubeleris.
Bedenenābiua.i.quedā maneries basilicē parua: als beletueranda quedā maneries basiliconis.i.basilicon pua.
Bubil id est cepa siluestris.
Buremeri.i.medicina inda.
Bedenac.i.semen granatorū siluestriū ⁊ sūt grana kasbal.
Beden id est radix alkeri.
Betilon id est assenila.
Bengi.i.iusquiamus albus.
Bozurgi semē nigrū sile.s.piperi quod venit de sem amarum pro quo poni potest deridicum amarum.
Bothor id est pustule parue que fiunt in pueris.
Bezar lapis est viridis vomme

quod est expellens venenuz.
Bõdaliaten id est in modum auellane genus ponderis.
Balar id est brasil.
Bakata id est quod fit de tritico t lacte t zucharo.
Bothormariem id est radix piretro similis.i.herba que valet in suffumigijs.
Berongissis spẽs abrotani.
Blacte bizãtie id est spẽs que multe est subtilitatis epilentico atq; mulieribus matricis prefocationem patientibus proficiens
Bersiẽdatu.i.virga pastoris.
Baurac id est quodlibet genus salsuginis t de quolibet sale intelligi potest.
Bethados marine id est intẽ si mariem herba est.
Bolismus.i.fames vaccina.
Budorõgi id est radix herbe similis zedoarie.
Budarca id est auellana.
Bathar pondus est.
Burmathi id est terreuz vas vitreatum vt pix.
Berid id est perforans.
Benezimuz id est sambucus domesticus.
Beonia id est camomilla.
Buris id est affodilli.
Baras gen⁹ est egritudinis t hec differentia inter morpheam et baras q2 cum pungitur morphea exit sanguis in baras nunq̃ exit.
Baucie id est pastinacie.
Barbaki.i.meat⁹ inguinis.
Buzaram zedoaria et pro eo ponimus zinziber.
Bedegar spina albaẏr odor rose.
Bezead id est galbanum.
Birenuz.scilicet lapis lebes vel lebetis vel birene.
Beresus id est corallus.
Bruma id est pix.
Buziden id est testicli vulpis t dicitur satirion.
Bage.i.ysopus de spania.
Bather id est pustule vel eminentia carnis fetida.
Bucholie herba similis camomille:scz ocula fetida.
Blac.hec ẽ cũ mlte plãte parue ĩ oleo frixe ĩ patella vnaz super aliam locando:melle inter oẽs duas posito atq; sic simul coquitur.
Berongi:pro eo ponit serapinum.
Batheca id est melo.
Baucia silues tris.i.daucus.

C

Cherua.i. mirasol.
Che hẽhimar.id est cucumer asininus.
Cadula id est cardomomum.
Cas burataliur: id est capill⁹ veneris.
Centurion id est centaurea.
Carogued id est carui.
Camedritus.i.camedreos.
Chemion armoni id est cami-

num a loco.
Cobrie a corolis vel panis su me vel arthenita. id est cicla men vel malum terre.
Catarrus. i. cõgelatio capitis.
Calufar id est oleum yndum.
Caitata id est appetit⁹ come dendi lutum ⁊ linuka.
Caurati id est frusta subtilia.
Cafuduhir. i. calcãtũ cui⁹ col'. est viridis ⁊ qñ antiquat fit colcothar calcanidis.
Cort. id est humor croci.
Calcalimua. i. medicia inda.
Endilion id est buglossa.
Cuttenũ. i. succus eupatorij.
Camezih. i. fruct⁹ tamarisci.
Cantarzed. i. gũmi alcorfof: et alcorfof sunt capita car: dami que comedunt.
Cauguamium id est sale con: dita vt oliue.
Cauguamih. i. ea q̃ nascunt i gula ⁊ prefocãt vt squinãtia.
Caubes vel zabro fit cũ mice panis ad macũ in oleo frixe ⁊ in melle dispumato posite parumper coquũtur: postea ℞o sunt sera cum imponun: tur: vt mel pforamina exeũ: do separetnr ab eis ⁊ sic co: medatur cabis. i. de pane.
Cathahif cathais cum mul: te placẽte de pasta parue in oleo frixe ponũtur in patel: la vna super aliã locãdo cuz melle inter positiones duas atq; sic similiter coquũtur.
Candargen⁹ carduꝰ quod vo catur cauerta.
Calef id est pannus faciei.
Cali cinis cribellatus ⁊ fit de quadam herba salsa ⁊ vtun tur eo tinctores.
Cauncanudem id est aufidez conditum.
Caunoch sebeth id est anetũ sale conditum.
Calech id est squama ferri.
Cucurma id est vena citrina que dicit syrindma qua vtũ: tur tinctores
Caugeruich id est sucita quo: rum quedaz cõdiũtur sine sa le quedam cum sale.
Cordumeni. i. carui agreste.
Cartamum id est semen croci hortensis.
Cafatis id est tremor.
Curch id est iũcus de nilo de quo acassia fit.
Cabil. id est terra rubra que affertur de media in media aut arena minuta ⁊ cum fri: catur super manum ingredi tur cutem: de qua fit vnguẽ: tum quod penetrat manuz.
Cancule vocantur anche que mundant vinũ ⁊ nascitur in mari quod est iuxta sibiliaz.
Canatellia id est cauda eqna ⁊ grece vocatur ampurias.
Caris idem est quod alkaris.
Cortex eris. i. batitura eius.
Cortices eris id est flos eris.
Calidicon id est trociscus de

arsenico factus.
Crereſe muſtela.
Canauit caulus imperialis.
Caua.i.vinuz debile album.
Creſmet id eſt antimomum.
Cimemi camen ſiſeleos.
Coch terra eſt iuxta locū vbi Alexāder educit og ⁊ magog
Cola id eſt vlceratio oris cuz puſtulis paruis ve puſtule q̄ naſcuntur in lingua.
Cimirui ciminum album eſt collu et furcal grece χο ſiſeleos:cui⁹ proprietas eſt dolorem epatis yteriacam et epilepſiaz ⁊ aſmaz matricis prefocationez ſanare.
Canuchal id eſt ſalmuria capparis.
Corizziola herba eſt de qua fit ſcamonea et genus volubilis habens lac.
Chilus id eſt ſuccoſitas facta in prima digeſtione in ſtomacho.
Chimis id eſt maſſa humorū facta in epate ex ſuccoſitate veniēte a ſtomacho.
Ceſnu ſimile eſt ferule ſemen habēs albū lenticule ſimile.
Cherci id eſt flores ſil'es floribus violarum relucentes in nocte:in die χο non.
Colb.id eſt grana ſol'.eſt herba in hyſpania naſcens: de qua multū gignitur in obeda cuius ſemen canapi aſſimilatur: licet eo ſit albius et ad frangendum lapidem multum valet.
Cachile herba ē noīe ſalobza ſiſis vermicularis acetoſum hſis ⁊ ſalſuz ⁊ fit i die alcali.
Colcodeia.i.deriuatio vite.
Cangumach id eſt ea q̄ ſunt ſimplicia ⁊ compoſita et comeduntur poſt cibum ſicut cappari et oliue.
Colila põdus ē decēvnctuaz.
Caneſis id eſt ſcarabei.
Caifeſſe id eſt veſpertiliones.
Cāhabiti.i.oīa q̄ aceto ⁊ ſale condita ſunt vt capparum ⁊ oliue et reliqua:ex quib⁹ fiūt ſalſe vt ſynapi.
Carabitum id eſt freneſis.
Caras id eſt cum aliquid vult loqui ⁊ non poteſt niſi multū mouendo linguam ⁊ os.
Commatre id eſt picus.
Caratin.i.lumbrici tereſtris.
Carmeſicvna ſpēs tamariſci.
Cuſcute.i.podagra lini.
Cacule.i.cardamomū min⁹.
Carpobalſami.i.fruct⁹ balſāi
Caraps id eſt apium.
Curcuma radix que de tranſmarinis partibus affertur:et etiam eſt quedam confectio que eſt in ſerapione.
Cōdi herba eſt que aſſimilaz ſpatulis:iuncturaum duricici proficiunt eius flores quidaz ſunt citri:ſcz glauci in nocte et non in die relucentes.
Charta inda de papyro.

Cheri.i.balitum.
Cordumeni.i.carui agreste.
Colcotar.i.attramentum ru.
Celidonia:dicit herba hyrū-
dinum vel vena citrina.
Calcauil.i. ozimū montanū.
Corbizlugue.i.granū sil'e car
damo t affert de scauonia.
Cantauron.i.centaurea.
Cautin.i.celidonia.
Catharis.i.dereria.
Cusus herba.cuius sunt tres
species.
Calah almes indum.
Cici.idest ramus.
Curcassia.i.radix.
Coitaliutiscat.
Chel est herba in vere nascēs
que ramos habet lūgos:fo-
lia longa cruda comeditur
t vocatur gambal.
Ceudaran est succus niger cū
quo fricatur muscus t dicit
quidam q sit gummi glan-
dium sed mentiuntur: quia
non est nisi gummi in radici
bus xylocaracte inuentum.
Condississa.idest simula.

D

Dora. idest mellica
vel mala bruca.
Dul vocat sophe-
ri aque: non est illa qua in
hyspania tinguntur panni:
immo est arbor super parū
stipitem eleuata:cuius folia
solo caracte folijs similia
sunt:eiusq cortex vocatur a
babaris emailep: vt reubar
barū rizide efficiēs : hāc xo
Diascorides kal vocat cui9
apozima bibitum genuum
dolori confert.
Duramet.i.zedoar t est trib9
modis vna decorascez. alia
vero hierosolymitanor t alia
hyspana.
Douidar species est de hebel
que nascitur in india et simi
latur cypresso.
Desenen. idest adeps gibbi
cameli.
Deotin.i.terbentina.
Dasattagit.i.acetosi.
Dende species est que gra-
nis resini similatur t alia est
inde et alia sem. dende quā-
doq vocantur cataputie.
Denendem.i.oleuz nardinū.
Dirisin.i.sustentatio.
Dalac.i. fera que sunt simi-
les vrsis.
Delbonioleum: hoc oleuz fit
de illo semine quod dicitur
piper album.
Denisen lapides virides qui-
bus acuuntur flobothomi t
sunt de mecha.
Dauic.i.pondus sex granorū
ordei.
Darfurfel.i.piper longum.
Dahamarate dyamarte.
Dragig auis est.
Dabis.i.viscus.
Darzesan herba que in tyria
ca ponitur.

Daue.et est semen baucie silvestri mõtane cretensis.
Dubul.i. herba que nascitur in mari et dicitur coga.
Dissuris.i.primitus.
Diaconicõ.i.electuarium de papauere.
Dic.idest minuta.
Darsesahan.i.pedetramen.
Darsem.idest folium.

E

Egyptus.i. albarati.
Ebel.i.semẽ iunipi.
Exies.i.pisces.
Endiuia.i.saratta vel seuum.
Eleuzezia.i. qñ aliqs caput impetuose vertit retro vel ante. vel cum loquitur mouet ipsum: aut facit cripi in oze:qñ loqtur ꝛ ꝓfert idem verbũ:neqꝫ scit qd dicat vel cũ aliqs loqt somnũ facitvt recordet vel aliqd facit qꝫ extraneum videtur.
Embula quidẽ est qꝫ est sile harũdini: ꝛ embola dicit foramen lõgum in fistula.
Esterguar.i.aiudẽ: herba de qua fit assa fetida.
Elcheis locus qui dorso cum vis iungitur.
Elem.i.tediuz vel tristicia de futuro ꝛ facit vigilare.
Embroca.i. infusio cũ ab alto proiscitur.
Empinia.i.sanitas.
Eldi dunelic.i.corona regis.
Enfestides.i.ypoquistidos.
Embut est sperma alma flozẽ faciens citrinum.
Elankid.i.racemus.
Eracruchis: vel almerachu alacome alba.
Eilbaugue cardamomum.
Eiufestidis.i.herba hircina.
Ezeleurge fit de farina et aq̃ et melle in oleo frixa.
Ebel.idest sauine.

F

Fesiche genus tuberum.
Firfir genus portulace.
Falfasa.i. grana impinguata.i. fulla vel semen trifolij et melius citrinum.
Ferecemisch. idest ozimum gariofilatum.
Fu.idest sistra.
Fesire.i. vitis alba agrestis nigra ꝛ vocatur bautaiam.
Felfese met.i.radix piperis ꝛ eius lignum.
Feluzaarazi.i. fel elephãtis.
Fenich.idest lapis vel cam.ꝛ est lapis.
Facozij preparator.
Fudengi. i. broum. s. semen nigrum.
Feudeñ.idest cor.
Fucca. idest potus qui fit de ordeo et aqua.
Fusiricũ medicamẽ ad scabiẽ
Fufel.idest piper vsuale.
Fucahilesus genus arthanite species botormarien.

Fettrat.i.interpretationes.
Fesires semen etheui messes=
sidar.
Fulfulimon.idest ozimū mō=
tanum.
Fozis squinātia.i.supiozis.
Febana.i.peonia.
Felucearaci.i.arboz litij.
Faufel herba que assimilat
nuci muscate.
Felifelan.i.agnuscastus.
Faba egyptiaca.i.bapzauis.
Farmatia.i.catarticum.
Fasuricon.i.prassion.
Fidē.i.pānus q̄ opilat os va
sis: vt p ipsum possit exire
vinum vel aqua: et p̄cipue
si fuerint sanguisuge ibi.
Faufel.i.auellana inda.
Famaticon.i.almermur.
Fimicon.i.iusq̄amū nigrum.
Fascemus.i. arboz mane et
est tincta asia.
Fagus.i.cētaurea minoz.
Ferselen.i.dās digestionem.
Feilueragi.i.litium.
Forbion.i.euforbion.
Facahatra.i.squinantum.

G

Godisie dicit abiscen
q̄ est gen⁹ tuberis.
Gasdia.i. tyriacium
Galmenech.i.vna spēs elki:t
fm q̄sdam est nux vomica.
Geuseir.i.oppoponax.
Gausima basilicon demonis
Gelbur spica alba flozem fa=
ciēs citrinum.
Gar.idest laurus.
Gasit.i.cupatoziū.
Gesse qñ oculi ꝓpter dozmi=
tionem aperiri nō possunt.
Granazelē.i.piper ethiopum
Granum viride.s.semē lētisci
fructus quidam est.
Gedeguil.i. vias vel canale=
os coa.
Gazel.i.capzeolus.
Garab.i.lachzyme.
Guauansem gen⁹ colūbaruz.
Gesse.i.duricies palpebzarū.
Galsama caro est pāniculosa
annexa palata sub via pen
dēs cooperiēs caput carne
Guasemabzas.i.stellio.
Guasmeniz folium nil.
Gumozati cōfectiones liqui=
de quas mulieres faciunt
ex quibus liniunt faciem.
Geusmeti nuces sunt cuiusdā
arbozes equales facte in lō
gitudine vsq̄ ad mozte dō=
lozem faciunt.
Guasac.i.galbanum.
Garumphal.i.gartofili.

H

Hochoen silis est ca=
loze:lz ea maioz sit
z vocat magarga.
Hoz.i.nasturtium.
Hasse ysopus hyspanie est.
Hasec herba expēsa sup terrā
multos habēs ramos q̄ dicit
cicer imperatoris: qz semen
eius spumosum est vt cicer.
Hara.i.iuniperus.

habel.i.colũbit.i.glimi fistici
Herua.i.resi.i.spẽs dactyli.
Hebel sauina vel iuniperi.
Harmel herba est.
Hasce.i.santonicum.
Hiscimati constrictio.
Humara.i.iohanitius.
Helcalborum.i.terbentina.
Heel cardamomũ maiꝰ amomũ ꝛ achorus ꝛ asarũ inde ꝓ alio ponit in medicinis.
Hellius idest viscus.
Hezereasen vitis alba: et ẽm quosdam raphanus.
Herbangue cardamomum.
Has semen anachabius.
Hod.i.lignum aloes.
Hasascrũ rahan salarmonia.
Holus iudaicũ succꝰ plãte q̃ dicitur planta hircina.
Hesden lignum indum notuz humeute amomi.
Habaras staphisagria.
Harmel fructus iuniperi.
Holcalibat.i.terbẽtina.
Hosmatũ.i.q̃rta pars libze.
Humema.i.amomum.
Hortelesen xylobalsamum.
Habal atula.i.cucube.
Hocorus.i.liquiritia.
Hosus iamenicus.i.bertus.
Hercalibar.i.momith.
Hedriamon.idest iulep.
Hymemati.i. ẋga lõga quã deferunt sarraceni in capitibus suis.
Herelaten.i.hestiomenum.
Helkalibat hac lalbatim.

I Dromel.i.aqua mellis.
Ielsse.idest duricies palpebre quãdo vix eleuatur.
Iuiuez.i.siccomori fructus ꝛ sunt sicut sicus agrestes acetose et dure in quibus semen vt papauer sonat.
Iudae.i.polium maius.
Ifidebati.als ifidabegi.idest taphea alba.
Istigatus salsa q̃ fit ex aniudem et aqua et sale.
Iraſalepidos.i.gipsum.
Ibelice.i.cardamomũ minꝰ.
Iudebet.i.cibus qui vocatur rizi.
Iudebigi.i.cibꝰ qui fit de micis parue placẽte ſnp quas cadit pinguedo pullorum colũbarum cum assantur.
Iobadia.i.poliũ minus.
Iudeben.i.mice de adarmacha super quas fundatur pinguedo pullorum columbaruz quando assantur.
Iosbague.i.nux muscata.
Iulep.i.syzupus simplex.
Inciſio alteruch.i.venarum que sunt in labijs.
Ignis salferiosiati.i.sacer ignis et persicus idem est.
Idrie aque vas.
Iuiuez nascitur in egypto et est similis ficui.
Iar fluminis est planta similis ficui.

Jabrot est radix mādragore siluestris.
Jgil est animal.
Jaherit.i.labia intus.
Jelbeth.i.pfunditas somni.
Jasidetam.i.tafeadata.
Juti.i.egritudo quā aliqs incurrit ppter timorem.
Jucubus.i.strāgulator.
Jnterfector adib medicina q̄ dam.
Jnterfector canis herba q̄dā
Jnterfector patris.i.satyriō.
Jeusemy.i.sambacus.
Jueregeliē instrumentū quodam super ignem positū per quod distillatur.
Jagueris.i. electuaria nihil amaritudinis habētia ⁊ boni saporis siue sint solutiua siue non.
Jstimbre.i.cum comedit homo non ledit ipsum.
Jafoc.i.sinciput.
Jpoquistidos herba hircina
Jascas hō stans oculis apertis ⁊ non mouens eos.
Jschiro vl' schirosis.i.apostema lapideū.s.melancolicū.
Jarierd.s.semen assatim.
Jati.i.falfasa.
Jouar id est radix palme siluestris.
Jliati.id est vatis.
Julmar.i.balaustia.

K

k Aib.i. lac acetosuz.
Keisim.i. leuisticuz.
Keisim hoc ē simile ferule habēs semē albū lēticule simile.
Keneutri dicit Dyascorides q̄ est herba in vere nascēs q̄ ramos hz longos ⁊ folia lōga ⁊ comeditur cruda et vocatur caulus al's camalus.
Kilus succositas.
Kilbal.i.grana nascentia in tremula arboze.
Kirat genus ponderis.
Keiri flos est.
Kisen barabe.i.vermis citrinus.
Kistis vas fellis.
Kelēgi.i.solatrū hortolanū.
Kaficu est pondus.
Kemū est mensis.
Kucarum est pondus.
Kikaar vel kiken est gumma horribil' saporis.
Kerad.i.dragagantuz.
Koli ē species salsuginis fortior q̄ sal.
Kafariton interptatur edus.
Kehan salmoria inuenitur i montibus saphati.
Keisim romanū.i.siseleos.
Kilix.i.salix de torrente.
Keiri flores quidā quor similes violis in colore. alij sunt glauci.in nocte tñ relucētes et nō in die vt odor violarū.
Karusis.i.semen tamariscī.
Kesilefustes sūt nigredini attinentes radicibus rubee similes.
Keste.i.herbus.

Kist id est libra ꝛ dimidia.
kildarij id est filix.
kerfe.i.cynamomum.
Kiua. id est galbanum et est gummi pastinace.
kalagie.i.cibus qui fit ex pulmone corde et epate incisis minutim et cum oleo frixis in quo post remotionem predictorum ponitur paruz aceti et oua ꝛ zapharanum.
kebikegi herba ẽ portulace similis:sz cũ frãgit emittit lac.
kise cib⁹ q̃ fit de simula ordei.
kekingi species est solatri.
karabiti apostema caliduz in velamine cerebri.
kirtubit est colox sanguis putrefaciti in facie.
kathemen.id est puluis.
karkt.id est tortelle.
kiteran genus arboris que facit gũmi quo corpora inungũtur et non putrefiunt.
kismes id est passelle parue sine granis.
kerna.i.pentadatyli.
karfati cinamomum maius.
kaisur alhaset.
keikeric gumma est.
kekililelit elinalit mellilotũ.
kult.id est gummi.
kekelẽgi.i.cõfectio inda.
kosen.i.cortices glandium.
kimolea.i.marmor minutum in loco viridi inuẽtum quãdo ponitur in aceto.
keisim cãpestris.i.siseleos.

keskenti.i.cõfectio persica.
ker kefebe id est cubebe.
kalus id est permixtio.
kindikion id est herba que similatur alke sesefren:et cum ea abstergitur nitrum.
kitran est quod emanat de cera cum comburitur vel instar olei fraxini extrahitur.
kitrã est illꝺ q̃ liniunt naues: ꝛ postꝙ sunt parate cuz pice.
Kemonkaymen : id est silermontanus vel siseleos.
Kebikẽgi.i.lupin⁹ siluestris.
kaharabe persice rapiens paleas latine.
Kaldaru est asaran.
Kusule est lignum.
Kumelium est species de mezerion nigra mortifera.

L

Ltiũ hoc fit de aq̃ in q̃ coquuntur corꝛtices berberis.
Laus id est amigdale amare.
Legia gen⁹ titimali est:id est laureola vel esula.
Leoizene hoc fit cũ amigdale parumper trite et in melle dispumato posite coquentur ex quib⁹ parue pillule formãtur et sic comeduntur.
Litri.id est bliti.
Lupuli id est volubilis.
Luf.herba est serpentaria.
Lapis algali ẽ silis ossib⁹ elephantis.
Lapis alkali est lapis habẽs

supfluam dulcedinem.
Lapis lune inuenit in terra arabsi t hz splendorez lune t inuenit in augmēto lune.
Lepus marinus est aīal ostra cum lutosuz lagueris sunt ele ctuaria nihil amaritudinis habentia siue sint solubilia siue non.
Lachalech arabice sunt pul=ueres odoriferi mixti cū alti=quo odorifero.
Lapis lacteus ē lapis qui fri=catus cū aqua reddit eā.
Lactei coloris lapis tamē est cinericij coloris.
Libue id est pure.
Lutū armenū.i.bolū armenū
Lacurac.i.terra sigillata.
Lapis iudaicus agapis.
Lac papaueris opium.
Lupinus faba egyptiaca.
Lingua auis fructus fraxini.
Lutū comedendū id est lutuz quod dicitur et ad comedēdū sapidū:semē album habēs sa porez māne liquiritia magne māmille canis persica ligua.
Litargia subeth.i.obliuio.
Lubriera.i.almea:alij dicunt q sit currens t alij sicca.
Luben.id est thus.

M

Magahare id est ci=barijs de lactet car ne murahabatis t conditis aut in sole fiunt sine igne vt zuccharum rosarum.
Mes id est grana pua faseo=lis minora habētia oculuz in medio sicut oculus faseoloz t vocat farrola.i.faseoli pui.
Masal hoc fit de lacte aceto=sor t farina ordei: et est cibus qui post butyri extractionem remanet.
Malialeb fructus niger cu=iusdam arboris id est nere.
Matie vocat maiorana hīs hastā vt hasta aneti.i.mu.cu=ius corona siue assil'at corone semē ho ei9 vt ciminū ē sapor autem est vt sapor fisticis qd bonum habens odorem.
Mumia res ē q inuenit in ter ris vbi mortuoruz corpa aloe cōdiunt a quib9 humor mor=tui cum aloe mixtim resolui=tur t similatur pisci marine.
Meizahara id est sene.
Menederia.i.cataputie.
Mugath hoc dr eē radix gna te agrestis.t dicit esse radix nessez id est tremule arboris.
Mezerion id est leo terre qui a quibusdam dicitur esse lau=reola t a quibusdā anabula.
Merdasengi id est puluis de plumbo combusto:t hz quos=dam litargirum.
Muraba id est conditum.
Mescartarmesir id est pule=gium cum vino.
Mellis storaci pure medulle.
Miua sy.de succo citonioz et pomoz et granatorū dulciū t

acetosorum ⁊ vino factus.
Memirēsim.id est celidonia.
Musachnima illud de quo nitantur vasa ⁊ scōm quosdam aqua viteraticorum.
Mugat.i.radix vnde fit asa.
Musaguarat.i.salsa id est cibarium qui fit sine car.
Maradi.i.curuatura brachij.
Mutagenat id est cibus qui fit in cazola.
Mulachia id est malua curta vel maior.
Mucha.i.ps q̄ de ocko videt.
Maroth .id est radix similis annidem: ⁊ tñ debilior.
Migradi id est forfices.
Mirac.i.iterior pellicl'a vētrj.
Mixturum id est mensura.
Mozissa vel mozsiatuz id est almuri.
Mutilago.i.banositas.
Musaguatim.i.terra in qua sunt colles parui.
Melachion.i.opium.
Meimeran id est celidonia.
Mesus liquor acetosus.
Midoat similiter liquor.
Mest.id est lac acetosum coagulatum.
Mirac pellicule super sifac.
Magra.i.creta rubra.
Medum herba fetida.
Marinacur.i.marubium.
Masal fit de lacte acetoso et farina ordei.
Madac bdellium.
Marcur id est carmec.
Mesen id est locus qui est cinctura inferius.
Maiorana grece dicitur auricula muris.
Marsilia faba lupina.
Meta id est storax.
Mersuleu lingua.i.asparagi.
Macam id est emplastrum.
Molachia malua ortiua.
Malmeē.i.farina creticoruz.
Marchas.i.citrini a loco.
Mulche alkase.i.bdellium.
Mezanella.i.camomilla.
Men id est manna.
Melachion id est opium.
Mastilke:id est mastix.
Mor.id est mirrha.
Mersamec id est extenuatio cū fit vel eminentia vmbilici.
Meseraice id est vene graciles que sunt in epate.
Miringua.i.recte cerebri.
Marosmos.i.species.v.hetice ⁊ dicit congelatio.
Malleid.i.lac vaccinū cōcussum de q̄ extractū est butyrū.
Mina.i.syrupus de citonijs.
Mel alumen storax liquida.
Mudimon.i.bdellium.
Markade.idest opium.

H

Habac.i. fructus sydre.i. iutube siluestris vel vue siluestres.f.labrusca.
Maragil.i.nuces indice.
Misabor.i.lutū comedēde.
Memen.i.sisimber.

Resun.i.rosa se.i. sambucus siluestris.
Reeresunci dicit ee rosa asinina dicit q ẽ species indie.
Raphta. s.petroselleũ albũ.
Rabati qđ fit in septemtrionali parte.
Rabachya istud est eius magnus: cuius est granũ vue.
Ruces memithe.i. castaneole ad tẽpus dormire faciens et nascitur sibilie.
Rapi siluestris.i.rapistus.
Rabit in potu qui fit ex dactilis vel ficubus vel ex alijs vel ab vuis.
Rucla.i.ea quibus post cibũ vtimur vt citonia cauatiana et acetila.
Rucã.i.locus vbi collũ iungitur craneo.
Rarcotica.i.stupefactiua.
Ressestengi.i.amilum.
Rerideri.i.spica romana.
Rereg̃na.i.cerasi siluestres.
Renuca.i.ameos.
Remebrest.i.sorbilia.
Resesengi.i.scolopẽdria.
Rardium.i.oleum.
Rithabã.i. corium super qđ iacent homines.

O

Orthi.i.artaria q̃dã.
Oleũ ademest.i. laurinum.
Orali stamenia de serico.
Ossa sisamina sunt parua, replentia vacuitatem iunctura

Osaragij vel otsatagu.i. virga pastoris.
Osathar.i.origanum.
Oampharicon herba que vocatur grameia.
Oaman malta marte.
Ocleruca.i.pendactyli.
Offen.i.opium.
Oleum de kerua.i. de semine palme cristi.
Olus iudaicum. idest nalua agrestis.

P

Pheludes vel phelu=den fit quando mel tamdiu coquitur vt cum supra marmor oleo inunctum proijcitur vt induretur quod postea incisuz frustatim

comeditur.et sic sunt penidij de melle.
Pumex vocatur lapis cozij preparatur et vocatur fenix ac lapis vulcani.
Phihis.i.rapax.
Ptisis.i.ariditas.
Petroselini aut semen apij montani macedonici.
Pipaque holus est.
Pupilla oculi dicitur apium aque.
Paroxismus. i. exercelatio egritudinis.
Pastus columbarū et camelozum est herba habens granum sicut granū mirti.
Pes locuste est maneries oleris.
Peltealis vel clipealis.i.cartilago epicliti.
Pecten plante est pars manus inter rachetū et digitos superiozes.s.clete.
Papartinum marinum.i. species laticinij.

Q

Quent: vel Querich. id est sulfur.
Quercus terre camedreos.

R

Rab dactyli sunt humidissimi qui nisi statim comedantur dissoluuntur et fiunt quasi mel et non habent ossa.
Robile gummi est.et dicunt quidā qđ sunt cicercule.
Rauedseni.i.reubarbarū bonum a loco.
Rebite cicade marine.
Reka. i. aqua que super lac acetosum eleuatur.
Reib.i.lac acetosuz vel men.
Resiu.i.pentadactili.
Rob.i.succus vsq; ad spissitudinem decoctus vel tertiam partem.
Rauux.i.confectio de qua fit gallia.
Roonati egritudo est in qua homo semper ridet.
Rusatigi.i.es vstum.
Ramex.i. locus sub anchis.
Raā sal armoniaca similis est aneto.
Rachaialhamē.i.fumꝰ terre
Rasas.i.stagnum.
Ret.i.iuncus de nilo de quo fit achatia.
Reburet herba portulace similis:sz cū frāgit emittit lac.
Rubine.i.sapiētia abluta.
Rean.i.myrtis.
Ratmegi.i.colofonia.
Radix arboris marine. idest attanasia.
Rasan.i.penna vel penem.

S

Semericon species apij cāpestris.
Simar lactuca.
Sarthar.i.ferrū.
Siseleos.z ē aliudē romanū
Suful:hoc fit qñ puluis tacitur in os: et postea vino vel

aqna transglutitur.
Segem.i.sanguis drachõis.
Senegi.i.amilum.
Sapa.i.de succis fructuũ ad spissitudinem decoctis vel de herbis q̃ fiũt ex aqua aliqua buliẽs miscet bis vl̃ ter mul totiẽs ex zucharo vel melle.
Satirion testiculi vulpis et dicitur alebre.
Sticados arabicum.idest cã phorata.
Secamiabin.i.oximi.
Sare.i.pustule.
Sirac.i.felix.
Sãguich.i.triticũ fractũ cũ multa aqua coctum.
Sahara.i.insomnietas.
Sicla.i.blita:t est herba saporis euancli.q.vilis.
Saal.i.demon.
Serai.i.pira porcina.
Saphati.i.pustule faciei et capitis vel rubor faciei.
Seea.i.sticados arabicus.
Siga.i.storax liquida.
Saien.i.sanguis drachonis.
Salegea.i.capsia lignea.
Sel.i.sambucus.
Sumisar.i.brussus.
Sibag. idest falsa que fit ex aceto et carui.
Sckebrugigi.i.oppopanacis.
Saculi fudurõ.i.scolopẽdria
Sectarag i.i.capsia.
Senchar.i.pes colũbinꝰ cũ quo tegitur oculus vel cera.
Secturegi.i.fumus terre.
Sief.i.trociscꝰ parꝰ de quibuslibet rebus ad oculos.
Secantabin.i.zucharum ro. vel mel ro.
Sunis.i.vizella.
Seifmemithe: istud hoc mõ fit succus memithe in sole desiccat.t ex eis informãtur pillule vel magdaleones parui.
Sauic.i.ordeũ vel triticũ fractum in parua frusta.
Senes.i.lac acetosuz coagulatum sine sale.
Sisonium oleum est.vnde fit oleum sisaminum.
Sedenigi.i.emarhites.
Sicos.i.congelatio.
Suc.i.gallia muscata.
Sahaphata.i. rubor faciei cũ pustulis t cutis duritie.
Sumachia.i.cibus qui fit cũ succo sumac.
Sercinus.i.thorax vel ossa pectoris.
Sebel.i.vene rubee que sunt in angulis oculorum.
Seiecht.i.mãdragora.
Secubugi.i.acetosuz t cuscꝰ.
Sehaniz.i.pãniculus q̃ est inter grana granati.
Sebzau vocat latine laureola et arabice thanagat et est interficiens.
Siregi.i. oleum sisaminum.
Subes.i.thaea.
Sedengi.i.semen canapis.
Sadaf.i.colera marina.
Sceratarac.i.cassia vel fumꝰ

terre.
Sucutin.i.semperuiua.
Sucutie.i.testiculus muris.
Secacul sigillū sancte Ma-
rie.quidā dicūt cōsolida.
Sufe.i.ysopus.
Scedeb.i.ruta.
Saboi.i.formicarum.
Secaniabin qđ fit ex zucha.
et aqua ro.tantū.
Sāsaran.i.abrotanum.
Secabinci.i.serapini.
Soloca.i.capsia lignea.
Scamonea.i.diagredium.
Serogen.i.hermodactili.
Setherig.i.fumus terre.
Satre.i.origanum.
Salsifamosa.i.spica.
Seken sebubati.i.arbor cro-
ci hortulani.
Semini.i.butyrum coctum.
Singulosa.i.abrotanum.
Spica altib.i.spica inda.
Saraa.idest emplastra.
Sarati.i.pleuresis.
Satib.idest medicina.
Seberegi.i.lac ordei.
Scētis.i.sanguis drachonis
Sathar.idest pithima.

T

TArchō.i.saturegia
Talea.id est caput
palme.
Taro.i.lentiscus.
Talisafar.idest macis.
Therid.i.mice panis quibus
superfunditur ius aliquod.
Taxil cibus est q̄ fit de lenti-
bus coctis cum aqua.
Tanagat.i.lactarola.
Tozarit.i.ypoquistidos ille
species vini.
Tarasacon species cicoree.
Tuctameius.i.pulegium.
Tirasaton.i.endiuia.
Tagandes.i.piretrū.
Tefisien.idest ruta agrestis.
Tabasir.idest spodium.
Tulusius.i.vinum coctum.
Teraniabin est quasi māna.
Tratathi sunt fruſtra ligni-
nodosi habētis grossitiē vni⁹
digiti.
Tarasilon est planta similis
croco hortolano.
Talk est maneries terre alla
ta de cypro.
Tincar est fuligo.
Talacon acabrusi.i.spēs eris
Turesulc.species piscium.
Turfic est amoniacū.
Tubel est id qđ cadit ex mal-
leatiōe sup metalla siue ferrū
Tirsum est septūber.
Talim est masculus strutio.

V

VArac indi.i.foliū
Varices.i.vene tor
tuose in crurib⁹ vel
alibi.
Venec citrine.idest radix ce-
lidonie.
Vsnee lanugo que in arbori-
bus ⁊ etiā in lapidib⁹ ⁊ in pa
rietib⁹.⁊ hec dicit epatica.

Z

Arur id est sorbe.
Zarãbet.i.zedoaria.
Zaroze.i.sorbe.
Zubd.i.butyrum coctum.
Zufeferade.i.radix mandragore.
Zarainit vel masmacora. id est aristologia longa.
zodie.id est cyperi.
zondebeust.i.castoreuz.
zufefe.i.iuiube.
zelu.i.piper ethiopũ.
zeleniabim.i.syrupus ros.vel mel.ro.ꝑ vtroq; ponitur.
zaruab.i.psilotrum.
zahir.i.dolor extẽsiuus ⁊ abrasiuus intestini recti.
zinzibis.i.zinziber.
zudebester.i.castoreum.
zuliemeni.i.corriza.
zulid vel zuba.i.butyrum crudum.
zurũbeth.i.arbor cui⁹ lignuz assimilat ligno de nasaar.
zurũbet herba similis ciperi.
zinziber caninũ ẽ species oleris cui⁹ folia similãtur foliis salicis: credit q; sit psicaria.
Zuleluge hoc fit de farina adamarche ⁊ aquat melle simul mixtis et in oleo frixis.
zafranuz vel zafran.i.crocus orientalis.
Zaruab.i.folia arboris magne non faciens fructũ similis salici habens odorẽ citri.
zumar.i.viride eris.
zirabegi vel zirabet.i.cibus ex carne cocta ⁊ ouis simul.

¶ Antidotarium rasis in quo ꝺtinent cõpositiones pluriũ medicinarũ ad diuersas dispositiones et multor oleor.

¶ De aptatione medicinarũ ad diuersas dispositiones vt possint sumi sine horripilatione. Cap̃.primũ.

CE aptatione medicinaruz vt sine horribilitate possint sumi ꝟm Rasim pillule mirabolanor q̃ sunt cõposite nõ volẽtib⁹ sumere decoctionez. ℞.c.mirabol'.citrinos ⁊ ꝺquassatos submerge in aqua:ita vt coopiatur aqua ⁊ expositiõe soli septem dieb⁹:deinde cola ⁊ aquã reserua:et super eosdez altã aquã mitte:⁊ ꝓmitte tãdiu donec fiat absq; sapore:deinde repone vtrãq; aquã in vase vitreo ⁊ obtura os cũ panno lineo:et ꝓmitte donec inspissent aque in moduz mellis. Postea serua tãdiu donec pillule formari possint: ⁊ accipe ex eis.v.pillulas vel.iiij.⁊ resolue cũ zucharo. ¶ Si volueris remouere asperitatẽ ꝺfice cũ viscositate psilij:purgant enim sine labore et sine horribilitate sumũtur.

¶ Medicamẽ ad epilepsiã detur pueris ⁊ delicatis. ℞.suc:

ci squille penid.coque et mitte piperis nigri.ʒ.i.zinziberis quantum est medietas penid.et da.ʒ.iij.
¶ Medicamē aliud.℞.sticados partē vnaz siseleos.iij.ptes spatane partē mediaz:zinziberis:pipis:añ.vi.partē:squille assate ptē mediā.ꝯgregenť ꝛ puluerizenť:ꝛ pone amigdalarū dulciū ad pōdus oīuz:cōfice cū melle vel penidijs ꝛ cuz zucharo pueris cum alphita aut in forma stomatichon.
¶ Medicamen ad tussim siccā ꝛ vigilias:ꝛ fluxū humorum ad pulmonē:accipe semē papaueris albi.ꝛ molle ꝛ misce cū rob vini:ꝛ coque ꝛ mitte oleū amigdalarū dulciū ꝛ buliant donec inspissenť:ꝛ da quotidie coclear quasi vnū.
¶ Ad leuco flegmātiā oximel purgās aquā.℞.aceti fortis lib.ſ.aq̄ lib.ſ.esule.ʒ.i.infunde in aceto ꝛ aq̄ p̄ septimanaz i.postea buliāt vsq; ad cōsumptionē medie partis:ꝛ adiūge lib.iij.zucharī:ꝛ coque donec fiat syrupus.iste eniz syrupus purgat sine nocumēto:ꝛ est sine horribili sapore:ꝛ si habuerit epar calefactū vice aq̄ pone aquā ro.ꝛ si stomachus fuerit debilis mitte succū citoniorū acriū. Sed debes cōsiderare quātitatē fluxus a prima die:ꝛ ſm hoc minues vł addes:ꝛ si aliq̄n dederis ꝛ nō laxauerit dabis primo pilť.quas dicam postea:et post q̄ttuor vel.v.sellas dabis istū syrupū.Et si eger debilis fuerit ꝛ syrupus duxerit ter vel q̄ter:noli addere in quātitate plus:qm̄ quotidie purgabit parū:ꝛ paruz dabis quotidie de syrupo facto:ꝛ sunt qui ꝓuocāt vrinam.
¶ Pillule laxātes aquā citrinā fortiť, sine horribilliate saporis infunde esulam in forti aceto per vnaz septimanam: postea sicca puluerizа et accipe ex eo vnam partem:ꝛ squame eris vsti mediam partem:ꝛ euforbij.viij.i.partis zucharī ad pondus oīum dissolue zucharum:et confice cuz eo alʒ medicinas:et informa pillulas.¶ Si autem volueris quod sit informa electuarij bene poteris.Sed debes considerare ꝙ in qualibet doſ.sit de esula.ʒ.v.et squame eris quarta pars.ʒ.i.euforbij.vi.pars.ʒ.i.¶ Et si volueris poteris dare sicut stomatichum vel alphula.
¶ Oximel ꝓuocās vrinā ꝛ valens ydropisi.℞.semē cucu.ꝛ cucur.se.endiuie:añ.ʒ.ij.se.apij.ʒ.ſ.infunde i aceto et aqua vij.dieb⁹.postea cola ꝛ mitte tantūdem zucharī et cuilibet lib.appone.ʒ.i.aque cucu.al.ꝛ coque:ꝛ fac syrupum.

¶ Medicamē dissoluēs vētositatē i colica passiōe: ⁊ ē absq horribili sapore. ℞. zinzibe. piperis: aā. partē. i. ciperi: masticis. aā. due ptes. zucari ad pōdus oium: cōfice ⁊ denē. ʒ. iij. cuz cala: ⁊ in ista pas. valent calcanei bestiarū combusti.
¶ Sed multomagis stercus lupinū album cum zucharo qz he medicine absq horribili sapore sunt.
¶ Medicamē ꝓuocans vomitū. ℞. se atriplicis partē. i. sal. partes. vi. mell'. aut māne q̄ magis vomica est: ⁊ denē ex eo quasi tres doses de semine atriplicis sicut. ʒ. iij. ⁊ vni⁹ q̄rta.
¶ Oximel ꝓuocans vomitū. ℞. raď. cardi. que solet comedi. ʒ. ij. pulpe melōis. ʒ. ij. infunde i lib. i. aceti ⁊ in vna aque ⁊ malaxa eum manu ⁊ buliat cum tantūdem penid. aut duabus lib. mellis: ⁊ fac oximel ⁊ propina.
¶ Medicamē dulce ad ydropicos. Accipe esulam ⁊ pista cū dragagātor amido: ſz esule sit. i. ꝑs amidi. iij. ptes dragagāti ꝑs. f. ⁊ de zucharo q̄ptū sufficit da. ʒ. f. purgat eñ aquam fortiter: ⁊ si senserit arsurā in gutture bibat parū olei amigdalaꝝ dulciū: ⁊ si supueniat nausea bibat paꝝ de succo citonior̄ donec incipiat fluxus: ⁊ tūc abstinendum est a succo.
¶ Ad mictū sanguinis cum vrina: ex plaga in vesica: vel vir ga sicut cum principio mictus cum vrina exit sanguis. Accipe Rob de vino: et buliat donec coaguletur: postea sume ex eo lib. i. ⁊ misce cuz fa. siligimis: ⁊ da quotidie in mane. ʒ. v. est enim sepe expertum.
¶ Ad restringendū vomitū ꝓbatū. Accipe mora celsi nondum perfecte matura: ⁊ desicca ad vmbram puluериza: ⁊ da ʒ. ij. post illius puluerizationē: ⁊ aufer vomitū eadem hora.
¶ Penid. quib⁹ assuci medicus vtebaē ad tussim ⁊ fluxum insil'. ℞. syrupi rosati in quo plurime rose sint lib. i. coq̄ sup ignem donec coaguleē: postea misce gūmi arabici vsti. ʒ. i. amili vsti quartā partē. ʒ. postea extēde ⁊ fac penid.
¶ Ad cōstipationē pomū qđ debet in manu sua patiens retinere: vt odoret ⁊ assellabit. ℞. scamonee. aloes: mirrhe: nigre. ʒ. i. esule colloq̄ntide: ana. ʒ. i. ⁊. f. puluerizenē: et cribellenē per pannū spissum ⁊ conficiātur cum succo coriandri viridis ⁊ ex eo informa duo poma que patiens teneat in vtraq̄ manu sepe adinuicē mutādo: vt per motū calefiant: ⁊ aer fortius immutetur: ⁊ sic fortiter laxabit. ¶ Sed caue ꝙ

precedant aliqua mollificãtia:vel aliqꝺ digestiuũ.

¶ Ad confortãdũ cerebrũ ꝛ reuma intercipiẽdum. ℞.spice nardi.gario.laureole:cartei lignoꝝ:storacꝭ sicce.añ.ʒ.i.rute caraputie.añ.ʒ.iꝭ.piretri.ʒ.iiꝭ.capita alliorũ.x.gipsi.ʒ.i. euforbiꝭ q̃rtã partẽ.ʒ.masticꝭ.ʒ.iꝭ.olei antiq̃ lib.ℏ.olei ciceris nigri quãtũ elicit̃ a q̃ttuor almudis vl̃ asmidis:qꝺ oleũ sic fit:ꝯquassent̃ ciceres:ꝛ ponant̃ in olla noua:obturet̃ os eius postea cũ panno forti:postea accipe aliã ollaʒ vacuam cuius orificiũ sit amplioꝝ: et fode foueã ꝛ intromitte ollã vacuaʒ ꝛ alterã suppone ꝛ pone orificiũ alterius in orificiũ vacue:ꝛ ligne luto de stercore ꝛ fac in circuitu leuẽ focũ .quod emanat:elit oleũ citrinũ vel quousqꝫ manet oleũ a ciceribꝰ.

¶ De medicinis que ornant faciẽ Cap.iꝭ.

MEdicamen ad maculas remouẽdas nigras:et ad cutem subtiliãdam et bibificãda. ℞.farine lupinoruʒ quattuor ptes farine fabarũ.iꝭ.ptes:farine ordei vnã partem:seminis raphani partem mediam:farine lentiũ:amidi.añ.partem vnam:orobi quod dicitur carthena partem vnam:ꝛ dragagantũ partem mediam: semĩs cucumeris.iiꝭ.partes puluerizẽtur ꝛ conficiant̃ cuʒ lacte mulieris:ꝛ supponatur in facie per noctem:et abluatur cũ decoctione violarum ꝛ semĩs cucumeris.

¶ Trociſci ad faciem mundificandã et cutem. ℞.farine fabarum simile tritici.ana.ʒ.iiiꝭ.croci.ʒ.i.baurach.ʒ.iiiꝭ.conficiantur cum decoctione fenugreci:furfuris ordei: et fiant trociſci qui desiccẽtur ad vmbram:et cuʒ volueris dissolue:re dissolue cum aqua dulci ꝛ vnge faciem.

¶ Aliud forte experimentũ. ℞.lupini fabe:semen cucumeris lentiũ:ana amigdalarũ ama.farine orobi partẽ mediã: raꝺ.cãne sicce:amidi:añ.partes tres ꝛ vnius quartã:rizi loti partẽ mediã.raꝺ.liliꝭ celestis partẽ vnã:ꝯfice cũ aqua furfuris:et pone sup faciem ꝑ noctem ꝛ mane ablue.

¶ Aliud faciens faciẽ rutilare expertũ. Accipe lutũ ex quo aurifabri abluũt aurum ꝛ argentum.ʒ.viiꝭ.floris squinantis.ʒ.viiꝭ.raꝺ.liliꝭ cel̃.gummi arabici.ana.ʒ.xiꝭ.confice cuʒ aq̃ furfuris ordei:ꝛ in forma trociſcos:et sume vnũ et distẽpera cũ aq̃ et vnge faciẽ nocte ꝛ mane ablue cũ aq̃ frigida.

¶ Aliud accipe aquam furfuris cocti spissam sicut syrupus

ꝛ pulpam melonis. Et mitte in eandem aquã: ita ꝙ coopeꝛiat: ꝛ manu malaxa ꝛ expone foli ꝛ appone postea de bauꝛach quãtũ est quarta pars citruli: ꝛ dimitte sic donec exiccetur: ꝛ ex eo faciẽ vnge: ꝛ mane cũ frigida ablue.

¶ Aliud facies faciẽ rubicundã sicut rosa. Recipe farine luꝛpinoꝛum oꝛobi ciceris albi septẽ partes simula triticea partem vnam pulueriza et confice cum albumine oui et formatrocis. ꝛ pone ad vmbꝛam parũ ex eo distẽpera cũ aqua roꝛsarum et faciem vnge et permitte duabus hoꝛis.

¶ Medicamen ad maculas nigras mũdificat cutem ꝛ colorat faciẽ. Rec. scoꝛie argẽti aur. i. croci. ʒ. i. auripigmẽti ruꝛbei auꝛ. ℈. cõfice cũ aqua roꝛsarũ ꝛ inũge: ꝛ cũ desiccatũ fuerit per se cadet: et tunc accipe duas testas nouas et accipe aquã melonis ꝛ frica cũ aqua illa testas adinuicẽ: et si non habes melones accipe lac cũ puluere assium veteꝛuꝫ que inueniuntur in parietibus donec inspissentur et vnge.

¶ Aliud valẽs ad oẽs maculas in facie: ꝛ ad vestigia variolaꝛũ. ℞. palearũ veteꝛũ inuentaꝛũ in parietibus: ꝛ ossiũ inueniꝛum in parietib⁹. raȝ. cãne sicce ꝛ testas luti albi: amidi. aã. ʒ. x. lupini. ʒ. xvi. semen cucu. ʒ. i. ꝛiꝛi. ʒ. xx. capill. ve. ʒ. xx. aꝛistolo. long. costi. ana. ʒ. x. cõfice cũ aqua melonũ: et faciem vnge ꝛ ablue post. viij. hoꝛas cũ decoctione violarum.

¶ Medicamen valens ad multa: albificat faciem et rubedinem inducit: et multum durat. ℞. farine fabaꝛũ. ʒ. x. farine oꝛdei. ʒ. xx. semen cucumeris. ʒ. xv. amigdalaꝛũ dulciũ. x. ʒ. simule tritici. ʒ. xv. steꝛcoꝛum passeꝛum. ʒ. viij. lupini. ʒ. vi. cõficiantur cum aqua furfuris: et appone et mane ablue cum decoctione violarum et camomille.

¶ Dixit. D. si ꝙs acciperet semẽ cucumeris: ꝛ pistaret cũ tritico croco ꝛ myꝛrha ꝛ pulpa melonis: ꝛ iformauerit trocos erũt mirabiles i abluẽdo feces vultus ꝛ mũdificãdo coꝛpus.

¶ Medicamen valens ad crossitudinem cutis faciei: et manus. ℞. cere pinguedinis yꝛci. aã. lib. i. medulle cerui. ʒ. iiij. myꝛrhe. ʒ. i. vitella ouoꝛum. viij. liquefiat cera cum oleo violarum et confice alias species: et pone super locum notum. Sed nota ꝙ debemus vti istis medicinis pꝛecedente baleneo vꝛ ablutione cum aqua calida donec rubet.

¶ Medicamen confoꝛtans radices capilloꝛum mundificãs

caput et barbam ab humore corrupto. Recipe salis vsti pul uerizati tantundem zucchari conficiantur cum oleo et caput inungatur in balneo.
¶ Aliud faciens capillos odoriferos et confortans radices eorū. ℞. spicenardi sandali albi: costi cardamomi folij. añ. aureum vnum confice cum vino odorifero: deinde accipe ollam habentem orificium strictum in fundo perforatam quã linies intus supradicta confectione: postea suffumigabis cū mirabolanis limonis zucharo: vngula cabalma vel sandalis: ana ℥ cum fuerit desiccatū ex fumigio rad. ℥ pulueriz abis. ℘ Postea omnia cõfice cum vino odorifero ℥ iterum linias sicut prius: ℥ suffumiga storaces siccas: sandalis albis et camphora ℥ desiccatum vides: et ad vsum reseruabis. Ex quo parum resolues in vino ℥ caput vnges.
¶ Medicamen faciens oriri capillos statim: et ad eorum valens fixuram. Recipe succi foliorum salicis: succi myrte. aā. ℥. itij. ponatur in olla super ignem leuem: ℥ tãdiu buliat donec remaneat tertia pars. deinde puluerisa. ℥. i. laudani et mitte cum eo oleo myrte ℥ mitte totum in simul: de quo radices capillorum inunges.
¶ Dixit Di. q si caput fuerit lotum cum aqua myrte confirmat capillos: et eorum prohibet casum.
¶ Medicamen denigrãs capillos: ℥ facit eos redolere confortans cerebrū. ℞. papaueris nigri. ℥. ij. corticis nucum viridum. ℥. iij. laudani. ℥. ij. ligni aloes. ℥. i. gariofilorum: masticis nucis muscate ciperi: cynamomi. ana. ℥. ℈. mirab. emblicorum. ℥. i. ℥. ℈. nucis cypressi. ℥. iij. foliorum oliue. ij. ℥. et ℈. puluerizentur ℥ cõficiãtur cū mucillagine ℥ maluauisci: ℥ cum quattuor aureis alcãne rubee. ℥. ij. sed primo ablue cuz decoctione corticis nucum ℥ myrte: postea vngas: ℥ suffumiga cum laudano et moretur sic per noctem: mane vnge cuz oleo myrte et sic ablue caput: ℥ hoc est faciendum aliquib⁹ vicibus in longo spacio temporis.
¶ Aliud denigrans capillos ℥ faciẽs pulchros ℥ sine nocumẽto. ℞. galle frixe in oleo. ℥. i. draga. ℥. i. tartari combusti ℥. ℈. nucis cypressi. ℥. ℈. laudani aureos. iiij. ciceris nigrorum combustor aureos tres. baurach aureos septem puluerisa et confice cum tertia parte: ℥ ad pondus omniũ alcanne: et

confice cum vino odorifero et superpone capiti per noctem et mane abluas cum iure cicerum nigrorum: ⁊ inuenies capillos nigros quod non est faciendum nisi in longo spacio temporis est enim expertum.

¶ Alio denigrãs capillos. ℞. succi corticis nuci viridis. ʒ. iij. gladiũ. ʒ. vi. vini. ʒ. viij. buliãt ad ignẽ dõec remaneat tertia ps ⁊ mitte calcãti. ʒ. i. olei oliue lib. ß. confice ⁊ vnge.

¶ Aliud ad hoc. ℞. succi papaueris rubei: succi nucum viridium olei myrthe ter tm̃ conficiantur et vnge.

¶ Aliud denigrãs capillos. ℞. galle frixe in oleo. ʒ. i. alcanne. ʒ. ß. eris combusti. ʒ. ij. salisgemme. ʒ. ij. puluerizetur et conficiãtur cum aceto mixto cum aqua calida ⁊ superpone capiti: et desup pone folia attriplicis mane abluas cũ visco sitate maluauisci: aut psilij aut granox coctanorum.

¶ Aliud denigrãs capillos. ℞. litargiri calcis: ana pone in vi. libris aque et expone soli. iij. diebus: ⁊ quotidie moueas ter: deinde munge lanã ⁊ si nigrescit serua: sinautẽ mitte in aquã. vi. partẽ litargiri ⁊ calcis: et pone ad solem per alios tres dies et cola: et sic facies donec nigrescat lana: postea cum illa aqua confice alenam ⁊ appone capillis.

¶ Aliud denigrãs capillos qđ est mirabile in hoc. ℞. mirabol'. ni. galle. ana. ʒ. i. litargiri. auſ. i. embl. ʒ. i. nitri. auſ. ß. aluminis auſ. ß. eris cõbusti. auſ. ß. sal. gẽme. draganti. ana. auſ. i. puluerizẽtur ⁊ cõficiãtur cũ decoctione dactilorum: ⁊ superpone capiti: est enim valde mirabilis.

¶ Aliud faciẽs renasci capillos in supercilijs ⁊ in barba: accipe plumbũ: ⁊ fac ex eo mortartũ et pistellum ⁊ pone intus oleum ro. ⁊ myrtinum et pista tãdiu donec mutetur in col. plumbi ⁊ fiat spissum et munge locum quo vis facere oriri capillos et dimitte per noctẽ mane ablue.

¶ Aliud breue denigrãs capillos. ℞. alcanne ossium dactilorum. aã, cõfice cũ decoctione corticis fabarum ⁊ galle.

¶ Aliud faciens renasci capillos ⁊ pilos in supercilijs: et in barba fortet denigrãs etiã. ℞. papaueris ru. foliox myrthe capil'. ve. spice nardi: ciperi: feniculi: apij: emblicox nucis cy pressi. aã. ʒ. i. decoquant' i. iij. lib. aque donec remaneat lib. i. colla ⁊ colature addat'. ℔ lib. i. myrthe: et coque in caldario pleno vsq; ad cõsumptionẽ aque: deinde accipe cortic'. pini

laudani.añ.tertiã partẽ.ʒ.puluerizentur subtilissime ⁊ mitte in oleo miscendo vnge mane et sero.

¶ Aliud breue exptũ ad oriẽdũ capillos. ℞. ossiũ dactilorũ laudani.añ.puluerizeẽ ⁊ cõfice cũ oleo myrthe:⁊ vnge locũ.

¶ Aliud denigrans capillos et confortans casum illorum ⁊ est breue. ℞.nucis cypressi et decoque cuz vino et aceto.añ. et ablue ex eo capil'.

¶ Ad destructionẽ ortus capillorꝝ omnino remoue capillos de loco:postea vnge cũ viscositate psilij et aceto sepe aut cũ opio et aceto aut cum tartaro et melle: quod est expertum.

¶ Aliud ad idem vnge cum sanguine rane vel testudinis.

¶ Aliud ad furfura capillorum si caput fuerit calide cõplexionis:accipe ciceres puluerizentur confice cum aqua latri plicis et caput in ea ablue.

¶ Aliud ad idem si caput fuerit frigide complexiõis ablue caput cũ aqua colloquintide cum aqua lupinorum aut cum aqua in qua resolutum fuerit nitrum et fel tauri.

¶ Ad idem accipe furfuris lib.ij.remolliantur in aqua per diem et noctẽ:postea exprime et cola.colature admisce lib. i.aceti buliat et ex eo caput ablue.

¶ Aliud ablue caput cum aqua atriplicum et fenugrego et vnge cum oleo.lilij cel'.

¶ Aliud.℞.lupini absinthij.añ. puluerizza et confice cũ aceto et caput ablue ⁊c̃.

Compositio multorum oleorum. Cap̃.iij.

Oleũ turiulem sic fit.Accipe turiuleni.⁊ folia multa tẽcimini misce insiꝰ. frica manu sepe vel cum ligno alio die cribra ⁊ folia sup cribrũ remauebũt turiuleni inferiꝰ cadẽt:postea appone alia folia ⁊ fac sicut prius p ordinẽ per.x.dies:postea pista turiulẽ ⁊ extrahe eiꝰ oleũ cũ aqua calida.Et si volueris clarũ facere adde parũ salis puluerizati:hoc aũt oleũ est ca.⁊ humidũ dissoluit ⁊ humefacit cutem ⁊ capillos ⁊ aufert fissuras accidẽtes in manibꝰ ⁊ pedibus valet ad pruritũ siccum ⁊ ad spasmum de inanitione et bibitum expellit lapidẽ a renibus.Sed nocte stomacho qm̃ remollit eius vilos propter eius humiditatez et neruos eius relaxat et debilitat operationẽ virturis retentiue:⁊ digestiue ⁊ cito cõuertitur in colerã:⁊ inducit sitim.

¶ Si autem aliquis sumpserit ex eo ad põdus.ʒ.ij.cũ.ʒ.ij. de aqua aloes.ꝛ.ij.ʒ.passul.ieiunus valebit ad asperitatez corporis:ꝛ ad pruritũ accidentẽ ex sanguine ꝛ flegmate salso:ꝛ si addideris.ʒ.i.penidũ.erit vtilius ꝛ valet senib9 ꝛ frigidis a ꝓpone ꝛ cephalee:ꝛ iiectũ in nasuz valet emigranee: et torture faciei ꝛ epilepsie:ꝛ si ex eo factũ fuerit empl̃z cũ cera citrina ꝛ ponat sup apã durũ digeret ꝛ dissoluet.

¶ Oleuz rosa.fit sicut diximꝰ in ieiuno. Sed amitteret virtutem:fit autez tribus modis.quoꝝ primus est iste. Accipe olei oliue loti lib.i.ꝛ pone in vase vitreato:ꝛ pone in eo q̃rtam partẽ ro.viridium ꝛ opila caput vasis ꝛ suspẽde ad solẽ per tres dies:postea colaꝛ in vitro repone.ꝛ iste modus est melioꝛ oĩbus alijs ꝛ subtilioꝛis substantie.

¶ Secũdus modus est iste:accipe oleum ro.in eadem quãtitate predicta:et suspẽde in puteum ita ꝙ tãgatur ab aqua ꝛ dimitte sic per duos menses:deinde cola ꝛ reserua.

¶ Tertius modus sume oleum ro.in eadem quãtitate ꝛ pone in vase vitreo intus melleo illinito:ꝛ opila caput vasis. ꝛ submitte in ꝓfundo terre:in loco vbi nõ tãgatur ab aqua nec alia humiditate:ꝛ dimitte sic ꝙ duos menses: ꝛ oleum sic factũ magis acquirit odoꝛem a rosis q̃ prima olea.

¶ Laus eius:hoc oleũ habet ponticitatẽ mediocrẽ:est etiã frigidũ:tñ eius frigiditas nõ est manifesta nec eius ponticitas. ¶ Et si aliquis sumpserit ex eo in maioꝛi quantitate q̃ debeat:maxime si fuerit admixtũ cũ rebus mollificãtibus ꝛ constrictiuis sedat omnes doloꝛes calidos.

¶ Et si fuerit sumptũ per os valebit contra arsuram stomachi.Et sil̃r si ex eo stomachus fuerit vnctus. ¶ Et si sumptũ fuerit cum psilio abluto:et parũ ad ignem calefacto valet fluxui:ꝛ vulneribus inteſtinoꝛũ.Et si sumatur cum lacte caprino valet arsure vrine et vesice:et valet vlceribus renum: ꝛ caloꝛi eoꝛum:et est mirabilis in pas.dyabertica.

¶ Et si admixtum fuerit cum aceto:et infusum fuerit supra caput:valet cephalee ex caloꝛe solis:ꝛ fumositatib9 febris et freneſi non vere:ꝛ admixtum cum aceto :ꝛ ex eo corpus inunctum valet pruritui:ꝛ scabiei.

¶ Sed hoc non debet fieri nisi post purgationem corporis:ꝛ cum capiti accidit percussio cum fractura ossis in qua

appareat tela capitis tē.erit in loco san.colūbe vel turtu-
ris:ꝛ sedabit dolorem ꝛ admixtū cum vitello oui decocto.
Et super oculuz impositō sedabit dolorem:et cerotū factū
ex eo cum cera alba:ꝛ suppositum fissuris manuū ꝛ pedum
curabit eas. Similiter fissuris labiorum et nasi cum succo
plantaginis mixtum et ore abluto valet eius vulneribus et
vesicis valet etiam combustioni ignis.

¶ Oleum viol'.fit sicut ro.valet ad pruritū corporis ꝛ mem
bra extēdit spasmata ꝛ lenit asperitatē:valet fissuris labio-
rum ꝛ nasi ꝛ cephal'.ex calore ꝛ freneſi:ꝛ mixtuz cum lacte
mulieris statim mulcto:valet freneſi non vere et vigiliis:ꝛ
iniectū in auriculis p se solū vel cū lacte mulieris valet:ꝛ p
siringam in virgam iniectū valet arsure vrine:et mixtuz cū
ptisana:valet tussi sicce ꝛ asperitate pectoris ꝛ cāne pulmo
nis mixtū cum sera alba:et positum sup combustionē ignis
sedat dolorem:ꝛ apostema ꝛ mixtū cum farina ordei ꝛ sup-
positum heritipille:vel pleuresi dolorem sedat.

¶ Oleū nenufarinū fit sicut oleū rosax valet ad cephal'.ca.
vaporib⁹ cerebrū ascendētib⁹ vigiliis:freneſi:mixtū cuz ce
ra alba:ꝛ oleo rof'.valet apostematib⁹ stomachi et epatis
calidis ꝛ vehemēti siti potatū cuz psilio abluto valet vulne
ribus vesice ꝛ renū clysterizatum ꝛ valet arsure vrine.

¶ Oleum lilij celestis fit sicut ro.est autē calidū ꝛ humiduz
valet ad dolorē stomachi:lana in eo intincta: et in matrice
missa valet cōtractioni orificij matricis:ꝛ ei⁹ spasmo ꝛ apo
stematib⁹ q̄ fiūt in ea:ꝛ valet cephalee ex frigore iniectum
in auriculis valet dolori pcussionis admixtū cum litargiro
et cerusa:inducit cutem in vulneribus senibus.

¶ Fit aūt alio modo.℞.storacis sicce costi cāphore masti-
cis.ʒ.f'.croci. auī'.i.gario.cynamomi: ana.ʒ.f'. cōquassent
ꝛ ponant in vase vitreo cū oleo abluto ad pondus oium:et
flores lilij albi per diem vnā desiccati triginta numero po-
ne in vmbra per tres menses:et postea vtere.

¶ Oleum myrtinū.accipe foliorum myrti humidi lib. quat-
tuor quassa ꝛ pone in vino die ac nocte:deinde cola.et po-
ne in olla cum quattuor guttis olei oliue: et decoque super
prunas donec consumatur vinum:cola et vtere.

¶ Fit autē ex floribus eius sic.accipe ex eis quattuor.ʒ.ꝛ po-

ne in lib̄.vna olei:et ſuſpende ad ſolē duob⁹ diebus cola:et vtere. ¶ Fit aũt ex folijs trib⁹ modis.quoꝝũ primus ē talis. Accipe folia mirtiviridis ꝛ piſta:ꝛ extrahe ſuccũ ꝛ miſce cũ tantũdē olei oliue:ꝛ decoq̄ vſq; ad ꝯſumptionē ſucci. ¶ Secundus modus eſt vt decoquant̄ folia cuꝫ vino donec accipiat virtutē foliorũ cola et miſce cũ tantũdeꝫ olei et decoq̄ in vaſe duplici donec aqua cōſumat̄. ¶ Tertius modus eſt: vt accipiant̄ folia mirti viridis:et mittātur in oleum:ꝛ exponantur ſoli per decem dies: et vtere valet ad fluxibilitatem ſtomachi et epatis:eſt enim valde ponticũ ꝛ frigidum. Sed illud eſt melius in cuius guſtu inuenitur amaritudo et viriditas:et eius dolor eſt ſicut odor mirti:quo ſi corpus vngatur prohibet ſudorem:ꝛ confortat membra debilia:ꝛ fluxibilitatem iuncturaruꝫ:curat fiſſuras ani:ꝛ ſiccuꝫ valet cōbuſtioni cuꝫ cera alba valet vulneribus oībus ex quib⁹ manat humiditas ꝛ poſitũ ſup vulnera inducit carnē.ꝛ mixtuꝫ cũ laudano ꝛ capiti ſuppoſitũ facit ad ortũ capillorũ eoꝝ radices ꝯfortat:ꝛ ipſoꝝ ꝓhibet caſuꝫ:ꝛ eos denigrat:iniectũ in aures in quibus eſt venenum ipm deſiccat.

¶ Oleũ camomille ſic fit.Accipe flores eius ꝛ mitte in oleũ ꝛ ſuſpende ad ſolem decem diebus:deinde cola ꝛ ſerua.

¶ Fit etiam alio modo.Accipe capita camomillevirídis:ꝛ piſta:ꝛ accipe ſuccũ et tantũdeꝫ olei:ꝛ decoque ſup ignē in vaſe duplici donec ſuccus cōſumat̄:ꝛ remaneat oleum:ꝛ in illo oleo iterum mitte ſuccum.Et iterum coque ſicut prius: ꝛ hoc fac ſepe donec fiat oleum valde odoriferum.

¶ Valet laſſitudini:et cephalee ex melancolia:et gñaliter omnibus doloribus:ꝛ eſt cōueniens oībus opilationibus ꝛ eſt valde ſubtile. Sed melius eſt ex quo reſoluit̄ odor ſicut odor malorum macianorum.

¶ Oleum citri non fit multis modis.Accipe olei ʒambac. lib̄.i.corticis triũ citroꝝ pone i oleo:ꝛ morent̄ p tres dies. poſtea remoue illos cortices:ꝛ appone alios:ꝛ ſic facies donec tota virtus corticis mandetur in oleo. ¶ Fit etiam alio modo.Accipe citrum viride et rade eius corticem ſuperiorem cum vitro vel ferro ſubtili:ꝛ pone in olla noua cũ aqua roſata et oleo ʒambac.ꝛ decoque donec citrũ albeſcat mandetur eius vis oleo:tunc remoueatur ab igne:ꝛ dimitte per

diem:postea cola:colature adde succus camphore:t vsui re serua. Fit etiam alio modo.accipe citrum cum bene fuerit maturum et rade corticem superiorem:t pone in vase suffumigato ambra:t pone in oleo t moue decem diebus:deinde cola et adde alias rasuras vase primo suffumigato: t repone in vase stricti orificij clausi cum cera.

¶ Hoc oleū nobilissimū est t vtūtur eo reges t duces:valet ad egritudies sensū t ad tremorē accidentē in q̄rtana t q̄tidiana:valet ad dolorē iuncturarū.qr eadē hora facit q̄escere egrū:valet paralysi t tremori capitis cardiace t sciatice et dolori dorsi t iniectū i naso.valet epilepsie t emigranee.

¶ Oleum macianor sic fit:frica inter man⁹ mala maciana cū iurulem.Postea extrahe oleū a virulē:aut accipe cortices virides t pone in oleo t suspēde ad solē donec ius macianor mādetur oleo ꝯfortat aiam p suū bonū odorem valet egritudinibus melācolie bibitū vel extra inunctum.

¶ Oleū citonior fit duobus modis:sicut fiunt oleuz macianor valet emoptoyce pas.t cephalee et catharro calido:et calido aposteumati epatis t fluxui cronico q̄ fit ex calore clysterizatum:valet vulneribus intestinor manifeste.

¶ Oleum costi.accipe costi.ʒ.xxx.t pone in vino per vnum diez.et postea mitte lib.quattuor olei:deinde coque donec cōsumatur vinum cola't vtere:bibitū vel inunctū valet frigiditati stomachi et epatis t tremori qui fit in accessionibus febrium:pulchros reddit capillos.

¶ Oleum masticis.accipe masticis.ʒ.vi.tere' et ꝯcoque cum duabus guttis olei abluti donec cōsumatur tertia pars et cōserua:valet ad dolorez matricis qm̄ calefacit: t adiuuat retētione mediocriter:valet fluxui cronico t debilitati epatis:et vulneribus intestinor:et facit colorem pulchrum:et curat manuum fissuras et pedum.

¶ Oleum basiliconis gariofilati. Accipe basiliconis viridis.ʒ.tū.t appone lib.vnam olei et claude vas:et suspende per viginti dies:deinde cola et reserua. et si vis facere fortius muta basilicon in qualibet septimana. Et si volueris suspēde ad solē:sed qđ suspēditur in puteo est fortioris odoris.t qđ suspēditur ad solem est subtilius:valet cardiacis t melacolicis:confortat cor et reddit audacem.

¶ Oleū absinthij. Accipe flores viridēs. lib. i. ⁊ pone in tri-
bus libris olei abluti. ⁊ suspēde ad solē hoc oleum est valde
mirabile. deinde valet bibitū opilatiōib⁹ epatis: valet ycte
ritie: ꝓuocat mēstrua: stomachū debilē cōfortat: iniectū au
ribus interficit vermes factū ex eo cerotum ⁊ superpositum
stomacho debili cōfortat ipsum valet suffocationi fungi: et
bibitū cū oximelle aperit opilationes splenis et epatis.
¶ Oleum zirungem fit sicut oleum basiliconis valet cardia
ce tremori ⁊ timori bibitum aut inunctum.
¶ Oleum heris fit sicut ro. et est temperate complexionis
subtile: valet fatigationi lassitudini: et cephalee que fit ex
humoribus commixtis.
¶ Oleū aneti fit sicut oleū camomille: valet doloribꝰ acci-
dētibus ex vētositate: ⁊ mollificat duritiē apostematis vbi-
cūq; fuerit: siue in matrice: siue in alijs mēbris: valet lassitu
dini ⁊ dolori auriū qui fit ex ventositatibus.
¶ Oleū nucis calidū est ⁊ siccū ⁊ virtus eius est sicut virtus
olei de ben. ⁊ extrahitur post pistationē et expressionē sicut
oleum de iuriulem: ⁊ est fortis dissolutionis: et valet dolori
renum et vesice et fissuris ani. sed nociuum est stomacho.
¶ Oleū laurinū calidū est et siccum: ⁊ fit sic. Accipe baccas
lauri maturas ⁊ pista cū aqua donec supernatet oleum: et
aggrega oleū: aut decoque cū aqua donec cōsumatur aqua
⁊ remaneat oleū: ⁊ fortiū est illud qđ est nouum viride minꝰ
amarū: ⁊ est mollificatiuū ⁊ calefaciēs: ⁊ aperit orificia ve-
narum: ⁊ valet dolori mēbrorum ex frigida causa: valet sca
biei: pruritui: impetigini: q̄ fiūt ex flegmate salso valet alo-
pitie tyrie. Sed debet istud cauere habēs caput calidum.
¶ Oleū fenugreci. Accipe fenugrecū lib. i. olei. lib. vij. cy-
peri lib. ij. calami aromatici. lib. i. pone in oleo p decē dies
quotidie moue ter ⁊ exprime oleū ⁊ reserua: valet vlceribus
faciei mūdificat maculas: facies mollificat valet duricieī: ⁊
apostematibꝰ matricis: ⁊ difficultati partus ⁊ apostematibꝰ
calidis ⁊ intestinis ⁊ ano clysterizatū: ⁊ valet fissuris pedum.
¶ Oleum amigdalarū amararū sic fit. accipe ex eis lib. i. et
siccca et cōtere in mortario ligni donec fiat sicut medulla ⁊
funde desup. ʒ. f. aque buliētis ⁊ frica manibus: ⁊ si videris
oleū exiēs inter digitos sufficit. Sinaūt adde aquaʒ donec

exeat oleū sed caue ne apponas multū de aqua: color enim eius fit sicut color lactis ⁊ corrūpit: ita ꝙ nō pōt exire oleū. Deinde exprime in vase ⁊ aggrega illud qđ supnatat sume. Deinde infunde aliā aquā super massam quā habes in manibus: ⁊ permitte donec cōbibat aquā ⁊ fac sicut primo donec habeas oleū sufficiēter. Silr extrahit oleū de amigdalis dulcibus. Hoc oleū valet matricibus et earū doloribus et apostematib⁹ ⁊ suffocationi cephalee: ⁊ aurīū doloribus et earum tinnitui ⁊ interficit vermes natos in ipsi⁹: aperit opilationes splenis: ⁊ valet asmati: ⁊ dolori renum cū cera mixtū: ⁊ superpositū pectori valet apostemati lapidi renum et splenis apostemati extēdit rugas faciei: acuit visum: aufert maculas corporis mixtum cū niue: ⁊ positū super caput valet vulneribus capitis ⁊ furfuribus.

¶ Oleum amigdalarum dulcium est bonum pectori epati pulmoni: lenit asperitatem et valet arsure vrine et dissoluit apostema dura et extendit spasmum.

¶ Oleum sinapis pista sinapim: et mitte in aqua calida: et misce cum eo paruu olei: et dimitte per vnum diem ⁊ exprime per mantile donec exeat oleum et reserua: valet doloribus ⁊ desiccat humiditatē: valet alopitie ⁊ dolori iunctura rum paralysi tremori morsui scorpiōis: ⁊ posterior pars capitis ex eo inuncta tollit obliuionē: valde ꝯfortat memoriā dissoluit flegma: et calefacit neruos.

¶ Oleū auellanarū extrahit sicut oleū amigdalarū ⁊ est tēperatū subtile: valet cōtra venenū: ⁊ morsus reptilium.

¶ Oleū de fisticis fit sicut oleū amigdalax silr valet tussi: et dolori pectoris ⁊ epatis ⁊ frigide cōplexioni.

¶ Oleū persicorū similiter fit: valet emigranee ⁊ apostematib⁹ auriū: mirabiliter etiā valet in fissuris ani ⁊ aꝑatibus.

¶ Oleum alipidi. accipe lib. i. combure donec crepet: ⁊ permitte donec infrigidetur: et pista donec fiat sicut medulla. Deinde accipe fenugrecū: ⁊ pone in aquā per diē. i. et cola: ⁊ pone super ignē aquā illā: ⁊ cum bulierit mitte in eam nigellam: et post duas vel tres mundationes remoue ⁊ collige oleum suauiter: est enim valde calidum et valet pleuresi inunctum et iniectum in naribus valet catharro et emigranee ⁊ frigiditati cerebri: ⁊ dolori iuncturarū: et generaliter

optimum est in egritudinibus frigidis.
¶ Oleum vrtice fit sicut oleum sinapis:laxat flegma valet dolori dorsi bibitum aut inunctum.
¶ Oleū iusquiami.accipe semē eiꝰ albū siccū nouū malaxa cū aqua calida et pone ad solē:ꝛ cū desiccatum fuerit misce cum humido tādiu donec nigrescat ꝛ mollescat:deinde exprime per pannum lane spissum:et aggrega oleuꝫ suauiter. est alit frigidū et valet vigilie et inunctum ꝛ iniectū in naso fedat cephaleā calidam ꝛ dolorem matricis ꝛ aurium qō si inungantur timpora inducit somnum.
¶ Oleum ouorū.accipe oua et coque et vitella pone in caldario ferreo super prunas donec comburantur ꝛ oleum qō manat serua in vitro valet dolori ani ꝛ eius passioni:ꝛ dolori aurium et dentium.
¶ Oleum de semine cucurbite fit sicut oleum de amigdalis ꝛ similiter oleum de melonibus et citrullis ꝛ cucumeribus valent cephalee calide calori capitis asperitati nasi inducit somnum et bene vtimur eo in passionibus lapidis arsure vesice inicctum per siringam valet.
¶ Oleum frumenti.accipe frumentū ꝛ pone super marmorem et calefac laminam ferream grossam et pone desuper: et exibit oleū valet impetiginibus.
¶ Oleum nigelle similiter fit: valet impetiginibus magis q̄ oleum frumenti.
¶ Oleū storacis sicce.accipe storacis sicce.ʒ.iiij.olei lib.ij. coque donec ius mūdetur oleo cola:valet dolori iuncturaꝫ ex frigida causa parum mortificat:quare sedat dolorem.
¶ Oleum piretri fit sicut oleū costi.cōfortat stomachū cale facit mēbra frigida valet paralysi flexibilitati neruorum et iunctur arū dorso cū eo inuncto ꝛ posteriori parte colli ante accessionē febris quartane et quottidiane:aufert tremorem quo corpus inunctū valet mortificationi mēbrorum ꝛ reuocat calorē ad mēbra et ꝓuocat sudorē iniectum in nare epilentici valet ꝛ cephalee et emigranee frigide.
¶ Oleū euforbij.℞.euforbij.ʒ.i.puluerizet ꝛ mittat in lib. i.olei:et pone sup ignē vel ad solē fortē. valet ad rugitū aurium:et est mirabilis in sciatica passione:et ad dolorē dorsi ꝛ ancharū nō debet ꝙ os sumi ipsum eū vulnerat intestina.

¶ Oleum formicarum volantium. ℞. mille et pone in oleo confortat coitum.

¶ Oleū rute. ℞. succū folioꝝ rute lib. ℔. olei lib. v. aque lib. iij. coquātur donec cōsumaꝫ succus ꝛ oleū remaneat cola et serua valet frigiditati renum et vesice ꝛ dorsi: ꝛ paralysi vli particulari et flexibilitati neruorū: abscindit coitum dorso ex eo inuncto ꝛ iniectum in naso valet ventositati. Et factū ex eo cerotū positū sup aꝑata aperta attrahit venenum: ꝛ illud quod fluit ex eis: valet coliricis cū buty. clysterizatum.

¶ Oleū salisice pista saliuncā ꝛ pone in aqua coque et pone oleū et coque super ignē reserua colatum: valet difficultati vrine: lapidi: doloꝛi renū bibitū: vel inunctū vel iniectum.

¶ Oleum oleandri. ℞. succi oleandri. lib. i. rosarum. lib. ℔. olei onfacini. lib. ij. coque donec cōsumatur succus. cola reserua: valet scabiei et aufert eam omnino.

¶ Oleū canabis fit sicut alia olea. calidū est et siccum. valet doloꝛi neruoꝝ duricie matricis: doloꝛi auriū: cerotū factuꝫ ex eo dissoluit aꝑata dura valet vlceribus capitis pueroꝛū.

¶ Oleum maioꝛane fit sicut aliud oleum: valet lassitudini: ꝛ inunctum in balneo valet paralysi toꝛture oꝛis: et iniectum naribus valet omnibus infirmitatibus frigidis iniectuꝫ in auribus sedat rugitum et tinnitum: dissoluit ventositatem: pꝛouocat menstrua: valet moꝛsui scoꝛpionis.

¶ Oleū balaustie sic fit. mitte balaustias in oleo onfancino ꝛ suspēde ad solē per. lx. dies cola et reserua frigidū est ꝛ stipticū: cōfoꝛtat mēbꝛa debilia: valet emoptoycis emplastrū factum ex eo cum cera alba: curat vulnera et vlcera.

¶ Oleuꝫ mirabolanoꝝ emblicoꝝ. accipe ex eis lib. i. coq̄ cū trib⁹ libꝛis aq̄ donec remaneat tertia ps cola misce cū oleo onfancino. lib. ij. coque donec remaneat oleū colaꝛ referua aut si volueris cōtere: ꝛ pone in oleo et suspēde ad solē: frigidum est ꝛ ponticū: cōfoꝛtat stomachum: valet fissuris ani capillis ex eo inunctis: pꝛibet eoꝛum casum et cōfoꝛtat rad.

¶ Oleū raffani. accipe semē pul. malaxa cū aqua calida: deinde pone in caldario aque calide: et coque donec supernatet oleū ꝛ collige: quāto antiqui⁹ tāto meli⁹ erit ꝛ calidius: valet moꝛphee ꝛ barace: mundificat cutem faciei: dissoluit foꝛtiter: calefacit multū: valet paralysi et toꝛture oꝛis.

¶ Oleum benedictum. accipe oleum antiquū ⁊ lateres rubeos nouos quos non tetigit aqua: frāge eos per frusta minuta quasi ad pondus. ʒ. i. ⁊ coque in igne donec fiant rubicundissimi post quodlibet frustū sigillatim intinge in oleo. Deinde conquassa: ⁊ imple ex eis vasa vitreata que possunt sustinere fortitudinē ignis: deinde claude cum luto sapientie: ⁊ in furno suspende sicut suspendit vas olei rosati nihil dꝫ esse inter ipm ⁊ ignē: ⁊ cū desiccatū fuerit lutū mitte sub vasa illa ignē suauiter: ⁊ paulatim ⁊ quāto magis fuerit calefacta tāto maiora ignē donec aq̄ fluat ab illis vasis: tūc incipias vigorare ignē q̄usq̄ videas fluere oleū valde rubeū.

¶ Et caue ne ignē tangat oleū: qꝛ postea nō extingueretur: sed semper vicina igne donec cesset fluere oleuꝫ: ⁊ tunc permitte donec ifrigidet furnus. postea extrahe feces a vasis. ⁊ appones alios lateres: si vasa sint sana. sinautem accipe alia. ⁊ sic facies quousq̄ habeas oleum sufficiēter: quod reponas in vase stricti orificij: et claudas cera: hoc oleum est de secretis phȳsicorū: valet sicut oleū balsami. Sed est subtilius ⁊ calidius ⁊ maioris vtilitatis in egritudinibus frigidis: perforat enim manū cito: ⁊ expāditur lato spacio: valet lapidi: ⁊ egritudinibus vesice: prouocat vrinam. valet doloribus frigidis. et pas. aurium facit: interficit vermes in eis valet paralisi ⁊ torture oris inunctum aut bibitū valet sciatice ⁊ dolori inuncturarum ⁊ dorsi.

¶ Emplastrū factum ex eo ⁊ armoniaco dissoluit apostema splenis ⁊ durities eiꝰ parꝫo spacio tēporis. ⁊ sil'r apostemata dura: iniectū naribꝰ valet epilepsie: valet opilationi narium. Calefacit cerebꝫ: valet obliuioni sedat dolorē dentium iniectū in matricē. mēstrua ꝓuocat ⁊ educit embrionē siue viuum siue mortuū dissoluit sanguinē congelatuꝫ: et ex eo alique gutte posite in sȳrupo ro. bibite pulmonē purgāt ab humoribus grossis. valet anheloſis: ⁊ est mirabile aque descendenti ad oculū: valet venenis frigidis morsui scorpionis: ⁊ eis qui per os sumpserūt opium: ⁊ iusquiamum.

¶ Et si piscatores inungant sua rethia ex eo cōgregabunt multitudinem piscium: ⁊ melius est quod est valde rubeum fortis odoris subtilis substantie: si ferrum intingatur in eo ⁊ igni approximetur statim accedentur.

¶ Capitulum.iiij.in quo ponuntur medicine ad quasdam dispositiones que sunt.

Febris.
Frenesis.
Emigranea.
Debilitas epatis.
Difficultas vrine.
Vulnera oris.
Antrax.
Extractio secundine.
Lapis.
Erisipilla.

Summa istius capituli. Post electionē specierū instrumentorū bonitatē t prudentiā scie operationis est considerāda: dispositio stellarū t lune t temporū conueniētis cōplioni. t considera in hoc verba ypo. qñ dicit: qr qui concedit artē medicine t habuerit subtile ingenium: sciat q astronomie ars non modica pars est in eis in quibus indiget medicina t post illud fit decoctio specierū que decoquūtur aqua clara t dulci lignis vitis t salicis t ramorum rosarū t cannarum t herbarum odoriferarū t modo incipiam.

¶ Electuarium valens ad febres acutas t est mirabile expertū. ℞. mirabolañ. citri. kebul'. ana. ʒ. ij. seminis endiuie basiliconis. gariofil'. añ. ʒ. i. cinamomi acuti zinziberis noui: añ. ʒ. i. sandali albi ambre. ʒ. ß. cāphore. ʒ. ß. dissolue ambram cum oleo fistici: t ex eo vnge spēs: confice cū tantūdem mell'. iuiube: t ex eo detur febrienti. añ. ʒ. i. vsq ad. ʒ. i. ß. cuz ij. ʒ. sil'r macianorum t syrupo facto ex zucharo.

¶ Medicamen ad hanc febrem mirabile. ℞. mirobolañ. citrin. emblic. añ. ʒ. ij. cinamomi garifilorum sandali albi. añ. ʒ. i. seminis rosarum: seminis cucumeris: seminis papaueris albi: ana. ʒ. ß. vngantur cum oleo macianorum t confice cum tantūdem mellis: cassie fistule et dentur ex eo. ʒ. ij. cum ij. ʒ. syrupi malorum granatorum.

¶ Electuariū ad febrē quartanā. ℞. sene. assari calami aro. añ. ʒ. i. cinamo. opij. ʒ. iij. s. end. bassliconis gariofilor. s. melonis. añ. ʒ. ß. cōficiātur cū ter tm syr. kebulor t detur ex tertia. ʒ. cū. ʒ. i. syr. acet. muscati. ¶ Medicamen quod laudant ad hanc febrem breue. ℞. assari calami aromatici semi. et radicis lilij cel'. cetarac. ʒ. i. sandali citri aneti: capil. ve. añ. ʒ. ß. cina. ʒ. iiij. confice cum melle dispumato t det. ʒ. ß. cum ʒ. i. syrupi oximellis facti cum semine endiuie.

¶ Oleum bonū ad hāc febrē valens triſtitie cardiace ⁊ melancolie. ℞. olei citoñ. lib. i. olei noui nucis lib. i. ponant in vno vaſe ⁊ aſſigna olei quantitatē ⁊ appone aquā bullitionis garioſil. lib. iſ. ⁊ coletur ⁊ decoquat in vaſe duplici: donec cōſumet aq̄ ⁊ remaneat oleū: tūc remoue ab igne ⁊ mitte in eo. ʒ. ß. muſci: ⁊ det ex illo oleo. añ. ʒ. iſ. vſq; ad. iiſ.

¶ Electuariū mirabile ad ſinocham. ℞. ſe. endiuie ſe. plantaginis ſe. portulace ſe. cucumeris ana. ʒ. i. ſe. ro. ſandali citri. ſe. lactuce berberis ana. ʒ. i. cōfice cum oxiʒachara et detur. ʒ. iiſ. cum ſyrupo prunorum.

¶ Electuarium pulchre compoſitionis ad freneſim cū vehementia vigiliaruʒ. ℞. ſe. lactuce. cucu. melo. papa. albi portul'. iuſquiami ana. ʒ. iſ. endiuie baſiliconis ana. ʒ. i. ⁊. ß. ſandalis citri. camphore ana. ʒ. ß. cynamomi. ʒ. iſ. confice cum tantuʒ ſyr. de ſebeſten cum tantūdeʒ iutub. detur ex eo. ʒ. i. ct. ß. cum ſyrupo viol'. et prunorum.

¶ Oleum ad emigraneam acutam cum vehemētia vigiliarum. ℞. amig. ſe. papaueris al. ſe. cucu. ſe. lactuce ſe. mel'. cucu. ana. extrahe oleum ⁊ miſce cum oleo nenufa. ⁊ vtere in infirmitatibus capitis quoniā eſt laudabile.

¶ Trociſci valentes ad debilitatem epatis ex calida cauſa ℞. berberis. ʒ. x. antere: ſe. endiuie portulace: añ. ʒ. iſ. ſandalis citri. ʒ. ß. muſci. ʒ. iiſ. ʒucchari: ad pondus omnium fiant trociſci cum ſucco baſil'. auſ. iſ. ⁊ detur vnus cuʒ. ʒ. i. ſyr. macianoruʒ ⁊ aque endi. bullite et colate. ʒ. i.

¶ Medicamen ad difficultatem vrine. ℞. mirrhe ſquinanti ciperi cyna. ana. ʒ. i. croci mediā partem farine glandium: partes. iſ. et ſume ex eo. ʒ. iſ.

¶ Medicamen ad vulnera oris ⁊ cancerationem. ℞. ciperi mente combuſte liliſ ce. añ. puluerizа ⁊ pone ſuper vulnera ⁊ ablue cum aqua ro. et aqua in qua infuſuʒ fuerit ſumach.

¶ Medicamen mirabile ad vulnera omnia peſtifera et ad antracem. ℞. anacardi. aniſi maſticis iunci. ana. lapidem lazuli partem. ß. confice cum tantundem ſucci citoniorum acrium: et pone ſuper fiſtulā et cancruʒ et omne vulnus malum quoniam abſcindit radicem eorum et conſumit materiam et cum fuerit viride ſiue mundum pone deſuper.

¶ Medicamen ad generandam carnem mirabile. ℞. folio-

rum ceraſorũ folioꝝ iuniperi.ciperi.cineris iunci ſe.ro.ana.
raꝫ.liliꝭ ad põdus omniũ puluerizа ⁊ pone deſuper ⁊ coope
ri fol.endꝫ.et vnges oleo liquefacto vel butyro.
¶ Medic.extrahens ſecundinam et embrionem mortuum.
℞.caſtorei.cyna.mirrhe.ana.fac tentã ⁊ intromitte:ſi fortẽ hoc non valuerit da ei hunc ſyrupũ.℞.ciceris nigri aſperi.manum plenam berberis.ʒ.ſ.endi.m.i.iuiub.ʒ.ſ.aque lib.iij.coquantur donec remaneat tertia pars et coletur et detur ex eo quarta lib.i.et vngantur pedes alcanna.
¶ Medicamen ad lapidem cui non eſt ſite.℞.mirrha raꝫ.
liliꝭ cel.ſemi.endi.ſquinanti cynamo.ana.ʒ.iij.cucuñ.raꝫ.
aſparagi.raꝫ.capparis ana.ʒ.i.gummi prunorum:gummi amigda.amara.ana.confice cum melle ⁊ dentur ex eo.ʒ.iij.
cum.ʒ.i.ſyr.endi.et.ʒ.iij.aque.
¶ Unguentum ad herisipillam et ad omne apoſtema cali.
℞.ſandali rubei memithe:ana.ʒ.ij.farine ordei.ʒ.iiij.confice cum ſucco raꝫ.canne.et pone deſuper.
¶ Unguẽtũ ad idẽ.℞.nucis cipreſſi.ʒ.i.foliorũ rubi.⁊ foliorũ vlec.capil.ve.vue canine ſe.ro.citrulli mẽte achatie añ.
cõfice cũ aqua folioꝝ viridiũ aut aq̃ ro.⁊ pone deſup:ſi aũt fuerit peſtilentia adde duas partes lapidis armoniaci.
¶ Electuariũ ad febrẽ quartanã:qꝫ ego. cõpoſui:et eſt magne vtilitatꝭ.℞.aſſari ſene:calami aroma.gar.cinamo.ſemi.endi.ſemi.lactuce.ſemis plãtaginis:ſandali albi:baſiliconis:ana.ʒ.ſ.cõfice cũ zucharo violato ⁊ oxizachara ⁊ ex eo cõtere lapidẽ lazuli poſt multã ablutionẽ ſepe.ſume.ʒ.ſ.
et miſce cũ.ʒ.i.camphore et da.ʒ.ij.cuz ſyrupo citoniorum.
¶ Tractatus Raſis de preſeruatiõe ab egritudine lapidis.

Dixit Raſis de lapide qui in renibus vel veſica generatur breuem ſermonẽ:et cõpendioſum faciemus abſtractum a perſcrutatione naturali. Sed ſm q̃ neceſſariũ eſt infirmo tm̃.dicamus ergo q̃ primo de hoc diuidit in duos modos. Quorũ primus eſt ante gñationez lapidis.Et ſecũdus poſt primus iſtorũ vnicus eſt et indiuiſibilis.Et eſt de dieta que fit conſeruatiua a gñatiõe lapidis.Secũdus autem diuiditur in tres quorum vnus eſt ante acceſſionem doloris.
¶ Secundus in ipſa acceſſione.

¶ Tertius post accessionẽ.ante vero est de regimine quo lapis iã factus frãgitur.in accessione xo est de regimine quo dolor quiescat ꝛ lapis labat ad vesicaz per carnales vrine. post accessionẽ xo de dieta qua curari contingit a transitu lapidis per ꝟas vias quando curatur.

¶ Dicendũ igitur in vnaquaqz istaꝝ diuisionum ꝼm qȝ apparet ꝛ ꝼm sufficiẽs. Dicimꝰ ergo ꝙ cõseruatio a gñatione lapidis fit dimittẽdo cibaria ꝛ dietã generãtia ipsum et vti frequenter cibariꝭs medicinis ꝛ vniuersaliter regimine quibus mũdificẽtur ꝛ subtiliẽtur:qui xo nõ est paratꝰ ad generationẽ lapidis ei sufficit dimittere cibaria ꝛ dietã generantia lapidẽ:ꝙ autẽ paratꝰ est ad ꝟoc indiget cũ ꝟic rebꝰ subtiliãtibus ꝛ mũdificãtibꝰ ꝛ vti eis ne in suis renibꝰ applicetur materia que possit lapidari ꝛ indiget infrigidatione renum ne lapidatio festineꝯ in eis:et ne illa materia etiã si perueniret ad vẽtriculos renũ indurescat cito.ꝛ ꝟoc siquidẽ loco dicẽda sunt ꝟec duo regimina breuiter et compendiose ita ꝙ vulgi ꝛ phisici cõicent intelligendo ꝛ sciendo istud.

¶ Dicamꝰ igitur ꝙ ex eis que adiuuãt ad generationẽ lapidis sunt cibaria grossa viscosa:ꝛ omne qȝ fit ex frumẽto azimo vt panis azimus ꝛ zipulle et triticũ et farina cocta cum aqua:ꝛ maxime si facta fuerit cum lacte:et caseo qui natus est lapidẽ generare et maxie siccus et oia grossa cõdimenta generãtia ꝟũores crudos et pisces recẽtes grossi magni corporis et oua cocta frixa ꝛ cerebra ꝛ pedes et cutis assatoꝝ.

¶ Oua autẽ elixa mollia prohibenda non sunt: et maxime si admisceatur almuri et acetum et ruta.

¶ De fructibꝰ autẽ ꝓhibẽdi sunt grossi vt poma:aut poma maciana pira ꝛ ꝟmõi.ex ꝟis que in corpore gradant gñare ꝟumorẽ crudũ est multum potare aquã et nimis turbidaz et salsam et grauẽ que tarde descẽdit et aquã valde frigidam. oia enim ista faciunt lapidẽ:et maxime si cũ ꝟoc fuerit multa spissa:et comedere carnes maxie grossas adiuuat ad generationẽ lapidis et somnꝰ sup dorsum diu et in culcitris mollibus et multũ laborare et onus assidue portare sup renes ꝛ coitus assiduꝰ:maxime post repletionẽ ꝛ comestio post aliã comestionẽ:ꝛ vehemẽs deambulatio post multũ cibum: et balneũ post repletionẽ cibi oia cibaria grossa dura viscosa:

omnia ista generãt lapidez et vt non prolongetur: hec dicẽda sunt ea que sunt apta ad vsum in hoc.

¶ Dicamus igitur q̃ panis frumenti: ꝛ maxime qui factus est ex granis duris viscosis incõgruus est in dieta prohibente generationẽ lapidis. Sed q̃ apud nos assuetus est: et si aliquod nocumentũ ex eo possibile est cõtingit non oportet ipsum ꝑ alio mutare: qm̃ tũc forte plus noceremus infirmo debilitãdo virtutẽ ꝛ corrũpendo cõplexionẽ plusq̃ corrigeremus. Sed oportet panem accipere ex tritico leui põdere et pauce viscositatis et duriciei et addere in eo multum de fermento et sale: et comedere cum condimentis que non dicemus: hoc enim modo non nocet.

¶ Rizi etiam incongruum est propter viscositatem: et maxime si sit cum lacte. Fabe ℞o et ciceres et lubia vtilia in hoc et bona sunt et maxime ciceres que sunt medicina non ciba ria in hoc. vites autem mediocres.

¶ De carnibus vtẽde sunt carnes gallinarum iuuenũ passerum cortunicũ: perdicum: anates aũt et grues nõ cõueniũt bone etiam sunt carnes edorũ caprarum iuuenũ et arietum caro: vaccine aũt nõ cõueniũt oino et arietes agrestes neq̃ carnes leporum et hoc est quod dicit.

¶ De vinis aũt cõueniens est album subtile: nigrum vero ꝛ spissum est dimittendum: qđ aũt fit de vuis passis et melle ꝛ amigdalis amaris est valde vtile.

¶ De oleribus autem vtẽda sunt apium endiuia: cuscute: parum de eruca: ruta: menta radix bautie hursofus valde sunt vtilia. Similiter spargi rapa autem incongrua: attriplices vero et spinachia sunt bone.

¶ De fructibus aũt ficus: et maxime sicca que mundificat qđ aggregatum est in vijs vrine: amigdale etiã nõ sunt male et maxime si parũ habuerint amaritudinis: ꝛ ante ꝛ postea si comedatur vna sola amigdala amara.

¶ Mel aũt ꝛ zucharũ apta sunt: sed zucharũ cõuenientius qm̃ nõ ita calefacit sicut mel: et satis mundificat. paucitas aũt calefactionis cum abscisione ꝛ mũdificatione est perfectio regiminis in mũdificationez cõseruatione lapidis: fisti ci aũt et passe bona sunt cõgrue. dactili ℞o grossi maturi incõgrui: immaturi aũt nõ nocẽt. Si igitur in aliqua hora di-

miserit eger dietam: et maxime si vsus fuerit rebus incongruis nō debet assiduare:sed abstinere cito.

¶ De simplicibus aūt acetum forte squille est in phibendo generationē lapidis:et frangēdo generatū: spargi hursof. cū aceto et brusci muri ꝓuocat vrinā: et phibet generationē lapidis.oculi comesti ante cibū phibent lapidis generationē:maxime si post horā vnā potauerint de oximelle aut ydromelle:ficus aūt sicce lauant renes et attrahunt arenā ex eis.Et sil'r facit acetū squille ⁊ capparis:⁊ aqua ciceris⁊ potare quolibet mane aquā calidā et post balneum oximel nimis est vtile:et sil'r assiduare vomitū et fluxū vētris:et cauere repletionē:qz est valde nociua in hac infirmitate: et similiter balneū:et motus post cibū infrigidatio renum fit vt iaceat super terrā frigidā:et ponere sup renes herbas frigidas cū aceto et aqua ros.et psiliū et talia.cū isto cūm regimine renes semp erūt frigidi: et sic materia nō lapidabit cito in eis. Sed remanet humida aquosa: quapropter medicine faciles trahūt ipsum.qđ aūt dixim⁹ de regimine cōseruationis a gñatione lapidis sufficiēs est:et vis earū est in vtendo eis in oibus horis etiā de medicinis quas dicem⁹: posteā que vtēde sunt semper.Sed tā primo debiles earuz post accessionem fortiores.ista eūm infirmitas habet accessiones in maiori parte:et signa que annunciāt eas sunt vt cōstipatio ventris:et dolor pungēs renes inseparabilis et difficultas vrine:et forte dolor descendit ad inguem:et maxime in descensu lapidis per vias vrinales.

¶ Liber introductorius paruus in medicinā Rasis verba abubetri Mahumeti filij Zacharie arasis.

SAluator excelsus et glorioſus prodire fecit res ex priuatione ad descriptionē: et ex ignorantia beluina ad intellectū:⁊ ex nō esse ad esse: et misit motū sup quietē et fecit notū ex ignoto: ⁊ qđ existit ex ignoto : et exire fecit oia sensibilia ex gñata:et totū qđ cōprehēdit visus et cōtinēt loca dyametri et a quo deficiūt estimationes et cogitationes ex pfundita te sciētie sue:et creatiōe creature sue cū subtilitate sue artis. Oia ergo ea pdeūtia sunt ex esse sue sciētie ⁊ directa vel di ricta ꝓpter magnitudinē sue virtutis et inclinata virtute

sui dominij. ¶ Primū ergo qđ creauit saluator glorioſus ⁊ excelſus fuerūt lumina illuminātia que ſunt ſubſtantie ſimplices:et virtutes ſpūales. ¶ Lumen aūt diuiditur in duas partes appropriatam ⁊ ſenſibilē.ſ.ſimplicem et compoſitā. Senſibilis autem eſt compoſitum:er ſimpler eſt qđ non cōprehendūt ſenſus et eſt appropriatū cū ſuperiori mundo: et eſt materia animarū et eſt ſuper qđ cadit nomen intelligentie:et intelligētia quidē eſt lumen ex lumine dei. ¶ Postꝙ ergo factum fuit hoc lumē ſimplex factum eſt vmbra. Quare creauit ex ea animā animalē:et postꝙ facta eſt anima:factus aer vmbra:et creauit ex ea animā naturalē que eſt natura ſeruiēs in'aīa ab aīali. Quare factum eſt in mūdo corpus per cōparationē ad lumē et facta eſt ei vmbra. ¶ Creauit ergo ex ea naturas quattuor que ſunt caliditas: et frigiditas:et humiditas:et ſiccitas:et ſunt electum rerum corporalium : et poſuit ſaluator cuius rememoratio ſit glorioſa ex eis agētes ⁊ patiētes.calor eñ et frigus ſunt agentes:et humiditas et ſiccitas patientes. ¶ Deinde creauit ſaluator cuius rememoratio ſit excelſa:ex iſtis naturis ſimplicibus: naturas cōpoſitas et creauit ex naturis cōpoſitis:oīa corpora celeſtia ⁊ corpora terreſtria. Qđ eſt qr cōpoſuit glorioſus ⁊ excelſus frigiditatē cū humiditate. Cōbinate ſunt ergo et ingroſſate ⁊ facta eſt aqua. Fuit ergo aqua prīa creaturarū corporaliū et elementor ⁊ terreſtrium. Et cōpoſuit caliditatē cū ſiccitate et factus eſt ignis. ¶ Deinde poſuit ſaluator cuius rememoratio ſit excelſa: vnicuiꝙ nature elemētum et omni elemēto locū. Qđ eſt qr postꝙ factū eſt elementū aque:et elemētū ignis:facta eſt inter vtraꝙ contrarietas et elōgatio. Quare aſcēdit ignis leuis ſurſum: et deſcēdit aqua grauis deorſum et factus eſt inter duo elemēta aer per quātitatē cōtrarietatis et elōgationis.et eſt elementū tertiū ex elemētis mūdi et eiꝰ cōplexio eſt caliditas ⁊ humiditas:qñ ipſe eſt ex natura ignis et natura aque cū factꝰ ſit inter ea vtraꝙ. ¶ Postꝙ ergo fuit illud ſic:mouit ſaluator aerē p virtutē ſuā. Factꝰ eſt ergo vētus ſonans et mouet vētus aquā motu forti donec cui alliſe ſunt: vnde eiꝰ et ſpumauit ſpuma eiꝰ et facta eiꝰ ſpuma tunice quarum vna fuit ſupra aliam. Congelauit ergo cauſas per virtutem ⁊ facta

est terra. ℔posuit ergo eam sedeꝫ vel quietū aialiū. ⁊ est elm quartū: q̄ est i natura sua frigida et sicca: grauis sicut ignis cal's siccus leuis: ⁊ aer cal's hūidus subtilis: ⁊ aq̄ frigida et humida grauis fluxibilis. deinde diuisit saluatoꝛ excelsus ⁊ glorioſus aquā in duas diuisiones diuisionē supra terram. Facta sunt ergo elementa. iiij. ignis: et aer: et aq̄: ⁊ terra et sil'r venti. iiij. meridies: et septentio: et subsolanus: et fauonius. Sapiētia ergo est significatrix sapiētis sciētis eam et creatura significans creatoꝛem qui est deus nisi ipse. Mundus igitur est duo mundi: magnus et paruus. Magnus ergo est muudus: et paruus est homo qui est deriuatus ex eo. Homen aūt volatilis cadit super habens tria agnomina. Formā et nām et alas et nomē coꝛpoꝛis est cadens super habens tres dimēsiones: longitudinem ⁊ latitudinē: et ꝓfunditatem. et nomen hoīs est cadens super viuuꝫ rationale et moꝛtale. ⁊ sil'r angelus diffinitur hac diffinitione. Reliqua autem aialia terrestia diffiniūtur per vitam et moꝛtem proꝓrie. dicit cm̄ in eis viuū moꝛtale. s. viuum in tpe: ⁊ moꝛtuꝫ in tpe. et iam quidē dicit in eis rationale potentia. Et creauit deus hoīem: et cōposuit eum ex quattuoꝛ naturis cōtraꝝ in natura sua. et sunt sanguis et flegma ⁊ colera citrina et colera nigra. ¶ Flegmatis ℞o spēs sunt q̄nq̄ flegma falsum cuiꝰ natura est tale: ⁊ siccitas ꝙ ē calidius eis ⁊ flegma dulce cuiꝰ natura ē caliditas ⁊ hūiditas ⁊ est mioꝛis caliditatis q̄ flegma falsum ⁊ aliud acetosum qđ est frigidū ⁊ siccum: et aliud est vitreū: cuiꝰ natura est frigus. ⁊ hūiditas qđ est frigidius spēbus flegmatis ⁊ aliud est insipidū qđ est minoꝛis frigoꝛis et hūiditatis. ¶ Spēs aūt colere citrine sunt q̄nq̄ colera rubea: et colera citrina: et col'a vitella ⁊ col'a prassina: ⁊ colera eruginosa. Colera ℞o nigra est duobꝰ modis: colera nigra naturalis: et egrediēs a nā. ¶ Sed et sanguis duobꝰ existit modus sanguis coctꝰ cuneus tpatus: et sanguis coꝛruptus fuscus. ¶ Mēbꝛa aūt regalia sunt quattuoꝛ cerebꝛū ⁊ coꝛ ⁊ epar ⁊ testicli ⁊ virtutes naturales sunt q̄ttuoꝛ attractiua ⁊ retētiua: digestiua ⁊ expulsiua. Et spēs egritudinū officialiū sunt quattuoꝛ. egritudo que fit in creatura vel forma: et egritudo que fit in quantitate membroꝝ ⁊ egritudo que fit in numero membꝛoꝝum: et egritudo

que fit in situ mẽbrorũ. ¶ Spẽs aũt egritudinũ que fiunt in creatura sunt ꝯnqꝫ figura ꝛ cõcauitas ꝛ pforatiões:ꝛ aspe=ritas ꝛ lenitas. ¶ Mẽbra aũt corporea alia sunt ꝺb⁹ seruiũ=tur ꝛ regalia. Alia sunt officialia seruientia. Regalia igiꝫ quibus seruiꝫ sunt sup que est reuolutio vite. ꝛ sunt minere virtutũ spũaliũ aie ꝛ spũs ꝛ intelligentie ꝛ officialia ꝛ loca earũ. ¶ Mẽbra xo regalia intrinseca sunt septẽ. ꝛ supfluũt in sublimitate ꝛ p̃cipaliter. Ea xo quorũ sublimitas ꝛ sup=fluitas sunt note. sunt cerebrũ:et cor:ꝛ epar:ꝛ stomachus. ꝛ propter illud facta sunt famosa in sublimitate:qm̃ sunt mi=nere virtutum spũalium regentiũ corpus hominis:ꝛ post il la in cessitudine sunt duo testiculi:ꝛ renes:et vesica. Ista er=go septem sunt ꝺiuisa fm orbes stellarum et centra eorum. ¶ Membra xo officialia que sunt sensus apparẽtes seruiẽ=tes sunt nouem. et ipsa quidem superfluunt in sublimitate: et sunt sensus auditus et eius sensatũ sunt voces:ꝛ sensus vi sus. et eius sensatũ sunt colores:ꝛ sensus olfactus cuius sen satum sunt odores. et sensus gustus cuius sensatum sunt sa=pores:et sensus tact⁹. ¶ Et creauit ꝺeus hoiem ex quattuor naturis cõtrarijs in natura sua:ꝛ sunt sanguis:ꝛ flegma:et colera citrina ꝛ colera nigra. ¶ Et creauit ꝺeus ossa ꝛ car=tilagines ꝛ ligamẽta:ꝛ pilos:ꝛ vngues ex melancolia.
¶ Omne ergo membrũ congelatũ terrestre priuatum sensu est ex parte melãcolie. Quod est qꝛ melancolia est genera=ta ex terra et sedes eius est in splene. et ꝺominuꝫ eius est in visu a latere sinistro corporis:et fit per eam taciturnitas:et cogitatio:et fletus:et grauitas:et tarditas:et fixior ꝛ suspe=ctus in successionib⁹:et ei inest ꝓprietas expellendi:ꝛ reti=nendi cibũ:et excitãdi appetitũ. ¶ Et creauit ꝺeus carnem ꝛ sanguinẽ:et venas:et neruos:et renes ꝛ testiculos ꝛ vela=men cordis et pectoris ꝛ vuulã:et epigloti:ꝛ duas amigda=las:et linguã et epar ex substantia sanguis ꝛ sĩr. Omne qꝫ est calidũ humidũ est ꝺiuisiuũ ad sanguinẽ ꝓportionale ei: ꝛ sanguis quidẽ emanat ex epate:ꝛ locus eius sunt vene ꝛ cor. et ꝺominiũ ei⁹ in supficie corpis:ꝛ anteriori capite:ꝛ il=lud qꝫ cõsequitur aiam ex ꝓprietate sanguinis est risus:et gaudiũ et virtus:ꝺesiderij mulierũ:et exuberatio coitus et paucitas pilorũ:et corpulẽtia:et multitudo somni ꝛ ꝓprie=

tas eiꝰ in stō est velocitas digestiōis ꝛ facilitas penetratio=
nis cibi ꝛ cursus eiꝰ ꝛ alteratiōis substātia eiꝰ ad subāz san=
guis ꝛ carnis. ¶ Et creauit deus glorioſus ꝛ excelſus cere=
brū ꝛ pulmonē ꝛ omne qđ est in corpe ex mēbris frīdis ꝛ hūi
dis ex flegmate: ei diuisit ipm in duas diuisiōes: ꝛ posuit ei
duo elemēta. ꝛ duo loca q̄ sunt cerebrū ꝛ pulmo: sicut aq̄ di
uidit in mūdo in duas diuisiōes. diuisionē sup faciē terre: et
diuisionē in aere: quā diuiserūt nubes: ꝛ sil'r flegmatꝭ. aliud
est qđ ascēdit ex pulmōe. ꝛ alid qđ descēdit ex cerebro: sicut
descēdit rex ex aere ꝓpinquo terre: ꝛ eiꝰ dñiuz est ī posterio=
re cerebro ꝛ pectore: ꝛ aggregatio sediminū eiꝰ est ī spōdili
bus dorsi: ꝛ i eo qđ apparet. Qđ aūt ꝯsequit aīa ex accidēti
bus eiꝰ defectꝰ ꝛ pigritia ꝛ g̃uitas ꝛ taciturnitas ꝛ tarditas
respōsiōis: ꝛ q̄es ꝛ paruitas motꝰ ꝛ castitas ꝛ pietas: ꝛ illđ
consequit corpꝰ ex accidētibꝰ eius cū tussis: ꝛ paucitas desi
derij muliex et paralysis ꝛ tremor et ꝓprietas nature eiꝰ in
stomacho ē infrigidatio excitatiōis facte ex acuitate ciboꝝ
ꝛ potuū ꝛ reliquaꝝ materiex supuenīēti stō ꝛ corpi. Qđ est
qr virtus expulsiua cōfortat eo cū sit ei sīlis: sicut ꝯfortatur
genus per genus: ꝛ cōpar per ꝯpar: locus aūt flegmatis est
in pulmone. ¶ Cōtinuat ergo frigus eius cū lenitate aeris
cū sit cōtinuatū ei ab aere ſm canales pulmōis: deinde mit
tit ipm ad cor cū sit ꝯtinuatꝰ cū eo ꝛ adiuuās sup illud ꝛ pre
parat ꝓpter illud ad cor. ꝛ expellit ab eo calor, vapor fumo
sorū ꝛ excitat ꝓpter illud virtꝰ anhelitꝰ: et cal'itas innata.
¶ Et creauit deus excelsus ꝛ gl'iosus fel qđ est calidū et sic=
cū et igneū: ꝛ est domus colere citrine: ꝛ posuit ipm annexū
epati adiuuans epar sup decoctiōe cibi: ꝛ posuit dñiuz col'e
citrine in vertice ꝓpter lenitatē eius et ipsius subtilitatē et
eius altitudinē ꝛ ipsius eleuationē. Eius aūt expiratio est in
vtrisq; auribꝰ. qr sunt ex diuisione eiꝰ: ꝛ ipsius nā: ꝛ ei est ex
mēbris omne qđ est cal'm siccū ꝛ ipsa quidē currit in corpe
cū sanguine ꝓpter cōbinationē eoꝝ ꝛ cōuenientiā ipsoꝝ sic
cōueniētia olei ad lampađ. de ꝓprietate nature eiꝰ ī stoma=
cho est atrractio cibi: et adiutoriū sup digestionē. ꝛ sil'r iudi
ciū eiꝰ in epate. ¶ Illud aūt qđ ꝯsequit aīaz ex accidētibus
eius ē cal'itas ꝛ lenitas. ꝛ furor. ꝛ subtilitas. ꝛ acuitas. ꝛ so=
lertia. ꝛ audacia. ꝛ anteceſſio. ꝛ desiderū muliex. ꝛ mēoria.

⁊ velocitas respōsionis et multitudo elocutiōis in causis et mot⁹. ⁊ illud qđ ꝓsequit corp⁹ ex accidētib⁹ eius. omne cui apparēt significatiōes caloris: ⁊ siccitas: ⁊ ē ei in stomacho ⁊ epate et intestinis ꝓprietas adiuuandi sup digestionem.
¶ Completus est liber abubetri azari introductoribus.

¶ De sectionibus ⁊ cauterijs et ventosis Rasis.

Sciendū est ꝙ antiq in plurib⁹ locis plus q̄ moderni cauteria faciebāt. Modernox igit vsum imitātes de capite prio post descēdendo de mēbris singulis cauterizādis dicam⁹. In cōmissura igit fantastice celulet rationalis fit cauterijū duob⁹ modis: aliqñ fit rotundū et fit ferro cādenti: aliqñ in modū crucis cutis incidit ferro frido: ⁊ caro vsq; ad craneū perforat: ⁊ cū mult⁹ sanguis effluxerit mittat ferrū cādens ⁊ impmat fortit in modū p̄dictū: deducēdo in modū incisionis cutis. Sz hec impressio fortis ferri cādentis cōpetit solis habentib⁹ forte caputvt sunt capita rusticorū: hoc facto seruātur aperta rotūda. s. immisso scuello: alia immissis tentis et petijs. Fiūt autem hec precipue pro mania ⁊ maxime quando ex ventositate et fumo fit: habet fieri pro epilepsia pro dolore oculorum: descendente precipue a superioribus ad ipsos pro dolore dentium: pro dolore aurium: pro omni dolore et passione faciei quando materia descendit a superioribus deorsum.

¶ Cauteriū in occipitio. Itē fit cauteriū in occipitio capitis ferro rotūdo calo et seruat apertū vt cetera p̄dicta: maxie pro litargia: ⁊ etiā valet ꝑ oībus doloribus p̄dictis suptus.

¶ Cauterium post aurem. Post aurem fit cauterium pro tinnitui aurum inueterato: pro fistula aurium: pro dolore aurium: dentium et oculorum.

¶ Sectorium per medium auris. Quādoq; per mediuz auris immittitur sectorium: qñq; ℞o per pulpam auris et seruatur apertum pro causis predictis.

¶ Sectorium pro dolore aurium. Sub mento quandoq; ponitur sectorium pro dolore dentium et pro dolore faciei et pro ipsius detur patione vel tortione.

¶ Sectoriū ī colo iuxta venas organicas. Invtraq; pte colli iuxta venas organicas imittit sectoriū ꝑ dolore faucium

⁊ colli ⁊ ꝑ dolore frigidior ꝑtiū: quādo materia per partes illas videtur ab inferioribus ad superiora ascēdere.

¶ Sectoriū ex trāsuerso thoracis. Pro dolore thoracis vt cōtingit aliqñ ex ictu antiquo: qđ cōperitur si locus cōpressus digitis interius doleat: vel etiā si sit ex ipsius vitio fiunt sectoria ex trāsuerso thoracis inter duas costas in lōgum.

¶ Sectoriū inter vmbilicū et furculā. In medio inter vmbilicum et furculā pectoris fit sectoriū obliquatū: aliud in rectum a summo deorsum ꝑ asmate pro vitio pulmonis ⁊ stomachi ꝑ dolore costarū pro pleuresi ⁊ peripleumonia: ⁊ eodem loco fit cauterium propter causas predictas.

¶ Sectoriū posteri⁹. Posteri⁹ fit sectoriū ꝑpter epar et anterius ꝑ vitio epatis: ⁊ ꝑ sui duritie inueterata si rōne epatis frigidi ingrossat illū magis i illa parte ne sequat hydropisis ponas germandream et corticem sambuci cum radice feniculi et apij si caput non dolet et coquātur in vino et bibat vt laxetur fiant suppositoria.

¶ Sectoriū in sinistra parte. Eodē modo a sinistra parte anterius ⁊ posterius fit sectoriū prope splenē pro splenis vitio ⁊ pro sui duricie inueterata. Itē in brachijs fit cauteriū rotūdum ferro calido in quattuor locis fontiū ⁊ in quibusdaz in quinq; locis ꝑpter dolorē humeri ⁊ arthetica colli a parte exteriori fit cauterium extra brachium prope humerum mensuratis quattuor digitis deorsum vt hic apparet.

¶ Cauteriū ꝑpe cubitū. Itē fit ad eadē vitia et ad dolorē superioris mādibule cauteriū ꝑpe cubitū mēsuratis .iij. digitis a cubito versus humerū in lacerto brachij.

¶ Cauteriū prope rascetā. Fit etiam cauteriū ꝑpe rascheta manus exterius ꝑ dolore cubitorū pro dolore totiꝰ brachij pro chitagra precipue si a superioribus descendit humor faciēs chiragrā per illum fontē ad manum.

¶ Cauterium in medio brachij. Itē in medio brachij fit cauterium pro dolore ascelle et pro dolore inferioris mandibule et partium adiacentium ei.

¶ Cauteriū inter vtrosq; Inter vtrosq; cubitū mēsura q̄nq; digitor⁹: scilz supra glādulas supra cubitū fiūt cauteria contra omne genus febris erratice: vt apparet in sequētibus.

¶ Cauterium cōtra chiragrā. Cōtra chiragrā ⁊ contra ma-

nuum inflationē inueteratā fit cauterium supra digitos ma nuum inter duos digitos et potest fieri per omnes.

¶ Cauterium ꝑpter artheticam. In tribus locis spine pro pter artheticā & eius dolorem colli posterioris fit cauteriuz inter spondilia dorsi: tñ ne ledatur quedā chorda que super= iacet spondilibus. Sciendū aūt magnū imminere periculū si ledat: ideo in canoso fiat.

¶ Notabile. Nota hoc gñale esse in omni loco fontiū cau= terizandū est ꝙ quē flux⁹ humor trāsire videt ad membrum aliquod: siue deorsum siue sursum ad intercipiendū fluxum.

¶ Cauteriū sup ancham. Itē cauteriū fit triangulatū supra anchā: vbi os rotūdū cōiungit ossi cōcauo: vnū superi⁹. secū dū versus dextrā partē inferi⁹. tertiū versus sinistrā partem inferius: vt inter hec tria comprehendatur iunctura ossium predictor. fiunt aūt hec ferro calido: et immissis scuellis ser uātur aperta. ꝑ dolore sciatico ꝑsunt ex frigidis humoribꝰ: tamē dolori ✠o facto ex calido humore nocēt. Sed notan= dū ꝙ si illa duo ossa essent disiūcta adinuicē incurabile esset & hoc sit generale in oibus iūcturis duorum ossium.

¶ Cauteria supra genu. Fiūt cauteria duo supra genu men= suratis in digitis sursum: exterius vnum pro vitio predicte passionis p̄cipui si fiat ab exteriori parte. Interi⁹ fit aliud ꝑ causa predicta precipue partis interioris: & pro dolore pu dendorum & scabie vesice pro vitio matricis in muliere. Et nota cauterium hoc multū valet ad conceptū iuuandū: pre= cipue cum abundat matrix frigidis humoribus.

¶ Cauteriū sub genu. Itē fit cauteriū sub genu mensuratis trib⁹ digitis deorsum: & fit ꝑ sciatica passione et arthetica genuū: vnū exterius: aliud interi⁹. tertiū posteri⁹: & ꝑ diuer= sitate dolor: variant etiā loca cauterior: vt si dolor sit exte rius: cauteriū fiat exteri⁹: & ita de alijs. s. interi⁹ & posteri⁹.

¶ Cauteria sub cauilla. Prope pedē fiunt cauteria mēsura= tis tribus digitis sub cauilla: fiūt aūt hec vnū interi⁹ aliud exterius: & ita de alijs sub cauilla pro arthetica superiorum partium. s. genu & scie ꝑ dolore pedum: si fiat discursus hu= morum ad pedes a superioribus partibus.

¶ Cauteria prope cauillā. Item fiūt duo cauteria prope ca uillam pro dolore pedum et arthetica cauillarum.

¶ Cauteria intra pedē. Duo cauteria fiunt intra pedem et extra pro predicto vitio cauillaruz et totius pedis: qualiter autem debent fieri supradicta figuris satis potest perpedi mutato loco cauteriorum.

¶ Cauterium prope radicem digiti pedis. Item fit cauterisi prope radicem digiti pedis interius: aliud exterius a parte opposita ⁊ fit pro causis predictis.

¶ Cauterium inter duos digitos pedū. Cauteria fiunt inter duos digitos pedū ꝓ oēs ꝓ arthetica ipsoꝝ digitoꝝ pedis ⁊ ꝓ inflatione pedū: ⁊ pro alio quolibet dolore pedum.

¶ Cauterisū sub plāta pedū. Cauteria fiūt sub pede in media plāta pedis ꝓ oī dolore pedis ex humore frigido ⁊ calido ꝓ vitio arthetice cauillaꝝ geniculoꝝ ⁊ scieꝛ partiū adiacētiū.

¶ Cauteria sub genu. Magister rasis fecit cauterizari quē: dam artheticū cui deerāt viginti hebdomade de septem an nis. ⁊ habebat genu inflatū per septē hebdomadas: prece: pit itaq; magister Rasis vt fieret cauterisū sup genu paruissi mum et minori ferro q̄ in sene: et cum inciperet posuit em: plastrum supra genu de radice bionie et bismalue coctis in aquis et tritis cū assungia: sed in duplo posuit de bionia et bismalua ⁊ precepit vt caueret oēs fructus: omnia genera leguminum: caseum: allia: bouem ⁊ similia. emplastrum po suit vt hymores dissoluti melius fluerent.

¶ De ventosa inter scapulas. Vētositas colice: iliace: nefre: tie: strofice: dyarie: matricis: vesice: splenis: epatis: cutis: pe ctoris laterū: ypocondrioꝝ extrahitur per ventosaz sine sca: rificatione inter scapulas cerebro posita: nūc a dextris: nūc a sinistris spine: nunc inferius: nunc superius.

¶ Vētosa ad discrimina capitis. Antiqui vētositatē capitis extrahebāt positis vētosis sine scarificatione: nūc ad discri mina capitis: nūc ad cōmissurā fantastice cellule ⁊ rōnalis.

¶ Vētosa ad vmbilicū. Vētosa corrigit ineptas positiones membroꝝ: vt si matris descendat versus os penis: ponit ventosa maior ad vmbilicum sine scarificatione.

¶ Vētosa ꝓpter matricē. Si matrix fuerit i alterutrū verte bruū inclinata ponat vētosa i opposito ilio sine scarificatiōe.

¶ Vētosa ad renes. Si colon descendit seu exeat anum: si: ue intelligatur intestinū esse corrugatum et descēdisse deor

sum'licet non exeat:ponitur ad renes ventosa valde frequē: ter sine scarificatione.

¶ Vētosa ꝓpter vulnus.Plerisq extractū intestinū per vulnus retrahit ꝙ vētosam iuxta vulnus positā:spacio tñ inter vulnus et vētosam vni⁹ dimisso digiti vel amplius:t ad hāc intestini reductionē per raro hodie vtūtur vētosa.

¶ Vētosa ad māmillas. Motus morborū auertit vētosa vt contra fluxum menstruorum ponatur ventosa ad māmillas sub eis que totam inferiorem partem māmille possit amplecti:sic tamē q inter se totā recipiat māmillam. hic plurimi non scarificant pauci sed raro faciunt.

¶ Ventosa propter fumū a stomacho. Cum fumus in febre vel sine febre a stomacho ascēdit ad caput ponit qñq vētosa ad vmbilicū:qñq ad os stomachi:vētosa amplectēs vmbilicum vomitū stringit diariam quoq qñq ibidem posita qñq ad os stomachi posita.

¶ Ventosa cōtra dolorē oris stomachi.Cōtra dolorem oris stomachi de ventositate vel de inuiscatis ibidem humorib⁹ calidis vel frigidis ponitur vētosa sine scarificatione sepius ad furculā pectoris qñq sed rarius ad metafrenum.

¶ Ventosa ad dolorem capitis. In febribus tertianis continuis dolente capite ex vapore inferioris corporis ad ipm ascendente ponūtur ventose ad stomachū: aut ad vmbilicū incarnositate coxarum in multis locis et ad suras tibiaruz ad plantas pedum quandoq.

¶ Vētosa ꝓpter ruborē et pustulas.Propter faciei ruborē et pustulas eiusdem rubras et oculos rubentes vel de calido humore dolentes:vel contra dolorem capitis de colera vel magis de sanguine conferunt ventose cum scarificatione in occipite:in supremo dorsi inter scapulas et ad cubitos ad raschetas manus extra.et sub mento.

¶ Vētosa ꝓpter asma. In asmate de sanguine peripleumonia:pleuresi:sinocha inflatiua:sinocho putrido scarificatur cum ventosa inter scapulas precipue cum audemus flobothomare sicut in prima figura de ventosis apparet.

¶ Vētosa cōtra pleuresim.Antiqui cōtra pleuresiz vt extrahant materiā ab interioribꝰ ad exteriora ventosabant cum scarificatione vel saltem sine illa locum dolentez: sed pauci

sunt qui acquiescūt hodie timētes sup adesse dolorē cū ventosa cum ex pleuresi doleant acutissime patientes.

¶ Ventosa ppter humores. humores intercutanei frigidi sed magis calidi facientes dolorem vagū:vel magis fixum siue ex ꝯcussione hoc fiat siue non. extrahūtur p ventosam cum scarificatiōe p totā fere corporis supficiem positam:et tūc ponit̄ ad ipsuz locū patientē vel de ꝓximo subtus siue sit dolor in iūcturis licet ad hoc rarius ventosetur: siue ex iuncturas ad quod sepissime fit.

¶ Ventosa ad morpheam. Cum est ex attractoine sanguinis ad supficiē vt in particularib⁹ extenuatiōib⁹ alba morphea:dormitionib⁹ cōgelationib⁹ mēbrorum ab intrinseca causa factis ponit̄ ad ipsuz locū vētosa sine scarificatione.

¶ De sectionibus:cauterijs:et ventosis Rasis Finis.

¶ Explicit parua opera Rasis que sequitur. videlicet ad Almāsorem liber decem tractatus ꝯtinens cuz additionibus nōnullis interlinearib⁹ Gerardi cremonēsis nusq̄ antea impressis. Tractatus de egritudinibus iuncturarum. De morbis puerorū. Aphorismox ipsius libri sex. Antidotariū eiusdem Rasis. Tractatus de p̄scruatione ab egritudine lapidis ab eodē editus. Liber introductorius paruus ipsius in medicinam. De sectionibus t cauterijs ac ventosis eiusdem cū sinonymis in fine additis. Impressa Lugd. per Gilbertū de villiers. Impēsis domini Johānis de ferrarijs:al's de Jolitis:ac dñi Vincentij de Prothonarijs. Anno dñi Millesimo quingentesimo t vndecimo. Die xvo decimatertia mensis May.

Registrum presentis operis.

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt uu xx yy zz AA BB LL DD EE FF GG hh JJ K'K LL MM NN omnes sunt quaterni. preter NN qui est duernus.

Fondo antico 4795

BIBLIOTECA NAZ. VENEZIA VENETO

41317

ATENEO
BIBLIOTECA
7 a 257
VENEZIA